

AJALOO AINEKAVA GÜMNAASIUMIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Ajalooõpetuse ülesandeks gümnaasiumis on aidata kaasa vastutustundliku ühiskonnaliikme kujunemisele, kes tunneb huvi oma rahva, kogukonna ja maailma arengu vastu. Ajaloo õppimise käigus kujuneb õpilastes teadmine minevikus toimunud, oskus näha seoseid minevikus toimunu ja tänapäeval inimühiskonda mõjutavate protsesside vahel. Õpilane omandab suutlikkuse teha teadlikke valikuid seonduvalt iseenda ja sotsiaalse keskkonnaga, lähtudes ühiskonnas kehtivatest väärtustest ja moraalinormidest.

Ajalooõpetus aitab õpilasel omandada kultuuriruumis ja ajaloolises keskkonnas orienteerumiseks vajalikke teadmisi ja oskusi ning teadvustada ja analüüsida minevikunähtuste muutlikkust, tõlgendatavust, omavahelisi seoseid ning seoseid tänapäevaga. Ajalootundides käsitletakse inimeste igapäevaelu ja maailmapilti, ühiskonna, kultuuri ja mõtteviisi, sh väärtushinnangute muutumist ning ajaloolisi isikuid ja sündmusi nii enda kui ka teiste vaatenurgast lähtuvalt.

Gümnaasiumi ajalooõpetuse kursuste järjekord on kronoloogilis-temaatiline, st ajaloolisi probleeme käsitletakse kronoloogilist järgnevust silmas pidades. Ainesisus rakendatakse võrdluse ja üldistuse tegemiseks temaatilist käsitlust kõigis kursustes.

Ajalooõpetusel on kronoloogiline, poliitiline, majanduslik, sotsiaalne, kultuuriline ja ideede mõõde. Olulisel kohal on ajalooteemade probleemikeskne käsitlemine, selleks analüüsitakse hinnanguid ja tõlgendusi erinevast seisukohast lähtuvalt. Oluline on, et õpilased mõistaksid, et ajalookirjutamine sõltub ajast ning ajalooürija seisukohast. Selleks kujundatakse kriitilist suhtumist erinevatesse mõtteviisidesse, võrreldakse ajaloosündmuste ja -nähtuste käsitlemist eri allikates ning hinnatakse allikate usaldusväärsust.

Õppijat suunatakse arutluse ja analüüsi kaudu looma seoseid ja tegema järeldusi, kujundama isiklikku suhtumist ning põhjendama seda argumenteeritult. Kriitilise mõtlemise kujundamiseks käsitletakse erinevaid allikaid jt õppetekste, mis annavad ajaloosündmustele hinnangu erinevast seisukohast lähtuvalt. Ajaloo probleemide analüüsimise kaudu rikastub väärtussüsteem, kujuneb rahvuslik ja kultuuriline identiteet, sallivus ja pooldav suhtumine demokraatlikesse väärtustesse, areneb õpilase ajalooline mõtlemine ning rikastub ajalooteadvus.

Ajaloo mõistmisele aitavad kaasa ekskursioonid, õppekäigud, ajaloo- ja ilukirjandus, teater ja kino, meedia, internet, erinevad inimesed ning paigad. Selle kogemuse ühendamisel koolis õpituga kujuneb õpilasel järk-järgult välja arusaam ajaloo kohta. Õpilaste maailmapilti rikastab ainetevaheline integratsioon ning lähedaste teemade käsitlemine erinevatest aspektidest lähtuvalt.

Ajalooõpetuse kaudu kujundatakse pideva protsessina erinevaid oskusi:

1) ajas orienteerumise oskus; oskus leida, analüüsida ja mõista seoseid ning mõtestada ajaloolise keskkonna kujunemist;

AJALOO AINEKAVA PÕHIKOO LIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Ajalooõpetuse ülesandeks põhikoolis on aidata kaasa kõlbelise ja vastutustundliku ühiskonnaliikme kujunemisele. Ajaloo õppimise käigus kujuneb õpilastes võime näha ühiskonna arengus põhjuslikke seoseid ning teha teadlikke valikuid seonduvalt iseenda ja sotsiaalse keskkonnaga, lähtudes ühiskonnas kehtivatest väärtustest ja moraalinormidest.

Ajalooõpetuses omandavad õpilased kultuuriruumis ning ajaloolises keskkonnas orienteerumiseks vajalikke teadmisi ja oskusi. Õpilasi suunatakse teadvustama, analüüsima, kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, nende seoseid omavahel ja tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi.

Põhikooli ajalooõpetus on kronoloogilis-temaatiline. Ajalooõpetusel on poliitiline, majanduslik, sotsiaalne, kultuuriline ja ideede mõõde. Tähtsal kohal on inimesekeskne ajalookäsitlus. Ajalooõpetus taotleb seose loomist mineviku ning nüüdisaja ajaloosündmuste ja -nähtuste vahel ning arusaama kujundamist, et minevikku pöördumata on raske mõista tänapäeva.

Ajalooõpetuse kaudu kujundatakse pideva protsessina erinevaid oskusi:

- 1) ajas orienteerumise oskus, oskus analüüsida ajaloolise keskkonna kujunemist;
- 2) ajaloomõistete tundmine ja kontekstis kasutamine;
- 3) küsimuste esitamine ajaloo kohta ning neile vastamine;
- 4) funktsionaalne kirjaoskus, kriitiline mõtlemine, arutlusoskus, järelduste tegemine ja seoste loomine ning oma seisukoha kujundamine ja põhjendamine;
- 5) empaatia, oskus asetada end kellegi teise olukorda ajastut arvestades; koostöö- ja konfliktilahendusoskus;
- 6) allikaanalüüs ja töö ajalookaardiga, info leidmine erinevatest teabeallikatest, selle kasutamine ja hindamine, suuline ja kirjalik eneseväljendus ning IKT vahendite kasutamine.

Ajaloo mõistmise seisukohalt on tähtis kujundada empaatiavõimet, mis aitab mõista ajaloosündmusi. Õpilastele peab tutvustama erinevaid ajalookäsitlusi. Ajalooõpetuse kaudu tuleb kujundada kriitilist suhtumist erinevatesse mõtteviisidesse ning võrrelda ajaloosündmuste ja -nähtuste käsitlemist eri allikates.

Õppetegevuses on oluline rakendada mitmekesisist metoodikat, mis võimaldab õpilastel aktiivselt osaleda õppetegevuses, arendada oma õpioskusi, teha järeldusi, kujundada ja väljendada oma arvamust ajaloosündmuste või -nähtuste kohta. Ajaloo probleemide analüüsimise kaudu rikastub

väärtussüsteem, kujuneb rahvuslik ja kultuuriline identiteet, sallivus ja pooldav suhtumine demokraatlikesse väärtustesse, areneb õpilase ajalooline mõtlemine ning rikastub ajalooteadvus.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Väärtuspädevus – ajalooüldiste mitmekülgnete käsitlemine, eri vaatenurkade avamine, seoste otsimine ajalooüldiste vahel, mis aitavad mõista ja kujundada humanistlikke ja demokraatlikke põhiväärtusi.

Sotsiaalne pädevus – erinevate koostööle suunatud meetodite (nt paaris- või rühmatöö, uurimisprojekt) kasutamine ajalootunnis kujundavad koostöö oskust, võimaldavad õpilasel võtta vastutust kaaslaste ees.

Enesemääratlemise ja ettevõtlikkuspädevust aitavad kujundada ajalooalaste uurimisprojektide avalik ettekandmine, ajalootabe leidmine, loovate lahenduste otsimine ja iseseisvate mõtlemis/uurimisülesannete tegemine, probleemide tõstatamine ja lahenduste pakkumine, koostöö kaasõpilastega.

Õpipädevus – uurimuslike õpivõtete kasutamine, ajalooallikate analüüsimine ja kriitiline hindamine, loovate lahenduste otsimine, IKT vahendite kasutamine info otsimiseks ja töötlemiseks. Ainealase sõnavara omandamine.

Suhtluspädevust aitab kujundada oma arvamuse avaldamine klassis ja oma seisukohtade põhjendamine, suuliste ettekannete esitamine.

Matemaatikapädevust toetavad ajalootunnis ajas orienteerumiseks vajaliku ajatelje kujundamine, ajalooüldiste vahemike arvutamine, arvandmete tähtsustamine ja võrdlemine.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Põhikooli ajalooõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb huvi mineviku vastu;
- 2) tunneb oma kodukoha ajalugu, Eesti ajalugu, Euroopa ning maailma ajalugu ajastut kõige enam iseloomustavate sündmuste, protsesside ja isikute kaudu;
- 3) väärtustab kultuurilist mitmekesisust ning oma rolli kultuuripärandi säilitajana ja edasikandjana ning määratleb end oma rahva liikmena;
- 4) leiab, üldistab, tõlgendab, kasutab ja hindab kriitiliselt ajalootabe;
- 5) kasutab ajaloo põhimõisteid õiges kontekstis, eristab ajaloo fakti tõlgendusest ja arvamusest, näeb ja sõnastab probleeme ning esitab neist lähtudes küsimusi ja pakub lahendusteid;
- 6) mõistab põhjuse-tagajärje, sarnasuse-erinevuse ja järjepidevuse olemust ning hindab allikate usaldusväärsust ajalooüldiste ja -protsesse ning ajaloolist keskkonda analüüsides;
- 7) tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi, kujundab ning põhjendab oma arvamust, analüüsib ja hindab oma tegevust ning näeb ja korrigeerib oma eksimusi;
- 8) tunneb ja kasutab erinevaid õpivõtteid, tekstiliike ja teabeallikaid, väljendab oma teadmisi ning oskusi suuliselt ja kirjalikult ning kasutab õppetegevuses IKT vahendeid.

ÕPITULEMUSED

II kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) kasutab asjakohaselt aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase *aeg, muinasaeg, vanaaeg, sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number*;
- 2) tunneb mõningaid iseloomulikke sündmusi kodukoha ja Eesti ajaloost ning seostab neid omavahel;
- 3) teab mõnda ajaloolist asumit, selle tekkimise ja kujunemise põhjusi;
- 4) hindab materiaalsel keskkonda kui ajaloosündmuste peamist kandjat;
- 5) toob näiteid muinasaja ja vanaaja kohta;
- 6) mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning esitab näiteid erinevate kultuurivaldkondade kohta;
- 7) mõistab, et ajaloosündmustel ja -nähtustel on põhjused ja tagajärjed, ning loob lihtsamaid seoseid mõne sündmuse näitel;
- 8) teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest, töötab lihtsamate allikatega ja hindab neid kriitiliselt;
- 9) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava, lühijuttu ja kirjeldust ning kasutab ajalookaarti.

III kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) iseloomustab ajaloo põhietappe näidete kaudu;
- 2) mõistab eri ajastute kultuuripanust ning iseloomustab tähtsamaid ajaloosündmusi, isikuid ja kultuurinähtusi;
- 3) võrdleb ajaloosündmusi ja -nähtusi, leiab sarnasusi ja erinevusi, toob esile põhjusi ja tagajärgi, arutleb märksõnade/küsimuste toel, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 4) teab Eesti ühiskonna arengujärke ja tähtsamaid ajaloosündmusi, seostab kodukoha, Eesti ja Euroopa ajalugu maailma ajalooga ning saab aru, et ajaloosündmusi võib tõlgendada mitmeti;
- 5) töötab mitmesuguste ajalooallikatega, kommenteerib ja hindab neid kriitiliselt;
- 6) otsib, analüüsib ja kasutab ajalooinfot, koostab kava ja mõistekaarti, ajalooreferaati ja lühiuurimust, esitleb seda suuliselt ja kirjalikult ning IKT vahendeid kasutades;
- 7) töötab kaardiga ja koostab lihtsamaid skeeme;
- 8) asetab end minevikus elanud inimese olukorda.

LÕIMING

Ajalooõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega nii tavapärasel tunnitöös kui ka aineüleste projektides.

Emakeele pädevus – funktsionaalse lugemise oskuse arendamine tekstist informatsiooni leidmise ja analüüsimise kaudu, sõnavara laiendamine ajalooalaste mõistetega, suulise ja kirjaliku eneseväljenduse oskus. Teksti kriitilise analüüsi oskus, info hankimine ja selle usaldusväarsuse hindamine, tööde vormistamine ja autoriõiguste kaitse.

Võõrkeelte pädevus – võõrkeele praktiseerimine vaadates/kuulates võõrkeelseid filmikatkeid, õpime tundma võõraid kultuure.

Matemaatikapädevus – ajas orienteerumiseks mõõtkavas ajatelje kujundamine ja kasutamine, statistiliste andmete analüüsimine ja järelduste tegemine. Õpime ajaarvamist.

Loodusteaduslik pädevus – vaatame ajaloo sündmusi nende ruumilises kontekstis, analüüsime looduslike olude mõju inimühiskonna arengule.

Tehnoloogiline pädevus – kasutame ajalootunnis IKT vahendeid, õpime tundma tehnoloogia arengut ja selle mõju ühiskonnale ning võrdlema minevikus kasutatud tehnoloogiat kaasaegsega.

Kultuuriline pädevus – kultuuri eri aspektide rõhutamine ajalootunnis, kunsti ja muusika näidete kasutamine ajaloo teemade illustreerimiseks, rahvakultuuri tähtsustamine.

AJALOO AINEKAVA 5. KLASS

Õppeainet õpetatakse 5 perioodil 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Aine vahendusel suunatakse õpilane teadvustama, analüüsima ja kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, nende omavahelisi seoseid ja seoseid tänapäevaga ning ajaloo sündmuste erineva tõlgendamise põhjusi. Ajalooõpetus aitab kaasa teistes õppeainetes õpitava tervikuks sidumisele ning kujundab oskust mõista minevikunähtuste mõjul toimuvat arengut.

Omandatakse vajalikke kuulamis-, kõnelemis-, koostööoskusi, kujuneb soov ning oskus oma mõtteid väljendada ning teiste mõtteid kuulata. Tihedam seos on Eesti kirjanduse, looduse ja ehituskunstiga.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Ajaarvamine	Ajaga seotud mõisted. Ajalooperioodid: muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu.	Õpilane <ul style="list-style-type: none">kasutab kontekstis aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase <i>sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia numbrid, rooma numbrid, ajaloo</i>

<p>Ajalugu ja ajalooallikad</p>	<p>Allikate tõlgendamine: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas, muistised. Muuseum ja arhiiv.</p>	<p><i>periodiseerimine;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab mõnda minevikusündmust ja inimeste eluolu minevikus; • leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; • teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest; • kasutab kontekstis ajalooallikatega seonduvaid mõisteid <i>kirjalik-, suuline-esemeline allikas;</i>
<p>Eluolu</p>	<p>Eesti inimeste elu muinasajal. Maaviljeluse algus. Metalliajastu algus. Eestlased, suhted naabritega muinasaja lõpul. Linnused, muinasmaakonnad. Viikingid. Eesti talu ja rehielamu. Talupojad ja aadlikud. Keskaegne linn, käsitöölised ja kaupmehed. Hanasakaubandus. Eesti Rootsi ja Vene riigikoosseisus. Muudatused majanduses ja poliitikas. Eesti talupoegade elu XIX saj, muutused õiguslikus seisundis. Elu Eesti Vabariigis. Eesti Teise maailmasõja ajal. Elu Eesti NSV-s. Elu taasiseseisvunud Eestis</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • väljendab oma teadmisi nii suuliselt, kirjalikult kui draamamänge kasutades; • teab mõnda ajaloolist asunit • kirjeldab inimeste eluolu minevikus; • võtab osa õppepäevast Varbola linnuses; • võtab osa eksursioonist Tallinna vanalinna; • osaleb tegevuspõhises õppes (valmivad dramatiseeringud ja mudelid) • kirjeldab mõnda minevikusündmust; • koostab kava ja lühijuttu; • kasutab ajalookaarti
<p>Ajaloosündmused ja ajaloolised isikud</p>	<p>Eestlaste muistne vabadusvõitlus. Lembitu Jüriöö ülestõus. Eestlased ja ristiusk. Martin Luther Liivi sõda 1558-1583. Vaimuelu Rootsi ajal. B.G. Forselius, Gustav II Adolf</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • töötab lihtsamate allikatega; • väljendab oma teadmisi nii suuliselt, kirjalikult kui ka draamamänge kasutades; • kirjeldab inimeste eluolu minevikus; • kirjeldab mõnda minevikusündmust; • koostab kava ja lühijuttu; • koostab õpimappi;

	<p>Põhjasõda 1700-1721. Peeter I, Karl XII Rahvalalgustajategevus. A.W.Hupel, P.E.Wilde Esimesed eestlased Tartu ülikoolis. K.J.Peterson, F. R. Kreutzwald , F. R. Faehlmann Rahvuslik ärkamine. I üldlaulupidu. J.V. Jannsen, J. Hurt, C.R. Jakobson Eesti lipu sünd. Eesti Üliõpilaste Selts Eesti Vabariigi sünd. Vabadussõda. J. Laidoner, J. Kuperjanov, J. Poska Tartu rahu Eesti NSVL-i võimu all Eesti taasiseseisvumine</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab ajalookaarti; • leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid.
--	---	---

AJALOO AINEKAVA 6. KLASS

Õppeainet õpetatakse 5 perioodil 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest ja kooli hindamisjuhendist.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

6. klassis toimub hindamine 2 korda õppeaastas kursuse mahu (35 tundi) läbimisel. Perioodihinded kujunevad kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming

Ajalooõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega nii tavapärasel tunnitöös kui ka aineüleste projektides.

- 6. klassi ajalooõpetuses tähtsal kohal maailma kirjanduslugu ja müüdid, seega on seosed nii kirjanduse, emakeele kui ka religiooniõpetusega. VI klassi kevadel Vana-Rooma ajaloo kohta läbi viidav uurimistöö tarbeks peab õpilane hankima infot, hindama selle usaldusväärsust ning suutma infost luua sisuliselt tervikliku ülevaate ajaloolisest probleemist. Õpitakse viitamise algtõdesid.
- Käsitleme looduse mõju erinevate kultuuride tekkele ja arengule, vaatleme ajaloosündmuste ruumilist konteksti ja õpime tundma maailma kaarti. Inimese arengu ja kujunemise juures leiavad käsitlemist bioloogiaga seotud teemad.
- Võõrkeele praktiseerimine vaadates/kuulates võõrkeelseid filmikatkeid, õpime tundma võõraid kultuure.
- Ajas orienteerumiseks mõõtkavas ajatelje kujundamine ja kasutamine, statistiliste andmete analüüsimine ja järelduste tegemine. Õpime ajaarvamist.
- Kasutame ajalootunnis IKT vahendeid, õpime tundma tehnoloogia arengut ja selle mõju ühiskonnale ning võrdlema minevikus kasutatud tehnoloogiat kaasaegsega.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Muinasaeg	Aeg ja ajaarvamine, muinas- ja vanaaja periodiseerimine. Ajalugu ja ajalooallikad. Allikmaterjalide tõlgendamine. Muinasaja arengujärgud ja nende üldiseloomustus: kiviaja inimese tegevusalad, põlluharimise algus, loomade kodustamine, käsitöö areng, metallide kasutuselevõtmine, Eesti muinasaja üldiseloomustus, Pulli, Kunda.	Õpilane <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid; • näitab kaardil ja põhjendab, miks ja mis piirkondades sai alguse põlluharimine; • teab, missuguseid muudatusi ühiskonnaelus tõi kaasa metallide kasutuselevõtmine;
Vanad Idamaad	Vanaaja sisu ja üldiseloomustus: ajalised piirid, looduslikud olud. Vana-Egiptus, Egiptuse riigikorraldus. Thutmosis III, Ramses II, Tutankhamon; eluolu, religioon, kultuurisaavutused. Mesopotaamia, sumerite linnriigid, leiutised (ratas, potikeder), Hammurabi seadused, eluolu, religioon, kultuurisaavutused.	Õpilane <ul style="list-style-type: none"> • selgitab, miks, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid, ning näitab kaardil Egiptust ja Mesopotaamiat; • selgitab, milline oli vanaaja riiklik korraldus, kirjeldab vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse ning Mesopotaamia näitel; • tunneb vanaaja kultuuri- ja teadussaavutusi: meditsiini, matemaatikat, astronoomiat, kirjandust, kujutavat kunsti,

	Iisraeli ja Juuda riik, ainujumala usk, Vana Testament.	<p>Egiptuse püramiide ja Babüloni rippaedu; teab, et esimesed kirjasüsteemid olid kiilkiri ja hieroglüüfkiri;</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab, et Iisraelis tekkis monoteistlik religioon; selgitab, mis on Vana Testament; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid tsivilisatsioon, linnriik, vaarao, muumia, sfinks, tempel, püramiid, preester; • teab, kes olid Thutmosis III, Ramses II, Tutanhamon, Hammurabi, Mooses ja Taavet, ning iseloomustab nende tegevust.
Vana-Kreeka	<p>Vanim kõrgkultuur Euroopas. Kreeka loodus ja rahvastik, Kreetat ja Mükeene kultuur. Kreeka linnriigid. Ühiskonnakorraldus ja kasvatus Ateenas ning Spartas. Linnriikide nõrgenemine ja alistamine Makedooniale. Aleksander Suure sõjaretk ning maailmariigi tekkimine.</p> <p>Vana-Kreeka kultuur ja eluolu, kultuur ja religioon Hellase maailma ühendajana, olümpiamängud, religioon ja mütoloogia, Homerose kangelaseepika, ajalookirjutus, Herodotos, teater, kunst, arhitektuur (Ateena akropol), skulptuur, vaasimaal, hellenite igapäevaelu, hellenistlik kultuur, Vana-Kreeka kultuuri tähtsus.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • näitab kaardil Kreetat, Kreekat, Balkani poolsaart, Ateenat ja Spartat ning kirjeldab riigi laienemist hellenismi perioodil; • teab, et Vana-Kreeka tsivilisatsioon sai alguse Kreetat-Mükeene kultuurist; • tunneb Vana-Kreeka ühiskonnakorraldust Ateena ja Sparta näitel ning võrdleb neid kirjelduse põhjal; • kirjeldab Vana-Kreeka kultuuri ja eluolu iseloomulikke jooni järgmistes valdkondades: kirjandus, teater, religioon, kunst, sport; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid polis, rahvakoosolek, akropol, agoraa, türann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori, eepos, olümpiamängud, teater, tragöödia, komöödia, skulptuur, Trooja sõda, hellenid, tähestik; • teab, kes olid Zeus, Herakles, Homeros, Herodotos, Perikles ja Aleksander Suur, ning iseloomustab nende tegevust.
Vana-Rooma	Rooma riigi tekkimine, looduslikud olud, Rooma linna tekkimine, kuningad, vabariigi algus, Rooma vabariik, ühiskondlik korraldus, Rooma	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • näitab kaardil Apenniini poolsaart, Vahemerd, Kartaagot, Roomat, Konstantinoopolit, Ida-Roomat ja Lääne-

	<p>võimu laienemine Vahemere maades. Hannibal, kodusõjad Roomas. Caesar, vabariigi lõpp. Rooma keisririik, ühiskondlik korraldus. Augustus, Rooma impeerium ja selle lõhenemine.</p> <p>Vana-Rooma kultuur, rahvas ja eluolu, Rooma kui impeeriumi keskus ja antiikaja suurlinn, kunst ja arhitektuur, avalikud mängud, Rooma õigus. Ristiusu teke, Uus Testament.</p>	<p>Roomat;</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab Rooma riigi tekkelugu ning näitab kaardil Rooma riigi territooriumi ja selle laienemist; • selgitab Rooma riigikorda eri aegadel; • iseloomustab eluolu ja kultuuri Rooma riigis; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid vabariik, foorum, kapitoorium, Colosseum, patriits, plebei, konsul, senat, rahvatribuun, orjandus, amfiteater, gladiaator, leegion, kodusõda, kristlus, piibel, Rooma õigus, provints, Ida-Rooma, Lääne-Rooma, Kartaago, Konstantinoopol, ladina keel; • teab, kes olid Romulus, Hannibal, Caesar, Augustus ja Jeesus Kristus, ning iseloomustab nende tegevust.
--	--	---

AJALOO AINEKAVA 7. KLASS

Õppeainet õpetatakse 5 perioodil 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest ja kooli hindamisjuhendist.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

7. klassis toimub hindamine 2 korda õppeaastas kursuse mahu (35 tundi) läbimisel. Perioodihinded kujunevad kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming

Ajalooõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega nii tavapärasel tunnitöös kui ka aineüleste projektides.

- 7. klassi ajalooõpetuses on olulisel kohal funktsionaalse lugemise oskuse arendamine tekstist informatsiooni leidmise ja analüüsimise kaudu, sõnavara laiendamine ajalooalaste mõistete ja suulise ja kirjaliku eneseväljenduse oskus.
- 7. klassis käsitleme tähtsamaid religioone (kristlus, islam) ja nende kujunemislugu.

- Vaatame ajaloosündmuse nende ruumilises kontekstis, väga olulisel kohal on maailma geograafilise kaardi tundma õppimine. Analüüsime looduslike olude mõju inimühiskonna arengule.
- Võõrkeele praktiseerimine vaadates/kuulates võõrkeelseid filmikatkeid, õpime tundma võõraid kultuure.
- Ajas orienteerumiseks mõõtkavas ajatelje kujundamine ja kasutamine, statistiliste andmete analüüsimine ja järelduste tegemine.
- Kasutame ajalootunnis IKT vahendeid, õpime tundma tehnoloogia arengut ja selle mõju ühiskonnale ning võrdlema minevikus kasutatud tehnoloogiat kaasaegsega.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Maailm keskajal 476–1492	<p>Keskaja koht maailma ajaloos, keskaja ühiskonna üldisloomustus. Keskaja periodiseering, ühiskonnakorraldus, läänikord, eluolu ja maailmapilt.</p> <p>Kirik ja kultuur keskajal, ristiusu õpetuse alused, kiriku osa ühiskonnas, ristsõjad, keskaja ülikoolid ja teadus, romaani ja gooti stiil.</p> <p>Frangi riik, Frangi riigi teke, riik Karl Suure ajal, Frangi riigi jagunemine, kolm tuumikala: Itaalia, Prantsusmaa ja Saksamaa.</p> <p>Araablased. Araabia ühiskond, Muhamed. Islam, araabia kultuur ja selle mõju Euroopale.</p> <p>Bütsants, Bütsantsi tugevuse põhjused, Justinianus I, Vana-Vene.</p> <p>Linnad ja kaubandus, linnade teke ja eluolu, hansakaubandus Põhja-Euroopas, tsunftikord, linnade valitsemine.</p> <p>Põhja-Euroopa ja Eesti. Skandinaavia eluviis ja ühiskond, viikingite retked.</p> <p>Eesti keskajal, eluolu muinasaja lõpus.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab läänikorda, feodaalset hierarhiat, seisuslikku ühiskonda, naturaalmajandust, talupoegade ja feodaalide elulaadi; kiriku osa keskaja ühiskonnas ning kultuuripärandi säilitajana ja maailmapildi kujundajana; teab, kuhu tekkisid keskaegsed linnad, iseloomustab keskaegse linna eluolu; • iseloomustab Frangi riigi osatähtsust varakeskaegses ühiskonnas ja Frangi riigi jagunemist; • iseloomustab araabia kultuuri ja selle mõju Euroopale, näitab kaardil araablaste vallutusi; • kirjeldab viikingite elu, nimetab ja näitab kaardil nende retkede põhisuundi; • toob esile ristsõdade eesmärgid ja tulemused; • nimetab Eesti muinasmaakondi ja suuremaid linnuseid, iseloomustab eestlaste eluolu muinasaja lõpul, Eesti ristiusustamist ja muistset vabadusvõitlust; • teab, kuidas kujunes Bütsantsi riik ning tekkis Vana-Vene riik; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid paavst, patriarh, piiskop, preester, munk, nunn, senjäär, vasall, feodaal, pärisori, Inglise parlament, raad, tsunft, gild, Hansa Liit, Mõõgavendade Ordu, Liivi Ordu, romaani stiil, gooti

	<p>Muinasmaakonnad, muistne vabadusvõitlus ja ristiusustamine, ühiskonna struktuur. Valitsemine, Liivi Ordu. Linnad. Keskaja ühiskond Saksamaa, Inglismaa ja Prantsusmaa näitel. Saksa-Rooma keisririik, parlamendi kujunemine Inglismaal, Prantsusmaa ühendamine, eluolu keskajal.</p>	<p>stiil, koraan, Muhamed, mošee, Meka;</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab, kes olid Karl Suur ja Justinianus I, ning iseloomustab nende tegevust.
<p>Maailm varauusajal 1492–1600</p>	<p>Ühiskond varauusajal, tehnoloogia, uue maailmapildi kujunemine. Tehnoloogia areng, majandussuhted, humanism, kujutav kunst, Leonardo da Vinci. Suured maadeavastused. Ameerika avastamine, maadeavastuste tähendus Euroopale ja Euroopa mõju avastatud maades. Reformatsioon Saksamaal. Martin Luther. Eesti 16. sajandil, reformatsioon, haldusjaotus ja linnad, Liivi sõja põhjused ja tagajärjed.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab, kuidas mõjutasid varauusaegset ühiskonda maadeavastused, tehnoloogia areng ja reformatsioon; • iseloomustab Eesti arengut 16. sajandil, majanduse ja linnade arengut ning reformatsiooni mõju; • seletab Liivi sõja põhjusi ja tagajärgi; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid maadeavastused, reformatsioon, protestandid, luteri usk, renessanss, humanism; • teab, kes olid Kolumbus, Martin Luther ja Leonardo da Vinci, ning iseloomustab nende tegevust.

AJALOO AINEKAVA 8. KLASS

Õppeainet õpetatakse 5 perioodil 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest ja kooli hindamisjuhendist.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

8. klassis toimub hindamine 2 korda õppeaastas kursuse mahu (35 tundi) läbimisel. Perioodihinded kujunevad kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming

Ajalooõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega nii tavapärasel tunnitöös kui ka aineüleste projektides.

- 8. klassi ajalooõpetuses on olulisel kohal funktsionaalse lugemise oskuse arendamine tekstist informatsiooni leidmise ja analüüsimise kaudu, sõnavara laiendamine ajalooalaste mõistetega, suulise ja kirjaliku eneseväljenduse oskus.
- Vaatame ajaloosündmusi nende ruumilises kontekstis, väga olulisel kohal on Euroopa poliitilise kaardi tundma õppimine.
- Peamiste poliitiliste ideoloogiate ja erinevate riigikorralduse vormide tundmaõppimine on sissejuhatuseks ühiskonnaõpetuse kursusele.
- Võõrkeele praktiseerimine vaadates/kuulates võõrkeelseid filmikatkeid, õpime tundma võõraid kultuure. Seoses 8. klassi keelereisiga Inglismaale on eriline tähelepanu Suurbritannia ajalool (teemade käsitlemine koos võõrkeele ainetundidega).
- Ajas orienteerumiseks mõõtkavas ajatelje kujundamine ja kasutamine, statistiliste andmete analüüsimine ja järelduste tegemine.
- Kasutame ajalootunnis IKT vahendeid, õpime tundma tehnoloogia arengut ja selle mõju ühiskonnale ning võrdlema minevikus kasutatud tehnoloogiat kaasaegsega. Suurt tähelepanu leiavad 18.–19. saj tehnoloogilised uuendused.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Maailm 1600–1815	Uusaja ühiskonna põhijooned Euroopas, absolutismi kujunemine, Louis XIV, valgustusfilosoofia, Inglise kodusõda ja restauratsioon, Inglismaa ja Prantsusmaa, 18. sajandi valgustatud absolutism Preisimaa näitel, Friedrich II. Eesti Rootsi ja Vene riigi kosseisus, valitsemine, keskvoim ja aadli omavalitsus, Balti erikord, Põhjasõda, Peeter I, Eesti talurahvas 17. ja 18. sajandil, muutused majanduses ja poliitikas, vaimuelu (religioon, haridus, kirjasõna). USA iseseisvumine, Iseseisvussõda, USA riiklik korraldus. Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni ajastu. Prantsuse revolutsiooni põhjused ja kulg, Napoleoni reformid, Prantsuse revolutsiooni ja Napoleoni sõdade tähtsus Euroopa ajaloos.	Õpilane <ul style="list-style-type: none">• teab, mis muutused toimusid Rootsi ja Vene ajal Eesti võimukorralduses, talurahva elus, hariduses ja kultuuris ning mis olid Põhjasõja tagajärjed Eestile;• iseloomustab valitsemiskorralduse muutusi uusajal: seisuslik riik, absolutism, valgustatud absolutism, parlamentarism;• selgitab Prantsuse revolutsiooni ning Napoleoni reformide põhjusi, tagajärgi ja mõju;• toob esile ühiskonna ümberkorraldamise võimalusi reformide ja revolutsiooni teel ning saab aru, mille poolest need erinevad;• teab, mis muutused toimusid Euroopa poliitilisel kaardil Vestfaali rahu ning Viini kongressi tulemusena, ning näitab neid kaardil;• teab, kuidas tekkisid Ameerika Ühendriigid, ja iseloomustab Ameerika Ühendriikide riigikorraldust;• iseloomustab baroki ja klassitsismi põhijooni;

	Kultuur: barokk, klassitsism.	<ul style="list-style-type: none"> • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid valgustus, reform, revolutsioon, restauratsioon, absolutism, parlamentarism; • teab, kes olid Napoleon, Louis XIV, Peeter I ja Voltaire, ning iseloomustab nende tegevust.
Maailm 1815–1918	<p>Industriaalühiskonna kujunemine, tööstuslik pööre, vabrikutootmine, linnastumine, industriaalühiskonna sotsiaalne pale, 19. sajandi poliitilised õpetused.</p> <p>Rahvuslus ja rahvusriigid, rahvusluse kasv Euroopas, rahvusriigi loomine Saksamaa näitel, Saksa keisririik.</p> <p>Eesti 19. sajandil ja 20. sajandi algul, Vene impeeriumi äärealade poliitika, talurahvaseadused, rahvuslik ärkamine, selle eeldused, liidrid ja üritused, venestusaeg, 1905. aasta revolutsiooni tagajärjed.</p> <p>Esimene maailmasõda, uue jõudude vahekorra kujunemine Euroopas, sõja põhjused, kulg ja tagajärjed, maailmasõja mõju Eestile. Eesti iseseisvumine: autonoomiast Vabadussõjani.</p> <p>Kultuur 19. sajandil ja 20. sajandi algul: eluolu, ajakirjandus, seltsiliikumine.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • näitab kaardil Esimeses maailmasõjas osalenud riikide liite; • iseloomustab rahvuslikku liikumist Eestis ja Euroopas; • selgitab Eesti iseseisvumist; • teab Esimese maailmasõja põhjusi ja tagajärgi; • iseloomustab 19. sajandi ja 20. sajandi alguse peamisi kultuurisaavutusi; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid rahvusriik, monopol, linnastumine, rahvuslik liikumine, venestamine, autonoomia, Antant, Kolmikliit, liberalism, konservatism, sotsialism.

AJALOO AINEKAVA 9. KLASS

Õppeainet õpetatakse 5 perioodil 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest ja kooli hindamisjuhendist.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

9. klassis toimub hindamine 2 korda õppeaastas kursuse mahu (35 tundi) läbimisel. Perioodihinded kujunevad kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming

Ajalooõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega nii tavapärasel tunnitöös kui ka aineülestes projektides.

- 9. klassi ajalooõpetuses on olulisel kohal funktsionaalse lugemise oskuse arendamine tekstist informatsiooni leidmise ja analüüsimise kaudu, sõnavara laiendamine ajalooalaste mõistetega, suulise ja kirjaliku eneseväljenduse oskus. Teksti kriitilise analüüsi oskus, info hankimine ja selle usaldusväärsuse hindamine, tööde vormistamine ja autoriõiguste kaitse.
- 9. klassi ajalooõpetuse kesksed teemad on seotud riigi ja riigivalitsemisega. Demokraatia kehtestamine ja kaotamine on teemad, mis tähtsustavad demokraatlike põhimõtete tähtsust kaasajal ja on seega toeks ühiskonnõpetuse kursusele.
- Vaatame ajaloosündmusi nende ruumilises kontekstis, väga olulisel kohal on Euroopa ja kogu maailma poliitilise kaardi tundmine.
- Võõrkeele praktiseerimine vaadates/kuulates võõrkeelseid filmikatkeid, õpime tundma võõraid kultuure.
- Ajas orienteerumiseks mõõtkavas ajatelje kujundamine ja kasutamine, statistiliste andmete analüüsimine ja järelduste tegemine.
- Kasutame ajalootunnis IKT vahendeid, õpime tundma tehnoloogia arengut ja selle mõju ühiskonnale ning võrdlema minevikus kasutatud tehnoloogiat kaasaegsega. Suurt tähelepanu leiavad 20. saj tehnoloogilised uuendused.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Maailm kahe maailmasõja vahel 1918–1939	Rahvusvaheline olukord, Pariisi rahukonverents, poliitiline kaart pärast Esimest maailmasõda, Rahvasteliidu tegevus ja mõju, sõjakollete kujunemine Aasias ja Euroopas. Maailmamajandus, ülemaailmse majanduskriisi põhjused, olemus ja tagajärjed. Demokraatia ja diktatuurid 1920.–1930. aastail, demokraatia ja diktatuuri põhijooned, demokraatia Ameerika Ühendriikide näitel, autoritarism Itaalia näitel, totalitarism NSV Liidu ja Saksamaa näitel. Eesti Vabariik, Vabadussõda, Asutav Kogu, maareform ja põhiseadus, demokraatliku parlamentarismi aastad, vaikiv ajastu, majandus, kultuur ja eluolu, välispoliitika.	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • näitab kaardil Esimese maailmasõja järel toimunud muutusi (Versailles' süsteem); • toob esile rahvusvahelise olukorra teravnemise põhjusi 1930. aastail; • iseloomustab ning võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda; • iseloomustab ning võrdleb Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastail ja vaikival ajastul; • iseloomustab kultuuri arengut ja eluolu Eesti Vabariigis ning maailmas, nimetab uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid demokraatia,

	<p>Kultuur ja eluolu kahe maailmasõja vahel, uued kultuurinähtused, teadus, tehnika areng, aatomiuuringud, auto ja lennuk, raadio, kino ja film, kirjandus ja kunst, uued propagandavahendid.</p>	<p>diktatuur, autoritarism, totalitarism, ideoloogia, fašism, kommunism, natsionaalsotsialism, repressioon, Rahvaste Liit, Versailles' süsteem, vaikiv ajastu, parlamentarism, Tartu rahu;</p> <ul style="list-style-type: none"> teab, kes olid Jossif Stalin, Benito Mussolini, Adolf Hitler, Franklin Delano Roosevelt, Konstantin Päts ja Jaan Tõnisson, ning iseloomustab nende tegevust.
<p>Teine maailmasõda 1939–1945</p>	<p>Rahvusvaheline olukord. Lääneriikide järeleandmised Saksamaale. München. MRP. Sõjategevuse üldiseloomustus, sõja algus ja lõpp, sõdivad pooled, rinded, holokaust, ÜRO asutamine.</p> <p>Eesti Teise maailmasõja ajal, baaside ajastu, iseseisvuse kaotamine, juuniküüditamine, sõjategevus</p> <p>Eesti territooriumil, Nõukogude ja Saksa okupatsioon.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> näitab kaardil Teise maailmasõja sõjategevust Idarindel, Läänerindel, Vaiksel ookeanil ja Põhja-Aafrikas ning muudatusi Teise maailmasõja järel; iseloomustab, milline oli rahvusvaheline olukord Teise maailmasõja eel, ja toob esile Teise maailmasõja puhkemise põhjusi; selgitab MRP ja baaside lepingu tähtsust Eesti ajaloos; iseloomustab Eesti Vabariigi iseseisvuse kaotamist; teab, millal algas ja lõppes Teine maailmasõda, toob esile Teise maailmasõja tulemused ja tagajärjed; teab, mis riigid tegutsesid koostöös Saksamaaga ning mis riikidest moodustus Hitleri-vastane koalitsioon; seletab ja kasutab kontekstis mõisteid MRP, holokaust, küüditamine, baaside leping, okupatsioon, ÜRO.
<p>Maailm pärast Teist maailmasõda 1945–2000</p>	<p>Külm sõda, külma sõja põhijooned ja avaldumisvormid, kriisid ja sõjad.</p> <p>Läänemaailm USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel.</p> <p>USA ühiskond, sisepoliitika, ühiskondlikud liikumised, välispoliitika. Saksamaa Liitvabariigi majanduse areng, Ida- ja Lääne-Saksamaa suhted.</p> <p>Kommunistlikud riigid, kommunistliku süsteemi teke. NSV Liit, stalinism, sula, stagnatsioon.</p> <p>Eesti Nõukogude okupatsiooni all, piiride</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> iseloomustab külma sõja olemust ning toob esile selle avaldumise valdkonnad ja vormid; näitab kaardil olulisemaid külma sõja aegseid kriisikoldeid ja muutusi maailma poliitilisel kaardil 1990. aastail; iseloomustab tööstusriikide arengut USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel; iseloomustab kommunistlikku ühiskonda NSV Liidu

	<p>muutumine, repressioonid, kollektiviseerimine, industrialiseerimine, poliitiline juhtimine, kultuur ja eluolu.</p> <p>Kommunistliku süsteemi lagunemine, perestroika ja glasnost, Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin, Saksamaa ühinemine.</p> <p>Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamine. Laulev revolutsioon, Balti kett, põhiseadusliku korra taastamine.</p> <p>Maailm alates 1990. aastaist, üldülevaade, Euroopa Liidu laienemine, NATO laienemine, uued vastasseisud.</p> <p>Kultuur ja eluolu 20. sajandi teisel poolel. Teaduse ja tehnika areng, aatomiuuringud, infotehnoloogia, massikultuur, naine ja ühiskondlik elu, muutused mentaliteedis.</p>	<p>näitel ning Eesti arengut NSV Liidu koosseisus;</p> <ul style="list-style-type: none"> • toob esile kommunistliku süsteemi kokkuvarisemise põhjused ja tagajärjed; • analüüsib Eesti iseseisvumise taastamist ja Eesti Vabariigi arengut; • iseloomustab kultuuri ja eluolu 20. sajandil; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid perestroika, glasnost, külm sõda, kriisikolle, kollektiviseerimine, industrialiseerimine, plaanimajandus, massirepressioon, Atlandi Harta, Euroopa Liit, NATO, Balti kett, laulev revolutsioon; • teab, kes olid Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin, Arnold Rüütel, Lennart Meri, Edgar Savisaar ja Mart Laar, ning iseloomustab nende tegevust.
--	--	---

- 2) ajalooalaste mõistete tundmine ja kontekstis kasutamine; oskussõnavara laienemine;
- 3) ajalooalaste küsimuste esitamine ning neile vastates erinevate lahenduste pakkumine;
- 4) funktsionaalne kirjaoskus, kriitiline mõtlemine, arutlusoskus, järelduste tegemine ja seoste loomine ning oma seisukoha kujundamine ja põhjendamine;
- 5) empaatia, oskus asetada end kellegi teise olukorda ajastut arvestades, koostöö- ja konfliktilahendusoskus;
- 6) allikaanalüüs ja töö ajalookaardiga, info leidmine erinevatest teabeallikatest, selle kasutamine, kriitiline hindamine ja analüüsimine, allika usaldusväärsuse hindamine;
- 7) suuline ja kirjalik eneseväljendus, referaadi ja ajalooalase uurimistöö koostamine, IKT vahendite kasutamine info hankimiseks ning oma töötulemuste esitlemiseks.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Väärtuspädevus – ajaloo sündmuste mitmekülgne käsitlemine, eri vaatenurkade avamine, seoste otsimine ajaloo sündmuste vahel, mis aitavad mõista ja kujundada humanistlikke ja demokraatlikke põhiväärtusi.

Sotsiaalne pädevus – erinevate koostööle suunatud meetodite (nt paaris- või rühmatöö, uurimisprojekt) kasutamine ajalootunnis kujundavad koostöö oskust, võimaldavad õpilasel võtta vastutust kaaslaste ees.

Enesemääratlemise pädevus – ajalootundides õpitu aitab õpilasel mõista enda rahvuslikku ja kultuurilist identiteeti, samuti on ajalooõpingud olulised sallivuse kujunemisel teiste rahvaste, kultuuride jne vastu. Erinevate õppemeetodite (uurimistööd, loomingulised tööd jne) kasutamine aitab õppijal leida teda huvitavaid valdkondi, kujundab adekvaatset enesehinnangut.

Ettevõtlikkuspädevust aitavad kujundada ajalooalaste uurimisküsimuste leidmine ja lahenduste pakkumine, uurimisprojektide avalik ettekandmine, ajaloo teabe leidmine, loovate lahenduste otsimine ja iseseisvate mõtlemis/uurimisülesannete tegemine, probleemide tõstatamine ja lahenduste pakkumine, koostöö kaasõpilastega.

Õpipädevus – uurimuslike õpivõtete kasutamine, ajalooallikate analüüsimine ja kriitiline hindamine, loovate lahenduste otsimine, IKT vahendite kasutamine info otsimiseks ja töötlemiseks. Ainealase sõnavara omandamine.

Suhtluspädevust aitab kujundada oma arvamuse avaldamine klassis ja oma seisukohtade põhjendamine, suuliste ettekannete esitamine.

Matemaatikapädevust toetavad ajalootunnis statistiliste andmete tähtsustamine, samuti analüüsimine ja järelduste tegemine; ajas orienteerumiseks vajaliku ajatelje kujundamine.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Gümnaasiumi ajalooõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb huvi mineviku vastu ja teadvustab enda võimalusi mineviku uurijana ning ajaloo osalejana, määratleb end oma rahva liikmena, eurooplase ja maailmakodanikuna;
- 2) tunneb ajalugu ajastut iseloomustavate sündmuste, protsesside, vaimulaadi ja isikute kaudu;

- 3) mõistab ajaloosündmuste ja protsesside põhjuse-tagajärje, sarnasuse-erinevuse, järjepidevuse olemust ning erineva tõlgendamise põhjusi, võtab oma seisukohti kujundades arvesse ajastu konteksti;
- 4) väärtustab kultuurilist mitmekesisust ning mõistab seda ühiskonna rikkuse ja arengu eeldusena, teadvustab oma võimalusi kultuuripärandi säilitajana ning edasikandjana;
- 5) leiab ja analüüsib kriitiliselt ajalooteavet sisaldavat infot, hindab allikate usaldusväärsust ning kasutab erinevaid teabeallikaid eesmärgipäraselt;
- 6) mõistab ja tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi, kujundab ning põhjendab oma seisukohta, analüüsib ja hindab oma tegevust ning näeb ja korrigeerib oma eksimusi;
- 7) teab ja kasutab kontekstis ajaloo põhimõisteid ning eristab ajaloofakti tõlgendusest ja arvamusest;
- 8) tunneb ja kasutab erinevaid õpivõtteid, tekstiliike, infokanaleid ja IKT vahendeid, väljendab oma teadmisi ja oskusi suuliselt ja kirjalikult ning kaitseb argumenteeritult oma seisukohta.

GÜMNAASIUMI ÕPITULEMUSED

- 1) tunneb ajalooliste ajastute iseloomulikke tunnuseid ja vaimulaadi, Eesti ajaloo seoseid Euroopa ja maailma ajalooga, mõistab ajaloolise arengu järjepidevust ning ajaloosündmuste ja -protsesside erineva tõlgendamise põhjusi;
- 2) tunneb maailma olulisemaid kultuurisaavutusi ja mõistab kultuuri järjepidevust, väärtustab kultuurilist mitmekesisust, teadvustab kultuuri rolli enesemääratlemises ning oma rolli kultuuri kandjana ja kultuuripärandi säilitajana;
- 3) võrdleb ning analüüsib poliitilisi, ühiskondlikke, olmelisi ja/või kultuurilisi arengusuundi ja probleeme, kirjeldab ideoloogiliste ning tehnoloogiliste muutuste mõju inimeste eluviisile ja väärtushinnangutele, võrdleb suurriikide mõju maailma majandusele ning poliitikale eri ajastutel, analüüsib riikidevahelist koostööd ja konfliktide lahendamise viise;
- 4) leiab, selekteerib, refereerib ja analüüsib kriitiliselt infot, erinevaid teabeallikaid, sh ajalookaarte ja seisukohti, hindab allika või käsitluse usaldusväärsust, eristab fakti arvamusest; selgitab sündmuste või protsesside erineva tõlgendamise põhjuseid;
- 5) kasutab ajaloolist sõnavara, erinevaid õpivõtteid, korrigeerib oma eksimusi, koostab referaate ja uurimusi, kirjutab arutlusi, osaleb diskussioonis, töötab kaardiga, väljendab oma teadmisi ja oskusi suuliselt ja kirjalikult ning kasutab IKT vahendeid;
- 6) suudab rekonstrueerida minevikus elanud inimeste elu, vaadeldes maailma nende pilgu läbi ning võttes arvesse ajastu eripära.

LÕIMING

Ajalooõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega nii tavapärasel tunnitöös kui ka aineüleste projektides.

Suhtluspädevus – õppija omandab suutlikkuse väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, loeb ja mõistab erinevaid tekste; kasutab ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt, järgib õigekeelsusnõudeid. Ajalootundides on olulisel kohal teksti kriitilise analüüsi oskus, info hankimine ja selle kriitiline hindamine, tööde vormistamine ning autoriõiguse kaitse.

Võõrkeeltpädevus – võõrkeelte praktiseerimine vaadates/kuulates võõrkeelseid filmikatkeid, õpime tundma võõraid kultuure.

Matemaatikapädevus – kujuneb statistiliste andmete analüüsimise ja järelduste tegemise kaudu.

Loodusteaduslik pädevus – vaatame ajaloo sündmusi nende ruumilises kontekstis, analüüsime looduslike olude mõju inimühiskonna arengule.

Tehnoloogiline pädevus – kasutame ajalootunnis IKT vahendeid, õpime tundma tehnoloogia arengut ja selle mõju ühiskonnale ning võrdlema minevikus kasutatud tehnoloogiat kaasaegsega.

Kultuuriline pädevus – kultuuri eri aspektide rõhutamine ajalootunnis, kunsti ja muusika näidete kasutamine ajaloo teemade illustreerimiseks, rahvakultuuri tähtsustamine.

Ajalugu õpitakse gümnaasiumis 6 kohustuslikku kursust.

HINDAMINE

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest ja kooli hindamisjuhendist.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Hindamine toimub iga kursuse lõpus. Kursuse hinded kujunevad kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

LÕIMING

Ajalooõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega nii tavapärasel tunnitöös kui ka aineüleste projektides.

Suhtluspädevus – õppija omandab suutlikkuse väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, loeb ja mõistab erinevaid tekste; kasutab ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt, järgib õigekeelsusnõudeid. Ajalootundides on olulisel kohal teksti kriitilise analüüsi oskus, info hankimine ja selle kriitiline hindamine, tööde vormistamine ning autoriõiguse kaitse.

Võõrkeeltepädevus – võõrkeelte praktiseerimine vaadates/kuulates võõrkeelseid filmikatkeid, õpime tundma võõraid kultuure.

Matemaatikapädevus – kujuneb statistiliste andmete analüüsimise ja järelduste tegemise kaudu.

Loodusteaduslik pädevus – vaatame ajaloo sündmusi nende ruumilises kontekstis, analüüsime looduslike olude mõju inimühiskonna arengule.

Tehnoloogiline pädevus – kasutame ajalootunnis IKT vahendeid, õpime tundma tehnoloogia arengut ja selle mõju ühiskonnale ning võrdlema minevikus kasutatud tehnoloogiat kaasaegsega.

Kultuuriline pädevus – kultuuri eri aspektide rõhutamine ajalootunnis, kunsti ja muusika näidete kasutamine ajaloo teemade illustreerimiseks, rahvakultuuri tähtsustamine.

I kursus „Üldajalugu“

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Antiikaeg	Kreeka linnriigid: valitsemine, kodanikkond, eluolu. Sparta ja Ateena.	Õpilane <ul style="list-style-type: none">mõistab riigi, kultuuri ja ühiskonna olemuslikku seost antiikaja

	<p>Hellenid ja barbarid: hellenite kasvatus, haridus ja igapäevaelu. Kreeka kultuur: mütoloogia ja religioon. Homerose eeposed. Ajalookirjutuse algus. Kõnekunst. Teater. Filosoofia: Sokrates, Platon, Aristoteles. Olümpiamängud. Makedoonia tõus ja hellenism: Aleksander Suur. Rooma riigi teke. Rooma vabariik ja selle korraldus. Rooma tõus suurriigiks: armee. Caesar. Keisrivõimu kehtestamine: Augustus. Lääne-Rooma ja Ida-Rooma. Rooma ühiskond ja eluolu: perekond, kasvatus ja haridus. Rooma õigus. Rooma kui antiikaja suurlinn. Ehituskunst. Religioon: ristiusu teke ja levik ning tõus riigiusuks. Antiiktsivilisatsioonide saavutused ja tähtsus maailma ajaloos.</p>	<p>näidete põhjal;</p> <ul style="list-style-type: none"> • selgitab antiiktsivilisatsioonide tähtsust maailma ajaloos antiikaja näidete põhjal ning mõistab antiigipärandi olulisust tänapäeval; • tunneb ning võrdleb demokraatliku ja aristokraatliku linnriigi, Rooma vabariigi ja keisririigi toimimise põhimõtteid; • iseloomustab religiooni ja mütoloogia osa antiikaja inimese maailmapildis ning kristluse tekkelugu ja kujunemist riigiusuks; • iseloomustab näidete abil antiikkultuuri saavutusi, toob esile seosed antiikkultuuri ja Euroopa kultuuri kujunemise vahel, töötab ajastut iseloomustavate allikatega ning hindab neid kriitiliselt; • näitab kaardil Kreeka linnriike ja hellenistliku kultuuri levikuala ning Rooma riigi laienemist; • teab, kes olid Homeros, Herodotos, Sokrates, Platon, Aristoteles, Perikles, Aleksander Suur, Romulus, Caesar, Augustus, Constantinus Suur, Jeesus ja Paulus, ning iseloomustab nende tegevust; • teab ja kasutab kontekstis mõisteid polis, aristokraatia, türannia, demokraatia, hellen, barbar, kodanik, senat, konsul,
Keskaeg	<p>Rahvasterändamine ja Lääne-Rooma riigi langus. Frangi riik: Karl Suur. Lääne-Euroopa riikide teke. Ühiskond ja eluolu: läänikord. Feodaalide ja talurahva eluolu. Rüütlikultuur. Linnaühiskond: kaubandus, käsitöö, valitsemine. Islami teke ja levik: Muhamed. Koraan. Ilmalik võim ja vaimulik autoriteet: keisrivõim ja paavstlus. Religiooni dominantsus. Vaimulikud ordud. Ketserlus. Ristisõjad. Ülikoolid ja skolastika.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab riigi, kultuuri ja ühiskonna olemuslikku seost keskaja kontekstis; • iseloomustab keskaja ühiskonda ja eluolu ning analüüsib kriitiliselt keskaja erinevaid teabeallikaid; • iseloomustab kiriku osa keskaja ühiskonnas ja kultuuris ning inimeste mõttemaailma kujundajana; • teab linnade tekkimise põhjusi ja iseloomustab, kuidas funktsioneeris linnaühiskond; • iseloomustab islami teket ja levikut ning väärtustab islami kultuuripärandit; • teab ristisõdade põhjusi ja tulemusi ning mõju kultuurile ja väärtushinnangutele; • iseloomustab keskaegsete ülikoolide tegevust;

		<ul style="list-style-type: none"> • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid kirik, klooster, vaimulikud ordud, ketserlus, inkvisitsioon, ristosõjad, läänikord, naturaalmajandus, raad, tsunft, gild, Hansa Liit, skolastika, koraan; • teab, kes olid Muhamed, Karl Suur, Innocentius III ja Aquino Thomas, ning iseloomustab nende tegevust.
Uusaeg	<p>Uue maailmapildi kujunemine: renessanss ja humanism, maadeavastuste mõjud ja tagajärjed, reformatsioon ja vastureformatsioon.</p> <p>Absolutism ja parlamentarism: poliitiline kaart uusaja alguses. Absolutism Prantsusmaal, parlamentarismi kujunemine ja kindlustumine Inglismaal. Ameerika Ühendriikide iseseisvumine.</p> <p>Prantsuse revolutsiooni ja Napoleoni sõdade mõju Euroopale: valgustus. Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni sõjad, nende mõju Euroopale. Viini kongress. Rahvusluse tõus ja riikide teke.</p> <p>Industriaalühiskond: tööstuslik pööre, industriaalühiskonna iseloomulikud tunnused, masstootmine ja monopolid. Maailmamajandus, teaduse ja tehnoloogia areng uusajal.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab riigi, kultuuri ja ühiskonna olemusliku seose ning väärtushinnangute muutumist uusajal; • iseloomustab uut maailmapilti ning selgitab renessansi, maadeavastuste ja reformatsiooni osa selle kujunemisel; analüüsib kriitiliselt erinevaid teabeallikaid; • teab, mis mõju avaldasid Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni reformid Euroopale; • iseloomustab industriaalühiskonda ning analüüsib selle mõju inimeste igapäevaelule; • näitab ja analüüsib uusajal toimunud muutusi Euroopa poliitilisel kaardil; • tunneb teaduse ja tehnika arengu põhijooni ning tähtsamaid saavutusi uusajal; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid renessanss, humanism, reformatsioon, absolutism, parlamentarism, valgustus, revolutsioon, reform, kapitalism, kolonialism, monopol, urbaniseerumine, sotsialism; • teab, kes olid Leonardo da Vinci, Christoph Kolumbus, Fernão de Magalhães, Martin Luther, Louis XIV, Voltaire, George Washington, Napoleon, Karl Marx ja Otto von Bismarck, ning iseloomustab nende tegevust.

II kursus „Eesti ajalugu I (kuni 16. ja 17. sajandi vahetuseni)”

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Esaeg	Antropogeneesi põhijärgud. Inimasustuse levik	Õpilane

	<p>maailmas. Jääaeg ja selle taandumine. Inimasutuse algus Euraasia põhjaosas.</p> <p>Tähtsamad arheoloogilised kultuurid. Muinasaja allikad ja nende uurimine.</p> <p>Kiviaja kultuurid Eestis: Kunda kultuur, kammkeraamika kultuur, nõorkeraamika ehk venekirveste kultuur – elanike peamised tegevusalad ning kultuuri iseloomustavad muistised.</p> <p>Metalliaeg. Pronksiaeg. Asva kultuur. Rauaaeg. Põlispõllundus, kalmed, linnused.</p> <p>Eesti esiaja lõpul. Suhted naabritega: idaslaavlased, balti hõimud, viikingid. Rahvusvaheliste kaubateede kujunemine ja Eesti.</p> <p>Eesti ühiskond esiaja lõpul: sotsiaalne kihistumine. Maakonnad ja kihelkonnad. Linnused. Külad ja elamud.</p> <p>Muinasusund ja ristiusu levik Eestis. Muinasusundi seos loodusega. Vanimad teated ristiusu levikust Eestis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • teab ja iseloomustab tähtsamaid Eesti esiaja perioode inimeste tegevusalade ning eluolu muutuste alusel; tõlgendab muististe alusel inimeste eluolu ja ühiskondlikku korraldust ning uskumusi ja vaimulaadi; • iseloomustab esiaja eestlaste suhteid naaberrahvastega ning vastastikuseid mõjutusi; • iseloomustab Eesti halduskorraldust ja majanduslikku arengut esiaja lõpul; • seletab ja kasutab kontekstis mõisted arheoloogiline kultuur, muistis, muinaslinnus, kalme, maakond, kihelkond, malev, animism.
Keskaeg	<p>Paavsti võim ja hegemonistlikud taotlused: ristsõdade põhjused ja peasuunad. Läänemere maade ristiusustamine. Keskaegne kolonisatsioon. Lääne-Euroopa ühiskonna eeskujud Eesti keskaja ühiskonna kujunemisel.</p> <p>Muistne vabadusvõitlus: Balti ristsõdade põhjused. Muistse vabadusvõitluse käik. Eestlaste lüüasaamise põhjused ja tagajärjed. Henriku Liivimaa kroonika ajalooallikana.</p> <p>Vana-Liivimaa riigid: riiklik korraldus ja poliitiline kaart. Seisused. Maapäev. Vana-Liivimaa riikide omavahelised suhted ja suhted naabritega.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • analüüsib Balti ristsõja põhjusi, käiku ja tulemusi erinevate osaliste vaatenurgast; • tunneb muutusi Vana-Liivimaa riiklikus korralduses ja poliitilisel kaardil; iseloomustab suhteid naaberriikidega; • analüüsib Jüriöö ülestõusu tähtsust ja tähendust ajaloolise narratiivina; • iseloomustab Eesti keskaja ühiskonda: läänikord, talurahva õiguslik seisund ja majanduslik olukord, käsitöö ja kaubandus, eluolu linnades; loob seoseid Eesti ja Euroopa ajaloos vahel keskajal; • iseloomustab Eesti keskaja kultuuri põhijooni ning mõistab

	<p>Jüriöö ülestõus, selle põhjused ja tagajärjed. Keskaja ühiskond Eestis: läänikorraldus. Mõisate rajamine. Sunnismaisuse ja teoorjuse kujunemine. Keskaegsed linnad Eestis: linnade valitsemine. Käsitöö, kaubandus, Hansa Liit. Gildid ja tsunftid. Eluolu linnas. Kirik ja kultuur: vaimulikud ordud ja kloostrid. Arhitektuur.</p>	<p>ristiusu mõju Eesti kultuurile, vaimuelule ja väärtushinnangute muutumisele; mõistab kultuurilist järjepidevust;</p> <ul style="list-style-type: none"> • analüüsib kriitiliselt keskaja kroonikaid ja teisi teabetekste; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid Vana-Liivimaa, Liivi Ordu, vasallkond, mõis, teoorjus, sunnismaisus, adramaa; • teab, kes olid Lembitu, Kaupo, piiskop Albert ja kroonik Henrik, ning iseloomustab nende tegevust.
Ülemineku-aeg keskajast uusaega	<p>Tugeva keskvoimuga riikide kujunemine Läänemere regioonis. Reformatsioon Eestis: haridusolud. Eestikeelse trükisõna algus. Liivi sõda: Vana-Liivimaa asend Läänemere regioonis. Liivi sõja eellugu, käik ja tulemused. Eesti kolme kuningriigi valduses: riiklik korraldus ja poliitiline kaart. Vastureformatsioon. Kultuuri areng: Balthasar Russowi kroonika ajalooallikana. Reformatsiooni ja vastureformatsiooni mõju vaimuelule.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab rahvusvahelisi suhteid Läänemere piirkonnas 16. sajandil; võrdleb suurriikide mõju Läänemere piirkonnas 16. sajandil; • selgitab Liivi sõja eellugu, käiku ja tulemusi; analüüsib ning hindab allikate alusel sõja osaliste tegevust; • teab muutusi riiklikus korralduses ja poliitilisel kaardil sõdade ajal; • iseloomustab reformatsiooni mõju ja tähtsust eesti kultuuriloos; analüüsib muutusi mentaliteedis ning vaimuelus; • teab, kes olid Balthasar Russow, Ivan IV ja Wolter von Plettenberg, ning iseloomustab nende tegevust.

III kursus „Eesti ajalugu II (kuni 19. sajandi lõpuni)”

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Rootsi aeg	<p>Rootsi suurriigi ajastu. Rootsi keskvoim ja baltisaksa aadel. Majanduslik areng: talurahva õiguslik seisund ja majanduslik olukord. Reduksioon ja selle tulemused. Manufaktuuride teke. Kaubandus. Vaimuelu ja kultuur: luterlus riigiusuna. Esimesed gümnaasiumid. Ülikooli asutamine Tartus.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab, kuidas toimus Rootsi võimu järkjärguline kehtestamine kogu Eesti alal; • iseloomustab Rootsi poliitikat Eesti- ja Liivimaal ning annab sellele allikate ja teabetekstide põhjal hinnangu; hindab allikate usaldusväärsust;

	Rahvaharidus. Eestikeelse kirjasõna levik.	<ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab talurahva õigusliku ja majandusliku olukorra muutumist Rootsi ajal; • mõistab luterluse mõju ja Rootsi aja tähtsust eesti kultuuri ja hariduse arengus, ajaloos ning tänapäeval; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid rüütelkond, reduktsioon, vakuraamat, piiblikonverentsid, Vastne Testament, Academia Gustaviana; • teab, kes olid Bengt Gottfried Forselius, Gustav II Adolf, Johan Skytte ja Karl XI, ning iseloomustab nende tegevust.
Eesti 18. sajandil	<p>Venemaa euroopastumine 18. sajandil. Katariina II valgustatud absolutism.</p> <p>Põhjasõda: Põhjasõja põhjused, käik ja tulemused. Rahvastikuprotsessid Eestis 16.–18. sajandil. Sõdade, haiguste, olmetingimuste ja näljahädade mõju rahvastikule.</p> <p>Balti erikord: Vene keskvoim ja baltisaksa seisuslik omavalitsus. Talurahva õiguslik seisund ja majanduslik olukord. Asehalduskord.</p> <p>Vaimuelu 18. sajandil: baltisaksa kultuur ja talurahvakultuur. Rahvaharidus. Pietism ja valgustus.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • selgitab Põhjasõja põhjusi, tulemusi ja mõju; • iseloomustab Balti erikorda ning selle mõju Eesti arengule; • analüüsib allikate ja teabetekstide alusel talurahva majandusliku olukorra ning õigusliku seisundi muutumist; • analüüsib rahvastikuprotsesse mõjutanud tingimusi; • analüüsib Euroopa valgustusideede mõju eesti vaimuelule; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid Balti erikord, restitutsioon, asehalduskord, vennastekogud; • teab, kes olid Karl XII, Peeter I, Katariina II, Anton Thor Helle ja August Wilhelm Hupel, ning iseloomustab nende tegevust.
Eesti 19. sajandil ja 20. sajandi algul	<p>Moderniseeruv Euroopa: industriaalühiskonna kujunemine, rahvuslik liikumine. Venemaa 19. sajandil ja 20. sajandi algul.</p> <p>Talurahva vabanemine: pärisorjuse kaotamine Eestis. Talurahva omavalitsuse kujunemine. Talude päriseksostmine. Usuvahetusliikumine. Tööstuse areng. Erinevused Põhja- ja Lõuna-Eesti arengus. Ärkamisaeg: Eelärkamisaeg. Estofiilid. Tartu ülikool 19. sajandil. Estofiilid. Eesti haritlaskonna kujunemise algus. Seltsiliikumine. Tähtsamad rahvusliku liikumise ettevõtmised ja nende</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab, kuidas muutus talurahva õiguslik seisund ja majanduslik olukord, ning selgitab majandusprotsesside ja talurahvaseaduste seoseid; • mõistab ärkamisaja tähendust ja tähtsust ning selle mõju kodanikuühiskonna kujunemisele Eesti ajaloos; • iseloomustab rahvusliku liikumise eeldusi ja seoseid Euroopaga; • teab, millised olid tähtsamad rahvusliku liikumise ettevõtmised ning kes olid rahvusliku liikumise eestvedajad;

	<p>eestvedajad, erimeelsused eesmärkide saavutamisel. Moderniseeruv Eesti: majanduse areng. Raudteede ehitamine, selle mõju majanduslikule ja sotsiaalsele arengule. Suurtööstuse kujunemine. Põllumajanduse areng. Talurahva kihistumine. Ülevenemaaliste seaduste laienemine Eestile. Venestusaja mõju haridusele, kultuurile ja rahvuslikule liikumisele. Rahvusliku professionaalse kultuuri kujunemine. Uus rahvuslik tõus. Poliitilised rühmitused Eestis. 1905. aasta sündmused ja nende mõju ühiskonnale.</p>	<p>analüüsib allikate alusel rahvusliku liikumise ettevõtmisi ja ideid;</p> <ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab muutusi Eesti ühiskonnas ja ühiskondlik-poliitilise mõtte arengut 19. sajandi lõpul ning loob seoseid omariikluse kujunemisega; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid estofiil, ärkamisaeg, rahvuslik liikumine, venestamine, Aleksandrikool; • teab, kes olid Karl Ernst von Baer, Friedrich Reinhold Kreutzwald, Johann Voldemar Jannsen, Jakob Hurt, Carl Robert Jakobson, Lydia Koidula ja Jaan Tõnisson, ning iseloomustab nende tegevust.
--	---	---

IV kursus „Lähiajalugu I – Eesti ja maailm 20. sajandi esimesel poolel”

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Maailm Esimese maailmasõja eel	<p>Suurriikide arengujooni: poliitiliste süsteemide erinevused, Venemaa. Maailma majandus: teadusrevolutsioon, monopolid, kapitali eksport, vabaturumajandus ja proteksionism. Suurriikide liidud: kujunemise põhjused ja tagajärjed.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab suurriikide arengujooni ja rolli muutumist rahvusvahelistes suhetes; • teab suurriikide sõjalis-poliitilisi blokke ning analüüsib Antanti ja Kolmikliidu taotlusi; • tunneb maailma poliitilist kaarti enne Esimest maailmasõda: näitab kaardil suurriikide sõjalistesse blokkidesse kuuluvaid riike, koloniaalimpeeriume; • iseloomustab maailma majanduse arengujooni; analüüsib teaduse ja tehnika mõju; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid imperialism, monopol, Antant, Kolmikliit.
Esimene maailmasõda	<p>Esimese maailmasõja põhjused. Sõdivad pooled ja tähtsamad sõjatandrid. Esimese maailmasõja tagajärjed: impeeriumide lagunemine, uute rahvusriikide sünd Euroopas, uus maailmakord ja Rahvasteliit. Eesti iseseisvumine: eeldused, iseseisvumine, Vabadussõda,</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • analüüsib Esimese maailmasõja põhjusi ning sõdivate poolte taotlusi; • analüüsib Esimese maailmasõja tagajärgi ja mõju maailma arengule;

	Tartu rahu.	<ul style="list-style-type: none"> • analüüsib Eesti omariikluse saavutamise eeldusi ja protsessi; • teab Eesti Vabadussõja sündmusi ning kirjeldab sõja käiku kaardi alusel; • mõistab Vabadussõja ja Tartu rahu tähendust Eesti Vabariigi kindlustumisel; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid Veebruarirevolutsioon, autonoomia, Asutav Kogu, Landeswehr, Tartu rahu; • teab, kes olid Nikolai II, Vladimir Lenin, Jaan Poska, Johan Laidoner ja Konstantin Päts, ning iseloomustab nende tegevust
Maailmasõdade- vaheline aeg: demo- kraatia ja diktatuurid	<p>Euroopa-kesksus ning rahvusvahelised suhted. Demokraatia levik. Demokraatia põhijooned Suurbritannia, Prantsusmaa ja USA näitel: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu. Majanduskriis: põhjused, levik ja mõju, Roosevelti uus kurss. Autoritarism, totalitarism: fašism, natsionaalsotsialism, kommunism. Diktatuuride iseloomulikud jooned, eripärad ja levik: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu. Uute konfliktide kujunemine, kriisikolled. Eesti tee demokraatialt autoritarismile: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • analüüsib ja võrdleb rahvusvahelisi suhteid 1920. ja 1930. aastail ning teab muutuste põhjusi; • teab ja iseloomustab rahvusvahelisi kriise: Kaug-Ida, Etioopia, Hispaania kodusõda; • iseloomustab majanduse arengut maailmasõdadevahelisel perioodil ning selgitab majanduskriisi põhjusi ja mõju; • analüüsib ning võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda; • analüüsib Eesti ühiskonna poliitilist arengut 1920. ja 1930. aastail, selgitab autoritarismi kujunemise põhjusi ja mõju ühiskonnale ning iseloomustab vaikivat ajastut; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, kommunism, NSVL, fašism, natsionaalsotsialism, Rahvasteliit, Versailles' süsteem, vaikiv ajastu, parlamentarism, vabadussõjalased; • teab, kes olid Jossif Stalin, Adolf Hitler, Benito Mussolini, Franklin D. Roosevelt, Konstantin Päts ja Jaan Tõnisson, ning iseloomustab nende tegevust.

Teine maailmasõda	<p>Teine maailmasõda kui Esimese maailmasõja jätk. Teise maailmasõja põhjused: Saksamaa, Nõukogude Liidu ja Jaapani agressiivne välispoliitika ning demokraatlike Lääneriikide lepituspoliitika nurjumine. Sõdivad pooled: Saksamaa ja tema liitlased. Hitleri-vastane koalitsioon ja selle kujunemine: Atlandi harta, Teherani, Jalta ja Potsdami konverentside tähtsus. Tähtsamad sõjatandrid ja lahingud: rinded, tähtsamaid lahingud (Pearl Harbor, Moskva, Midway, Stalingrad, Kursk, El-Alamein, Normandia dessant). Teise maailmasõja tulemuste vastuolulisus ja selle tagajärjed maailma poliitilisele, majanduslikule ja ideoloogilisele arengule. Eesti Teises maailmasõjas: iseseisvuse kaotamine, okupatsioonid, sõjakaotused ja -kahjud, sõja mõju inimeste elukäikudele. Pagulaskond.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • analüüsib rahvusvahelisi suhteid Teise maailmasõja eel; • iseloomustab Teise maailmasõja põhjusi ja tagajärgi; • iseloomustab sõjategevust kaardi järgi; • teab Hitleri-vastase koalitsiooni kujunemislugu; • analüüsib Teise maailmasõja mõju Eesti ajaloole; • teab, kes olid Winston Churchill, Charles de Gaulle, Dwight Eisenhower, Georgi Žukov, Johannes Vares ja Otto Tief, ning iseloomustab nende tegevust; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid Anšluss, Müncheneri konverents, MRP, baaside leping, okupatsioon, suvesõda, Atlandi harta, ÜRO.
-------------------	---	---

V kursus „Lähiajalugu II – Eesti ja maailm 20. sajandi teisel poolel”

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Külm sõda	<p>Külma sõja kujunemine ja selle avaldumise vormid: võidurelvastumine, liidud. Kriisid: Korea sõda, Suessi kriis, Kuuba kriis, Vietnami sõda, Berliini kriisid. Kahepooluseline maailm: USA ja NSVLi vastasseis. Lõhestatud Saksamaa: lõhestamine, kahe Saksa riigi vahelised suhted.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • analüüsib külma sõja põhjusi ja kujunemist ning teab avaldumisvorme; • analüüsib külma sõja kriiside tekkimise põhjusi ning osaliste taotlusi ja tulemusi; • analüüsib rahvusvahelist olukorda külma sõja ajal; • iseloomustab kahe Saksa riigi arengut külma sõja ajal; • teab, kes olid Harry Truman, John F. Kennedy, Nikita Hruštšov, Fidel Castro, Konrad Adenauer ja Willy Brandt, ning iseloomustab nende tegevust; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid külm sõda, kriisikolle, NATO, VLO, võidurelvastumine, raudne eesriie.
Demokraatlik	USA: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu.	Õpilane

<p>maailm pärast Teist maailmasõda</p>	<p>Ühise Euroopa integratsiooni otsingud. Euroopa integratsioon.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • analüüsib demokraatlike riikide arengu põhijooni; • teab Euroopa integratsiooni kujunemist ja põhietappe; • teab, kes olid Ronald Reagan ja Robert Schumann, ning iseloomustab nende tegevust; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid Euroopa Liit, Euroopa Nõukogu, OSCE.
<p>NSVL ja kommunistlik süsteem</p>	<p>Kommunistliku süsteemi kujunemine. Ida-blokk: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu, Moskva poliitika ja kriisid: Ungari ülestõus, Praha kevad, Poola kriisid, solidaarsus. NSVL: stalinism, sula, stagnatsioon. Eesti NSV: ühiskond, majanduse areng, rahvastik, vastupanu vormid, suhted välisestiga.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • analüüsib kommunistliku süsteemi kujunemislugu ja põhijooni; • iseloomustab NSVLi ühiskonnaelu arengut; • analüüsib kommunistliku süsteemi kriiside põhjusi ja tagajärgi; • analüüsib Eesti ühiskonna arengut Nõukogude okupatsiooni ajal; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid kollektiviseerimine, industrialiseerimine, stalinism, sula, stagnatsioon, dissidentlus, Brežnevi doktriin, plaanimajandus, sotsialismileer, liiduvabariik, kultuurirevolutsioon; • teab, kes olid Jossif Stalin, Nikita Hruštšov, Leonid Brežnev, Mao Zedong, Johannes Käbin, Aleksander Dubček ja Lech Walesa, ning iseloomustab nende tegevust.
<p>Maaailm sajandi vahetusel</p>	<p>NSVLi ja kommunistliku süsteemi lagunemine: Berliini müüri langemine, majanduslikud ja poliitilised reformid NSVLis. Kommunistliku bloki lagunemise ja kommunistlike ideede krahhi mõju väärtushinnangutele. Külma sõja lõpp ja geopoliitilised muudatused: poliitilise kaardi muutumine. USA rolli muutus: uus jõudude vahekord maailmas. Eesti iseseisvuse taastamine. Integratsioon Euroopasse ja maailma: laulev revolutsioon, riikluse</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • analüüsib kommunistliku süsteemi lagunemise põhjusi; • teab ja näitab muutusi maailma poliitilisel kaardil pärast külma sõja lõppu; • analüüsib jõudude vahekorra muutusi rahvusvahelistes suhetes ning uute pingekollete kujunemist; • analüüsib Eesti iseseisvuse taastamist ning teab riikluse ülesehitamise käiku;

	taastamine. Uued pingekolded: Balkani kriis.	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab Eesti integreerumist Euroopasse ja maailma; • teab, kes olid Ronald Reagan, Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin, George Bush, Helmut Kohl, Vaclav Havel, Arnold Rüütel, Lennart Meri, Edgar Savisaar ja Mart Laar, ning iseloomustab nende tegevust; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid perestroika, glasnost, laulev revolutsioon, Rahvarinne, Balti kett, interrinne, ERSP, Eesti Kongress, Põhiseaduse Assamblee.
--	---	--

VI kursus „Lähiajalugu III – 20. sajandi arengu põhijooned: Eesti ja maailm”

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Eluolu ja kultuur	<p>Ühiskondlikud liikumised ja ideoloogiad: sotsialism, liberalism, noorsooliikumine, neegriliikumine, feminism, keskkonnakaitse. Ühiskondlike liikumiste ja ideoloogiate avaldumine kultuuris.</p> <p>Muutused eluolus: viktoriaanliku maailma lagunemine, naiste emantsipatsioon, spordi populaarsuse kasv, mood, massikultuur, kodumasinad.</p> <p>Teaduse ja tehnika areng: autoajastu, raadio, televisioon, arvuti ja internet, kosmoseajastu.</p> <p>Kultuurivaldkondade arengu iseloomulikud jooned: vaimse murrangu ilmingud kunstis, kirjanduses, arhitektuuris, muusikas.</p> <p>Multikultuursuse kontseptsioon.</p> <p>Poliitiliste olude mõju Eesti kultuurile ja eluolule</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab tähtsamate ideoloogiate põhiseisukohti ja iseloomustab nende mõju ühiskonnale; • teab teaduse ja tehnika arengu saavutusi ning iseloomustab nende rakendumist igapäevaelus; • analüüsib kultuuri arengu põhijooni ning seostab neid ühiskonnas toimunud muutustega.
Sõja ja rahu küsimus	<p>Suhtumine sõdadesse: patsifism, võidurelvastumine, desarmeerimine, tuumasõja oht.</p> <p>Rahvusvahelised organisatsioonid: Rahvasteliit, ÜRO, NATO, uue maailmakorra loomise katsed.</p> <p>Konfliktid ja nende lahendamise püüded Lähis-Ida näitel.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • analüüsib, mis asjaoludel kujunesid ja muutusid inimeste hoiakud ning väärtushinnangud sõja ja rahu küsimuses 20. sajandi jooksul; • analüüsib rahvusvaheliste organisatsioonide rolli riikidevahelistes suhetes;

	Eesti osalemine rahvusvaheliste organisatsioonide töös.	<ul style="list-style-type: none"> • teab Lähis-Ida kriisikolde kujunemise põhjusi, selgitab kriisi olemust ja püüdeid seda lahendada; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid desarmeerimine, võidurelvastumine, patsifism.
Inimsusevastased kuriteod	Massikuritegude ideoloogilised alused ja psühholoogilised juured. Koonduslaagrid, GULAG. Küüditamised. Natsismikuriteod: holokaust. Kommunismikuriteod. Genotsiid, etnilised puhastused. Inimsusevastased kuriteod Eestis.	Õpilane <ul style="list-style-type: none"> • selgitab, millised arengusuunad ühiskonnas tegid võimalikuks inimsusevastaste kuritegude toimepaneku; • mõistab inimsusevastaste kuritegude olemust ning nende taunimise ja vältimise vajalikkust; • teab inimsusevastaste kuritegude toimepanemise viise ja nende tagajärgi; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid genotsiid, holokaust, küüditamine, GULAG.
Muu maailm	Koloniaalsüsteemi lagunemine ja selle tagajärjed. Uute vastasseisude kujunemine, terrorism. Islamimaailma aktiveerumine ja vastuolud läänega.	Õpilane <ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab koloniaalsüsteemi toimimist, selle lagunemise põhjusi ja tagajärgi; • analüüsib uute vastasseisude kujunemist maailmas pärast külma sõja lõppu.

PÕHIKOOLI BIOLOOGIA AINEKAVA

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Bioloogial on oluline koht õpilaste loodusteadusliku maailmapildi kujunemises. Bioloogia õppimise kaudu kujunevad õpilastel loodusalased ja mitmed teised elutähtsad pädevused, omandatakse püsivad positiivsed hoiakud kõige elava suhtes, väärtustatakse säästev ja vastutustundlik eluviis. Areneb igapäevase eluga seonduvate bioloogiaprobleemide lahendamise ja kompetentsete otsuste tegemise oskus, mis ühtlasi suurendab õpilaste toimetulekut looduslikus ja sotsiaalses keskkonnas. Bioloogias omandatud teadmised, oskused ja hoiakud integreerituna teistes õppeainetes omandatuga on aluseks sisemiselt motiveeritud elukestvate õppimisele.

Koolibioloogia õpetuslikeks eesmärkideks on eluslooduse, organismide mitmekesisuse, nende ehituse ja talitluse, pärilikkuse, evolutsiooni ja ökoloogia ning elukeskkonna kaitse põhiprintsiipidest ülevaate saamine, bioloogia haruteadustes kasutatavate põhimõistete omandamine ning inimese eripära ja tervislike eluviiside tutvustamine. Õpitakse tundma bioloogiale omaseid teaduslikke meetodeid, millega seostub vajaliku info hankimine ja selle tõepärasuse hindamine.

ÕPITEGEVUS

Õppeprotsessis kasutatakse kaasaegseid infotehnoloogiavahendeid, olulisel kohal on õpilaste iseseisev töö ja koostööl põhinev õpe. Õpilasi suunatakse lugema loodusteaduslikku kirjandust, vaatama loodusteaduslikke telesaateid, videofilme. Bioloogia õpetamisel on oluline laiendada õpikeskkonda: korraldada õppekäike, ekskursioone, osaleda kohalikes ja rahvusvahelistes projektides.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Õpitakse tundma bioloogiateaduse uurimisobjekte, -meetodeid ja -tulemusi. Lähtutakse eakohasuse ja individualiseerituse printsiipidest.

Õpilastes tuleb kujundada uurimistöö oskusi ja vilumusi, kasutada tunnis rühmatööd, kompleksprobleemide (ka ainepiire ületatavate) lahendamiseks projektõpet, arendada diskussioone ja teisi aktiivõppe meetodeid. On oluline, et õpilastel areneks kriitiline ja loov mõtlemine, et õpitakse märkama elus ja eluta looduse probleeme, esitama küsimusi, analüüsima andmeid, tegema järeldusi ja andma argumenteeritud hinnanguid. Arendatakse loogilise, abstraktse ja kujundliku mõtlemise oskusi, õpitakse leidma probleemidele alternatiivseid lahendusi ja prognoosima erinevate lahendusviiside ning otsuste tagajärgi.

Hinnatakse teadmisi, nende rakendamist, analüüsi- ja sünteesioskust ning põhjendatud hinnangute andmist. Bioloogia õppimise käigus kujundatakse eelkõige looduspädevusi, kuid arendatakse ka kommunikatiivseid, sotsiaalseid, refleksiooni- jm pädevusi. Õpetajal on enamasti aktiivset õppekeskkonda loov ja õpimotivatsiooni tõstev roll. Õppeprotsessis kasutatakse kaasaegseid infotehnoloogiavahendeid, olulisel kohal on õpilaste iseseisev töö ja koostööl põhinev õpe. Õpilasi suunatakse lugema loodusteaduslikku kirjandust, vaatama loodusteaduslikke telesaateid, videofilme. Bioloogia õpetamisel on oluline laiendada õpikeskkonda: korraldada õppekäike, ekskursioone, osaleda kohalikes ja rahvusvahelistes projektides

LÄBIVAD TEEMAD

ELU TUNNUSED. Eluslooduse liigitus. Organismi peamised eluavaldused.

SELGROOGSED LOOMAD. Kalade, kahepaiksete, roomajate, lindude ja imetajate välis- ja siseehitus ning kohastumine elukeskkonnaga. Sigimine ja areng. Selgroogsete mitmekesisus ja inimese koht loomariigis. Loomade osa ökosüsteemides ja tähtsus inimese elus.

VETIKAD Vetikad. Ainu- ja hulkraksed vetikad, nende paljunemine. Vetikate osa looduses ja tähtsus inimese elus.

TAIMED. Õistaimed. Taimeorganid, nende ülesanded. Ülevaade taimerakust. Põhilised taimekoed. Õistaimede paljunemine ja levimisviisid. Paljasseemnetaimede, sõnajalgtaimede, sammaltaimede ehitus ja eripära. Kõrgemate taimede mitmekesisus, nende osa ökosüsteemides ja tähtsus inimese elus.

SEENED. Seente mitmekesisus, nende ehituslikud iseärasused ja paljunemine. Seente osa looduses ja tähtsus inimese elus.

SAMBLIKUD Samblikud. Samblike ehituslikud iseärasused, paljunemine. Samblike osa looduses ja tähtsus inimese elus.

SELGROOTUD LOOMAD. Käsnade, ainuõssete, usside, limuste, lülilalgsete ja okasnahksete üldiseloomustus, nende sigimine ja areng, mitmekesisus. Selgrootute loomade osa looduses ning tähtsus inimese elus. Selgroogsete ja selgrootute loomade võrdlus.

VIIRUSED, BAKTERID, ALGLOOMAD. Taime- ja loomaraku ehituse võrdlus. Viirused. Viirused kui rakuparasiidid. Bakterid kui eeltuumsed organismid. Bakterite ehituse ja talitluse iseärasused. Bakterite osa looduses ja tähtsus inimese elus. Algloomad, nende ehituslikud ja talitluslikud iseärasused. Algloomade osa looduses ja tähtsus inimese elus.

ÖKOLOOGIA. Ökosüsteem. Populatsioon, liik ja kooslus. Toiduahelad ja toiduvõrgustik. Organismide aine- ja energiavahetuse iseärasused. Auto- ja heterotroofsed organismid. Organismide kooseluvormid ja vastastikused suhted. Inimtegevuse mõju ökosüsteemidele. Biosfäär. Bioloogilise mitmekesisuse säilitamine. Looduskaitse Eestis. Globaalprobleemid. Säästev areng.

INIMESE EHITUSE ÜLDPLAAN. Raku, koe, elundi, elundkonna, organismi tasandid.

INIMESE ELUNDKONNAD. Nahk. Tugi- ja liikumiselundkond, veri ja vereringeelundkond, hingamiselundkond, seedeelundkond, erituseelundkond, närvisüsteem ja meeleelundid, sisenõrenäärmed, immuunsüsteem ning suguelundkond. Inimese elundkondade ehituse ja talitluse põhijooned. Inimese areng viljastumisest surmani. Inimorganism kui tervik.

PÄRILIKKUS. Pärilikkuse alused: DNA, geenid, kromosoomid. Soo määramine. Pärilik muutlikkus, selle seos paljunemisviisidega. Mittepärilik muutlikkus. Muudetud pärilikkusega organismid. Pärilikud ja mittepärilikud haigused.

ELUSLOODUSE EVOLUTSIOON. Ülevaade eluslooduse süsteemist. Pärilik muutlikkus evolutsiooni materjalina. Olelusvõitlus ja looduslik valik. Liigitekke mehhanismid. Inimese bioloogiline ja sotsiaalne evolutsioon.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Õpilane:

- oskab vaadelda ja kirjeldada bioloogilisi objekte ja kasutada lihtsamaid uurimismeetodeid;
- oskab kasutada bioloogias õpitut tavaelu probleemide lahendamisel;
- oskab kasutada erinevaid allikaid bioloogiateabe otsimiseks, neid kriitiliselt hinnata;
- oskab kasutada omandatud teadmisi otsustuste tegemisel ja hinnangute andmisel;
- oskab näha loodusega seotud probleeme ja esitada nende sisulisi lahendusi;
- väärtustab bioloogilist mitmekesisust;
- väärtustab tervislikke eluviise;
- suhtub vastutustundlikult elukeskkonda.

III KOOLIASTME ÕPITULEMUSED

- eristada elusat elutust;
- ära tunda õpitud bioloogilisi liike ja neid omavahel võrrelda;
- joonistelt ära tunda organismide elundeid ja elundkondi;
- selgitada organismide ehituse ja talitluse vahelisi seoseid;
- selgitada seoseid organismide ja keskkonna vahel;
- selgitada bioloogilise mitmekesisuse tähtsust;
- selgitada ja arvestada seoseid inimtegevuse ja looduslike protsesside vahel;
- järgida tervisliku ja säästliku eluviisi põhimõtteid;
- rakendada bioloogiatundides omandatud teadmisi ja seostada neid teistest teabeallikatest saadutega;
- kasutada luupi, mikroskoopi jt bioloogias enamkasutatavaid vahendeid;
- planeerida ja teha lihtsamaid bioloogilisi katseid;
- teha vaatlusi, vormistada tulemusi ja esitada neid suuliselt ja kirjalikult;
- orienteeruda õpikutes ja teatmeteostes, töötada teksti ja joonistega;
- leida vajalikku bioloogiateavet kirjandusest ja Internetist;
- prognoosida oma tegevuse mõju loodusele.

BIOLOOGIA AINEKAVA 7. KLASS / I KURSUS

Õppeaine tundide maht nädalas 2 õppeaastas 35

Taotletavad õpitulemused:

1. selgitada bioloogiateaduste seost teiste loodusteaduste ja igapäevaeluga ning tehnoloogia arenguga;
2. analüüsida bioloogiateadmiste ja -oskuste vajalikkust erinevates elukutsetes;
3. võrrelda loomade, taimede, seente, algloomade ja bakterite välistunnuseid;
4. jaotada organisme nende pildi ja kirjelduse alusel loomadeks, taimedeks ning seenteks (meenutatakse varem tundma õpitud liike);
5. seostada eluavaldused erinevate organismirühmadega (selgitab, kuidas elutunnused avalduvad taimedel, loomadel, seentel ja bakteritel); ;
6. teha usaldusväärseid järeldusi kasutades loodusteaduslikku meetodit.
7. seostada imetajate, lindude, roomajate, kahepaiksete ja kalade välis tunnuseid nende elukeskkonnaga;
8. analüüsida selgroogsete loomade erinevate meelte tähtsust sõltuvalt nende elupaigast ja -viisist;
9. analüüsida erinevate selgroogsete loomade osa looduses ja inimtegevuses;
10. leida ning analüüsida infot loomade kaitse, püügi ja jahi kohta;
11. väärtustada selgroogsete loomade kaitsmist.
12. analüüsida aine- ja energiavahetuse erinevate protsesside omavahelise seidningselgitadanende avaldumist looduses ja inimese igapäevaelus;
13. seostada toidu hankimise viisi ja seedeelundkonna eripära selgroogse looma toiduobjektidega;
14. selgitada erinevate selgroogsete loomade hingamiselundite talitlust;
15. võrrelda hingamist kopsude, naha ning lõpuste kaudu õhk- ja vesikeskkonnas;
16. võrrelda püsi- ja kõigusoojaseid organisme ning tuua nende kohta näiteid;
17. analüüsida selgroogsete eri rühmade südame ehituse ja vereringe eripära ning seostada neid püsi- ja kõigusoojasusega;
18. võrrelda selgroogsete loomade kohastumusi püsiva kehatemperatuuri tagamisel; hinnata ebasoodsate aastaegade üleelamise viise selgroogsetel loomadel.
19. võrrelda erinevate selgroogsete loomade paljunemise viise ja järglaste arengut (kehasisene ja väline viljastumine, otsene areng, moondega areng)
20. oskavad seostada erinevate loomarühmade kohastumus ja järglaste arengut.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Loodusõpetus, inimeseõpetus, geograafia, keemia, füüsika, matemaatika, ajalugu, kodundus, tekstiõpetus, kunstiõpetus

Huvipõhine õpe / praktilised tööd

- 7. klassi bioloogia kursus võib toimuda inglise keelsena.
- 7. klassi bioloogia kursusel õpitu on aluseks projektile AKEN.

- Kalasoomuste uurimine mikroskoobi all.
- Linnusule uurimine mikroskoobi all.
- Praktiline töö-kala lahkamine
- Praktiline töö- muna lahkamine
- Kursus lõpeb ekskursioniga ja teemakohaste ülesannetega Tallinna Loomaaias.

Teema	Õpisisu	Õppetegevus
1. Mis on bioloogia? Mis on teadus? Mis teadus on bioloogia?	Bioloogia sisu ja seos teiste loodusteadustega ning roll tänapäeva tehnoloogia arendamisel	Mõiste bioloogia ja teadus lahtimõtestamine õpetajaga. Paaristöö teemal „Mis on teadus ja kes on teadlane?“ Arutelu klassis.
2. Uurimismeetodid	Uurimistöö etapid ning nende tähtsus tervikliku uurimistöö valmimisel.	Individuaalne töö tekstiga- õpilane oskab leida tekstist uurimistöö etapid. Lihtsa katse ja vaatluse läbiviimine ja kirjeldus. Vaatluse ja katse erinevused.
3. Elu tunnused ja nende avaldumine. Elusorganismide rühmade lühitutvustus.	Elutunnused, mille alusel saab teha vahet elusal- ja eluta loodusel. Organismi riikide põhilised tunnused.	Rühmatöö: organismide rühmitamine välistunnuste alusel. Anda õpilastele pildid või joonised. Õpilased rühmitavad pildid gruppidesse ja leiavad gruppidele pealkirjad ning koostavad lühiiseloostuse.
4. Organismide süstematiseerimine	Organismide erinev rühmitamine ja nende alused.	Organismide määramine ja klassifitseerimine.
7. Selgroogsete ja selgrootute loomade võrdlus (sarnasused ja erinevused)	Põhilised selgroogsete ja selgrootute erinevused	Iseseisvtöö: erinevuste leidmine selgroogsete ja selgrootute vahel
8. Kuidas tajuvad loomad ümbritsevat keskkonda ning kuidas sellele reageerivad?	Selgroogsete loomade meelelendid. Millised on selgroogsete loomade juhtivad meeled?	Iseseisvtöö õpiku ja töövihikuga. Arutelu pinginaabriga.

9. Kalade jaotus ja kohastumused eluks vees	Kõhr,-luukalad ja sõõrsuud. Kalarühmade ja nende füsioloogia võrdlus.	Paaristöö pinginaabriga.
10. Kalade tähtsus looduses ja inimese elus.	Kalade kaitse ja selle tähtsus ökosüsteemidele.	Toiduahela koostamine. Tutvumine kalapüügi seadustega
11. Kahepaiksete jaotus ja kohastumused eluks maismaal ja vees.		Iseseisev töö TTS (Tea/ Tahan teada/ Sain teada): kahepaiksete välistunnuste seos elukeskkonnaga. Arutelu: kahepaikseid iseloomustavad tunnused. Praktiline töö: Konna ujulestade tähtsus. Videoklipp: Tallinna loomaia kahepaiksetest. Töö kaardiga: kahepaiksete levik maailmas.
12. Kahepaiksete tähtsus looduses ja inimese elus.	Kahepaiksete kaitse ja selle tähtsus ökosüsteemidele .	Videoklipid: vesilik ja kõre. Arutelu: mis ohustab kahepaikseid ja kuidas saab neid kaitsta? Rühmatöö: aita konn üle tee. Otsi vastavasisulisi artikleid internetist. Lahenduste leidmine konnade kevadiseks kaitseks. Hindeline töö. Arvutusülesanne: Kuidas lugeda konni? Juhend Avita (2011) 7. klassi bioloogiaõpikus lk51.
15. Roomajate jaotus ja nende kohastumused		Arutelu: roomajate kohastumused oma elukeskkonnaga. Eesti roomajad. Ristsõna koostamine: roomajad. Kasutada võib programmePuzzlemaker või EclipseCrossword.
16. Roomajate tähtsus looduses ja inimese elus.	Roomajate kaitse ja selle tähtsus ökosüsteemidele.	Arutelu: roomajate osa looduses ning inimtegevuses. Paaristöö: toiduahelate koostamine.
17. Lindude kohastumused ja mitmekesisus		Esitlus: lindude kohastumused lendamiseks Arutelu: lindude nokkade ja jalgade ehituse ja eluviisi seosed(jooniste Töö joonisega: märkida joonisele lendamisega seotud tunnused. Praktiline töö: sule ehituse uurimine.
18. Lindude tähtsus looduses ja inimese elus.	Lindude kaitse ja selle tähtsus ökosüsteemidele .	Rühmatöö: lindude mitmekesisus ja tähtsus (veelinnud, pargilinnud, metsalinnud, röövlinnud, rändlinnud, paigalinnud jne.). Rühmatöö vormistada PowerPoint esitlusena. Hindeline töö.
19. Imetajate kohastumused ja mitmekesisus.		Mõistekaart: imetajate seosed elukeskkonnaga (veeloomad, puudeelanikud, õhuloomad, maapinnal elavad loomad). Arutelu: imetajate erinevused kaladest, kahepaiksetest, roomajatest ja lindudest
20. Imetajate tähtsus looduses ja inimese elus.		Arutelu: imetajate tähtsus looduses ja imetajaid ohustavad tegurid. Rühmatöö: võõrliigid Eestis ja tagajärjed looduslikule mitmekesisusele.
21. Ohustatud imetajate liigid ja nende kaitse.	Mis on liigiline mitmekesisus ja miks on tähtis erinevaid	Tööleht: imetajate mitmekesisus (hindeline)

	liike säilitada?	
24. Aine- ja energiavahetus		Aine- ja energiavahetuse põhiprotsessid
25. Loomade toitumis- tüübid ja nende seos seedekulgala iseärasustega.		Paaristöö: rohusööjate ja kiskjate koljude sarnasuste ning erinevuste leidmine. Tulemuste vormistamine. Praktiline töö: hammaste ehituse uurimine (lehmapea ja haugipea)
26. Miks on organismil vaja hapnikku? Kuidas loomad hingavad?	Erinevate selgroogsete hingamiselundkondade võrdlus.	Skeemi koostamine: hapniku omastamine ja raku hingamine
27. Vereringe elundkonna ülesanded organismis.	Erinevate selgroogsete vereringe elundkonna võrdlus.	Skeemi koostamine: vereringe ühendab kopse ja keharakke
28. Kõigu- ja püsisoojased loomad ja nende energiavajadus.		Võrdleva tabeli koostamine: püsi- ja kõigusoojased loomad. Arvutusülesanne: söödud toiduhulga leidmine. Andmetabel Avita (2011) õpikus lk99.
29. Selgroogsete kohastumused elamaks üle raskeid aegu.		Iseseisvtöö: näidete otsimine, selgroogsete loomade kohastumuste kohta, kuidas elada üle ebasoodsate tingimused.
32. Suguline paljunemine.	Viljastumine erinevate selgroogsete loomadel. Kehasisene ja kehaväline viljastumine.	Esitlus: selgroogsete loomade paljunemisviisid
33. Erinevate selgroogsete loomade järglaste areng-otsene- ja moondega areng.	Järglaste eest hoolitsemine, erinevate selgroogsete loomade näitel.	Praktiline töö: kanamuna ehitus

BIOLOOGIA AINEKAVA 8. KLASS / II KURSUS

Õppeaine tundide maht nädalas 5 õppeaastas 35

Taotletavad õpitulemused

1. võrdleb eri taimerühmadele iseloomulikku välisehitust, paljunemisviisi, kasvukohta ja levikut;
2. analüüsib taime osa looduse kui terviksüsteemi jätkusuutlikkuse tagamisel ja inimtegevuses ning toob selle kohta näiteid;
3. selgitab, kuidas on teadmised taimedest vajalikud paljude elukutsete esindajatele;
4. eristab looma- ja taimerakku ning nende peamisi osi joonistel ja mikrofotodel;
5. analüüsib õistaimede organite ehituse sõltuvust nende ülesannetest, taime kasvukohast ning paljunemis- ja levimisviisist; seostab taimeorganite talitlust ainete liikumisega taimes;
6. koostab ja analüüsib skeeme fotosünteesi lähteainetest, lõpp-produktidest ja protsessi mõjutavatest tingimustest ning selgitab fotosünteesi osa taime, loomade, seente ja bakterite elutegevuses;
7. analüüsib sugulise ja mittesuguliste paljunemise eeliseid erinevate taime näitel, võrdleb erinevaid paljunemis-, tolmlemis- ja levimisviise ning toob nende kohta näiteid;
8. suhtub taimedesse kui elusorganismidesse vastutustundlikult.
9. võrdleb seeni taime ja selgroogsete loomadega;
10. iseloomustab seente ehituslikku ja talitluslikku mitmekesisust ning toob selle kohta näiteid;
11. selgitab seente ja samblike paljunemise viise ning arenguks vajalikke tingimusi;
12. analüüsib parasiitluse ja sümbioosi osas looduses;
13. selgitab samblikke moodustavate seente ja vetikate vastastikmõju;
14. põhjendab, miks samblikud saavad asustada kasvukohti, kus taimed ei kasva;
15. analüüsib seente ja samblike osa looduses ja inimtegevuses ning toob selle kohta näiteid;
16. väärtustab seeni ja samblikke eluslooduse oluliste osadena.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Loodusõpetus, inimeseõpetus, geograafia, keemia, füüsika, matemaatika, ajalugu, kodundus, tekstiõpetus, kunstiõpetus

Huvipõhine õpe / praktilised tööd

- Mikroskoobitund ja märgpreparaadi valmistamine. Taime- ja loomaraku vaatlemine ja võrdlus.
- Vee liikumine varres (katse- sellerivars toiduvärvilahuses)
- Seemnete uurimine, idandamine ja istutamine.
- Vegetatiivne paljundamine (toataime näitel).
- Seene hüüfide vaatlemine mikroskoobi all.
- Seene eose pildi valmistamine (toimub vastavalt kursuse toimumise aastaajast).
- Herbaariumi valmistamine (toimub vastavalt kursuse toimumise aastaajast.)

- Kursus lõppeb praktilise õppepäevaga Tallinna Botaanikaaias.

Teema	Õpisisu	Õppetegevus
1. Taimede tunnused	Sissejuhatus õppeaastasse. Taimede peamised ehituslikud ja talitluslikud erinevused võrreldes selgroogsete loomadega. Viis taimerühma.	Arutelu: taimede tunnused Arutelu: millised elukutsed on tihedasti seotud taimedega?
2. Vetikad	Vetikate välisehituse põhijooned ja tähtsus looduses	Arutelu: kust võib vetikaid leida? Mille poolest vetikad erinevad taimedest?
3. Sammaltaimed	Sammaltaimede välisehituse põhijooned ja tähtsus looduses	Esitlus: sammaltaimed
4. Sõnajalgtaimed	Sõnajalgtaimede välisehituse põhijooned ja tähtsus looduses	Praktiline töö: vaatlus, sõnajalgtaimede (osjad, kollad, sõnajalad) välisehituse võrdlemine ja kirjeldamine.
5. Paljasseemnetaimed	Paljasseemnetaimede välisehituse põhijooned ja tähtsus looduses	Eestis looduslikult kasvavad okaspuud. Iseseisev töö: võrdlev tabel, Eestis looduslikult kasvavad okaspuud (kuusk, mänd, kadakas, jugapuu).
6. Katteseemnetaimed	Katteseemnetaimede välisehituse põhijooned ja tähtsus looduses	Arutelu: õistaimede välisehituse sõltuvus kasvukohast. Mis on õis ja kuidas tekib õiest vilj? <p>Praktiline töö: mis jäljed on viljal jäänud õiest</p>
7. Rakk ja kude	Looma- ja taimeraku võrdlus. Tähtsamate rakuosade ülesanded. Mis on kude ja milliseid kudesid ja kus taime osades leidub?	Iseseisevtöö: Taime ja loomaraku võrdlus õpiku abil. Arutelu klassis.
8. Mikroskoobitund	Looma- ja taimeraku võrdlus mikroskoobi ja isetehtud märgpreparaatide abil.	Praktiline töö: looma- ja taimekudedest märgpreparaadi valmistamine ja selle vaatlemine mikroskoobi all. Rakkude ja kudede ülesjoonistamine.
9. Mikroskoobitund		

10. Taime organid. 11. Juur ja vars	Juure ja varre ülesanded, ehitus. Juure- ja varremuudendid.	Praktiline töö: kuuse ja männi juurestiku võrdlus sõltuvalt nende kasvukohtadest.
12. Vars	Kuidas ained liiguvad varres? Tõusev ja laskuvvool	Praktiline töö: varre valmispreparaatide vaatlemine mikroskoobi all ja võrdlemine.
13. Leht	Lehe ehitus ja lehtede mitmekesisus vastavalt kujule	Esitlus: leht ja fotosüntees. Filmi vaatamine fotosünteesi kohta.
14. Fotosüntees	Fotosünteesi põhiolemus	Arutelu: fotosünteesi ja hingamise seosed.
15. Õis ja vili	Mõisted: õis, tolmukas, emakas, tolmlamine, seeme, vili, käbi,	Praktiline töö vaatlus: erinevate õite ja õisikute võrdlemine. (Kevadel anda õpilastele ülesandeks teha õitest herbaarium) Arutelu : miks taimede õied on erinevad (kohastumused tolmlamiseks). Praktiline töö vaatlus: erinevate viljade võrdlemine. Rühmatöö: viljade rühmitamine ühiste tunnuste alusel.
16. Viljade levik	Erinevad viljatüüpide levikuviisid	Praktiline töö. Leida ühisjooni viljade ehituse ja levikuviiside vahel
17. Suguline ja mitesuguline paljunemine	Sugulise ja mitesugulise paljunemise erinevused ja kuidas toimuvad.	Loeng ja näidete toomine mõlema paljunemisviisi kohta
18. Seeme ja idanemine	Mis on seeme? Milliseid tingimusi vajab seeme idanemiseks?	Arutelu ja praktiline töö: seemneehituse uurimine (hernes, uba, teravili) Õpilased panevad seemne sobivatesse tingimustesse idanema ning jooksvalt jälgivad seemne idanemist.
19. Eri taimerühmade paljunemine	Katte- ja seemnetaimede paljunemise põhijooned	Iseseisevtöö õpikuga: paljas- ja katteseemnetaimede võrdlus
20. Seened	Seente välisehituse mitmekesisus tavalisemate kott- ja kandseente näitel	Iseseisev töö: võrdlev tabel, kott- ja kandseened. Iseseisev töö: seente sarnasused ja erinevused taimede ja loomadega
21. Seente mitmekesisus	Ainuraksed- ja hulkraksed seened. Mürgi- ja söögiseened. Hallikud ja pärmseened.	Iseseisevtöö: Mille alusel saab seeni rühmitada?
22. Seente eluviisi	Lagundaja olemus. Käärimine ja käärimise tähtsus looduses.	Praktiline töö: pärmseened pärmseente elutegevus
23. Samblikud	Samblike ehitus	Sammaltaimede ja samblike võrdlus. Miks kuuluvad samblikud seeneriiki?

29. Seente ja samblike tähtsus looduses ja inimeste elus.	Seente ja samblike tähtsus looduses ja inimese elus.	Praktiline töö: seente ja samblike vaatlemine luubi ja mikroskoobiga
---	--	--

BIOLOOGIA AINEKAVA 8. KLASS / III KURSUS

Õppeaine tundide maht nädalas 5 õppeaastas 35

Taotletavad õpitulemused

1. võrdleb erinevate selgrootute loomade kohastumusi seoses elukeskkonnaga;
2. analüüsib erinevate selgrootute loomade osa looduses ja inimtegevuses ning toob selle kohta näiteid;
3. seostab liikumisorganite ehitust selgrootute loomade eri rühmadele iseloomulike liikumisviiside ja elupaigaga;
4. analüüsib selgrootute loomade rühmade esindajate erinevate meelte arengutaset seonduvalt elupaigast ja toitumisviisist;
5. analüüsib lahk- ja liitsugulisuse eeliseid selgrootute loomade erinevatel rühmadel;
6. hindab otsese, täis- ja vaegmoondelise arengu eeliseid ning toob nende kohta näiteid;
7. selgitab parasiitse eluviisiga organismide arengu vältel peremeesorganismi, toiduobjekti ja/või elupaiga vahetamise vajalikkust;
8. väärtustab selgroogseid loomi eluslooduse olulise osana.
9. võrdleb bakterite ja algloomade ehitust loomade ja taimedega ning viiruste ehituslikku eripära rakulise ehitusega;
10. selgitab bakterite ja algloomade levikut erinevates elupaikades, sh aeroobses ja anaeroobses keskkonnas;
11. analüüsib ning selgitab bakterite ja algloomade tähtsust looduses ja inimtegevuses;
12. selgitab toidu bakteriaalse riknemise eest kaitsmise viise;
13. hindab kiire paljunemise ja püsieoste moodustumise tähtsust bakterite levikul;
14. teab, kuidas vältida inimese sagedasemaid bakter- ja viirushaigusi, ning väärtustab tervislikke eluviise;
15. selgitab mikroorganismidega seotud elukutseid;
16. väärtustab bakterite tähtsust looduses ja inimese elus.
17. selgitab populatsioonide, liikide, ökosüsteemide ja biosfääri struktuuri ning toob selle kohta näiteid;
18. selgitab loodusliku tasakaalu kujunemist ökosüsteemides, hindab inimtegevuse positiivset ja negatiivset mõju populatsioonide ja ökosüsteemide muutumisele ning võimalusi lahendada keskkonnaprobleeme;
19. analüüsib diagrammidel ja tabelites esitatud infot ökoloogiliste tegurite mõju kohta organismide arvukusele;
20. hindab liigisisese ja liikidevahelise konkurentsi tähtsust loomade ning taimede näitel;
21. lahendab biomassi püramiidi ülesandeid;
22. lahendab bioloogilise mitmekesisuse kaitsega seotud dilemmaprobleeme;
23. väärtustab bioloogilist mitmekesisust ning suhtub vastutustundlikult ja säästvalt erinevatesse ökosüsteemidesse ning elupaikadesse.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Loodusõpetus, inimeseõpetus, geograafia, keemia, füüsika, matemaatika, ajalugu, kodundus, tekstiõpetus, kunstõpetus

Huvipõhine õpe / praktilised tööd

- Õpilase uurimus ja esitus temale huvipakkuva selgrootulooma kohta.
- Putukate püük ja määramine kooli ümbruses. Leitud putukate eluviisi uurimine (toimub vastavalt kursuse toimumise aastaajale)

Teema	Õpisisu	Õppetegevus
1. Selgrootute loomade iseloomustus	Selgroogsete loomade üldiseloomustus ja võrdlus selgroogsete loomadega	Paaristöö: selgroogsete ja selgrootute välis- ja siseehituse võrdlemine jooniste alusel ja järelduste tegemine. Arutelu: selgroogsete loomade erinevused selgrootutest. Iseseisev töö: selgroogsete ja selgrootute loomade vahel.
2. Käsnad	välistunnused, levik ning tähtsus looduses ja inimtegevuses	Arutelu: käsnade tähtsus akvaariumis. Arutelu: käsnade kohastumused eluks vees.
3. Ainuõõssed	Ainuõõssete välistunnused, levik ning tähtsus looduses ja inimtegevuses	Paaristöö: jooniste või fotode abil meriristi ja hüdra välisehitus võrdlus. Praktiline töö mikroskoobiga: hüdra ehitus. Arutelu: ainuõõssete kohastumused eluks vees.
4. Ussid	Usside välistunnused	Paaristöö: ümar-, rõng- ja lameusside välisehituse võrdlus jooniste abil. Arutelu: ümar-, rõng- ja lameusside sarnasused ja erinevused. Iseseisev töö: usside välistunnused, võrdlev tabel. Paaristöö: videoklipp apteegikaanist, küsimuste moodustamine ja vastamine.
5. Usside levik ning tähtsus looduses ja inimtegevuses	Usside levik ning tähtsus looduses ja inimtegevuses	Rühmatöö: parasiitusside (solge, maksakaan, naaskelsaba, laiuss, nudi- ja nookpaeluss jne). kohastumused levimiseks ja paljunemiseks.
6. Limused	Limuste välistunnused, levik ning tähtsus looduses ja inimtegevuses	Paaristöö: karpide ja tigude välistunnuste võrdlus jooniste põhjal. Arutelu: karpide ja tigude erinevused.
7. Koorikloomad, ämblikulaadsed ja putukad	Lüljalgsete (koorikloomade, ämblikulaadsete ja putukate) välisehituse võrdlus	Paaristöö: koorikloomade, ämblikulaadsete ja putukate välisehituse võrdlus jooniste põhjal. Arutelu: lüljalgsete välisehituse sarnasused ja erinevused.
8. Putukarühmade välistunnused	Tavalisemate putukarühmade välistunnuste erinevused	Rühmatöö: esitluse koostamine ühest putukarühmast. Praktiline töö luubiga: erinevate putukarühma esindajate vaatlus ja iseloomustamine (kui ilm/aastaaeg lubab toimub

		õues)
9. Putukarühmade välistunnused (seminar)	Tavalisemate putukarühmade välistunnuste erinevused	Õpilaste esitlused neid huvitanud putukate kohta
10. Lüljalgsete levik ja tähtsus looduses	Lüljalgsete levik ning tähtsus looduses	Arutelu: lüljalgsete loomade osa looduses ja inimtegevuses. Paaristöö: näiteid lüljalgsete tähtsusest looduses ja inimese elus, mõistekaart. Iseseisev töö: toiduahelate koostamine. Esitlus: putukate kaitsekohastumused.
11. Okasnahksed	Okasnahksete peamised välistunnused, levik ning tähtsus looduses ja inimese elus	Arutelu : okasnahksete erinevused teistest selgrootutest loomadest. Iseseisev töö: okasnahksete välistunnused ja eluviis, võrdlev tabel. Rühmatöö: okasnahksete tähtsus.
12. Selgrootute loomade kohastumused	Selgrootute loomade kohastumused hingamiseks ja toitumiseks	Arutelu: selgrootute loomade kohastumused hingamiseks ja toitumiseks. Paaristöö: vabalt elavate ja parasiitse eluviisiga loomade kohastumused hingamiseks ja toitumiseks, võrdlev tabel.
13. Selgrootute paljunemine	Usside, limuste ning lüljalgsete paljunemine ja areng. Liit- ja lahksugulisus.	Arutelu: lahk- ja liitsugulisuse eelised täis- ja vaegmoonde võrdlemine, otsese, täis- ja vaegmoondelise arengu eeliseid.
16. Bakterid	Bakterite põhitunnuste võrdlus loomade ja taimedega	Paaristöö: bakteri-, taime- ja loomarakuehituse kirjeldamine jooniste alusel. Arutelu: bakteri- taime- ja loomaraku sarnasused ja erinevused.
17. Bakterite eluviis	Bakterite aeroobne ja anaeroobne eluviis.	Arutelu: aeroobsed ja anaeroobsed elukeskkonnad, käärimiseks vajalikud tingimused.
18. Bakterite paljunemine	Bakterite paljunemine ja levik looduses.	Paaristöö: bakterite paljunemiskiiruse määramine graafikult
19. Bakterid ja toiduained		Rühmatöö: esitlus bakterite biotehnoloogiline väärtus (bakterite kasutus

		piimatööstuses, steriilimine ja pastöörimine)
20. Protsitid	Algloomade põhitunnuste võrdlus loomade ning taimedega	Paaristöö: algloomade, taimede ning loomade jooniste võrdlemine ja üldistuste tegemine Arutelu: algloomade sarnasused ja erinevused taimedest ning loomadest.
21. Protsitide tunnused ja mitmekesisu		Arutelu: algloomade tähtsus looduses. Iseseisev töö: toiduahelate koostamine.
22. Protistide tähtsus looduses ja inimeste elus	Algloomade tähtsus looduses ja inimeste elus	Töö pinginaabriga: algloomade poolt põhjustatavad haigused
23. Viirused	Viiruse ehituslik ja talitluslik eripära	Arutelu: miks viirused on elusa ja eluta looduse piirimal. Paaristöö: viiruste erinevad paljunemisviisid, joonise abil
24. Viirustega nakatumine	Viirustega nakatumine, peiteaeg, haigestumine ja tervenemine	Rühmatöö: viirushaigustesse(gripp, kollatõbi, AIDS, punetised, marutaud, lastehalvatus, entsefaliit, herpes, papilloom) nakatumine ja vältimisvõimalused.
27. Ökoloogia alused	Populatsioonide, liikide, ökosüsteemide ja biosfääri struktuur	Paaristöö: mõistekaartide koostamine põhimõistete kohta.
28. Ökoloogilised tegurid	Looduslik tasakaal	Paaristöö: iga paar mõtleb välja ühe näite, kuidas on looduslikku tasakaalu rikutud ning kuidas oleks seda võimalik taastada.
29. Elusorganismide vahelised toitumissuhted	Konkurents, sümbioos, koloniaalsus, kisklus, parasitism, kommensialism	Esitlus: organismide vahelised toitumissuhted Loeng ja tunniülesaned
30. Toiduahelad	Ökoloogiline püramiid ja energiajaotus looduses	Uurimuslik töö arvutimudeliga: toiduahel ja toiduvõrgustik
32. Mis on elurikkus ja kuidas seda hoida?	Elurikkaimad paigad planeedil Maa	Rühmatöö: inimõjupopulatsiooni arvukusele või ökosüsteemi tasakaalule, esitluse koostamine Rühmatöö: bioloogilise mitmekesisus, dilemma probleemide lahendamine.

BIOLOOGIA AINEKAVA 9. KLASS / IV KURSUS; V KURSUS

Õppeaine tundide maht nädalas 5 õppeaastas 70

Taotletavad õpitulemused

- 1) seostab inimese elundkondi nende põhiülesannetega;
- 2) selgitab naha ülesandeid;
- 3) analüüsib naha ehituse ja talitluse kooskõla kompimis-, kaitse-, termoregulatsiooni- ja eritusfunktsiooni täites;
- 4) väärtustab naha tervishoiuga seotud tervislikku eluviisi.
- 5) eristab joonisel või mudelil inimese skeleti peamisi luid ja lihaseid;
- 6) võrdleb imetaja, linnu, kahepaikse, roomaja ja kala luustikku;
- 7) seostab luude ja lihaste ehitust ning talitlust;
- 8) selgitab luudevaheliste ühenduste tüüpe ja toob nende kohta näiteid;
- 9) võrdleb sile-, vööt- ja südamelihaste ehitust ning talitlust;
- 10) selgitab luumurru ning lihase venituse ja rebendi olemust ning nende tekkepõhjust;
- 11) analüüsib treeningu mõju tugi- ja liikumiselundkonnale;
- 12) peab tähtsaks enda tervislikku treenimist.
- 13) analüüsib inimese vereringeelundkonna jooniseid ja skeeme ning selgitab nende alusel elundkonna talitlust;
- 14) seostab erinevate veresoonte ja vere koostisosade ehituslikku eripära nende talitlusega;
- 15) selgitab viiruste põhjustatud muutusi raku elutegevuses ning immuunsüsteemi osa bakter- ja viirushaiguste tõkestamisel ning neist tervenemisel;
- 16) väärtustab tervislike eluviise, mis väldivad HIV-iga nakatumist;
- 17) selgitab treeningu mõju vereringeelundkonnale;
- 18) seostab inimese sagedasemaid südame- ja veresoonkonna haigusi nende tekkepõhjustega;
- 19) väärtustab südant, vereringeelundkonda ja immuunsüsteemi tugevdavat ning säästvat eluviisi.
- 20) koostab ja analüüsib seedeelundkonna ehituse jooniseid ja skeeme ning selgitab nende alusel toidu seedimist ja toitainete imendumist;
- 21) selgitab valkude, rasvade, süsivesikute, vitamiinide, mineraalainete ja vee ülesandeid inimorganismis ning nende üle- või alatarbimisega kaasnevaid probleeme;
- 22) hindab neerude, kopsude, naha ja soolestiku osa jääkainete eritamisel;
- 23) järgib tervisliku toitumise põhimõtteid.
- 24) analüüsib hingamiselundkonna ehituse ja talitluse kooskõla;
- 25) koostab ning analüüsib jooniseid ja skeeme hingamiselundkonna ehitusest ning sisse- ja väljahingatava õhu koostisest ning selgitab nende alusel hingamise olemust;
- 26) analüüsib treeningu mõju hingamiselundkonnale;
- 27) selgitab hingamiselundite levinumate haiguste tekkepõhjusti ja haiguste vältimise võimalusi;
- 28) suhtub vastutustundlikult oma hingamiselundkonna tervisesse.
- 29) võrdleb naise ja mehe suguelundkonna ehitust ning talitlust;

- 30) võrdleb inimese muna- ja seemnerakkude ehitust ning arengut;
- 31) selgitab sagedasemate suguhaiguste levimise viise ja neisse haigestumise vältimise võimalusi;
- 32) analüüsib munaraku viljastumist mõjutavaid tegureid;
- 33) lahendab pereplaneerimisega seotud dilemmaprobleeme;
- 34) selgitab muutusi inimese loote arengus;
- 35) seostab inimorganismi anatoomilisi vanuselisi muutusi talitluslike muutustega;
- 36) hindab ennast ja teisi säästvat seksuaalelu.
- 37) selgitab kesk- ja piirdenärvisüsteemi põhiülesandeid;
- 38) seostab närviraku ehitust selle talitlusega;
- 39) koostab ja analüüsib refleksikaare skeeme ning selgitab nende alusel selle talitlust;
- 40) seostab erinevaid sisenõrenäärmeid nende toodetavate hormoonidega;
- 41) kirjeldab hormoonide ülesandeid ja toob nende kohta näiteid;
- 42) selgitab närvisüsteemi ja hormoonide osa elundkondade talitluste regulatsioonis;
- 43) suhtub kriitiliselt närvisüsteemi kahjustavate ainete tarbimisse.
- 44) analüüsib silma osade ja suuraju nägemiskeskuse koostööd nägemisaistingu tekkimisel ning tõlgendamisel;
- 45) selgitab lühi- ja kaugelenägevuse tekkepõhjusi ning nägemishäirete vältimise ja korrigeerimise viise;
- 46) seostab kõrva ehitust kuulmis- ja tasakaalumeelega;
- 47) võrdleb ning seostab haistmis- ja maitsmismeelega seotud organite ehitust ning talitlust;
- 48) väärtustab meeleelundeid säästvat eluviisi.
- 49) analüüsib pärilikkuse ja muutlikkuse osa inimese tunnuste näitel;
- 50) selgitab DNA, geenide ning kromosoomide seost ja osa pärilikkuses ning geenide pärandumist ja avaldumist;
- 51) lahendab dominantsete ja retsessiivsete geenialleelide avaldumisega seotud lihtsamaid geneetikaülesandeid;
- 52) hindab päriliku ja mittepäriliku muutlikkuse osa inimese tunnuste näitel ning analüüsib diagrammidel ja tabelites esitatud infot mittepäriliku muutlikkuse ulatusest;
- 53) hindab organismide geneetilise muutmise võimalusi, tuginedes teaduslikele ja teistele olulistele seisukohtadele;
- 54) analüüsib pärilike ja päriliku eelsoodumusega haiguste vältimise võimalusi;
- 55) kirjeldab geenitehnoloogia tegevusvaldkondi ning sellega seotud elukutseid;
- 56) suhtub mõistvalt inimeste pärilikkusse ja mittepärilikkusse mitmekesisusse.
- 57) selgitab bioloogilise evolutsiooni olemust ja toob selle kohta näiteid;
- 58) toob näiteid evolutsiooni tõendite kohta;
- 59) seostab olemusvõitlust loodusliku valikuga;
- 60) analüüsib liikide tekke ja muutumise üldist kulgu;
- 61) hindab suuremate evolutsiooniliste muutuste osa organismide mitmekesisustumises ja levikus;
- 62) võrdleb inimese ja teiste selgroogsete evolutsiooni;
- 63) seostab evolutsiooniteooria seisukohti loodusteaduste arenguga.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

. Lõiming

Loodusõpetus, inimeseõpetus, geograafia, keemia, füüsika, matemaatika, ajalugu, kodundus, tekstiõpetus, kunstiõpetus

Huvipõhine õpe / praktilised tööd

- Praktiline töö- naha temperatuuri tundlikkuse ja puudutustundlikkuse hindamine
- Praktiline töö- luuehituse uurimine
- Praktiline töö- luude ühenduste kirjeldamine skeleti abil
- Praktiline töö- pulsi mõõtmine
- Praktiline töö- looma siseelundite lahkamine (neer, süda, maks, kops- vastavalt sellele, mida parasjagu turult saada on)
- Kursus lõpeb õppekäiguga Tervishoiu muuseumisse.

Teema	Õpisisu	Õppetegevus
1. Inimese elundkonnad	Inimese elundkondade lühitutvustused	Esitlus: inimese elundkonnad ja nende ülesanded.
2. Nahk	Naha ehitus ja erinevad kihid	Esitlus: naha ehitus ja talitlus. Arutelu: naha ehituse ja talitluse seosed. Iseseisev töö: naha ehituse joonis Iseseisev töö: naha ehituse ja talitluse seosed, mõistekaart.
3. Naha soojatundlikkuse ja puudetundlikkuse hindamine	Nahk kui meeleelund	Praktiline töö: a) naha soojatundlikkuse hindamine, b) naha puudetundlikkuse hindamine, c) naha kompimistundlikkuse uurimine
4. Luude koostis ja ehitus	Luude ehitus ja koostis	Praktiline töö: Luu koostis Iseseisev töö: skemaatiline joonis luu ehituse seostest talitlusega.
5. Inimese luustik ja luude ühendused	Liigese tüübid ja kõhre ülesanded	Iseseisev töö: skeem luude ühendustest (liikuv, painduv ja jäik ühendus) Rühmatöö: luustikuhaigus või – häire (osteoporoos, skolioos, lampjalgsus, rahhiit, rühivead), mõistekaart Arutelu: esmaabi luumurdude korral või õppefilm

6. Luude ühendused	Kõõluste ehitus	Praktiline töö: erinevat tüüpi luude ühendused (näitab inimese skeletil) Praktiline uurimuslik töö: liigeste liikuvus
7. Lihased ja lihaskude	Inimese peamised lihase tüübid ja lihas koele iseloomulikud tunnused	Esitlus: lihaste ehitus ja talitlus Iseseisev töö: sile-, vööt- ja südamelihaskoe ehitus ning talitlus Praktiline uurimuslik töö: lihased ja luud.
8. Treeningu mõju tugi- ja liikumiselundkonnale	Millist mõju avaldab treen luudele ja lihastele? Kuidas taastuda treeningust?	Uurimuslik töö: lihaskoe tekkimise ja treenituse omavahelisest seosest.
9. Vereringe elundkond	Vereringe elundkond ja südame ehitus Mõisted: arteriaalne veri, venoosne veri, elektrokardiogramm	Uurimuslik töö arvutimudeliga: südame töö http://mudelid.5dvision.ee/sydaÕppekeskkond: arvutiklass . Esitlus: ringeelundkonna ehitus ja ülesanded
10. Veresooned ja vereringe	Veresooned ja vereringe Mõisted: veresoon, arter, veen, vererõhk	Iseseisev töö: vereringeelundkonna skeem Arutelu: südame- veresoonkonna haiguste riskiteguritest.
11. Treeningu mõju südamele ja vereringele	Treeningu mõju vereringeelundkonnale Mõisted: pulss	Praktiline uurimuslik töö: füüsilise koormuse mõjust pulsile või vererõhule (andmekogujatega) või õpikeskkonna „Noor loodusuurija“ 4. klassi inimesemoodul (http://bio.edu.ee/noor/)
12. Veri	Veri Mõisted: hemoglobiin, punane vererakk, valge vererakk, vereliistak, vereplasma, hüübimine	Praktiline töö mikroskoobiga: veri (püsipreparaat ja joonise tegemine) Iseseisev töö: võrdleva tabel, vere koostisosade ehitusliku eripära seos nende talitlusega.
13. Immunsüsteem	Immuunsüsteem Mõisted: lümf, lümfisõlm, antikeha, immuunsus, immuunsüsteem Immuunsüsteemi häired	Esitlus: immuunsüsteem ja kuidas see tekib? Mis on vaktsiin? Rühmatöö: esitlus allergiast või immuunpuudulikkusest.

	Mõisted: HIV ja AIDS	
14. Seedeelundkond	Seedeelundkond Mõisted: sülg, maks, sapp, peensool, jämesool	Paaristöö: seedeelundkonna ehituse seostamine toidu seedimise ja toitainete imendumisega kasutades jooniseid või skeeme Individuaalne töö: mõistekaart, toidu seedimine. Esitlus: seedeelundkonna ehitus ja talitus
15. Seedeelundkond	Valkude, süsivesikute ja lipiidide seedimine. Mõisted: ensüüm	Arutelu: valkude, lipiidide ja süsivesikute üle- ja alatarbimisest tingitud riskid.
16. Seedeelundkond ja tervislik toitumine	Organismi energiavajadust mõjutavad tegurid ja tervislik toitumine Mõisted: vitamiin	Individuaalne töö: mõistekaardi koostamine tervislikust toitumisest Individuaalne töö: isiklike toitumisharjumuste analüüs. Praktiline töö: tutvumine programmiga www.ampser.ee
17. Erituselundkond	Erituselundid ja jääkainete eemaldamine Mõisted: neer, uriin	Esitlus: erituselundkond Paaristöö: neeru joonise põhjal uriini tekkimiseanalüüs ja vere püsiva koostise tagamise mehhanisme. Praktiline töö: sea neeru lahkamine
18. Hingamiselundkond	Hingamiselundkond Mõisted: hingetoru, kopsutoru, kopsusomp	Esitlus: hingamiselundkonna ehitus ja talitus. Individuaalne töö: hingamiselundkonna joonistamine või joonisele hingamiselundite märkimine.
19. Hingamiselundkond	Kopsumahu, hingamissügavuse ja – sageduse ning omastatava hapniku hulga seosed Mõisted: raku hingamine, hingamiskeskus	Praktiline töö arvutimudeliga: kopsumahu, hingamissügavuse ja – sageduse ning omastatava hapniku hulga seoste uurimine (http://bio.edu.ee/noor/). Arutelu: organismi hapnikuvajadust määravad tegurid ja hingamise regulatsioon.
20. Ülemiste- hingamisteede haigused ja treeningu mõju hingamiselundkonnal	Treeningu mõju hingamiselundkonnale ja hingamiselundkonna levinumad haigused	Ajurünnak: hingamiselundkonda kahjustavad käitumisviisid. Paaristöö: nohu ja köha tekkemehhanismid. Rühmatöö: hingamisteedega seotud haigused (bronhiit, astma, kopsupõletik, tuberkuloos: tekkepõhjused ja tervenemisvõimalused), esitlus.
21. Suguelundkond	Mehe ja naise	Paaristöö: mehe ja naise suguelundkonna ehituse ja talitluse võrdlus

	suguelundkond, sugurakkude küpsemine Mõisted: emakas, munasari, seemnesari, munand, ovulatsioon	jooniste abil. Esitlus: suguelundkonna ehitus ja talitus Arutelu: muna- ja seemnerakkude ehituse ja arengu eripära (jooniste alusel)
22. Suguelundkond	Suguelundkonna tervishoid	Rühmatöö: suguhaigused (esitlus ühest suguhaigusest, levimise viis ja vältimise võimalus).
23. Viljastumine ja loote areng	Viljastumine ja loote areng Mõisted sperma, munajuha, loode, platsenta	Rühmatööde ettekanded. Individuaalne töö: tabel suguhaigustest Paaristöö: ettekanne ühel järgmistest teemadest (www.viljatus.ee)viljatuse põhjused, mehe või naise viljatuse põhjused, kunstlik viljastamine, munaraku kehaväline viljastamine.
24. Viljastumine ja pere planeerimine	Pere planeerimine	Rühmatöö: rasestumisvastased vahendid, esitluse koostamine. Abiks on nt www.amor.ee . <i>(Kondoom, hormoontabletid, hormonaalsed plaastrid, spiraal, SOS-pillid, füsioloogiline ehk rütmimeetod)</i>
25. Inimese areng sünnist surmani	Inimese areng sünnist ja surmani Mõisted: nabanöör, sünnitamine, bioloogiline ja kliiniline surm	Arutelu: videofilm „Tervis 2000“ või Siimu sünni“ kaasaegsed võimalused sünnitamiseks. Arutelu: seostest inimorganismi anatoomilise vanuse ja talitluslike iseärasuste vahel.
26. Meeleelundid	Silma ehitus ja talitus Mõisted: pupill, lääts, võrkkest, vikerkest, kollatähn, kepik, kolvike	Esitlus: silma ehitus ja talitus Arutelu : silma osade ja suuraju nägemiskeskuse koostöö nägemisaistingu tekkimisel ning tõlgendamisel. Individuaalne töö: mõistekaart nägemise või silma kohta. Praktiline uurimuslik töö: a) nägemise erinevus ühe ja kahe silmaga vaatamisel, b) värvuste eristamine hämaras, c) optilised illusioonid, d) pimetähni olemasolu tõestamine.
37.Meeleelundid	Nägemise tervishoid	Paaristöö:jooniste abil lühi- ja kaugnägevuse tekkepõhjuste selgitamine.

	Mõisted: lühinägevus, kaugnägevus	Rühmatöö: nägemishäirete vältimise ja korrigeerimise võimalused.
38. Meeleelundid	Kõrva ehitus ja talitus Mõisted: väliskõrv, keskkõrv, sisekõrv, kõrvalest, trummikile, kuulmeluud, kuulmetõri, tigu, poolringkanalid.	Esitlus: kõrva ehitus ja talitus Paaristöö: joonise põhjal selgitage kõrva ehituse seost kuulmis- ja tasakaaluaistingutega. Praktiline uurimuslik töö: a) heliallika asukoha määramine, b) suhtelise kuulmisläve määramine.
39. Meeleelundid	Kuulmise tervishoid	Essee: Kuidas kahjustab pidev müra kuulmist?
40. Meeleelundid	Haistmis- ja maitsmismeel	Esitlus: haistmis- ja maitsmismeel Arutelu: haistmis- ja maitsmismeel seostest. Individuaalne töö: skeemi koostamine haistmisaistingu tekkimisest.
43. Pärilikkus ja muutlikkus	DNA, geenid ja kromosoomid Mõisted: kromosoom, DNA, geen	Arutelu: miks lapsed sarnanevad vanematega. Praktiline töö: DNA mudeli loomine Arutelu: kuidas on omavahel seotud mõisted kromosoom, geen ja DNA ning pärilikkus
44. Pärilikkus ja muutlikkus	Pärilikkuse seaduspärasused Mõisted: dominantus, retsessiivsus	Esitlus ja teemakohaste geneetika ülesannete lahendamine
45. Pärilikkus ja muutlikkus	Pärilikkuse seaduspärasused	Praktiline töö: geneetika ülesannete lahendamine (Mendeli I seaduse põhjal) Arutelu: soo määramisest
46. Pärilikkus ja muutlikkus	Pärilik ja mittepärilik muutlikkus Mõisted: pärilik ja mittepärilik muutlikkus, mutatsioon	Esitlus: pärilik muutlikkus
47. Pärilikkus ja muutlikkus	Pärilik ja mittepärilik muutlikkus Mõisted: mittepärilik muutlikkus	Esitlus: mittepärilik muutlikkus Rühmatöö: info otsimine inimese pärilike ja mittepärilike omaduste kohta Arutelu: keskkonna mõju päriliku ja mittepäriliku muutlikkuse avaldumisel Praktiline töö: a) variatsioonirea ja variatsioonikõvera koostamine, b)

		muutlikkuse uurimine.
48. Pärilikkus ja muutlikkus	Muutlikkus Mõisted: pärilik ja mittepärilik muutlikkus	Arutelu: organismide paljunemisviisid ja muutlikkus.
49. Pärilikkus ja muutlikkus	Pärilikud ja päriliku eelsoodumusega haigused	Esitlus: bioloogia ja meditsiin
50. Geenitehnoloogia ja geneetiliselt muundatud organismid	Geenitehnoloogia ja geneetiliselt muundatud organismid	Esitlus: geenitehnoloogia Iseseisevtöö ja esitlus: õpilane uurib interneti või teadusajakirjade abil ühe GMO organismi saamise lugu ja vajalikkust.
53. Elus looduse süsteem	Elus looduse süsteem	Praktiline töö : taimede ja/või loomade klassifitseerimine
54. Bioloogiline evolutsioon	Bioloogilise evolutsiooni tõendid	Arutelu: elu tekkest ja arengust Maal Esitlus: evolutsiooni tõendid
55. Looduslik valik ja selle mehhanismid	Loodusliku valiku kujunemine olelusvõitluse tagajärjel Mõisted: looduslik valik, olelusvõitlus	Arutelu: loodusliku valiku roll olelusvõitluses. Esitlus: looduslik valik Paaristöö: graafikutelt info lugemine ja analüüsimine (loodusliku valiku vormid).
56. Liikide teke	Liikide teke ja muutumine Mõisted: ristumisbarjäär, hübriid	Esitlus: liikide teke Arutelu: liikide muutumisest Rühmatöö: info otsimine Internetist eri liiki loomade ristamisel saadud hübriidide kohta. Vastused ka ingliskeelse sõna <i>hybridanimalsisestamis</i> el.
57. Kohastumine	Kohastumise tähtsus organismide evolutsioonis Mõisted: kohastumine ja kohanemine	Paaristöö: tooge näiteid kohastumustest ja nende suhtelisusest. Paaristöö: skeemi alusel selgitage tööstusliku melanismi olemust. Arutelu: kohastumuste ja kohanemise olemusest
58. Eluslooduse evolutsioon	Taime- ning loomariigi evolutsioon	Esitlus: elu areng Maal Iseseisev töö: taime- ja loomariigi evolutsiooni kohta tabeli koostamine.
60. Inimese evolutsioon	Inimese evolutsiooni eripära	Esitlus: inimese evolutsioon Arutelu: inimese ja teiste selgroogsete evolutsiooni seaduspärasustest

62. Inimese evolutsioon	Evolutsiooni teooriad	Essee: evolutsiooniteooriad Väitlus: darvinism versus kreatsioonism

GÜMNAASIUMI BIOLOOGIA AINEKAVA

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Bioloogial on oluline koht õpilaste loodusteadusliku maailmapildi kujunemises. Bioloogia õppimise kaudu kujunevad õpilastel looduslased ja mitmed teised elutähtsad pädevused, omandatakse püsivad positiivsed hoiakud kõige elava suhtes, väärtustatakse säästev ja vastutustundlik eluviis. Areneb igapäevase eluga seonduvate bioloogiaprobleemide lahendamise ja kompetentsete otsuste tegemise oskus, mis ühtlasi suurendab õpilaste toimetulekut looduslikus ja sotsiaalses keskkonnas. Bioloogias omandatud teadmised, oskused ja hoiakud integreerituna teistes õppeainetes omandatuga on aluseks sisemiselt motiveeritud elukestvatele õppimisele.

Koolibioloogia õpetuslikeks eesmärkideks on eluslooduse, organismide mitmekesisuse, nende ehituse ja talitluse, pärilikkuse, evolutsiooni ja ökoloogia ning elukeskkonna kaitse põhiprintsiipidest ülevaate saamine, bioloogia haruteadustes kasutatavate põhimõistete omandamine ning inimese eripära ja tervislike eluviiside tutvustamine. Õpitakse tundma bioloogiale omaseid teaduslikke meetodeid, millega seostub vajaliku info hankimine ja selle tõepärasuse hindamine.

ÕPITEGEVUS

Bioloogia õpetamisega gümnaasiumis süvendatakse põhikoolis omandatud teadmisi, oskusi ja vilumusi. Taotletakse õpilaste loodusteadusliku maailmapildi avardamist, mis tugineb senisest enam bioloogia haruteaduste põhilistele teooriatele, üldistele seaduspärasustele ja nende rakenduslikele aspektidele. Õpilaste teoreetilised teadmised kinnistuvad õpilasekeskses individualiseeritud õppetegevuses. Õpilased omandavad iseseisva töö oskused erinevate teabeallikatega ning suudavad hinnata nendes esitatud teabe tõepärasust. Seejuures kasutatakse infotehnoloogiavahendeid.

Õpilased omandavad praktiliste tööde läbiviimise käigus bioloogias ja teistes loodusteadustes kasutatavaid uurimismeetodeid, neid rakendatakse vaatluste ja eksperimentide läbiviimisel. Seejuures arvestatakse ohutustehnika nõudeid. Õpitakse sõnastama teaduslikke bioloogiaprobleeme ja nende alusel hüpoteese püstitama. Viimaste kontrollimiseks planeerivad õpilased reaalselt teostatavaid praktilisi töid ning õpivad saadud tulemusi vormistama, analüüsima ja nendest järeldusi tegema. Olulisel kohal on uurimistöö vormistamise ning selle kirjaliku ja suulise esitamise oskused.

Bioloogia õpetamisel on soovitatav laiendada õppekeskkonda: korraldada õppekäike, ekskursioone, osaleda mitmesugustes projektides, kasutada infotehnoloogiavahendeid. Faktiteadmiste omandamise kõrval pööratakse õppeprotsessis tähelepanu õpilaste mõtlemisvõime arendamisele. Selleks kombineeritakse oskuslikult erinevaid tunnimetoodikaid, kasutatakse mitmekülgsed teadmiste kontrolli meetodeid.

Klassi-, rühma- ja individuaaltöö käigus õpitakse tekstides, pildidel, joonistel ja graafikutel esitatud informatsiooni analüüsima, sünteesima ning argumenteeritud hinnanguid andma. Õpilased õpivad hinnangute andmisel ja otsuste langetamisel arvestama kaasaja teaduse seisukohti, normatiivdokumente, majanduslikke kaalutlusi, aga ka moraali ja eetika seisukohti.

Bioloogia õpetamisel pööratakse tähelepanu nüüdisaja bioloogiateaduse põhitulemustele ning arengusuundadele. Olulisel kohal on nende rakendusteaduslikud väljundid igapäevases elus. Koos sellega antakse õpilastele võimalikult terviklik pilt kaasaja bioloogia haruteadustest ning nende seostest teiste loodusteadustega. Õpilased saavad ülevaate bioloogiateadustega tegelevatest Eesti õppe- ja teadusasutustest ning nendes edasiõppimise võimalustest. Sellega arendatakse õpilaste karjääriteadlikkust.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

kasutada bioloogiateadmisi igapäevases elus esinevate probleemide lahendamisel ja otsuste tegemisel;

- langetada bioloogia valdkonnas põhjendatud otsuseid, arvestades seejuures teaduslikke, õiguslikke, majanduslikke, eetilisi, moraalseid ja esteetilisi aspekte;
- rakendada bioloogiaprobleemide lahendamisel teaduslikke meetodeid;
- planeerida, läbi viia ja vormistada bioloogiateadmisi nõudvaid vaatlusi ja eksperimente;
- kasutada erinevaid teatmeteoseid ja Internetti bioloogiateabe hankimisel ja selle tõesuse hindamisel;
- selgitada ja analüüsida jooniste, tabelite ja graafikute kujul esitatud bioloogiateavet;
- esitada kirjalikus ja suulises vormis eksperimendi või vaatluse tulemusi;
- selgitada ehituse ja talitluse vahelisi seoseid raku ja organismi tasemel;
- põhjendada pärilikkuse põhilisi seaduspärasusi, kasutades teadmisi molekulaarbioloogiast;
- lahendada ja vormistada geneetikaülesandeid;
- selgitada ja analüüsida erinevates ökosüsteemides esinevaid seaduspärasusi;
- analüüsida erinevaid elu tekke hüpoteese;
- selgitada liikide tekke, muutumise ja väljasuremise mehhanisme.

LÄBIVAD TEEMAD :

ELU OLEMUS. Organismidele iseloomulikud elutunnused. Eluslooduse organiseerituse tasemed ja nende iseärasused rakust biosfäärini.. Teadusliku uurimise meetodite kasutamise iseloomulikud jooned bioloogias.

ORGANISMIDE KEEMILINE KOOSTIS. Organismides erinevate kogustena esinevad keemilised elemendid ja anorgaanilised ühendid ning nende ülesanded organismides. Orgaanilised ühendid: süsivesikud, lipiidid, valgud ja nukleiinhapped, nende ehitus ja ülesanded organismides.

RAKK. Rakuteooria põhiteesid ning nende selgitused.. Eukariootse rakkude (taimerakk, loomarakk, seenerakk) ehitus ja talitlus. Eukariootse raku rakuosad ja rakuorganellid nende ehitus ja ülesanded rakus. Looma-, taime- ja seeneraku erinevused ja eripärad. Ainu- ja hulkraksus. Prokariootse raku ehitus ja talitlus. Bakterite ehitus ja paljunemine, nende osa looduses ja inimtegevuses.

ORGANISMIDE AINE- JA ENERGIAVAHEMINE. Organismide aine- ja energiavahetuse (glükoosi lagundamine, käärimine, fotosüntees) põhijooned. Glükoosi lagundamine ja selle tähtsus. Fotosüntees ja selle tähtsus. Organismide varustamine energiaga. Taimerakkude ja loomarakkude metabolismi võrdlus.

ORGANISMIDE PALJUNEMINE JA ARENG. Keharakkude ja sugurakkude teke ja jagunemine. Interfaas ja mitoos. Meioos. Organismide suguline ja mitesuguline paljunemine. Suguline paljunemine ja vegetatiivne paljunemine, organismide kasv ja areng. Inimese sugurakkude (seemnerakk ja munarakk) teke ja iseärasused. Inimese areng viljasutmisest kuni postembrüonaalse arenguni (ovulatsioon, viljastumine, menstruatsioon, embrüonaalne areng, sünnitus, postembrüonaalse arengu etapid).

PÄRILIKKUSE ALUSED. Organismi tunnuste kujunemine ja avaldumine. Molekulaarbioloogilised põhiprotsessid ja iseärasused: replikatsioon, transkriptsioon ja translatsioon. Geneetiline kood ja valgufragmentide koostise kindlaksmääramine.

GENEETIKA. Geenide pärandumise seadused ja nende tõestamine geneetika ülesannete alusel: Mendeli seadused. Suguliitelised puuded ja nende pärandumine. Päriliku muutlikkuse vormid nende teke ja iseärasused. Geeni-, kromosoom- ja genoommutatsioonid iseloomulikud jooned, teke ja avaldumine. Pärilike haiguste ennetamine ja tagajärgede leevendamine. Pärilikud ja pärilike eelsoodumustega haiguste erinevused, teke ja avaldumine .

VIIRUSED. Viiruste mitmekesisus ja tähtsus looduses. Viiruste paljunemise viisid (lüütiline ja lüsogeenne). Viirushaigused ja nende ennetamine (vaktsiin ja vaksineerimine, inimese kaitseliinid viiruste vastu). Viiruste kasutamine geenitehnoloogias.

BAKTERID. Bakterite mitmekesisus ja tähtsus looduses. Bakterite paljunemine ja eluviis. Bakteriaalsed haigused, nende ennetamine ja ravi (antibiootikumid ja inimese kaitseliinid bakterite vastu). Bakterite kasutamine tehnoloogias (toiduainetööstus, põllumajandus, meditsiin, geenitehnoloogia jne).

SEENED. Seente mitmekesisus ja tähtsus looduses. Seente paljunemine ja eluviis. Seente tähtsus inimeste elus (kasutamine toiduainetööstuses, meditsiinis, tõvestavad seened, parasiitseenid jne). Sümbioos teiste organismidega.

RAKENDUSBIOLOOGIA. Bioloogia seos teiste teadustega. Erinevate organismide biotehnoloogilisi rakendusi (meditsiin, toiduainetööstus, põllumajandus, keskkonnatehnoloogia, traditsiooniline tööstus jne). Meristeempaljundus, *in vitro* viljastamine, embrüotehnoloogia, geenitehnoloogia põhijooned, saadused nende kasutusala, plussid ja miinused. Geenitehnoloogia, selle arengusuunad, plussid ja miinused.

INIMENE. Inimorganismi üldiseloomustus. Organsüsteemide ehituse ja põhifunktsioonide meeldetuletus. Homöostaasi hoidmine termoregulatsiooni, veresuhkru taseme hoidmise, veebilansi hoidmise, veregaaside regulatsiooni ja füüsilise pingutuse näitel. Kõrgema närvisüsteemi töö- õppimine ja mälu. Une tähtsus.

ÖKOLOOGIA. Ökoloogilised tegurid- biotilised ja abiotilised tegurid. Organismideomavahelised suhted. Populatsioon ja selles toimuvad muutused. Ökosüsteemid: iseloomustus, energiavoog, aineriing ja ajalised muutused. Biosfääri iseloomustus ja muutused selles. Bioloogiline mitmekesisus ja selle muutused Maa läbi planeedi ajaloo. Bioloogilise mitmekesisuse tähtsus ja säilitamine. Keskkonnakaitse regionaalsed- ja globaalprobleemid. Looduskaitse ja keskkonnapoliitika Eestis.

ELU PÄRITOLU. Evolutsiooni teooriad läbi ajaloo. Elu päritolu teooriad. Elu areng Maal. Evolutsiooni tõendid. Eluslooduse süstemaatika erinevad käsitlused. Evolutsiooni geneetilised alused. Loodusliku valiku olemus, vormid ja näiteid loodusest. Olevõitluse olemus ja näited. Kohastumine ja kohastumised. Mikro- ja makroevolutsioonilised protsessid. Inimese evolutsioon- erinevad inimese eellased ja nendega seonduvad teooriad.

KOOLIASTME ÕPITULEMUSED

Gümnaasiumi bioloogiaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- omandab tervikliku loodusteadusliku maailmapildi;
- saab aru bioloogia osast loodusteadustes, selle üldisest ja erilisest tähendusest;
- omandab positiivse hoiaku bioloogia kui loodusteaduse ja kultuurinähtuse suhtes;
- oskab hinnata elusloodusega seonduvaid eetilisi, moraalseid ja esteetilisi aspekte;
- saab aru eluslooduse mitmekesisuse vormidest ja nende säilitamise tähtsusest;
- teab loodus- ja keskkonnakaitse põhimõtteid ja probleeme;
- tunneb austust eluslooduse vastu ja suhtub vastutustundlikult looduskeskkonda;
- väärtustab bioloogilist mitmekesisust;
- oskab rakendada teadusliku uurimise meetodeid lihtsamate loodusteaduslike probleemide lahendamisel;
- süvendab teadmisi bioloogia põhiteooriatest ja üldistest seaduspärasustest, saab aru nende rakenduslikest väärtustest;
- oskab kasutada bioloogias omandatud teadmisi igapäevase eluga seonduvate probleemide lahendamisel;
- oskab bioloogias õpitut kasutada loodusnähtuste kirjeldamisel, selgitamisel ja prognoosimisel;
- kasutab bioloogiateabe hankimiseks ja võrdlemiseks erinevaid allikaid, oskab hinnata nende tõepärasust;
- mõistab seoseid looduslike ja ühiskondlike protsesside vahel;
- orienteerub bioloogiateadmisi ja -oskusi nõudvates elukutsetes.

BIOLOOGIA AINEKAVA 10. KLASS / I KURSUS

Õppeaine tundide maht nädalas 5 õppeaastas 35

Taotletavad õpitulemused

Õpilane oskab/ teab:

- põhilisi elu tunnuseid ja eluslooduse organiseerituse tasemeid;
- elusa ja eluta looduse erinevustest ning nendevahelistest seostest;
- bioloogiateaduste üldisest kohast ja eripärasest loodusteaduste süsteemis;
- eluslooduse organiseerituse ja uurimise tasemetest;
- organismides esinevaid peamisi keemilisi ühendeid ja nende funktsioone
- organismides esinevate põhiliste keemiliste ühendite funktsioonidest

- rakkude ehitust ja talitlust erinevates organismides;
- erinevate rakutüüpide ehituslikust ja talitluslikust eripärast;

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast. Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming:

Geograafia, füüsika, keemia, matemaatika, kodundus, ajalugu, tekstiõpetus, kunstiõpetus

Huvipõhine õpe /praktilised tööd:

- DNA mudeli loomine kummikommidest
- Mikroskoobitund- märgpreparaatide valmistamine, vaatlemine mikroskoobi all
- Teemakohaste videote ja animatsioonide vaatamine
- Teemakohase kirjanduse tutvustus
- Seoste leidmine eelnevalt õpitud bioloogia teemadega kui ka lõimuvate ainetega

Teema	Õpisisu	Õppetegevus
1. Sissejuhatus gümnaasiumi bioloogiasse. Elu olemus	Bioloogia uurimisvaldkonnad. Elu tunnused ja elusorganismide rühmad ja nende üldine iseloomustus.	Arutelu: bioloogia kui loodusteaduse uurimisvaldkonnad. Arutelu: milliseid organismi rühmi ja milliste tunnuste alusel saab eristada?
2. Elu organiseeritus tasemed	Bioloogia organiseeritus tasemed alustades biomolekulist kuni biosfääri olemuseni.	Arutelu: elu organiseeritus tasemed Teemakohased ülesanded: õpilased toovad elulisi näiteid organiseeritus tasemete kohta (abiks tööleht)
3. Organismide süstematiseerimine	Karl Linne organismide klassifitseerimis süsteemi tutvustus. Miks süstemaatika täna on pidevas muutumises?	Paaristöö: ühe looma- ja taimeliigi süstematiseerimine. Arutelu: Miks süstematiseeritakse paljusid organisme tänapäeval ümber?

4. Uurimistöö alused bioloogias	Uurimistöö etapid. Nõuandeid uurimistöö tegemiseks. Õpetajate poolsed ideed ja soovitudes. Tähtsaima väljatoomine eelnevalt õpitud teemadest	Arutelu: Milliseid on bioloogilised uurimisobjektid? Kuidas läbi viia uurimistööd? Milliseid bioloogia teemalisi uurimusi oleks võimalik läbiviia RaM Koolis? Tunniteemalised ülesanded. Kordamisülesanded
5. Organismide keemiline koostis	Organismide keemiline koostis	Ühine mõistekaardi loomine. Iseseisvtöö: skeem „organismide keemiline koostis“ loomine mõistekaardi ja õpetaja abiga
6. Organismide keemiline koostis	Anorgaanilised ained (mikro-, makro- ja mesoelemendid)	Esitlus: anorgaanilised ained, nende sisaldus organismides ja nende funktsioon.
7. Organismide keemiline koostis	Anorgaanilised ained (vesi)	Paaristöö: Vee sisaldus organismides. Vee paiknemine organismis. Vee funktsioon rakus ja organismis tervikuna.
8. Organismide keemiline koostis	Orgaanilised ained: sahhariidid	Esitlus: sahhariidid Teemakohased ülesanded.
9. Organismide keemiline koostis	Orgaanilised ained: lipiidid	Esitlus: lipiidid Teemakohased ülesanded.
10. Organismide keemiline koostis	Orgaanilised ained: valgud	Esitlus: valgud Teemakohased ülesanded.
11. Organismide keemiline koostis	Orgaanilised ained: nukleiinhapped	Esitlus: nukleiinhapped Teemakohased ülesanded. Praktiline ülesanne: DNA biheelikis mudeli loomine kummikommidest.
12. Organismide keemiline koostis	Orgaanilised ained: nukleiinhapped	Praktiline ülesanne: DNA biheelikis mudeli loomine kummikommidest.
13. Rakuteooria	Rakuteooria kujunemine (leiutised ja isikud, kes on aidanud kaasa tänapäevase rakuteooria kujunemisele). Rakuteooria põhiteesid. Erinevaid rakuteooriaid.	Iseseisvtöö: isikud ja leiutised rakuteooria kujunemisel
14. Loomarakk	Loomaraku ehitus (rakuosad	Esitlus: loomaraku ehitus ja talitus

	ja raku organellid ja nende funktsioonid)	
15. Loomarakk	Loomaraku ehitus (rakuosad ja rakuorganellid ja nende funktsioonid)	Esitlus: loomaraku ehitus ja talitlus Iseseisev töö: tööleht loomarakk
16. Taimerakk	Taimeraku ehitus (rakuosad ja organellid, mis on iseloomulikud üksnes taimerakule)	Esitlus: taimeraku ehitus ja talitlus Iseseisev töö ja arutelu: Taime- ja loomaraku seosed looduses. Rakuorganellide ja rakuosade omavahelised seosed rakkudes (kloroplasti ja mitokondri seos). Raku osade ehituse ja organismide keemilise koostise vahelised seosed. Kordamisülesanded.
17. Mikroskoobitund	Taime- ja loomaraku võrdlus mikroskoobi vaatluse järel. Märkpreparaadi valmistamine.	Praktiline töö: märkpreparaadi valmistamine sibulast, paprikast, banaanist, toataimelahest, maksast, lihast ja põserakkudest. Arutelu: taime- ja loomaraku võrdlus mikroskoobi vaatluse aluse
18. Mikroskoobitund	Taime- ja loomaraku võrdlus mikroskoobi vaatluse järel. Märkpreparaadi valmistamine.	Praktiline töö: märkpreparaadi valmistamine sibulast, paprikast, banaanist, toataimelahest, maksast, lihast ja põserakkudest. Arutelu: taime- ja loomaraku võrdlus mikroskoobi vaatluse aluse
19. Rakkude mitmekesisus	Seenerakk ja bakteriraku peamised erinevused looma- ja taimerakust	Arutelu
20. Seenerakk	Seeneraku ehitus ja talitlus	Esitlus: seeneraku ehitus ja talitlus
21. Seente mitmekesisus ja eluviis	Seente mitmekesisus ja eluviis	Paaristöö: seente jaotamise võimalus Grupitöö: seente eluviisi seos toiduainetööstusega seen kui haigustekitaja, seen kui sümbiont, seen kui parasiit, seened meditsiinis jne
22. Seente tähtsus	Seente tähtsus looduses ja inimese elus	Grupitöö esitlus Esitlus: seente tähtsus inimese elus ja looduses
23. Bakteriraku ehitus ja talitlus	Bakteriraku ehitus ja talitlus	Esitlus: Bakteriraku ehitus ja talitlus
24. Bakterite tähtsus	Bakterite tähtsus looduses ja inimese elus	Esitlus: bakterite tähtsus looduses Grupitöö: bakterite tähtsus inimese elus (bakterid

		toiduainetööstuses, geneetiliselt muundatud bakterid, bakteriaalsed haigused ja nende ravi, bakterid meditsiinis, inimese normaalne mikrofloora
25. Bakterite tähtsus	Bakterite tähtsus inimese elus	Grupitöö esitlused
26. Bakterid ja seened looduse ainerings	Bakterid ja seened looduseaineringes	Esitlus Kordamisülesanded

BIOLOOGIA AINEKAVA 10.KLASS / II KURSUS

Õppeaine tundide maht nädalas 5 õppeaastas 35

Taotletavad õpitulemused:

Õpilane oskab /teab:

- organismide aine- ja energiavahetuse omavahelistest seostest;
- ainevahetuslikke põhiprotsesse ja nende osa organismide elutegevuses;
- organismide paljunemise ja arengu üldistest ja erilistest seaduspärasustest
- erinevate organismide paljunemise ja arengu peamisi seaduspärasusi
- pärilikkuse seaduspärasusi ja nende molekulaarseid aluseid;
- molekulaarbioloogiliste põhiprotsesside omavahelistest seostest ja nende mõjust organismide elutegevusele;
- pärilikkuse seaduspärasuste statistilisest iseloomust ja rakendusvõimalustest

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming:

Geograafia, füüsika, keemia, matemaatika, kodundus, ajalugu, tekstiõpetus, kunstiõpetus

Huvipõhine õpe/ praktilised tööd

- Õpilaste loominguline esitlus (laul, näidend, õppefilm) teemadel fotosüntees, rakuhingamine, käärimine.
- Müütide murdmine teemal „ Viljastumine“.
- Õppefilmi „ Sünnitus“ vaatamine ja sellele järgnev arutelu.
- Õpilaste loominguline esitlus (laul, näidend, õppefilm) teemal ühe tunnuse avaldumine.
- Suguvõsa pärilikkuse skeemi loomine ühe tunnuse suhtes (nt. silmavärv), sugulaste geno- ja fenotüüpide määramine

Teema	Õpisisu	Õppetegevus
1. Metabolism	Eri organismirühmade ainevahetuse ja energiavajadus. Heterotroofid ja autotroofid	Esitlus: Metabolism
2. Metabolism	Energia ülekande rakkudes ja kudedes (ATP)	Esitlus: adenosiintrifosfaat Teemakohased tunniülesanded
3. Metabolism	Fotosünteesi põhiprotsessid	Esitlus: Fotosüntees Arutelu: kloroplasti ehituse ja fotosünteesi etappide vahelised seosed Fotosünteesi animatsioonide vaatamine Tunniülesanded
4. Metabolism	Fotosünteesi tähtsus looduses	Esitlus: Fotosünteesi tähtsus Käärimine taimerakkudes Tunniülesanded
5. Metabolism	Rakuhingamine	Esitlus: Rakuhingamine Arutelu: mitokondri ehituse ja rakuhingamise etappide vahelised seosed. Käärimine loomarakkudes. Lihasarakkudes tekkiva piimhappe ja rakuhingamise vahelised seosed.

6. Metabolism	Fotosünteesi ja raku hingamise vahelised seosed looduses	Iseseisvtöö: skeemi/ joonise loomine fotosünteesi ja raku hingamise seoste vahel looduses Õpilaste loominguiliste näidendite esitlemine
7. Organismide areng	Organismide paljunemisviisid. Paljunemine kui pärilikkuse edasikandja	Esitlus: organismide paljunemine Tunniülesanded
8. Organismide areng	Mitoos	Iseseisvtöö ja arutelu: rakutsükkel ja raku jagunemise etapid Arutelu: mitoosi tähtsus
9. Organismide areng	Meioos	Tunniülesanne: meioosi faasid Arutelu: meioosi tähtsus Sugurakkude teke
10. Organismide areng	Suguline paljunemine ja sugurakkude teke inimestel	Esitlus: suguelundkond. Menstruaaltsükkel Tunniülesanded
11. Organismide areng	Viljastumine. Embrüo teke ja liikumine munajuhas. Raseduse kindlaks tegemine	Esitlus ja arutelu: Viljastumine Müüdid viljastumisest
12. Organismide areng	Viljastumine ja loote areng	Õpilaste esitlused: sugulisel teel levivad haigused, loodet kahjustavad haigused, loodet kahjustavad tegurid jms.
13. Organismide areng	Embrüogenees. Lootekestad	Esitlus: Embrüogenees Iseseisvtöö: loote areng
14. Organismide areng	Sünnitus	Filmi vaatamine. „ Sünnitus“ Filmile järgnev arutelu
15. Pärilikkus	DNA ja RNA ehituse ja ülesannete meeldetuletus Kromosoomi ehitus Mis on geen? Kuidas avaldub geenil olev info?	Arutelu: DNA ja RNA ehitus ja ülesanne. Kromosoomi ja geeni olemus. Iseseisvtöö: skeemi koostamine “Päriliku info avaldamine“
16. Pärilikkus	Replikatsioon	Esitlus ja arutelu: Replikatsiooni etapid ja tähtsus päriliku info avaldamisel

		Tunniülesanded
17. Pärilikkus	Transkriptsioon	Esitlus ja arutelu: transkriptsiooni etapid ja tähtsus päriliku info avaldumisel Tunniülesanded
18. Pärilikkus	Translatsioon	Esitlus ja arutelu: translatsiooni etapid ja tähtsus päriliku info avaldumisel. Geneetiline kood. Tunniülesanded
19. Pärilikkus	Mutatsioonid	Mutatsioonide teke ja nende seos eelnevate päriliku info avaldumise etappidega. Mutatsioonide parandus organismis. Mutatsioonid ja pärilik muutlikkus
20. Pärilikkus	Mutatsioonid	Grupitööde esitlus: geenimutatsioonid, kromosoommutatsioonid, genoommutatsioonid
21. Pärilik ja mittepärilik muutlikkus	Pärilik- ja mittepärilik muutlikkus	Esitlus: Pärilik- ja mittepärilik muutlikkus Arutelu: Keskkond ,pärilikkus, tervis
22. Päriliku info edasikandumise seaduspärasused	Päriliku info edasikandumise seaduspärasused	Esitlus: geneetikamõisted ja geneetika ülesannetes kasutatavad tähised Mendeli I ja II seadus Geneetikaülesannete lahendamine
23. Päriliku info edasikandumise seaduspärasused	Päriliku info edasikandumise seaduspärasused	Mendeli II seaduse erandid Intermediaarsus. Kodominantsus Geneetikaülesannete lahendamine
24. Päriliku info edasikandumise seaduspärasused	Päriliku info edasikandumise seaduspärasused	Vererühmade geneetika Mendeli III seadus Geneetikaülesannete lahendamine
25. Päriliku info edasikandumise seaduspärasused	Päriliku info edasikandumise seaduspärasused	Suguliiteline pärandumine Geneetika ülesannete lahendamine

BIOLOOGIA AINEKAVA 11. KLASS /III KURSUS

Õppeaine tundide maht nädalas 5 õppeaastas 35

Taotletavad õpitulemused

Õpilane oskab/ teab:

- inimese põhilisi elutalitlusi ja nende regulatsioonimehhanisme;
- inimese elundkondade talitluste regulatsioonimehhanismidest
- inimese kõrgema närvitalitluse iseärasusi;
- inimese sisenõrenäärmeid, hormoone ja nende ülesandeid organismis
- inimese reageerimine väliskeskkonna teguritele;
- inimese sisekeskkonna mehhanisme säilitamiseks stabiilsest sisekeskkonnast;
- bioloogia rakendusteaduslike külgte;
- organismidevahelisi suhteid ja seoseid keskkonnaga;
- bioloogiateaduste rakendusvõimalustest igapäevaeluses;

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming:

Geograafia, füüsika, keemia, matemaatika, kodundus, ajalugu, tekstiõpetus, kunstõpetus

Huvipõhine õpe / praktilised tööd:

- Õpilaste iseseisvad uurimused teemadel: immuunsüsteemi häired, viirushaigused, geneetiliselt muundatud organismid

Teema	Õpisisu	Õppetegevus
1. Inimene kui tervik	Organismide keemilise koostise meeldetuletus. Põhikoed ja inimese elundkonnad	Arutelu: Rakust elundkonnani. Kuidas on organism tervikuks ühendatud?
2. Inimene kui tervik	Närvisüsteemi ehitus	Iseseisvtöö: skeemi koostamine närvisüsteemi osadest ja seostest
3. Inimene kui tervik	Närviraku ehitus	Esitlus: närviraku ehitus, närvirakkude tüübid, närvirakkude vahelised ühendused, närviimpulside ülekanne
4. Inimene kui tervik	Piirde- ja kesknärvisüsteem	Arutelu: Piirde- ja kesknärvisüsteemi osad ja ülesanne. Kesknärvisüsteemi osad ja ülesanded.
5. Inimene kui tervik	Refleksikaar, Neuraalne regulatsioon	Esitlus: refleksid Refleksikaare etapid. Iseseisvtöö: eluline näide refleksikaare toimimise kohta Arutelu: närvisüsteemi kahjustused. Tegurid, mis võivad närvisüsteemi kahjustada.
6. Inimene kui tervik	Sisenõrenäärmed, hormoonid ja humoraalne regulatsioon	Meenutamine ja arutelu: sisenõrenäärmed, hormoonid ja hormoonide mõju organismile Arutelu: närvisüsteemi ja hormoonide koostöö
7. Inimene kui tervik	Immunsüsteemi osad ja nende ülesanded	Meenutamine ja arutelu: immuunsüsteemi osad ja nende funktsioon organismis. Organismi kolm kaitseliini. Iseseisvtöö: Mis juhtub kui organismi kaitseliinid on haigustekitaja poolt läbitud?
8. Inimene kui tervik	Homöostaas	Arutelu: organismi võime säilitada stabiilne sisekeskkond Paaristöö: elulised, näited homöostaasi kohta (termoregulatsioon, palavik jne)
9. Inimene kui tervik	Immuunsüsteemi häired	Õpilaste ettekanded teemadel: autoimmuunsus, HIV viirus, allergia, vähirakkudega võitlemine, äratõukereaktsioon
10. Viirused	Viiruste olemus	Esitlus: Viiruse
11. Viirused	Viiruste paljunemine	Esitlus: lüütiline ja lüsogeenne paljunemistsükkel Iseseisvtöö: viirusega nakatumine, nakatumise etappide ja viiruse ehituse seosed, viirustega nakatumise ennetamine
12. Viirused	Viiruhaigused	Õpilaste ettekanded: viirus haigustega nakatumise viisid, haiguse sümptomid, paranemise prognoos, vaktsineerimine (ebola, kollapalavik, hepatiidi vormid, rõuged, herpese vormid, HIV viirus, papilloomviirus, gripiviirus)

		Iseseisevtöö: National Geograficu lugu viiruseuurijast Vickie Jensesnist. Milliseid viiruste omadusi saaks kasutada rakkude tahtlikul mõjutamisel?
13. Rakendusbioloogia	Mis on rakendusbioloogia? Milliseid teadusvaldkondi hõlmab rakendusbioloogia? Bakterite, seente olemus ja kasutusvõimalused ja eelised rakendusbioloogias.	Meeldetuletus: seente, bakterite ehitus ja eluviis Arutelu ja mõistekaardi/ skeemi koostamine: Mis on rakendusbioloogia? Milliseid teadusvaldkondi hõlmab rakendusbioloogia? Arutelu: seente, bakterite ja viiruste omadused ja eelised rakendusbioloogias.
14. Rakendusbioloogia	Biotehnoloogia	Arutelu: Bakterite, seente ja viiruste kasutamine biotehnoloogias Esitlus: Biotehnoloogilised saavutused, mis on leidnud kasutust tööstuses, meditsiinis, põllumajanduses, keskkonnakaitstes ja toiduainetööstuses.
15. Rakendusbioloogia	Raku- ja embrüotehnoloogia	Esitlus: Raku- ja embrüotehnoloogia kasutus põllumajanduses, looma- ja taimekasvatuses, meditsiinis ja muudes valdkondades. Lühidalt erinevatest tehnoloogiatega. Arutelu
16. Rakendusbioloogia	Geenitehnoloogia	Esitlus: Geenitehnoloogia olemus? Kuidas kasutatakse viiruseid ja nende omadusi geenitehnoloogias? Mis on geenitehnoloogia saadus? Kuidas saadusi kasutatakse? Arutelu: Geenitehnoloogia- kas kasu ületab kahju, kas eetiline või ebaeetiline?
17. Rakendusbioloogia	Geenitehnoloogi	Õpilaste esitlused: vabalt valitud geneetiliselt muundatud organism (GM mikroorganism, GM taim, GM loom)

BIOLOOGIA AINEKAVA 11. KLASS / IV KURSUS

Õppeaine tundide maht nädalas 5 õppeaastas 35

Taotletavad õpitulemused

Õpilane oskab/ teab:

- organismide kooseksisteerimise põhilistest seaduspärasustest;
- loodus- ja keskkonnakaitse põhiprobleemidest;
- loodusliku mitmekesisuse erinevatest avaldumisvormidest ja nende kaitse tähtsusest;
- inimese evolutsiooni võimalikest suundadest;
- inimpopulatsioonide muutumise dünaamikast.
- bioloogia rakendusteaduslikke külgi;
- organismidevahelisi suhteid ja seoseid keskkonnaga;
- ökosüsteemide ja biosfääri struktuuri ja neis toimuvaid aineringeid;
- evolutsiooniliste protsesside olemusest;
- elutekke hüpoteese;
- looduses esinevaid mikro- ja makroevolutsioonilisi protsesse;
- eluslooduse süsteemse käsitlemise võimalusi;
- inimese evolutsiooni põhiseisukohti;
- bioloogiateadmisi ja -oskusi nõudvaid elukutseid.
- loodus- ja keskkonnakaitse probleeme;

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming:

Geograafia, füüsika, keemia, matemaatika, kodundus, ajalugu, tekstiõpetus, kunstiõpetus

Huvipõhine õpe / praktilised tööd

- arutelu erinevate evolutsiooniteooriate üle
- teemakohased raamatu soovitused
- elusliste näidete ja seoste loomine lõimuvate ainete näitel

1. Teema	Õpisisu	Õppetegevus
2. Evolutsioon	Evolutsiooniteooriad	Arutelu: Mis on teooria? Erinevad evolutsiooniteooriad Lood Elisabet Sahtourise raamatus „Maailmatants“. Lugude analüüs ja arutelu.
3. Evolutsioon	Elu algus Maal	Esitlus: Elu areng Maal Paaristöö: Põhjused, miks tänapäeval planeedil Maa elu teke on võimatu.
4. Evolutsioon	Nüüdisaegsete eluvormide kujunemine	Esitlus: taime- ja loomaevolutsioon Arutelu ja teemakohased ülesanded
5. Evolutsioon	Olelusvõitlus ja looduslik valik Kuidas evolutsioon toimib? Kuidas on sellega seotud pärilikkus ja keskkond?	Esitlus: looduslik valik Arutelu: Kuidas evolutsioon toimib? Kuidas on sellega seotud pärilikkus ja keskkond? Organismide püsivuse aluseks on võime muutuda.
6. Evolutsioon	Muutumisevõime on evolutsiooni eelduseks	Arutelu: evolutsiooni tagavad kasulikud mutatsioonid
7. Evolutsioon	Liigiteke ja makroevolutsioon	Arutelu: Kui vana on üks liik? Kas liik on tekkinud, et püsida? Kuidas tekib uus liik? Mida tähendab, et liik on väljasurnud?
8. Evolutsioon	Inimese evolutsioon	Grupitöö: inimene on kasulike mutatsioonide jada tulemus
9. Evolutsioon	Inimliigi eripärad	Esitlus: Inimese eripärad, mida loomariigis ei esine Arutelu
10. Evolutsioon	Evolutsiooni uurimine	Esitlus: Evolutsiooni tõendid Tunniülesanded
11. Ökoloogia	Mis on ökoloogia? Mida uurib ökoloogia? Keskkond mõjutab	Esitlus: Ökoloogia. Eluta- ja elusa looduse vahelised seosed Iseseisvtöö: elulised, näited kuidas eluta- ja elusloodus on omavahel seosed erinevatel tasanditel - rakutasand, üheliigi tasand, liikide vahelised suhted)

	organisme	Arutelu
12. Ökoloogia	Liikidevahelised suhted	Esitlus: liikidevahelised suhted Teemakohased tunniülesanded
13. Ökoloogia	Ökosüsteemid on terviklikud	Arutelu: Mis on kõige väiksem ökosüsteem? <mis on kõige suurem ökosüsteem?
14. Ökoloogia	Aineringed ökosüsteemides. Energiavoog läbi ökosüsteemi.	Esitlus: Seaduspärasused ökosüsteemides. Troofilised tasemed. Toiduahelated. Teemakohased ülesanded ja arutelu.
15. Ökoloogia	Linnaökoloogia	Loeng: Linnaökoloogia
16. Keskkonnakaitse	Mis on keskkonnakaitse? Millised tegurid ohustavad keskkonda? Bioloogiline mitmekesisus	Arutelu: Mis on keskkonnakaitse? Millised tegurid ohustavad keskkonda? Miks peab kaitsma keskkonda? Esitlus: Bioloogiline mitmekesisus ja selle tähtsus. Bioloogilise mitmekesisuse hotspots. Paaristöö: Ühe ohustatud liigi uurimine. Miks on selle liigi püsimine vajalik?
17. Keskkonnakaitse	Kuidas kaitsta loodust?	Arutelu: keskkonnapoliitika ja looduskaitse Eestis Teemakohased ülesanded: Eesti rahvuspargid, looduskaitsealad, Natura 2000 alad (Mida ja miks kaitstakse?)
18. Keskkonnakaitse	Looduskaitse maailms	Grupitöö: ohustatud liigid maailmas, kaitsealad, haruldased looduslikud kooslused jne
19. Keskkonnakaitse	Kuidas põhjustab inimene liikide hävimist? Kodanikuaktiivsus ja dilemmad looduskaitstes	Arutelu

ÜHISKONNAÕPETUSE AINEKAVA PÕHIKOO LIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Ühiskonnaõpetuse üheks ülesandeks on aidata kaasa iseseisva ja vastutustundliku ühiskonnaliikme kujundamisele, kes hindab väärtusi, nagu vabadus, inimväärikus, võrdõiguslikkus, ausus, sallivus, õiglus ja isamaalisus.

Ühiskonnaõpetusel on oluline koht õpilaste sotsiaalse kompetentsuse kujunemises. Ühiskonnaõpetus aitab õpilasel kujuneda ettevõtlikuks, ennast teostavaks, kaasinimesi arvestavaks, sotsiaalselt pädevaks ja toimetulevaks ühiskonnaliikmeks.

Põhikooli ühiskonnaõpetus käsitleb kõige üldisemal kujul ühiskonna toimimist, kodaniku seoseid ühiskonna põhivaldkondadega (majandus, poliitika, õigus), ent ka suhteid teiste sotsiaalsete rühmadega. Kolmandas kooliastmes on ühiskonnaõpetusel tähtsal kohal Eesti riigi funktsioneerimisega seotud institutsioonid. Riigi valitsemisega tutvudes käsitletakse põhiseaduslikke institutsioone, nagu Riigikogu, valitsus, president, kohus, kohalik omavalitsus, riigikontroll, õiguskantsler. Õppija tähelepanu pööratakse poliitika avaldumisele igapäevaelus ning kodaniku rollile poliitikatulemite teadliku tarbijana (nt sotsiaalkaitse süsteemi kasutamine, valla/linna elukorralduses kaasaraäkimine, e-teenuste tarbimine jne). Majanduse käsitlemine kolmandas kooliastmes keskendub isiklikule majandamisele, ettevõtlusele, riigi majanduse reguleerimisele ja turumajanduse sotsiaalsetele mõjudele. Ainet käsitletakse võimalikult igapäevaeluga seostatult.

Aine käsitlemisel on oluline koht uurimuslikel õpivõtetel, mille toel omandavad õpilased probleemide püstitamise, hüpoteeside sõnastamise, töö plaanimise ja korraldamise, kriitilise mõtlemise ning tulemuste tõlgendamise ja esitamise oskused, esitades materjale nii suuliselt kui ka kirjalikult ning kasutades näitlikustamiseks mitmesuguseid visuaalseid vorme. Olulisel kohal on aktiivõppemeetodid, nagu arutelud, juhtumianalüüsid, rollimängud, projektid ja õppekäigud.

Ühiskonnaõpetuse raames on olulisel kohal õpilaste kaasamine kooli otsustusprotsessidesse ning teistesse kooli tegevustesse, mis on seotud kaasalöömisega kogukonnas.

Ühiskonnaõpetusel on tähtis koht õpilaste väärtushinnangute ja hoiakute kujunemises, nagu ettevõtlikkus, seaduste austamine, töökus, sooline võrdõiguslikkus, kodanikualgatus, sotsiaalne õiglus ja kodanike võrdne kohtlemine, inimõiguste austamine, mõistev suhtumine erinevustesse, tauniv suhtumine eelarvamustesse, säästlik suhtumine keskkonda, lugupidav suhtumine teiste rahvaste ja maade kultuuritraditsioonidesse ning soov neid tunda õppida; oma maa kultuuripärandi väärtustamine; teadvustamine, et kõikjal ei elata ühtviisi hästi jne.

Kogu õppes kasutatakse nüüdisaja tehnoloogilisi vahendeid, sh IKT võimalusi, arvestades kasutatava tarkvara legaalsust, interneti ja IT turvarisike ning küberkuritegevust (riigiportaal, e-teenused, omavalitsus- ja riigiasutuste kodulehed, teabepäring, õigusaktid internetis). Nii omandab õpilane teabe ja tehnoloogia kasutamise oskuse, mille vajadus tänapäeva maailmas pidevalt kasvab.

Ühiskonnaõpetuse kaudu kujundatakse pideva protsessina erinevaid oskusi:

Põhikooli ühiskonnaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb huvi ühiskonna probleemide vastu, oskab neid märgata ja uurida ning oma seisukohti ja valikuid põhjendada;
- 2) oskab tulla toime tänapäeva ühiskonnas, lähtudes üldinimlikest väärtustest;
- 3) teab, kuidas osaleda poliitika kujundamises ja teostamises nii kohalikul kui ka Eesti riigi tasandil;
- 4) väärtustab inimõigusi ja demokraatia põhimõtteid, nagu seaduslikkus, vabaduse ja vastutuse seos; arvestab teisi, väärtustab mitmekesisust, panustab ühiskonna jätkusuutlikku arengusse ja sidususse ning seisab vastu keskkete normide rikkumisele; on seaduskuulekas;
- 5) määratleb ennast ühiskonna liikmena, Eesti, Euroopa ja maailmakodanikuna.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Väärtuspädevus – õpilane suudab mõista humanismi ja demokraatia põhiväärtusi, on salliv eri maailmavaadete, kultuuride jm suhtes. Olulisel kohal on igapäevaelu näidete varal õppida austama keskkete norme ühiskonnas.

Sotsiaalne pädevus – õpilane austab inimõigusi ja demokraatiat, omab teadmisi kodanikuõigustest ning -vastutusest, järgib üldtunnustatud käitumisreegleid; tunneb huvi oma rahva, kogukonna ja maailma arengu vastu, on vastutustundlik kodanik.

Enesemääratlemise pädevus – õpilane tajub enda rahvuslikku, kultuurilist ja riiklikku identiteeti.

Ettevõtlikkuspädevus – õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitama eesmärke, genereerima ideid ning neid teostama; õpitakse initsiatiivikust ja vastutust, tegema eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valima sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatselt analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.

Õpipädevus – uurimuslike õpivõtete kasutamine, erinevate teabeallikate kriitiline hindamine, loovate lahenduste otsimine, IKT vahendite kasutamine info otsimiseks ja töötlemiseks. Ainealase sõnavara omandamine.

Suhtluspädevus – oma arvamuse asjatundlik avaldamine ja seisukohtade põhjendamine. Õpilane omandab suhtluspädevust lugedes ning mõistes teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; oluline on kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.

Matemaatikapädevus – arvandmete tähtsustamine, statistiliste andmete kasutamine õppetöös, nende andmete võrdlemine. Graafikute, skeemide, jooniste lugemine, järelduste tegemine.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Põhikooli ühiskonnaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb huvi ühiskonna probleemide vastu, oskab neid märgata ja uurida ning oma seisukohti ja valikuid põhjendada;
- 2) oskab tulla toime tänapäeva ühiskonnas, lähtudes üldinimlikest väärtustest;
- 3) teab, kuidas osaleda poliitika kujundamises ja teostamises nii kohalikul kui ka Eesti riigi tasandil;
- 4) väärtustab inimõigusi ja demokraatia põhimõtteid, nagu seaduslikkus, vabaduse ja vastutuse seos; arvestab teisi, väärtustab mitmekesisust, panustab ühiskonna jätkusuutlikku arengusse ja sidususse ning seisab vastu keskkete normide rikkumisele; on seaduskuulekas;
- 5) määratleb ennast ühiskonna liikmena, Eesti, Euroopa ja maailmakodanikuna.

II KOOLIASTME ÕPITULEMUSED

6. klassi lõpetaja:

- 1) on viisakas, sõbralik, väarikas, vastutustundlik, töökas, täpne ja aus;
- 2) teab ja väärtustab demokraatia põhimõtteid;
- 3) mõistab, kuidas demokraatia põhimõtted saavad toimida koolis; märkab probleeme koolis, toetab oma käitumise ja osalemisega koolidemokraatiat;
- 4) loetleb Eesti riigi valitsemise põhilisi institutsioone ja kirjeldab nende ülesandeid (kohalik omavalitsus, Riigikogu, Vabariigi Valitsus, Vabariigi President, kohus);
- 5) teab, mis on põhiseadus ja teised seadused, miks seadusi tuleb täita; teab, mis on lapse õigused ja vastutus;
- 6) selgitab näidetega, mis on kodanikuühendus, kodanikualgatus ja vabatahtlik töö; põhjendab vabatahtliku töö vajalikkust ning pakub abi abivajajatele; tunneb ära ebaõigluse ja oskab sellele vastu seista;
- 7) mõistab inimeste iseärasusi, teab, et inimesed erinevad rahvuse, soo, vaimse ja füüsilise suutlikkuse ning vaadete ja usutunnistuste poolest; on salliv erinevuste suhtes ja valmis koostööks, oskab vältida ja lahendada konflikte;
- 8) toob näiteid ühiskonna toimimiseks ja arenguks vajalikest elukutsetest ja ettevõtetest ning väärtustab töötamist kui peamist elatusallikat; tunneb oma õigusi ja vastutust omanikuna ja tarbijana;
- 9) oskab leida teavet oma eesmärkide ja huvide tarbeks ning seda kriitiliselt hinnata; esitab oma teadmisi ja seisukohti selgelt ja veenvalt ning suudab neid põhjendada; loob, kasutab ja jagab infot ning väärtustab enda ja teiste autorite tööd;
- 10) teab, et tal on õigus saada abi, ning oskab leida abi ettetulevates elusituatsioonides.

III KOOLIASTME ÕPITULEMUSED

Põhikooli lõpetaja:

- 1) tunneb demokraatia toimimise põhimõtteid ning toob näiteid nende rakendamise kohta; toimib demokraatia põhimõtteid arvestades; on orienteeritud enesearendamisele;

- 2) määratleb ja tunnetab end oma kogukonna ja Eesti ühiskonna liikmena; on valmis toimima vastutustundliku kodanikuna Eesti Vabariigis, Euroopa Liidus ning maailmas;
- 3) tunneb ja järgib inimõigusi, märkab nende rikkumist ning tegutseb inimõiguste kaitsel; tunnustab erinevaid inimrühmi võrdselt väärtuslikuna ning käitub sallivalt;
- 4) tunneb Eesti riigi põhiseadust ja ülesehitust ning halduskorraldust; oskab suhelda riigi- ja omavalitsusasutustega; oskab leida ja kasutada vajalikku õigusakti; järgib seadusi; kasutab kodanikuühiskonna tegutsemisvõimalusi; selgitab näidete kaudu vabaihenduste toimimise põhimõtteid ja eesmärgi;
- 5) tunneb Euroopa Liidu ülesehitust, väärtusi ning nimetab liikmesriike; nimetab teisi rahvusvahelisi organisatsioone ja selgitab nende tegevuse eesmärgi;
- 6) selgitab tänapäeva turumajanduse põhimõtteid, üksikisiku, ettevõtja ja riigi rolli majanduses; mõistab riigi ja turu vahet, teab, mis on avalik ja erasektor; tunneb maksustamise eesmärgi ning üksikisiku õigusi ja kohustusi seoses maksudega;
- 7) hindab oma võimalusi, õigusi ning vastutust ettevõtjana ja tööturu osalisena, kavandab oma karjääri, teeb otsuseid enda suutlikkust ja ressursse adekvaatselt analüüsides ning tegevuse tagajärgi prognoosides;
- 8) hindab ressursside piisavust ning tarbib säästlikult; tunneb oma õigusi ja vastutust tarbijana;
- 9) analüüsib kriitiliselt infokeskkonda, arvestades autoriõiguste kaitsel; oskab leida vajalikku teavet ja vahendeid; kasutab lihtsamaid uurimismeetodeid;
- 10) teab, mis on üleilmastumine ja toob näiteid üleilmastumise mõjudest majandusele, kultuurile, keskkonnale jne.

ÜHISKONNAÕPETUSE AINEKAVA 6. KLASS

Õppeaine tundide maht 5 perioodil 1 tundi nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest ja kooli hindamisjuhendist.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Inimesed meie ümber, kogukonnad;	Eestis ja õpilase kodukohas elavad rahvarühmad (sotsiaalsed, rahvuslikud, religioossed jm). Sooline võrdõiguslikkus.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • nimetab Eestis ja kodukohas elavaid rahvarühmi ning kirjeldab nende eluolu ja kultuuritraditsioone;

<p>Euroopa riigid ja rahvad; sallivus</p>	<p>Pere ja suguvõsa. Naabruskond maal ja linnas. Sõpruskond. Koolipere. Euroopa riigid, Eesti naaberriigid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab Eestis esindatud peamisi usundeid ja kirjeldab nende kombeid; • toob näiteid naiste ja meeste võrdsete õiguste ja nende rikkumise kohta Eestis; • suhtub sallivalt erinevustesse; • teab ja hoiab kogukonna traditsioone; • teab, mis on isikutunnistus ja reisidokumendid (pass, isikutunnistus); • nimetab ja näitab kaardil Eesti naaberriike ning toob näiteid, kuidas muu maailm mõjutab elu Eestis; • seletab oma sõnadega ning kasutab kontekstis mõisteid <i>rahvus</i>, <i>riik</i>, <i>võrdõiguslikkus</i> ja <i>sallivus</i>.
<p>Vabatahtlik tegevus: kodanikuühendused ja -algatus; koostöö</p>	<p>Kodukohas tegutsevate seltside, klubide ja ühenduste tegevus. Noorteorganisatsioonid. Eakohased kodanikualgatused võimalused. Koostöö ja ühistegevus, kommunikatsioonivõimalused.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nimetab kodukohas tegutsevaid seltsi, klubisid ja ühendusi ning kirjeldab nende tegevust; • nimetab kodukohas ja koolis tegutsevaid noorteorganisatsioone ning kirjeldab nende tegevust; • teab kodukoha kodanikualgatusi ning algatab neid ja osaleb neis võimaluse korral; • toob näiteid vabatahtliku töö kasulikkuse kohta; märkab probleeme ja pakub vajajatele abi. • seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid <i>kodanikuühendus</i>, <i>kodanikualgatus</i>, <i>vabatahtlik tegevus</i>.
<p>Demokraatia põhimõtted ja selle toimimine</p>	<p>Rahva osalemine ühiskonna valitsemises. Võimude lahusus. Riigikogu, Vabariigi Valitsus, Vabariigi President, kohus. Kohalik omavalitsus. Seaduse ülimuslikkus, seadus kui regulatsioon. Peamised inimõigused (õigus elada, õigus vabadusele ja inimväärikusele jne).</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab ja väärtustab demokraatia põhimõtteid (arvamuste mitmekesisus ja sõnavabadus, osalus aruteludes ja otsustamises, õigus valida ja saada valitud); • nimetab ja austab inimõigusi; • teab, et Eesti on demokraatlik vabariik, nimetab Vabariigi Valitsuse, Riigikogu ja Vabariigi Presidendi peamisi ülesandeid; • teab, mis on kohalik omavalitsus, toob näiteid oma valla/linna omavalitsuse tegevuse kohta; • teab, et kõik on võrdsed seaduse ees ja peavad seadusi täitma, toob näiteid seaduskuuleka käitumise kohta;

		<ul style="list-style-type: none"> • seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid <i>inimõigus, seadus, demokraatia</i>.
Kooli-demokraatia; lapse õigused ja võimalused osaleda poliitikas	<p>Õpilasomavalitsus, õpilaste osalemine koolielu korraldamises ja õpilasesinduses.</p> <p>Kooli sisekord (kodukord).</p> <p>Lapse õigused (õigus haridusele, õigus vanemlikule hoolitsusele jne). Õiguste, kohustuste ja vastutuse tasakaal.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab demokraatia põhimõtete toimimist koolis; • märkab ja arvestab erinevaid huve ja võimalusi ning on valmis koostööks ja kokkulepeteks; oskab otsida ja pakkuda abi probleemide lahendamisel; • toetab oma suhtumise ja tegutsemisega koolidemokraatiat; • tunneb ÜRO lapse õiguste konventsiooni põhimõtteid, nimetab lapse õigusi, tunneb õiguste ja vastutuse tasakaalu.
Töö ja tarbimine	<p>Aja ja kulutuste planeerimine ning raha kasutamine, laenamine ja säästmine.</p> <p>Elukutsed – teadmised ja oskused. Elukestev õpe.</p> <p>Elukutsed ja ettevõtted kodukohas.</p> <p>Teadlik, säästev tarbimine.</p> <p>Töökultuur ja tööeetika.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teeb vahet vajadustel, soovidel ja võimalustel; • teab, kuidas raha teenitakse ja millest koosneb pere eelarve; oskab kulutusi tähtsuse järjekorda seada, koostada eelarvet oma taskuraha piires ning oma aega planeerida; • teab internetipanga ja pangakaardi (PIN-koodi) turvalise kasutamise reegleid; • iseloomustab, milliseid isiksuse omadusi, teadmisi ja oskusi eeldavad erinevad elukutsed; • selgitab erinevate elukutsete vajalikkust ühiskonnale; • oskab tarbijana märgata ja mõista tooteinfot ja tunneb tarbija õigusi.
Meedia ja teave	<p>Raamatukogu, internet.</p> <p>Ajalehed, ajakirjad, raadio, televisioon, meediakanalite integratsioon.</p> <p>Teadlik infotarbimine ja -edastamine.</p> <p>Autoriõiguste kaitse.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab leida teavet oma eesmärkide ja huvide tarbeks, sh kasutab indekseid, sõnastikke, otsingumootoreid ning entsüklopeediat; • oskab eristada fakti ja arvamust; • oskab oma teadmisi ja seisukohti esitada; loob, kasutab ning jagab infot; • väärtustab teiste autorite ja enda tehtud tööd; viitab teiste autorite loomingule; tunneb autorina vastutust oma teose eest, teadvustab autoriõiguste kaitsega seonduvaid probleeme internetis; • tunneb interneti võimalusi, kasutamise ohtusid ja informatsioonilise enesemääramise võimalusi; • mõistab, et reklaami taga on müügiedu taotlus.

ÜHISKONNAÕPETUSE AINEKAVA 9. KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest ja kooli hindamisjuhendist.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Ühiskonnaõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega nii tavapärasel tunnitöös kui ka aineüleste projektides.

Emakeele pädevus – nii kirjaliku kui ka suulise väljendusoskuse arendamine tekstist informatsiooni leidmise ja analüüsimise ning arutelude kaudu, sõnavara laiendamine teemakohaste mõistetega. Teksti kriitilise analüüsi oskus, info hankimine ja selle usaldusväärsuse hindamine, tööde vormistamine ja autoriõiguste kaitse.

Võõrkeelte pädevus – võõrkeele praktiseerimine vaadates/kuulates võõrkeelseid audiovisuaalseid allikaid, õpime tundma võõraid kultuure.

Matemaatikapädevus – statistiliste andmete analüüsimine ja järelduste tegemine.

Loodusteaduslik pädevus – looduskeskkonna ja geograafilise asendi mõju inimühiskonna arengule, inimese areng ja rahvastikuprotsessid; majanduse ressursid; ühiskonna jätkusuutlikkus, säästlik tarbimine, üleilmastumine, globaalprobleemide, sh keskkonnaprobleemide märkamise ja mõistmine ning jätkusuutliku ja vastutustundliku eluviisi väärtustamine.

Tehnoloogiline pädevus – kasutame ühiskonnaõpetuse tunnis IKT vahendeid.

Kunstipädevus – kultuuri eri aspektide rõhutamine, Eesti, Euroopa ja teiste rahvaste kultuuriteemade käsitlemine, rahvakultuuri tähtsustamine.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Meedia ja teave	Ajakirjanduse roll ühiskonnas: informeerimine, tähelepanu juhtimine probleemidele, avaliku arvamuse kujundamine, meelelahutus jne. Kommunikatsioonieetika, avaliku ja eraelu piir; suhtlemiskultuur. Turunduskommunikatsioon, selle funktsioon ja liigid: valimisreklaam, sotsiaalreklaam, kommertsreklaam jne. Meediamajanduse põhitõed (sisu ja reklaami vahetamine, tulud ja kulud meedias).	Õpilane <ul style="list-style-type: none">• seletab oma sõnadega ning orienteerub infokeskkonnas, suudab infot kriitiliselt hinnata ja kasutada;• teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid avalik arvamus, avalik elu, eraelu, ajakirjandusvabadus, ajakirjanduseetika, autoriõigus, autorivastutus, reklaam ja plagiaat;

	<p>Autoriõigused ja -vastutus, teoste kasutamine: viitamine, tsiteerimine, üles- ja allalaadimine. Plagieerimine.</p> <p>Teabe tõlgendamine ja kriitiline analüüs; fakti ja arvamuse eristamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • mõistab ajakirjanduses käsitletavaid probleeme; kasutab lihtsamaid uurimismeetodeid probleemide kirjeldamiseks; • tunneb ja austab autori õigusi ning vastutust; viitab ja tsiteerib nõuetekohaselt
<p>Ühiskonna sotsiaalne struktuur</p>	<p>Sotsiaalsed rühmad ühiskonnas: soolised, ealised, rahvuslikud, usulised, varanduslikud, regionaalsed jm.</p> <p>Sotsiaalne kihistumine ja selle põhjused. Sotsiaalne sidusus. Sotsiaalne tõrjutus. Sotsiaalne õiglus ja võrdõiguslikkus. Solidaarsus. Väärtused ja identiteedid. Mitmekultuuriline ühiskond ja selle võimalused ning probleemid.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab ja oskab kontekstis kasutada mõisteid sotsiaalsed erinevused, sotsiaalne kihistumine, sotsiaalne sidusus, sotsiaalne tõrjutus, identiteet, mitmekultuurilisus; • märkab erinevusi sotsiaalsete rühmade vahel ja mõistab nende põhjusi; • väärtustab sotsiaalset õiglust ja sidusust; • väärtustab soolist võrdõiguslikkust; • mõistab kultuuride erinevusi ja oskab suhelda teiste kultuuride esindajatega.
<p>Ühiskonna institutsionaalne struktuur – avalik sektor, erasektor, kolmas sektor</p>	<p>Avalik sektor ja selle institutsioonid (riigiasutused, kohalik omavalitsus, avalik-õiguslikud asutused).</p> <p>Erasektor kui kasumile suunatud sektor.</p> <p>Kolmas sektor kui mittetulundussektor.</p> <p>Sihtasutused, heategevus, vabatahtlik töö, kodanikualgatused.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab ja oskab kontekstis kasutada mõisteid avalik sektor, riigiasutus, avalik-õiguslik asutus, erasektor, eraettevõtte, mittetulundussektor, sihtasutus; • selgitab ühiskonna sektorite spetsiifikat ja rolli ühiskonnas; • teab sotsiaalse ettevõtluse ja vabatahtliku töö võimalusi.
<p>Ühiskonnaliikmete õigused</p>	<p>Inimõigused meie igapäevaelus, riigi ja üksikisiku roll nende tagamisel.</p> <p>Põhiõigused; sotsiaal-majanduslikud, poliitilised ja kultuurilised õigused.</p> <p>Lapse õigused, kohustused ja vastutus.</p> <p>Lastekaitse rahvusvahelised probleemid.</p> <p>Inimkaubandus, tööorjus, seksuaalne ekspluateerimine</p> <p>jm. UNICEFi tegevus.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid inimõigused, põhiõigused, sotsiaalmajanduslikud õigused, poliitilised õigused, kultuurilised õigused; • tunneb inimõigusi ja lastekaitse põhimõtteid, märkab nende rikkumist (sh vägivald, kuritarvitamine, inimkaubandus jm); tunneb õiguste ja kohustuste, vabaduse ja vastutuse seost;

		<ul style="list-style-type: none"> tunneb riske, oskab vältida ohtusid ja teab, kust otsida abi.
Demokraatia	<p>Demokraatliku ja mittedemokraatliku ühiskonna erinevused.</p> <p>Demokraatliku valitsemise põhijooned: võimuorganite valitavus ja aruandlus, võimude lahusus ja tasakaal.</p> <p>Õigusriik. Kodanikuvabadused ja -õigused.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid demokraatia, autokraatia, totalitarism; võimude lahusus ja tasakaal, õigusriik, kodanikuõigused, kodanikuvabadused, kodanikuühiskond, kodanikualgatus; selgitab demokraatia põhimõtteid ning nende rakendamist riigivalitsemises; väärtustab demokraatlikke vabadusi ja tunneb demokraatlikus ühiskonnas kehtivaid reegleid (nt pluralismi, kaasamist, vähemusega arvestamist, igäühe võrdsust seaduse ees); käitub demokraatia põhimõtete järgi; oskab vahet teha demokraatial ja autokraatial, tunneb ja selgitab demokraatliku, autoritaarse ja totalitaarse ühiskonna põhijooni ja annab neile hinnangu; selgitab õigusriigi toimimise põhimõtteid.
Eesti valitsemiskord	<p>Põhiseadus. Põhiseaduslikud institutsioonid. Riigikogu koosseis ja ülesanded. Valitsuse moodustamine ja ülesanded. Vabariigi President. Kontrollorganid: õiguskantsler, riigikontroll. Kohus. Kohalik omavalitsus.</p> <p>Õigussüsteem: Eesti kohtusüsteem. Õigusaktide kasutamine. Alaealiste õiguslik vastutus. Kodakondsus. Eesti kodakondsuse saamise tingimused. Kodanikuõigused ja -kohustused.</p> <p>Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikud, kodakondsuseta isikud ning kolmandate riikide kodanikud, nende õigused ja kohustused Eestis.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid põhiseadus, põhiseaduslik institutsioon, põhiseaduslikud õigused, seadusandlik võim, opositsioon, koalitsioon, täidesaatev võim, president, õiguskantsler, riigikontroll, kohalik omavalitsus (KOV), kohus, õigusakt; erakond, valimised, kodakondsus, kodanik, alaline elanik; tunneb ja oskab kasutada Eesti Vabariigi põhiseadust ning iseloomustab Eesti riigi poliitilist ja halduskorraldust (kaart); mõistab seaduste järgimise vajadust ja seaduste eiramise tagajärgi ning teab, kuhu oma õiguste

	<p>Erakonnad. Erakonna ülesanded demokraatlikus riigis. Eesti parlamendierakonnad.</p> <p>Valimised. Valimiste üldine protseduur. Kandidaadid ehk valitavad ja hääletajad ehk valijad; nende rollid. Valimiskampaania. Teadlik hääletamine.</p> <p>Eesti Euroopa Liidu liikmena. Eesti rahvusvahelistes organisatsioonides.</p>	<p>kaitseks pöörduda. Oskab leida vajalikku õigusakti, kasutada elektroonilist Riigi Teatajat (eRT);</p> <ul style="list-style-type: none"> • suhtleb riigi- ja omavalitsusasutustega, sh riigi- ja omavalitsusasutuste portaale kasutades; • tunneb kodanikuõigusi ja -kohustusi; väärtustab Eesti Vabariigi ja Euroopa Liidu kodakondsust; • selgitab valimiste üldiseid põhimõtteid, kujundab oma põhjendatud seisukoha valijana; • teab peamisi rahvusvahelisi organisatsioone, mille liige Eesti on; nimetab Eesti parlamendierakondi; teab Euroopa Liidu liikmesusest tulenevaid õigusi, võimalusi ja kohustusi.
Kodanikuühiskond	<p>Kodanikuühiskonna olemus ja põhijooned. Vabaihendused ja MTÜd. Kirik ja usuühendused. Kodanikuosalus ja kodanikualgatus. Kodanikuajakirjandus. Vabatahtlik tegevus, kaasatus ühendustesse ja organisatsioonidesse. Noorte osalusvõimalused. Õpilasmavalitsus ja õpilasorganisatsioonid. Noorteprojektid. Käitumine kriisioludes.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid kodanikuühiskond, vabaihendus, kodanikuosalus, kodanikualgatus; • mõistab kodanikuühiskonna ja vabaihenduste toimimise põhimõtteid ja eesmärgi; iseloomustab kodanikuühiskonna rolli demokraatia tagamisel; • oskab kasutada tegutsemisvõimalusi kodanikuühiskonnas; analüüsib probleeme ning pakub lahendusi; • algatab ja toetab koostööd ühiste eesmärkide püstitamisel ja elluviimisel.
Majandus	<p>Turumajanduse põhijooned. Nõudmine ja pakkumine. Konkurents. Tootlikkus ja kasum. Ettevõtluse vormid: AS, OÜ, FIE. Ettevõtluse roll ühiskonnas. Ressursside jagunemine maailmas. Riigi roll majanduses: planeerimine ja regulatsioon. Riigieelarve. Maksud, maksustamise põhimõtted. Tulude ümberjagamine. Ühishüved ja sotsiaalne turvalisus. Aus maksumaksmine.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid turumajandus, turg ja turusuhted, nõudmine, • pakkumine, konkurents, tootlikkus, kasum, riigieelarve, riiklikud ja kohalikud maksud, • ühishüve, sotsiaalne turvalisus, vaesus, sotsiaalkindlustus, sotsiaaltoetus, tööturg, bruto- ja

	<p>Sotsiaaltoetused ja sotsiaalkindlustus. Tööturg. Tööturu mõiste. Tööandja ja töövõtja rollid töösuhetes. Tööõigus. Hõivepoliitika, tööturu meetmed tööandjatele ja töötajatele. Erinevast soost, erineva haridustaseme ning töö- ja erialase ettevalmistusega inimesed tööturul. Isiklik majanduslik toimetulek. Eesmärkide püstitamine ja ressursside hindamine. Palk ja palgaläbirääkimised. Isiklik eelarve. Elukestva õppe tähtsus pikaajalises toimetulekus. Säästmine ja investeerimine. Laenamine. Tarbijakäitumine, säästlik ja õiglane tarbimine. Tarbijakaitse kaupade ja teenuste turul. Tootemärgistused. Isiklik ettevõtlus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • netopalk, laen, investering, tarbijakaitse; • tunneb erineva haridusega inimeste võimalusi tööturul; teab, mida tähendab olla omanik, ettevõtja, tööandja, töövõtja, töötu; • analüüsib ja hindab oma huve, võimeid ja võimalusi edasiõppimise ja karjääri planeerimisel; • tunneb eelarve koostamise põhimõtteid; oskab arvutada netopalka; • tunneb oma õigusi ja vastutust tarbijana ning tarbib säästlikult; • iseloomustab tänapäeva turumajanduse põhimõtteid, ettevõtluse ja riigi rolli majanduses; selgitab maksustamise eesmäärke, teab Eestis kehtivaid makse, üksikisiku õigusi ja kohustusi seoses maksudega.
--	--	---

ÜHISKONNAÕPETUSE AINEKAVA GÜMNAASIUMIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Gümnaasiumi ühiskonnaõpetus raames omandavad õpilased sotsiaalse kirjaoskuse, s.o teadmised, oskused, väärtused ja hoiakud, mis on vajalikud vastutustundlikuks toimetulekuks dünaamilises ja mitmekultuurilises keskkonnas. Õppeaine eesmärk on luua eeldused aktiivse ja kompetentse kodaniku kujunemiseks, kes suudab kohaneda muutustega, oskab ennast arenguga suhestada, oma kodanikupositsiooni kujundada, on avatud uutele ideedele ja elukestvale õppimisele.

Õppeaine omandamisega valmistuvad õpilased toimima teadlike kodanikena demokraatlikus ühiskonnas. Gümnaasiumi ühiskonnaõpetus käsitleb nüüdisaegse ühiskonna sotsiaalseid suhteid ning protsesse ja tutvustab ühiskonnaelu põhivaldkondade (majandus, poliitika, õigus) korraldust ja toimimist. Kõiki valdkondi analüüsitakse nii ühiskonnast kui tervikust lähtudes kui ka indiviidi positsioonist ja rollidest tulenevalt. Põhikoolis omandatud Eesti riigi ja ühiskonna toimimisest laiendatakse Euroopa ja maailma probleemide käsitlemisega. Lisaks Eesti ja Euroopa ainesele leiavad käsitlemist ka olulised globaalsed ühiskonnaprobleemid.

Et toetada õpilase ühiskondliku kompetentsuse kujunemist hõlmab gümnaasiumi ühiskonnaõpetus mitmekesisest teemaderingi inimõigustest autoriõiguste ja tarbijakaitseni. Oluline koht on tundides sellel, et leida ühiskonnas aktuaalsed teemad ja probleemid ning arutleda õpilastega nende üle. Seejuures oluline õpilaste iseseisva kriitilise analüüsi oskuse ja otsustusvõime kujundamisel.

Ühiskonnaõpetus kujundab õpilastes järgmisi väärtusi ja hoiakuid: seaduslikkus ja isiklik vastutus, sotsiaalne õiglus ja kodanike võrdne kohtlemine, inimõiguste austamine, intellektuaalse omandi väärtustamine, salliv suhtumine erinevustesse, lugupidamine erinevate kultuuride vastu, tauniv suhtumine eelarvamustesse, sh rassismi ja ksenofoobiasse, säästev eluviis ning orienteeritus elukestvale õppele.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Väärtuspädevus – ühiskonnaõpetus kujundab õpilastes järgmisi väärtusi ja hoiakuid: seaduslikkus ja isiklik vastutus, sotsiaalne õiglus ja kodanike võrdne kohtlemine, inimõiguste austamine, intellektuaalse omandi väärtustamine, salliv suhtumine erinevustesse, lugupidamine erinevate kultuuride vastu, tauniv suhtumine eelarvamustesse, sh rassismi ja ksenofoobiasse, säästev eluviis ning orienteeritus elukestvale õppele.

Sotsiaalne pädevus – erinevate koostööle suunatud meetodite (paaris- või rühmatöö, uurimisprojektid) kasutamine kujundavad koostöö oskust.

Enesemääratlemise pädevus – õppijast kujuneb demokraatia põhimõtteid, inim- ja kodanikuõigusi austav inimene, kes tunneb oma identiteeti ja vastutust kodanikuna ning ühiskonnaliikmena.

Ettevõtlikkuspädevust – õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, seadma eesmärged, genereerima ideid ja neid teostama; õpitakse võtma initsiatiivi ja vastutust, tegema koostööd eesmärkide teostamiseks; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse valima sobivaid ja loovaid meetodeid, et teostada ideid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ning ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.

Õpipädevus – uurimuslike õpivõtete kasutamine, teabeallikate leidmine, analüüsimine ja kriitiline hindamine, loovate lahenduste otsimine, IKT vahendite kasutamine info otsimiseks ja töötlemiseks. Ainealase sõnavara omandamine.

Suhtluspädevust aitab kujundada oma arvamuse avaldamine klassis ja oma seisukohtade põhjendamine, suuliste ettekannete esitamine.

Matemaatikapädevust aitab kujundada statistiliste andmete (graafikud, tabelid, diagrammid) analüüsimine ja teha nende põhjal järelduste tegemine.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Gümnaasiumi ühiskonnaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) mõistab, väärtustab ja kaitseb inimõigusi ja põhivabadusi; austab demokraatia põhimõtteid ja demokraatlikke väärtusi, järgib üldtunnustatud käitumisreegleid, on seaduskuulekas;
- 2) määratleb ennast Eesti, Euroopa ja maailmakodanikuna, teadvustab oma kohustusi ja vastutust kodanikuna; toetab oma käitumisega ühiskonna, kultuuri ja looduskeskkonna jätkusuutlikku arengut ning kavandab teadlikult oma tulevikku;
- 3) austab enda ja teiste inimväärikust, suhtub eelarvamusteta ja lugupidavalt kõigisse inimestesse ning arvestab nende erivajadusi;
- 4) mõistab ja austab oma ja teiste rahvaste kultuuri väärtuslikkust, erinevaid maailmavaatelisi tõekspidamisi (v.a inimsusevastased) ning saab aru kultuuride dialoogi tähendusest ja vajalikkusest;
- 5) märkab, uurib ning seostab ühiskonnas toimuvaid protsesse ja arengut ning aitab võimaluste piires probleemidele lahendusi leida;
- 6) omandab majandusliku mõtlemise alused ning oskuse toimida turumajanduse tingimustes;
- 7) põhjendab ning kaitseb oma seisukohti ja valikuid argumenteeritult ning suudab osaleda arutelus ja väitluses; oskab eristada emotsionaalseid ja poliitiliselt kallutatud hinnanguid objektiivsest tõest; austab igapäevast õigust isiklikule arvamusele ja sõnavabadusele;
- 8) hangib eesmärgipäraselt ühiskonnaalast teavet erinevatest allikatest, suudab seda tõlgendada, üldistada, kriitiliselt hinnata, talletada ja edastada, järgides seejuures autoriõigust;
- 9) valib sobivad ja loovad meetodid, et teostada ideid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele hindamisele ja tegevuse tulemuste prognoosile ning on kooskõlas püstitatud eesmärkidega.

GÜMNAASIUMI ÕPITULEMUSED

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) tunneb nüüdisühiskonna kujunemise põhijooni, struktuuri, valdkondi ja korraldust, mõistab poliitika toimemehhanisme ning oskab ennast ühiskonna arenguga suhestada;
- 2) tunneb ja väärtustab demokraatia põhimõtteid, inim- ja kodanikuõigusi; oskab kasutada „Eesti Vabariigi põhiseadust”, rahvusvahelisi õigusnorme ja õigusakte; järgib seadusi ning toimib oma õiguste ja kohustuste järgi;
- 3) iseloomustab riikidevahelise poliitilise, majandusliku ja kultuurilise suhtlemise põhimõtteid, nüüdismaailma põhiprobleeme ja arengutendentse, tunneb olulisi rahvusvahelisi organisatsioone ning mõistab oma rolli maailmakodanikuna;

- 4) on omandanud ülevaate nüüdisaegse majanduse toimetehhanismidest, oskab adekvaatselt määrata ja realiseerida oma karjäärivõimalusi ning otsida teavet omale sobivate eneserakendus- ja edasiõppimisvõimaluste leidmise kohta;
- 5) teab tarbijaõigusi ning oskab lahendada nendega seotud probleeme, käitub teadliku ja vastutustundliku tarbijana, analüüsib oma käitumise tagajärgi ning mõistab üksikisiku rolli globaalsel tasandil (kliimamuutus, õiglane kaubandus, ületarbimine jms);
- 6) määratleb end ühiskonnas oma võimalusi arvestades, tuleb toime turumajanduslikus ühiskonnas, osaleb aktiivselt ja vastutustundlikult ühiskonnaelus, sh kodanikualgatusprojektides, kaitseb oma huve ja õigusi, arvestades teiste inimeste õigusi, ning seisab vastu demokraatlike väärtuste eiramisele;
- 7) seletab ja kasutab kontekstis ühiskonnaõpetuse olulisemaid mõisteid, mõistab õigusteksti ning sotsiaal-majanduslikku teavet; oskab leida vajalikku infot, seda kriitiliselt hinnata, süstematiseerida ja kasutada ning luua uut teavet, väärtustades ja arvestades autoriõiguste kaitset.

Ühiskonnaõpetust õpitakse gümnaasiumis 2 kohustuslikku kursust.

LÕIMING

Ühiskonnaõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega nii tavapärasel tunnitöös kui ka aineüleste projektides.

Suhtluspädevus – õppija omandab suutlikkuse väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, loeb ja mõistab erinevaid tekste; kasutab ja laiendab ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt, järgib õigekeelsusnõudeid. Lisaks tähtsustuvad teksti kriitilise analüüsi oskus, meediakirjaoskus, info hankimine ja selle kriitiline hindamine, tööde vormistamine ning autoriõiguse kaitse.

Võõrkeeltepädevus – õppija omandab teadmisi erinevatest kultuuridest ja traditsioonidest, mõistab oma kultuuri ja teiste kultuuride erinevusi ning peab lugu teiste keeltest ja kultuuridest vastu.

Matemaatikapädevus – statistiliste andmete analüüsimine ja järelduste tegemine, ressursside planeerimine; oskus probleeme püstitada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusideid analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida; oskus loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning väärtustada matemaatilist käsitlust kui analüüsimeetodit.

Loodusteaduslik pädevus – geograafilise asendi ja looduskeskkonna mõju inimühiskonna arengule, inimese areng ja rahvastikuprotsessid; majanduse ressursid; ühiskonna jätkusuutlikkus, säästlik tarbimine, üleilmastumine, globaalprobleemide, sh keskkonnaprobleemide märkamise, mõistmine ning jätkusuutliku ja vastutustundliku, sh loodushoidliku eluviisi väärtustamine.

Tehnoloogiline pädevus – kasutame ühiskonnaõpetuse tunnis IKT vahendeid.

Kunstipädevus – kultuuri eri aspektide rõhutamine, Eesti, Euroopa ja teiste rahvaste kultuuriteemade käsitlemine, rahvakultuuri tähtsustamine.

HINDAMINE

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest ja kooli hindamisjuhendist.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Hindamine toimub iga kursuse lõpus. Kursuse hinded kujunevad kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

I kursus

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Ühiskond ja selle areng	<p>Ühiskonna uurimine Sotsiaalteaduste valdkonna eripära. Teaduslik ühiskonna uurimise meetod. Teadusliku teadmise erinevus tavateadmisest.</p> <p>Sotsiaalsed suhted ja institutsioonid Rahvastiku sotsiaal-majanduslik jaotus ja ühiskonna kihistumine. Ühiskonna sooline ja vanuseline jaotus. Rahvusvähemused, vähemusrahvused. Religioosne mitmekesisus. Haridus sotsiaal-majandusliku staatuse tegurina. Sotsiaalne mobiilsus. Ühiskonna sidusus. Sotsiaalne õiglus. Majanduslik ja sotsiaalne ebavõrdsus. Vaesus. Vaesuse leevendamise meetmed. Normid ja väärtused. Sotsiaalsed institutsioonid: perekond, riik, turg, meedia.</p> <p>Nüüdisühiskond ja selle kujunemine Avalik ja erasektor. Kodanikuühiskond. Tööstusühiskond. Moderniseerumine. Postindustriaalne ühiskond. Infoühiskond. Teadmusühiskond. Siirdeühiskond. Heaoluühiskond. Ühiskonna jätkusuutlikkus.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none">• iseloomustab nüüdisühiskonda, tunneb ühiskonna struktuuri ning toimimispõhimõtteid,• ühiskonnaelu valdkondi ja nende omavahelist seotust ning oskab ennast suhestada• ühiskonna arenguga;• tunneb demokraatia põhimõtteid ja vorme, analüüsib ja väärtustab demokraatia võimalusi (sh kodanikuaktiivsust) ning hindab ohte;• iseloomustab nüüdisühiskonna peamisi probleeme Eestis, Euroopas ja maailmas, analüüsib sotsiaalsete pingete ja probleemide tekke põhjusi, kirjeldab sellest tulenevaid ohte ning on valmis oma võimaluste piires lahenduste leidmisele kaasa aitama;• teab euroopalikke põhimõtteid sotsiaalkaitse alal ning oskab vajaduse korral otsida abi;• on kujundanud oma kodanikupositsiooni Eesti, Euroopa ja globaalses kontekstis ning tunneb kodanikualgatuse võimalusi;• tunneb ning järgib inim- ja kodanikuõigusi ning -vabadusi, seisab vastu humanistlike ja demokraatlike väärtuste eiramisele ning tunneb kodanikuvastutust;• oskab koguda sotsiaal-poliitilist ja majanduslikku teavet, sh meediast, seda kriitiliselt hinnata, süstematiseerida ning kasutada;• seletab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid nüüdisühiskond, tööstusühiskond, postindustriaalne

		<p>ühiskond, infoühiskond, teadmusühiskond, heaoluühiskond, siirdeühiskond, demokraatia, ühiskonna jätkusuutlikkus, kodanikuühiskond, avalik, äri- ja mittetulundussektor, otsene ja esindusdemokraatia, huvirühm, mittetulundusühing, sotsiaalne mobiilsus, sotsiaalne staatus, inim- ja kodanikuõigused, intellektuaalomand, pluralism, sotsiaalne turvalisus, sotsiaalkindlustus, sotsiaalabi, ühishüved.</p>
<p>Demokraatliku ühiskonna valitsemine ja kodanikuosalus</p>	<p>Riik ja riigi vormid Riigi põhitunnused. Riigi funktsioonid. Riigiorganid. Poliitiline režiim: demokraatia, diktatuur. Autoritaarne ja totalitaarne režiim. Parlamentaarne ja presidentaalne demokraatia. Demokraatia ohud.</p> <p>Õigusriik ja võimude lahusus Õigusriigi põhimõtted. Võimude lahusus ja tasakaalustatus. Kõrgem seadusandlik võim. Parlamendi struktuur ja ülesanded. Opositsioon, koalitsioon. Seadusloome. Eesti Vabariigi õigusaktid, rahvusvaheline õigus, Euroopa õigus. Kõrgem täidesaatev võim. Valitsuse moodustamine. Enamus- ja vähemusvalitsus. Valitsuse ülesanded. Riigipea. Riigipea roll parlamentarismi ja presidentialismi korral. Kohtuvõim. Eesti kohtusüsteem. Ombudsman (õigusvahemees), õiguskantsler. Euroopa Kohus. Euroopa Inimõiguste Kohus.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab demokraatliku valitsemiskorralduse toimemehhanisme Eestis ja Euroopa Liidus ning valitsemises osalemise võimalusi; • iseloomustab poliitilisi ideoloogiaid ja kujundab oma põhjendatud eelistused; • tunneb Eesti ja Euroopa Parlamendi valimissüsteemi ning mõistab oma kohustust valijana; • tunneb, kasutab ning järgib „Eesti Vabariigi põhiseadust” ja teisi õigusakte ning oskab seaduslike vahenditega kaitsta oma huve ja õigusi; • suhtleb vajaduse korral riigi- ja kohalike asutustega ning vormistab nõuetekohaseid dokumente; • on kursis ühiskondlik-poliitiliste sündmustega, mõistab tänapäeva ühiskonna probleeme ning pakub võimaluse korral lahendusi; • seletab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid riik, monarhia, vabariik, unitaarriik, föderatsioon, konföderatsioon, parlamentarism, presidentialism, poolpresidentialism, kodakondsus, demokraatia, diktatuur, avalik haldus, bürokraatia, korruptsioon, ideoloogia, liberalism, konservatism, sotsiaaldemokraatia, erakond, sotsiaalne liikumine,

	<p>Avalik teenistus. Bürokratia. Riigibürokratia kontrollimise võimalused. Riigikontroll. Kohalik omavalitsus, selle struktuur ja ülesanded. Keskvõimu ja kohaliku võimu suhe.</p> <p>Inimõigused Inim- ja kodanikuõigused. Võrdõiguslikkus. Sotsiaalsed õigused ja sotsiaalne kaitse. Rahvusvahelised ja riigisisesed inimõiguste kaitse mehhanismid. Inimõiguste rikkumine. Inimkaubandus. Lapstööjõud.</p> <p>Poliitilised ideoloogiad Ideoloogia mõiste ja tähendus riigivalitsemises. Liberalism, konservatism, sotsiaaldemokraatia. Vasak- ja parempoolsus erinevates poliitika valdkondades. Äärmusideoloogiad (natsism, fašism, kommunism, islami fundamentalism).</p> <p>Valimised Demokraatlike valimiste põhimõtted. Peamised valimissüsteemid. Aktiivne ja passiivne valimisõigus. Valimiskäitumine, valimiste tulemused. Riigikogu. Kohalike omavalitsuste volikogude ja Euroopa Parlamendi valimised Eestis. E-valimised.</p> <p>Erakonnad ja kodanikuühendused Huvid, nende realiseerimine ühiskonnas. Erakonnad. Huvigrupid. Kodanikuühiskond, kaasamine.</p>	<p>vasakpoolsus, parempoolsus, tsentrism, õigusvahemees (ombudsman), õiguskantsler, riigikontroll, majoritaarne ja proportsionaalne valimissüsteem, e-valimised, õigusriik, seadusandlik võim, opositsioon, koalitsioon, fraktsioon, täidesaatev võim, koalitsioonivalitsus, enamus- ja vähemusvalitsus, kohtuvõim, riigipea, põhiseaduslikkuse järelevalve, regionaalpoliitika, kohalik võim, Euroopa Liit, Euroopa Parlament, Euroopa Liidu Ministrite Nõukogu, Euroopa Komisjon, Euroopa Ülemkogu, Euroopa Kohus, Euroopa Nõukogu, Euroopa Inimõiguste Kohus.</p>
--	---	--

	<p>Euroopa Liidu valitsemiskord ja toimimine Euroopa Liidu institutsioonid ja nende ülesanded: Euroopa Parlament, Euroopa Liidu Ministrite Nõukogu, Euroopa Komisjon, Euroopa Ülemkogu, Euroopa Kohus. Euroopa Liidu poliitikavaldkonnad. Lissaboni lepingu põhimõtted.</p>	
--	--	--

II kursus

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
<p>Ühiskonna majandamine</p>	<p>Riik ja majandus Ühiskonna majandusressursid ehk tootmistegurid. Looduslikud ressursid, kapital, inimressursid. Ettevõtlikkus. Majandussüsteemid. Majanduse sektorid, nende arengutrendid. Ettevõtlus. Riigi roll majanduse korraldamises. Euroopa Liidu roll Eesti majanduses. Euro. Majandusarengu tsüklilisus. Väliskaubanduse piirangud. Makromajanduslikud põhinäitajad: sisemajanduse kogutoodang, eelarvetasakaal, inflatsioon, tarbijahinnaindeks. Impordi-eksporti tasakaal. Riigi välisvõlg. Fiskaalpoliitika. Riigieelarve. Maksukoormus. Maksud.</p> <p>Tööturg ja hõive Tööjõud ja mitteaktiivne rahvastik. Tööturg. Rollid tööturul. Tööhõive. Tööpuudus, tööjõupuudus. Hõivepoliitika Eestis ja Euroopa Liidus. Aktiivsed ja passiivsed tööturumeetmed. Tööränne. Tööseadusandlus.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • on omandanud ülevaate nüüdisaegse majanduse toimimisest ja erinevatest majandussüsteemidest; • iseloomustab riikide majandusliku suhtlemise põhimõtteid; • väärtustab säästva majanduse põhimõtteid; • tunneb tarbija ning ettevõtja rolli ühiskonnas, mõistab nende ühis- ja vastandlike huve; • tunneb maksupoliitikat, selle mõju üksikisikule ja ühiskonnale, väärtustab maksude maksmist kui kodaniku ja ettevõtja panust ühiskonna heaolusse; • teab oma võimalusi ja oskab käituda tööturul; mõistab elukestva õppe olemust ja vajadust; • oskab leida majandusalast teavet, kasutada selle töötlemiseks asjakohaseid statistilisi meetodeid ning esitada tulemusi suuliselt, visuaalselt ja kirjalikult; • tunneb töösuhteid, ettevõtlust ning intellektuaalse omandi kaitset reguleerivaid olulisemaid õigusakte; • teab ja kasutab kontekstis mõisteid majandusressurss, turumajandus, segamajandus, makromajanduspoliitika, fiskaalpoliitika, rahapoliitika, ühishüve, SKT, inflatsioon, tarbijahinnaindeks, import, eksport,

	<p>Ettevõtlust, töösuhteid ja intellektuaalse omandi kaitset reguleerivad olulisemad õigusaktid.</p> <p>Tarbimine ja investeerimine Üksikisik turumajanduskeskkonnas. Vajadused, võimalused ja tarbimiskäitumine. Ostukorv. Laenud, laenuriskid. Tarbijakaitse. Investeerimine, aktsiad. Pensionifondid.</p>	<p>proportsionaalne ja progressiivne tulumaksusüsteem, otsene ja kaudne maks, sotsiaalkindlustusmaks, töötuskindlustusmaks, brutopalk, netopalk, varimajandus, ümbrikupalk, tööturg, tööhõive, tööpuudus, töjõupuudus, aktiivsed ja passiivsed tööturumeetmed, heitunu, innovatsioon, tööstusomand, autoriõigus, indikatiivne ostukorv, tarbijakaitse, tööandja, töövõtja, toll, Euroopa ühisturg, euro.</p>
<p>Maailma areng ja maailmapoliitika</p>	<p>Nüüdisaja maailma mitmekesisus ja rahvusvaheline suhtlemine Maailma rassiline, rahvuslik ja religioosne mitmekesisus. Maailma arengu ebahütlus. Rahvusvahelise suhtlemise põhimõtted ja viisid. Vastuolud tänapäeva maailmas. Riikidevaheline koostöö, vastuolude ületamise võimalused. Rahvusvaheline julgeolek ja koostööorganisatsioonid: G7, OECD, Euroopa Nõukogu, NATO, ÜRO. Üleilmastumine. Globaalprobleemid, lahenduste otsingud. Humanitaarõiguse põhimõtted ja olemus; rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumise juhtumid. Lapssõdurid. Illegaalne immigratsioon ja põgenikud. Illegaalne kaubandus.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab tähtsamaid globaalprobleeme ja tunneb kaasvastutust nende lahendamise eest; • iseloomustab nüüdismaailma põhiprobleeme ja arengutendentse; osaleb ühiskonna arengu aruteludes ning mõistab rahvusvaheliste kodanikualgatusprojektide tähtsust probleemidele osutamisel ja nende lahendamisel; • analüüsib poliitiliste konfliktide põhjusi ja tagajärgi ning pakub konfliktide ületamiseks argumenteeritud lahendusi; • kasutab infotehnoloogiavahendeid infot otsides, tõlgendades ja vahendades, arvestades ning väärtustades autoriõiguste kaitset; • tunneb humanitaarõiguse norme, nendest tulenevaid piiranguid ja kaitset; austab elu ja inimväärikust.

TÖÖÕPETUSE AINEKAVA PÕHIKOOLIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Tööõpetust iseloomustab loov käeline aktiivsus, mis on oluline õpilase füsioloogilises ja vaimses arengus. Tööülesannete valikul lähtutakse eesmärgist arendada laste vaimseid ja füüsilisi võimeid: mootorikat, tähelepanu, silmamõõtu, ruumitaju, kujutlusvõimet jne. Õpilased töötavad erinevate materjalidega, võrdlevad nende omadusi ja töötlemise viise. Omandatakse oskus käsitseda lihtsamaid tööriistu ning kasutada õigeid esmaseid töövõtteid.

Oluline on arendada oma töö kavandamise oskust, kasvatada iseseisvust otsustusi tehes ning kujundada leidurivaistu. Õpetaja kavandab tööülesanded selliselt, et lubatud ja oodatud oleksid mitmesugused lahendused ning õpilastel jääks võimalus rakendada oma fantaasiat. Pööratakse tähelepanu tööle ning tulemuse esteetilisusele. Arutletakse leitud põnevate ideede üle ja innustatakse loovast tegevusest rõõmu tundma. Igal õppeaastal tehakse ühistöid või korraldatakse aineprojekte. Nende käigus õpitakse koos teistega töötama, üksteist abistama, teiste arvamusi arvestama ning oma arvamusi põhjendama. Kuna käsitööõpetuse tundide põhisisu on loominguline praktiline tegevus, on sel ainel täita emotsionaalselt tasakaalustav ülesanne õppes.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) lõimitakse õppesse võimaluse korral teisi õppeaineid, kohaldades üldõpetuse põhimõtteid;
- 6) arvestab õpetaja tööplaani koostades ka teistes ainetes õpitavat;
- 7) arvestatakse, et õppetegevus on rakendusliku suunitlusega; teooria osa ei ületa 1/3 õppetunni mahust;
- 8) peetakse silmas, et teoreetiline ja praktiline osa vahelduvad sujuvalt vastavalt õpilaste suutlikkusele ning edasijõudmisele;
- 9) innustatakse õpilasi oma arvamust avaldama; ühiselt arutletakse õpetusega seotud teemadel ning pööratakse tähelepanu väärtuskasvatusele;
- 10) jälgitakse, et õppimine on vaheldusrikas, et võimaldada läbida erinevaid tööliike ja teemasid, katsetada mitmesuguste materjalide töötlemist ning tutvuda nende omadustega;
- 11) on rõhk käelisel tegevusel (õpitakse kasutama mitmesuguseid lihtsamaid tööriistu ja -vahendeid, töödeldakse materjale) ning loovusel (kavandamine, toote/töoeseme täiendamine või kaunistamine, viimistlemine);
- 12) tagatakse, et klassis luuakse asjalik ja meeldiv tööine õhkkond ning toetatakse õpilase loovust ja omaalgatust.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Tööõpetus toob üldpädevuste kujundamisse ühiste arutelude ja teoreetiliste teadmiste omandamise kõrval igapäevaeluga sarnanevaid olukordi, ühistööd ning erinevaid projekte.

Väärtuspädevus. Loovust arendavad tegevused ja projektid õpetavad arvestama arvamuste ja ideede paljust. Ühised arutelud ning töö ja selle tulemuse analüüsimine aitavad õpilasel kujundada ja põhjendada oma arvamusi, tunda töörõõmu ning vastutust alustatu lõpule viia.

Õpipädevus. Õpitakse nägema ja analüüsima tehnoloogia seost erinevate teadmistega ning kogetakse teisteski õppeainetes õpitu vajalikkust praktikas. Töö iseseisev korraldamine alates teabe kogumisest, materjalide ja töötlemisviisi valikust ning lõpetades töö tegemise ja tulemuse analüüsiga arendab suutlikkust probleeme märgata ning lahendada, võimeid hinnata ja arendada ning oma õppimist juhtida.

Suhtlemispädevus. Ühised ülesanded ja projektid võimaldavad õppida teisi arvestama, vajaduse korral teisi aidata ning kogeda koos töötamise eeliseid. Õpilasi suunatakse analüüsima oma käitumist ning selle mõju kaaslastele ja tööle.

Ettevõtlikkuspädevus. Tehnoloogia valdkonna ainetes on olulisel kohal avatus loomingulistele ideedele ja originaalsetele vaatenurkadele. Esemeid valmistades läbitakse toote arendamise tsükkel idee leidmisest kuni valmis esemeni. Aineprojektid võimaldavad õpilastel katsetada oma ideede elluviimist mitmesuguste ettevõtlusmudelite kaudu. Mudelitena võib mõista üksikisiku (õpilase) toodete disaini, valmistamist ja müüki (paralleel FIEga), meeskonnatööna näiteks ajutise kohviku rajamist koolis, mingi toote kavandamist ning selle valmistamise organiseerimist klassis.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Tööõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb rõõmu ja rahuldust töö tegemisest;
- 2) õpib vaatlema, tundma ja hindama esemelist keskkonda;
- 3) tunneb ning kasutab mitmesuguseid materjale ja töövahendeid ning lihtsamaid töötlemisviise;
- 4) mõtleb välja loovaid lahendusi ja oskab neid lihtsalt teostada;
- 5) töötab ohutult üksi ja koos teistega;
- 6) hoiab puhtust kodus ja koolis ning täidab isikliku hügieeni nõudeid;
- 7) teab tervisliku toitumise vajalikkust;
- 8) hoolib oma kodukoha ja Eesti kultuuritraditsioonidest.

KOOLIASTMETE ÕPITULEMUSED

I kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) töötab õpetaja juhendamisel, kasutades sobivaid materjale ja lihtsamaid töötlemisviise;
- 2) hoiab korda ja puhtust ning järgib esmaseid ohutusnõudeid;
- 3) oskab kasutada tööjuhendit ning tegutseda selle järgi üksi või koos teistega;
- 4) leiab töö tegemiseks loovaid lahendusi;
- 5) hindab ja tunnustab enda ja teiste tööd ning tunneb rõõmu oma tööst.

II kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) tunneb rõõmu üksinda ja koos teistega töö tegemisest;
- 2) tunneb ja kasutab mitmesuguseid materjale ning töövahendeid, järgib seejuures ohutusnõudeid ja hoiab korras töökoha;
- 3) leiab ideid ning oskab neid esitleda;
- 4) saab aru tööjuhenditest ja selgitavatest joonistest;
- 7) tunneb oma kodukoha ja Eesti kultuuritraditsioone.

III kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) tunneb rõõmu üksinda ja koos teistega töö tegemisest;
- 2) arutleb töö ja tehnoloogia muutumise üle;
- 3) teostab oma loomingulisi ideid, kasutades selleks sobivaid tehnikaid ja materjale;
- 4) kasutab loovülesannete täitmiseks materjali kogudes nüüdisaegseid teabevahendeid ning ainekirjandust;
- 5) tunneb ja väärtustab rahvaste kultuuripärandit;
- 6) analüüsib enda loomingulisi ja tehnoloogiaalaseid võimeid ning teeb valikuid edasisteks õpinguteks.

TÖÖÕPETUS AINEKAVA 1. KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 2 tundi nädalas / 70 tundi õppeaastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist ja kultuuri õppetooli hindamisjuhendi lisast;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Esimeses klassis annab tööõpetust klassiõpetaja ja kõik ainetunnid on antud ühisainena, kus võetakse aineid teemade kaupa ained eraldi eristamata. Kuna kõik ained on lõimingus, siis tööõpetusel on nii mootorika arendamise kui ka teooriate rakendamise ja kogemuse saamise eesmärk. Väga tihedas lõimingus on see aine kunsti, matemaatika ja emakeelega. Samas lõimitakse seda kõikide ainetega. Näiteks paberi jagamine, joonlaua kasutamine, temaatilised ülesanded (ülesanded loodusklassis, emade- ja isadepäeva kingitused, ülesanded seotud rahvakalendri ja riigipühadega). 1-2 klassis on tööõpetuse suurim eesmärk olla toetav aine ja vahend teiste ainete paremaks omandamiseks ning õppenädala tasakaalustamiseks.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Kavandamine	Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain minevikus ja tänapäeval. Rahvuslikud mustrid ja motiivid. Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine. Ideede visandamine paberil. Idee esitlemine. Lihtsate esemete ja keskkonna kavandamine.	<ul style="list-style-type: none">• kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid;• õpib tundma kavandamise etappe ja meetodeid;• märkab esemetel rahvuslikke elemente.
Materjalid	Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat, plekk jne). Materjalide saamislugu, omadused, otstarve ja kasutamine. Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine. Materjalide säästlik kasutamine ja korduvkasutamine.	<ul style="list-style-type: none">• eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, nahk, plast, puit, traat, plekk jne);• võrdleb materjalide üldisi omadusi;• oskab materjale ühendada ja kasutada.
Töötamine	Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine. Töökultuur ja selle mõju töö tulemusele ja ohutusele.	<ul style="list-style-type: none">• töötab õpetaja suulise juhendamise järgi ning kasutab abivahendina lihtsat tööjuhendit;• kasutab šablooni;• julgeb oma idee teostamiseks ise võimalusi valida

	Rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine. Töö tulemuse uudsuse, kasutamise ja esteetilisuse hindamine.	ja mõelda; <ul style="list-style-type: none"> • toob näiteid õpetusega seotud igapäevaelust; • arvestab ühiselt töötades kaaslast; • arutleb ohutuse vajalikkuse ja töökoha korrashoiu üle; • tutvustab ja hindab oma tööd.
Tööviisid	Materjalide lihtsamad töötlemise viisid (mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, liimimine, sõlmimine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine). Sagedasemad töövahendid (käärid, nõel, naaskel jne), nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine. Töötlemisvõtte valik sõltuvalt ideest ja materjalist. Jõukohaste esemete valmistamine.	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab materjale säästlikult; • valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid; • käsitseb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult; • kasutab paberit ning kartongi tasapinnalisi ja ruumilisi esemeid valmistades; • modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid; • valmistab tekstiilmaterjalist väiksemaid esemeid;

TÖÖÕPETUS AINEKAVA 2. KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 2 tundi nädalas / 70 tundi õppeaastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist ja kultuuri õppetooli hindamisjuhendi lisast;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Teises klassis annab tööõpetust klassiõpetaja ja kõik ainetunnid on antud ühisainena, kus võetakse aineid teemade kaupa neid eraldi eristamata. Kuna kõik ained on lõimingus, siis tööõpetusel on nii motoorika arendamise kui teooriate rakendamise ja kogemuse saamise eesmärk. Väga tihedas lõimingus on see aine kunsti, matemaatika ja emakeelega. Samas lõimitakse seda kõikide ainetega. Näiteks paberi jagamine, joonlaua kasutamine, temaatilised ülesanded (ülesanded loodusklassis, emade- ja isadepäeva kingitused, ülesanded seotud rahvakalendri ja riigipühadega). 1-2 klassis on tööõpetuse suurim eesmärk olla toetav aine ja vahend teiste ainete paremaks omandamiseks ning õppenädala tasakaalustamiseks.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Kavandamine	Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain minevikus ja tänapäeval. Rahvuslikud mustrid ja motiivid. Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine. Ideede visandamine paberil. Idee esitlemine. Lihtsate esemete ja keskkonna kavandamine.	<ul style="list-style-type: none">• kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid;• õpib tundma kavandamise etappe ja meetodeid;• märkab esemetel rahvuslikke elemente.
Materjalid	Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat, plekk jne). Materjalide saamislugu, omadused, otstarve ja kasutamine. Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine. Materjalide säästlik kasutamine ja korduvkasutamine.	<ul style="list-style-type: none">• eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, nahk, plast, puit, traat, plekk jne);• võrdleb materjalide üldisi omadusi;• oskab materjale ühendada ja kasutada.
Töötamine	Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine. Töökultuur ja selle mõju töö tulemusele ja ohutusele. Rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede	<ul style="list-style-type: none">• töötab õpetaja suulise juhendamise järgi ning kasutab abivahendina lihtsat tööjuhendit;• kasutab šablooni;• julgeb oma idee teostamiseks ise võimalusi valida ja mõelda;

	<p>genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine. Töö tulemuse uudsuse, kasutamise ja esteetilisuse hindamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • toob näiteid õpetusega seotud igapäevaelust; • arvestab ühiselt töötades kaaslasti; • arutleb ohutuse vajalikkuse ja töökoha korrashoiu üle; • tutvustab ja hindab oma tööd.
Tööviisid	<p>Materjalide lihtsamad töötlemise viisid (mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, liimimine, sõlmimine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine). Sagedasemad töövahendid (käärid, nõel, naaskel jne), nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine. Töötlemisvõtte valik sõltuvalt ideest ja materjalist. Jõukohaste esemete valmistamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab materjale säästlikult; • valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid; • käsitseb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult; • kasutab paberit ning kartongi tasapinnalisi ja ruumilisi esemeid valmistades; • modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid; • valmistab tekstiilmaterjalist väiksemaid esemeid;

TÖÖÕPETUS AINEKAVA 3. KLASS

Õppeainet õpitakse 3 perioodil 2 tundi nädalas / 42 tundi õppeaastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist ja kultuuri õppetooli hindamisjuhendi lisast;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Kolmandas klassis annab tundi eriala õpetaja puutööklassis, poolele klassile korraga. Väga tihe on lõiming kunsti, geomeetria, loodusõpetuse ja emakeelega. Vaadeldakse kolmvaadet, töötatakse läbi kavandi, sõnastatakse tööprotsesse. Esimeseks tööks on purjeka mudel (poisid) või nuku diivan (tüdrukud), mille käigus õpitakse kavandamist, saagimist, lõhestamist, vestmist, mõõtmist, liimimist, märkimist, puurimist, õmblemist. Teise pikema töö käigus uuritakse puidu liike ja omadusi, töötatakse oma kavandi järgi erinevaid käsitööriistu kasutades. Tähtis osa nii mootorika arendamisel kui töökultuuril. Lõiming emakeelega toimub sõnavara omandamise, tööprotsesside ja ideede sõnastamise kaudu. Kirjalikud tööd teeme korrektsetes eesti keeles täislausetega.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
<p>Kavandamine Pikk töö ideest esemeni (purjelaeva mudel, nuku polsterdatud voodi või diivan)</p>	<p>Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain minevikus ja tänapäeval. Rahvuslikud muustrid ja motiivid. Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine. Ideede visandamine paberil. Idee esitlemine. Lihtsate esemete ja keskkonna kavandamine. Joonise lugemine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid; • kavandab lihtsamaid esemeid/tooteid; • õpib tundma kavandamise etappe ja meetodeid; • märkab esemetel rahvuslikke elemente.
<p>Materjalid Töö erinevate materjalidega (putukapill). Väike puutöö (vurr). Paberitöö origami. Pikk töö ideest esemeni (purjelaeva mudel, nuku polsterdatud voodi või diivan, auto või mootorratta mudel).</p>	<p>Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat, plekk jne). Materjalide saamislugu, omadused, otstarve ja kasutamine. Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine. Materjalide säästlik kasutamine ja korduvkasutamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, nahk, plast, vahtplast, puit, traat, plekk jne); • võrdleb materjalide üldisi omadusi; • oskab materjale ühendada ja kasutada; • eristab puidu liike ja erinevaid puitmaterjale

<p>Töötamine</p> <p>Tisleripink</p> <p>Töökultuur</p>	<p>Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine. Oma idee teostamine, toetudes õpitud oskustele ja iseseisvatele katsetustele. Töökultuur ja selle mõju töö tulemusele ja ohutusele. Rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine. Töö tulemuse uudsuse, kasutamise ja esteetilisuse hindamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • töötab õpetaja suulise juhendamise järgi ning kasutab abivahendina lihtsat tööjuhendit; • Loeb mõõtkavas joonist ja valmistab šablooni; • julgeb oma idee teostamiseks ise võimalusi valida ja mõelda; • toob näiteid õpetusega seotud igapäevaelust; • arvestab ühiselt töötades kaaslast; • arutleb ohutuse vajalikkuse ja töökoha korrashoiu üle; • tutvustab ja hindab oma tööd.
<p>Tööviisid</p>	<p>Materjalide lihtsamad töötlemise viisid (mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, vestmine, saagimine, detailide ühendamine, õmblemine, liimimine, naelutamine, sõlmimine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine).</p> <p>Sagedasemad töövahendid (käärid, nuga, nõel, naaskel, vasar, saag, kruvikeeraja, lõiketangid, näpitsad jne), nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine.</p> <p>Töötlemisvõtte valik sõltuvalt ideest ja materjalist. Jõukohaste esemete valmistamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab materjale säästlikult; • valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid; • käsitseb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult; • kasutab paberit ning kartongi tasapinnalisi ja ruumilisi esemeid valmistades; • modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid; • valmistab tekstiilmaterjalist väiksemaid esemeid; • Valmistab pika protsessi tulemusena kombineeritud materjalidest eseme (purjekas, voodi või diivan, auto või mootorratas).

TÖÖÕPETUS AINEKAVA 4. KLASS

Õppeainet õpitakse 4 perioodil 2 tundi nädalas / 49 tundi õppeaastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist ja kultuuri õppetooli hindamisjuhendi lisast;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Taotletavad õpitulemused

- 1) mõistab ja selgitab tehnoloogia olemust ning väärtustab tehnoloogilise kirjaoskuse vajalikkust igapäevaelus;
- 2) iseloomustab kodus, olmes, harrastustes ja paikkonnas kasutatavaid lihtsaid tehnoloogilisi süsteeme ja protsesse ning ressursse;
- 3) planeerib tööd ja lahendab sellega seotud ülesandeid;
- 4) joonestab joonist ja disainib lihtsaid tooteid;
- 5) tunneb põhilisi materjale ja nende omadusi ning kasutab neid töös otstarbekalt;
- 6) teab põhilisi töövahendeid ja töötlemisviise ning oskab neid töös kasutada;
- 7) valmistab lihtsaid tooteid (nt mänguasi, paat, liikuv auto jne);
- 8) esitleb ideed, joonist või toodet;
- 9) teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid;
- 10) väärtustab ning järgib väljakujunenud tööalaseid väärtus- ja käitumishoiakuid;
- 11) tunneb põhilisi toiduaineid ja nende omadusi ning valmistab lihtsamaid toite.

Teema	Õpisisu	• Taotletavad õpitulemused
Tehnoloogia igapäevaelus	Tehnoloogia olemus. Tehnoloogiline kirjaoskus ja selle vajalikkus. Süsteemid, protsessid ja ressursid. Tehnoloogia ja teadused. Tehnoloogia, indiviid ja keskkond. Struktuurid ja konstruktsioonid.	<ul style="list-style-type: none">• mõistab tehnoloogia olemust ja väärtustab tehnoloogilise kirjaoskuse vajalikkust• igapäevaelus;• toob näiteid süsteemide, protsesside ja ressursside kohta;• loob seoseid tehnoloogia arengu ja teadussaavutuste vahel;• seostab tehnoloogiaõpetust teiste õppeainetega ja eluvaldkondadega;• iseloomustab ja võrdleb erinevaid transpordivahendeid ning energiaallikaid;

		<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab ratta ja energia kasutamist ajaloos ning nüüdisajal; • kirjeldab inimtegevuse ja tehnoloogia mõju keskkonnale; • valmistab töötavaid mudeleid praktilise tööna; • kirjeldab tehniliste seadmete ja tehnika arenguloo kujunemist ning selle olulisemaid <ul style="list-style-type: none"> • saavutusi.
Disain ja joonestamine Kavandamise alused	Eskiis. Piltkujutis ja vaated. Lihtsa mõõtmestatud tehnilise joonise lugemine. Disain. Disaini elemendid. Probleemide lahendamine. Toote viimistlemine.	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab joonte tähendust joonisel, oskab joonestada jõukohast tehnilist joonist ning seda • esitleda; • koostab kolmvaate lihtsast detailist; • teab ja kasutab õpiülesannetes disaini elemente; • disainib lihtsaid tooteid, kasutades selleks ettenähtud materjale; • märkab probleeme ja pakub neile omanäolisi lahendusi; • osaleb õpilasepärast uudse tehnoloogilise protsessi loomises, mis on seotud materjalide • valiku ja otstarbeka töötlusviisi leidmisega; • mõistab leiutiste osatähtsust tehnoloogia arengus, teab inseneri elukutse iseärasust ja • leiutajate olulisemaid saavutusi.
Materjalid ja nende töötlemine intarsia trükipakk naelliites ese	Materjalide liigid (puit, metall, plastid jne) ja nende omadused. Materjalide töötlemise viisid (märkimine, saagimine jne) ning töövahendid (tööriistad ja masinad). Levinumad käsi- ja elektrilised tööriistad. Puurpink ja lihvimismasin. Materjalide liited. Tervisekaitse- ja tööhutusnõuded töötlemises, ohutud töövõtted.	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb põhilisi materjale, nende olulisemaid omadusi ja töötlemise viise; • valib ja kasutab eesmärgipäraselt erinevaid töötlusviise, töövahendeid ja materjale; • suudab valmistada jõukohaseid liiteid; • valmistab mitmesuguseid lihtsaid tooteid ; • kasutab õppetöös puurpink ja lintlihvijat; analüüsib ja hindab loodud toodet, sh esteetilisest ja rakenduslikust küljest; • annab tehtud ülesande või toote kvaliteedile oma

		<p>hinnangu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab ja arvestab kaaslaste erinevaid tööoskusi; • teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; • väärtustab ja kasutab tervisele ohutuid tööviise; • kasutab materjale säästlikult ning leiab võimalusi nende korduskasutuseks.
<p>Projektitööd</p> <p>Kujundusülesanded.</p> <p>Konkursitööd.</p> <p>Probleemülesanded.</p>	<p>Diferentseeritud õppeülesanne, mis on sageli orienteeritud päevakajalistele üritustele või sündmustele. Projektitöös arvestatakse ka teistes ainetes õpitavat ja on kaasatud teisi aineõpetajaid. Projektitööd on rühma- või klassitööd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöös toimuvate tegevuste liikmena; • osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides; • leiab iseseisvalt ja/või koostöös teistega ülesannete ning probleemide lahendeid; • valmistab üksi või koostöös teistega ülesande või projekti lahenduse; • suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste tööalaseid arvamusi; • kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust; • väärtustab töö tegemist, sh selle uurimist ja omandatud tagasisidet.

TÖÖÕPETUS AINEKAVA 5. KLASS

Õppeainet õpitakse 4 perioodil 2 tundi nädalas / 49 tundi õppeaastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist ja kultuuri õppetooli hindamisjuhendi lisast;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Taotletavad õpitulemused

- 1) mõistab ja selgitab tehnoloogia olemust ning väärtustab tehnoloogilise kirjaoskuse vajalikkust igapäevaelus;
- 2) iseloomustab kodus, olmes, harrastustes ja paikkonnas kasutatavaid lihtsaid tehnoloogilisi süsteeme ja protsesse ning ressursse;
- 3) planeerib tööd ja lahendab sellega seotud ülesandeid;
- 4) joonestab joonist ja disainib lihtsaid tooteid;
- 5) tunneb põhilisi materjale ja nende omadusi ning kasutab neid töös otstarbekalt;
- 6) teab põhilisi töövahendeid ja töötlemisviise ning oskab neid töös kasutada;
- 7) valmistab lihtsaid tooteid (nt mänguasi, paat, liikuv auto jne);
- 8) esitleb ideed, joonist või toodet;
- 9) teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid;
- 10) väärtustab ning järgib väljakujunenud tööalaseid väärtus- ja käitumishoiakuid;
- 11) tunneb põhilisi toiduaineid ja nende omadusi ning valmistab lihtsamaid toite.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Tehnoloogia igapäevaelus	Tehnoloogia olemus. Tehnoloogiline kirjaoskus ja selle vajalikkus. Süsteemid, protsessid ja ressursid. Tehnoloogia ja teadused. Tehnoloogia, indiviid ja keskkond. Struktuurid ja konstruktsioonid.	<ul style="list-style-type: none">• mõistab tehnoloogia olemust ja väärtustab tehnoloogilise kirjaoskuse vajalikkust• igapäevaelus;• toob näiteid süsteemide, protsesside ja ressursside kohta;• loob seoseid tehnoloogia arengu ja teadussaavutuste vahel;• seostab tehnoloogiaõpetust teiste õppeainetega ja eluvaldkondadega;• iseloomustab ja võrdleb erinevaid transpordivahendeid ning energiaallikaid;• kirjeldab ratta ja energia kasutamist ajaloo ning nüüdisajal;

	<p>Transpordivahendid. Energiaallikad.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab inimtegevuse ja tehnoloogia mõju keskkonnale; • valmistab töötavaid mudeleid praktilise tööna; • kirjeldab tehniliste seadmete ja tehnika arenguloo kujunemist ning selle olulisemaid saavutusi.
<p>Disain ja joonestamine</p>	<p>Eskiis. Lihtsa toote kavandamine. Tehniline joonis. Piltkujutis ja vaated. Lihtsa joonise koostamine. Disaini elemendid. Probleemide lahendamine. Toote viimistlemine. Insenerid ja leiutamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab joonte tähendust joonisel, oskab joonestada jõukohast tehnilist joonist ning seda • esitleda; • koostab kolmvaate lihtsast detailist; • teab ja kasutab õpiülesannetes disaini elemente; • disainib lihtsaid tooteid, kasutades selleks ettenähtud materjale; • märkab probleeme ja pakub neile omanäolisi lahendusi; • osaleb õpilasepäraselt uudse tehnoloogilise protsessi loomises, mis on seotud materjalide • valiku ja otstarbeka töötlusviisi leidmisega; • mõistab leiutiste osatähtsust tehnoloogia arengus, teab inseneri elukutse iseärasust ja leiutajate olulisemaid saavutusi.
<p>Materjalid ja nende töötlemine</p> <p>Treitöö</p> <p>Köide ja origami</p> <p>Kruviliide, naelliide</p> <p>Puidu varumine metsast</p> <p>Toore puidu</p>	<p>Materjalide liigid (puit, metall, plastid, paber, elektroonika komponendid jne) ja nende omadused. Materjalide töötlemise viisid (märkimine, saagimine jne) ning töövahendid (tööriistad ja masinad). Origami ja köide. Levinumad käsi- ja elektrilised tööriistad. Puur- ja treipink. Materjalide liited. Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemises,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb põhilisi materjale, nende olulisemaid omadusi ja töötlemise viise; • valib ja kasutab eesmärgipäraselt erinevaid töötlusviise, töövahendeid ja materjale; • suudab valmistada jõukohaseid liiteid; • valmistab mitmesuguseid lihtsaid tooteid; • kasutab õppetöös puur- ja treipinki; • analüüsib ja hindab loodud toodet, sh esteetilisest ja rakenduslikust küljest; • annab tehtud ülesande või toote kvaliteedile oma hinnangu; • mõistab ja arvestab kaaslaste erinevaid tööskusi; • teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; • väärtustab ja kasutab tervisele ohutuid tööviise;

töötlemine	<p>ohutud töövõtted.</p> <p>Kohalike loodusmaterjalide varumine, kasutamine ja esemete valmistamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab materjale säästlikult ning leiab võimalusi nende korduskasutuseks.
<p>Projektitööd</p> <p>Disainiülesanded.</p> <p>Kujundusülesanded.</p> <p>Konkursitööd.</p> <p>Probleemülesanded.</p> <p>Õuesõpe.</p>	<p>Diferentseeritud õppeülesanne, mis on sageli orienteeritud päevakajalistele üritustele või sündmustele. Projektitöös arvestatakse ka teistes ainetes õpitavat ja on kaasatud teisi aineõpetajaid. Projektitööd on individuaalsed-, rühma- või klassitööd.</p> <p>Ühel perioodil toimub õuesõpe iga ilmaga. Materjalide kogumine (puit, pilliroog, kõrkjas, kivid) ja nendest esemete valmistamine. Tutvutakse rahvapärase puutööndusega (ropill, loodusmaterjalidest punumistehnikad, koore ja tohutööd, painutustööd, vestmistööd, matkatarvikud) ja moodsate ja ökoloogiliste märja puu töötlemise</p>	<ul style="list-style-type: none"> • teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöös toimuvate tegevuste liikmena; • osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides; • leiab iseseisvalt ja/või koostöös teistega ülesannete ning probleemide lahendeid; • valmistab üksi või koostöös teistega ülesande või projekti lahenduse; • suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste tööalaseid arvamusi; • kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust; • väärtustab töö tegemist, sh selle uurimist ja omandatud tagasisidet.

	tehnoloogiatega.	
--	------------------	--

TÖÖÕPETUS AINEKAVA 6. KLASS

Õppeainet õpitakse 4 perioodil 2 tundi nädalas / 49 tundi õppeaastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist ja kultuuri õppetooli hindamisjuhendi lisast;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Taotletavad õpitulemused

6. klassi õpilane:

- 1) mõistab ja selgitab tehnoloogia olemust ning väärtustab tehnoloogilise kirjaoskuse vajalikkust igapäevaelus;
- 2) iseloomustab kodus, olmes, harrastustes ja paikkonnas kasutatavaid lihtsaid tehnoloogilisi süsteeme ja protsesse ning ressursse;
- 3) planeerib tööd ja lahendab sellega seotud ülesandeid;
- 4) joonestab joonist ja disainib lihtsaid tooteid;
- 5) tunneb põhilisi materjale ja nende omadusi ning kasutab neid töös otstarbekalt;
- 6) teab põhilisi töövahendeid ja töötlemisviise ning oskab neid töös kasutada;
- 7) valmistab lihtsaid tooteid (nt mänguasi, paat, liikuv auto jne);
- 8) esitleb ideed, joonist või toodet;
- 9) teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid;
- 10) väärtustab ning järgib väljakujunenud tööalaseid väärtus- ja käitumishoiakuid;
- 11) tunneb põhilisi toiduaineid ja nende omadusi ning valmistab lihtsamaid toite.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Tehnoloogia	Tehnoloogia olemus.	<ul style="list-style-type: none"> • mõistab tehnoloogia olemust ja väärtustab tehnoloogilise kirjaoskuse vajalikkust

<p>igapäevaelus</p>	<p>Tehnoloogiline kirjaoskus ja selle vajalikkus. Süsteemid, protsessid ja ressursid. Tehnoloogia ja teadused. Tehnoloogia, indiviid ja keskkond. Struktuurid ja konstruktsioonid. Transpordivahendid. Energiaallikad.</p>	<p>igapäevaelus;</p> <ul style="list-style-type: none"> • toob näiteid süsteemide, protsesside ja ressursside kohta; • loob seoseid tehnoloogia arengu ja teadussaavutuste vahel; • seostab tehnoloogiaõpetust teiste õppeainetega ja eluvaldkondadega; • iseloomustab ja võrdleb erinevaid transpordivahendeid ning energiaallikaid; • kirjeldab ratta ja energia kasutamist ajaloo ning nüüdisajal; • kirjeldab inimtegevuse ja tehnoloogia mõju keskkonnale; • valmistab töötavaid mudeleid praktilise tööna; • kirjeldab tehniliste seadmete ja tehnika arenguloo kujunemist ning selle olulisemaid saavutusi.
<p>Disain ja joonestamine Karbi kolmvaade ja hinge disain. Koptiköite kavandamine ja materjali leidmine. Treitöö kavandamine.</p>	<p>Eskiis. Tehniline joonis. Jooned ja nende tähendused. Mõõtmed ja mõõtkaava. Piltkujutis ja vaated. Lihtsa mõõtmestatud tehnilise joonise koostamine ja selle esitlemine. Disain. Disaini elemendid. Probleemide lahendamine. Toote viimistlemine. Insenerid ja leiutamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab joonte tähendust joonisel, oskab joonestada jõukohast tehnilist joonist ning seda esitleda; • koostab kolmvaate karbist ja oma kavandatud puihingest; • teab ja kasutab õpiülesannetes disaini elemente; • disainib lihtsaid tooteid, kasutades selleks ettenähtud materjale; • märkab probleeme ja pakub neile omanäolisi lahendusi; • osaleb õpilasepäraselt uudse tehnoloogilise protsessi loomises, mis on seotud materjalide valiku ja otstarbeka töötlusviisi leidmisega; • mõistab leiutiste osatähtsust tehnoloogia arengus, teab inseneri elukutse iseärasust ja leiutajate olulisemaid saavutusi.
<p>Materjalid ja nende töötlemine Puithngega tapitud karp Treitöö</p>	<p>Materjalide liigid (puit, nöö, metall, plastid, elektroonika komponendid jne) ja nende omadused. Materjalide töötlemise viisid (märkimine, saagimine jne) ning töövahendid (tööriistad ja masinad). Levinumad käsi- ja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb põhilisi materjale, nende olulisemaid omadusi ja töötlemise viise; • valib ja kasutab eesmärgipäraselt erinevaid töötlusviise, töövahendeid ja materjale; • suudab valmistada erinevaid liiteid; • valmistab mitmesuguseid lihtsaid tooteid ; • kasutab õppetöös puurpinkki, tapifreesi, paksushöövli, lintlihvijat ja treipinki; • analüüsib ja hindab loodud toodet, sh esteetilisest ja rakenduslikust küljest; • annab tehtud ülesande või toote kvaliteedile oma hinnangu;

<p>Koptiköide</p> <p>Puidu hõõveldamine nii masinal kui käsihõõvliga</p>	<p>elektrilised tööriistad. Puur- ja treipink. Materjalide liited.</p> <p>Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemises, ohutud töövõtted.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • mõistab ja arvestab kaaslaste erinevaid tööoskusi; • teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; • väärtustab ja kasutab tervisele ohutuid tööviise; • kasutab materjale säästlikult ning leiab võimalusi nende korduskasutuseks.
<p>Projektitööd</p> <p>Disainiülesanded.</p> <p>Kujundusülesanded.</p> <p>Konkursitööd.</p> <p>Probleemülesanded.</p>	<p>Diferentseeritud õppeülesanne, mis on sageli orienteeritud päevakajalistele üritustele või sündmustele.</p> <p>Projektitöös arvestatakse ka teistes ainetes õpitavat ja on kaasatud teisi aineõpetajaid.</p> <p>Projektitööd on rühma- või klassitööd.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöös toimuvate tegevuste liikmena; 2) osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides; 3) leiab iseseisvalt ja/või koostöös teistega ülesannete ning probleemide lahendeid; 4) valmistab üksi või koostöös teistega ülesande või projekti lahenduse; 5) suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste tööalaseid arvamusi; 6) kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust; 7) väärtustab töö tegemist, sh selle uurimist ja omandatud tagasisidet.

TÖÖÕPETUS AINEKAVA 7. KLASS

Õppeainet õpitakse 35 tundi õppeaastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist ja kultuuri õppetooli hindamisjuhendi lisast;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Lõiming matemaatikaga toimub joonise analüüsis, praktikas mõõtmise ja märkimise kaudu, rahvusliku geomeetrilise mustri joonestamise kaudu. 7-9 klassis on lõiming paljude ainetega tänu projektülesannetele. Esitlusel on olulised kolm etappi: töö kavandamine ja materjali kogumine, joonis ja töö teoreetiline osa ning praktiline teostus.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
tehnoloogia Kirjatud küüp.	Tehnoloogia analüüsimine: positiivsed ja negatiivsed mõjud. Eetilised tõekspidamised tehnoloogia rakendamisel. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia. Ressursside säästlik tarbimine. Töömaailm ja töö planeerimine. Tooraine ja tootmine. Tehnoloogilise maailma tulevikuperspektiivid.	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab ja analüüsib inimtegevuse mõju loodusele ning keskkonnale; • mõistab iseenda osaluse olulisust tehnoloogilistes protsessides tulevikus ja vastutust nende • eetilise kujundamise eest; • kasutab info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendeid, teab nende seadmete üldist tööpõhimõtet ning ohutut käsitsemist; • teadvustab ressursside piiratud hulka ning tarbib ressursse säästvalt ja jätkusuutlikult; • oskab oma tegevust planeerida, orienteerub töömaailmas ja teab oma eelistusi eneseteostuseks sobiva elukutse/ameti valikul; • iseloomustab tänapäevast tootmisprotsessi, kirjeldab selle toimimist ning terviklikkust; • teadvustab tehnoloogia ja inimese vastastikust mõju ning analüüsib tehnoloogia uuenduslikke arenguväljavaateid.
disain ja joonestamine	Leiutamine ja uuenduslikkus. Tehnilist taipu arendavate ja probleemülesannete lahendamine. Viimistlemine ja pinnakatted. Ornamentika. Ornamenti kavandamine. Puidu kirjamine. Toodete disainimine arvutiga ja käsitsi.. Joonise vormistamine ja esitlemine.	<ul style="list-style-type: none"> • planeerib ülesande ja disainib toote ning kavandab ornamendi; • lahendab probleemülesandeid, • teab ja kasutab toodete erinevaid viimistluse võimalusi; • teab ja kasutab pinnakatete omadusi ja kasutusvõimalusi; • 5) arvestab ornamentika põhireegleid ning oskab

		neid töös rakendada;
materjalid ja nende töötlemine	<p>Materjalide ja nende töötlemise kohta teabe hankimise võimalused kirjandusest ning internetist.</p> <p>Tänapäevased materjalide töötlemise viisid. Käsi- ja elektrilised tööriistad. Masinad ja mehhanismid. Optimaalse töötlusviisi valimine. Toodete liitevõimaluste kasutamine. Nüüdisaegsed võimalused materjalide töötlemisel ja detailide ühendamisel tooteks. Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemises, ohutud töövõtted.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • leiab teavet materjalide, nende omaduste ja töötlemise kohta, hangib ja kasutab ainealast teavet kirjandusest ning internetist; • analüüsib materjalide omadusi, töötlemise viise ning kasutamise võimalusi, sünteesib uusi teadmisi; • kasutab toodet valmistades mitmesuguseid töövahendeid; • valib sobivaima töötlusviisi; • tunneb ja kasutab töötlemisel masinaid ning mehhanisme; • valmistab omanäolisi tooteid, tunneb ja kasutab kaunistamise ja liitevõimalusi; • kujundab välja oma positiivsed väärtushinnangud ja kõlbelised tööharjumused; • teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid, kasutab ohutult masinaid ning töövahendeid.
<p>projektitööd</p> <p>Disainiülesanded.</p> <p>Kujundusülesanded.</p> <p>Konkursitööd.</p> <p>Probleemülesanded</p>	<p>Ühte perioodi hõlmav diferentseeritud ülesande püstitus, mis sisaldab tööd ideest esemeni koos kavandamise ja joonisega. Läbitakse etapid alates info otsimisest, toote disainimisest, toote teostusest ning selle tutvustamisest teistele õpilastele ja õpetajatele. Leiutamine ja uuenduslikkus, probleemsete ülesannete lahendamine. Projektitööd on nii iseseisvad, paaris- kui ka rühmatööd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • organiseerib paindlikult ühistööd, planeerib ajakava ja oskab jaotada tööülesandeid; • teeb ülesandeid täites aktiivselt koostööd kaasõpilastega; • suhtleb töö asjus vajaduse korral kooliväliste institutsioonidega (nt meili teel jne), et saada vajalikku infot, seda analüüsida, kriitiliselt hinnata ja tõlgendada; • valmistab üksi või koostöös teistega ülesandele või projektile lahenduse; • väärtustab töö tegemist, sh selle uurimist ja omandatud tagasisidet; • mõistab info kriitilise hindamise vajalikkust ning

		kasutab infot kooskõlas kehtivate seaduste ja normidega.
--	--	--

TÖÖÕPETUS AINEKAVA 8. KLASS

Õppeainet õpitakse 35 tundi õppeaastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist ja kultuuri õppetooli hindamisjuhendi lisast;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Taotletavad õpitulemused

- 1) valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ja töötlemisviise ning kasutab selle kohta vajalikku teavet ainealases kirjandusest ja internetist;
- 2) käsitseb ohutult käsi- ja elektrilisi tööriistu ning materjale,
- 3) kasutab ressursse keskkonda säästvalt ning jätkusuutlikult;
- 4) genereerib ideid, rakendab neid loovalt tooteid luues ja täiustades ning mõistab iseenda osaluse tähtsust tehnoloogiat kasutades;
- 5) mõistab tehnoloogilise protsessi ajal asetleidvaid muutusi ning oskab neid selgitada ja põhjendada;
- 6) analüüsib toote valmistamise protsessi ning sünteesib uusi teadmisi;
- 7) hindab tulemuse kvaliteeti ja toote rakendamise tõhusust, esitleb toodet;
- 8) valmistab tooteid, teadvustab ja rakendab loodusteaduste võimalusi praktilistes tegevustes;
- 9) kirjeldab tehnoloogilise maailma saavutusi ja oma rolli tuleviku töömaailmas;
- 10) kujundab oma positiivsed väärtushinnangud ja kõlbelised tööharjumused, väldib ning hindab võimalikke ohte töös.
- 11) teeb tervislikke toiduvalikuid, väärtustab tervislikke eluviise ning toimib vastutustundliku tarbijana.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
<p>tehnoloogia ülekanemehhanism risttapiga ese erivajadustega lapse mänguasi</p>	<p>Kasutab eseme kavandamisel ja valmistamisel erinevaid varem õpitud tehnoloogiaid ja kombineerib neid.</p> <p>Tehnoloogia analüüsimine: positiivsed ja negatiivsed mõjud. Eetilised tõekspidamised tehnoloogia rakendamisel. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia. Põllumajandus-, meditsiini- ja biotehnoloogia.</p> <p>Ressursside säästlik tarbimine. Töömaailm ja töö planeerimine. Tooraine ja tootmine.</p> <p>Tehnoloogilise maailma tulevikuperspektiivid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab ja analüüsib inimtegevuse mõju loodusele ning keskkonnale; • mõistab iseenda osaluse olulisust tehnoloogilistes protsessides tulevikus ja vastutust nende eetilise kujundamise eest; • kasutab info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendeid, teab nende seadmete üldist tööpõhimõtet ning ohutut käsitlemist; • teab mõningaid põllumajandus-, meditsiini- ja biotehnoloogia kasutusvõimalusi; • teadvustab ressursside piiratud hulka ning tarbib ressursse säästvalt ja jätkusuutlikult; • oskab oma tegevust planeerida, orienteerub töömaailmas ja teab oma eelistusi eneseteostuseks sobiva elukutse/ameti valikul; • iseloomustab tänapäevast tootmisprotsessi, kirjeldab selle toimimist ning terviklikkust; • teadvustab tehnoloogia ja inimese vastastikust mõju ning analüüsib tehnoloogia uuenduslikke arenguväljavaateid.
<p>disain ja joonestamine</p>	<p>Leiutamine ja uuenduslikkus. Tehnilist taipu arendavate ja probleemülesannete lahendamine.</p> <p>Viimistlemine ja pinnakatted. Ergonoomia. Toodete disainimine arvutiga. Joonise vormistamine ja esitlemine. Skeemid. Leppelisused ja tähised tehnilistel joonistel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • planeerib ülesande ja disainib toote ning esitleb seda võimaluse korral arvutiga; • lahendab probleemülesandeid, • teab ja kasutab toodete erinevaid viimistluse võimalusi; • teab ja kasutab pinnakatete omadusi ja kasutusvõimalusi; • loeb ja valmistab skeeme, lihtsat kooste- ja ehitusjoonist; • joonestab jõukohast tehnilist joonist, vormistab ja esitleb joonist või skeemi.

	Ristlõiked ja lõiked. Koostejoonis. Ehitusjoonised.	
materjalid ja nende töötlemine	Materjalide ja nende töötlemise kohta teabe hankimise võimalused kirjandusest ning internetist. Tänapäevased materjalide töötlemise viisid. Käsi- ja elektrilised tööriistad. Masinad ja mehhanismid. Arvuti ja materjalide töötlemise ühildamise võimalused. Optimaalse töötlusviisi valimine. Toodete liitevõimaluste kasutamine. Nüüdisaegsed võimalused materjalide töötlemisel ja detailide ühendamisel tooteks. Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemises, ohutud töövõtted.	<ul style="list-style-type: none"> • leiab teavet materjalide, nende omaduste ja töötlemise kohta, hangib ja kasutab ainealast teavet kirjandusest ning internetist; • analüüsib materjalide omadusi, töötlemise viise ning kasutamise võimalusi, sünteesib uusi teadmisi; • kasutab toodet valmistades mitmesuguseid töövahendeid, • valib sobivaima töötlusviisi; • tunneb ja kasutab töötlemisel masinaid ning mehhanisme; • valmistab omanäolisi tooteid, tunneb ja kasutab mitmeid liitevõimalusi; • kujundab välja oma positiivsed väärtushinnangud ja kõlbelised tööharjumused; • teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid, kasutab ohutult masinaid ning töövahendeid.
projektitööd Disainiülesanded. Kujundusülesanded. Konkursitööd. Probleemülesanded	Ühte perioodi hõlmav diferentseeritud ülesande püstitus, mis sisaldab tööd ideest esemeni koos kavandamise ja joonisega. Läbitakse etapid alates info otsimisest, toote disainimisest, toote teostusest ning selle tutvustamisest teistele	<ul style="list-style-type: none"> • organiseerib paindlikult ühistööd, planeerib ajakava ja oskab jaotada tööülesandeid; • teeb ülesandeid täites aktiivselt koostööd kaasõpilastega; • suhtleb töö asjus vajaduse korral kooliväliste institutsioonidega (nt meili teel jne), et saada vajalikku infot, seda analüüsida, kriitiliselt hinnata ja tõlgendada; • valmistab üksi või koostöös teistega ülesandele või projektile lahenduse; • väärtustab töö tegemist, sh selle uurimist ja omandatud tagasisidet; • mõistab info kriitilise hindamise vajalikkust ning kasutab infot kooskõlas

	õpilastele ja õpetajatele. Leiutamine ja uuenduslikkus, probleemsete ülesannete lahendamine. Projektitööd on nii iseseisvad, paaris- kui ka rühmatööd.	kehtivate seaduste ja normidega.
--	---	----------------------------------

TÖÖÕPETUS AINEKAVA 9. KLASS

Õppeainet õpitakse 35 tundi õppeaastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist ja kultuuri õppetooli hindamisjuhendi lisast;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Taotletavad õpitulemused

- 1) valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ja töötlemisviise ning kasutab selle kohta vajalikku teavet ainealasesest kirjandusest ja internetist;
- 2) käsitseb ohutult käsi- ja elektrilisi tööriistu ning materjale,
- 3) kasutab ressursse keskkonda säästvalt ning jätkusuutlikult;
- 4) genereerib ideid, rakendab neid loovalt tooteid luues ja täiustades ning mõistab iseenda osaluse tähtsust tehnoloogiat kasutades;
- 5) mõistab tehnoloogilise protsessi ajal asetleidvaid muutusi ning oskab neid selgitada ja põhjendada;
- 6) analüüsib toote valmistamise protsessi ning sünteesib uusi teadmisi;
- 7) hindab tulemuse kvaliteeti ja toote rakendamise tõhusust, esitleb toodet;
- 8) valmistab tooteid, teadvustab ja rakendab loodusteaduste võimalusi praktilistes tegevustes;
- 9) kirjeldab tehnoloogilise maailma saavutusi ja oma rolli tuleviku töömaailmas;

10) kujundab oma positiivsed väärtushinnangud ja kõlbelised tööharjumused, väldib ning hindab võimalikke ohte töös.

11) teeb tervislikke toiduvalikuid, väärtustab tervislikke eluviise ning toimib vastutustundliku tarbijana.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
tehnoloogia Lõputöö.	<p>Kasutab eseme kavandamisel ja valmistamisel erinevaid varem õpitud tehnoloogiaid ja kombineerib neid.</p> <p>Tehnoloogia analüüsimine: positiivsed ja negatiivsed mõjud. Eetilised tõekspidamised tehnoloogia rakendamisel. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia. Ressursside säästlik tarbimine. Töömaailm ja töö planeerimine. Tooraine ja tootmine. Tehnoloogilise maailma tulevikuperspektiivid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab ja analüüsib inimtegevuse mõju loodusele ning keskkonnale; • mõistab iseenda osaluse olulisust tehnoloogilistes protsessides tulevikus ja vastutust nende eetilise kujundamise eest; • kasutab info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendeid, teab nende seadmete üldist tööpõhimõtet ning ohutut käsitlemist; • teadvustab ressursside piiratud hulka ning tarbib ressursse säästvalt ja jätkusuutlikult; • oskab oma tegevust planeerida, orienteerub töömaailmas ja teab oma eelistusi eneseteostuseks sobiva elukutse/ameti valikul; • iseloomustab tänapäevast tootmisprotsessi, kirjeldab selle toimimist ning terviklikkust; • teadvustab tehnoloogia ja inimese vastastikust mõju ning analüüsib tehnoloogia uuenduslikke arenguväljavaateid.
disain ja joonestamine Kavandab ja joonestab valmistatava eseme.	<p>Leiutamine ja uuenduslikkus. Tehnilist taipu arendavate ja probleemülesannete lahendamine. Viimistlemine ja pinnakatted. Ergonoomia. Toodete disainimine. Joonise vormistamine ja esitlemine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • planeerib ülesande ja disainib toote ning esitleb seda võimaluse korral arvutiga; • lahendab probleemülesandeid, • teab ja kasutab toodete erinevaid viimistluse võimalusi; • teab ja kasutab pinnakatte omadusi ja kasutusvõimalusi; • arvestab ergonoomia ja ornamentika põhireegleid ning oskab neid töös rakendada; • loeb skeeme, lihtsat kooste- ja ehitusjoonist; • joonestab jõukohast tehnilist joonist, vormistab ja esitleb joonist või

		skeemi.
materjalid ja nende töötlemine	<p>Hööveldamine, freesimine, treimine, puurimine, töötlemine käsitööriistadega. Tööohutus.</p> <p>Materjalide ja nende töötlemise kohta teabe hankimise võimalused kirjandusest ning internetist.</p> <p>Tänapäevased materjalide töötlemise viisid. Käsi- ja elektrilised tööriistad. Masinad ja mehhanismid.</p> <p>Arvuti ja materjalide töötlemise ühildamise võimalused (CNC-tööpingid).</p> <p>Optimaalse töötlusviisi valimine. Toodete liitevõimaluste kasutamine.</p> <p>Nüüdisaegsed võimalused materjalide töötlemisel ja detailide ühendamisel tooteks.</p> <p>Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemises, ohutud töövõtted.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • leiab teavet materjalide, nende omaduste ja töötlemise kohta, hangib ja kasutab ainealast teavet kirjandusest ning internetist; • analüüsib materjalide omadusi, töötlemise viise ning kasutamise võimalusi, sünteesib uusi teadmisi; • kasutab toodet valmistades mitmesuguseid töövahendeid, valib sobivaima töötlusviisi; • tunneb ja kasutab töötlemisel masinaid ning mehhanisme; • valmistab omanäolisi tooteid, tunneb ja kasutab mitmeid liitevõimalusi; • kujundab välja oma positiivsed väärtushinnangud ja kõlbelised tööharjumused; • teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid, kasutab ohutult masinaid ning töövahendeid.
Projektitööd Disainiülesanded.	<p>Ühte perioodi hõlmav diferentseeritud ülesande püstitus, mis sisaldab tööd ideest esemeni koos</p>	<ul style="list-style-type: none"> • organiseerib paindlikult ühistööd, planeerib ajakava ja oskab jaotada tööülesandeid; • teeb ülesandeid täites aktiivselt koostööd kaasõpilastega; • suhtleb töö asjus vajaduse korral kooliväliste institutsioonidega (nt meili teel

<p>Kujundusülesanded. Konkursitööd. Probleemülesanded.</p>	<p>kavandamise ja joonisega. Läbitakse etapid alates info otsimisest, toote disainimisest, toote teostusest ning selle tutvustamisest teistele õpilastele ja õpetajatele. Ülesanded on sageli orienteeritud päevakajalistele üritustele või sündmustele. Projektitöös arvestatakse ka teistes ainetes õpitavat ja on kaasatud teisi aineõpetajaid. Leiutamine ja uuenduslikkus, probleemsete ülesannete lahendamine. Projektitööd on nii iseseisvad, paaris- kui ka rühmatööd.</p>	<p>jne), et saada vajalikku infot, seda analüüsida, kriitiliselt hinnata ja tõlgendada;</p> <ul style="list-style-type: none"> • valmistab üksi või koostöös teistega ülesandele või projektile lahenduse; • väärtustab töö tegemist, sh selle uurimist ja omandatud tagasisidet; • mõistab info kriitilise hindamise vajalikkust ning kasutab infot kooskõlas kehtivate seaduste ja normidega.
--	--	--

RELIGIOONID MAAILMA KULTUURILOOS-USUNDIÕPETUS AINEKAVA GÜMNAASIUMIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Religioon on olnud ja on kõigis ühiskondades inimeste elu ja kultuuri kujundajaid; inspiratsiooniallikas kirjandusele, kunstile ja muusikale. Ilma religioosse haritusega on maailma kultuuripärandi mõistmine oluliselt raskendatud. Elamiseks pluralistlikus ühiskonnas ja maailmas, kus tuleb kokku puutuda erinevate religioonide ja maailmavaadete esindajatega, muutub järjest olulisemaks üksteisemõistmine, vastastikune austus, avatus, valmisolek dialoogiks ja koostööks, mis saab kujuneda (vaid) religioosse harituse kaudu.

Kiiresti muutuv ja arenevas maailmas tõstatuvad ja aktualiseeruvad järjest teravamalt eetikaga seotud küsimused. Kursuse oluliseks osaks on õpilaste kõlblise arengu suunamine arendades nendes vastutustundlikku eetilist elamisoskust, nii et nad mõistaksid oma tegusid ja nende tagajärgi nii indiviidi kui ka globaalsemal tasandil. Samuti toetab aine õpilase maailmavaate kujunemist - inimese enesehinnangut, kuuluvust ja annab pidepunkte eluks.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Väärtuspädevus – õppeaine kujundab õpilastes järgmisi väärtusi ja hoiakuid: sotsiaalne õiglus ja kõikide inimeste võrdne kohtlemine, inimõiguste austamine, lugupidamine erinevate kultuuride ja religioonide vastu, tauniv suhtumine eelarvamustesse, ning orienteeritus elukestvatele õppele.

Sotsiaalne pädevus – erinevate koostööle suunatud meetodite (paaris- või rühmatöö, uurimisprojektid) kasutamine kujundavad koostöö oskust.

Enesemääratlemise pädevus – õppijast kujuneb, kes tunneb oma identiteeti ja isiklikku kultuurilist tausta.

Ettevõtlikkuspädevust – õpitakse valida sobivaid ja loovaid meetodeid, et teostada ideid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ning ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.

Õpipädevus – uurimuslike õpivõtete kasutamine, teabeallikate leidmine, analüüsimine ja kriitiline hindamine, loovate lahenduste otsimine, IKT vahendite kasutamine info otsimiseks ja töötlemiseks. Ainealase sõnavara omandamine.

Suhtluspädevust aitab kujundada oma arvamuse avaldamine klassis ja oma seisukohtade põhjendamine, suuliste ettekannete esitamine.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Gümnaasiumi usundiõpetusega taotletakse, et õpilane

1. oskab suhelda lugupidavalt erinevate maailmavaadete esindajatega ning arutleda maailma- vaateliste küsimuste üle; tunneb enda ja teiste käitumises ära eelarvamusliku suhtumise ning oskab sellele vastu seista nii enda kui ka kaaslaste õiguste rikkumisel;

2. toob näiteid usuvabaduse põhimõtete toimimise, piiride ja nende rikkumise kohta ühiskonnas ning religiooni ja poliitika seoste kohta;
3. iseloomustab ajaloolisi tegureid religioonide levikul Eestis; tunneb Eestis levinud usulisi liikumisi, nimetab nende õpetuse seisukohti ja igapäevast avaldumist;
4. arutleb erinevate maailmavaadete mõju üle inimese ja ühiskonna tasandil nii positiivsetes kui ka probleemsetes ilmingutes; tunneb religiooni uurimise lihtsamaid teaduslikke meetodeid;
5. on teadlik oma peamistest väärtushoiakutest ning analüüsib väärtuste rolli enda ja teiste inimeste toimimises; sõnastab oma maailmavaate põhilisi jooni; analüüsib enda maailma- vaatelisi tõekspidamisi käsitletud religioonide valguses.

GÜMNAASIUMI ÕPITULEMUSED

Gümnaasiumi lõpetaja:

1. oskab näha religiooni rolli inimese ja ühiskonna elus:

a) mõistab, et religioon on mitmetahuline nähtus; analüüsib näiteid tuues erinevate maailmavaadete mõju inimese ja ühiskonna elule nii positiivsetes kui ka probleemsetes ilmingutes; oskab nimetada religiooni individuaalse ja sotsiaalse mõõtme olulisemaid aspekte;

b) toob esile religioosse keele eripära, võrdleb religioosse ja teadusliku mõtlemise erinevusi ning sarnasusi; tunneb ära varjatud religioossust;

c) analüüsib meedia mõju inimeste arusaamade kujundamisele religioonist; d) arutleb teaduse ja religiooni mõju üle eetiliste valikute tegemisel;

2. analüüsib jõukohaseid religioosseid tekste;

3. mõistab, et religioossusel on erinev tähendus, religioossus väljendub erineval viisil erinevate inimeste jaoks ja erinevatel eluetappidel ning on seotud ajalooliste teguritega;

4. analüüsib religioossete konfliktide põhjusi; tunneb ära eelarvamusliku ja sildistava suhtumise; pakub võimalusi erinevate religioossete vaadetega inimeste dialoogiks ja koostööks;

5. oskab näha religiooni, väärtuste ning moraalsete tõekspidamiste seoseid üksikisiku ja ühiskonna elus; suudab argumenteerides kaasa rääkida tänapäeva eetilistes küsimustes;

6. arutleb religioossete ja maailmavaateliste probleemide üle;
7. arutleb enda maailmavaate mõju üle käsitletud eksistentsiaalsetele küsimustele vastuseid otsides ning oma eetilisi otsuseid tehes;
8. tunneb lihtsamaid religiooni teadusliku uurimise viise ja meetodeid ning oskab mõnda neist rakendada

LÕIMING

Usundiõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega nii tavapärasel tunnitöös kui ka aineüleste projektides.

Suhtluspädevus – õppija omandab suutlikkuse väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, loeb ja mõistab erinevaid tekste; kasutab ja laiendab ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt, järgib õigekeelsusnõudeid. Lisaks tähtsustuvad teksti kriitilise analüüsi oskus, meediakirjaoskus, info hankimine ja selle kriitiline hindamine, tööde vormistamine ning autoriõiguse kaitse.

Võõrkeeltpädevus – õppija omandab teadmisi erinevatest kultuuridest ja traditsioonidest, mõistab oma kultuuri ja teiste kultuuride erinevusi.

Matemaatikapädevus – ressursside planeerimine; oskus probleeme püstitada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusideid analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida; oskus loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning väärtustada matemaatilist käsitlust kui analüüsimeetodit.

Loodusteaduslik pädevus – inimese areng ja rahvastikuprotsessid; religiooni mõju perekonnale ja tavadele.

Ajaloopädevus – religioonide mõju ajaloos asetleidnud sündmustele

Kunstipädevus – kultuuri eri aspektide rõhutamine, Eesti, Euroopa ja teiste rahvaste kultuuriteemade käsitlemine.

Usundiõpetust õpitakse gümnaasiumis 1 kohustuslik kursus.

HINDAMINE

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest ja kooli hindamisjuhendist.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Hindamine toimub kursuse lõpus. Kursuse hinded kujunevad kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

I KURSUS

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Religiooni põhimõisted	Religiooni mõiste <ul style="list-style-type: none"> • Kuidas inimene mõistab religiooni. • Kasutusel olevad mõisted. 	Õpilane <ul style="list-style-type: none"> • oskab nimetada ja määratleda religiooni dimensioone

	<ul style="list-style-type: none"> • Inimese religioossus. • Religiooni dimensioonid. <p>Religiooni uurimise võimalusi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuidas religioone klassifitseerida. • Religioon ja väärtushinnangud. <p>Maailma usuline kaart</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maailma suurimad religioonid. • Usuline maailm statistiliselt. 	<ul style="list-style-type: none"> • teab ja oskab teha vahet erinevatel mõistetel ja religiooni terminoloogial; • oskab võrrelda usuteaduse distsipliinide arusaamu religioonist; • oskab nimetada suuremaid religioone maailmas; • teab suuremate religioonide levikut maailmas; • oskab analüüsida religioonide leviku põhjuseid; • tunneb religioonide klassifitseerimise viise; • oskab analüüsida klassifitseerimisega kaasnevaid väärtushinnanguid;
Religiooni filosoofia	<p>Arvamuste paljusus ja tõde</p> <ul style="list-style-type: none"> • Religioosse keele eripära. • Tõe kriteeriumid ja kuulutus. • Religioosne fundamentalism. <p>Maailmapilt ja maailmavaade</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maailmapidi muutumine ajas. • Religioosne ja mittereligioosne maailmapilt. <p>Eetika</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eetika ja religiooni kokkupuutepunktid. • Praktiline eetika- tehnoloogia piirid, eutanaasia, abort. • Religioon pereväärtuste kujundaja. <p>Teadus ja religioon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teaduse ja religiooni kokkupuutepunktid. • Teaduse ja religiooni suhted. 	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • saab aru religioosse keele eripärast; • võrdleb religioosse ja teadusliku mõtlemise erinevusi ning sarnasusi; • eristab maailmavaadet maailmapildist; • oskab võrrelda religiooset ja mittereligiooset maailmapilti; • arutleb eetiliste valikute üle elus; • oskab näha religiooni, väärtuste ning moraalsete tõekspidamiste omavahelisi seoseid üksikisiku ja ühiskonna elus; • suudab argumenteerides kaasa rääkida tänapäevastes eetilistes küsimustes ning põhjendada oma eetilisi seisukohti;

II KURSUS

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
-------	---------	--------------------------

Võrdlev usundilugu	<p>Püha mõiste</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erinevad jumalakäsitlused. • Sakraalne aeg ja ruum. <p>Loomulik ja üleloomulik</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ettemääratus. • Juhus. • Saatus. <p>Erinevad inimesekäsitlused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elu eesmärk • Kurjuse ja kannatuse probleem 	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • võrdleb erinevaid arusaamu pühast (jumalast) ja inimesest ning toob esile nende omavahelise seotuse; • tunneb erinevate religioonide olulisemaid vastuseid inimese elu eesmärgile ja kurjuse problemaatikale; • tunneb võrdleva usundiloo lihtsamaid uurimismeetodeid ning oskab mõnda neist rakendada; • arutleb enda maailmavaate mõju üle käsitatud eksistentsiaalsetele küsimustele vastuseid otsides.
Religiooni psühholoogia	<p>Miks inimesed usuvad?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuidas määratletakse usklikkust? <p>Usuline kogemus ja selle mitmekesisus.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab näha religiooni rolli inimese elus ning tunneb varjatud religioossust; • analüüsib näiteid tuues erinevate maailmavaadete mõju inimese elule nii positiivsetes kui ka probleemsetes ilmingutes; • mõistab, et religioossusel on erinev tähendus; religioossus väljendub erinevate inimeste.
Maailma religioonid	<p>Erinevad maailma religioonid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hinduism • Budism • Judaism • Kristlus • Islam 	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab religioonide algust, tähtsamaid isikuid ja tekste; • tunneb sümboolikat ja tähtsamaid tavasid; • teab olulisemaid pühasid • oskab religioone üksteisest eristada; • teab olulisemaid muudatusi religiooni ajaloos (kristluses ja islamis); • teab, kuidas religioonid käsitlevad inimese elukaart ja olulisemaid sündmuseid selles.
Eesti religioosne maastik	<p>Traditsioonilised usulised ühendused ja mittereligioossed maailmavaated Eestis</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • eristab Eestis levinud suuremaid konfessioone ja usulisi rühmitusi;

	<ul style="list-style-type: none">• kristlus (roomakatoliku kirik, õigeuskirik, luterlus baptism, metodism, adventism, nelipühilus);• judaism;• taara- ja maausulised;• islam;• budism;• hinduism(krišnaiidid);• Jehoovatunnistajad;• New Age;• ateism• agnostitsism• mitteusklikkus	<ul style="list-style-type: none">• tunneb Eestis levinud religioonide ja kirikute sümbolikat;• tunneb mittereligioosete maailmavaadete aluseid;• oskab näha religiooni rolli ühiskonnaelus ja inimsuhetes;• sõnastab oma maailmavaate põhijooni ning võrdleb enda maailmavaatelisi tõekspidamisi käsitletud usundite ja konfessioonide omaga.
--	--	---

Ainevaldkond „Võõrkeeled“

PÕHIKOOL

Üldalused

1.1. Valdkonnapädevus

Võõrkeelte õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane võõrkeelepädevus, s.o suutlikkus mõista ja tõlgendada võõrkeeles esitatut, suhelda eesmärgipäraselt nii kõnes kui ka kirjas, järgides vastavaid kultuuritavasid; mõista ja väärtustada erinevaid kultuure, oma kultuuri ning teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi; mõista, et elus on vaja vallata mitut võõrkeelt.

Võõrkeelte õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) omandab keeleoskuse tasemel, mis võimaldab autentses teiskeelses keskkonnas iseseisvalt toime tulla;
- 2) on võimeline osalema erinevates võõrkeelsetes projektides, jätkama õpinguid emakeelest erinevas keeles ning on konkurentsivõimeline tulevases tööelus;
- 3) tunneb erinevaid keeli kõnelevaid rahvaid ja nende kultuure;
- 4) mõistab oma kultuuri ning teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid;
- 5) omandab edasiseks õppimiseks vajalikud oskused, mis suurendavad enesekindlust õppida võõrkeeli ja suhelda võõrkeeltes.

1.2. Ainevaldkonna õppeainete maht

Võõrkeelte nädalatunnid jaotuvad kooliastmeti niiviisi:

I kooliaste:

- 1) A-võõrkeel – 1. klassis 2 nädalatundi, 2-3.klassides 3 nädalatundi

II kooliaste:

- 1) A-võõrkeel – 3 nädalatundi
- 2) B-võõrkeel – 4-5.klassides 3 nädalatundi, 6.klassis 4 nädalatundi

III kooliaste:

- 1) A-võõrkeel – 3 nädalatundi
- 2) B-võõrkeel – 3 nädalatundi
- 3) C-võõrkeel – 3 nädalatundi

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Rocca al Mare Koolis alustatakse inglise keele kui A-võõrkeele õppimist 1. klassis, B-võõrkeele õppimist 4. klassis (prantsuse, vene või saksa keel) ning C-keele õpinguid 7.klassis (prantsuse, vene, saksa või hispaania keel). Põhikooli lõpuks saavutavad õpilased A-võõrkeeles B1.2 / B2.1 taseme, B-võõrkeeles vähemalt kõrgema algtaseme ehk taseme A2.2 või iseseisva keelekasutaja suhtlusläve (taseme B1) ning C-keeles A2 taseme. Võõrkeelte omandamine on aasta-aastalt muutunud aina olulisemaks, kuna õpilaste tuleviku väljavaadetele mõeldes, on äärmiselt tähtis osata lisaks inglise keelele ka kõrgel tasemel mõnda muud võõrkeelt.

Võõrkeeled avardavad inimese tunnetusvõimalusi ning suutlikkust mõista ja väärtustada mitmekultuurilist maailma, arendavad erinevate keeleliste ja mittekeeleliste vahenditega süsteemset mõtlemist ning eneseväljendusvõimalusi. Võõrkeeled arendavad kultuuriteadlikku suhtlusvõimet, andes teadmisi eri maade ja eri keeli kõnelevate rahvaste kohta. Ainevaldkonda kuuluvate võõrkeelte õpe lähtub Euroopa keeleõppe raamdokumendi põhimõtetest ning selles kirjeldatud keeleoskustasemetest. Kõigi võõrkeelte õpitulemusi on

raamdokumendile toetudes kirjeldatud ühtsetel alustel. Õpitulemused erinevates osaoskustes on esitatud iga ainekava juures. Raamdokumendi ja Euroopa keelemapi põhimõtete rakendamine õppes võimaldab motiveerida õpilasi õppima võõrkeeli, arvestada nende ealist ning individuaalset eripära, suunata erineva edasijõudmisega õpilasi seadma endale jõukohaseid õpieesmärke ning anda õpilastele objektiivset tagasisidet saavutatud kohta. Kõik see toetab õpimotivatsiooni püsimist ning iseseisva õppija kujunemist.

Nüüdisaegne keeleõpe on allutatud kommunikatiivsetele vajadustele, lähtutakse õppijast ja tema suhtluseesmärkidest. Keeleõppes on tähtis eelkõige keele kasutamise oskus, mitte pelgalt keele struktuuri tundmine. Keeleline korrektsus kujuneb õpilasel pikaajalise töö tulemusena. Suhtluspädevust kujundatakse keele nelja osaoskuse – kuulamise, lugemise, rääkimise ja kirjutamise – arendamise kaudu, seepärast on ka õpitulemused esitatud osaoskuste kaupa. Neid osaoskusi õpetatakse lõimitult. Keeleõpe rikastab mõtlemist, arendab oskust end täpselt väljendada, luua tekste ning neist aru saada. Nendes valdkondades toetub võõrkeeleõpetus emakeeleõpetusele ja vastupidi.

Põhikooli õpilases arendatakse oskust võrrelda oma ja võõrast kultuuri, leida nende sarnasusi ja erinevusi, mõista ning väärtustada teiste kultuuride ja keelte eripära, olla salliv ning vältida eelarvamuslikku suhtumist võõrapärasesse. Teiste kultuuride tundmine aitab teadlikumalt tajuda oma keele ja kultuuri spetsiifikat.

Võõrkeeleõpe nõuab avatud ning paindlikku meetodilist käsitust, et kohandada õpet õpilase vajaduste järgi. Õpilaskeskse võõrkeeleõppe tähtsamad põhimõtted on:

- 1) õpilase aktiivne osalus õppes, tema teadlik ja loov võõrkeele kasutamine ning õpistrateegiate kujundamine;
- 2) keeleõppes kasutatava materjali sisu vastavus õpilase huvidele;
- 3) erinevate aktiivõppevormide (sh paaris- ja rühmatöö) rakendamine;
- 4) õpetaja rolli muutumine teadmiste vahendajast õpilase koostööpartneriks ning nõustajaks teadmiste omandamises;
- 5) õppematerjalide avatus, nende kohandamine ja täiendamine õpilase eesmärkide ning vajaduste põhjal.

Kuna võõrkeel on eelkõige vahend teabe hankimiseks ja selle edastamiseks suhtluses, siis on keeleõppe keskmes teemavaldkonnad, mille kaudu ja piires kujundatakse suhtluspädevust. Need on kõigile võõrkeeltele ühtsed; erinevused teemavaldkondade käsitlemisel tulenevad õppe kestusest ja tundide arvust.

1.4. Üldpädevuste kujundamine

Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushoiakute ja käitumise – õpetamisel on lisaks lapsevanematele kandev roll õpetajal, kelle väärtushinnangud ja enesekehtestamisoskus loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Võõrkeeleõpetuse eesmärkides ja tulemustes sisalduvad keelepädevus, kultuuridevaheline pädevus (väärtushinnangud, käitumine) ning õpioskused. Võõrkeeli õpetades kujundatakse kõiki üldpädevusi seotud eesmärkide, käsitletavate teemade ning erinevate õpimeetodite ja tegevuste kaudu.

Kultuuri- ja väärtuspädevuse arengut toetatakse õpitavaid keeli kõnelevate maade kultuuride tundmaõppimise kaudu. Õpitakse mõistma ja aktseptima erinevaid väärtussüsteeme, mis lähtuvad kultuurilisest eripärast.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Igapäevastes suhtlussituatsioonides toimetulekuks on sobivate keelendite valiku kõrval vaja teada õpitavat võõrkeelt kõnelevate maade kultuuritausta ja sellest tulenevaid käitumisreegleid ning ühiskonnas kehtivaid tavasid. Seetõttu on sotsiaalne ja kodanikupädevus tihedalt seotud väärtuspädevusega. Sotsiaalse ja

kodanikupädevuse kujundamisele aitavad kaasa erinevad õpitöövormid (nt rühmatöö, projektöpe) ning aktiivne osavõtt õpitava keelega seotud kultuuriprogrammidest.

Enesemääratluspädevus areneb võõrkeeles kasutatavate teemade kaudu. Iseendaga ja inimsuhetega seonduvat saab võõrkeeletunnis käsitleda arutluste, rollimängude ning muude õpitegevuste kaudu, mis aitavad õpilastel jõuda iseenda sügavamale mõistmiseni. Oma tugevate ja nõrkade külgede hindamine on tihedalt seotud õpipädevuse arenguga.

Õpipädevust kujundatakse pidevalt erinevaid õpistrateegiaid rakendades (nt teabe otsimine võõrkeelsetest allikatest, sõnaraamatu kasutamine). Olulisel kohal on eneserefleksioon ning õpitud teadmiste ja oskuste analüüsimine (nt Euroopa keelemapi põhimõtetest lähtuvalt).

Suhtluspädevus on võõrkeeles kesksel. Võõrkeelesõpetuse eesmärgid lähtuvad otseselt suhtluspädevuse komponentidest ning nende sisust. Hea eneseväljendusoskus, teksti mõistmine ja tekstiloomine on eduka suhtlemise eeldused võõrkeeltes. Koos suhtluspädevusega arendatakse õppijas oskust võrrelda oma ning võõra kultuuri sarnasusi ja erinevusi, mõista ning väärtustada teiste kultuuride ja keelte eripära, olla salliv ning vältida eelarvamuslikku suhtumist võõrapärasusse. Teiste kultuuride tundmine aitab teadlikumalt tajuda oma keele ja kultuuri spetsiifikat.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalase pädevusega seonduvad võõrkeeled suhtluspädevuse kaudu. Esmalt õpitakse võõrkeeles nt arvutama ning seejärel vastavalt keeleoskuse arengule mõistma erinevate elu- ja tegevusvaldkondade tekste, sh teabegraafikat või muul viisil visuaalselt esitatud teavet. Õpitakse kasutama tehnoloogilisi abivahendeid eri liiki tekste luues, korrigeerides ja esitades.

Ettevõtlikkuspädevus kaasneb eelkõige enesekindluse ja julgusega, mida annab inimesele võõrkeeleoskus. Toimetulek võõrkeelses keskkonnas avardab õppija võimalusi viia ellu oma ideid ja eesmärgid ning loob eeldused koostööks teiste sama võõrkeelt valdavate ea- ja mõttekaaslastega.

1.5. Võõrkeelte valdkonna lõiming teiste ainevaldkondadega

Võõrkeelte ainekavad arvestavad teadmisi, mida õpilane saab õpitava keele maa ja kultuuri kohta teiste ainevaldkondade kaudu. Võõrkeelesõppes kasutatavad materjalid täiendavad teadmisi, mida õpilane omandab teistes õppeainetes, andes õpilasele keelevahendid erinevate valdkondadega seonduvate teemade käsitlemiseks. Võõrkeelte omandamisel kasutatakse koostöös teiste ainevaldkondadega keeleoskuse integreeritud õppematerjale, s.o lõimitud aine- ja keelesõpet (nt. 7.klassi bioloogia õpe inglise keeles). Võõrkeeleoskus võimaldab muu hulgas õppijale ligipääsu lisateabeallikatele (teatmeteostele, võõrkeelsele kirjandusele, internetile jt), toetades sel moel materjali otsimist mõne teise õppeaine jaoks.

Keel ja kirjandus. Võõrkeeltele on kõige otsesem seos keele ja kirjandusega, kuna võõrkeelesõppes rakendatakse emakeeles omandatud teadmisi: arendatakse kirjalikku ja suulist eneseväljendusoskust, luuakse tekste ning õpitakse neist aru saama.

Matemaatika. Matemaatikapädevuse arengut toetab numbrite tundmise ja arvutamise kõrval erinevates alustekstides leiduvate sümbolite, graafikute, tabelite ja diagrammide mõistmise ning tõlgendamise oskuse arendamine.

Loodus- ja sotsiaalsed. Lõiming kujundatakse erinevate teemavaldkondade ja nendes kasutatavate alustekstide ning õppe kaudu. Võõrkeeltes õppes juhitakse õpilasi muu hulgas väärtustama looduslikku mitmekesisust ning vastutustundlikku ja säästvat eluviisi; ära tundma kultuurilist eripära ja järgima üldtunnustatud käitumisreegleid; kujundama oma arvamust ning olema aktiivne ja vastutustundlik kodanik.

Kunstiained. Kunstipädevusega puututakse kokku kultuuriteadlikkuse kujundamise kaudu, õppides tundma erinevate maade kultuurisaavutusi nii teemade kui ka vahetute kunstielamuste kaudu. Õpilasi suunatakse märkama ja väärtustama erinevaid kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust.

Tehnoloogia. Erinevate teemavaldkondade ja nendes kasutatavate alustekstide ning õppe kaudu teadvustatakse tehnoloogia arengusuundumisi, seejuures arutletakse nt tehnoloogia kasutamise kaasnemate võimaluste ja ohtude üle või tutvutakse eri valdkondade teadussaavutustega.

Kehaline kasvatus. Kehakultuuripädevus seostub võõrkeeltes tervisliku eluviisi ja kehalise aktiivsuse väärtustamisega. Võõrkeeleõppes (nii nagu kehalises kasvatuseski) tuleb sallivalt suhtuda kaaslastesse, järgida ausa mängu reegleid ning teha koostööd.

1.6. Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Võõrkeelte õppe eesmärgid ja teemad toetavad erinevais kooliastmeis õpilase algatusvõimet, mõtteaktiivsust ning läbivate teemade omandamist, kasutades selleks sobivaid võõrkeelseid (autentseid) alustekste ning erinevaid pädevusi arendavaid töömeetodeid. Eelkõige on läbivad teemad seotud järgmiste teemavaldkondadega:

1) elukestev õpe ja karjääri planeerimine: „Õppimine ja töö”. Kujundatakse iseseisva õppimise oskus, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mida on muu hulgas vaja tulevases tööelus. Võõrkeelt õppides omandatakse eneseanalüüsiks ja enda tutvustamiseks vajalikku sõnavara, et ennast võõrkeeles esitleda ja oma mõtteid arusaadavalt edasi anda. Õpe võimaldab vahetult kokku puutuda töömaailmaga. Nii kujuneb oskus koostada õpinguile ja tööle kandideerimiseks vajalikke dokumente;

2) keskkond ja jätkusuutlik areng: „Kodukoht Eesti”. Taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ning keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning, väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma vastuseid keskkonna- ja inimarengu küsimustele;

3) kodanikualgatus ja ettevõtlikus: „Mina ja teised“, „Igapäevaelu. Õppimine ja töö“, „Kodukoht Eesti“, „Vaba aeg“. Taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ja toetub oma tegevuses riigi kultuuritraditsioonidele ning arengusuundadele;

4) kultuuriline identiteet: „Kodukoht Eesti”, „Riigid ja nende kultuur”. Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktika eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on salliv ja koostööaldis;

5) teabekeskond: „Igapäevaelu. Õppimine ja töö“, „Riigid ja nende kultuur“, „Vaba aeg“. Taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi;

6) tehnoloogia ja innovatsioon: „Igapäevaelu. Õppimine ja töö“, „Vaba aeg“. Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegset tehnoloogiat eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas;

7) tervis ja ohutus: „Mina ja teised”, „Kodu ja lähiümbrus”, „Igapäevaelu. Õppimine ja töö“. Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes järgib tervislikku eluviisi, käitub turvaliselt ning aitab kaasa tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele;

8) väärtused ja kõlblus: „Mina ja teised“, „Kodu ja lähiümbrus“, „Kodukoht Eesti“, „Igapäevaelu. Õppimine ja töö“, „Riigid ja nende kultuur“, „Vaba aeg“. Taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja

kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

1.7. Õpetegevuse kavandamine ning korraldamine

Õpet kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingat teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevusteks;
- 3) võimaldatakse õppida üksi ning koos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseiks ning iseseisvaiks õppijaiks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) mitmekesistatakse õpikeskkonda;
- 7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid;

Õppesisu käsitlemise valiku teeb aineõpetaja arvestusega, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, üld- ja valdkonnapädevused ning ainepädevused oleksid saavutatud.

1.8. Hindamise alused

Õpitulemuste hindamise eesmärgid on toetada õpilase arengut, innustada õpilast sihikindlalt õppima, kujundada õpilase enesehinnangut, tekitada huvi võõrkeelte õppimise vastu ning luua seega alus elukestvale võõrkeeleõppele. Hindamisel lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste, sh esituste, kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele. Puudustele juhib õpetaja tähelepanu taktitundega, osutades võimalustele neist üle saada.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja täheliste hinnetega (A+...F). Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane teab, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Väärtushinnanguid ja -hoiakuid ning õpioskusi sisaldavate õpitulemuste kohta antakse tagasisidet. Tagasiside andmisel (sh keeleliste õpitulemustele) kasutatakse kõrvuti õpetaja hinnangutega õpilaste enesehindamist ja kaaslaste antud hinnanguid. Hindamise korraldus täpsustakse kooli õppekavas.

1.9. Füüsiline õppekeskkond

Kool korraldab õppe:

- 1) rühmades;
- 2) klassis, kus on keeleõppe eesmärkide saavutamist toetav ruumikujundus koos vajaliku õppematerjali, sisustuse ja tehniliste abivahenditega.

Ainekavad

2.1 A-võõrkeel

2.1.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

A-võõrkeele õppega kujundatakse ainepädevus, mis sisaldab keelepädevust, väärtushinnanguid ja -hoiakuid ning õpioskusi.

Põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) saavutab iseseisva keelekasutaja kõrgema taseme, mis võimaldab selles keeles igapäevastes situatsioonides suhelda ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid originaaltekste;
- 2) huvitub võõrkeelte õppimisest ja nende kaudu silmaringi laiendamisest;
- 3) omandab oskuse märgata ja väärtustada erinevate kultuuride eripära;
- 4) omandab oskuse edaspidi õppida võõrkeeli ning pidevalt täiendada oma keeleoskust;
- 5) huvitub õpitavat keelt kõnelevatest maadest ja nende kultuurist;
- 6) oskab kasutada eakohaseid võõrkeelseid teatmeallikaid, et leida vajalikku infot teisteski valdkondades ja õppeainetes.

2.1.2. Õppeaine kirjeldus

Rocca al Mare Koolis on A-võõrkeeleks inglise keel. A-võõrkeel on enamikule õpilastest esimene kokkupuude teise keele ja kultuuriga, mistõttu üks A-võõrkeele õppe tähtsamaid ülesandeid on äratada õpilastes huvi teiste keelte ja kultuuride vastu ning tekitada võõrkeeleõppeks motivatsiooni. Võõrkeele kui suhtlusvahendi omandamine nõuab pikaajalist pingutust, mis eeldab õppija aktiivset osalust. Õppija keeleoskuse arengut toetab lõimitud aine- ja keeleõpe.

Õpetuses lähtutakse kommunikatiivse õpetuse põhimõtetest. Rõhk on interaktiivsel õppimisel ning õpitava keele kasutamisel. Kommunikatiivne keeleoskus (suhtluspädevus) hõlmab kolme komponenti: keelelist, sotsiolingvistilist ja pragmaatilist. Keeleteadmised ei ole eesmärk omaette, vaid vahend parema keeleoskuse omandamiseks. Keele struktuuri õpitakse kontekstis, järk-järgult jõutakse grammatikareeglite teadliku omandamiseni. Sotsiolingvistilise pädevuse kaudu areneb õppija keelekasutuse olukohasus (viisakusreeglid, keeleregister jm). Pragmatilise pädevuse kaudu areneb õpilase võime mõista ja luua tekste. Suhtluspädevust arendatakse keeleliste toimingute (kuulamise, lugemise, rääkimise, kirjutamise) kaudu.

Keeleõppe telje moodustavad teemavaldkonnad, mille kaudu ja piires kujundatakse suhtluspädevust. Põhikoolis on teemade käsitlemise lähtekohaks „Mina ja minu lähiümbus“. Kõigis kooliastmes ning klassides käsitletakse teemasid kõigist teemavaldkondadest, kuid rõhuasetused ja maht on erinevad. Teemasid käsitledes lähtutakse vastava kooliastme õpilaste kogemustest, huvidest ning vajadustest. Keeletunnis suheldakse peamiselt õpitavas võõrkeeles. Emakeeles võib vajaduse korral selgitusi anda. Oluline on ka õpioskuste arendamine, sealhulgas oskus seada endale õpieesmärke ja analüüsida oma õpitulemusi. A-võõrkeele õppimisel saadud õpioskused aitavad omandada järgmisi võõrkeeli.

Võõrkeeleõppes on kesksel kohal tegevused, mis nõuavad keele eesmärgistatud kasutamist ning lõimivad erinevaid keeleoskuse aspekte. Õpet kavandades lähtutakse didaktikaprintsiipidest (lähemalt kaugemale, tuntult tundmatule, lihtsalt keerulisele, konkreetselt abstraktsele) ning keelekasutuse vajadustest (alustades sagedamini kasutatavatest sõnadest ja vormidest). Kõigis kooliastmes on tähtis osa paaris- ja rühmatööl. Õpilasi suunatakse üha enam tegema eakohast iseseisvat tööd.

Õpitava võõrkeelega tihedama kontakti loomiseks, suhtluspädevuse ja kultuuriteadlikkuse arendamiseks ergutatakse õpilasi kasutama õpitavat keelt ka väljaspool keeletundi. Tehakse

erinevaid projekte, otsitakse võimalusi lõiminguteks teiste ainete ning sellest eesmärgist lähtuvalt viibivad kõik Rocca al Mare Kooli 8.klasside õpilased nädal aega keele-ja kultuurilaagris Inglismaal. Õpilaste motiveerimiseks aidatakse neil leida kirjasõpru, korraldada õppereise ja õpilasvahetust ning kutsuda keeletundi õpitavat keelt emakeelena kõnelejaid. Kõigis kooliastmes on vaja õppijat motiveerida ning kujundada temas positiivset hoiakut keeleõppesse. Eduelamuse saavutamiseks luuakse tundides positiivne õhkkond ja väärtustatakse õpilase iga edusammu. Tunnustatakse ka tulemuse saavutamiseks tehtud jõupingutusi. Vigu käsitletakse normaalse keeleõppe osana, nende analüüsimine soodustab õpitava mõistmist ning võimaldab õpilasel oma keelekasutust korrigeerida.

2.1.3. A-võõrkeele õpitulemused, õppesisu, õppetegevus ja hindamine I kooliastmes

2.1.3.1. Õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

- 1) saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;
- 2) kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kooli) kirjeldamiseks;
- 3) reageerib adekvaatselt väga lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
- 4) on omandanud esmased teadmised õpitava keele maast ja kultuurist;
- 5) suhtub positiivselt võõrkeele õppimisesse;
- 6) kasutab esmaseid õpioskusi (kordamist, seostamist) võõrkeele õppimiseks;
- 7) oskab õpetaja juhendamisel töötada nii paaris kui ka rühmas.

Keeleoskuse taotletav tase 3. klassi lõpus

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
A-võõrkeel	A1.2	A1.2	A1.2	A1.2

2.1.3.2. Õppesisu

Teemavaldkonnad:

- 1) „**Mina ja teised**“ – enese ja kaaslaste tutvustus;
- 2) „**Kodu ja lähiümbrus**“ – pereliikmed, kodu asukoht;
- 3) „**Kodukoht Eesti**“ – riik, pealinn, rahvused; aastaajad, kodukoha kirjeldus;
- 4) „**Igapäevaelu. Õppimine ja töö**“ – lihtsad tegevused kodus ja koolis ning nende tegevustega seotud vahendid;
- 5) „**Vaba aeg**“ – lemmiktegevused ja eelistused.

2.1.3.3. Õppetegevus

I kooliastmes on oluline mängulisus, suur kaal on salmidel ja lauludel. Rõhk on kuulamisel ning rääkimisel. Omandatakse esmane sõnavara. Õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis. Õpilased õpivad võõrkeele häälikuid eristama ning omandavad õige häälduse. Loetakse ja kirjutatakse seda, mis on suuliselt juba õpitud. Peamise õpistrateegiana kasutatakse õpitu kordamist ning seostamist. Tunnis juhatakse õpilasi töötama nii paaris kui ka rühmas. Metoodilisi võtteid valides lähtutakse eakohasusest. Osaoskuste arendamiseks sobivad:

- 1) teatud sõnale või fraasile reageerimine (käetõstmine, püstitõusmine, esemele või pildile osutamine);
- 2) loetellu sobimatu sõna äratundmine;

- 3) kuuldu põhjal pildi täiendamine;
- 4) tähelepanelikku kuulamist nõudvate mängude mängimine (nt bingo);
- 5) laulude ja luuletuste kuulamine ning nende põhjal ülesande täitmine (nt ridade järjestamine, riimuvate sõnade leidmine);
- 6) dialoogide, laulude ja luuletuste esitamine;
- 7) häälega lugemine;
- 8) rääkimine pildi alusel;
- 9) ära kirja tegemine ja mudeli järgi kirjutamine.

2.1.3.4. Hindamine

I kooliastmes hinnatakse põhiliselt õpilase kuulatud tekstist arusaamist ja vähesel määral ka suulist väljendusoskust. Hindamisel kasutatakse sõnalisi hinnanguid, hinnates peamiselt positiivset

õpitud. Rõhk on sisulisel tagasisidel, mis toob esile õpilase tugevad küljed ja edusammud. Õpilane õpib õpetaja juhendamisel ise oma tööle hinnangut andma. Õppe vältel toob ta koostöös õpetajaga esile:

- 1) oskused ja teadmised, mis ta on enda arvates hästi omandanud;
- 2) oskused või teadmised, mille omandamiseks peab ta veel tööd tegema.

I kooliastmes võib enesehinnanguid anda emakeeles, kuid õpetaja julgustab õpilast ka võõrkeelt kasutama. Õpetaja jälgib, et kõik õpilased saaksid oma mõtted ja arvamuse välja öelda.

INGLISE KEELE AINEKAVA I KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil, 2 tundi nädalas / 70 tundi õppeaastas

Õpitud

1. klassi lõpetaja

1. tunneb väga aeglaselt ja selges sidusas kõnes ära õpitud sõnad ja fraasid;
2. reageerib adekvaatselt väga lihtsatele küsimustele ja korraldustele ning oskab esitada samalaadseid küsimusi õpitud sõnavara piires;
3. saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lausetest, lühikestest vestlustest ja tekstidest;
4. saab hakkama õpitud sõnavara ja lausemallide piires väga lihtsate dialoogidega;
5. on omandanud esimesed teadmised maa, kus kõneldakse õpitavat keelt;
6. on omandanud esimesed õpioskused;
7. on omandanud esimesed oskused, et töötada õpetaja juhendamisel paaris ja rühmas;
8. on õppinud andma, õpetaja abiga, lihtsat tagasisidet oma tööle/oskustele.

Õpetajategevused

1. klassis julgustab õpetaja õpilast võõrkeeles suhtlema, suur on mängulisuse, laulude ja salvide osakaal. Rõhk on ainult kuulamisel ja rääkimisel. Harjutatakse teatud sõnale või fraasile reageerimist (käetõstmine, püstitõusmine, esemele või pildile osutamine). Alustatakse põhisõnavara omandamist õppesisu, õpetaja korralduste ja tööülesannete kaudu. Harjutatakse tähelepanelikku kuulamist nõudvate mängude mängimist (nt bingo). Olulisel kohal on dialoogide, laulude ja luuletuste esitamine

Õpetaja juhendamisel õpitakse püstitama lähemaid ja kaugemaid realistlikke eesmärke, nt õpilase individuaalne eesmärk oskuste arendamisel või teemasine eesmärk. Eesmärke võib seada nii iseendale kui grupile. Enesehindamisoskuse arendamisel kasutatakse erinevaid

töövõtteid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused), mis suunavad õpilasi oma ja teiste tööd analüüsima.

Üldpädevuste kujundamine toimub õpetaja suunamisel läbi klassi tööreeglite, rühmatööde, rollimängude, teemade ja erinevate tööülesannete nii klassiruumis kui ka väljaspool selleks, et õpilane õpiks nägema oma rolli kollektiivis ja mõistma oma vastutust talle antud ülesandes.

Õppesisu

Õppesisu	Läbivad teemad
Mina ja teised Viisakusväljendid. Enese ja kaaslase tutvustus	Väärtused ja kõlblus. Tervis ja ohutus. Elukestev õpe ja karjääri planeerimine.
Kodu ja lähiümbrus Kodu kirjeldamine, lemmikloomad, sugulased, enda ja pereliikmete igapäevased tegemised.	Väärtused ja kõlblus. Tervis ja ohutus. Keskond ja jätkusuutlik areng.
Igapäeva elu. Õppimine ja töö Päeva planeerimine, söögikorrad ja tervislik toit, hügieeniharjumused, kool ja klass.	Elukestev õpe ja karjääri planeerimine Teabekeskond Tehnoloogia ja innovatsioon Tervis ja ohutus
Vaba aeg Aastaajad	Väärtused ja kõlblus. Tervis ja ohutus.

Hindamine

1. klassis saab õpilane tagasisidet kas suulise või kirjaliku sõnalise hinnangu vormis. Hinnatakse tööprotsessi ning õpilase panustamist (vastavalt kooli hindamisjuhendile ja klassis kokkulepitule), seejuures pööratakse tagasiside andmisel tähelepanu eelkõige sellele, mida õpilane on hästi teinud. Kujundava hindamise käigus õpib õpilane koostöös õpetajaga seadma endale õpiesmärke ning sõnastama, mida ta on enda arvates hästi omandanud ja/või mille omandamiseks peab ta veel tööd tegema.

INGLISE KEELE AINEKAVA II KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil, 3 tundi nädalas / 105 tundi õppeaastas

Õpitulemused

2.klassi lõpetaja

1. saab aru selgelt hääldatud fraasidest, lihtsatest lausetest ja tuttava situatsiooniga seotud lühikestest dialoogidest;
2. loeb lühikesi lihtsaid tekste (nt menüü, postkaardid);
3. saab aru lihtsatest kirjalikest tööjuhustest;
4. oskab lühidalt tutvustada iseennast ja kirjeldada ümbrust;
5. saab hakkama õpitud sõnavara ja lausemallide piires lihtsate dialoogidega;
6. tunneb õpitava keele kirjatähti, valdab kirjatehnikat, oskab õpitud fraase ja lauseid ümber kirjutada;

7. teadvustab eakohaselt õpitava maa ja oma maa kultuurilisi sarnasusi ja erinevusi
8. on omandanud esmased õpioskused
9. on omandanud esmased oskused, et töötada õpetaja juhendamisel paaris ja rühmas;
10. on õppinud andma, õpetaja abiga, lihtsat tagasisidet oma tööle/oskustele.

Õpitegevused

2. klassis julgustab õpetaja õpilast inglise keeles suhtlema kasutades etteantud dialooge. Tunnitegevuses on endiselt suur osakaal keelemängudel, lauludel ja salmidel. Kuulamis- ja rääkimisoskuse kõrval muutub tähtsaks ka lugemis- ja kirjutamisoskus. Kirjutamisülesanded põhinevad eelkõige mahakirjutamisel ja lünkade täitmisel. Jätkub põhisõnavara laiendamine õppesisu, õpetajate korralduste ja tööülesannete kaudu. Õppeaasta algul toimub üritus nimega „Mängude hommik“, mis on suunatud koostöö arendamisele läbi inglise keele õpiülesannete. Õpetaja juhendamisel õpitakse püstitama lähemaid ja kaugemaid realistlikke eesmärke, nt õpilase individuaalne eesmärk osaoskuste arendamisel või teemasisene eesmärk. Enesehindamisoskuse arendamisel kasutatakse erinevaid töövõtteid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused), mis suunavad õpilasi oma ja teiste tööd analüüsima. Üldpädevuste kujundamine toimub õpetaja suunamisel läbi klassi tööreeglite, rühmatööde, rollimängude, teemade ja erinevate tööülesannete nii klassiruumis kui ka väljaspool selleks, et õpilane õpiks nägema oma rolli kollektiivis ja mõistma oma vastutust talle antud ülesandes.

Õppesisu

Õppesisu	Läbivad teemad
Mina ja teised Viisakusväljendid. Välimuse kirjeldamine. Numbrid 1-20. Värvide nimetused.	Väärtused ja kõlblus. Tervis ja ohutus.
Kodu ja lähiümbus Pereliikmed. Kodu ja asukoht. Lemmikloomad.	Väärtused ja kõlblus. Tervis ja ohutus. Keskkond ja jätkusuutlik areng.
Igapäevaelu. Õppimine ja töö Oma päeva kirjeldamine. Söögikorrad ja tervislik toit. Ametite tutvustus.	Elukestev õpe ja karjääri planeerimine Teabekeskond Tehnoloogia ja innovatsioon Tervis ja ohutus
Vaba aeg Aastaajad. Lemmiktegevused ja eelistused. Transpordivahendid.	Väärtused ja kõlblus. Tervis ja ohutus. Tehnoloogia ja innovatsioon

Hindamine

2.klassis antakse õpilasele tagasisidet kõigi nelja osaoskuse arengu kohta, seda kas suulise või kirjaliku sõnalise hinnangu vormis. Hinnatakse tööprotsessi ning õpilase panust õppetöösse (vastavalt kooli hindamisjuhendile ja klassis kokkulepitule). Tagasiside andmisel pööratakse tähelepanu eelkõige sellele, mida õpilane on hästi teinud. Koostöös õpetajaga õpib õpilane ennast analüüsima ning sõnastama oma õpieesmärke.

INGLISE KEELE AINEKAVA III KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil, 3 tundi nädalas / 105 tundi õppeaastas

Õpitulemused

3.klassi lõpetaja

1. saab aru igapäevastest lihtsatest igapäevastest väljenditest, juhustest ja lühikestest lausetest;
2. kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning omab vajalikku sõnavara lähiümbruse (pere, kodu, kooli) kirjeldamiseks ;
3. reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele
4. oskab lühidalt rääkida ja kirjutada iseendast ja oma perest ning täita lihtsat küsimustikku.
5. on omandanud esmased teadmised õpitava keele maast ja kultuurist;
6. suhtub positiivselt inglise keele õppimisse;
7. oskab iseseisvalt täita suulisi ja kirjalikke tööülesandeid

Õpitegevused

3. klassis toetab õpetaja õpilast inglise keeles suhtlema kasutades etteantud dialooge. Tunnitegevuses suureneb lugemis- ja kirjutamisülesannete osakaal, kuid endiselt on õppetegevuses tähtsal kohal keelemängud, laulud ja salmid. Kirjutamisoskusel alustavad õpilased etteantud mudelite järgi iseseisvate ülesannete teostamist. Õigekirja ja grammatiliste struktuuride õppimiseks ja kinnistamiseks kirjutavad õpilased eelnevalt õpitud tekstide põhjal etteütlist. Lugemisel pööratakse rohkem tähelepanu hääldusele ja intonatsioonile ning õpetaja toel alustavad õpilased tekstide ümberjutustamist. Jätkub põhisõnavara laiendamine õppesisu, õpetajate korralduste ja tööülesannete kaudu. Õppeaasta algul toimub üritus nimega „Mängude hommik“, mis on suunatud koostöö arendamisele läbi inglise keele õpiülesannete. Õpetaja juhendamisel õpilane püstitab lähemaid realistlikke eesmärke, nt õpilase individuaalne eesmärk osaoskuste arendamisel või teemasisene eesmärk. Enesehindamisoskuse arendamisel kasutatakse erinevaid töövõtteid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused), mis suunavad õpilasi oma ja teiste tööd analüüsima. Üldpädevuste kujundamine toimub õpetaja suunamisel läbi klassi tööreeglite, rühmatööde, rollimängude, teemade ja erinevate tööülesannete nii klassiruumis kui ka väljaspool selleks, et õpilane õpiks nägema oma rolli kollektiivis ja mõistma oma vastutust talle antud ülesandes.

Õppesisu

Õppesisu	Läbivad teemad
Mina ja teised Viisakusväljendid. Välimuse kirjeldamine. Enese ja kaaslaste tutvustamine.	Väärtused ja kõlblus. Tervis ja ohutus.
Kodu ja lähiümbus Pereliikmed. Kodu ja asukoht. Lemmikloomad.	Väärtused ja kõlblus. Tervis ja ohutus. Keskond ja jätkusuutlik areng.
Kodukoht Eesti Riigid ja rahvused. Eesti. Kodukoha kirjeldus	Väärtused ja kõlblus. Keskond ja jätkusuutlik areng. Teabekeskond.
Igapäevaelu. Õppimine ja töö Oma päeva kirjeldamine. Tegevused koolis ja kodus. Tee juhatamine. Söögikorrad ja tervislik toit. Ametite tutvustus.	Elukestev õpe ja karjääri planeerimine Teabekeskond Tehnoloogia ja innovatsioon Tervis ja ohutus
Vaba aeg Lemmiktegevused ja eelistused. Puhkus	Väärtused ja kõlblus. Tervis ja ohutus. Tehnoloogia ja innovatsioon

Hindamine

3. klassis antakse õpilasele tagasisidet kõigi nelja osaoskuse arengu kohta, seda kas suulise või kirjaliku sõnalise hinnangu vormis. Hinnatakse tööprotsessi ning õpilase panust õppetöösse (vastavalt kooli hindamisjuhendile ja klassis kokkulepitule). Tagasiside andmisel pööratakse tähelepanu eelkõige sellele, mida õpilane on hästi teinud. Koostöös õpetajaga õpib õpilane ennast analüüsima ning sõnastama oma õpieesmärke.

2.1.4. A-võõrkeele õpitulemused, õppesisu, õppetegevus ja hindamine II kooliastmes

2.1.4.1. Õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

- 1) saab õpitud temaatika piires aru lauseist ja sageli kasutatavaist väljendeist;
- 2) mõistab olulist õpitud temaatika piires;
- 3) kirjutab lühikesi tekste õpitud temaatika piires;
- 4) tuleb teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades toime õpitavat keelt emakeelena kõnelejaga;
- 5) teadvustab eakohaselt õpitava maa ning oma maa kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning oskab neid arvestada;
- 6) rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;
- 7) töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- 8) seab endale õpieesmärke ning hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi.

Keeleoskuse taotletav tase 6. klassi lõpus

A-võõrkeel	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Rahuldav	A2.2	A2.2	A2.2	A2.2
Hea	B1.1	B1.1	B1.1	B1.1

2.1.4.2. Õppesisu

I kooliastmes alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal. Neile lisanduvad järgmised alateemad:

- 1) „**Mina ja teised**“ – iseloom, välimus, enesetunne ja tervis, suhted sõpradega ning lähikondsetega, ühised tegevused, viisakas käitumine;
- 2) „**Kodu ja lähiümbrus**“ – kodu ja koduümbrus, sugulased; pereliikmete ametid; igapäevased kodused tööd ja tegemised;
- 3) „**Kodukoht Eesti**“ – Eesti asukoht, sümboolika ning tähtpäevad; linn ja maa, Eesti loodus, ilm; käitumine looduses;
- 4) „**Riigid ja nende kultuur**“ – õpitavat keelt kõnelevate riikide sümboolika, tähtpäevad ja kombed, mõningad tuntumad sündmused ja saavutused ning nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast; eakohased aktuaalsed ühiskondlikud teemad, Eesti naaberriigid;
- 5) „**Igapäevaelu. Õppimine ja töö**“ – kodused toimingud, söögikorrad, hügieeniharjumused; turvaline liiklemine, tee küsimine ja juhatamine; poes käik, arsti juures käimine; kool ja klass, koolipäev, õppeained; ametid;
- 6) „**Vaba aeg**“ – huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid.

2.1.4.3. Õppetegevused

II kooliastmes julgustab õpetaja õpilast võõrkeeles suhtlema, suurendades suulise suhtluse kõrval järk-järgult kirjalike tööde mahtu. Kuulamis- ja rääkimisoskuse kõrval muutuvad veelgi tähtsaks ka lugemis- ja kirjutamisoskus, sh õigekirjaoskuse ja loovuse süstemaatiline arendamine. Jätkub põhisõnavara kiire laiendamine, õpilasi juhatakse iseseisvalt lugema. Oluline on arendada teksti mõistmise oskust. Suulist suhtlusoskust arendatakse erineva sisuga rühmatöödega, sh mängude ja rollimängudega. Kirjutamisel on tähtis tekstilooimeoskuse arendamine. Teemasid käsitledes pööratakse erinevate osaoskuste kaudu tähelepanu teiste kultuuride tundmaõppimisele ning kõrvutamisele oma kultuuriga. Õpilasi harjutatakse kasutama sõnaraamatuid.

Osaoskuste arendamiseks sobivad:

- 1) eri liiki eakohaste tekstide kuulamine ja lugemine;
- 2) adapteeritud eakohaste tekstide iseseisev lugemine;
- 3) ülesande täitmine kuuldu ja loetu põhjal (nt tabeli täitmine, joonise täiendamine);
- 4) eri liiki etteütlused;
- 5) mudelkirjutamine (nt sõnumid, postkaardid, lühikesed kirjad);
- 6) järjestusülesanded (nt sõnad lauseteks, laused/lõigud tekstiks);
- 7) eakohased projektitööd;
- 8) lühiettekanded (nt projektitööde kokkuvõtted, huvialade tutvustamine);
- 9) rollimängud;
- 10) õppesõnastike kasutamine.

2.1.4.4. Hindamine

II kooliastmes hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult. Igal õppeveerandil saab õpilane tagasisidet kas sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta. Sõnalises hinnangus rõhutatakse eelkõige seda, mida õpilane on hästi teinud. Õpilane õpib koostöös kaaslaste ja õpetajaga seadma endale õpieesmärgid ning andma hinnangut oma teadmiste ja oskustele. Õpilane annab õpetaja juhendamisel hinnangu õppele ning oma tööle õpitavas võõrkeeles, isegi kui eneseväljendusoskus on piiratud.

INGLISE KEELE AINEKAVA IV KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil, 3 tundi nädalas / 105 tundi õppeaastas

Õpitulemused

IV klassi lõpetaja

1. saab aru igapäevastest väljenditest ja lihtsatest lausetest; omandab õige häälduse, intonatsiooni ja rütmi, julgeb omandatud teadmisi ja oskusi praktikas kasutada;
2. kasutab õpituid väljendeid ning oskab moodustada lauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kooli) kirjeldamiseks;
3. oskab kirjutada lihtsat seotud teksti õpitud teematika piires;
4. reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
5. on omandanud uusi teadmisi õpitava keele maast ja kultuurist;
6. suhtub positiivselt võõrkeeles õppimisesse; laiendab selle läbi silmaringi;
7. kasutab õpioskusi (kordamist, seostamist) võõrkeeles õppimiseks;
8. oskab õpetaja juhendamisel töötada nii paaris kui ka rühmas.

Õppetegevused

4. klassis julgustab õpetaja õpilast suhtlema just läbi erinevate rollimängude ning dialoogide. Intonatsiooni ja häälduse kinnitamiseks kasutatakse erinevaid rütmilaule ja hääldusharjutusi. Õppeaasta teisel poolel tutvutakse foneetilisi hääldusmärkidega. Suureneb kirjalike tööde osakaal; õpilased kirjutavad lihtsamaid tekste õpitud teemaatika piires (nt teated, õnnitlused ning ennast tutvustav kiri sõbrale). Lugemisülesanded on suunatud nii tekstist arusaamisele kui ka spetsiifilise info leidmisele (nt avatud küsimused ja fakti küsimused; loetu põhjal mõistekaardi koostamine) Kuulamisülesannetest kasutatakse nii autentseid lindistusi (nt laulud), kui ka antud tasemele kohandatud tekste.

Õpilastele antakse võimalus tegeleda mitmete loovülesannete ja projektidega individuaalselt, paaris ja rühmatööna (nt oma unistuste kodu plakat; ettekanne ühiskonnale olulistest inimestest).

4. klassis toimub tihe koostöö klassiõpetajaga ning sellega seoses koostatakse üleainelisi projekte, et luua seoseid ning avardada õpilase silmaringi. Õpilane õpib kasutama õpetaja poolt etteantud ja vastavalt tasemele kohandatud ingliskeelset lisamaterjali. Õppeaasta alguses osaletakse ingliskeelset „Mängude hommiku“ üritusel, kus toimub aardejaht õpitud teemade raames.

Õpetaja juhendamisel õpitakse püstitama lähemaid ja kaugemaid realistlikke eesmärgi, nt õpilase individuaalne eesmärk osaoskuste arendamisel või teemasisene eesmärk. Eesmärgi võib seada nii iseendale kui grupile. Enesehindamisoskuse arendamisel kasutatakse erinevaid töövõtteid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused), mis suunavad õpilasi oma ja teiste tööd analüüsima.

Üldpädevuste kujundamine toimub õpetaja suunamisel läbi klassi tööreeglite, rühmatööde, rollimängude, teemade ja erinevate tööülesannete nii klassiruumis kui ka väljaspool selleks, et õpilane õpiks nägema oma rolli kollektiivis ja mõistma oma vastutust talle antud ülesandes.

Õppesisu

Õppesisu	Läbivad teemad
Mina ja teised Viisakusväljendid. Enese ja kaaslase tutvustus. Suhted sõpradega.	Väärtused ja kõlblus. Tervis ja ohutus.
Kodu ja lähiümbus Kodu kirjeldamine. Lemmikloomad.	Väärtused ja kõlblus. Tervis ja ohutus. Keskond ja jätkusuutlik areng.
Riigid ja nende kultuur Õpitavat keelt kõnelevate riikide sümbolika, tuntuimad tähtpäevad ja kombid.	Teabekeskond. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus. Kultuuriline identiteet.
Igapäeva elu. Õppimine ja töö Kodused toimingud. Päeva planeerimine. Kool, klass ja koolipäev. Õppeained ja ametid.	Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Teabekeskond. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus.
Vaba aeg Huvid. Puhkus ja spordialad.	Väärtused ja kõlblus. Teabekeskond. Tehnoloogia ja innovatsioon.

Hindamine

Kõiki osaoskusi hinnatakse kas eraldi või lõimitult. Ennekõike tuuakse välja see, mida õpilane on hästi teinud ja alles siis pööratakse tähelepanu sellele, mida võiks paremini teha. Mahukaid kompleksseid kontrolltöid sooritatakse kord perioodis.

Õpilast julgustatakse koostöös õpetaja ja kaaslastega seadma endale õpieesmäärke ning andma hinnangut oma teadmistele ning oskustele. Eesmärgiks on, et õpilased õpiks koostöös sõnastama, mida nad on enda arvates hästi omandanud ja/või mille omandamiseks peavad nad veel tööd tegema. Õpetaja valib töövormid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused, eneseanalüüsilehed jmt), mis võimaldavad õpilastel oma tööd analüüsida (kirjeldada seda, mida ta teha oskab ning mida uut ja huvitavat ta on õppinud või teada saanud). Õpilane annab õpetaja juhendamisel õppeprotsessile ja oma tööle hinnangu inglise keeles, kasutades lihtsamaid väljendeid. Õpilasel aidatakse väärtustada õppeprotsessi ning mõista õppimise järjepidevuse olulisust.

INGLISE KEELE AINEKAVA V KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil, 3 tundi nädalas / 105 tundi õppeaastas

Õpitulemused**V klassi lõpetaja**

1. suudab jälgida mõttevahetusi, jutustusi tuttavas valdkonnas;
2. saab aru teksti mõttest ja oskab leida olulist teavet;
3. oskab kirjutada näidise järgi lühikesi tekste (nt postkaart, kutse, isiklik kiri, jutuke);
4. oskab kirjeldada oma huvisid ja tegevusi;
5. tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades, suudab alustada ja lõpetada lühivestlust;
6. teadvustab õpitava maa ja oma kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning suhtub nendesse positiivselt;
7. rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskuseid ja strateegiaid, oskab töötada iseseisvalt, paaris ja rühmas;
8. seab endale õpetaja abiga õpieesmäärke ning hindab oma saavutusi koostöös kaaslaste ja õpetajaga;
9. oskab kasutada ITK vahendeid, et otsida internetist infot ning kasutada elektroonilist sõnaraamatut.

Õppetegevused

5. klassis õpetaja julgustab ning toetab õpilaste inglise keeles suhtlemist, nii suuliselt kui kirjalikult, kasutades erinevaid juhitud rollimänge ja rühmatöid.

Kuulamis- ja rääkimisoskuse kõrval pööratakse järjest rohkem tähelepanu lugemis- ja kirjutamisoskusele, jätkuvalt tegeletakse õigekirjaoskuse ja loovuse süstemaatilise arendamisega (nt plakatid, väikese raamatu koostamine, rollimängud).

Põhisõnavara laieneb õppesisu kaudu, seejuures toetab keeleõppe sisu teisi aineid (nt loodusõpetus, inimeseõpetus) läbi ainesõnavara. Jätkub iseseisva lugemisoskuse arendamine, õpilast suunatakse lugema eri liiki eakohaseid tekste.

Jätkub teksti mõistmise oskuse arendamine nii õpetaja kui kaaslase abiga. Erinevates rühmatöodes ja mängudes suureneb õpitava keele osakaal, mängudes ja rühmatöodes

suunatakse õpilasi eemalduma etteantud töomallidest ning lähenema tegevusele loovalt. Omavahelises suhtluses rühmas on töökeeleks enamasti inglise keeles.

Kirjutamisoskuse arendamisel kasutatakse üldjuhul etteantud moodustumalle. Õpilane õpib mudeli järgi kirjutama lühiteateid, õnnitlusi, sõnumeid, kirju ja eakohaseid lühijutukesi.

Õpilasi suunatakse iseseisvalt kasutama õpiku- ja koolisõnastikke ning elektroonset sõnaraamatut. Õpetaja suunab õpilasi õpitavas keeles kuulama ja vaatama eakohaseid saateid. Enesehindamise oskuse arendamisel kasutatakse erinevaid töövõtteid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused, eneseanalüüsilehed), mis suunavad õpilasi oma tööd analüüsima.

Üldpädevuste kujundamine toimub läbi õppeprotsessi, läbi erinevate individuaalsete ülesannete, paaris- ja rühmatööde ning ühisarutluste, mis võimaldavad õpet väljaspool klassiruumi. Õpilane õpib kasutama etteantud keelendeid väljendamaks oma arvamust ning oskust seda põhjendada.

5. klassis toimub kord aastas vähemalt üks aineteülene projekt (nt Veekogud). Õpilane õpib kasutama õpetaja poolt etteantud ja vastavalt tasemele kohandatud ingliskeelset lisamaterjali ning koostama ettekande kasutades PPT.

Õppesisu

Õppesisu	Läbivad teemad
Mina ja teised Viisakusväljendid. Enese ja kaaslaste tutvustus. Suhted sõpradega. Enesetunne ja tervis.	Väärtused ja kõlblus. Tervis ja ohutus
Kodu ja lähiümbus Pereliikmete ametid; igapäevased kodused tööd ja tegemised.	Väärtused ja kõlblus. Tervis ja ohutus
Riigid ja nende kultuur Õpitavat keelt kõnelevate riikide sümboolika ja vaatamisväärsused. Tuntud inimesed.	Teabekeskond. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus. Kultuuriline identiteet.
Igapäevaelu. Õppimine ja töö Kodused toimingud. Päeva planeerimine. Kool, klass ja koolipäev. Õppeained ja ametid. Söögikorrad ja hügieeniharjumused. Arsti juures käimine.	Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Teabekeskond. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus.
Vaba aeg Erinevad vabaaja veetmise vormid.	Väärtused ja kõlblus. Teabekeskond. Tehnoloogia ja innovatsioon.

Hindamine

Kõiki osaoskusi hinnatakse kas eraldi või lõimitult, andes tagasisidet eelkõige selle kohta, mida õpilane on hästi teinud. Ülesande eesmärgist lähtudes hinnatakse kas ühte kindlat või mitut keeleoskuse aspekti (nt sisu, ülesehitust, sõnavara, kõne ladusust, grammatika õigsust). Mahukaid komplekseid kontrolltöid sooritatakse kord perioodis.

Õpilast julgustatakse koostöös õpetaja ja kaaslastega seadma endale õpieesmärke ning andma hinnangut oma teadmistele ning oskustele. Eesmärgiks on, et õpilased õpiks koostöös sõnastama, mida nad on enda arvates hästi omandanud ja/või mille omandamiseks peavad nad veel tööd tegema. Õpetaja valib töövormid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused, eneseanalüüsilehed jmt), mis võimaldavad õpilastel oma tööd analüüsida

(kirjeldada seda, mida ta teha oskab ning mida uut ja huvitavat ta on õppinud või teada saanud).

Õpilane annab õpetaja juhendamisel õppeprotsessile ja oma tööle hinnangu õpitavas inglise keeles, isegi kui eneseväljendusoskus on piiratud. Õpilasel aidatakse väärtustada õppeprotsessi ning mõista õppimise järjepidevuse olulisust.

INGLISE KEELE AINEKAVA VI KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil, 3 tundi nädalas / 105 tundi õppeaastas

Õpitulemused

VI klassi lõpetaja

1. saab õpitud temaatika piires aru keerulisematest lausetest ja sageli kasutatavatest väljenditest;
2. mõistab olulist õpitud temaatika piires;
3. kirjutab lühikesi tekste õpitud temaatika piires;
4. tuleb toime teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades suheldes õpitavat keelt emakeelena kõnelejaga;
5. teadvustab eakohaselt õpitava maa ja oma maa kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning oskab neid arvestada;
6. rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;
7. töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas;
8. seab endale õpieesmärke ning hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi;
9. oskab kasutada ITK vahendeid info otsimiseks ja et antud temaatika piires ettekandeid koostada ning läbi viia.

Õppetegevused

6. klassis toetab õpetaja õpilaste võõrkeeles suhtlemist nii suulises kui kirjalikus vormis. Eesmärk on, et õpilased oskaksid ja kasutaksid õpitud keelendeid inglise keeles. Töökeel tunnis on peamiselt inglise keel. Õpilasi julgustatakse analüüsima ning leidma loovaid ning kaaslasti toetavaid lahendusi ette antud probleemidele.

Kuulamis- ja rääkimisoskuse kõrval pööratakse võrdselt tähelepanu ka lugemis- ja kirjutamisoskusele, jätkuvalt tegeldakse õigekirjaoskuse ja loovuse süstemaatilise arendamisega. Õpilastel on kohustus lugeda aasta jooksul läbi vähemalt üks ingliskeelne raamat, sellest kokkuvõtte kirjutada ning esitada ettetulnud tundmatute sõnade kohta tõlked.

Kirjutamisoskuse arendamisel pööratakse tähelepanu õpilase loovuse arendamisele, etteantud mallid puudutavad pigem vormi. Kirjutistes suunatakse õpilast avaldama oma arvamust, andma vähesel määral hinnanguid. Valdavalt on kirjalikud tekstid kas kirjad või lühikesed kirjeldavad jutukesed. Samuti õpivad õpilased loetu põhjal ettekandeid kirjutama.

Sõnavara laieneb koos õppesisuga, seejuures toetab keeleõppe sisu teisi aineid (nt ajalugu, muusikaõpetus, kunstiõpetus, loodusained, ühiskonnaõpetus) ainesõnavara toel. Õpilased osalevad kahes projektis Vana-Rooma projekt ja Õtzi. Sõnavara laiendamisele aitab kaasa ka interneti eesmärgipärane kasutamine. Õpilast suunatakse iseseisvalt otsima/lugema teavet teda huvitavas valdkonnas ning seda kaaslastega jagama, seda peamiselt rühmatööd tehes.

Õppetöös kasutavad õpilased iseseisvalt keelesõnastikke ning internetisõnastikke, selleks pakutakse õpilastele eesmärgipäraseid ülesandeid. Õpetaja suunamisel hakkab õpilane oma huvidele vastavalt kuulama, vaatama või lugema õpitavas keeles eakohaseid saateid või tekste. Teemakohased saated on seotud Vana- Rooma ja Õtzi projektiga, kus tuleb analüüsida

vaadatut ning lahendada saate sisust tulenevaid ülesandeid (nt vastata küsimustele, luua seoseid mõistekaardi abil, töö sõnavaraga sõnaraamatu abil)

Üldpädevuste kujundamine toimub tunnitöös erinevate töövõtetega (individuaalsed ülesanded, paaris- ja rühmatööd ning ühisarutlused), aga ka läbi suunavate tööülesannete väljaspool koolitundi, nt raamatukogu külastamine. Õpilane õpib koos õpetaja ja kaaslastega oma tegevusi kavandama ja hindama ning valima ja rakendama tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi, nägema oma eksimusi ning korrigeerima oma tegevust.

Enesehindamise oskuse arendamisel kasutatakse erinevaid töövõtteid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused, eneseanalüüsi lehed), mis suunavad õpilasi oma tööd analüüsima.

Õppesisu

Õppesisu	Läbivad teemad
Mina ja teised Iseloom ja välimus. suhted sõpradega ning lähikondsetega. Viisakas käitumine.	Väärtused ja kõlblus. Tervis ja ohutus.
Kodu ja lähiümbus Avalikud kohad. Igapäevased kodused tööd, tegemised ja kohustused.	Väärtused ja kõlblus. Tervis ja ohutus.
Kodukoht Eesti Eesti asukoht, sümboolika ning tähtpäevad. Eesti loodus ja vaatamisväärsused.	Keskkond ja jätkusuutlik areng. Kultuuriline identiteet. Väärtused ja kõlblus.
Riigid ja nende kultuur Õpitavat keelt kõnelevate riikide sümboolika, tähtpäevad ja kombed, Eakohased aktuaalsed ühiskondlikud teemad. Eesti naaberriigid.	Teabekeskkond. Tehnoloogia ja innovatsioon. Väärtused ja kõlblus. Kultuuriline identiteet.
Igapäevaelu. Õppimine ja töö Turvaline liiklemine, tee küsimine ja juhatamine, ametid ja töökohad.	Elukestev õpe ja karjääri planeerimine Teabekeskkond Tehnoloogia ja innovatsioon Tervis ja ohutus
Vaba aeg Kooliväliline tegevus, laagrid, lugemiseelistused, spordialad ja sportlikud tegevused.	Väärtused ja kõlblus. Tervis ja ohutus. Tehnoloogia ja innovatsioon.

Hindamine

6. klassis hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult ning õpilane saab õppetöö käigus tagasisidet kas suulise või kirjaliku sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta. Ülesande eesmärgist lähtuvalt hinnatakse kas ühte kindlat või mitut keeleoskuse aspekti (nt sisu, ülesehitust, sõnavara, kõne ladusust, grammatika õigsust).

Kujundava hindamise käigus seavad õpilased koos kaaslaste ja õpetajaga endale õpieesmäärke ning sõnastavad, mille nad on enda arvates hästi omandanud ja/või mille omandamiseks peavad nad veel tööd tegema. Õpilane annab õpetaja juhendamisel õppeprotsessile ja oma tööle hinnangu inglise keeles ka siis, kui ta eneseväljendusoskus on piiratud. Õpilasel aidatakse väärtustada õppeprotsessi ning mõista õppimise järjepidevuse olulisust.

2.1.5. A-võõrkeele õpitulemused, õppesisu, õppetegevus ja hindamine III kooliastmes

2.1.5.1. Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- 1) mõistab endale tuttavale teemal kõike olulist;
- 2) oskab kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning lühidalt põhjendada ja selgitada oma seisukohti ning plaane;
- 3) oskab koostada lihtsat teksti tuttavale teemal;
- 4) saab õpitavat keelt emakeelena kõnelevate inimestega igapäevases suhtluses enamasti hakkama, tuginedes õpitava keele maa kultuuritavadele;
- 5) tunneb huvi õpitavat keelt kõnelevate maade kultuurielu vastu, loeb võõrkeelset eakohast kirjandust, vaatab filme ja telesaateid ning kuulab raadiosaateid;
- 6) kasutab võõrkeelseid teatmeallikaid (nt tõlkesõnaraamatut, interneti) vajaliku info otsimiseks teisteski valdkondades ja õppeainetes;
- 7) töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- 8) hindab õpetaja abiga oma tugevaid ja nõrku külgi seatud eesmärkide järgi ning kohandab oma õpistrateegiaid.

Keeleoskuse taotletav tase põhikooli lõpus

A-võõrkeel	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Rahuldav	B1.2	B1.2	B1.2	B1.2
Hea	B2.1	B2.1	B2.1	B2.1

2.1.5.2. Õppesisu

I ja II kooliastmes alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal. Neile lisanduvad järgmised alateemad:

- 1) „**Mina ja teised**“ – võimed, tugevad ja nõrgad küljed; inimestevahelised suhted, viisakusreeglid, koostöö ja teiste arvestamine;
- 2) „**Kodu ja lähiümbrus**“ – perekondlikud sündmused ja tähtpäevad; kodukoha vaatamisväärsused ja nende tutvustamine;
- 3) „**Kodukoht Eesti**“ – loodus ja looduskaitse; keskkonnahoidlik ja -säästlik käitumine; elu linnas ning maal; Eesti vaatamisväärsused;
- 4) „**Riigid ja nende kultuur**“ – õpitava keele kultuuriruumi kuuluvad riigid ja nende lühiiseloostus, tuntumate riikide nimed, rahvad, keeled;
- 5) „**Igapäeva elu. Õppimine ja töö**“ – tervislik eluviis ja toitumine, suhtlemine teeninduses, turvalisus; õpioskused ja harjumused, edasiõppimine ning kutsevalik; töökohad;
- 6) „**Vaba aeg**“ – kultuuriline mitmekesisus; kirjandus ja kunst, sport, erinevad meediavahendid ning reklaam.

2.1.5.3. Õppetegevused

III kooliastmes arendatakse kõiki osaoskusi võrdselt. Tähtsal kohal on sõnavara avardamine ja kinnistamine ning iseseisvate tööharjumuste kujundamine. Tunnis suheldakse peaaesjalikult õpitavas võõrkeeles. Õpilast suunatakse õpitavat keelt aktiivselt kasutama nii tunnis kui ka väljaspool tundi. Õpilane õpib peale harjumuspärase töö lugema lühemaid adapteerimata

ilukirjandus-, teabe-, tarbe- ja meediatekste. Kirjutamisoskust arendatakse eri liiki loovtöid tehes. Tähelepanu pööratakse loovuse arendamisele nii suulises kui ka kirjalikus väljendusoskuses. Õpilased hakkavad keeleõpet käsitlema analüüsivalt, õppides kõrvutama eri keelte sarnasusi ja erinevusi ning märkama enda ja teiste keelekasutusvigu. Õpitakse mõistma kultuurierinevusi, neid teadvustama ja arvestama. Õpilane õpib väärtustama mõtteviiside mitmekesisust, avaldama arvamust ning nägema ja arvestama erinevaid seisukohti. Selleks sobivad:

- 1) eri liiki eakohaste tekstide kuulamine ja lugemine, sh iseseisev lugemine;
- 2) meedia- ja autentsete audiovisuaalsete materjalide kasutamine (nt ajaleheartiklid, uudised, filmid);
- 3) loovtööd (nt luuletused, lühikirjand, isiklikud kirjad, teadaanded, kuulutused, lühiülevaated);
- 4) lühireferaadid ja lihtsam uurimistöid;
- 5) projektitööd;
- 6) suulised ettekanded (nt projektitööde ja iseseisva lugemise kokkuvõtted);
- 7) rolli- ja suhtlusmängud;
- 8) info otsimine erinevatest võõrkeelsetest teatmeallikatest (nt tõlkesõnaraamat, internet).

2.1.5.4. Hindamine

III kooliastmes hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult. Igal õppeveerandil saab õpilane tagasisidet kas sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta. Kasutada ülesandeid, mis hõlmavad erinevaid osaoskusi (nt projektitööd, iseseisev lugemine jmt). Töid, mis sisaldavad kõigi osaoskuste kontrolli, on soovitatav III kooliastmes teha mitte rohkem kui neli õppeaastas. Õpilane seab koostöös õpetajaga endale õpieesmärke ning annab oma teadmistele ja oskustele hinnangu. Õpilane annab õpetaja juhendamisel hinnangu õppele ning oma tööle õpitavas võõrkeeles.

INGLISE KEELE AINEKAVA VII KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil, 3 tundi nädalas / 105 tundi õppeaastas

Õpitulemused

7. klassi lõpetaja

1. loeb ja mõistab mõneleheküljelisi lihtsa sõnastusega faktipõhiseid tekste (nt kirjad, veebiväljaanded, infovoldikud, kasutusjuhendid);
2. mõistab jutustavat laadi teksti põhiideed ning suudab jälgida sündmuste arengut;
3. suudab leida vajalikku infot teatmeteostest ja internetist;
4. oskab kasutada kakskeelseid tõlkesõnastikke.
5. saab aru vahetus suhtlussituatsioonis kuuldust, kui vestlus on tuttavalt igapäevaeluga seotud teemal;
6. mõistab tele- ja raadiosaadete ning filmide sisu, kui teema on tuttav ja pakub huvi ning pilt toetab heliteksti;
7. oskab lihtsate seostatud lausetega rääkida oma kogemustest ja kavatsustest. Suudab lühidalt põhjendada oma seisukohti;
8. on võimeline ühinema vestlusega ja avaldama arvamust, kui kõneaine on tuttav. Kasutab õpituid väljendeid ja lausemalle õigesti; spontaanses kõnes esineb vigu;
9. hääldus on selge ja kõne ladus, kuid suhtlust võib häirida ebaõige intonatsioon. tunneb õpitava maa ja oma kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning suhtub nendesse positiivselt;

10. oskab üsna õigesti kasutada tüüpkeelendeid ja moodustusmalle. Kasutab tuttavas Olukorras grammatiliselt üsna õiget keelt, ehkki on märgata emakeele mõju. Tuleb ette vigu, kuid need ei takista mõistmist.

Õppetegevused

7. klassis arendatakse kõiki osaoskusi võrdselt. Tähtsal kohal on sõnavara avardamine ja kinnistamine ning iseseisvate tööharjumuste kujundamine ja arendamine. Tunnis suheldakse peaaesjalikult õpitavas võõrkeeles. Õpilast suunatakse õpitavat keelt aktiivselt kasutama nii tunnis kui ka väljaspool tundi.

Õpilane õpib peale harjumuspärase töö lugema lühemaid adapteerimata ilukirjandus-, teabe-, tarbe- ja meediatekste. Õpilane loeb igal perioodil enda poolt vabalt valitud raamatust 50 lehekülge ning oskab sellest tõlkida 5 lk teksti enda koostatud sõnastiku abil.

Kirjutamisoskuse arendamisel pööratakse tähelepanu õpilase loovuse arendamisele, etteantud mallid puudutavad vormi. Kirjutistes suunatakse õpilast avaldama oma arvamust, andma hinnanguid. Valdavalt on kirjalikud tekstid kas kirjad või kirjeldavad jutukesed. Samuti õpivad õpilased loetu põhjal ettekandeid kirjutama.

Sõnavara laieneb koos õppesisuga, seejuures toetab keeleõppe sisu teisi aineid (nt ajalugu, muusikaõpetus, kunstiõpetus, loodusained, ühiskonnaõpetus) ainesõnavara toel. Sõnavara laiendamisele aitab kaasa ka interneti eesmärgipärane kasutamine. Õpilast suunatakse iseseisvalt otsima/lugema teavet teda huvitavas valdkonnas ning seda kaaslastega jagama, seda peamiselt ettekannete näol. Õppetöös kasutavad õpilased iseseisvalt keelesõnastikke ning internetisõnastikke, selleks pakutakse õpilastele eesmärgipäraseid ülesandeid.

7. klasside ainetundide ajal toimub konverents inglise keelt emakeelena kõneleva riigi kohta, ning 7. klasside õpilased valmistavad eelnevalt kodus ja koolis tunni ajal rühmatööna ette erinevaid ettekandeid antud riigi kultuurist, ajaloost, geograafiast ning vaatamisväärsustest. Õpilased omandavad esitluse ja ettekande tegemise oskusi.

Õpilased hakkavad keeleõpet käsitlema analüüsivalt, õppides kõrvutama eri keelte sarnasusi ja erinevusi ning märkama enda ja teiste keelekasutusvigu. Õpitakse mõistma kultuurierinevusi, neid teadvustama ja arvestama. Õpilased võrdlevad Eesti ja Iiri tähtpäevi ning nendega seotud erinevaid kombeid. Õpilane õpib väärtustama mõtteviiside mitmekesisust, avaldama arvamust ning nägema ja arvestama erinevaid seisukohti.

Üldpädevuste kujundamine toimub tunnitöös erinevate töövõtete (individuaalsed ülesanded, paaris- ja rühmatööd ning ühisarutlused), aga ka läbi suunavate tööülesannete väljaspool koolitundi, nt raamatukogu külastamine. Õpilane õpib koos õpetaja ja kaaslastega oma tegevusi kavandama ja hindama ning valima ja rakendama tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi, nägema oma eksimusi ning korrigeerima oma tegevust.

Enesehindamise oskuse arendamisel kasutatakse erinevaid töövõtteid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused, eneseanalüüsi lehed), mis suunavad õpilasi oma tööd analüüsima.

Õppesisu

Õppesisu	Läbivad teemad
Mina ja teised Võimed, tugevad ja nõrgad küljed;	Väärtused ja kõlblus. Tervis ja ohutus. Elukestev õpe ja karjääri planeerimine.
Kodu ja lähiümbrus Kodu kirjeldamine, lemmikloomad, sugulased, enda ja pereliikmete igapäevased tegemised.	Väärtused ja kõlblus. Tervis ja ohutus. Keskond ja jätkusuutlik

	areng.
Igapäevaelu. Õppimine ja töö tervislik eluviis ja toitumine, suhtlemine teeninduses, turvalisus;	Elukestev õpe ja karjääri planeerimine Teabekeskond Tehnoloogia ja innovatsioon Tervis ja ohutus
Vaba aeg kultuuriline mitmekesisus	Väärtused ja kõlblus. teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon; Tervis ja ohutus.

Hindamine

7. klassis hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult ning õpilane saab õppetöö käigus tagasisidet kas suulise või kirjaliku sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta. Ülesande eesmärgist lähtuvalt hinnatakse kas ühte kindlat või mitut keeleoskuse aspekti (nt sisu, ülesehitust, sõnavara, kõne ladusust, grammatika õigsust).

Kujundava hindamise käigus õpivad õpilased oma tööd analüüsima ning ise endale seadma lähimaid õpieesmärke ning sõltuvalt tööst annab õpilane ise oma tööle hinnangu. Oluline on, et õpilane mõistaks ning hindab õppimise olulisust ja ning kuidas anda hinnanguid nii enda kui teiste tööle.

Oma keeletaseme testimiseks on õpilastel võimalus kevadel sooritada PET eksam (Preliminary English Test).

INGLISE KEELE AINEKAVA VIII KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil, 3 tundi nädalas / 105 tundi õppeaastas

Õpitulemused

8. klassi lõpetaja

1. saab kuuldust aru, taipab nii peamist sõnumit kui ka üksikasju, kui räägitakse üldlevinud teemadel (nt uudistes, spordireportaažides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes) ning kõne on selge ja üldkeelne;
2. loeb ja mõistab mõneleheküljelisi selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel (nt noortele mõeldud meediatekstid, mugandatud ilukirjandustekstid);
3. tuleb enamasti toime vähem tüüpilistes suhtlusolukordades.
4. oskab koostada eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte (nt lühiülevaade sündmustest, isikutest);
5. saab õpitavat keelt emakeelena kõnelevate inimestega igapäevases suhtluses enamasti hakkama, tuginedes õpitava keele maa kultuuritavadele;
6. tunneb huvi õpitavat keelt kõnelevate maade kultuurielu vastu;
7. suudab leida vajalikku infot pikemast arutlevast laadi tekstist;
8. kogub teemakohast infot mitmest tekstist;
9. kasutab erinevaid lugemisstrateegiaid (nt üldlugemine, valiklugemine), tekstides esitatud detailid ja nüansid võivad jääda selgusetuks;
10. oskab edasi anda raamatu, filmi, etenduse jms sisu ning kirjeldada oma muljeid. Tuleb enamasti toime vähem tüüpilistes suhtlusolukordades;
11. tunneb õpitava maa ja oma kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning suhtub nendesse positiivselt;

Õppetegevused

8. klassis jätkub kõigi osaoskuste võrdne arendamine. Tähtsal kohal on endiselt sõnavara avardamine ja kinnistamine ning iseseisvate tööharjumuste kujundamine ja arendamine. Tunnis suheldakse peaausjalikult õpitavas võõrkeeles. Õpilast suunatakse õpitavat keelt aktiivselt kasutama nii tunnis kui ka väljaspool tundi.

Õpilane õpib peale harjumuspärase töö lugema adapteerimata ilukirjandus-, teabe-, tarbe- ja meediatekste. Õpilane loeb igal perioodil enda poolt vabalt valitud raamatust vähemalt 60 lehekülge ning oskab sellest tõlkida 5 lk teksti enda koostatud sõnastiku abil

Kirjutamisoskuse arendamisel pööratakse tähelepanu õpilase loovuse arendamisele. Kirjutistes suunatakse õpilast avaldama oma arvamust, andma hinnanguid. Jätkuvalt on kirjalikud tekstid kas kirjad või kirjeldavad jutukesed. Samuti õpivad õpilased loetu põhjal ettekandeid kirjutama.

Sõnavara laieneb koos õppesisuga, seejuures toetab keeleõppe sisu teisi aineid (nt ajalugu, geograafia, kunstiopeetus, loodusained, ühiskonnaõpeetus) ainesõnavara toel. Sõnavara laiendamisele aitab kaasa ka interneti jätkuv eesmärgipärane kasutamine. Õpilast suunatakse iseseisvalt otsima/lugema teavet teda huvitavas valdkonnas ning seda kaaslastega jagama, seda peamiselt ettekannete näol.

Õppetöös kasutavad õpilased iseseisvalt keelesõnastikke ning internetisõnastikke, selleks pakutakse õpilastele eesmärgipäraseid ülesandeid.

Õpilased viibivad kevadisel koolivaheajal nädal aega keelereisil Inglismaal, elades peredes ning õppides kohalikus keeltekoolis. Arendades seeläbi oskust suhelda õpitavat keelt emakeelena kõnelevate inimestega igapäevases suhtluses ning saavad sellega enamasti hakkama. 8. klassi keelereis Inglismaale hõlmab kolme õppeaine tihedat koostööd Lisaks inglise keelele ajalugu (Inglismaa ajalugu) ning geograafia (Inglismaa rahvastik, geograafiline asukoht ning kliima).

Õppesisu

Õppesisu	Läbivad teemad
Mina ja teised viisakusreeglid, koostöö ja teiste arvestamine;	Väärtused ja kõlblus. Tervis ja ohutus. Elukestev õpe ja karjääri planeerimine.
„Kodukoht Eesti“ – Loodus ja looduskaitse; keskkonnahoidlik ja -säästlik käitumine; elu linnas ning maal; Eesti vaatamisväärsused;	Väärtused ja kõlblus. kultuuriline identiteet; Tervis ja ohutus. Keskkond ja jätkusuutlik areng.
Igapäevaelu. Õppimine ja töö õpioskused ja harjumused, edasiõppimine ning kutsevalik;	Elukestev õpe ja karjääri planeerimine Teabekeskond Tehnoloogia ja innovatsioon Tervis ja ohutus
Vaba aeg erinevad meediavahendid ning reklaam.	Väärtused ja kõlblus. teabekeskond, tehnoloogia ja

Hindamine

8. klassis hinnatakse jätkuvalt kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult ning õpilane saab õppetöö käigus tagasisidet kas suulise või kirjaliku sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta. Ülesande eesmärgist lähtuvalt hinnatakse kas ühte kindlat või mitut keeleoskuse aspekti (nt sisu, ülesehitust, sõnavara, kõne ladusust, grammatika õigsust). Hinnatakse ka ülesandeid, mis hõlmavad erinevaid osaoskusi (nt projektitööd, iseseisev lugemine ning kas õpilane oskab kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust jmt). Kujundava hindamise käigus õpivad õpilased oma tööd analüüsima ning ise endale seadma lähimaid õpieesmärke ning sõltuvalt tööst annab õpilane ise oma tööle hinnangu. Oluline on, et õpilane mõistaks ning hindab õppimise olulisust ja ning kuidas anda hinnanguid nii enda kui teiste tööle.

INGLISE KEELE AINEKAVA IX KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil, 3 tundi nädalas / 105 tundi õppeaastas

Õpitulemused

9. klassi lõpetaja

1. mõistab endale tuttavatel teemadel kõike olulist;
2. oskab kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning lühidalt põhjendada ja selgitada oma seisukohti ning plaane;
3. oskab koostada lihtsat teksti tuttavatel teemadel;
4. saab õpitavat keelt emakeelena kõnelevate inimestega igapäevases suhtluses enamasti hakkama, tuginedes õpitava keele maa kultuuritavadele;
5. tunneb huvi õpitavat keelt kõnelevate maade kultuurielu vastu, loeb võõrkeelset eakohast kirjandust, vaatab filme ja telesaateid ning kuulab raadiosaateid;
6. kasutab võõrkeelseid teatmeallikaid (nt tõlkesõnaraamatut, internetti) vajaliku info otsimiseks teisteski valdkondades ja õppeainetes;
7. töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas;
8. hindab õpetaja abiga oma tugevaid ja nõrku külgi seatud eesmärkide järgi ning kohandab oma õpistrateegiaid.

Õpitegevused

9. klassis jätkub kõikide osaoskuste võrdne arendamine ning sõnavara avardamine, kinnistamine ning iseseisvate tööharjumuste kujundamine. Tunnis suheldakse õpitavas võõrkeeles. Õpilast suunatakse õpitavat keelt aktiivselt kasutama nii tunnis kui ka väljaspool tundi.

Kirjutamisoskust arendatakse eri liiki loovtöid tehes (nt luuletused, lühikirjand, isiklikud kirjad, teadaanded, kuulutused, lühiülevaated). Tähelepanu pööratakse loovuse arendamisele nii suulises kui ka kirjalikus väljendusoskuses. Õpilast suunatakse iseseisvalt otsima/lugema teavet teda huvitavas valdkonnas ning seda kaaslastega jagama, seda peamiselt ettekannete näol. Õpilased teevad ettekandeid erinevatel teemadel arendades nii ettekande koostamise kui esitamise oskusi.

Õpilased käsitlevad keeleõpet analüüsivalt, õppides kõrvutades eri keelte sarnasusi ja erinevusi ning märgates enda ja teiste keelekasutusvigu. Jätkuvalt õpitakse mõistma kultuurierinevusi, neid teadvustades ja nendega arvestades.

Sõnavara laieneb koos õppesisuga, seejuures toetab keeleõppe sisu teisi aineid (nt füüsika, ajalugu, muusikaõpetus, kunstiõpetus, loodusained, ühiskonnaõpetus) ainesõnavara toel. Õpilased osalevad soojusfüüsika projektis omandades algteadmisi teadusliku teksti tõlkest ning analüüsist. Lõimides füüsikaga omandavad nad antud terminoloogiat nii inglise kui eesti keeles. Sõnavara laiendamisele aitab kaasa ka interneti eesmärgipärane kasutamine. Jätkuvalt toetab sõnavara laiendamist ka ilukirjandusliku teksti lugemine. Õpilane loeb igal perioodil enda poolt vabalt valitud raamatust 60 lehekülge ning oskab sellest tõlkida 10 lk teksti enda koostatud sõnastiku abil.

Õppetöös kasutavad õpilased iseseisvalt keelesõnastikke ning internetisõnastikke, selleks pakutakse õpilastele eesmärgipäraseid ülesandeid.

Üldpädevuste kujundamine toimub tunnitöös erinevate töövõtetega (individuaalsed ülesanded, paaris- ja rühmatööd ning ühisarutlused), aga ka läbi suunavate tööülesannete väljaspool koolitundi, nt raamatukogu külastamine. Õpilane õpib koos õpetaja ja kaaslastega oma tegevusi kavandama ja hindama ning valima ja rakendama tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi, nägema oma eksimusi ning korrigeerima oma tegevust.

Enesehindamise oskuse arendamisel kasutatakse erinevaid töövõtteid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused, eneseanalüüsi lehed), mis suunavad õpilasi oma tööd analüüsima.

Õppesisu

Õppesisu	Läbivad teemad
Mina ja teised inimestevahelised suhted, viisakusreeglid,	Väärtused ja kõlblus. Tervis ja ohutus. Elukestev õpe ja karjääri planeerimine.
Riigid ja nende kultuur Õpitava keele kultuuriruumi kuuluvad riigid ja nende lühiiseloostus, tuntumate riikide nimed, rahvad, keeled;	kultuuriline identiteet; Väärtused ja kõlblus. teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon; Tervis ja ohutus. Keskond ja jätkusuutlik areng.
Igapäevaelu. Õppimine ja töö söögikorrad ja tervislik toit; töökohad;	Elukestev õpe ja karjääri planeerimine Teabekeskond Tehnoloogia ja innovatsioon Tervis ja ohutus
Vaba aeg kirjandus ja kunst, sport,	Väärtused ja kõlblus. teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon; Tervis ja ohutus.

Hindamine

9. klassis hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult ning õpilane saab õppetöö käigus tagasisidet kas suulise või kirjaliku sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta. Ülesande eesmärgist lähtuvalt hinnatakse kas ühte kindlat või mitut keeleoskuse aspekti (nt sisu, ülesehitust, sõnavara, kõne ladusust, grammatika õigsust). Hinnatakse ka ülesandeid, mis hõlmavad erinevaid osaoskusi (nt projektitööd, ettekanded, iseseisev lugemine, loov kirjutamine jmt).

Kujundava hindamise käigus seavad õpilased koos kaaslaste ja õpetajaga endale õpieesmärke ning sõnastavad, mille nad on enda arvates hästi omandanud ja/või mille omandamiseks peavad nad veel tööd tegema. Õpilane seab koostöös õpetajaga endale õpieesmärke ning annab oma teadmiste ja oskuste hinnangu. Õpilane annab õpetaja juhendamisel hinnangu õppele ning oma tööle õpitavas võõrkeeles.

2.2 B-võõrkeel

2.2.1 Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli B-võõrkeele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) saavutab keeleoskuse taseme, mis võimaldab tal igapäevastes suhtlusolukordades toime tulla;
- 2) huvitub võõrkeelte õppimisest ning nende kaudu silmaringi laiendamisest;
- 3) omandab oskuse märgata ja väärtustada erinevate kultuuride eripära;
- 4) tunneb erinevaid võõrkeelte õppimise strateegiaid ning oskab neid iseseisvalt kasutada;
- 5) huvitub õpitavat keelt kõnelevatest maadest ja nende kultuurist;
- 6) oskab kasutada eakohaseid võõrkeelseid teatmeallikaid (nt teatmeteosed, sõnaraamatud, internet), et leida vajalikku infot ka teistes valdkondades ja õppeainetes.

2.2.2 Õppeaine kirjeldus

Rocca al Mare Koolis alustatakse teise võõrkeele, B-võõrkeele, õppimist 4. klassis. Valida on võimalik kolme keele vahel: prantsuse, saksa või vene keel.

B-võõrkeele kui teise omandatava võõrkeele õpe võimaldab õpilasel laiendada oma suhtlemisvõimalusi ja kultuurilist silmaringi, tagab juurdepääsu teadmiskaitsele ning loob eeldused vahetuks suhtlemiseks, toetab edasisi õpinguid ja tegevust ühiskonnas.

Oluline on erinevate keelte üksteist toetav ja väärtustav õpetamine, aga eriti seoste nägemine A-võõrkeelega. A-võõrkeelt õppides saadud õpikogemus ja omandatud õpioskused toetavad B-võõrkeele õppimist. Samuti arvestatakse teadmisi, mida õpilane saab õpitava keele maa ja kultuuri kohta teiste õppeainete kaudu.

Võõrkeele kui õppeaine ja suhtlusvahendi omandamine on tegevus, mis nõuab õppijalt pikaajalist pingutust ning aktiivset osalust.

Keeletunnis suheldakse peamiselt õpitavas võõrkeeles. Emakeelt võib kasutada vajaduse korral selgituste andmiseks.

Võõrkeeleõppes on kesksel kohal tegevused, mis nõuavad keele eesmärgistatud kasutamist ja lõimivad erinevaid keeleoskuse aspekte.

Õpetuses lähtutakse kommunikatiivse õpetuse põhimõtetest. Kommunikatiivne keeleoskus (suhtluspädevus) hõlmab kolme komponenti: keelelist, sotsiolingvistilist ja pragmaatilist.

Keeleteadmised ei ole eesmärk omaette, vaid vahend parema keeleoskuse omandamiseks. Keele struktuuri õpitakse kontekstis, järk-järgult jõutakse grammatikareeglite teadliku omandamise juurde. Sotsiolingvistilise pädevuse kaudu areneb õppija keelekasutuse olukohasus (viisakusreeglid, keeleregister jm). Pragmaatilise pädevuse kaudu areneb õppija

võime mõista ja luua tekste. Suhtluspädevust arendatakse keeleliste toimingute (kuulamise, lugemise, rääkimise, kirjutamise) kaudu.

Keeleõppe telje moodustavad teemavaldkonnad, mille kaudu ja piires kujuneb suhtluspädevus. Kõigis kooliastmeis ja klassides käsitletakse teemasid kõigist teemavaldkondadest, kuid rõhuasetused ja maht on erinevad. Teemade käsitlemisel lähtutakse õpilaste kogemustest, huvidest ja vajadustest.

Õppetegevusi kavandades lähtutakse didaktilistest põhiprintsiipidest (lähemalt kaugemale, tuntult tundmatule, lihtsalt keerulisele, konkreetsele abstraktsele) ning keelekasutuse vajadustest (alustades sagedamini kasutatavatest sõnadest ja vormidest).

Rõhk on interaktiivsel õppimisel ja õpitava keele kasutamisel. Kõigis kooliastmeis on oluline osa paaris- ja rühmatööl. Õpilasi suunatakse tegema eakohast iseseisvat tööd (lugema, infot hankima, projektides osalema jne).

Suhtluspädevuse ja kultuuriteadlikkuse arendamiseks ergutatakse õpilasi kasutama õpitavat keelt ka väljaspool keeletundi. Motivatsiooni suurendamiseks on soovitatav aidata leida kirjasõpru ning korraldada õppereise, õpilasvahetusi ja kohtumisi õpitavat keelt emakeelena kõnelejatega.

Kõigis kooliastmeis on oluline õppijat motiveerida ning kujundada temas positiivset hoiakut keeleõppesse. Eduelamuse saavutamiseks luuakse tundides positiivne õhkkond ja väärtustatakse õppija iga edusammu.

Õppimist toetab kujundav hindamine. Igal õppeperioodil peab õpilane saama tagasisidet kas sõnalise hinnangu või hinde vormis. Tunnustama peab ka tulemise saavutamiseks tehtud jõupingutusi. Vigu käsitletakse õppeprotsessis normaalse õppimise osana, nende analüüsimine soodustab õpitava mõistmist ning võimaldab õpilasel oma keelekasutust korrigeerida.

Õpetaja hinnangute kõrval kasutatakse õppes ka enesehindamist ja kaaslaste antud hinnanguid,

2.2.3 B-võõrkeele õpitulemused, õppesisu, õppetegevus ja hindamine II kooliastmes

2.2.3.1 Õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

- 1) saab aru igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;
- 2) kasutab õpituid väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kool) kirjeldamiseks;
- 3) reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
- 4) on omandanud esmased teadmised õpitava keele kultuuriruumist;
- 5) rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;
- 6) seab endale õpieesmärke ning hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi;
- 7) töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas.

Keeleoskuse taotletav tase 6. klassi lõpuks

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
rahuldav	A1.1	A1.1	A1.1	A1.1
hea	A1.2	A1.2	A1.2	A1.2

2.2.3.2. Õppesisu

Teemavaldkonnad

Mina ja teised. Enese ja kaaslaste tutvustus; enesetunne, välimuse kirjeldus, ühised tegevused.

Kodu ja lähiümbros. Pereliikmed ja sugulased, pereliikmete tegevusalad; kodu asukoht.

Kodukoht Eesti. Riik, pealinn, rahvused; aastaajad ja ilm.

Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Lihtsamad tegevused kodus ja koolis ning nendega seonduvad esemed.

Vaba aeg. Lemmiktegevused ja eelistused.

2.2.3.3. Õppetegevus

Oluline on äratada huvi uue keele ja kultuuri vastu. Esiplaanil on kuulamis- ja rääkimisoskuse arendamine ning õigete hääldusharjumuste kujundamine. Õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis, rakendades aktiivõppemeetodeid ning mängulisust. Lugemisoskust arendatakse lihtsate tekstidega ning kirjutamisoskust mudelkirjutamisega. Õpilased kasutavad A-võõrkeele õppimisel omandatud õpioskusi ja -strateegiaid.

Osaoskuste arendamiseks sobivad näiteks:

- 1) kuuldu põhjal pildi joonistamine või täiendamine;
- 2) sobitusülesande lahendamine (nt pildi vastavus kirjeldusele);
- 3) dialoogide, laulude ja luuletuste esitamine;
- 4) rääkimine pildi alusel;
- 5) häälega lugemine;
- 6) lihtsa faktilise info leidmine tekstist;
- 7) mudeli järgi kirjutamine;
- 8) õpikusõnastiku kasutamine.

2.2.3.4. Hindamine

II kooliastmes hinnatakse õppe alguses põhiliselt õpilase kuulatud tekstist arusaamist ja suulist väljendusoskust, jõudes õppe edenedes kõigi osaoskuste hindamiseni. Puudustele juhib õpetaja tähelepanu taktitundeliselt. Hinnates kasutatakse hindeid ning suulisi või kirjalikke sõnalisi hinnanguid, mis toovad esile õpilase tugevused ja edusammud.

Õpilane õpib koostöös kaaslaste ja õpetajaga seadma endale õpieesmärke ning andma hinnangut oma teadmistele ja oskustele. Õppe algul võib enesehinnanguid anda emakeeles, kuid õpetaja peaks õpilast julgustama ka võõrkeelt kasutama. Hindamise eesmärgiks on

- toetada õpilase arengut – anda tagasisidet õpilase arengu kohta, innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima, suunata õpilase enesehinnangu kujunemist;
- suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
- anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks (ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks).

Õpetajad annavad lisaks ainetadmistele ka vähemalt kaks korda aastas tagasiside õpilase käitumisele ja hoolsusele.

B-VÕÕRKEEL (prantsuse, saksa, vene keel) AINEKAVA IV KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil, 3 tundi nädalas / 105 tundi õppeaastas

Õpitulemused

4.klassi lõpetaja

1. tunneb väga aeglaselt ja selgelt sidus sõnades ära õpitud sõnad ja fraasid; arusaamist toetab pildimaterjal;
2. tunneb õpitava keele kirjatähti, valdab kirjatehnikat, oskab õpitud fraase ja lauseid ümber kirjutada;
3. oskab vastata väga lihtsatele küsimustele ning esitada samalaadseid küsimusi õpitud sõnavara ja lausemallide piires;
4. tunneb tekstis ära tuttavad nimed, sõnad (sh rahvusvaheliselt kasutatavad) ja fraasid;
5. on omandanud esimesed teadmised maa, kus kõneldakse õpitavat keelt, ja oma kodumaa kultuuri sarnasuste ja erinevuste kohta;
6. on õpetaja juhendamisel omandanud esimesed oskused erinevate õpioskuste ja strateegiate rakendamisel;
7. oskab õpetaja abiga seada endale õpieesmärke ning hinnata oma saavutusi.

Õpitegevused

4. klassis toimub esimene tutvumine uue keele ja kultuuriga, varasema kogemuse ja kokkupuute kirjeldamisega. Omandatakse esimesed teadmised selle maa kohta, mille keelt õpitakse (näiteks geograafilise kaardi joonistamine, riigi sümboolika õppimine jne.). Suur on mängulisuse, laulude ja salvide osakaal. Harjutatakse teatud sõnale või fraasile reageerimist (käetõstmine, püstitõusmine, esemele või pildile osutamine). Tähtsal kohal on tähestiku ja kirjatähtede omandamine. Alustatakse põhisõnavara omandamist õppesisu, õpetaja korralduste ja tööülesannete kaudu. Harjutatakse tähelepanelikku kuulamist nõudvate mängude mängimist (nt numbribingo). Olulisel kohal on minidialoogide esitamine (õpitud sõnavara ja lausemallide piires), sõnavara õppimine, hääldusreeglite omandamine.

Õpetaja juhendamisel õpitakse püstitama lähemaid ja kaugemaid realistlikke eesmärke, nt õpilase individuaalne eesmärk osaoskuste arendamisel või teemasisene eesmärk. Eesmärke võib seada nii iseendale kui grupile. Enesehindamisoskuse arendamisel kasutatakse erinevaid töövõtteid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused), mis suunavad õpilasi oma ja teiste tööd analüüsima.

Üldpädevuste kujundamine toimub õpetaja suunamisel läbi klassi tööreeglite, rühmatööde, rollimängude, teemade ja erinevate tööülesannete nii klassiruumis kui ka väljaspool selleks, et õpilane õpiks nägema oma rolli kollektiivis ja mõistma oma vastutust talle antud ülesandes.

Õppeaasta lõpus toimub kõiki keeli hõlmav tutvustusüritus kolmandatele klassidele, kus neljandate klasside õpilased näitavad, mida nad muuhulgas aasta jooksul õppinud on. Samuti on võimalus osaleda kultuuriminutitel valge klaveri juures.

Õppesisu

Õppesisu	Läbivad teemad
Mina ja teised Viisakusväljendid. Enda ja kaaslase tutvustamine. Enesetunne.	Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet
Kodu ja lähiümbrus Pereliikmed ja sugulased. Kodu asukoht.	Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet
Kodukoht Eesti Riik ja pealinn, rahvus. Aastaajad ja kuud.	Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet
Vaba aeg Lemmiktegevused ja eelistused.	Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet

Hindamine

4. klassis saab õpilane tagasisidet ainult suulise või kirjaliku sõnalise hinnangu vormis kõigi osaoskuste kohta.

4. klassis hinnatakse tööprotsessi ning õpilase panustamist (vastavalt kooli hindamisjuhendile ja klassis kokkulepitule), seejuures pööratakse tagasiside andmisel tähelepanu eelkõige sellele, mida õpilane on hästi teinud.

Kujundava hindamise käigus õpib õpilane koostöös õpetajaga seadma endale õpieesmärke ning sõnastama, mida ta on enda arvates hästi omandanud ja/või mille omandamiseks peab ta veel tööd tegema.

B-VÕÕRKEEL (prantsuse, saksa, vene keel) AINEKAVA V KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil, 3 tundi nädalas / 105 tundi õppeaastas

Õpitulemused

5.klassi lõpetaja

1. reageerib pöördumistele adekvaatselt (nt tervitused, tööjuhised);
2. loeb sõnu, fraase ja lauseid õpitud sõnavara ulatuses; arusaamist võib toetada pildimaterjal;
3. oskab kirjutada isikuandmeid (nt vihiku peale);
4. koostab lühikesi lauseid õpitud mallide alusel;
5. teadvustab õpitava maa ja oma kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning suhtub nendesse positiivselt;
6. on õpetaja juhendamisel omandanud esimesed oskused erinevate õpioskuste ja strateegiate rakendamisel;
7. seab endale õpetaja abiga õpieesmärke ning hindab oma saavutusi koostöös kaaslaste ja õpetajaga.

Õpitegevused

5. klassis toetab õpetaja õpilaste võõrkeeles suhtlemist, nii suuliselt kui kirjalikult. Kuulamis- ja rääkimisoskuse kõrval pööratakse järjest rohkem tähelepanu lugemis- ja kirjutamisoskusele, jätkuvalt tegeletakse õigekirjaoskuse ja loovuse süstemaatilise arendamisega.

Põhisõnavara laieneb õppesisu kaudu, seejuures toetab keeleõppe sisu teisi aineid (nt loodusõpetus, inimeseõpetus) läbi ainesõnavara. Jätkub iseseisva lugemisoskuse arendamine, õpilast suunatakse lugema eri liiki eakohaseid tekste (dialoogid, postkaardid, lühijutud jne.).

Jätkub teksti mõistmise oskuse arendamine nii õpetaja kui kaaslase abiga. Erinevates rühmatöodes ja mängudes suureneb õpitava keele osakaal, mängudes ja rühmatöodes suunatakse õpilasi eemalduma etteantud töomallidest ning lähenema tegevusele loovalt.

Kirjutamisoskuse arendamisel kasutatakse üldjuhul etteantud moodustumalle. Õpilane õpib mudeli järgi kirjutama lühiteateid, õnnitlusi, sõnumeid.

Õpilasi suunatakse iseseisvalt kasutama õpiku- ja koolisõnastikke.

Õpetaja suunab õpilasi õpitavas keeles kuulama ja vaatama eakohaseid saateid (näiteks multifilmid, lastefilmid).

Enesehindamise oskuse arendamisel kasutatakse erinevaid töövõtteid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused, eneseanalüüsilehed), mis suunavad õpilasi oma tööd analüüsima.

Üldpädevuste kujundamine toimub läbi õppeprotsessi, läbi erinevate individuaalsete ülesannete, paaris- ja rühmatööde.

Õpilastel on võimalus osaleda kultuuriminutitel valge klaveri juures, esinedes mõne võõrkeelse etteastega. Lisaks toimub ettelugemiskonkurss. Kui on võimalus osaleda mõnel konkursil (näiteks saksakeelne teatrikonkurss Rahvusraamatukogus), tehakse seda. Lisaks toimuvad ka ühised teatri-ja kinokülastused.

Õppesisu

Õppesisu	Läbivad teemad
Mina ja teised Täpsem enesetuvustus. Välimuse kirjeldus. Ühised tegevused.	Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet
Kodu ja lähiümbrus Pereliikmed ja sugulased. Minu kodu.	Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet Tervis ja ohutus
Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Lihtsamad tegevused kodus ja koolis ning nendega seonduvad esemed.	Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet
Vaba aeg Lemmiktegevused ja eelistused.	Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet Tervis ja ohutus

Hindamine

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Hinne kujuneb kahest poolest: tähest, mis iseloomustab mõõdetavaid õpitulemusi, ning õpetaja märkamistest, mis annavad talle avarama võimaluse anda tagasisidet õpilase arengu, motivatsiooni, suhtlemis- ja koostööoskuste kohta. Sõnaline hinnang võimaldab tähest täpsemini kirjeldada nii hetkeseisu kui anda soovitusi edasiseks.

5. klassis toimub hindamine 3 korda õppeaastas: novembris, märtsis ja juunis. Perioodihinded kujunevad kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

B-VÕÕRKEEL (prantsuse, saksa, vene keel) AINEKAVA VI KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil, 4 tundi nädalas / 140 tundi õppeaastas

Õpitulemused

6.klassi lõpetaja

1. saab aru igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;
2. kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kool) kirjeldamiseks;
3. reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
4. on omandanud esmased teadmised õpitava keele kultuuriruumist;
5. rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;
6. seab endale õpieesmärke ning hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi;
7. töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas.

Õpitegevused

6. klassis toetab õpetaja õpilaste võõrkeeles suhtlemist nii suulises kui kirjalikus vormis. Kuulamis- ja rääkimisoskuse kõrval pööratakse võrdselt tähelepanu ka lugemis- ja kirjutamisoskusele, jätkuvalt tegeldakse õigekirjaoskuse ja loovuse süstemaatilise arendamisega.

Sõnavara laieneb koos õppesisuga, seejuures toetab keeleõppe sisu teisi aineid ainesõnavara toel (erinevate koolisiseste koostööprojektide raames).

Sõnavara laiendamisele aitab kaasa ka interneti eesmärgipärane kasutamine. Õpilast suunatakse iseseisvalt otsima/lugema teavet teda huvitavas valdkonnas ning seda kaaslastega jagama. Erinevates rühmatöodes ja mängudes kasutatakse veel etteantud lausemudeleid.

Kirjutamisoskuse arendamisel pööratakse tähelepanu õpilase loovuse arendamisele, etteantud mallid puudutavad vormi. Kirjutistes suunatakse õpilast avaldama oma arvamust, andma vähesel määral hinnanguid. Valdavalt on kirjalikud tekstid kas kirjad või lühikesed kirjeldavad jutukesed.

Õppetöös kasutavad õpilased iseseisvalt keelesõnastikke ning internetisõnastikke, selleks pakutakse õpilastele eesmärgipäraseid ülesandeid.

Üldpädevuste kujundamine toimub tunnitöös erinevate töövõtetega (individuaalsed ülesanded, paaris- ja rühmatööd). Õpilane õpib koos õpetaja ja kaaslastega oma tegevusi kavandama ja hindama ning valima ja rakendama tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi, nägema oma eksimusi ning korrigeerima oma tegevust.

Enesehindamise oskuse arendamisel kasutatakse erinevaid töövõtteid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused, eneseanalüüsi lehed), mis suunavad õpilasi oma tööd analüüsima.

6. klassis toimub õpilastel ka ühistund ehk nn „keelewann“, kus kõik B-võõrkeele rühmad esinevad oma etteastega.

Saksa keeles alustatakse ka kohandatud juturaamatu lugemist. Vene keelt õppivad õpilased viivad keelekümbeluse projekti raames „Räägime sõbra keeles“ läbi ühiseid tunde vene õppekeeleaga kooli õpilastega, kes õpivad võõrkeelena eesti keelt. Prantsuse keeles on õpilastel võimalus soovi korral sooritada DELF A1 Scolaire eksam.

Õppesisu

Õppesisu	Läbivad teemad
Mina ja teised Välimuse ja iseloomu kirjeldus. Ühised tegevused, ettepaneku tegemine.	Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet
Kodu ja lähiümbrus Tee juhatamine, minu kodukoht.	Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet Tervis ja ohutus
Kodukoht Eesti. Euroopa Riigid. Tähtpäevad ja kombed.	Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet Teabekeskond
Vaba aeg Reisimine. Hobid.	Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet Tervis ja ohutus
Igapäeva elu Päevaplaan. Kohustused kodus.	Väärtused ja kõlblus Tervis ja ohutus

Hindamine

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest, mille käigus seavad õpilased koos kaaslaste ja õpetajaga endale õpieesmärke ning sõnastavad, mille nad on enda arvates hästi omandanud ja/või mille omandamiseks peavad nad veel tööd tegema. Hinne kujuneb kahest poolest: tähest, mis iseloomustab mõõdetavaid õpitulemusi, ning õpetaja märkamistest, mis annavad talle avarama võimaluse anda tagasisidet õpilase arengu, motivatsiooni, suhtlemis- ja koostööoskuste kohta. Sõnaline hinnang võimaldab tähest täpsemini kirjeldada nii hetkeseisu kui anda soovitusi edasiseks.

6. klassis toimub hindamine 5 korda õppeaastas: iga perioodi lõpus. Perioodihinded kujunevad kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

2.2.4. B-võõrkeele õpitulemused, õppesisu, õppetegevus ja hindamine III kooliastmes

2.2.4.1. Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- 1) tuleb teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades toime õpitavat keelt emakeelena rääkiva kõnelejaga;
- 2) saab õpitud temaatika piires aru lauseist ja sageli kasutatavaist väljendeist;
- 3) mõistab õpitud temaatika piires olulist;
- 4) kirjutab õpitud temaatika piires lühikesi tekste;
- 5) hangib infot erinevatest võõrkeelsetest infoallikatest;
- 6) on omandanud esmased teadmised õpitava keele maa kultuuriloost;
- 7) teadvustab eakohaselt õpitava maa ja oma maa kultuuri erinevusi ning oskab neid arvestada;
- 8) töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- 9) hindab õpetaja abiga oma tugevaid ja nõrku külgi seatud eesmärkide järgi ning vajaduse korral kohandab oma õpistrateegiaid.

Keeleoskuse taotletav hea tase põhikooli lõpus

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
B-võõrkeel	A2.2	A2.2	A2.2	A2.2

2.2.4.2. Õppesisu

III kooliastmes alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal. Neile lisanduvad järgmised alateemad:

- 1) „Mina ja teised“ – huvid ja võimed, iseloom; tervis; suhted sõpradega ja lähikondsetega;
- 2) „Kodu ja lähiümbrus“ – kodu ja koduümbrus, kodukoha tuntumad vaatamisväärsused; igapäevased kodused tööd ja tegemised, perekondlikud sündmused ja tähtpäevad;
- 3) „Kodukoht Eesti“ – Eesti asukoht ja sümboolika, riigikord, tähtpäevad ning kultuuritavad, vaatamisväärsused; elu linnas ja maal; ilmastikunähtused, loodus ning käitumine looduses, looduskaitse;

- 4) „Riigid ja nende kultuur“ – õpitavat keelt kõnelevate riikide sümboolika, tähtpäevad ja kombed; mõningad tuntumad sündmused ja saavutused ning nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast; õpitava keele kultuuriruumi kuuluvad riigid; Eesti naaberriikide ning tuntumate maailmariikide nimed, rahvad ja keeled;
- 5) „Igapäevaelu. Õppimine ja töö“ – koolitee; koolielu; tee küsimine ja juhatamine; hügieeni- ja toitumisharjumused ning tervislik eluviis, suhtlemine teeninduses ja arsti juures; ametid ning kutsevalik;
- 6) „Vaba aeg“ – huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid; meediavahendid; reklaam; kultuuriline mitmekesisus.

2.2.4.3. Õppetegevus

Õpetuse eesmärk on julgustada õpilast võõrkeeles suhtlema. Kõiki osaoskusi arendatakse võrdset, suurendades suulise suhtluse kõrval järk-järgult kirjaliku suhtluse mahtu. Õpilast suunatakse õpitavat keelt aktiivselt kasutama nii tunnis kui ka väljaspool tundi. Õpilased hakkavad keeleõpet käsitlema analüüsivalt, õppides kõrvutama eri keelte sarnasusi ja erinevusi ning märkama enda ja teiste keelekasutusvigu. Teemasid käsitledes pööratakse tähelepanu kultuuride tunnetamiseks ning kõrvutamisele oma kultuuriga, rõhutades kõigi kultuuride omanäolisust ja väärtuslikkust. Õpilased mõistavad erinevaid kultuuritavasid ning oskavad neid arvestada. Õpilane õpib väärtustama mõtteviiside mitmekesisust, avaldama oma arvamust ja arvestama erinevaid seisukohti.

Osaoskuste arendamiseks sobivad:

- 1) eri liiki eakohaste tekstide kuulamine ja lugemine;
- 2) adapteeritud eakohaste tekstide iseseisev lugemine;
- 3) meedia- ja autentsete audiovisuaalsete materjalide kasutamine (nt uudised, lühifilmid);
- 4) loovtööde kirjutamine (nt sõnumid, postkaardid, isiklikud kirjad, kuulutused, lühiülevaated);
- 5) projektitööd;
- 6) lühiettekanded (nt pildikirjeldus, hobide tutvustamine, projektitööde kokkuvõtted);
- 7) rolli- ja suhtlusmängud;
- 8) info otsimine erinevatest võõrkeelsetest teatmeallikatest (nt sõnaraamatud, internet).

2.2.4.4. Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast. Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Hinne kujuneb kahest poolest: tähest, mis iseloomustab mõõdetavaid õpitulemusi, ning õpetaja märkamistest, mis annavad talle avarama võimaluse anda tagasisidet õpilase arengu, motivatsiooni, suhtlemis- ja koostööoskuste kohta. Sõnaline hinnang võimaldab tähest täpsemini kirjeldada nii hetkeseisu kui anda soovitusi edasiseks.

III kooliastmes hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult. Kolm korda aastas saab õpilane tagasisidet kas sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta.

Õpilane seab koostöös õpetajaga endale õpieesmärged ning annab oma teadmiste ja oskuste hinnangu. Õpilane annab õpetaja juhendamisel hinnangu õppele ning oma tööle õpitavas võõrkeeles, isegi kui eneseväljendusoskus on piiratud.

Hindamise eesmärgiks on

- toetada õpilase arengut – anda tagasisidet õpilase arengu kohta, innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima, suunata õpilase enesehinnangu kujunemist;
- suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
- anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks (ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks).

Õpetajad annavad lisaks aineteadmistele ka vähemalt kaks korda aastas tagasiside õpilase käitumisele ja hoolsusele.

B-VÕÕRKEEL (prantsuse, saksa, vene keel) AINEKAVA VII KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil, 3 tundi nädalas / 105 tundi õppeaastas

Õpitulemused

7.klassi lõpetaja

1. mõistab selgelt ja aeglaselt antud juhiseid ning pöördumisi.
2. saab aru lihtsatest kirjalikest tööjuhistest; lugemise tempo on aeglane, teksti mõistmiseks võib vaja minna korduvat lugemist;
3. oskab lühidalt kirjeldada lähiümbrust, igapäevaseid toiminguid ja inimesi;
4. koostab õpitud sõnavara piires lähiümbruse ja inimeste kirjeldusi.
5. hakkab mõistma erinevaid kultuuritavasid ning oskab neid arvestada;
6. väärtustab mõtteviiside mitmekesisust, avaldab oma arvamust ja arvestab erinevaid seisukohti;
7. rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja strateegiaid, oskab õpetaja juhendamisel töötada iseseisvalt, paaris ja rühmas;
8. seab endale õpieesmäärke ning hindab oma saavutusi koos kaaslaste ja õpetajaga.

Õpitegevused

7. klassis suunab õpetaja õpilasi aina enam võõrkeeles suhtlema. Kõiki osaoskusi arendatakse võrdselt. Sõnavara laieneb koos õppesisuga, seejuures toetab keeleõppe sisu teisi aineid ainesõnavara toel (erinevate koolisiseste koostööprojektide raames).

Sõnavara laiendamisele aitab kaasa ka võõrkeelse meedia eesmärgipärane kasutamine. Õpilast suunatakse iseseisvalt otsima/lugema teavet teda huvitavas valdkonnas ning seda kaaslastega jagama. Suur osakaal on rühma- ja meeskonnatööl.

Kirjutamisoskuse arendamisel pööratakse tähelepanu õpilase loovuse arendamisele. Kirjutistes suunatakse õpilast avaldama oma arvamust, andma hinnanguid.

Õppetöös kasutavad õpilased iseseisvalt keelesõnastikke ning internetisõnastikke, selleks pakutakse õpilastele eesmärgipäraseid ülesandeid.

Õpilane õpib koos õpetaja ja kaaslastega oma tegevusi kavandama ja hindama ning valima ja rakendama tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi, nägema oma eksimusi ning korrigeerima oma tegevust.

Enesehindamise oskuse arendamisel kasutatakse erinevaid töövõtteid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused, eneseanalüüsi lehed), mis suunavad õpilasi oma tööd analüüsima.

Prantsuse keeles on õpilastel võimalus soovi korral sooritada DELF A1 või A2 Scolaire eksam. Saksa keele õppijad osalevad „Saksa kevade“ raames erinevatel üritustel osalejate või pealtvaatajatena. Lisaks toimuvad ka ühised teatri-ja kinokülastused.

Õpisisu

Õpisisu	Läbivad teemad
Mina ja teised Tervis. Huvid ja võimed. Iseloom. Suhted sõprade ja lähikondsetega.	Tervis ja ohutus Väärtused ja kõlblus
Kodu ja lähiümbrus Kodukoha tuntumad vaatamisväärsused. Perekondlikud sündmused ja tähtpäevad.	Kultuuriline identiteet Väärtused ja kõlblus
Riigid ja nende kultuur Mõningad tuntumad inimesed, sündmused ja saavutused. Toitumistavad.	Kultuuriline identiteet Väärtused ja kõlblus
Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Toitumisharjumused ja tervislik eluviis. Arsti juures. Ametid ja kutsevalik.	Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine Väärtused ja kõlblus Tervis ja ohutus
Vaba aeg Erinevad vaba aja veetmise viisid.	Väärtused ja kõlblus Tervis ja ohutus

Hindamine

7.klassis hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult ning õpilane saab õppetöö käigus tagasisidet kas suulise või kirjaliku sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta.

7. klassis toimub hindamine 3 korda õppeaastas: novembris, märtsis ja juunis. Perioodihinded kujunevad kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Kujundava hindamise käigus seavad õpilased koos kaaslaste ja õpetajaga endale õpieesmärgid ning sõnastavad, mille nad on enda arvates hästi omandanud ja/või mille omandamiseks peavad nad veel tööd tegema. Õpilane annab õpetaja juhendamisel õppeprotsessile ja oma tööle hinnangu õpitavas keeles ka siis, kui ta eneseväljendusoskus on piiratud.

B-VÕÕRKEEL (prantsuse, saksa, vene keel) AINEKAVA VIII KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil, 3 tundi nädalas / 105 tundi õppeaastas

Õpitulemused

8.klassi lõpetaja

1. mõistab lihtsaid vestlusi ning lühikeste jutustuste, teadete ja sõnumite sisu, kui need on talle tuttavatel teemadel, seotud igapäevaste tegevustega ning esitatud aeglaselt ja selgelt;
2. loeb üldkasutatava sõnavaraga lühikesi tavatekste (nt isiklikud kirjad, kuulutused uudised, juhised, kasutusjuhendid); leiab tekstis sisalduvat infot ja saab aru teksti mõttest;
3. oskab lühidalt kirjeldada lähiümbrust, igapäevaseid toiminguid ja inimesi;
4. kirjutab lihtsaid teateid igapäevaeluga seotud tegevustest (nt postkaart, kutse); koostab lühisõnumeid;
5. mõistab erinevaid kultuuritavasid ning oskab neid arvestada;
6. väärtustab mõtteviiside mitmekesisust, avaldab oma arvamust ja arvestab erinevaid seisukohti;
7. rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja strateegiaid, oskab õpetaja juhendamisel töötada iseseisvalt, paaris ja rühmas;

8. seab endale õpieesmäärke ning hindab oma saavutusi koos kaaslaste ja õpetajaga

Õpitegevus

8. klassis suhtlevad õpilased võimalusel vaid võõrkeeles. Kõiki osaoskusi arendatakse võrdselt. Sõnavara laieneb koos õppesisuga, seejuures toetab keeleõppe sisu teisi aineid ainesõnavara toel (erinevate koolisestest koostööprojektide raames).

Sõnavara laiendamisele aitab kaasa ka võõrkeelse meedia eesmärgipärane kasutamine. Õpilast suunatakse iseseisvalt otsima/lugema teavet teda huvitavas valdkonnas ning seda kaaslastega jagama. Suur osakaal on rühma- ja meeskonnatööl (näiteks PowerPoint esitlused jms).

Kirjutamisoskuse arendamisel pööratakse tähelepanu õpilase loovuse arendamisele. Kirjutistes suunatakse õpilast avaldama oma arvamust, andma hinnanguid.

Õppetöös kasutavad õpilased iseseisvalt keelesõnastikke ning internetisõnastikke, selleks pakutakse õpilastele eesmärgipäraseid ülesandeid.

Õpilane õpib koos õpetaja ja kaaslastega oma tegevusi kavandama ja hindama ning valima ja rakendama tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi, nägema oma eksimusi ning korrigeerima oma tegevust.

Enesehindamise oskuse arendamisel kasutatakse erinevaid töövõtteid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused, eneseanalüüsi lehed), mis suunavad õpilasi oma tööd analüüsima.

Prantsuse keeles on õpilastel võimalus soovi korral sooritada DELF A2 Scolaire eksam. Saksa keele õppijad külastavad Rahvusraamatukogus olevaid saksakeelseid lugemissaale, mille raames osalevad õpitubades. Vene keelt õppivad õpilased viivad keelekümbluse projekti raames „Räägime sõbra keeles“ läbi ühiseid tunde vene õppekeelega kooli õpilastega, kes õpivad võõrkeelena eesti keelt.

Õpisisu

Õpisisu	Läbivad teemad
Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Tulevikuplaanid, edasiõppimine.	Väärtus ja kõlblus Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine
Keskkond ja keskkonnakaitse Säästev eluviis. Keskkonnasõbralik käitumine.	Väärtus ja kõlblus Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng Tervis ja ohutus
Riigid ja nende kultuur Ajalugu ja kultuur.	Kultuuriline identiteet Väärtus ja kõlblus
Vaba aeg Meediavahendid.	Teabekeskond Väärtus ja kõlblus
Kodukoht Elu linnas ja maal. Ilmastikunähtused, loodus, looduskaitse.	Kodanikuaktiivsus ja ettevõtlikkus Väärtus ja kõlblus

Hindamine

8.klassis hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult ning õpilane saab õppetöö käigus tagasisidet kas suulise või kirjaliku sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta.

8. klassis toimub hindamine 3 korda õppeaastas: novembris, märtsis ja juunis. Perioodihinded kujunevad kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Kujundava hindamise käigus seavad õpilased koos kaaslaste ja õpetajaga endale õpieesmäärke ning sõnastavad, mille nad on enda arvates hästi omandanud ja/või mille omandamiseks

peavad nad veel tööd tegema. Õpilane annab õpetaja juhendamisel õppeprotsessile ja oma tööle hinnangu õpitavas keeles ka siis, kui ta eneseväljendusoskus on piiratud.

B-VÕÕRKEEL (prantsuse, saksa, vene keel) AINEKAVA IX KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil, 3 tundi nädalas / 105 tundi õppeaastas

Õpitulemused

9.klassi lõpetaja

1. tuleb teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades toime õpitavat keelt emakeelena rääkiva kõnelejaga;
2. saab õpitud temaatika piires aru lauseist ja sageli kasutatavaist väljendeist;
3. mõistab õpitud temaatika piires olulist;
4. kirjutab õpitud temaatika piires lühikesi tekste;
5. hangib infot erinevatest võõrkeelsetest infoallikatest;
6. on omandanud esmased teadmised õpitava keele maa kultuuriloost;
7. teadvustab eakohaselt õpitava maa ja oma maa kultuuri erinevusi ning oskab neid arvestada;
8. töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas;
9. hindab õpetaja abiga oma tugevaid ja nõrku külgi seatud eesmärkide järgi ning vajaduse korral kohandab oma õpistrateegiaid.

Õpitegevus

9. klassis suhtlevad õpilased võimalusel vaid võõrkeeles. Kõiki osaoskusi arendatakse võrdset. Sõnavara laieneb koos õppesisuga, seejuures toetab keeleõppe sisu teisi aineid ainesõnavara toel (erinevate koolisiseste koostööprojektide raames).

Sõnavara laiendamisele aitab kaasa ka võõrkeelse meedia eesmärgipärane kasutamine. Õpilast suunatakse iseseisvalt otsima/lugema teavet teda huvitavas valdkonnas ning seda kaaslastega jagama. Suur osakaal on rühma- ja meeskonnatööl (näiteks power point esitlused jms).

Kirjutamisoskuse arendamisel pööratakse tähelepanu õpilase loovuse arendamisele. Kirjutistes suunatakse õpilast avaldama oma arvamust, andma hinnanguid, analüüsima.

Õppetöös kasutavad õpilased iseseisvalt keelesõnastikke ning internetisõnastikke, selleks pakutakse õpilastele eesmärgipäraseid ülesandeid.

Õpilane õpib koos õpetaja ja kaaslastega oma tegevusi kavandama ja hindama ning valima ja rakendama tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi, nägema oma eksimusi ning korrigeerima oma tegevust.

Enesehindamise oskuse arendamisel kasutatakse erinevaid töövõtteid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused, eneseanalüüsi lehed), mis suunavad õpilasi oma tööd analüüsima.

Vene keele õppijad külastavad Puškini keskust ja Peeter I majamuuseumit, et lähemalt tutvuda vene keele ja kultuuriga.

9. klassis toimub õpilastel ka ühistund ehk nn „keelevann“, kus kõik B-võõrkeele rühmad esinevad oma etteastega.

Õpisisu

Õpisisu	Läbivad teemad
Mina ja teised	Väärtused ja kõlblus

Lapsepõlv ja sõprus. Pereväärtused. Suhted vanematega.	
Igapäevaelu. Õppimine ja töö Erinevate koolisüsteemide võrdlus. Pereprobleemid.	Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet
Vaba aeg Reisimine ja hobid. Kultuuriline mitmekesisus	Tervis ja ohutus Väärtused ja kõlblus
Tehnoloogia areng Tehnikasaavutused läbi aegade	Tehnoloogia ja innovatsioon Teabekeskond

Hindamine

9.klassis hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult ning õpilane saab õppetöö käigus tagasisidet kas suulise või kirjaliku sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta.

9. klassis toimub hindamine 3 korda õppeaastas: novembris, märtsis ja juunis. Perioodihinded kujunevad kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Prantsuse keeles on õpilastel võimalus soovi korral sooritada DELF A2 (tublimatel ka B1) Scolaire eksam. Saksa keele õppurid võivad sooritada DSD I eksami.

Kujundava hindamise käigus seavad õpilased koos kaaslaste ja õpetajaga endale õpieesmärged ning sõnastavad, mille nad on enda arvates hästi omandanud ja/või mille omandamiseks peavad nad veel tööd tegema. Õpilane annab õpetaja juhendamisel õppeprotsessile ja oma tööle hinnangu õpitavas keeles ka siis, kui ta eneseväljendusoskus on piiratud.

2.3 C-võõrkeel

2.3.1 Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli C-võõrkeele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) saavutab keeleoskuse taseme, mis võimaldab tal igapäevastes suhtlusolukordades toime tulla;
- 2) huvitub võõrkeelte õppimisest ning nende kaudu silmaringi laiendamisest;
- 3) omandab oskuse märgata ja väärtustada erinevate kultuuride eripära;
- 4) tunneb erinevaid võõrkeelte õppimise strateegiaid ning oskab neid iseseisvalt kasutada;
- 5) huvitub õpitavat keelt kõnelevatest maadest ja nende kultuurist;
- 6) oskab kasutada eakohaseid võõrkeelseid teatmeallikaid (nt teatmeteosed, sõnaraamatud, internet), et leida vajalikku infot ka teistes valdkondades ja õppeainetes.

2.3.2 Õppeaine kirjeldus

Rocca al Mare Koolis alustatakse kolmanda võõrkeele, **C-võõrkeele**, õppimist **7. klassis**. Valida on võimalik nelja keele vahel: **prantsuse, hispaania, saksa või vene keel**.

C-võõrkeele kui kolmanda omandatava võõrkeele õpe võimaldab õpilasel laiendada oma suhtlemisvõimalusi ja kultuurilist silmaringi, tagab juurdepääsu teadmiskandjatele ning loob eeldused vahetuks suhtlemiseks, toetab edasisi õpinguid ja tegevust ühiskonnas.

Oluline on erinevate keelte üksteist toetav ja väärtustav õpetamine, aga eriti seoste nägemine A- ja B-võõrkeelega. A- ja B- võõrkeelt õppides saadud õpikogemus ja omandatud õpioskused toetavad C-võõrkeele õppimist. Samuti arvestatakse teadmisi, mida õpilane saab õpitava keele maa ja kultuuri kohta teiste õppeainete kaudu.

Võõrkeele kui õppeaine ja suhtlusvahendi omandamine on tegevus, mis nõuab õppijalt pikaajalist pingutust ning aktiivset osalust.

Keeletunnis suheldakse peamiselt õpitavas võõrkeeles. Emakeelt võib kasutada vajaduse korral selgituste andmiseks.

Võõrkeeleõppes on kesksel kohal tegevused, mis nõuavad keele eesmärgistatud kasutamist ja lõimivad erinevaid keeleoskuse aspekte.

Õpetuses lähtutakse kommunikatiivse õpetuse põhimõtetest. Kommunikatiivne keeleoskus (suhtluspädevus) hõlmab kolme komponenti: keelelist, sotsiolingvistilist ja pragmaatilist.

Keeleteadmised ei ole eesmärk omaette, vaid vahend parema keeleoskuse omandamiseks.

Keele struktuuri õpitakse kontekstis, järk-järgult jõutakse grammatikareeglite teadliku omandamise juurde. Sotsiolingvistilise pädevuse kaudu areneb õppija keelekasutuse olukohasus (viisakusreeglid, keeleregister jm). Pragmaatilise pädevuse kaudu areneb õppija võime mõista ja luua tekste. Suhtluspädevust arendatakse keeleliste toimingute (kuulamise, lugemise, rääkimise, kirjutamise) kaudu.

Keeleõppe telje moodustavad teemavaldkonnad, mille kaudu ja piires kujuneb suhtluspädevus. Kõigis kooliastmes ja klassides käsitletakse teemasid kõigist teemavaldkondadest, kuid rõhuasetused ja maht on erinevad. Teemade käsitlemisel lähtutakse õpilaste kogemustest, huvidest ja vajadustest.

Õppetegevusi kavandades lähtutakse didaktilistest põhiprintsiipidest (lähemalt kaugemale, tuntult tundmatule, lihtsalt keerulisele, konkreetselt abstraktsele) ning keelekasutuse vajadustest (alustades sagedamini kasutatavatest sõnadest ja vormidest).

Rõhk on interaktiivsel õppimisel ja õpitava keele kasutamisel. Kõigis kooliastmes on oluline osa paaris- ja rühmatööl. Õpilasi suunatakse tegema eakohast iseseisvat tööd (lugema, infot hankima, projektides osalema jne).

Suhtluspädevuse ja kultuuriteadlikkuse arendamiseks ergutatakse õpilasi kasutama õpitavat keelt ka väljaspool keeletundi. Motivatsiooni suurendamiseks on soovitatav aidata leida kirjasõpru ning korraldada õppereise, õpilasvahetusi ja kohtumisi õpitavat keelt emakeelena kõnelejatega.

Kõigis kooliastmes on oluline õppijat motiveerida ning kujundada temas positiivset hoiakut keeleõppesse. Eduelamuse saavutamiseks luuakse tundides positiivne õhkkond ja väärtustatakse õppija iga edusammu.

Õppimist toetab kujundav hindamine. Igal õppeperioodil peab õpilane saama tagasisidet kas sõnalise hinnangu või hinde vormis. Tunnustama peab ka tulemuse saavutamiseks tehtud jõupingutusi. Vigu käsitletakse õppeprotsessis normaalse õppimise osana, nende analüüsimine soodustab õpitava mõistmist ning võimaldab õpilasel oma keelekasutust korrigeerida.

Õpetaja hinnangute kõrval kasutatakse õppes ka enesehindamist ja kaaslaste antud hinnanguid.

2.3.3. C-võõrkeele õpitulemused, õppesisu, õppetegevus ja hindamine III kooliastmes

2.3.3.1. Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- 1) mõistab lihtsate vestluste, sõnumite ja tekstide sisu õpitud temaatika piires;
- 2) saab hakkama igapäevastes lihtsates suhtlusolukordades, tuginedes õpitud kultuuriteadmistele;
- 3) koostab lihtsaid tekste õpitud temaatika piires;
- 4) tunneb huvi õpitavat keelt kõnelevate maade kultuurielu vastu;

- 5) kasutab võõrkeelseid teabeallikaid (nt sõnaraamatud, internet) vajaliku informatsiooni leidmiseks;
- 6) seab eesmärged ja hindab nende saavutatuse taset ning valib ja vajaduse korral muudab oma õpistrateegiaid;
- 7) seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste valdkondade teadmistega.

Keeleoskuse taotletav hea tase põhikooli lõpus

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
hea õpitulemus	A2.1	A2.1	A2.1	A2.1

2.3.3.2. Õppesisu

II kooliastmes alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal. Neile lisanduvad järgmised alateemad:

- 1) „Mina ja teised“ – huvid ja võimed, iseloom; tervis; suhted sõpradega ja lähikondsetega;
- 2) „Kodu ja lähiümbrus“ – kodu ja koduümbrus, kodukoha tuntumad vaatamisväärsused; igapäevased kodused tööd ja tegemised, perekondlikud sündmused ja tähtpäevad;
- 3) „Kodukoht Eesti“ – Eesti asukoht ja sümboolika, riigikord, tähtpäevad ning kultuuritavad, vaatamisväärsused; elu linnas ja maal; ilmastikunähtused, loodus ning käitumine looduses, looduskaitse;
- 4) „Riigid ja nende kultuur“ – õpitavat keelt kõnelevate riikide sümboolika, tähtpäevad ja kombed; mõningad tuntumad sündmused ja saavutused ning nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast; õpitava keele kultuuriruumi kuuluvad riigid; Eesti naaberriikide ning tuntumate maailmariikide nimed, rahvad ja keeled;
- 5) „Igapäevaelu. Õppimine ja töö“ – koolitee; koolielu; tee küsimine ja juhatamine; hügieeni- ja toitumisharjumused ning tervislik eluviis, suhtlemine teeninduses ja arsti juures; ametid ning kutsevalik;
- 6) „Vaba aeg“ – huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid; meediavahendid; reklaam; kultuuriline mitmekesisus.

2.3.3.3. Õppetegevus

Õpetuse eesmärk on julgustada õpilast võõrkeeles suhtlema. Kõiki osaoskusi arendatakse võrdset, suurendades suulise suhtluse kõrval järk-järgult kirjaliku suhtluse mahtu. Õpilast suunatakse õpitavat keelt aktiivselt kasutama nii tunnis kui ka väljaspool tundi. Õpilased hakkavad keeleõpet käsitlema analüüsivalt, õppides kõrvutama eri keelte sarnasusi ja erinevusi ning märkama enda ja teiste keelekasutusvigu. Teemasid käsitledes pööratakse tähelepanu kultuuride tundmaõppimisele ning kõrvutamisele oma kultuuriga, rõhutades kõigi kultuuride omanäolisust ja väärtuslikkust. Õpilased mõistavad erinevaid kultuuritavasid ning oskavad neid arvestada. Õpilane õpib väärtustama mõtteviiside mitmekesisust, avaldama oma arvamust ja arvestama erinevaid seisukohti.

Osaoskuste arendamiseks sobivad:

- 1) eri liiki eakohaste tekstide kuulamine ja lugemine;
- 2) adapteeritud eakohaste tekstide iseseisev lugemine;
- 3) meedia- ja autentsete audiovisuaalsete materjalide kasutamine (nt uudised, lühifilmid);
- 4) loovtööde kirjutamine (nt sõnumid, postkaardid, isiklikud kirjad, kuulutused, lühiülevaated);
- 5) projektitööd;
- 6) lühiettekanded (nt pildikirjeldus, hobide tutvustamine, projektitööde kokkuvõtted);
- 7) rolli- ja suhtlusmängud;
- 8) info otsimine erinevatest võõrkeelsetest teatmeallikatest (nt sõnaraamatud, internet).

2.3.3.4. Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast. Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Hinne kujuneb kahest poolest: tähest, mis iseloomustab mõõdetavaid õpitulemusi, ning õpetaja märkamistest, mis annavad talle avarama võimaluse anda tagasisidet õpilase arengu, motivatsiooni, suhtlemis- ja koostööoskuste kohta. Sõnaline hinnang võimaldab tähest täpsemini kirjeldada nii hetkeseisu kui anda soovitusi edasiseks.

III kooliastmes hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult. Kolm korda aastas saab õpilane tagasisidet kas sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta.

Õpilane seab koostöös õpetajaga endale õpieesmärgid ning annab oma teadmistele ja oskustele hinnangu. Õpilane annab õpetaja juhendamisel hinnangu õppele ning oma tööle õpitavas võõrkeeles, isegi kui eneseväljendusoskus on piiratud.

Hindamise eesmärgiks on

- toetada õpilase arengut – anda tagasisidet õpilase arengu kohta, innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima, suunata õpilase enesehinnangu kujunemist;
- suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
- anda alus õpilase järgmise klassi üleviimiseks (ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks).

Õpetajad annavad lisaks aineteadmistele ka vähemalt kaks korda aastas tagasiside õpilase käitumisele ja hoolsusele.

C-VÕÕRKEEL (hispaania-, prantsuse, saksa, vene keel) AINEKAVA VII KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil, 3 tundi nädalas / 105 tundi õppeaastas

Õpitulemused

7. klassi lõpetaja

1. reageerib pöördumistele adekvaatselt (nt tervitused, tööjuhised);
2. suudab esitada ja vastata lihtsamatele küsimustele oma nime, vanuse, elukoha, hobide, pere kohta;
3. loeb sõnu, fraase ja lauseid õpitud sõnavara ulatuses; arusaamist võib toetada pildimaterjal;

4. suudab vestluskaaslase abil, toetudes emakeelele ja žestidele end elementaarsetes olukordades väljendada;
5. oskab kirjutada isikuandmeid (nt vihiku peale);
6. koostab lühikesi lauseid õpitud mallide alusel;
7. teadvustab õpitava maa ja oma kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning suhtub nendesse positiivselt;
8. rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskuseid ja strateegiaid, õpetaja kaasabil suudab töötada iseseisvalt, paaris ja rühmas;

Õpitegevused

7. klassis toimub esimene tutvumine uue, kolmanda keele ja kultuuriga. Omandatakse esmased teadmised selle maa kohta, mille keelt õpitakse (näiteks geograafilise kaardi joonistamine, riigi sümboolika õppimine jne.). Alustatakse põhisõnavara omandamist. Suur on suulise eelkursuse osakaal. Tähtsal kohal on tähestiku ja kirjatähtede omandamine. Õpilased täidavad ankeeti ja kirjutavad etteantud väljenditega lühitutvustust enda kohta. Olulisel kohal on minidialoogide esitamine (õpitud sõnavara ja lausemallide piires), sõnavara õppimine, hääldusreeglite omandamine. Harjutatakse lihtsate tekstide lugemist, lihtsate kuulamisülesannete puhul põhiinfost arusaamist.

Õpetaja juhendamisel õpitakse püstitama lähemaid ja kaugemaid realistlikke eesmärke, nt õpilase individuaalne eesmärk osaoskuste arendamisel või teemasisene eesmärk. Eesmärke võib seada nii iseendale kui grupile. Enesehindamisoskuse arendamisel kasutatakse erinevaid töövõtteid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused), mis suunavad õpilasi oma ja teiste tööd analüüsima.

Üldpädevuste kujundamine toimub õpetaja suunamisel läbi klassi tööreeglite, lihtsamate rühmatööde, rollimängude, teemade ja erinevate tööülesannete nii klassiruumis kui ka väljaspool selleks, et õpilane õpiks nägema oma rolli kollektiivis ja mõistma oma vastutust talle antud ülesandes.

Õppesisu

Õppesisu	Läbivad teemad
Mina Tervitamine, viisakusväljendid. Enesetutvustus. Ühised tegevused.	Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet
Kodu ja lähiümbros Pereliikmed, lähisugulased. Minu kodu. Lemmikloomad.	Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet
Minu päev. Õppimine. Lihtsamad tegevused kodus ja koolis ning nendega seonduvad esemed.	Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet
Vaba aeg Lemmiktegevused ja eelistused.	Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet

Hindamine

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Hinne kujuneb kahest poolest: tähest, mis iseloomustab mõõdetavaid õpitulemusi, ning õpetaja märkamistest, mis annavad talle avarama võimaluse anda tagasisidet õpilase arengu, motivatsiooni, suhtlemis- ja

koostööoskuste kohta. Sõnaline hinnang võimaldab tähest täpsemini kirjeldada nii hetkeseisu kui anda soovitusi edasiseks.

7. klassis toimub hindamine 3 korda õppeaastas: novembris, märtsis ja juunis. Perioodihinded kujunevad arvestuslike vastamiste, kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

C-VÕÕRKEEL (hispaania, prantsuse, saksa, vene keel) AINEKAVA VIII KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil, 3 tundi nädalas / 105 tundi õppeaastas

Õpitulemused

8.klassi lõpetaja

1. saab aru selgelt hääldatud fraasidest, lausetest ja tuttava situatsiooniga seotud lühikestest dialoogidest;
2. loeb lühikesi lihtsaid tekste (nt ürituste kavad, postkaardid, meilid, kuulutused, sildid, teeviidad, lühiankeedid, -küsimustikud, -teated, -sõnumid) ja leiab neist vajaliku faktiinfo;
3. oskab lühidalt tutvustada iseennast ja oma ümbrust;
4. oskab lühidalt kirjutada iseendast ja teisest inimesest;
5. teadvustab riigi, kus kõneldakse õpitavat keelt, ja oma maa kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning oskab nendega arvestada;
6. rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskuseid ja strateegiaid, õpetaja kaasabil suudab töötada iseseisvalt, paaris ja rühmas;

Õpitegevused

8. klassis toetab õpetaja õpilaste võõrkeeles suhtlemist nii suulises kui kirjalikus vormis. Põhitegevuseks on kuulamis- ja rääkimisoskuse arendamine, kuid järjest rohkem pööratakse tähelepanu ka lugemis- ja kirjutamisoskusele, jätkuvalt tegeldakse õigekirjaoskuse ja loovuse süstemaatilise arendamisega.

Sõnavara laieneb koos õppesisuga.

Sõnavara laiendamisele aitab kaasa ka interneti eesmärgipärane kasutamine. Õpilast suunatakse otsima/lugema lihtsat infot õpetaja poolt nimetatut internetilehekülgedelt. Erinevates rühmatöödes ja mängudes kasutatakse etteantud lausemudeleid.

Kirjutamisoskuse arendamisel on abiks etteantud mallid. Õpilased oskavad kirjutada lihtlausetega põhiiseloostust enda kohta.

Õppetöös kasutavad õpilased iseseisvalt keelesõnastikke ning internetisõnastikke, selleks pakutakse õpilastele eesmärgipäraseid ülesandeid.

Üldpädevuste kujundamine toimub tunnitöös erinevate töövõtetega (individuaalsed ülesanded, paaris- ja rühmatööd). Õpilane õpib koos õpetaja ja kaaslastega oma tegevusi kavandama ja hindama ning valima ja rakendama tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi, nägema oma eksimusi ning korrigeerima oma tegevust.

Enesehindamise oskuse arendamisel kasutatakse erinevaid töövõtteid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused, eneseanalüüsi lehed), mis suunavad õpilasi oma tööd analüüsima.

8. klassis toimub õpilastel ka aineteülene projekt, kus kõik C-võõrkeele rühmad uurivad ainetundides maade, kus õpitavat keelt kõneldakse, toidukultuuri ning projekti lõpuks tutvustatakse teistele rühmadele oma uurimistööde tulemusi.

Õppesisu

Õpisisu	Läbivad teemad
Mina ja teised Välimuse ja iseloomu kirjeldus. Ühised tegevused, ettepaneku tegemine.	Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet
Kodu ja lähiümbrus Tee juhatamine, minu kodukoht.	Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet Tervis ja ohutus
Kodukoht Eesti. Tähtpäevadega seotud kombeid.	Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet Teabekeskond
Vaba aeg Reisimine. Hobid.	Väärtused ja kõlblus Kultuuriline identiteet Tervis ja ohutus
Igapäevaelu Päevaplaan. Kohustused kodus.	Väärtused ja kõlblus Tervis ja ohutus

Hindamine

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest, mille käigus seavad õpilased koos kaaslaste ja õpetajaga endale õpieesmärgid ning sõnastavad, mille nad on enda arvates hästi omandanud ja/või mille omandamiseks peavad nad veel tööd tegema. Hinne kujuneb kahest poolest: tähest, mis iseloomustab mõõdetavaid õpitulemusi, ning õpetaja märkamistest, mis annavad talle avarama võimaluse anda tagasisidet õpilase arengu, motivatsiooni, suhtlemis- ja koostööoskuste kohta. Sõnaline hinnang võimaldab tähest täpsemini kirjeldada nii hetkeseisu kui anda soovitusi edasiseks.

8. klassis toimub hindamine 3 korda õppeaastas: novembris, märtsis ja juunis. Kõiki osaoskusi hinnatakse perioodi vältel. Perioodihinded kujunevad arvestuslike vastamiste, kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

C-VÕÕRKEEL (hispaania, prantsuse, saksa, vene keel) AINEKAVA IX KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil, 3 tundi nädalas / 105 tundi õppeaastas

Õpitulemused

9. klassi lõpetaja:

1. mõistab selgelt ja aeglaselt antud juhiseid ning pöördumisi.
2. saab aru lihtsatest kirjalikest tööjuhistest; lugemise tempo on aeglane, teksti mõistmiseks võib vaja minna korduvat lugemist;
3. oskab lühidalt kirjeldada lähiümbrust, igapäevaseid toiminguid ja inimesi;
4. koostab õpitud sõnavara piires lähiümbruse ja inimeste kirjeldusi.
5. hakkab mõistma erinevaid kultuuritavasid ning oskab neid arvestada;
6. väärtustab mõtteviiside mitmekesisust, avaldab oma arvamust ja arvestab erinevaid seisukohti;
7. rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja strateegiaid, oskab töötada iseseisvalt, paaris ja rühmas;

8. seab endale õpieesmärke ning hindab oma saavutusi koos kaaslaste ja õpetajaga.

Õpitegevused

9. klassis suunab õpetaja õpilasi aina enam võõrkeeles suhtlema. Kõiki osaoskusi arendatakse võrdselt. Sõnavara laieneb koos õppesisuga, seejuures toetab keeleõppe sisu teisi aineid ainesõnavara toel (erinevate koolisisesest koostööprojektide raames).

Sõnavara laiendamisele aitab kaasa ka võõrkeelse meedia eesmärgipärane kasutamine. Õpilased loevad keeleõppimiseks mõeldud ajakirju. Suur osakaal on rühma- ja meeskonnatööl.

Kirjutamisoskuse arendamisel pööratakse tähelepanu lihtsamate, õpilase elu puudutavate lühikirjelduste kirjutamisele. Valdavalt on kirjalikud tekstid kas kirjad või lühikesed kirjeldavad jutukesed.

Õppetöös kasutavad õpilased iseseisvalt keelesõnastikke ning internetisõnastikke, selleks pakutakse õpilastele eesmärgipäraseid ülesandeid.

Õpilane õpib koos õpetaja ja kaaslastega oma tegevusi kavandama ja hindama ning valima ja rakendama tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi, nägema oma eksimusi ning korrigeerima oma tegevust.

Enesehindamise oskuse arendamisel kasutatakse erinevaid töövõtteid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused, eneseanalüüsi lehed), mis suunavad õpilasi oma tööd analüüsima.

Õpisisu

Õpisisu	Läbivad teemad
Mina ja teised Tervis. Huvid ja võimed. Iseloom. Suhted sõprade ja lähikondsetega.	Tervis ja ohutus Väärtused ja kõlblus
Kodu ja lähiümborus Kodukoha tuntumad vaatamisväärsused. Perekondlikud sündmused ja tähtpäevad.	Kultuuriline identiteet Väärtused ja kõlblus
Riigid ja nende kultuur Mõningad tuntumad inimesed, sündmused ja saavutused. Toitumistavad.	Kultuuriline identiteet Väärtused ja kõlblus
Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Toitumisharjumused ja tervislik eluviis. Arsti juures. Ametid ja kutsevalik.	Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine Väärtused ja kõlblus Tervis ja ohutus
Vaba aeg Erinevad vaba aja veetmise viisid.	Väärtused ja kõlblus Tervis ja ohutus

Hindamine

9. klassis hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult ning õpilane saab õppetöö käigus tagasisidet kas suulise või kirjaliku sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta.

9. klassis toimub hindamine 3 korda õppeaastas: novembris, märtsis ja juunis. Perioodihinded kujunevad arvestuslike vastamiste ja protsessihinnete põhjal.

Kujundava hindamise käigus seavad õpilased koos kaaslaste ja õpetajaga endale õpieesmärke ning sõnastavad, mille nad on enda arvates hästi omandanud ja/või mille omandamiseks

peavad nad veel tööd tegema. Õpilane annab õpetaja juhendamisel õppeprotsessile ja oma tööle hinnangu õpitavas keeles ka siis, kui ta eneseväljendusoskus on piiratud.

Ainevaldkond „Võõrkeeled”

GÜMNAASIUM

1.Üldalused

1.1 Valdkonnapädevus

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) suhtleb eesmärgipäraselt nii kõnes kui ka kirjas, järgides vastavaid kultuuritavasid;
- 2) mõistab ja tõlgendab võõrkeeles esitatut;
- 3) on omandanud teadmisi erinevatest kultuuridest, mõistab kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid.

1.1.Ainevaldkonna õppeained ja maht

Gümnaasiumis õpitakse vähemalt kahte võõrkeelt: inglise keelt ja saksa, prantsuse või vene keelt. Eesmärk on saavutada gümnaasiumi lõpuks vähemalt kahe võõrkeelega valdamine iseseisva keelekasutaja tasemel (B-tase).

Õppainete maht (kursused)

B1-keeleoskustasemega võõrkeel	6 kursust
B2-keeleoskustasemega võõrkeel	7 kursust

1.2.Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonna sisene lõiming

Võõrkeeled avardavad inimese tunnetusvõimalusi ning suutlikkust mõista ja väärtustada mitmekultuurilist maailma, arendavad erinevate keeleliste ja mittekeeleliste vahenditega süsteemset mõtlemist ning eneseväljendusvõimalusi. Võõrkeeled arendavad kultuuriteadlikku suhtlusvõimet, andes teadmisi eri maade ja eri keeli kõnelevate rahvaste kohta.

Keeleõppe keskmes on temavaldkonnad, mille kaudu ja mille piires kujundatakse suhtluspädevust. Suhtluspädevust kujundatakse keele nelja osaoskuse arendamise kaudu: kuulamine, lugemine, rääkimine ja kirjutamine, mistõttu on täpsustavad õpitulemused esitatud osaoskuste kaupa. Erinevaid osaoskusi õpetatakse integreeritult.

Võõrkeeleõppe integratsioon teiste õppeainetega ning õppimist soodustava õpikeskkonna loomine toetab suhtluspädevuse omandamise kõrval ka maailmapildi, enesehinnangu ja väärtuskäitumise arengut. Raamdokumendi põhimõtete rakendamine õppetöös võimaldab arvestada õppija ealist ning individuaalset eripära, suunab erineva edasijõudmisega õpilasi seadma endale jõukohaseid õpieesmärke ning annab tagasisidet saavutatute kohta, toetades õpimotivatsiooni ning iseseisva õppija kujunemist.

Võõrkeeleõppe eesmärk on anda keelekogemusi ka väljaspool kooli, mis loob eelduse elukestvaks õppeks. Õppijas arendatakse oskust võrrelda oma keelt ja kultuuri teistega, mõista ja väärtustada nende eripära, olla tolerantne ning vältida eelarvamuslikku suhtumist võõrapärasesse. Teiste kultuuride tundmine aitab teadlikumalt tajuda oma keele ja kultuuri spetsiifikat.

Oluline on õppijat motiveerida ning kujundada temas positiivset hoiakut keeleõppesse. Eduelamuse saavutamiseks luuakse tundides positiivne õhkkond ja väärtustatakse õppija iga edusammu.

Lisaväärtuse annab keeleõppe omandamisele fakt, et gümnaasiumis toimuv Enesearendamiskursus (Self-development Course) viiakse osaliselt läbi inglise keeles.

Nüüdisaegne võõrkeeleeõpe eeldab avatud ja paindlikku meetodilist kontseptsiooni, mis põhineb meetodilis-didaktilistel arusaamadatel, mida saab õppija vajaduste põhjal kombineerida ja varieerida. Õppijakeskse võõrkeeleeõppe olulisemad põhimõtted on:

- 1) õppija aktiivne osalus õppes, tema teadlik ja loov võõrkeele kasutamine ning õpistrateegiate kujundamine;
- 2) keeleõppes kasutatava materjali sisu vastavus õppija huvidele;
- 3) erinevate aktiivõppevormide (sh paaris- ja rühmatöö) kasutamine;
- 4) õpetaja rolli muutumine teadmiste vahendajast õpilase koostööpartneriks ja nõustajaks teadmiste omandamise protsessis,
- 5) õppematerjalide mitmekesisus, nende kohandamine ja täiendamine lähtuvalt õppija eesmärkidest ning vajadustest.

1.3. Üldpädevuste kujundamine

Pädevustes eristatakse järgmisi omavahel seotud komponente: teadmised, oskused, väärtushinnangud ja käitumine. Nelja komponendi õpetamisel on kandev roll õpetajal, kelle väärtushinnangud ja enesekehtestamisoskus loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist. Võõrkeelte valdkonna õpitulemustes sisalduvad keelepädevused, kultuur (väärtushinnangud, käitumine) ja õpioskused.

Võõrkeelte valdkonda kuuluvate ainete õpetamisega kujundatakse kõiki üldpädevusi (väärtuspädevust, sotsiaalset pädevust, enesemääratluspädevust, õpipädevust, suhtluspädevust, matemaatikapädevust, ettevõtlikkuspädevust) seatud eesmärkide, käsitletavate teemade ning erinevate õpimeetodite ja -tegevuste kaudu.

Väärtuspädevust toetatakse õpitavaid keeli kõnelevate maade kultuuride tundmaõppimise kaudu. Õpitakse mõistma ja aktsepteerima erinevaid väärtussüsteeme, mis lähtuvad kultuurilisest eripärast.

Sotsiaalne pädevus annab võimaluse ennast ka võõrkeeltes edukalt teostada. Erinevates igapäevastes suhtlussituatsioonides toimetulekuks on lisaks sobivate keelendite valikule vaja teada õpitavat võõrkeelt kõnelevate maade kultuuritausta ja sellest tulenevaid käitumisreegleid ning ühiskonnas kehtivaid tavasid. Seetõttu on sotsiaalne pädevus seotud ka väärtuspädevusega. Sotsiaalse pädevuse kujundamisele aitab kaasa erinevate õpitöövormide kasutamine (nt rühmatöö, projektõpe) ning aktiivne osavõtt õpitava keelega seotud kultuuriprogrammidest.

Enesemääratluspädevus areneb võõrkeeleeõppes kasutatavate teemade kaudu. Iseendaga ja inimsuhetega seonduvat saab võõrkeeletunnis käsitleda arutluste, rollimängude ning muude õpitegevuste kaudu, mis aitavad õpilastel jõuda iseenda sügavama mõistmiseni. Oma tugevate ja nõrkade külgede hindamine on tihedalt seotud õpipädevuse arenguga.

Õpipädevust kujundatakse pidevalt erinevaid õpistrateegiaid rakendades (nt teabe otsimine võõrkeelsetest allikatest, sõnaraamatu kasutamine). Olulisel kohal on eneserefleksioon ning õpitud teadmiste ja oskuste analüüsimine.

Suhtluspädevus on võõrkeeleeõppe keskne pädevus. Võõrkeeleõpetuse eesmärgid lähtuvad otseselt suhtluspädevuse komponentidest ning nende sisust. Hea eneseväljendus-, teksti mõistmise ja tekstiloome oskus on eduka suhtlemise eelduseks võõrkeeltes.

Matemaatikapädevusega on võõrkeeleeõppel kõige väiksem kokkupuude, kuid see on olemas, sest suhtluspädevuse raames tuleb osata võõrkeeles arvutada (nt sisseoste tehes), samuti saab teemade raames käsitleda matemaatikapädevuse vajalikkust erinevates elu- ja tegevusvaldkondades.

Ettevõtlikkuspädevus kaasneb eelkõige enesekindluse ja julgusega, mida annab inimesele võõrkeeleoskus. Toimetulek võõrkeelses keskkonnas avardab õppija võimalusi oma ideede ja eesmärkide teostamisel ning loob eeldused koostööks teiste sama võõrkeelt valdavate ea- ja mõttekaaslastega.

1.4.Võõrkeelte valdkonna lõiminig teiste ainevaldkondadega

Valdkonnapädevustest arendatakse võõrkeeleõppes eelkõige suhtluspädevust ja teisi valdkonnapädevusi (sotsiaalset, kunsti-, loodusteaduslikku, matemaatika- ja kehakultuuripädevust). Kokkupuude kunstipädevusega toimub erinevate maade kultuurisaavutuste tundmaõppimise, eelkõige teemavaldkonna „Kultuur ja looming“ kaudu. Loodusteaduslik pädevus, matemaatikapädevus ja kehakultuuripädevus teostuvad erinevate teemavaldkondade (nt „Keskkond ja tehnoloogia“, „Inimene ja ühiskond“) ning nendes kasutatavate alustekstide kaudu.

Võõrkeeleõppes kasutatavad materjalid täiendavad teadmisi, mida õpilane omandab teistes õppeainetes, andes õpilasele keelilised vahendid erinevate valdkondadega seonduvate teemade käsitlemiseks.

Keelteoskus võimaldab õppijale ligipääsu lisateabeallikatele (teatmeteostele, võõrkeelsele kirjandusele, internetile jt), toetades sel moel materjali otsimist mõne teise õppeaine jaoks. Võõrkeelte omandamist toetab integreeritud õppematerjalide kasutamine lõimitud aine- ja keeleõppe raames (näiteks inglise kirjandus ja enesearenduskursus).

1.5. Läbivad teemad

Võõrkeelte valdkonna ained kajastavad õpieesmärke ja teemasid, mis toetavad õpilase algatusvõimet, mõtteaktiivsust ning läbivate teemade omandamist, kasutades selleks sobivaid võõrkeelseid (autentseid) alustekste ning erinevaid pädevusi arendavaid töömeetodeid.

Kõiki läbivaid teemasid käsitletakse viie teemavaldkonna kaudu. Eelkõige on läbivad teemad seotud järgmiste teemavaldkondadega:

- 1) „Haridus ja töö“, „Inimene ja ühiskond“ – elukestev õpe ja karjääri planeerimine;
- 2) „Keskkond ja tehnoloogia“, „Inimene ja ühiskond“ – keskkond ja jätkusuutlik areng;
- 3) „Eesti ja maailm“, „Haridus ja töö“, „Inimene ja ühiskond“ – kodanikualgatus ja ettevõtlikkus;
- 4) „Eesti ja maailm“, „Kultuur ja looming“, „Inimene ja ühiskond“ – kultuuriline identiteet;
- 5) „Keskkond ja tehnoloogia“, „Inimene ja ühiskond“ – teabekeskond;
- 6) „Keskkond ja tehnoloogia“, „Inimene ja ühiskond“ – tehnoloogia ja innovatsioon;
- 7) „Keskkond ja tehnoloogia“, „Inimene ja ühiskond“ – tervis ja ohutus;
- 8) läbivat teemat „Väärtused ja kõlblus“ käsitletakse kõigis viies teemavaldkonnas.

1.6.Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevusteks;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ja üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi, õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) mitmekesistatakse õpikeskkonda: muuseumid, näitused, teater, kino, kontserdid, arvutiklass jne;
- 7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: rollimängud, arutelud, diskussioonid, projektõpe jne.

1.7.Füüsiline õpikeskkond

- 1) Kool korraldab õppe rühmades.

2) Kool korraldab õppe klassis, kus on keeleõppe eesmärkide saavutamist toetav ruumikujundus koos vajaliku õppematerjali, sisustuse ja tehniliste abivahenditega.

1.8.Hindamine

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja täheliste (A+ ... F) hinnetega, nii nagu see on sätestatud kooli õppekava üldosas.

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemused sisaldavad hoiakuid ja väärtusi, mille kohta antakse sõnalist tagasisidet. Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised ja vastavuses õpitulemustega. Õpilane teab, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

Tunnustatakse ka tulemuse saavutamiseks tehtud jõupingutusi. Vigu käsitletakse normaalse keeleõppe osana, nende analüüsimine soodustab õpitava mõistmist ning võimaldab õpilasel oma keelekasutust korrigeerida. Õpetaja hinnangute kõrval kasutatakse õppes enesehindamist ja kaaslaste antud hinnanguid.

Hindamise eesmärgiks on

- toetada õpilase arengut – anda tagasisidet õpilase arengu kohta, innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima, suunata õpilase enesehinnangu kujunemist;
- suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;

2. Ainekavad

2.1.Õppe-eesmärgid

Võõrkeelte õpetamise kaudu taotletakse, et gümnaasiumi lõpuks õpilane:

1. omandab keeleoskuse tasemel, mis võimaldab autentses võõrkeelses keskkonnas iseseisvalt toimida;
2. mõistab ja väärtustab oma ning teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi;
3. suhtleb sihtkeele kõnelejatega nende kultuurinorme järgides;
4. on võimeline jätkama õpinguid võõrkeeles, osalema erinevates rahvusvahelistes projektides ning kasutama võõrkeeli rahvusvahelises töökeskkonnas;
5. analüüsib oma teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi; omandab elukestvaks õppeks motivatsiooni ning vajalikud oskused.

2.2. Õppeaine kirjeldus

Gümnaasiumis õpitakse võõrkeelt tasemepõhiselt.

B2 keeleoskustasemega võõrkeeleks on keel, kus õpilane on varasemate õpingutega jõudnud kõrgemale keeleoskustasemele (nt B1 põhikooli lõpus) ning tema eesmärk on jõuda B2 keeleoskustasemele, sõltumata sellest, kas õpitav keel oli põhikoolis A-, B- või C-keel või on õpilane seda võõrkeelt õppinud väljaspool kooli.

B2 keeleoskustasemega keele puhul on gümnaasiumi lõpetaja rahuldav õpitulemus B2.1, hea õpitulemusega õpilane on võimeline täitma osaliselt ja väga hea õpitulemusega õpilane kõik B2.2 keeleoskustaseme nõuded. Väga hea õpitulemusega õpilane on võimeline osaliselt täitma ka järgmise (C1) taseme nõudeid.

B1 keeleoskustasemega võõrkeeleks on keel, mis algab madalamalt keeleoskustasemelt (nt A2 põhikooli lõpus), õpilase eesmärk on jõuda vähemalt B1 keeleoskustasemele, sõltumata sellest, kas õpitav keel oli põhikoolis A-, B- või C-keel või on õpilane seda võõrkeelt õppinud väljaspool kooli.

B1 keeleoskustasemega keele puhul on gümnaasiumi lõpetaja rahuldav õpitulemus B1.1, hea õpitulemusega õpilane on võimeline täitma osaliselt ja väga hea õpitulemusega õpilane kõik B1.2 keeleoskustaseme nõuded. Väga hea õpitulemusega õpilane on võimeline osaliselt täitma ka järgmise (B2.1) taseme nõudeid.

Kohustuslike kursuste arv võimaldab õpilasel saavutada valitud sihttasemega võõrkeeles õpitulemused rahuldaval või heal tasemel olenevalt õppija võimekusest ning tema algsest keeleoskustasemest.

Õpetuses kasutatakse kommunikatiivse keeleõppe põhimõtteid ning aktiivõppemeetodeid. Rõhk on interaktiivsel õppimisel ja õpitava keele kasutamisel. Rakendatakse jätkuvalt paaris- ja rühmatööd, toetatakse võõrkeelse suhtlus- ja esinemisoscuse väljakujunemist, nt väitlused, referaadid, uurimistöid, esitlused, sh multimeedia, suhtlusportaalid, blogid jne. Õpilasi ergutatakse kasutama keelt ka väljaspool keeletunde. Gümnaasiumi keeletunnis suheldakse peamiselt õpitavas võõrkeeles. Teemavaldkonnad on ühised nii B1 kui ka B2 keeleoskustasemega võõrkeeltele. Gümnaasiumis on üldteema „Mina ja maailm“. Viis teemavaldkonda ja nende alateemad on igapäevaelus omavahel läbi põimunud ning nii on neid võimalik käsitleda ka keeleõpetuses. Erinevate teemade kaudu on õpilasel võimalus võrrelda Eesti ja õpitava keele maa kultuuriruumi. Teemasid käsitledes peetakse silmas kursuse keeletaset, õpilase huve ning teemade päevakohasust. Keeleteadmised ei ole eesmärk omaette, vaid vahend parema keeleoscuse omandamiseks. Keele struktuuri õpitakse kontekstis. Kultuuriteadlikkuse kujundamisel juhitakse õpilase tähelepanu emakeeles ja õpitavas võõrkeeles suhtlemise erinevustele ning neid erinevusi selgitavatele kultuurinähtustele. Õpilane peaks olema teadlik oma kohast ja vastutusest ühiskonnas ning suutma anda adekvaatseid hinnanguid. Õppes on jätkuvalt oluline õpioskuste arendamine, mis toetab edasisi võõrkeeleõpinguid ning paneb aluse elukestvatele õppele.

2.1.3. Õpitulemused

B1 keeleoskustasemega keel

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) mõistab kõike olulist endale tuttavalt või huvipakkuvalt teemal;
- 2) saab igapäevases suhtluses enamasti hakkama õpitavat keelt kõnelevate inimestega;
- 3) kirjeldab kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning selgitab ja põhjendab lühidalt oma seisukohti ja plaane;
- 4) koostab lihtsa teksti tuttavalt teemal;
- 5) arvestab suheldes õpitava keele maa kultuurinorme;
- 6) tunneb huvi õpitavat keelt kõnelevate maade kultuurielu vastu, loeb võõrkeelset kirjandust, vaatab filme ja telesaateid ning kuulab raadiosaateid;
- 7) kasutab võõrkeelseid teatmeallikaid (nt tõlkesõnaraamatut, internetti), et otsida vajalikku infot ka teistes valdkondades;
- 8) seab eesmärke ja hindab nende saavutatuse taset ning valib ja vajaduse korral muudab oma õpistrateegiaid;
- 9) seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste valdkondade teadmistega.

Keeleoskuse tase gümnaasiumi lõpus:

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
rahuldav õpitulemus	B1.1	B1.1	B1.1	B1.1
hea ja väga hea õpitulemus	B1.2	B1.2	B1.2	B1.2

B2 keeleoskustasemega keel

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) mõistab konkreetsel või abstraktsel teemal keerukate tekstide ning mõttevahetuse tuuma;
- 2) vestleb spontaanselt ja ladusalt sama keele emakeelse kõnelejaga;
- 3) selgitab oma vaatenurka ning kaalub kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi;
- 4) loob erinevatel teemadel sidusa ja loogilise teksti;
- 5) arvestab suheldes õpitava keele maa kultuurinorme;
- 6) tunneb huvi õpitavat keelt kõnelevate maade kultuurielu vastu, loeb võõrkeelset kirjandust, vaatab filme ja telesaateid ning kuulab raadiosaateid;
- 7) kasutab võõrkeelseid teatmeallikaid (nt seletavat sõnaraamatut, internetti) vajaliku info otsimiseks ka teistes valdkondades;
- 8) seab eesmärged ja hindab nende saavutatuse taset ning valib ja vajaduse korral muudab oma õpistrateegiaid;
- 9) seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste valdkondade teadmistega.

Keeleoskuse tase gümnaasiumi lõpus:

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
rahuldav õpitulemus	B2.1	B2.1	B2.1	B1.2
hea ja väga hea õpitulemus	B2.2 / C1.1	B2.2 / C1.1	B2.2 / C1.1	B2.1- B2.2

2.1.4. Õppesisu

1. Eesti ja maailm

Eesti riik ja rahvas (omariiklus, riigikaitse, geograafiline asend, kliima, rahvastik, mitmekultuuriline ühiskond).

Eesti keel ja eesti meel (rahvuslik identiteet, kultuuritraditsioonid, kodukoha lugu).

Eesti ja teised riigid (Eesti ELi liikmesriik, Eesti koht maailmas).

2. Kultuur ja looming

Kultuur kui looming (looming, rahva ajalooline kultuurimälu, loova mõtte arendamine).

Kultuuritraditsioonid ja tavad (rahvapärilised, muistendid, muinasjutud, erinevate rahvaste kultuuritraditsioonid, tavad).

3. Keskkond ja tehnoloogia

Geograafiline keskkond (keskkonna ja inimese suhted keskkonnateadlikkus, kliima ja kliimamuutused, keskkonna jätkusuutlik areng).

Elukeskkond (elutingimused, sotsiaalsed hüved, säästlik eluviis, sotsiaalne miljöö).

Tehnoloogia (teaduse – ja tehnikasaavutused, teabekeskond, keeletehnoloogilisi rakendusi igapäevaelus, biotehnoloogia).

4. Haridus ja töö

Pere ja kasvatus (perekond ja peresuhted, kasvatus ja viisakusreeglid).

Haridus (õppeasutused ja koolitused, kohustuslik kooliharidus, edasiõppimisvõimalused, elukestev õpe).

Tööelu (teadlik eneseteostus, karjääri planeerimine, töötamine, raha teenimine, vastutustundlik suhtumine oma töösse, suhted töökollektiivis, puuetega inimeste töö).

5. Inimene ja ühiskond

Inimene kui looduse osa (eluring, tasakaal inimese ja looduse vahel).

Inimene kui indiviid (inimese loomus ja käitumine, inimese eripära, väärtushinnangud, inimsuhted, erinevad inimesed ja rahvad).

Inimestevaheline suhtlus (suhtlusvahendid, meedia kui suhtluskanal – ja vahend).

Ühiskond kui eluvalduste kogum (majanduselu, elatustase, heategevus, ebaterved eluviisid).

2.1.5. Õppetegevus

Gümnaasiumis arendatakse kõiki osaoskusi võrdselt, rõhuasetused võivad kursuseti olla erinevad. Õpitavat keelt kasutatakse aktiivselt nii tunnis kui ka väljaspool tundi (nt kirjasõbrad, õppereisid, õpilasvahetused ja kohtumised õpitavat keelt emakeelena kõnelejatega). Õpilane loeb autentseid ilukirjandus-, teabe-, tarbe- ja meediatekste. Kasutatakse mitmekesiseid ülesandeid, mis eeldavad loovat lähenemist. Keeletasemele vastava sõnavara omandamiseks ning keerukamate keelekonstruktsioonide kasutamiseks ja kinnistamiseks kasutab õpetaja ülesandeid, kus õpilane saab rakendada suhtlemisioskust, kasutades erinevaid keeleregistreid (nt suhtlemine ametiasutuses, tööintervjuul, olmesfääris). Õpetaja suunab õpilasi kõrvutama ja analüüsima erinevate keelte sarnasusi ja erinevusi, nägema keeltevahelisi seoseid ning jälgima oma keelekasutust. Õpetaja planeerib koos õpilasega tööd, et saavutada eesmärgiks seatud keeleoskustase. Iseseisvate tööharjumuste kõrval kinnistuvad paaris- ja meeskonnatöö oskused.

Õppetegevuseks sobivad näiteks:

- 1) meedia- ja autentsete audiovisuaalsete materjalide kasutamine;
- 2) iseseisev lugemine ning kuulamine;
- 3) tarbekirjade koostamine (nt CV, seletuskiri, avaldus, kaebus);
- 4) loovtööd (nt kirjand, essee, artikkel, retsensioon, kokkuvõte, luuletus, tõlge, blogi);
- 5) referaatide ja/või uurimistöode koostamine ning esitlemine;
- 6) argumenteerimisoskuse arendamine (nt väitlus, vaidlus);
- 7) rolli- ja suhtlusmängud;
- 8) projektitööd (nt filmide tegemine, teatritükkide etendamine, veebilehtede koostamine);
- 9) info otsimine erinevatest võõrkeelsetest teatmeallikatest (nt sõnaraamatud, internet).

KURSUSTE AINEKAVAD

Inglise keel B2 –keeleoskustasemel

I kursus B1.2 / 35 tundi.

Õpitulemused

I kursuse lõpetanu:

1. mõistab kõike olulist endale tuttavalt või huvipakkuvalt teemal;
2. saab igapäevases suhtluses enamasti hakkama õpitavat keelt kõnelevate inimestega;
3. kirjeldab kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning selgitab ja põhjendab lühidalt oma seisukohti ja plaane;
4. koostab lihtsa teksti tuttavalt teemal;
5. omab süvendatud teadmisi erinevatest kultuuridest, mõistab kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid;
6. rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja strateegiaid, oskab töötada iseseisvalt, paaris ja rühmas;
7. oskab õpetaja abiga seada endale õpieesmärke ning hinnata oma saavutusi.

Õpitegevused

Õppetegevust plaanides lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega.

Esimesel kursusel pööratakse palju tähelepanu ka erinevatest koolidest tulnud õpilaste inglise keele häälduse ühtlustamisele.

Kasutatakse mitmekesiseid ülesandeid, mis eeldavad loovat lähenemist (dialogide koostamine ja läbi mängimine). Keeletasemele vastava sõnavara omandamiseks ning

keerukamate keelekonstruktsioonide kasutamiseks ja kinnistamiseks kasutab õpetaja ülesandeid, kus õpilane saab rakendada suhtlemisoskust (näiteks juhitud dialoogid, kus õpilasel on ette antud kindlad väljendid ja konstruktsioonid, mida tuleb kasutada). Samuti loevad õpilased läbi vähemalt ühe ingliskeelse raamatu ning kirjutavad selle kohta arutleva essee vabalt valitud teemal.

Õpetaja suunab õpilasi kõrvutama ja analüüsima erinevate keelte sarnasusi ja erinevusi, nägema keeltevahelisi seoseid ning jälgima oma keelekasutust. Õpetaja planeerib koos õpilasega tööd, et saavutada eesmärgiks seatud keeleoskustase. Iseseisvate tööharjumuste kõrval kinnistuvad paaris- ja meeskonnatöö oskused (erinevate paaris – ja rühmatööde käigus, näiteks kuldvillak, probleemõpe).

Õppesisu

Õppesisu	Läbivad teemad, mida on võimalik õppesisuga siduda
Haridus ja töö. Inimene ja ühiskond. Perekond ja kodukoht. Viisakusreeglid. Käitumisnormid. Väärtushinnangute kujundamine. Salliv eluhoiak.	Pere ja kasvatus. Haridus ja töö. Inimene kui indiviid.

Hindamine

1.kursusel hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, kõiki osaoskuseid hinnatakse võrdselt, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemused sisaldavad hoiakuid ja väärtusi, mille kohta antakse sõnalist tagasisidet.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Hinne kujuneb kahest poolest: tähest, mis iseloomustab mõõdetavaid õpitulemusi, ning õpetaja märkamistest, mis annavad talle avarama võimaluse anda tagasisidet õpilase arengu, motivatsiooni, suhtlemis- ja koostööoskuste kohta. Sõnaline hinnang võimaldab tähest täpsemini kirjeldada nii hetkeseisu kui anda soovitusi edasiseks.

See, milliseid kirjalikke, suulisi jms töid kursuse jooksul läbi viiakse pannakse paika õpetaja töökavas iga õppeaasta alguses.

II kursus B2.1 / 35 tundi

Õpitulemused

II kursuse lõpetanu:

1. loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste;
2. saab igapäevases suhtluses üha paremini hakkama õpitavat keelt kõnelevate inimestega;
3. esitab üksikasjalikke kirjeldusi üldhuvitavatel teemadel;
4. oskab kirjutada kirju, mis on seotud õpingute või tööga;
5. oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta;
6. süvendab veelgi teadmisi erinevatest kultuuridest, mõistab kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid;
7. rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja strateegiaid, oskab töötada iseseisvalt, paaris ja rühmas;
8. oskab õpetaja abiga seada endale õpieesmärgid ning hinnata oma saavutusi.

Õpitegevused

Teisel kursusel pööratakse palju tähelepanu ka erinevatest koolidest tulnud õpilaste inglise keele häälduse ühtlustamisele. Samuti loevad õpilased läbi vähemalt ühe ingliskeelse raamatu ning kirjutavad selle kohta arutleva essee vabalt valitud teemal.

Kasutatakse mitmekesiseid ülesandeid, mis eeldavad loovat lähenemist (näiteks kohtuprotsessi läbimängimine ja erinevad simulatsioonmängud (näiteks tööintervjuu). Keeletasemele vastava sõnavara omandamiseks ning keerukamate keelekonstruktsioonide kasutamiseks ja kinnistamiseks kasutab õpetaja ülesandeid, kus õpilane saab rakendada suhtlemisostkust (näiteks juhitud dialoogid, kus õpilasel on ette antud kindlad väljendid ja konstruktsioonid, mida tuleb kasutada).

Kirjutamisostkuse arendamiseks kasutatavad ülesanded lähtuvad õpilase igapäevaelust, harjutatakse isikliku, poolametliku ning ametliku kirja, sündmuse kirjelduse kirjutamist. Alustatakse argumenteerimisostkuse arendamisega, näiteks väitlus ja vaidlus.

Õpetaja suunab õpilasi kõrvutama ja analüüsima erinevate keelte sarnasusi ja erinevusi, nägema keeltevahelisi seoseid ning jälgima oma keelekasutust. Õpetaja planeerib koos õpilasega tööd, et saavutada eesmärgiks seatud keeleostkustase. Iseseisvate tööharjumuste kõrval kinnistuvad paaris- ja meeskonnatöö ostkused (erinevate paaris – ja rühmatööde käigus, näiteks kuldvillak, probleemõpe).

Õpilased loevad erinevaid ingliskeelseid ajaleheartikleid ning valivad vastavalt huvile või tunniteemale ühe, millest teevad esitluse tuues välja oma arvamuse ning uute sõnade tõlked.

Õppesisu

Õppesisu	Läbivad teemad, mida on võimalik õppesisuga siduda
Inimene ja ühiskond. Keskkond ja tehnoloogia. Ühiskond kui eluavalduste kogum. Majanduselu. Heaoluühiskond. Sotsiaalsfäär. Sotsiaalsete hüvede olemasolu ja nende kättesaadavus. Heategevus. Ebaterved eluviisid. Kuritegevus.	Ühiskond kui eluavalduste kogum. Elukeskkond.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Hinne kujuneb kahest poolest: tähest, mis iseloomustab mõõdetavaid õpitulemusi, ning õpetaja märkamistest, mis annavad talle avarama võimaluse anda tagasisidet õpilase arengu, motivatsiooni, suhtlemis- ja koostööostkuste kohta. Sõnaline hinnang võimaldab tähest täpsemini kirjeldada nii hetkeseisu kui anda soovitusi edasiseks.

2.kursusel hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, kõiki osaostkuseid hinnatakse võrdselt, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemused sisaldavad hoiakuid ja väärtusi, mille kohta antakse sõnalist tagasisidet.

See, milliseid kirjalikke, suulisi jms töid kursuse jooksul läbi viiakse pannakse paika õpetaja töökavas iga õppeaasta alguses.

III kursus B2.1 / 35 tundi

Õpitulemused

III kursuse lõpetanu:

1. loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste, mis sisaldavad faktiinfot;
2. saab igapäevases suhtluses üha paremini hakkama õpitavat keelt kõnelevate inimestega;
3. kirjutab seotud tekste konkreetsetel ja üldisematel teemadel ;
4. hakkab eristama isikliku ja ametliku kirja stiili;
5. oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta;
6. süvendab veelgi teadmisi erinevatest kultuuridest, mõistab kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid;
7. rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja strateegiaid, oskab töötada iseseisvalt, paaris ja rühmas;
8. oskab õpetaja abiga seada endale õpieesmärke ning hinnata oma saavutusi.

Õpitegevused

Õppetegevust plaanides lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega. Kolmandal kursusel pööratakse palju tähelepanu ka erinevatest koolidest tulnud õpilaste inglise keele häälduse ühtlustamisele. Samuti loevad õpilased läbi vähemalt ühe ingliskeelse raamatu ning kirjutavad selle kohta arutleva essee vabalt valitud teemal.

Kasutatakse mitmekesiseid ülesandeid, mis eeldavad loovat lähenemist ja erinevad simulatsioonmängud. Keeletasemele vastava sõnavara omandamiseks ning keerukamate keelekonstruktsioonide kasutamiseks ja kinnistamiseks kasutab õpetaja ülesandeid, kus õpilane saab rakendada suhtlemisoskust (näiteks juhitud dialoogid, kus õpilasel on ette antud kindlad väljendid ja konstruktsioonid, mida tuleb kasutada).

Kirjutamisoskuse arendamiseks kasutatavad ülesanded lähtuvad õpilase igapäevaelust, harjutatakse sündmuse kirjelduse, kokkuvõtte (review) jm. kirjutamist. Alustatakse argumenteerimisoskuse arendamisega, näiteks väitlus ja vaidlus.

Õpetaja suunab õpilasi kõrvutama ja analüüsima erinevate keelte sarnasusi ja erinevusi, nägema keeltevahelisi seoseid ning jälgima oma keelekasutust. Õpetaja planeerib koos õpilasega tööd, et saavutada eesmärgiks seatud keeleoskustase. Iseseisvate tööharjumuste kõrval kinnistuvad paaris- ja meeskonnatöö oskused (erinevate paaris – ja rühmatööde käigus, näiteks kuldvillak, probleemõpe).

Õpilased loevad erinevaid ingliskeelseid ajaleheartikleid ning valivad vastavalt huvile või tunniteemale ühe, millest teevad esitluse tuues välja oma arvamuse ning uute sõnade tõlked.

Õppesisu

Õppesisu	Läbivad teemad, mida on võimalik õppesisuga siduda
Inimene ja ühiskond. Keskkond ja tehnoloogia. Ühiskond kui eluavalduste kogum. Majanduselu. Heaoluühiskond. Sotsiaalsfäär. Sotsiaalsete hüvede olemasolu ja nende kättesaadavus. Heategevus. Ebaterved eluviisid. Kuritegevus.	Ühiskond kui eluavalduste kogum. Elukeskkond.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Hinne kujuneb kahest poolest: tähest, mis iseloomustab mõõdetavaid õpitulemusi, ning õpetaja märkamistest, mis annavad talle avarama võimaluse anda tagasisidet õpilase arengu, motivatsiooni, suhtlemis- ja

koostööoskuste kohta. Sõnaline hinnang võimaldab tähest täpsemini kirjeldada nii hetkeseisu kui anda soovitusi edasiseks.

3.kursusel hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel. Kirjalikest töödest pannakse rõhk kokkuvõtte kirjutamise hindamisele. Õpitulemused sisaldavad hoiakuid ja väärtusi, mille kohta antakse sõnalist tagasisidet.

See, milliseid kirjalikke, suulisi jms töid kursuse jooksul läbi viiakse pannakse paika õpetaja töökavas iga õppeaasta alguses.

IV kursus B2.1 / 35 tundi

Õpitulemused

IV kursuse lõpetanu:

1. loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste, mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid;
2. saab igapäevases suhtluses üha paremini hakkama õpitavat keelt kõnelevate inimestega;
3. kirjutab seotud tekste konkreetsetel ja üldisematel teemadel;
4. eristab selgemini ametliku kirja stiili;
5. oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta; oskab mingil määral ka põhjendada ja kaitsta oma seisukohti;
6. kõne tempo on saavutatud üsna ühtlaseks
7. süvendab veelgi teadmisi erinevatest kultuuridest, mõistab kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid;
8. rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja strateegiaid, oskab töötada iseseisvalt, paaris ja rühmas;
9. oskab õpetaja abiga seada endale õpieesmärgid ning hinnata oma saavutusi.

Õpitegevused

Õppetegevust plaanides lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega.

Kasutatakse mitmekesiseid ülesandeid, mis eeldavad loovat lähenemist. Keeletasemele vastava sõnavara omandamiseks ning keerukamate keelekonstruktsioonide kasutamiseks ja kinnistamiseks kasutab õpetaja ülesandeid, kus õpilane saab rakendada suhtlemisoskust. Samuti jätkavad õpilased ühe võõrkeelse ilukirjandusliku raamatu lugemist. Kuulamisoskuse arendamiseks kasutatakse tunnis autentseid meedia- ja audiovisuaalseid materjale. Näiteks raadio- ja teleuudised, filmid, mängu- ja dokumentaalfilmid, reportaažid jne. Lahendatakse erinevat tüüpi ülesandeid nii globaalse kui ka detailse kuulamisoskuse arendamiseks.

Kirjutamisoskuse arendamiseks kasutatakse ülesanded lähtuvad õpilase igapäevaelust, harjutatakse raporti kirjutamist. Alustatakse argumenteerimisoskuse arendamisega, näiteks väitlus ja vaidlus.

Õpetaja suunab õpilasi kõrvutama ja analüüsima erinevate keelte sarnasusi ja erinevusi, nägema keeltevahelisi seoseid ning jälgima oma keelekasutust. Õpetaja planeerib koos õpilasega tööd, et saavutada eesmärgiks seatud keeleoskustase. Iseseisvate tööharjumuste kõrval kinnistuvad paaris- ja meeskonnatöö oskused (erinevate paaris – ja rühmatööde käigus, rolli- ja suhtlusmängud).

Õpilaste keeleoskust arendavad ühisüritused: teater, kino, muuseumid. Tundide läbiviimiseks kasutatakse infotehnoloogiavahendeid (arvutiklass).

Eneserefleksiooni arendavad oma vigade kirjalik ja suuline analüüs ning enese ja kaaslaste tööle hinnangu andmine.

Õpisisu

Õpesisu	Läbivad teemad, mida on võimalik õppesisuga siduda
Eesti ja maailm. Inimene kui individ. Perekond ja kasvatus. Viisakusreeglid. Inimene kui looduse osa.	Väärtused ja kõlblus.
Haridus ja töö. Inimene ja ühiskond. Käitumishinnangud. Väärtushinnangute kujundamine. Salliv eluhoiak.	Väärtused ja kõlblus. Keskkond ja jätkusuutlik areng.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Hinde kujuneb kahest poolest: tähest, mis iseloomustab mõõdetavaid õpitulemusi, ning õpetaja märkamistest, mis annavad talle avarama võimaluse anda tagasisidet õpilase arengu, motivatsiooni, suhtlemis- ja koostööoskuste kohta. Sõnaline hinnang võimaldab tähest täpsemini kirjeldada nii hetkeseisu kui anda soovitusi edasiseks.

4.kursusel hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, kõiki osaoskuseid hinnatakse võrdselt, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele. Eriliselt põhjalikult hinnatakse ning tagasisidestatakse õpilasi raporti kirjutamise põhjal. Õpitulemused sisaldavad hoiakuid ja väärtusi, mille kohta antakse sõnalist tagasisidet. See, milliseid kirjalikke, suulisi jms töid kursuse jooksul läbi viiakse pannakse paika õpetaja töökavas iga õppeaasta alguses.

V kursus B2.2 / 35 tundi

Õpitulemused

V kursuse lõpetanu:

1. suudab lugeda pikki tekste, mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid;
2. omab ulatuslikku sõnavara, kuid raskuseid tekitab idioomidest aru saamine;
3. saab igapäevases suhtluses hakkama õpitavat keelt kõnelevate inimestega, kes räägivad loomulikus tempos abstraktsetel teemadel;
4. kirjutab seotud tekste konkreetsetel ja üldisematel teemadel;
5. oskab korduste vältimiseks oma väljendust varieerida (sünonüümid);
6. eristab selgemini ametliku kirja stiili;
7. oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta; oskab mingil määral ka põhjendada ja kaitsta oma seisukohti;
8. kõne tempo on üsna ühtlane, suudab end selgelt väljendada;
9. süvendab veelgi teadmisi erinevatest kultuuridest, mõistab kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid;
10. rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja strateegiaid, oskab töötada iseseisvalt, paaris ja rühmas;
11. oskab õpetaja abiga seada endale õpieesmärgid ning hinnata oma saavutusi.

Õpitegevused

Õppetegevust plaanides lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega. Loovat lähenemist nõudvate ülesannete kõrval (erinevad simulatsioonmängud) kasutatakse rohkem analüüsivama ning arutlevama sisuga ülesandeid. Keeletasemele vastava sõnavara omandamiseks ning keerukamate keelekonstruktsioonide kasutamiseks ja kinnistamiseks kasutab õpetaja ülesandeid, kus õpilane saab rakendada nii suulist kui kirjalikku suhtlemisoskust (rollimängud, arutelud, diskussioonid).

Kirjutamisoskuse arendamiseks tehakse ülevaade erinevate arutlevate kirjandite liikidest ning valitakse nendest 2 millega tegeletakse süvitsi. Suurt tähelepanu V kursusel pööratakse kirjajahemärkide (eriti komade) kasutamisele inglise keeles.

Õpetaja suunab õpilasi kõrvutama ja analüüsima erinevate keelte sarnasusi ja erinevusi, nägema keeltevahelisi seoseid ning jälgima oma keelekasutust. Õpetaja planeerib koos õpilasega tööd, et saavutada eesmärgiks seatud keeleoskustase. Iseseisvate tööharjumuste kõrval kinnistuvad paaris- ja meeskonnatöö oskused (erinevate paaris – ja rühmatööde käigus, näiteks kuldvillak, probleemõpe).

Õpilased loevad erinevaid ajaleheartikleid ning valivad vastavalt huvile või tunniteemale ühe, millest teevad esitluse tuues välja oma arvamuse ning uute sõnade tõlked.

Koos õpetaja ja kaaslastega valmistatakse kevadel toimuvaks keelereisiks. Ettevalmistustööde käigus uuritakse külastatava maa kultuuri ja ajalugu, harjutatakse igapäevaelus hakkamasaamist ning pööratakse tähelepanu kultuurierinevustele

Õpisisu

Õppesisu	Läbivad teemad, mida on võimalik õppesisuga siduda
Eesti ja maailm Kodukoha lugu. Eesti koht maailmas. Eli töökorraldus. Rahvusvaheline koostöö. Mitmekultuuriline ühiskond.	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

Hindamine

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Hinne kujuneb kahest poolest: tähest, mis iseloomustab mõõdetavaid õpitulemusi, ning õpetaja märkamistest, mis annavad talle avarama võimaluse anda tagasisidet õpilase arengu, motivatsiooni, suhtlemis- ja koostööoskuste kohta. Sõnaline hinnang võimaldab tähest täpsemini kirjeldada nii hetkeseisu kui anda soovitusi edasiseks.

5.kursusel hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, kõiki osaoskuseid hinnatakse võrdselt, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele. Kirjutamisoskusest hinnatakse kirjajahemärkide õiget kasutamisoskust ning kaht arutlevat kirjandit. Õpitulemused sisaldavad hoiakuid ja väärtusi, mille kohta antakse sõnalist tagasisidet.

See, milliseid kirjalikke, suulisi jms töid kursuse jooksul läbi viiakse pannakse paika õpetaja töökavas iga õppeaasta alguses.

VI kursus B2.2 / 35 tundi

Õpitulemused

VI kursuse lõpetanu:

1. suudab lugeda pikki tekste, leiab neist asjakohase teabe ning oskab selle põhjal teha üldistusi teksti mõtte ja autori arvamuse kohta;
2. omab ulatuslikku sõnavara, kuid raskuseid tekitab idioomidest aru saamine;
3. saab igapäevases suhtluses hakkama õpitavat keelt kõnelevate inimestega, kes räägivad loomulikus tempos abstraktsetel teemadel;
4. kirjutab sidusat teksti kasutades loogilist arutluskäiku;
5. oskab korduste vältimiseks oma väljendust varieerida (sünonüümid);
6. oskab kasutada lausesiseseid kirjavahemärke enamasti reeglipäraselt;
7. eristab erinevaid registreid ja kasutab neid vastavas olukorras;
8. oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta; oskab mingil määral ka põhjendada ja kaitsta oma seisukohti;
9. suudab jälgida keerulisema sisuga mõttevahetusi;
10. süvendab veelgi teadmisi erinevatest kultuuridest, mõistab kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid;
11. rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja strateegiaid, oskab töötada iseseisvalt, paaris ja rühmas;
12. oskab õpetaja abiga seada endale õpieesmärke ning hinnata oma saavutusi.

Õpitegevused

Õppetegevust plaanides lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega.

Kasutatakse mitmekesiseid analüüsivama ning arutlevama sisuga ülesandeid (erinevad simulatsioonimängud), mis eeldavad loovat lähenemist. Kirjutamisoskuse arendamisel jätkub arutleva essee kirjutamine millele lisandub loov ülesanne (nt review, proposal).

Keeletasemele vastava sõnavara omandamiseks ning keerukamate keelekonstruktsioonide kasutamiseks ja kinnistamiseks kasutab õpetaja ülesandeid, kus õpilane saab rakendada suhtlemisoskust.

Kirjutamisoskuse arendamiseks jätkub arutlevate essee kirjutamine (poolt/vastu; analüüs jms).

Õpetaja suunab õpilasi kõrvutama ja analüüsima erinevate keelte sarnasusi ja erinevusi, nägema keeltevahelisi seoseid ning jälgima oma keelekasutust. Õpetaja planeerib koos õpilasega tööd, et saavutada eesmärgiks seatud keeleoskustase. Iseseisvate tööharjumuste kõrval kinnistuvad paaris- ja meeskonnatöö oskused.

Õpilased saavad aru erinevate võõrkeelsete raadio- ja telesaadete põhisistust ning oskavad ettevalmistuseta edasi anda kuuldu sisu ning kirjeldada oma muljeid.

Samuti loevad õpilased läbi vähemalt ühe võõrkeelse raamatu või valivad vastavalt huvile ühe teise loomežanri ning kirjutavad selle kohta lühikirjandi vabalt valitud teemal.

Õpisisu

Kultuur ja looming Kultuuriline identiteet. Kultuuritraditsioonid ja tavad. Rahva ajalooline kultuurimälu. Looming (kirjandus, kunst, helilooming, arhitektuur, tarbekunst)	Väärtused ja kõlblus. Teabekeskond.
---	--

Hindamine

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Hinne kujuneb kahest poolest: tähest, mis iseloomustab mõõdetavaid õpitulemusi, ning õpetaja märkamistest, mis annavad talle avarama võimaluse anda tagasisidet õpilase arengu, motivatsiooni, suhtlemis- ja koostööoskuste kohta. Sõnaline hinnang võimaldab tähest täpsemini kirjeldada nii hetkeseisu kui anda soovitusi edasiseks.

6.kursusel hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, kõiki osaoskuseid hinnatakse võrdselt, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele. Kirjutamisoskust hinnatakse läbi loova kirjatöö (essee raamatu põhjal, jutt). Õpitulemused sisaldavad hoiakuid ja väärtusi, mille kohta antakse sõnalist tagasisidet.

See, milliseid kirjalikke, suulisi jms töid kursuse jooksul läbi viiakse pannakse paika õpetaja töökavas iga õppeaasta alguses.

VII kursus B.2.2 - C1.1 / 35 tundi

Õpitulemused

VII kursuse lõpetanu:

1. mõistab konkreetsel või abstraktsel teemal keerukate tekstide ning mõttevahetuse tuuma;
2. vestleb spontaanselt ja ladusalt sama keele emakeelse kõnelejaga;
3. selgitab oma vaatenurka ning kaalub kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi;
4. loob erinevatel teemadel sidusa ja loogilise teksti;
5. arvestab suheldes õpitava keele maa kultuurinorme;
6. tunneb huvi õpitavat keelt kõnelevate maade kultuurielu vastu, loeb võõrkeelset kirjandust, vaatab filme ja telesaateid ning kuulab raadiosaateid;
7. kasutab võõrkeelseid teatmeallikaid (nt seletavat sõnaraamatut, internetti) vajaliku info otsimiseks ka teistes valdkondades;
8. seab eesmärgi ja hindab nende saavutatuse taset ning valib ja vajaduse korral muudab oma õpistrateegiaid;
9. seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste valdkondade teadmistega.

Õpitegevused

Õppetegevust plaanides lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega.

Kasutatakse mitmekesiseid analüüsivama ning arutlevama sisuga ülesandeid (erinevad simulatsioonimängud), mis eeldavad loovat lähenemist. Kirjutamisoskuse arendamisel jätkub arutleva essee kirjutamine millele lisandub loov ülesanne (nt review, proposal).

Keeletasemele vastava sõnavara omandamiseks ning keerukamate keelekonstruktsioonide kasutamiseks ja kinnistamiseks kasutab õpetaja ülesandeid, kus õpilane saab rakendada suhtlemisoskust.

Toimub arutlevate essee kirjutamisreeglite kordamine ning tehakse läbi ametliku kirja kirjutamine (complaint; application; enquiry, jne).

Õpetaja suunab õpilasi kõrvutama ja analüüsima erinevate keelte sarnasusi ja erinevusi, nägema keeltevahelisi seoseid ning jälgima oma keelekasutust. Õpetaja planeerib koos õpilasega tööd, et saavutada eesmärgiks seatud keeleoskustase. Iseseisvate tööharjumuste kõrval kinnistuvad paaris- ja meeskonnatöö oskused.

Õpilased saavad aru erinevate võõrkeelsete raadio- ja telesaadete põhisisust ning oskavad ettevalmistuseta edasi anda kuuldu sisu ning kirjeldada oma muljeid.

Samuti loevad õpilased läbi vähemalt ühe võõrkeelse raamatu või valivad vastavalt huvile ühe teise loomežanri ning kirjutavad selle kohta lühikirjandi vabalt valitud teemal.

Õppisisu

Õppisisu	Läbivad teemad, mida on võimalik õppesisuga siduda
Mina ja maailm. Inimene kui individ. Perekond ja kasvatus. Viisakusreeglid. Inimene kui looduse osa.	Väärtused ja kõlblus.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Hinne kujuneb kahest poolest: tähest, mis iseloomustab mõõdetavaid õpitulemusi, ning õpetaja märkamistest, mis annavad talle avarama võimaluse anda tagasisidet õpilase arengu, motivatsiooni, suhtlemis- ja koostööoskuste kohta. Sõnaline hinnang võimaldab tähest täpsemini kirjeldada nii hetkeseisu kui anda soovitusi edasiseks.

7.kursusel hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, kõiki osaoskuseid hinnatakse võrdselt, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele. Kirjutamisoskuse hindamisel on põhiohk ametlike kirjade kirjutamisel. Õpitulemused sisaldavad hoiakuid ja väärtusi, mille kohta antakse sõnalist tagasisidet.

See, milliseid kirjalikke, suulisi jms töid kursuse jooksul läbi viiakse pannakse paika õpetaja töökavas iga õppeaasta alguses.

KURSUSTE AINEKAVAD

Võõrkeeled B1- keeleoskustasemel

I kursus B1.1 / 35 tundi

Õpitulemused

I kursuse lõpetanu:

1. saab aru põhilisest infost selges tavakõnes tuttavalt teemal ning aeglaselt ja selgelt edastatud raadio- või telesaadete põhisist, kui need käsitlevad päevateemasid või talle huvitavaid teemasid;
2. mõistab tekste, mis koosnevad sagedamini esinevatest või tema igapäevaeluga seotud sõnadest; saab aru sündmuste, mõtete ja soovide kirjeldusest isiklikes kirjades;
3. oskab ettevalmistuseta vestelda tuttavalt, huvitaval või olulisel teemal: pere, hobid, töö, reisimine ja päevasündmused;
4. oskab lühidalt põhjendada ning selgitada oma seisukohti ja plaane, edasi anda jutu, raamatu ja filmi sisu ning kirjeldada oma muljeid;
5. oskab koostada lihtsat seostatud teksti tuttavalt või talle huvi pakkuvale teemal;
6. oskab kirjutada isiklikku kirja, milles kirjeldab oma kogemusi ja muljeid;
7. mõistab ja aktsepteerib kultuuride erinevusi ning hindab erinevaid väärtussüsteeme;
8. rakendab erinevaid õpistrateegiaid, suudab analüüsida oma oskusi ja teadmisi.

Õpitegevused

Esimesel kursusel pööratakse esiteks tähelepanu erinevatest koolidest tulnud õpilaste B-võõrkeele häälduse ühtlustamisele. Tähelepanu pööratakse hääldusoskuse ja intonatsiooni parandamisele, keelestruktuuride korrektsele kasutamisele – loetakse/ esitatakse luuletusi, laule, koostatakse ja esitatakse lühijutte.

Kasutatakse mitmekesiseid ülesandeid, mis eeldavad loovat lähenemist (nt plakati valmistamine oma hobide jm. kohta). Samuti alustavad õpilased iseseisvalt ühe võõrkeelse raamatu (adapteeritud kirjandus) lugemist ja esitlevad seda oma kaasõpilastele resümee vormis.

Kuulamisoskuse arendamiseks kasutatakse tunnis autentseid meedia- ja audiovisuaalseid materjale. Näiteks raadio- ja teleuudised, filmid, mängu- ja dokumentaalfilmid, reportaažid jne. Lahendatakse erinevat tüüpi ülesandeid nii globaalse kui ka detailse kuulamisoskuse arendamiseks.

Kirjutamisoskuse arendamiseks kasutatavad ülesanded lähtuvad õpilase igapäevaelust, harjutatakse isikliku kirja, sündmuse kirjelduse kirjutamist. Alustatakse argumenteerimisoskuse arendamisega, näiteks väitlus ja vaidlus.

Õpetaja suunab õpilasi kõrvutama ja analüüsima erinevate keelte sarnasusi ja erinevusi, nägema keeltevahelisi seoseid ning jälgima oma keelekasutust. Iseseisvate tööharjumuste kõrval kinnistuvad paaris- ja meeskonnatöö oskused (erinevate paaris – ja rühmatööde käigus, rolli- ja suhtlusmängud).

Eneserefleksiooni arendavad oma vigade kirjalik ja suuline analüüs ning enese ja kaaslaste tööle hinnangu andmine.

Õpilaste keeleoskust arendavad ühisüritused: teater, kino, muuseumid. Tundide läbiviimiseks kasutatakse infotehnoloogiavahendeid (arvutiklass).

Õppesisu

Õppesisu	Läbivad teemad, mida on võimalik õppesisuga siduda
Mina ja maailm. Inimene kui indiviid. Perekond ja kasvatus. Viisakusreeglid. Inimene kui looduse osa.	Väärtused ja kõlblus.
Haridus ja töö. Inimene ja ühiskond. Käitumismormid. Väärtushinnangute kujundamine. Salliv eluhoiak.	Väärtused ja kõlblus. Keskkond ja jätkusuutlik areng.

Hindamine

vt dokumendi lõpus

II kursus B1.1 / 35 tundi

Õpitulemused

II kursuse lõpetanu:

1. saab aru põhilisest infost selges tavakõnes tuttavalt teemal ning aeglaselt ja selgelt edastatud raadio- või teleaadete põhisust, kui need käsitlevad päevateemasid või talle huvitavaid teemasid;

2. mõistab tekste, mis koosnevad sagedamini esinevatest või tema igapäevaeluga seotud sõnadest; saab aru sündmuste, mõtete ja soovide kirjeldusest isiklikes kirjades;
3. oskab ettevalmistuseta vestelda tuttavalt, huvitaval või olulisel teemal: pere, hovid, töö, reisimine ja päevasündmused;
4. oskab lühidalt põhjendada ning selgitada oma seisukohti ja plaane, edasi anda jutu, raamatu ja filmi sisu ning kirjeldada oma muljeid;
5. oskab koostada lihtsat seostatud teksti tuttavalt või talle huvi pakuval teemal;
6. oskab kirjutada isiklikku kirja, milles kirjeldan oma kogemusi ja muljeid;
7. mõistab ja aktsepteerib kultuuride erinevusi ning hindab erinevaid väärtussüsteeme;
8. rakendab erinevaid õpistrateegiaid, suudab analüüsida oma oskusi ja teadmisi.

Õpitegevused

Tähelepanu jätkuvalt häälduse ja intonatsiooni parandamisel, keelestruktuuride korrektsel kasutamisel ja erinevate õpioskuste arendamisel.

Kasutatakse mitmekesiseid ülesandeid, mis eeldavad loovat lähenemist (nt CV koostamine).

Õpilased jätkavad võõrkeelse raamatu (adapteeritud kirjandus) lugemist ning kirjutavad selle kohta sisukokkuvõtte. Kõneoskuse arendamiseks mängitakse tunnis läbi erinevaid stsene loetud raamatust.

Kuulamisoskuse arendamiseks kasutatakse tunnis autentseid meedia- ja audiovisuaalseid materjale. Näiteks teleuudised või mängu- ja dokumentaalfilmid. Iseseisvalt valmistatakse ette uudis, mis esitatakse klassis. Lahendatakse erinevat tüüpi ülesandeid nii globaalse kui ka detailse kuulamisoskuse arendamiseks.

Kirjutamisoskuse arendamiseks kasutatavad ülesanded lähtuvad õpilase ümbritsevast keskkonnast, harjutatakse sündmuse kirjelduse, kokkuvõtte jm. kirjutamist. Alustatakse argumenteerimisoskuse arendamisega, näiteks väitlus ja vaidlus.

Õpetaja suunab õpilasi kõrvutama ja analüüsima erinevate keelte sarnasusi ja erinevusi, nägema keeltevahelisi seoseid ning jälgima oma keelekasutust. Iseseisvate tööharjumuste kõrval kinnistuvad paaris- ja meeskonnatöö oskused (erinevate paaris – ja rühmatööde käigus, rolli- ja suhtlusmängud).

Õpilaste keeleoskust arendavad ühisüritused: teater, kino, muuseumid. Tundide läbiviimiseks kasutatakse infotehnoloogiavahendeid (arvutiklass).

Õpisisu

Õppesisu	Läbivad teemad, mida on võimalik õppesisuga siduda
Haridus ja töö. Inimene ja ühiskond. Käitumisnormid. Väärtushinnangute kujundamine. Salliv eluhoiak. Ühiskond kui eluvalduste kogum.	Väärtused ja kõlblus. Keskkond ja jätkusuutlik areng.
Keskkond ja tehnoloogia. Majanduselu. Heaoluühiskond. Sotsiaalsfäär. Sotsiaalsete hüvede olemasolu ja nende kättesaadavus. Heategevus. Ebaterved eluviisid.	Väärtused ja kõlblus. Teabekeskkond. Tervis ja ohutus.

Hindamine

vt dokumendi lõpus

III kursuse B 1.1 / 35 tundi

Õpitulemused

III kursuse lõpetanu:

1. saab aru selges tavakõnes tuttavalt teemal ning aeglaselt ja selgelt edastatud raadio- või teleasaadete põhisust, kui need käsitlevad päevateemasid või talle huvitavaid teemasid;
2. mõistab mõneleheküljelisi lihtsa sõnastusega faktipõhiseid tekste ja suudab jälgida sündmuste arengut jutustavat laadi tekstis;
3. oskab ettevalmistuseta vestelda tuttavalt, huvitaval või olulisel teemal: oskab tutvustada oma maad ja rahvast;
4. oskab lühidalt põhjendada ning selgitada oma seisukohti ja plaane, edasi anda jutu, raamatu ja filmi sisu ning kirjeldada oma muljeid, on võimeline ühinema vestlusega ja avaldama arvamust;
5. oskab kirjutada lühikesi jutustavat laadi tekste, milles väljendab oma tundeid, mõtteid ja arvamusi;
6. saab igapäevases suhtluses üha paremini hakkama õpitavat keelt kõnelevate inimestega: on suuteline looma kontakti noortega mujalt maailmast (nt sotsiaalmeedia);
7. süvendab veelgi teadmisi erinevatest kultuuridest, mõistab kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid;
8. mõistab ja aktsepteerib kultuuride erinevusi ning hindab erinevaid väärtussüsteeme.

Õpitegevused

Tähelepanu jätkuvalt häälduse ja intonatsiooni parandamisel, keelestruktuuride korrektsel kasutamisel ja erinevate õpioskuste arendamisel.

Loovat lähenemist nõudvate ülesannete kõrval (nt. erinevad simulatsioonmängud) kasutatakse rohkem analüüsivama ning arutlevama sisuga ülesandeid. Keeletasemele vastava sõnavara omandamiseks ning keerukamate keelekonstruktsioonide kasutamiseks ja kinnistamiseks kasutab õpetaja ülesandeid, kus õpilane saab rakendada nii suulist kui kirjalikku suhtlemisoskust (rollimängud, arutelud, diskussioonid).

Õpetaja suunab õpilasi kõrvutama ja analüüsima erinevate keelte sarnasusi ja erinevusi, nägema keeltevahelisi seoseid ning jälgima oma keelekasutust. Õpetaja planeerib koos õpilasega tööd, et saavutada eesmärgiks seatud keeleoskustase. Iseseisvate tööharjumuste kõrval kinnistuvad paaris- ja meeskonnatöö oskused (erinevate paaris – ja rühmatööde käigus, näiteks kuldvillak, probleemõpe).

Õpilased loevad erinevaid ajaleheartikleid ning valivad vastavalt huvile või tunniteemale ühe, millest teevad esitluse, tuues välja oma arvamuse ning uute sõnade tõlked. Õpilased jätkavad võõrkeelse raamatu (adapteeritud kirjandus) lugemist ning tutvustavad kaasõpilastele raamatu autorit (nt powerpoint esitlus).

Koos õpetaja ja kaaslastega valmistatakse kevadel toimuvaks keelereisiks. Ettevalmistustööde käigus uuritakse külastatava maa kultuuri ja ajalugu, harjutatakse igapäevaelus hakkamasaamist ning pööratakse tähelepanu kultuurierinevustele.

Õppesisu

Õppesisu	Läbivad teemad, mida on võimalik õppesisuga siduda
Inimene ja ühiskond. Keskkond ja tehnoloogia. Majanduselu. Heaoluühiskond. Sotsiaalsfäär. Sotsiaalsete hüvede olemasolu ja nende kättesaadavus. Heategevus. Ebaterved eluviisid.	Väärtused ja kõlblus. Teabekeskond. Tervis ja ohutus.
Eesti ja maailm Kodukoha lugu. Eesti koht maailmas. ELi töökorraldus. Rahvusvaheline koostöö. Mitmekultuuriline ühiskond.	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

Hindamine

vt dokumendi lõpus

IV kursus B1.2 / 35 tundi

Õpitulemused

IV kursuse lõpetanu:

1. saab kuuldust aru, taipab eelkõige peamist sõnumit kui räägitakse üldlevinud teemadel;
2. loeb ja mõistab mõneleheküljelisi selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel;
3. tuleb enamasti toime vähemtüüpilistes suhtlusolukordades;
4. oskab kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust (lühikirjand);
5. süvendab veelgi teadmisi erinevatest kultuuridest, mõistab kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid;
6. mõistab ja aktsepteerib kultuuride erinevusi ning hindab erinevaid väärtussüsteeme;
7. saab võrkeelses keskkonnas hakkama igapäevaolukordade lahendamisel.

Õpitegevused

Tähelepanu jätkuvalt häälduse ja intonatsiooni parandamisel, keelestruktuuride korrektsel kasutamisel ja erinevate õpioskuste arendamisel. Õpitakse aktiivselt kuulama suulisi esitlusi, tegema märkmeid ja küsimusi esitama.

Keeletasemele vastava sõnavara omandamiseks ning keerukamate keelekonstruktsioonide kasutamiseks ja kinnistamiseks kasutab õpetaja ülesandeid, kus õpilane saab rakendada suhtlemisoskust. Näiteks õpilane valib ühe loomežanri teose (nt maal, muusikateos) ja teeb sellest lihtsate sõnadega lühiesitluse.

Õpetaja suunab õpilasi kõrvutama ja analüüsima erinevate keelte sarnasusi ja erinevusi, nägema keeltevahelisi seoseid ning jälgima oma keelekasutust. Iseseisvate tööharjumuste kõrval kinnistuvad paaris- ja meeskonnatöö oskused.

Koos vaadatakse võrkeelset mängu- või dokumentaalfilmi. Õpilased saavad aru filmisüžees, ning oskavad ettevalmistuseta edasi anda kuuldu ja nähtu sisu ning kirjeldada oma muljeid.

Õpilased jätkavad võrkeelse raamatu (adapteeritud kirjandus) lugemist ning kirjutavad selle kohta lühikirjandi. Samuti oskab õpilane lihtsate seotud lausetega kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja kavatsusi.

Kursuse käigus toimub keelereis sellesse välisriiki, mille keelt on B-võõrkeelena õpitud. Peale keelereisi koostatakse õpetaja juhendamisel reisipäevik.

Õpisisu

Õppesisu	Läbivad teemad, mida on võimalik õppesisuga siduda
Inimene ja ühiskond. Keskkond ja tehnoloogia. Ühiskond kui eluavalduste kogum. Majanduselu. Heaoluühiskond. Sotsiaalsfäär. Sotsiaalsete hüvede olemasolu ja nende kättesaadavus. Heategevus. Ebaterved eluviisid.	Väärtused ja kõlblus. Teabekeskond.
Kultuur ja looming Kultuuriline identiteet. Kultuuritraditsioonid ja tavad. Rahva ajalooline kultuurimälu. Looming (kirjandus, kunst, helilooming, arhitektuur, tarbekunst)	Väärtused ja kõlblus. Teabekeskond.

Hindamine

vt dokumendi lõpus

V kursus B1.2 / 35 tundi

Õpitulemused

V kursuse lõpetanu:

1. saab kuuldust aru, taipab eelkõige peamist sõnumit kui räägitakse üldlevinud teemadel;
2. loeb ja mõistab mõneleheküljelisi selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel;
3. tuleb enamasti toime vähemtüüpilistes suhtlusolukordades;
4. oskab kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust (lühikirjand);
5. süvendab veelgi teadmisi erinevatest kultuuridest, mõistab kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid;
6. mõistab ja aktsepteerib kultuuride erinevusi ning hindab erinevaid väärtussüsteeme;
7. saab võõrkeelses keskkonnas hakkama igapäevaolukordade lahendamisel.

Õpitegevused

Tähelepanu jätkuvalt häälduse ja intonatsiooni parandamisel, keelestruktuuride korrektsel kasutamisel ja erinevate õpioskuste arendamisel. Õpitakse aktiivselt kuulama suulisi esitlusi, tegema märkmeid ja küsimusi esitama.

Keeletasemele vastava sõnavara omandamiseks ning keerukamate keelekonstruktsioonide kasutamiseks ja kinnistamiseks kasutab õpetaja ülesandeid, kus õpilane saab rakendada suhtlemisoskust. Näiteks õpilane valib ühe loomežanri teose (nt maal, muusikateos) ja teeb sellest lihtsate sõnadega lühiesitluse ning esitab lühiessee.

Õpetaja suunab õpilasi kõrvutama ja analüüsima erinevate keelte sarnasusi ja erinevusi, nägema keeltevahelisi seoseid ning jälgima oma keelekasutust. Iseseisvate tööharjumuste

kõrval kinnistuvad paaris- ja meeskonnatöö oskused (nt õppematerjali valmistamine kaasõpilastele laua- või sõnamängu jm. kujul).

Õpilased saavad aru erinevate võõrkeelsete telesaadete ja väärtfilmide süžest ning oskavad ettevalmistuseta edasi anda kuuldu ja nähtu sisu ning kirjeldada oma muljeid.

Õpilased tutvuvad erinevate meediakanalite kaudu (nt kõrgkoolide kodulehed) õppimisvõimalustega teistes riikides ning oskavad lihtsate seostatud lausetega argumenteerida ühe või teise valiku poolt või vastu.

Kursuse käigus analüüsitakse oma toimunud keelereisi. Saksa keele õpilased osalevad „Saksa kevade“ raames toimival seminaril, mis tutvustab saksakeelseid kõrgkooli ja sealseid õppimisvõimalusi.

Õppesisu

Õppesisu	Läbivad teemad, mida on võimalik õppesisuga siduda
<p>Inimene ja ühiskond. Keskkond ja tehnoloogia. Ühiskond kui eluvalduste kogum. Majanduselu. Heaoluühiskond. Sotsiaalsfäär. Sotsiaalsete hüvede olemasolu ja nende kättesaadavus. Heategevus. Ebaterved eluviisid.</p>	<p>Väärtused ja kõlblus. Teabekeskond.</p>
<p>Haridus ja töö Elukutsevaliku võimalusi ja karjääri planeerimine. Vajalikud eeldused oma tööga toimetulekuks. Edasiõppimisvõimalused Eestis ja välismaal. Suhted töökollektiivis.</p>	<p>Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Väärtused ja kõlblus.</p>

Hindamine

vt dokumendi lõpus

VI kursus B1.2/ B2.1 / 35 tundi

Õpitulemused

VI kursuse lõpetanu:

1. mõistab kõike olulist endale tuttavalt või huvipakkuvalt teemal;
2. saab igapäevases suhtluses enamasti hakkama õpitavat keelt kõnelevate inimestega;
3. kirjeldab kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning selgitab ja põhjendab lühidalt oma seisukohti ja plaane;
4. koostab lihtsa teksti tuttavalt teemal;
5. arvestab suheldes õpitava keele maa kultuurinorme;
6. tunneb huvi õpitavat keelt kõnelevate maade kultuurielu vastu, loeb võõrkeelset kirjandust, vaatab filme ja telesaateid ning kuulab raadiosaateid;
7. kasutab võõrkeelseid teatmeallikaid (nt tõlkesõnaraamatut, interneti), et otsida vajalikku infot ka teistes valdkondades;
8. seab eesmärke ja hindab nende saavutatuse taset ning valib ja vajaduse korral muudab oma õpistrateegiaid;

9. seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste valdkondade teadmistega.

Õpitegevused

Loovat lähenemist nõudvate ülesannete kõrval (erinevad simulatsioonmängud) kasutatakse rohkem analüüsivama ning arutlevama sisuga ülesandeid. Keeletasemele vastava sõnavara omandamiseks ning keerukamate keelekonstruktsioonide kasutamiseks ja kinnistamiseks kasutab õpetaja ülesandeid, kus õpilane saab rakendada nii suulist kui kirjalikku suhtlemisoskust (rollimängud, arutelud, diskussioonid).

Õpetaja planeerib koos õpilasega tööd, et saavutada eesmärgiks seatud keeleoskustase. Iseseisvate tööharjumuste kõrval kinnistuvad paaris- ja meeskonnatöö oskused (erinevate paaris – ja rühmatööde käigus, näiteks õppefilmide valmistamine).

Õpilased loevad erinevaid publitsistika väljaandeid aktuaalsetel teemadel, kus autorid väljendavad kindlaid seisukohti või vaatenurki. Vastavalt huvile või tunniteemale teevad õpilased ühe referaadi koos esitlusega, tuues välja oma arvamuse. Oma tulemuste esitlemiseks kasutavad kaasaegseid esitlusprogramme. Referaadi koostamisel oskab õpilane kirjutada selgeid ja detailseid tekste.

Oskab vestlust alustada ja sobival ajal kõnevooru võtta, püüab toetada arutluse käiku.

Õpilased saavad aru erinevate võõrkeelsete telesaadete ja väärtfilmide süžest ning oskavad ettevalmistuseta edasi anda kuuldu ja nähtu sisu ning kirjeldada oma muljeid.

Kursuse lõppedes toimub kõiki võõrkeeli tutvustav ühistund, mille käigus õpilased tutvustavad oma õpitud võõrkeelt sketšide, lühifilmide ja laulude kaudu.

Õppesisu

Õppesisu	Läbivad teemad, mida on võimalik õppesisuga siduda
Inimene ja ühiskond. Keskkond ja tehnoloogia. Majanduselu. Heaoluühiskond. Sotsiaalsfäär. Sotsiaalsete hüvede olemasolu ja nende kättesaadavus. Heategevus. Ebaterved eluviisid.	Väärtused ja kõlblus. Teabekeskond. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus.
Eesti ja maailm. Haridus ja töö. Eesti riik ja eesti meel. Rahvastik. Kultuuritraditsioonid. Eesti kui Euroopa Liidu liikmesriik. Rahvusvaheline koostöö. Elukutsevaliku võimalusi ja karjääri planeerimine. Vajalikud eeldused oma tööga toimetulekuks.	Väärtused ja kõlblus. Teabekeskond.

Hindamine

B1-keeleoskustasemega võõrkeele kursuste hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Hinne kujuneb kahest poolest: tähest, mis iseloomustab mõõdetavaid õpitulemusi, ning õpetaja märkamistest, mis annavad talle avarama võimaluse anda tagasisidet õpilase arengu, motivatsiooni, suhtlemis- ja koostööoskuste kohta. Sõnaline hinnang võimaldab tähest täpsemini kirjeldada nii hetkeseisu kui anda soovitusi edasiseks. Kõiki osaoskusi hinnatakse võrdselt.

Igas klassis toimub hindamine 2 korda õppeaastas: kursuse lõpus. Kursuse hinded kujunevad kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA PÕHIKOO LIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Muusikaõpetuses pöörame tähelepanu loovuse ja eneseväljendusoskuse arenemisele ning tervikliku maailmapildi kujunemisele. Muusikaga tegelemise kaudu saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite ja kultuuride kohta, õpitakse tundma ennast ning mõtestatakse muusika rolli ühiskonnas. Loomise, esitamise, teoste interpreteerimise ja analüüsimise kaudu õpitakse tundma traditsioonilist ning nüüdisaegset muusikat, selle sisu, vorme ja tähendusi, kujundatakse mõistmist ning kriitikameelt. Oluline on mõtlemise paindlikkus ning avatus kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele, mis toetavad toimetulekut kiiresti muutuv ja mitmekultuurilises maailmas. Praktiline muusikaga tegelemine arendab tundemaailma, intuiitvset ja loovat mõtlemist. Muusikal on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena. Muusikaga tegelemine tasakaalustab teiste ainete valdavalt verbaalset ning analüütilist mõtlemist, lisades kujundliku, sünteesiva ja intuiitvise poole. Selle tulemus on terviklik mõtlemine, mis võimaldab loovalt läheneda probleemidele, väärtustab erinevaid lahendusi ja lahendite mitmetahulisust. Muusikaga tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele.

Muusikaõpetuse sisu, tegevustes ja taotlustes on ühised järgmised aspektid:

- 1) teadmised muusikast (analüüs);
- 2) erinevate muusikaliikide seostamine (süntees);
- 3) ainealane (verbaalne) keel;
- 4) loominguline eneseväljendus (loomine, esitamine);
- 5) muusikalise loomingu vastuvõtmine (kommunikatsioon, kriitika);
- 6) oma-, kohaliku ja maailmakultuuri väärtustamine (mitmekultuurilisus);
- 7) kultuuriväärtuste kaitsmine (jätkusuutlikkus).

Muusika on aine, mille õpetuse osad on üksteisega mitmetähenduslikus ja tihedas seoses, seetõttu on neid keeruline eraldada. Õppeaine koostisosad kattuvad muusikaliste tegevustega.

Musitseerimise all mõistetakse igasugust muusikalist eneseväljendust, nagu laulmist, pillimängu, liikumist ja omaloomingut. Muusika kuulamisega arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Muusikaloos tutvustatakse erinevaid karaktereid, väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete. Muusikalise kirjaoskuse all mõistetakse õppekavas sisalduva noodikirja lugemise oskust musitseerides. Õpilaste silmaringi ja muusikalise maitse kujundamiseks korraldatakse õppekäike kontserdipaikadesse, teatritesse ning muuseumidesse. Õpilaste üldkultuurilised teadmised põhinevad teadlikkusel kohalikust, oma riigi ja Euroopa kultuuripärandist ning nende rollist maailmas. See hõlmab teadmisi peamistest kultuurisaavutustest (sh popkultuurist). Oluline on kontserdielu korraldamine koolis, et õpilastel tekiks muusika kuulamise harjumus ning ürituste korraldamise kogemus. Muusika kaudu kujundatakse harmoonilist isiksust, puudutades nii keha, tundeid kui ka intellekti.

Muusikaõpetusel on tasakaalustav ja toetav roll õpilase emotsionaalses arengus ning teiste õppeainete omandamises. Musitseerides arendatakse õpilase isikupära, omandatakse oskused ja teadmised üksi ja koos musitseerimiseks ning loominguliseks eneseväljenduseks. Rühmas ja üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, sallivust, paindlikkust ja emotsionaalset kompetentsust ning juhitakse õpilase enesehinnangut ja õpimotivatsiooni. Ühislaulmise ja koorilauluga arendatakse sotsiaalseid oskusi ning kujundatakse isamaa-armastust.

Muusika ainekava koostades on lähtutud järgmistest põhimõtetest:

- 1) teadvustada ja tähtsustada ühislaulmise kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist rolli;
- 2) rõhutada musitseerimise osatähtsust;
- 3) julgustada ja toetada loomingulist eneseväljendust;
- 4) teadvustada ja süvendada õpilase isiklikku suhet muusikaga;
- 5) rõhutada muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilise-esteetilise väärtushinnangute kujundamisel, tunde- ja mõttemaailma arendamisel ning rikastamisel;
- 6) lähtuda õppes õppija vajadustest ning tähtsustada integreeritud tegevusi

ÕPITEGEVUS

Muusika õppeaine koostisosad on:

- 1) laulmine;
- 2) pillimäng;
- 3) muusikaline liikumine;
- 4) omalooming;
- 5) muusika kuulamine ja muusikalugu;
- 6) muusikaline kirjaoskus;
- 7) õppekäigud.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Loomulikus õppeprotsessis on kaasatud mitme üldpädevuse kujundamine samaaegselt, kuivõrd need kuuluvad otseselt kokku ja täiendavad üksteist. Muusikaõpetus annab võimaluse õppida paremini tundma iseennast, oma tundeid, kunstilisi eelistusi ja eneseväljenduse võimalusi. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine aitab kujundada nii personaalset, sotsiaalset kui kultuurilist identiteeti. Praktiline musitseerimine

nii tunnis kui klassiväliselt aitab õpilasel määratleda ja hinnata enda rolli muusiku ja loova inimesena.

Käsitledes muusikateoseid, -žanre, -ajastuid jms, õpitakse kasutama ainealast oskussõnavara. Erinevate muusikaloo teemade ning heliloomingu üle arutledes peetakse oluliseks oma seisukohtade kaitsmist ning teiste arvamustest lugupidamist. Samuti toetatakse eetiliste ja esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Uurimuslikud ja praktilised rühmatööd ning ühismusitseerimine kujundavad koostöövalmidust ja üksteise toetamise väärtustamist. Ühislaulmisega muusikatunnis ning õpilaste osalemisega koolikooride tegevuses pannakse alus laulupidude traditsiooni säilimisele ja edasikandmisele. Õppekäigud aitavad avardada silmaringi ning kujundada kontserdikultuuri.

Esinemiste, ettekannete koostamise ning omaloomingu väljendamise kaudu saavad õpilased muusikaõpetuses mitmeid võimalusi ise jõukohaseid ülesandeid luua, katsetada ning eesmärgipäraselt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana. Tundes paremini oma huve ja võimeid, aitab see õpilases kujundada ka positiivset enesehinnangut.

Noodikirja kui süsteemi tundmaõppimine arendab õpilases samaaegselt matemaatilist mõtlemist ning nõuab konkreetsete valemite ja sümbolite tundmist. Muusikalise kirjakeele hea analüüsi oskus on üheks oluliseks aluseks iseseisvale musitseerimisele.

Muusikaõpetus loob igas vanuses õpilasele mitmeid võimalusi arendada endas ettevõtlikkuspädevust. Seda nii omaloominguliste ülesannete kui erinevate esinemiste, arutelude ja ettekannete kaudu. Kooliürituste korraldamisel on õpilastel võimalus pakkuda välja oma ideid ja lahendusi ning seejärel vastutada ka nende elluviimise eest. Tähelepanu pööratakse iga õpilase esinemisjulguse ja -oskuse arendamisele ning esinemisvõimaluste loomisele.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Põhikooli muusikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab, teadvustab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid;
- 2) tunneb huvi muusika kui kunsti liigi vastu ning kujundab enda esteetilist maitset;
- 3) mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt muusikaliste tegevuste kaudu;
- 4) kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhialuseid;
- 5) väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
- 6) teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises ning mõistab ja austab erinevaid rahvuskultuure;
- 7) teadvustab ja väärtustab muusikateoste autorsust ning suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonnasse.

KOOLIASTME ÕPITULEMUSED

I kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust.

3. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises ja liikumises;
- 2) laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja/või kahehäälses koolikooris; mõistab laulupeo tähendust;
- 3) laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühislause;
- 4) laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 5) lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- 6) rakendab pillimängu kaasmängudes;
- 7) kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes;
- 8) kirjeldab suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;
- 9) väärtustab enese ja teiste loomingut.

II kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust.

6. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises, liikumises; huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- 2) laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades;
- 3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses; mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust;
- 4) oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslast;
- 5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislause;
- 6) kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 7) kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi;
- 8) julgeb esitada ideid ja rakendab võimete kohaselt oma loovust nii sõnalises kui ka

erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;

9) kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorsuse tähendust;

10) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat;

11) leiab iseloomulikke jooni eesti ja teiste maade rahvamuusikas

III kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust.

Põhikooli lõpetaja:

1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes ning kohalikus kultuurielus; aktsepteerib muusika erinevaid avaldusvorme;

2) laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärast;

3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaalinstrumentaalkoosseisudes; mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust;

4) oskab kuulata iseennast ja kaaslast ning hindab enda ja teiste panust koos musitseerides; suhtub kohustetundlikult endale võetud ülesannetesse;

5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislause;

6) kasutab noodist lauldes relatiivseid helikõrgusi (astmeid);

7) rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid;

8) väljendab oma arvamust kuulatud muusikast ning põhjendab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult;

9) leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused;

10) väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes;

11) teab autoriõigusi ning sellega kaasnevaid õigusi ja kohustusi; huvitub muusikaalasest tegevusest ja väärtustab seda ning osaleb kohalikus kultuurielus;

12) valdab ülevaadet muusikaga seotud elukutsest ja võimalustest muusikat õppida;

13) kasutab infotehnoloogia vahendeid muusikalistes tegevustes.

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA 1. KLASS

Õppeaine tundideks jaotus: 5 perioodi, 2 tundi nädalas, 70 tundi kokku aastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

1. klassis toimub hindamine 2 korda õppeaastas. Perioodihinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessi põhjal.

Lõiming

Muusika on seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Oma ja teiste rahvaste kultuuridega tutvume nii muusika kui paljude teiste õppeainete kaudu (nt inimeseõpetus, eesti keel, võõrkeeled, kunst, käsitöö). Erinevate õppeainete koosmõju aitab luua tervikpilti kujundamaks õpilase kultuurilist ja sotsiaalset identiteeti ning teadvustada maailma kultuurilist mitmekesisust.

Käemärkide järgi laulmisel, pillimängu ja muusikalise liikumise juures on hõlmatud kehatunnetuse, tähelepanu, mootorika, reageerimiskiiruse ja koordineerimise arendamine (kehaline kasvatus, rütmika, eesti keel, käsitöö, kunst).

Esimeses klassis tutvume tähtpäevade ja kalendripühadega - isadepäev, mardipäev, jõulud, vastlad jm, mispuhul lõimuvad muusikaõpetuses käsitletavad teemad eesti keele ja inimeseõpetuses käsitletavaga. Laulutekstidele tähelepanu pöörates tutvutakse ka erinevate eesti luuletajate loominguga (eesti keel).

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
--------------	----------------	---------------------------------

<p>Praktiline musitseerimine ja muusikaline liikumine</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ laulmine ▪ pillimäng ▪ improvisatsioon ▪ muusikaline liikumine 	<p>Ühehäälnelise laulmine kuulmise järgi; osalemine poiste- või tüdrukutekooris; rütmimängud, milles kasutatakse kehapilli, tantsu ja/või rütmipille; meetrumi tunnetamine läbi erinevate muusikaliste ülesannete, rõhuline ja rõhutu taktiosa; pillimäng Orff-instrumentidel; SO-MI-RA-JO astmetel laulmine käemärkide, astmetrepi ning noodikirja järgi; laulumängud, tantsud, omaloominguline liikumine muusika järgi;</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ laulab ühehäälselt, emotsionaalselt, selge diktsiooniga; ▪ tunneb helivältusi TA, TI-TI, TA-A, paus; ▪ tunnetab sõnarütmi ja oskab seda esitada; ▪ lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust ▪ lähtub tantsides/liikudes muusika meeleolust ja meetrumist ▪ tunneb mõisteid <i>piano, forte</i>, valjenedes ja vaibudes; ▪ tunneb ja oskab mängida erinevaid rütmipille; ▪ oskab mängida lihtsaid ostinaatosid, võimaluse korral improviseerib laulule saaterütmi; ▪ laulab lihtsaid mudellaule SO-RA-MI-JO astmetel noodist, käemärkide ja astmetrepi järgi; ▪ teab mõisteid helilooja, dirigent, rahvalaul, solist, koor, orkester. ▪ On õppinud hulgaliselt jõukohaseid lastelaule;
<p>Muusikaline kirjaoskus</p>	<p>töövihiku ülesanded; noodivältuste TA, TA-A, TI-TI ja pausi tundmine ning kasutamine erinevates ülesannetes ja musitseerimisel; ülesanded astmetega SO, MI, RA ja JO; mõisted: lõpumärk, kordusmärk, astmenimi, käemärk, astmetrepp, noodijoonestik, refrään, taktimõõt, taktijooned, I ja II lõpp, meetrum, JO-võti;</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ teab JO-võtme tähendust ning oskab leida noodijoonestikult astmed SO, MI, RA ja JO; ▪ tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides; ▪ mõistab õpitud helivältuste tähendust ning kasutab neid musitseerimisel: TA, TI-TI, TA-A, paus; ▪ tunneb ja oskab noodipildis märgata õpitud muusikamärke (kordusmärk, taktimõõt, JO-võti jt)
<p>Muusika- ja kultuurilugu;</p>	<p>rahvakalendri tähtpäevadega tutvumine -</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tunneb eesti rahvakalendri tähtpäevi -

muusika kuulamine	kombestik ja laulud; Eesti vabariigi aastapäev; isadepäev, emadepäev, vanavanematepäev	kadripäev, mardipäev, jõulud, vastlapäev, jaanipäev. On tutvunud nende tähtpäevade kommetega ning laulnud vastavaid laule; <ul style="list-style-type: none"> ▪ oskab laulda Eesti Vabariigi hümnit ja teab tähendust.
Õppekäigid	teatri- ja kontserdikülastused, nendele järgnev arutelu; võimalusel erinevad muusikat ja kunsti hõlmavad töötoad koolis või kooliväliselt.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ oskab olla tähelepanelik, viisakas ning uudishimulik kontserdi- ning teatrikülastaja.

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA 2. KLASS

Õppeaine tundideks jaotus: 5 perioodi, 2 tundi nädalas, 70 tundi kokku aastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

2. klassis toimub hindamine 2 korda õppeaastas. Perioodihinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessi põhjal

Lõiming

Muusika on seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Oma ja teiste rahvaste kultuuridega tutvume nii muusika kui paljude teiste õppeainete kaudu (nt inimeseõpetus, eesti keel, võõrkeeled, kunst, käsitöö). Erinevate õppeainete koosmõju aitab luua tervikpilti kujundamaks õpilase kultuurilist ja sotsiaalset identiteeti ning teadvustada maailma kultuurilist mitmekesisust.

Käemärkide järgi laulmisel, rütmiharjutuste, pillimängu ja muusikalise liikumise juures on hõlmatud kehatunnetuse, tähelepanu, mootorika, reageerimiskiiruse ja koordinatsiooni arendamine (kehaline kasvatus, rütmika, eesti keel, käsitöö, kunst).

Teises klassis jätkatakse tutvumist eesti rahvakalendri ning kirikukalendri tähtpäevadega (esimese klassiga võrreldes lisanduvad nt jaanipäev, jüripäev toomapäev). Kommete ja laulude õppimine lõimub otseselt eesti keele ja inimeseõpetuses käsitletavate teemadega. Laulutekstidele tähelepanu pöörates tutvutakse ka erinevate eesti luuletajate loominguga (eesti keel).

Teises klassis algab plokkflöödiõpe ning kasutatakse erinevaid plaatpille, mis nõuab õpilastelt head käelist mootorikat, rütmitaju, koordinatsiooni ning on lõimitud kehalise kasvatus, rütmika ning käsitööga.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
-------	---------	--------------------------

<p>Praktiline musitseerimine ja muusikaline liikumine</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ laulmine ▪ pillimäng ▪ plokkflöödiõpe ▪ improvisatsioon ▪ muusikaline liikumine 	<p>Ühehäälnelne laulmine kuulmise järgi; osalemine poiste- või tüdrukutekooris; kehapilli kasutamine laulude saateks; regilaulu laulmine eeslaulja ja kooriga kõnemängud; liisusalmid koos ostinatoga, rütmimälu treenimine; regilaul ja selle laulmine takt, taktimõõt, dirigeerimine kahe ja kolme peale; rahvakalendri tähtpäevad: kombestik ja laulud pillimäng Orff-instrumentidel; omaloomingu väljendamine laulusõnade, muusikalise liikumise ja pillimängu kaudu; tutvumine plokkflöödigaga, esimeste mänguvõtete: h, a, g, c JO-LE-MI-SO-RA, alumine RA ja alumine SO astmetel laulmine käemärkide, astmetrepi ning noodikirja järgi; laulumängud, tantsud;</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ tunneb astmeid JO-LE-MI-SO-RA, alumine RA, alumine SO, oskab neid kasutada laulmisel ning teab JO-võtme tähendus ▪ on omandanud ühislauluvara; ▪ laulab selge diktsiooniga ning ilmekalt ▪ tunneb 2- ja 3-osalist taktimõõtu ▪ teab taktijoone, kordusmärkide ja lõpumärkide tähendust ▪ oskab laulmisel kasutada dünaamikamärke p, f, >, < ▪ oskab plokkflöödil võtteid g-a-h-c ning teab ka nende nootide asukohta noodijoonestikul: ▪ oskab luua laulu juurde lihtsamaid kehapilli ja rütmipillide ostinatosid; ▪ teab, mis on regilaul ning millist rolli mängivad selle esituses eeslaulja ja koor;
<p>Muusikaline kirjaoskus</p>	<p>töövihiku ülesanded; noodivältused TA, TA-A, TI-TI, TA-A-A ja veerandpaus - nende tundmine ning kasutamine erinevates kirjalikes ülesannetes ja musitseerimisel; JO, LE, MI, SO, RA, alumised RA ja SO astmed noodijoonestikul ja astmetrepi meloodia laulmine õpitud astmetel käemärkide, rändnoodi, astmetrepi ning noodipildi järgi; mõisted: fermaat, ostinato, tempo</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ teab JO-võtme tähendust ning oskab leida noodijoonestikult astmed JO, LE, MI, SO, RA, alumine RA ja alumine SO; ▪ tajub ja oskab laulda astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides; ▪ mõistab õpitud helivältuste tähendust ning kasutab neid musitseerimisel: TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, veerandpaus; ▪ tunneb ja oskab noodipildis märgata õpitud muusikamärke (fermaat, kordusmärk, I ja II lõpp jt)

<p>Muusika- ja kultuurilugu; muusika kuulamine</p>	<p>tutvub eesti rahvapillidega: lõõtspill, kannel, hiiu kannel, karjapasun, torupill, vilepill; rahvakalendri tähtpäevad - kombestik ja laulud; Eesti vabariigi aastapäev; isadepäev, emadepäev, vanavanematepäev; laulupeo traditsioon ning Gustav Ernesaka elutöö ja looming; kuulamis- ja vaatamisülesanded</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tunneb eesti rahvakalendri tähtpäevi (k.a hingedepäev ja, on tutvunud nende tähtpäevade kommetega ning laulnud vastavaid laule; ▪ oskab laulda Eesti Vabariigi hümnit ja teab tähendust. ▪ tunneb eesti rahvapille ning eristab neid ka kuuldeliselt; ▪ oskab kuulatud muusikapala iseloomustada, vastata kuulamisülesannetele ning kuulatud muusika kohta oma arvamust avaldada; ▪ teab laulupidude traditsiooni kohta; ▪ oskab kuulatud muusikapala iseloomustada, vastata kuulamisülesannetele ning kuulatud muusika kohta oma arvamust avaldada;
<p>Õppekäigud</p>	<p>teatri- ja kontserdikülastused, nendele järgnev arutelu; võimalusel erinevad muusikat ja kunsti hõlmavad töötoad koolis või kooliväliselt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ oskab olla tähelepanelik, viisakas ning uudishimulik kontserdi- ning teatrikülastaja. ▪ oskab ja julgeb avaldada oma arvamust nähtud ja kuulatud etenduse/kontserdi kohta.

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA 3. KLASS

Õppeaine tundideks jaotus: 5 perioodi, 2 tundi nädalas, 70 tundi kokku aastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

3. klassis toimub hindamine 2 korda õppeaastas. Perioodihinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessi põhjal

Lõiming

Muusika on seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Oma ja teiste rahvaste kultuuridega tutvume nii muusika kui paljude teiste õppeainete kaudu (nt inimeseõpetus, eesti keel, võõrkeeled, kunst, käsitöö). Erinevate õppeainete koosmõju aitab luua tervikpilti kujundamaks õpilase kultuurilist ja sotsiaalset identiteeti ning teadvustada maailma kultuurilist mitmekesisust.

Lõimimine eesti keelega: teksti tähenduse mõistmine. Laulude laulmisel on väga tähtis tekstist arusaamine-hääldamine, diktsioon. Laulutekstide autorite tundmine. Õigekiri. Liisusalmide ja regivärsside loomine. Kalendritähtpäevadega seotud laulud ja traditsioonid-mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlapäev. Oskus arutleda. Kommete ja laulude õppimine lõimub otseselt eesti keele ja inimeseõpetuses käsitletavate temadega.

Lõimimine kehalise kasvatuse ja rütmikaga.Laulu- ja ringmängud. Laulmisel ja pillimängus on tähtis õige kehahoid ja keha tunnetamine.Hingamine laulmisel. Kehapilliostinaatod. Koordinatsioon. Muusikapala meeleolu kujutamine liikumise kaudu. Rahvatants.. Plokkflöödiõpe ning erinevate rütmi- ning plaatpillide kasutamine tundides nõuab õpilastelt head käelist mootorikat, rütmitaju, koordinatsiooni.Käemärkide järgi laulmine.

Lõimimine kunstiõpetusega. Muusikaõpetuse tundides kuulatakse muusikat ja joonistatakse kuulatud muusikateose põhjal-muusika meeleolu visualiseerimine. Visuaalne muusikaelamuse kujutamine. Kõlavärv.

Lõiming matemaatikaga. Pulss, meetrum, vältused (pikem, lühem,pikkuste võrdlemine), tempo, paaris- ja paaritud arvud, rühmitamine, rütmimängud,rütmisalmid, rütmide mõiste meid ümbritsevas elus (aastaajad, kuud, nädalapäevad, kellaeg),rütmilise tunnetamine läbi muusika, kuulatud helide järjestamine, helide matkimine, kehapill,koordinatsiooniharjutused, muusika ühendamine matemaatiliste mõistetega, helimudelid,helikõrgused, helitugevuse eristamine, matemaatiliste kujundite loomine muusikalises tegevuses, loogika, taktimõõt, laulu vorm, võrdlemine, liitmine-lahutamise.

Muusikatunnid on tihedalt seotud loodusõpetusega. Laulud on erinevatest aastaegadest. On laule lindudest, loomadest, loodusnähtustest. Laulule eelnev arutelu aitab mõista loodust ja loodusnähtusi. Muusika kuulamine kui muusikatunni üks osa sisaldab muusikateoseid aastaegadest, loodusnähtustest (vihm, lumi, rahe, lörts, vikerkaar), loodushäältest.

Lõimimine inimeseõpetusega. Laulmine ja muusika kuulamine toetavad maailmapildikujunemist. Ajaloosündmuste ja arengu mõistmist. Laulud kodust ja kodumaast. Laulud sõprusest. Aeg. Liiklus.

Rahvakalendriteemad.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Praktiline musitseerimine ja muusikaline liikumine <ul style="list-style-type: none"> • laulmine • plokkflöödiõpe • pillimäng • muusikaline liikumine 	laulmine koos rütmiostinatoga; laulmine ansamblis ja duetis; laulmine astmenimedega ja kuulmise järgi; pillimäng (Orff instrumentarium, plokkflööt) improvisatsioon laulu- ja ringmängud uued mõisted	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • laulab vaba ja loomuliku hingamise, õige kehahoiu, selge diktsiooniga ja ilmekalt; • on omandanud ühislauluvara (eesti rahvalaulud, helletused, lastelaulud jm. populaarsed laulud), mudellaulud • oskab luua rütmiimprovisatsioone ja -ostinaatosid • oskab kirjeldada muusikateose meeleolu, karakterit • tunneb plokkflöödivõtteid – d,e,g,a,h,c,d` • tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu; • tantsib eesti laulu- ja ringmänge • tunneb märke latern, segno, volt, mõisteid salm-refraän, eelmäng, kaasmäng, vahemäng • kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinato`des;

<p>Muusikaline kirjaoskus</p> <ul style="list-style-type: none"> • rütm, koordinatsioon • noodiõpe suhtelises- ja absoluutses süsteemis • uued mõisted 	<p>rütmimängud, rütmimälu treenimine; pausid - ühe-, kahelöögiline, tervetaktipaus; rütmid- ti-ri-ti-ri, tai-ri laulmine astmenimedega ja kuulmise järgi; viulivõti ja tähtnimetused- c, d, e, f g, a ja h; dünaamika märgid p, f, cresc., dim., >, < duur – ja moll- astmerida, kolmkõla</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb taktimõõte 2/4, 3/4, 4/4 kuulmise ja noodi järgi ; • tunneb rütmivorme ti-ri-ti-ri, tai-ri lisaks eelpool õpitule ning oskab neid kasutada rütmülesannete lahendamisel ning rütmiimprovisatsioonide, rütmiostinatode loomisel; • teab mõisteid duur- ja moll- astmerida, kolmkõla ning eristab neid kuulmise järgi ; • teab viulivõtme tähendust ja oskab seda noodijoonestikul märkida ; • teab tähtnimetuste c, d, e, f, g, a, h asukohta noodijoonestikul; • laulab astmenimedega lihtsaid laule ja harjutusi ; • mõistab oskussõnade tähendust - rütm, meloodia, tempo, kõlavärv, vaikselt, valjult, piano, forte, crescendo, diminuendo, fermaat;
<p>Muusika- ja kultuurilugu; muusika kuulamine</p> <ul style="list-style-type: none"> • eesti kalendri-tähtpäevad • heliloojad • stiilid ja žanrid • vokaal-ja instrumentaalmuusika • uued mõisted muusikas 	<p>vanad rahvalaulud mardi- ja kadripäev, vastlapäev jõululaulud G.Ernesaks, M.Härma, A.Pärt, W.A.Mozart marss, polka, valss vokaalmuusika, instrumentaalmuusika</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb eesti kalendritähtpäevi ja nendega seotud kombeid, laule; • on tutvunud M.Härma, G.Ernesaksa, A.Pärdi ja W.A.Mozarti elu ja loominguga • seostab muusikapala selle autoritega • oskab kirjeldada muusikateose meeleolu, karakterit • eristab kuuldaliselt laulu ja pillimuusikat; • koorijuht, koor, ansambel, solist, duo, duett, dirigent, orkester, • eristab kuuldaliselt marssi, valssi ja polkat;
<p>Õppekäigud</p>	<p>kontserdi- ja/või teatrikülastused</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suulisel või muul looval viisil; • kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA 4. KLASS

Õppeaine tundideks jaotus näiteks: 5 perioodi, 2 tundi nädalas, 70 tundi kokku aastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

4. klassis toimub hindamine 2 korda õppeaastas. Perioodihinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessi põhjal.

Lõiming

Muusika on seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Oma ja teiste rahvaste kultuuridega tutvume nii muusika kui paljude teiste õppeainete kaudu (nt inimeseõpetus, eesti keel, võõrkeeled, kunst, käsitöö). Erinevate õppeainete koosmõju aitab luua tervikpilti kujundamaks õpilase kultuurilist ja sotsiaalset identiteeti ning teadvustada maailma kultuurilist mitmekesisust.

Muusikaõpetus on tihedas seoses eesti keelega - pööratakse tähelepanu teksti tähenduse mõistmisele; hääldamisele; diktsioonile; laulutekstide autorite tundmisele; õigekirjale; oskusele arutleda ja oma arvamust avaldada. Kalendritähtpäevadega seotud laulude ja traditsioonide õppimine lõimub otseselt eesti keele ja inimeseõpetuses käsitletavate temadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlapäev).

Muusikalise kirjaoskuse arendamine (taktimõõt, noodivältsed, rütmid, absoluutne helikõrgussüsteem) nõuab õpilaselt oskuslikku sümbolite ja kindlate märkide süsteemi tundmist, arendab loogilist mõtlemist ning valemite tundmist (on otseselt seotud matemaatiliste oskustega).

Muusikatunnid on tihedalt seotud loodusõpetusega ja ka geograafiaga (laulud erinevatest aastaegadest, loodusest, ilmast, erinevatest paikadest Eestis ja välismaal). Laulule ning kuulatud muusikapaladele eelnev/järgnev arutelu aitab mõista loodust kui heliloojate ja kunstnike inspiratsiooniallikat ning laulude päritolu (seostatult ka heliloojaga).

Plokkflöödi- väikekandle- ning erinevate rütmipillide mängimine arendab käelist motoorikat, reaktsiooni, meetrimitaju, koordineerimise ning on lõimitud eelkõige rütmika, kehalise kasvatusesega

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
<p>Praktiline musitseerimine ja muusikaline liikumine</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ laulmine ▪ pillimäng ▪ improvisatsioon ▪ muusikaline liikumine ▪ plokkflöödiõpe ▪ väikekandleõpe 	<p>laulmine koos rütmiostinatoga; laulmine solistina, ansambelis ja duetis; 1-või 2-häälneline laulmine; laulmine astmenimedega ja kuulmise järgi; pillimäng (Orff instrumentarium, plokkflööt, 6-keelne väikekannel); improviseerimine pillimängus ja omalooming lauluteksti loomisel; improviseerimine muusikalises liikumises, laulumängud ja tantsud; plokkflöödivõtted c, d, e, f, g, a, h, c', d' ja fis ning b (kõrgendus- ja madaldusmärk); väikekandlevõtted – I, IV ja V kolmkõla</p>	<p>Õpilane -</p> <ul style="list-style-type: none"> • laulab vaba ja loomuliku hingamise, õige kehahoiu, selge diktsiooniga ja ilmekalt; • on omandanud ühislauluvara (eesti rahvalaulud, helletused, lastelaulud jm. populaarsed laulud); • oskab mängida õpitud plokkflöödi- ja väikekandle võtteid; • oskab luua rütmiimprovisatsioone ja -ostinaatosid • oskab kirjeldada muusikateose meeleolu, karakterit ja avaldada arvamust kuulatud kontserdi või muusikalavastuse kohta; • tunneb plokkflöödivõtteid - c d e f g a h c' d' fis b; tunneb väikekandlevõtteid – I, IV ja V kolmkõla;
<p>Muusikaline kirjaoskus</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rütm, koordineerimine ▪ noodiõpe suhtelises- ja absoluutses süsteemis ▪ mõisted 	<p>rütmimängud, rütmimälu treenimine; pausid - ühe-, kahe- ja poolelöögiline paus; rütmid- ti-tiri ja tiri-ti, ta-i-ti, t-a-a-a; viiulivõti ja tähtnimetused- c, d, e, f, g, a ja h; dünaamika märgid p, mp, f, mf, >, <; duur – ja moll- astmerida, kolmkõla; 2- ja 3- osaline muusikavorm;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb taktimõõte 2/4, 3/4, 4/4 kuulmise ja noodi järgi ; • tunneb rütmivorme ti- tiri, tiri- ti, ta- i- ti, ta- a- a- a ja poolelöögilist pausi lisaks eelpool õpitule ning oskab neid kasutada rütmiülesannete lahendamisel ning rütmiimprovisatsioonide, rütmiostinatode loomisel; • teab mõisteid duur- ja moll- astmerida, kolmkõla ning eristab neid kuulmise järgi ; • teab viiulivõtme tähendust ja oskab seda noodijoonestikul märkida ; • teab tähtnimetuste c, d, e, f, g, a, h asukohta noodijoonestikul ning klaviatuuril ; • laulab astmenimedega lihtsaid laule ja harjutusi ;

		teab dünaamika märke- p, mp, f, mf, <, > ;
<p>Muusika kuulamine; muusika- ja kultuurilugu</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Eesti kalendri-tähtpäevad ▪ heliloojad ▪ stiilid ja žanrid ▪ mõisted ▪ hääleliigid, kooriliigid ▪ orkestripillid ▪ muusikalised vormid ▪ heli- ja videonäited 	<p>rahvalaulud, mardi- ja kadripäev, jõulud, vastlapäev jt;</p> <p>hääleliigid (sopran, mezzosopran, alt, tenor, bariton, bass);</p> <p>kooriliigid (mudilas-, laste-, poiste-, nais-, mees- ja segakoorid);</p> <p>orkestripillide tutvustus, puupuhkpillid, vaskpuhkpillid, keelpillid, klahvpillid, löökpillid;</p> <p>mõisted: ooper, ballett, aaria, libreto, partituur, pide, eeltakt, vahelduv taktimõõt, fermaat, diees, bemoll, klaviatuur, manuaal, oktaav;</p> <p>J. S. Bachi, L. van Beethoveni, A. Pärdi, V. Tormise, R. Rannapi elu ja looming; kuulatava muusika analüüs omandatud teadmisi ja oskussõnu kasutades</p>	<ul style="list-style-type: none"> • teab erinevaid hääleliike: sopran, mezzosopran, alt, tenor, bariton, bass ja eesti tuntuid lauljaid; • teab erinevaid kooriliike: mudilas-, laste- poiste-, nais-, mees- ja segakoor; • tunneb orkestripille ja oskab neid liigitada heli tekitamise põhjal; • tunneb 2- ja 3- osalist lihtvormi; • teab mõisteid klaviatuur, manuaal, oktaav, pide, eeltakt, vahelduv taktimõõt, fermaat, diees, bemoll, ooper, ballett, aaria, partituur, libreto; • tunneb eesti kalendritähtpäevi ja nendega seotud kombeid, laule; • on tutvunud J. S. Bachi, L. van Beethoveni, A. Pärdi, V. Tormise, R. Rannapi elu ja loominguga;
Õppekäigud ja kontserdid	teatri- ja kontserdikülastused, nendele järgnev arutelu	<ul style="list-style-type: none"> • oskab olla tähelepanelik, viisakas ning uudishimulik kontserdi- ning teatrikülastaja. • oskab ja julgeb avaldada oma arvamust nähtud ja kuulnud etenduse/kontserdi kohta.

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA 5. KLASS

Õppeaine tunnijaotusplaan: läbi õppeaasta (5 perioodi), 2 tundi nädalas (70 tundi õppeaastas)

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist;

hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

5. klassis toimub hindamine kaks korda õppeaastas – II ja V perioodi lõpus. Perioodihinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming

Muusika on tihedalt seotud väga erinevate inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega.

Muusikaõpetuse ja teiste ainevaldkondade seostamiseks on palju võimalusi:

1. Väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine.

Muusika kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

2. Kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (kompositsioon, struktuur, rütm, stiil, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm): kunstid, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus.

3. Ainete sisust lähtuvate seoste esiletoomine:

- emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust;
- matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);
- loodusainetest lähtudes teadvustatakse õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust (loodushääled, linnulaul);
- kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Praktiline musitseerimine ja muusikaline liikumine <ul style="list-style-type: none">• laulmine• pillimäng• muusikaline liikumine, tantsud• omalooming• improvisatsioon	<ul style="list-style-type: none">▪ 1-või 2-häälne laulmine klassis, arvestades oma hääle eripära▪ laulmine erinevates vokaalkoosseisudes (koor, ansambel jm)▪ laulude omandamine kuulmise järgi või relatiivse meetodi abil▪ musitseerimine plokkflöödil, väikekandel ja Orff-	<ul style="list-style-type: none">• laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest;• seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g–G2;• rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;• laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälsid laule ja

	<p>instrumentaariumi instrumentidel</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Eesti rahvatantsud ja ringmängud ▪ loovliikumine ▪ kaasmängude/ ostinatode; improvisatsioonide; laulusõnade loomine ja esitamine 	<p>kaanoneid ning Eesti ja teiste rahvaste laule;</p> <ul style="list-style-type: none"> • laulab peast kooliastme ühislaule: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius), „Kas tunned maad“ (J. Berat), „Kungla rahvas“ (K. A. Hermann), „Meil aiaäärne tänavas“ (Eesti rahvalaul); • kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või <i>ostinato</i>’des ning iseseisvates palades; • rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid; seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga; • kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi; • tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi; • tantsib Eesti laulu- ja ringmänge; • loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või <i>ostinato</i>’sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel; • kasutab improvisatsioonides astmemudeleid; • loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne; • kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.
<p>Muusikateoreetilised teemad</p> <ul style="list-style-type: none"> • muusika väljendusvahendid • muusikaline kirjaoskus • oskussõnad • relatiivsed ja absoluutsed helikõrgused • helilaad ja helistik 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rütm (ka kaheksandiknoot ja –paus) ▪ taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4; eeltakt ▪ tempo ▪ dünaamika ▪ meloodia ▪ tämber ▪ astmenimetused ja tähtnimetused ▪ pidekaar ja sidekaar ▪ viulivõti ▪ duur- ja moll-helilaad 	<ul style="list-style-type: none"> • mõistab järgmiste helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: TI-TI-RI, TI-RI-TI, TA-I-TI, TA-A-A-A, 4-löögiline paus, kaheksandiknoot, kaheksandikpaus; • mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab neid musitseerides; • kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ning seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimedega); • mõistab viulivõtme ja absoluutsete helikõrguste g–G2 tähendust ning kasutab neid musitseerides;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ helistik (C-a; G-e; F-d), paralleelhelistikud, toonika mõiste. ▪ diees, bemoll, bekarr ▪ helistikumärgid ja juhuslikud märgid. 	<ul style="list-style-type: none"> • mõistab duur-, moll-helilaadi ja helistike C–a, G–e, F–d tähendust ning kasutab neid musitseerides; • mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: <p>a) eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees, bemoll, bekarr, paralleelhelistikud, pidekaar ja sidekaar;</p> <p>b) tempo, <i>andante</i>, <i>moderato</i>, <i>allegro</i>, <i>largo</i>, <i>ritenuto</i>, <i>accelerando</i>, dünaamika, <i>piano</i>, <i>forte</i>, <i>mezzopiano</i>, <i>mezzoforte</i>, <i>pianissimo</i>, <i>fortissimo</i>, <i>crescendo</i>, <i>diminuendo</i>.</p>
<p>Muusika kuulamine; muusika- ja kultuurilugu</p> <ul style="list-style-type: none"> • muusikapalade teadlik kuulamine ja analüüsimine • Vokaalmuusika • Instrumentaalmuusika • Laulupidu • Eesti rahvamuusika • Eesti rahvakalendri tähtpäevad 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ hääle – ja kooriliigid; ▪ laulupidude ja tantsupidude traditsioon Eestis; ▪ pillirühmad ja orkestriliigid; ▪ dirigent; ▪ Eesti rahvamuusika ▪ (vanem ja uuem) rahvalaul, rahvapillid ja rahvatantsud; rahvalikud laulud; rahvaviis ▪ Eesti heliloojate loomingus; ▪ mardipäev, kadripäev, vastlapäev, jõulud; ▪ teemadega sobivate muusikanäidete kuulamine ja videomaterjali vaatamine, arutelud. 	<ul style="list-style-type: none"> • mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: <p>a) vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpret, improvisatsioon;</p> <p>b) tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass);</p> <p>c) pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, Eesti rahvapillid).</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; • kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas; tuntumaid Eesti koore; teab Eesti laulupidude traditsiooni; • kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit; • tunneb ja eristab Eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi;

		<ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara; • tunneb rahvakalendri tähtpäevade (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlapäev) kombestikku ja lauluvara.
Õppekäigud ja neist lähtuvad õpiülesanded	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Muuseumikülastused, ▪ kontserdi- ja/või teatrikülastused, retsensiooni kirjutamine 	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • külastab aktiivselt kultuuriüritusi, õpib neid arvustama; • oskab koostada kirjatöid muusikast, neid ette kanda ja illustreerida; kasutab oskussõnavara; • rikastab tundeelu muusikaelamuste kaudu, oskab neid võrrelda ja oma seisukohti põhjendada.

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA 6. KLASS

Õppeaine tunnijaotusplaan: läbi õppeaasta (5 perioodi), 1 tund nädalas (35 tundi õppeaastas)

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist;

hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

6. klassis toimub hindamine üks kord õppeaastas – V perioodi lõpus. Hinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessi põhjal. II perioodi lõpus saab õpilane sõnalise hinnangu.

Lõiming

Muusika on tihedalt seotud väga erinevate inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega.

Muusikaõpetuse ja teiste ainevaldkondade seostamiseks on palju võimalusi:

1. Väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine.

Muusika kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

2. Kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (kompositsioon, struktuur, rütm, stiil, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm): kunstid, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus.

3. Ainete sisust lähtuvate seoste esiletoomine:

- emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust;
- matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);
- kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni;
- sotsiaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;
- geograafiast lähtudes arendatakse kaardi tundmise oskust (rahvaste muusika – erinevate riikide paiknemine kaardil, pealinnad, lipud).

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
<p>Praktiline musitseerimine ja muusikaline liikumine</p> <ul style="list-style-type: none"> • laulmine • pillimäng • muusikaline liikumine, tantsud • omalooming • improvisatsioon 	<ul style="list-style-type: none"> • 1-või 2-häälnelise laulmine klassis, arvestades oma hääle eripära • laulmine erinevates vokaalkoosseisudes (koor, ansambel jm) • laulude omandamine kuulmise järgi või relatiivse meetodi abil • musitseerimine plokkflöödil, väikekandlel ja Orff-instrumentariumi instrumentidel • rahvaste tantsud • loovliikumine • kaasmängude/ ostinatode; improvisatsioonide; laulusõnade loomine ja esitamine 	<ul style="list-style-type: none"> • laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest; • seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g–G2; • rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes; • laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälsid laule ja kaanoneid ning Eesti ja teiste rahvaste laule; • laulab peast kooliastme ühislaulu: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius), „Kungla rahvas“ (K. A. Hermann), „Eesti lipp“ (E. Võrk), „Mu isamaa armas“ (Saksa rahvalaul); • kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või <i>ostinato</i>’des ning iseseisvates palades; • rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või

		<p>plokkflöödi mänguvõtteid; seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi; • tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi; • tantsib Eesti ja teiste rahvaste tantse ning ringmänge; • loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või <i>ostinato</i>'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel; • kasutab improvisatsioonides astmemudeleid; • loob tekste: lihtsamaid laulusõnu jne; • kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.
<p>Muusikateoreetilised teemad</p> <ul style="list-style-type: none"> • muusikaline kirjaoskus • oskussõnad • relatiivsed ja absoluutsed helikõrgused • helilaad ja helistik 	<ul style="list-style-type: none"> • rütm (õpitud rütmifiguuride kordamine; rütmimängud; rütmimälu arendamine) • helilaadi ja helistiku mõiste kordamine • mõisted seoses laulikus oleva lauluvaraga: bluus, spirituaal, rockmuusika, levimuusika, estraadimuusika, • astmenimetused ja tähtnimetused • helistikud D-h. 	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ning seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimedega); • mõistab viiulivõtme ja absoluutsete helikõrguste g–G2 tähendust ning kasutab neid musitseerides; • mõistab duur- ja moll-helilaadi ja helistike D-h tähendust ning kasutab neid musitseerides; • mõistab allolevate oskussõnade tähendust (seoses õpikus oleva lauluvara ja käsitletavate teemadega): bluus, spirituaal, rockmuusika, levimuusika, estraadimuusika.
<p>Muusika kuulamine; muusika- ja kultuurilugu</p> <ul style="list-style-type: none"> • muusikapalade teadlik kuulamine ja analüüsimine • Rahvuslik ärkamisaeg 19.saj. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rahvuslik ärkamisaeg 19. saj. • I üldlaulupidu 1869. a. Tartus • Esimesed Eesti heliloojad (A.Kunileid, F.Saebelmann) • M.Härma • Eesti muusikaelu areng • G.Ernesaks, H.Eller 	<ul style="list-style-type: none"> • kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; • iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara; • on kursis rahvusliku ärkamisaja (19. ja 20 saj.) olulisemate ajaloo-ja muusikasündmustega (sealhulgas

<p>ja 20. saj. lõpus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eesti heliloojad • Rahvaste muusika • Eesti rahvakalendri tähtpäevad 	<ul style="list-style-type: none"> • Eesti heliloojad tänapäeval (A.Pärt, V.Tormis, E.-S.Tüür) • 20. saj. Eesti levimuusika loojad • Öölaulupeod • Rahvaste muusika: Soome, Rootsi, Norra, Saamid, Läti, Leedu, Venemaa, Austria, Saksamaa, Ungari, Poola, Suurbritannia, Iirimaa • Mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlapäev • Teemadega sobivate muusikanäidete kuulamine ja videomaterjali vaatamine, arutelud. 	<p>I üldlaulupidu ja öölaulupeod);</p> <ul style="list-style-type: none"> • on tutvunud Eesti heliloojate (A.Kunileidi, F.Saebelmanni, M.Härma, G.Ernesaksa, H.Elleri, A.Pärdi, V.Tormise, E.-S. Tüüri) elu ja loominguga; • on tutvunud 20. saj. Eesti levimuusika loojate ja nende loominguga; • on tutvunud Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra, Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari või Saksa muusikatraditsioonidega ja suhtub neisse lugupidavalt; • teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega; • tunneb rahvakalendri tähtpäevade (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlapäev) kombestikku ja lauluvara.
<p>Õppekäigud ja neist lähtuvad õpiülesanded</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Muuseumikülastused, kontserdi- ja/või teatrikülastused, retsensiooni kirjutamine 	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • külastab aktiivselt kultuuriüritusi, õpib neid arvustama; • oskab koostada kirjatöid muusikast, neid ette kanda ja illustreerida; kasutab oskussõnavara; • rikastab tundeelu muusikaelamuste kaudu, oskab neid võrrelda ja oma seisukohti põhjendada

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA 7. KLASS

Õppeaine tunnijaotusplaan: läbi õppeaasta (5 perioodi), 1 tund nädalas (35 tundi õppeaastas)

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist;

hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

7. klassis toimub hindamine üks kord õppeaastas – V perioodi lõpus. Hinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessi põhjal. II perioodi lõpus saab õpilane sõnalise hinnangu.

Lõiming

Muusika on tihedalt seotud väga erinevate inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega.

Muusikaõpetuse ja teiste ainevaldkondade seostamiseks on palju võimalusi:

1. Väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine.

Muusika kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

2. Kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (kompositsioon, struktuur, rütm, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm):
kunstid, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus.

3. Ainete sisust lähtuvate seoste esiletoomine:

- emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas;
- matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);
- kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist;
- sotsiaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;
- loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide omadusi;
- sh geograafiast lähtudes arendatakse kaardi tundmise oskust (rahvaste muusika – erinevate riikide paiknemine kaardil, pealinnad, lipud).

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Praktiline musitseerimine ja muusikaline liikumine <ul style="list-style-type: none">• laulmine• pillimäng• muusikaline liikumine, tantsud	<ul style="list-style-type: none">• 1-3-häälnelaulmine klassis, arvestades oma hääle eripära• laulmine erinevates vokaalkoosseisudes (koor, ansambel jm)• laulude omandamine kuulmise järgi või relatiivse meetodi abil	<ul style="list-style-type: none">• laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitava muusikapala stiili; järgib häälehoide häälemurdeperioodil;• mõistab relatiivsete helikõrguste (astmete)

<ul style="list-style-type: none"> • omalooming • improvisatsioon 	<ul style="list-style-type: none"> • musitseerimine plokkflöödil, väikekandelil, Orff-instrumentaariumi instrumentidel või kitarril • erinevate maade rahvamuusika karakterite edasiandmine läbi liikumise • loovliikumine • kaasmängude/ ostinatode; improvisatsioonide, lihtsamate meloodiate; laulusõnade loomine ja esitamine 	<p>vajalikkust noodist lauldes ning kasutab neid meloodiat õppides;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab teadlikult muusikalisi teadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes; • osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti; • laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälsed laule ja kaanoneid ning Eesti ja teiste rahvaste laule; • laulab peast kooliastme ühislaule: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oksvort), „Kalevite kants“ (P. Veebel); • kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või 6-keelset väikekannelt kaasmängudes ja/või <i>ostinato</i>'des ning iseseisvates palades; • rakendab musitseerides kitarril lihtsamaid akordmänguvõtmeid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus; • kasutab muusikat esitades muusikalisi teadmisi ja oskusi; • tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid; • väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid; • loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaatpillidel; • loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või <i>ostinato</i>'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel; • kasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
---	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> • loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne; • väljendab muusika karakterit ja meeoleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu.
<p>Muusikateoreetilised teemad</p> <ul style="list-style-type: none"> • muusikaline kirjaoskus • oskussõnad • relatiivsed ja absoluutsed helikõrgused • helilaad ja helistik • muusikalised vormid 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ I ja II kooliastmes õpitud muusikalise kirjaoskuse ning oskussõnavara kordamine ▪ õpitud helistike kordamine (C-a, G-e; F-d; D-h) ▪ uued rütmid triool ja süngoop ▪ muusikalised vormid rondo ja variatsioon; ▪ intervall ▪ muusikainstrumentide nimetused 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ mõistab järgmiste helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: triool, süngoop, kuueteistkümnendiknoot, kuueteistkümnendikpaus; ▪ mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandiktaktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides; ▪ kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ja seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimed); ▪ mõistab helistike C-a, G-e, F-d (repertuaarist tulenevalt D-h) tähendust ning lähtub nendest musitseerides; ▪ mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: <ul style="list-style-type: none"> a) muusikainstrumentide nimetused; b) rondo, variatsioon; c) intervall; d) triool ja süngoop; e) kordavalt I ja II kooliastme muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara.
<p>Muusika kuulamine; muusika- ja kultuurilugu</p> <ul style="list-style-type: none"> • muusikapalade teadlik kuulamine 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Helide maailm (kuulmine, heli tekitamine, heli omadused, kaja) ▪ Keelpillid ▪ Puhkpillid 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust;

ja analüüsimine <ul style="list-style-type: none"> • Helid • Pillirühmad • Rahvaste muusika 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Löökpillid ▪ Rahvaste muusika: Araabia, juudid, Austraalia, Hiina, Jaapan, India, Indoneesia – Bali ja Jaava saar. ▪ Sobivate muusikanäidete kuulamine ja videomaterjali vaatamine. Esitlused, arutelud. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ eristab kõla ja kuju järgi keel-, puhk- ja löökpille; ▪ on tutvunud Eesti ning juutide, Austraalia ja Idamaade muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt; ▪ arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades; võtab kuulda ja arvestab teiste arvamust ning põhjendab enda oma nii suuliselt kui ka kirjalikult; ▪ tunneb autoriõigusi ja nendega kaasnevaid kohustusi intellektuaalse omandi kasutamisel (sh Internetis).
Õppekäigud ja neist lähtuvad õpiülesanded	Kontserdi- ja/või teatrikülastused, retsensiooni kirjutamine	Õpilane <ul style="list-style-type: none"> • külastab aktiivselt kultuuriüritusi, õpib neid arvustama; • oskab koostada kirjatöid muusikast, neid ette kanda ja illustreerida; kasutab oskussõnavara; • rikastab tundeelu muusikaelamuste kaudu, oskab neid võrrelda ja oma seisukohti põhjendada.

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA 8. KLASS

Õppeaine tunnijaotusplaan: läbi õppeaasta (5 perioodi), 1 tund nädalas (35 tundi õppeaastas)

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist;

hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

8. klassis toimub hindamine üks kord õppeaastas – V perioodi lõpus. Hinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessi põhjal. II perioodi lõpus saab õpilane sõnalise hinnangu.

Lõiming

Muusika on tihedalt seotud väga erinevate inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega.

Muusikaõpetuse ja teiste ainevaldkondade seostamiseks on palju võimalusi:

1. Väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine.

Muusika kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

2. Kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (kompositsioon, struktuur, rütm, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm):
kunstid, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus.

3. Ainete sisust lähtuvate seoste esiletoomine:

- emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas;
- matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);
- kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist;
- sotsiaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;
- loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide omadusi
- geograafiast lähtudes arendatakse kaardi tundmise oskust (rahvaste muusika – erinevate riikide paiknemine kaardil, pealinnad, lipud).

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Praktiline musitseerimine ja muusikaline liikumine <ul style="list-style-type: none">• laulmine• pillimäng• muusikaline liikumine, tantsud	<ul style="list-style-type: none">• 1-3 -häälnelaulmine klassis, arvestades oma hääle eripära• laulmine erinevates vokaalkoosseisudes (koor, ansambel jm)• laulude omandamine kuulmise järgi	<ul style="list-style-type: none">• laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehooldu häälemurdeperioodil;• mõistab relatiivsete helikõrguste (astmete) vajalikkust

<ul style="list-style-type: none"> • omalooming • improvisatsioon 	<p>või relatiivse meetodi abil</p> <ul style="list-style-type: none"> • musitseerimine plokkflöödil, väikekandel, Orff-instrumentariumi instrumentidel või kitarril • erinevate maade rahvamuusika karakterite edasiandmine läbi liikumise • loovliikumine • kaasmängude/ ostinatode; improvisatsioonide, lihtsamate meloodiate; laulusõnade loomine ja esitamine 	<p>noodist lauldes ning kasutab neid meloodiat õppides;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab teadlikult muusikalisi teadmisi nii ükski kui ka rühmas lauldes; • osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti; • laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälseid laule ja kaanoneid ning Eesti ja teiste rahvaste laule; • laulab peast kooliastme ühislaulu: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär). • kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või 6-keelset väikekannelt kaasmängudes ja/või <i>ostinato</i>'des ning iseseisvates palades; • rakendab musitseerides kitarril lihtsamaid akordmänguvõtteid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus; • kasutab muusikat esitades muusikalisi teadmisi ja oskusi; • tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid; • väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid; • loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaatpillidel; • loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või <i>ostinato</i>'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel; • kasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi (astmeid); • loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne; • väljendab muusika karakterit ja meeoleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu.
---	---	--

<p>Muusikateoreetilised teemad</p> <ul style="list-style-type: none"> • muusikaline kirjaoskus • oskussõnad • relatiivsed ja absoluutsed helikõrgused • helilaad ja helistik 	<ul style="list-style-type: none"> • I ja II kooliastme muusikalise kirjaoskuse ja oskussõnavara kordamine • rütm RI-TAI • õpitud helistike kordamine • bassivõti • akord • oskussõnad – elektrofonid, muusikainstrumentide nimetused spirituaal, gospel, pop- ja rockmuusika. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ mõistab rütmi RI-TAI tähendust ja kasutab seda muusikalises tegevuses; ▪ mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandiktaktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides; ▪ kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ja seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimed); ▪ mõistab helistike C–a, G–e, F–d (repertuaarist tulenevalt D–h) tähendust ning lähtub nendest musitseerides; ▪ teab bassivõtme tähendust ning rakendab seda musitseerides repertuaarist tulenevalt; ▪ mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: <ul style="list-style-type: none"> • elektrofonid, muusikainstrumentide nimetused; • akord c) spirituaal, gospel; d) pop- ja rockmuusika; • kordavalt I ja II kooliastme muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara.
<p>Muusika kuulamine; muusika- ja kultuurilugu</p> <ul style="list-style-type: none"> • muusikapalade teadlik kuulamine ja analüüsimine • Pillirühmad • Rahvaste muusika • Rock- ja popmuusika 	<ul style="list-style-type: none"> • Klahvpillid • Elektrofonid • Rahvaste muusika (Hispaania, Ladina-Ameerika, Põhja-Ameerika) • Rock-ja popmuusika (muusikatööstus ja äri, 20.sajandi rock- ja popmuusika stiilid; popmuusika Eestis); • Sobivate muusika-ja 	<ul style="list-style-type: none"> • kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust; • eristab pop- ja rokkmuusikat; • eristab kõla ja kuju järgi klahvpille ning elektrofone; • teab nimetada tuntud heliloojaid, interpreete, ansambleid ning muusika suursündmusi; • on tutvunud Eesti ning Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika muusikapärandiga ning suhtub sellesse

	<p>videonäidete kuulamine ja vaatamine;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Esitlused, arutelud. 	<p>lugupidavalt;</p> <ul style="list-style-type: none"> • arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades; võtab kuulda ja arvestab teiste arvamust ning põhjendab enda oma nii suuliselt kui ka kirjalikult; • tunneb autoriõigusi ja nendega kaasnevaid kohustusi intellektuaalse omandi kasutamisel (sh Internetis).
Õppekäigud ja neist lähtuvad õpiülesanded	Kontserdi- ja/või teatrikülastused, retsensiooni kirjutamine	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • külastab aktiivselt kultuuriüritusi, õpib neid arvustama; • oskab koostada kirjatöid muusikast, neid ette kanda ja illustreerida; kasutab oskussõnavara; • rikastab tundeelu muusikaelamuste kaudu, oskab neid võrrelda ja oma seisukohti põhjendada.

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA 9. KLASS

Õppeaine tundideks jaotus: 5 perioodi, 1 tund nädalas, 35 kokku aastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

9. klassis toimub hindamine 1 kord õppeaastas V perioodi lõpus. Perioodihinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming

Muusikaõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega eelkõige erinevates aineülestes projektides osalemise (õppeained muutuvad vastavalt projekti sisule), muusikaõpetuses kujunevate teadmiste, oskuste ja hoiakute kasutamisega teistes ainevaldkondades ning teistest valdkondadest ja elust tulenevate ülesannete lahendamise abil. Muusikaõpetusest lähtuvalt oleksid vastavad teadmised, oskused ja hoiakud järgmised:

1) väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine.

2) kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (lõiming eriti ainetega nagu kunst, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus)

3) ainete sisust lähtuvate seoste esiletoomine:

- inimese suhted teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega (lõiming sotsiaalainetega);
- verbaalse eneseväljendusoskuse, diktsiooni, funktsionaalse lugemisoskuse ning infokanalite
- kasutamisoskuse arendamine (lõiming emakeele ja võõrkeeltega);
- inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilise eripära jätkuv teadvustamine (lõiming loodusainetega);
- seoste loomise oskuse ja loogilise mõtlemise arendamine (lõiming reaalainetega);

kehatunnetuse, tähelepanu, mootorika, reageerimiskiiruse ja koordinatsiooni arendamine (lõiming kehalise kasvatuses).

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
-------	---------	--------------------------

<p>Muusikateoreetilised ja -kultuurilised teemad –</p> <ul style="list-style-type: none"> • muusika esitamise koosseisud • häääl ja hääleliigid • erinevate maade muusikakultuur • muusikateatri žanrid • jazz-muusika • filmimuusika 	<p>Käsitletakse ja tutvutakse erinevate muusika esitamise koosseisude ansambli ja orkestriga ning nende liikidega, inimhääle tekitamise võimaluste ja erinevate hääleliikidega, Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika muusikaloo ja –kultuuriga. Samuti ooperi-, opereti-, muusikali- ja balletižanri arengulooga ja jazz- ning filmimuusika ajaloo.</p>	<p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> a) omandab teadmised erinevatest ansamblikoosseisudest ja orkestriliikidest ning oskab neid ka kuulmise järgi eristada ja võrrelda b) omandab teadmised inimhäälest ja selle liikidest ning oskab neid liike kuulmise järgi eristada ja võrrelda; c) hindab erinevate maade muusikat kui kultuuriväärtust; d) kujundab pildi vastavate maade muusikakultuuri arenguloost; e) omandab teadmisi vastavatest muusikateatri žanritest muusikaajaloost tuntud nii välis- kui ka eesti heliloojate loomingu kaudu, osates neid kuulmise järgi eristada ja võrrelda ning oma arvamusi argumenteeritult põhjendada; f) orienteerub jazz-muusika stiilides, žanrites ja vormides; g) omandab teadmisi jazz-muusika ajaloost tuntud heliloojate loomingu kaudu, osates neid kuulmise järgi eristada ja võrrelda ning oma arvamusi argumenteeritult põhjendada; h) omandab teadmised filmimuusika ajaloost
<p>Praktiline musitseerimine</p>	<p>Laulmine ja pillimäng (Orffi instrumentarium, plokkflööt, akustiline kitarr) muusikaloo illustreerimiseks ja tundeelu rikastamiseks ning omalooming</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rakendab eelnevalt omandatud muusikaalaseid teadmisi ja oskusi muusika analüüsimisel, musitseerimisel ja laulude õppimisel; • omandab õiged laulmisharjumused; • arendab ühe- ja/või mitmehäälset lauluoskust; • arendab muusikalist kirjaoskust praktilise muusikalise tegevuse kaudu; • oskab luua kaasmänge lauludele ja suudab muusikaliselt improviseerida.
<p>Õppekäigud ja neist lähtuvad õpiülesanded</p>	<p>Kontserdi- ja/või teatrikülastused, retsensiooni kirjutamine</p>	<ul style="list-style-type: none"> • külastab aktiivselt kultuuriüritusi, õpib neid arvustama; • oskab koostada kirjatöid muusikast, neid ette kanda ja illustreerida; • rikastab tundeelu muusikaelamuste kaudu, oskab neid võrrelda ja oma seisukohti põhjendada.

MUUSIKA AINEKAVA GÜMNAASIUMIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Muusika on õppeaine, mis toetab võrdsel määral õpilase vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, samuti üldinimlike (ausus, hoolivus, aukartus elu ees, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu jne) ja ühiskondlike väärtuste (vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus jm) kujundamist. Olulisel kohal on õpilasele eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õpikeskkond, mis toetab huvi ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist.

Muusika õpetamisega gümnaasiumiastmes taotletakse tasakaalustatud isiksuse eetilise-esteetilise väärtushinnangute kujundamist ning tunde- ja mõttemaailma rikastamist. Õpilase isikliku suhte teadvustamine ja süvendamine muusikaga toimub laulmise ja pillimängu kaudu. Eriliselt tähtsustatakse ja teadvustatakse ühislaulmist ning koorilaulu kui rahvuslikku kultuuritraditsiooni ja julgustatakse õpilasi osalema kooli segakooris. Erinevate ajastute muusika kuulamise kaudu kujundatakse teadlikku ja kriitiliselt mõtlevat muusikakuulajat ning kontserdikülastajat. Muusikat kuulates ja muusikaloos tutvustatakse eri ajastute väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete ning arutletakse nende üle. Kontserdielu elavdamise seisukohalt tehakse koostööd kohaliku muusikakooliga, kutsutakse kooli külalisesinejaid ja pakutakse õpilastele esinemisvõimalusi. Korraldatakse õpilaste silmaringi avardavaid ja muusikalist maitset kujundavaid õppekäike kontsertidele, teatritesse ning muusikaga seotud paikadesse: muuseumidesse, stuudiotesse, kõrgkoolidesse jms.

ÕPITEGEVUS

Muusikaõpetuse õpitegevused on:

- 1) ühe- ja mitmehäälne laulmine;
- 2) vokaalsete võimete kujundamine;
- 3) muusika kuulamine, vestlused/arutelu ja kirjalikud tööd muusikast;
- 4) teadmiste ja muusikalise kirjaoskuse rakendamine musitseerimisel ja muusika kuulamisel;
- 5) iseseisva muusikalise eneseväljenduse ja esinemisoscuse toetamine ning soodustamine;
- 6) pillimängu rakendamine musitseerides;
- 7) õppekäigud.

Muusika õppimise aluseks on tähelepanu pööramine individuaalsete oskuste arendamisele, isikupärase mõtlemise süvendamisele ning õpilaste sotsiaalsete oskuste rakendamisele muusikalistes tegevustes, kasutades mitmekesiseid õppevorme ning -meetodeid. Klassitunnis lauldakse nii

ühe- kui ka mitmehäälselt (ühislaul), kooli segakooris kolme- või neljahäälselt. Rakendatakse põhikoolis õpitud pillimänguoskusi (Orffi instrumentarium, plokkflööt, akustiline kitarr) ning avardatakse musitseerimisvõimalusi nii individuaalselt kui ka erinevates pillikoosseisudes. Muusikat kuulates tähtsustub kuulnud muusika põhjal oma arvamuse väljendamine ning selle argumenteeritud põhjendamine nii suuliselt kui ka kirjalikult, toetudes teadmistele ja muusika oskussõnavarale. Nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, ansamblid, bändid jm) kujundatakse õpilaste isikupärast esinemisostust ja ettevõtlikkust tegevusi planeerides ning korraldades. Silmaringi ja teadmiste avardamiseks käiakse kontsertidel, muusikaetendustel ja õppekäikudel, mida võimaluse korral seostatakse kursuse teemadega.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Muusikaõpetuses kujundatakse muusika õpetamise ja õppimise kaudu mitmesuguseid pädevusi. Näiteks väärtuspädevust - oma kultuuri, Euroopa ja maailma kultuuripärandi ning selle nüüdiskultuuriga seoste tundmaõppimine, mille alusel taotletakse kultuuri jätkusuutlikkuse mõistmist. Eelnevale lisandub ka oskus hinnata ja väärtustada seotust teiste inimestega ning loodusega ja oskust austada loomingut ning kujundada ilumeelt. Õpipädevuses tähtsustub oskus kasutada ainespetsiifilist keelt info vastuvõtuks, tõlgendamiseks, edastamiseks ja talletamiseks. Oluline on kriitilis-loova mõtlemise kujundamine (essee, retsensioon, uurimus). Toetatakse erinevate õpistrateegiate kasutamise oskust töid kavandades, tehes ning analüüsides. Enesemääratluspädevust kujundatakse loovülesannetes antava tagasiside ning õpilase eneseanalüüsi kaudu, mis toetab suutlikkust mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemisel kujundatakse personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti. Kujundatakse valmisolekut end muusika kaudu väljendada ning luuakse eeldused sellega elukestvaks tegelemiseks. Ettevõtlikkuspädevust kujundatakse muusikaalaste praktiliste tegevuste kaudu, milles tähtsustub ideede genereerimine, olemasolevate ressursside hindamine, eesmärkide püstitamine ning tegevuse kavandamine ja lõpule viimine. Tähtis on iga üksikisiku initsiatiiv ja panus rühmatöösse (erinevad loomingulised lühiprojektid) ning vastutus oma valikute, otsustuste ja endale võetud kohustuste eest. Sotsiaalset pädevust kujundatakse muusikaõpetuses oma tunnete ja seisukohtade väljendamise teel. Oluline on arvestada kaaslaste ideid, valmisolek neid ühises tegevuses edasi arendada ja ellu viia ning probleemidele lahendusi leida. See on ka oskus olla salliv erinevate arvamuste, ideede ning loominguliste lahenduste mitmekesisuse suhtes. Suhtluspädevus väljendub suutlikkuses erinevatest infoallikatest pärinevaid tekste mõista ja tõlgendada ning ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada nii suuliselt kui ka kirjalikult (ettkanded, retsensioonid ja esseed). Matemaatikapädevuse arengut toetavad oskus loogiliselt mõelda, seostusostused, lahendusstrateegiate leidmine ja rakendamine ning lahendusideede analüüsimine.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Gümnaasiumi muusikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) väärtustab muusikat kui olulist osa inimkonna kultuurist; teadvustab ennast rahvuskultuuri kandjana;
- 2) osaleb muusikaelus ning kujundab valmisoleku elukestvaks muusikaharrastuseks;

- 3) mõistab ja väärtustab kooriliikumise ning laulupidude sotsiaal-poliitilist olemust ja muusikahariduslikku tähendust;
- 4) rakendab ning arendab musitseerimise kaudu oma teadmisi, muusikalisi võimeid ja oskusi;
- 5) valdab põhiteadmisi ajastute ja maade muusikast ning kultuuride arengust;
- 6) rakendab loovust muusikalises eneseväljenduses;
- 7) oskab muusikat kriitiliselt kuulata, analüüsida ja tõlgendada ning selle üle arutleda;
- 8) teadvustab ja järgib intellektuaalse omandiga kaasnevaid õigusi ja kohustusi; kasutab nüüdisaegseid infotehnoloogiavahendeid.

ÕPITULEMUSED

Gümnaasiumi õpitulemused kajastavad õpilase rahuldavat saavutust.

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) on omandanud valmisoleku muusikaliseks tegevuseks; osaleb võimaluse korral koolikooris ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes ja kohalikus muusikaelus;
- 2) rakendab oma võimeid ja oskusi muusikalistes tegevustes, kasutades omandatud muusikateoreetilisi teadmisi; oskab kuulata ja arvestada kaaslast;
- 3) on omandanud ülevaate erinevate ajastute üldkultuurilisest taustast ning oskab luua seoseid nende ajastute muusikakultuuriga;
- 4) teab kuulatud muusikanäidete põhjal erinevate ajastute põhilisi tunnusoone, olulisemaid žanreid ja vorme ja oskab neid omavahel võrrelda;
- 5) väljendab kuulatud muusika kohta oma arvamust ning võrdleb, analüüsib ja argumenteerib, toetudes teadmistele ning muusika oskussõnavarale;
- 6) oskab leida muusikaalast infot erinevatest teabeallikatest; oskab koostada referaate, kirjutada esseesid, kontserdiarvustusi, uurimistöid muusikast, kasutades nüüdisaegseid infotehnoloogia võimalusi;
- 7) on tutvunud autorikaitse seadustega ning teadvustab intellektuaalse omandiga kaasnevaid õigusi ja kohustusi;
- 8) on laulupeo traditsiooni austaja ja edasikandja laulja, tantsija, pillimängija või muusikateadliku publikuna; väärtustab ühislaulmist kui rahvuslikku kultuuritraditsiooni.

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA I KURSUS

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

10. klassis toimub hindamine 1 kord õppeaastas perioodi lõpus. Perioodihinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming

Muusikaõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega eelkõige erinevates aineülestes projektides osalemise (õppeained muutuvad vastavalt projekti sisule), muusikaõpetuses kujunevate teadmiste, oskuste ja hoiakute kasutamisega teistes ainevaldkondades ning teistest valdkondadest ja elust tulenevate ülesannete lahendamise abil. Muusikaõpetusest lähtuvalt oleksid vastavad teadmised, oskused ja hoiakud järgmised:

1) väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine.

2) kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (lõiming eriti ainetega nagu kunst, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus)

3) ainete sisust lähtuvate seoste esiletoomine:

- inimese suhted teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega (lõiming sotsiaalainetega);
- verbaalse eneseväljendusoskuse, diktsiooni, funktsionaalse lugemisoskuse ning infokanalite
- kasutamisoskuse arendamine (lõiming emakeele ja võõrkeeltega);
- inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilise eripära jätkuv teadvustamine (lõiming loodusainetega);
- seoste loomise oskuse ja loogilise mõtlemise arendamine (lõiming reaalainetega);

kehatunnetuse, tähelepanu, motoorika, reageerimiskiiruse ja koordinatsiooni arendamine (lõiming kehalise kasvatusena).

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Kultuurilugu – <ul style="list-style-type: none">• Vanad kultuurirahvad• Antiikajastu• Keskaeg• Renessans• Barokk• Klassitsism	Kultuuri arengulugu alates vanadest kultuurirahvastest kuni klassitsismini läbi tähtsamate ajaloosündmuste, kunsti, kirjanduse ja muusika. Muusikaloo käsitlemist täiendavad audio-visuaalsed näited.	Õpilane <ul style="list-style-type: none">• hindab muusikat kui kultuuriväärtust;• kujundab tervikliku pildi kultuuri arengust;• orienteerub eri ajastute muusikastiilides, žanrites ja vormides;• omandab teadmisi muusikaajaloost tuntud heliloojate loominguga kaudu, osates neid ka kuulmise järgi eristada ja võrrelda ning oma arvamusi argumenteeritult põhjendada;• rakendab põhikoolis omandatud muusikaalaseid teadmisi ja oskusi muusika analüüsimisel.
Praktiline musitseerimine	Laulmine ja pillimäng (Orffi instrumentarium, plokkflööt,	Õpilane <ul style="list-style-type: none">• rakendab põhikoolis omandatud muusikaalaseid teadmisi ja oskusi

	akustiline kitarr) muusikaloo illustreerimiseks ja tundeelu rikastamiseks ning omalooming	muusika analüüsimisel, musitseerimisel ja laulude õppimisel; <ul style="list-style-type: none"> • omandab õiged laulmisharjumused; • arendab ühe- ja/või mitmehäälsel lauluoskust; • arendab muusikalist kirjaoskust praktilise muusikalise tegevuse kaudu; • oskab luua kaasmänge lauludele ja suudab muusikaliselt improviseerida.
Õppekäigud ja neist lähtuvad õpiülesanded	Kontserdi- ja/või teatri- ja/või muuseumikülastused, essee kirjutamine	Õpilane <ul style="list-style-type: none"> • külastab aktiivselt kultuuriüritusi, õpib neid arvustama; • oskab koostada kirjatöid muusikast, neid ette kanda ja illustreerida; • rikastab tundeelu muusikaelamuste kaudu, oskab neid võrrelda ja oma seisukohti põhjendada.

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA II KURSUS

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

11. klassis toimub hindamine 1 kord õppeaastas perioodi lõpus. Perioodihinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming

Muusikaõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega eelkõige erinevates aineülestes projektides osalemise (õppeained muutuvad vastavalt projekti sisule), muusikaõpetuses kujunevate teadmiste, oskuste ja hoiakute kasutamisega teistes ainevaldkondades ning teistest valdkondadest ja elust tulenevate ülesannete lahendamise abil. Muusikaõpetusest lähtuvalt oleksid vastavad teadmised, oskused ja hoiakud järgmised:

- 1) väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine.
- 2) kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (lõiming eriti ainetega nagu kunst, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus)
- 3) ainete sisust lähtuvate seoste esiletoomine:
 - inimese suhted teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega (lõiming sotsiaalainetega);

- verbaalse eneseväljendusoskuse, diktsiooni, funktsionaalse lugemisoskuse ning infokanalite
 - kasutamisoskuse arendamine (lõiming emakeele ja võõrkeeltega);
 - inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilise eripära jätkuv teadvustamine (lõiming loodusainetega);
 - seoste loomise oskuse ja loogilise mõtlemise arendamine (lõiming reaalainetega);
- kehatunnetuse, tähelepanu, mootorika, reageerimiskiiruse ja koordinatsiooni arendamine (lõiming kehalise kasvatusena).

Taotletavad õpitulemused

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Kultuurilugu – <ul style="list-style-type: none"> • Romantism • Pärimusmuusika • Eesti professionaalse muusikakultuuri kujunemine kuni 20. sajandi I pooleni 	Kultuuri arengulugu romantismis ja Eesti muusikakultuuri areng alates pärimusmuusikast kuni 20. sajandi I pooleni läbi tähtsamate ajaloosündmuste, kunsti, kirjanduse ja muusika. Muusikaloo käsitlemist täiendavad audio-visuaalsed näited.	Õpilane <ul style="list-style-type: none"> • hindab muusikat kui kultuuriväärtust; • kujundab tervikliku pildi kultuuri arengust; • orienteerub romantismiajastu ja Eesti muusikakultuuri muusikastiilides, žanrites ja vormides, osates neid ka kuulmise järgi eristada ja võrrelda ning oma arvamusi argumenteeritult põhjendada; • oskab leida seoseid Eesti ja Euroopa muusikakultuuris; • omandab teadmisi muusikaajaloost tuntud heliloojate loominguga; • rakendab omandatud muusikaalaseid teadmisi ja oskusi muusika analüüsimisel.
Praktiline musitseerimine	Laulmine ja pillimäng (Orffi instrumentarium, plokkflööt, akustiline kitarr) muusikaloo illustreerimiseks ja tundeelu rikastamiseks ning omalooming	Õpilane <ul style="list-style-type: none"> • rakendab omandatud muusikaalaseid teadmisi ja oskusi muusika analüüsimisel, musitseerimisel ja laulude õppimisel; • jätkab õigete laulmisharjumuste omandamist; • arendab ühe- ja/või mitmehälset lauluskust; • süvendab muusikalist kirjaoskust praktilise muusikalise tegevuse kaudu; • oskab luua kaasmänge lauludele ja suudab muusikaliselt improviseerida.
Õppekäigud ja neist lähtuvad õpiülesanded	Kontserdi- ja/või teatri- ja/või muuseumikülastused, retsensiooni kirjutamine	Õpilane <ul style="list-style-type: none"> • külastab aktiivselt kultuuriüritusi, arendab oskusi neid arvustada; • oskab koostada erinevaid kirjatöid muusikast, neid ette kanda ja illustreerida;

		<ul style="list-style-type: none"> rikastab tundeelu muusikaelamuste kaudu, oskab neid võrrelda, oma seisukohti põhjendada.
--	--	--

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA III KURSUS

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

12. klassis toimub hindamine 1 kord õppeaastas perioodi lõpus. Perioodihinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming

Muusikaõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega eelkõige erinevates aineülestes projektides osalemise (õppeained muutuvad vastavalt projekti sisule), muusikaõpetuses kujunevate teadmiste, oskuste ja hoiakute kasutamisega teistes ainevaldkondades ning teistest valdkondadest ja elust tulenevate ülesannete lahendamise abil. Muusikaõpetusest lähtuvalt oleksid vastavad teadmised, oskused ja hoiakud järgmised:

1) väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine.

2) kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (lõiming eriti ainetega nagu kunst, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus)

3) ainete sisust lähtuvate seoste esiletoomine:

- inimese suhted teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega (lõiming sotsiaalainetega);
- verbaalse eneseväljendusoskuse, diktsiooni, funktsionaalse lugemisoskuse ning infokanalite
- kasutamisoskuse arendamine (lõiming emakeele ja võõrkeeltega);
- inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilise eripära jätkuv teadvustamine (lõiming loodusainetega);
- seoste loomise oskuse ja loogilise mõtlemise arendamine (lõiming reaalainetega);

kehatunnetuse, tähelepanu, mootorika, reageerimiskiiruse ja koordinatsiooni arendamine (lõiming kehalise kasvatuses).

Taotletavad õpitulemused

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
<p>Kultuurilugu –</p> <ul style="list-style-type: none"> • 19. sajandi lõpp – 21. sajandi algus (sisaldab ka viiteid džäss ja rock- ja popmuusikale) • Eesti professionaalse muusikakultuuri areng 20. sajandi II poolest – 21. sajandi alguseni 	<p>Kultuuri arengulugu välismaal alates 19. sajandi lõpust kuni 21. sajandi alguseni ja Eestis alates 20. sajandi II poolest kuni 21. sajandi alguseni läbi tähtsamate ajaloosündmuste, kunsti, kirjanduse ja muusika. Muusikaloo käsitlemist täiendavad audio-visulaased näited.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • hindab muusikat kui kultuuriväärtust; • kujundab tervikliku pildi kultuuri arengust; • orienteerub erinevates muusikastiilides, žanrites ja vormides, osates neid ka kuulmise järgi eristada ja võrrelda ning oma arvamusi argumenteeritult põhjendada; • omandab teadmisi muusikaajaloost tuntud heliloojate loominguga kaudu; • rakendab omandatud muusikaalaseid teadmisi ja oskusi muusika analüüsimisel.
<p>Praktiline musitseerimine</p>	<p>Laulmine ja pillimäng (Orffi instrumentarium, plokkflööt, akustiline kitarr) muusikaloo illustreerimiseks ja tundeelu rikastamiseks ning omalooming</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • rakendab omandatud muusikaalaseid teadmisi ja oskusi muusika analüüsimisel, musitseerimisel ja laulude õppimisel; • süvendab õigeid laulmisharjumusi; • arendab ühe- ja/või mitmehäälset lauluoskust; • süvendab muusikalist kirjaoskust praktilise muusikalise tegevuse kaudu; • oskab luua kaasmänge lauludele ja suudab muusikaliselt improviseerida.
<p>Õppekäigud ja neist lähtuvad õpiülesanded</p>	<p>Kontserdi- ja/või teatri- ja/või muuseumikülastused, lühiuurimus-presentatsiooni koostamine</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • külastab aktiivselt kultuuriüritusi, süvendab oskusi neid arvustada; • oskab koostada erinevaid kirjatöid muusikast, neid ette kanda ja illustreerida; • rikastab tundeelu muusikaelamuste kaudu, oskab neid võrrelda, oma seisukohti põhjendada.

MATEMAATIKA AINEKAVA PÕHIKOO LIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Matemaatikaõpetuse üheks funktsiooniks on õpilase isiksuse ja õpilaste mõtlemisvõime, loovuse, süsteemse mõtlemise ja analüüsi oskuste arendamine ja arenguvõimelise isiksuse kujundamine. Matemaatika õppimine arendab püsivust, sihikindlust ja kriitilist mõtlemist. Matemaatika abil õpetatakse õpilasi oma tegevusi ja valikuid põhjendada. Matemaatika õppimisel kujunevad mitmed vaimse töö oskused ja vilumused: töö planeerimine, analüüsimine, ratsionaalsete tövõtete otsing, tulemuste kriitiline hindamine, lühike ning selge väljendusviis, ressursside hindamise ja lahendite leidmise oskus, samuti võime tegutseda sihipäraselt.

Põhikooli matemaatikaõpetus annab õppijale valmisoleku mõista ning kirjeldada maailmas valitsevaid loogilisi, kvantitatiivseid ja ruumilisi seoseid. Matemaatikakursuses omandatakse kirjaliku, kalkulaatoril ja peastarvutuse oskus, tutvutakse õpilast ümbritsevate tasandiliste ja ruumiliste kujundite omadustega, õpitakse kirjeldama suurustevahelisi seoseid funktsioonide abil ning omandatakse selleks vajalikud algebra põhioskused. Saadakse esmane ettekujutus õpilast ümbritsevate juhuslike nähtuste maailmast ja selle kirjeldamise võtetest. Matemaatikat õppides tutvuvad õpilased loogiliste arutluste meetoditega. Põhikooli matemaatikas omandatud meetodeid ja keelt saavad õpilased kasutada teistes õppeainetes, eeskätt loodusteaduslike protsesse uurides ja kirjeldades. Õpet üles ehitades pööratakse erilist tähelepanu õpitavast arusaamisele ning õpilaste loogilise ja loova mõtlemise arendamisele. Rõhutatakse täpsuse, järjepidevuse ja õpilaste aktiivse mõttetöö olulisust kogu õppeaja vältel. Matemaatilisi probleemülesandeid lahendades saavad õpilased kogeda nn ahaaefekti kaudu eduelamust ning avastamisrõõmu. Nii seoseid visualiseerides, hüpoteese püstitades kui ka teadmisi kinnistades kasutatakse IKT võimalusi.

Matemaatika õppimise aluseks on arusaamine, mistõttu kasutatakse meetodeid, kus õpilasel on võimalus materjali tunnetada sügavuti, uurida seoseid, tuua võimalikult palju erinevaid ja elulisi näiteid, selgitada ja põhjendada oma mõttekäike ning reflekteerida oma tegevust. Õpilane peab oskama vastata küsimustele: mida ma teen; milleks ma nii teen; kuidas ma toimin ja milleni jõudsin. Probleemülesannete lahendamise käigus arendatakse analüüsi- ja sünteesioskust, üldistamise ja analoogia kasutamise oskust ning oskust õpitul üle kanda uude konteksti.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Matemaatikatundides ühele ülesandele eri vaatenurgast lähenemine ja erinevate lahenduste otsimine soodustavad õpilastel samasuguse mõtteviisi ülekandmist elulistesse kontekstidesse, suunavad mõtlema oma käitumisele kaasõpilaste, õpetajate ja teiste inimeste vaatenurgast lähtuvalt. Geomeetriaülesannete lahendamise kaudu arendakse ilumeelt, õpilasi suunatakse geomeetrias õpitut märkama ümbritsevas looduses, arhitektuuris, kunstis jm.

Matemaatilise statistika teemasid õppides on võimalik läbi viia ühiskonda puudutavaid küsitlusi ja nende tulemusi matemaatikateadmiste abil kirjeldada. Tunnis arendatakse koostööoskusi keerukale ülesandele lahendusi otsides (rühmatööd). Tahvli ees kaasõpilastele teemade selgitamise või oma lahenduste selgitamise ja kommenteerimise abil areneb eneseväljendusoskus, julgus esitada ettepanekuid ning neid põhjendada.

Ülesandele iseseisvalt erinevate lahenduste otsimine, ideede genereerimine, hüpoteeside püstitamine ja nende tõesuse kontroll, suurustevaheliste seoste analüüs, suuruste (nähtuste) muutumise uurimine sõltuvalt parameetritest, sellega seoses riskide hindamine, optimaalse variandi otsing, paindlik mõtlemine (erinevad lahenduste, erinevad rakendused), oma mõttekäikude põhjendamine – arendab ettevõtlikkust, annab õppilasele adekvaatse enesehinnangu ning õpetab õppima.

Erinevates projektides (aineülesed ja/või valdkonnapõhised) osalemine võimaldab õpilasel võtta vastust ning arendada iseseisvust ning koostööoskusi.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Põhikooli matemaatikaõpetusega taotletakse, et õpilane

- 1) arutleb loogiliselt, põhjendab ja tõestab;
- 2) modelleerib looduses ja ühiskonnas toimuvaid protsesse;
- 3) püstitab ja sõnastab hüpoteese ning põhjendab neid matemaatiliselt;
- 4) töötab välja lahendusstrateegiaid ja lahendab erinevaid probleemülesandeid;
- 5) omandab erinevaid info esitamise meetodeid;
- 6) kasutab õppides IKT-vahendeid;
- 7) väärtustab matemaatikat ning tunneb rõõmu matemaatikaga tegelemisest;
- 8) rakendab matemaatikateadmisi teistes õppeainetes ja igapäevaelus.

KOOLIASTME ÕPITULEMUSED

I kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) saab aru õpitud reeglitest ning oskab neid täita;
- 2) loeb, mõistab ja edastab eakohaseid matemaatilisi tekste;
- 3) näeb matemaatikat ümbritsevas elus ning kirjeldab seda arvude või geomeetriliste kujundite abil;
- 4) loendab ümbritseva maailma esemeid ning liigitab ja võrdleb neid ühe–kahe tunnuse järgi;
- 5) kasutab suurusi mõõtes sobivaid abivahendeid ning mõõtühikuid;
- 6) kasutab digitaalseid õppematerjale (sh õpiprogramme, elektroonilisi töölehti);
- 7) tunnetab soovi ja vajaduse erinevust;
- 8) tunneb huvi ümbritseva vastu; tahab õppida;
- 9) hoiab korras oma töökohta, tegutseb klassis ja rühmas teisi arvestavalt, mõistes, et see on oluline osa töökultuurist;
- 10) oskab ohuolukordi analüüsida ning jõuab olemasolevatest faktidest arutluse kaudu

II kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) kasutab erinevaid matemaatilise info esitamise viise ning oskab üle minna ühelt esitusviisilt teisele;
- 2) liigitab objekte ja nähtusi ning analüüsib ja kirjeldab neid mitme tunnuse järgi;
- 3) tunneb probleemülesande lahendamise üldist skeemi;
- 4) leiab ülesannetele erinevaid lahendusteid;
- 5) põhjendab oma mõttekäike ja kontrollib nende õigsust;
- 6) kasutab arvutusvahendeid arvutamiseks ja tulemuste kontrollimiseks;
- 7) näitab üles initsiatiivi lahendada kodus ja koolis ilmnevaid matemaatilist laadi probleeme;
- 8) kasutab enda jaoks sobivaid õpioskusi, vajaduse korral otsib abi ja infot erinevatest teabeallikatest.

III kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) koostab ja rakendab sobivaid matemaatilisi mudeleid erinevate eluvaldkondade ülesandeid lahendades;
- 2) püstitab hüpoteese (sh matemaatilisi ning tervise, ohutuse ja keskkonna kohta), kontrollib neid, üldistab ning arutleb loogiliselt;
- 3) põhjendab väiteid, on omandanud esmase tõestusoskuse;
- 4) kasutab matemaatiliste seoste uurimisel arvutit ja muid abivahendeid;
- 5) näeb seoseid erinevate matemaatiliste mõistete vahel ning loob neist süsteemi;
- 6) hindab oma matemaatilisi teadmisi ja oskusi ning arvestab neid edasist tegevust kavandades.

MATEMAATIKA AINEKAVA 1. KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 3 tundi nädalas, kokku 105 tundi õppeaastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast. Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Hindamise vormina on kasutusel kujundav hindamine.

Kujundav hindamine annab infot ülesannete üldise lahendamisoskuse ja matemaatilise mõtlemise ning õpilase suhtumise kohta matemaatikasse.

- Õppetunni või muu õppetegevuse ajal antakse õpilasele tagasisidet aine ja ainevaldkonna teadmistest ja oskustest ning õpilase hoiakutest ja väärtustest.
- Koostöös kaaslaste ja õpetajaga saab õpilane seatud eesmärkide ja õpitulemuste põhjal täiendavat, julgustavat ning konstruktiivset tagasisidet oma tugevuste ja nõrkuste kohta.
- Praktiliste tööde ja ülesannete puhul antakse tagasisidet töö protsessi ja tulemuse kohta.
- Olulisel kohal on õpilase enesehinnang tehtud tööle.

Lõiming

Matemaatikaõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega eelkõige erinevates aineülestes projektides osalemise (õppeained muutuvad vastavalt projekti sisule), matemaatiliste meetodite kasutamise ja teistes ainevaldkondades ning teistest valdkondadest ja elust tulenevate ülesannete lahendamise abil.

Teistest ainevaldkondadest tulenevate ülesannete kasutamine matemaatikakursuses annab õpilastele ettekujutuse matemaatika rakendamise võimalustest ning tihedast seotusest ümbritseva maailmaga.

Näited:

- Võrdlemine, mõõtmine, järjestamine – eesti keel (asenditunnused), loodusõpetus (taimede kõrgused), kehaline kasvatus;
- Arvud, järgarvud – eesti keel (arvud muinasjuttudes, arvude kirjutamine, õigekiri), kunstõpetus (numbritest koosnevad pildid), loodusõpetus (inimeste ja loomade eluiga), kehaline kasvatus (tulemuste järjestamine)
- Hulgad – inimeseõpetus, kokandus, liiklusõpetus

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Arvutamine	Arvud 0–100, Järgarvud. Märgid +, -, =, >, <. Liitmise ja lahutamise vaheline seos. Lihtsaimad tähte sisaldavad võrdused	<ul style="list-style-type: none"> • Arvude 0 - 100 tundmine, lugemine, kirjutamine, järjestamine ja võrdlemine. • Liitmine ja lahutamine 20 piires. • Täiskümnete liitmine ja lahutamine saja piires.
Mõõtmine ja tekstülesanded	Mõõtühikud: meeter, sentimeeter, gramm, kilogramm, liiter, minut, tund, ööpäev, nädal, kuu, aasta; kella tundmine täis-, veerand-, pool- ja kolmveerandtundides; käibivad rahaühikud. Ühetehtelised tekstülesanded 20 piires liitmisele ja lahutamisele.	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab pikkusühikuid meeter ja sentimeeter tuttavate suuruste kaudu, kasutab nende tähiseid m ja cm; • mõõdab joonlaua või mõõdulindiga vahemaad/eseme mõõtmeid meetrites või sentimeetrites; • teab seost 1 m = 100 cm; • kirjeldab massiühikuid gramm ja kilogramm tuttavate suuruste kaudu, kasutab nende tähiseid kg ja g; • kujutab ette mahuühikut liiter, kasutab selle tähist l; • nimetab ajaühikuid minut, tund, ööpäev, nädal, kuu ja aasta; • leiab tegevuse kestust tundides; • ütleb kellaegu (ilma sõnu “veerand” ja “kolmveerand” kasutamata, näit. 18.15); • teab seoseid 1 tund = 60 minutit ja 1 ööpäev = 24 tundi;

		<ul style="list-style-type: none"> • nimetab Eestis käibivaid rahaühikuid, kasutab neid lihtsamates tehingutes; • teab seost 1 euro = 100 senti • koostab matemaatilisi jutukehi hulki ühendades, hulgast osa eraldades ja hulki võrreldes; • lahendab ühetehtelisi tekstülesandeid liitmisele ja lahutamisele 20 piires; • püstitab ise küsimusi osalise tekstiga ülesannetes; • hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust.
Geomeetrilised kujundid	Punkt, sirglõik ja sirge.	<ul style="list-style-type: none"> • eristab sirget kõverjoonest, teab sirge osi punkt ja sirglõik; • joonestab ja mõõdab joonlaua abil sirglõiku;
	Ruut, ristkülik ja kolmnurk; nende elemendid tipp, külg ja nurk. Ring.	<ul style="list-style-type: none"> • eristab ruutu, ristkülikut ja kolmnurka teistest kujunditest; näitab nende tippe, külgi ja nurki; • eristab ringe teistest kujunditest;
	Kuup, risttahukas ja püramiid; nende tipud, servad ja tahud. Kera.	<ul style="list-style-type: none"> • eristab kuupi, risttahukat ja püramiidi teistest ruumilistest kujunditest; näitab maketil nende tippe, servi ja tahke; • eristab kera teistest ruumilistest kujunditest;
	Esemete ja kujundite rühmitamine, asukoha ja suuruse kirjeldamine ning võrdlemine.	<ul style="list-style-type: none"> • rühmitab esemeid ja kujundeid ühiste tunnuste alusel; • võrdleb esemeid ja kujundeid asendi- ja suurustunnustel;
	Geomeetrilised kujundid meie ümber.	<ul style="list-style-type: none"> • leiab ümbritsevast õpitud tasandilisi ja ruumilisi kujundeid.

MATEMAATIKA AINEKAVA 2. KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 3 tundi nädalas, kokku 105 tundi õppeaastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Hindamise vormina on kasutusel kujundav hindamine.

Kujundav hindamine annab infot ülesannete üldise lahendamisoskuse ja matemaatilise mõtlemise ning õpilase suhtumise kohta matemaatikasse.

- Õppetunni või muu õppetegevuse ajal antakse õpilasele tagasisidet aine ja ainevaldkonna teadmistest ja oskustest ning õpilase hoiakutest ja väärtustest.
- Koostöös kaaslase ja õpetajaga saab õpilane seatud eesmärkide ja õpitulemuste põhjal täiendavat, julgustavat ning konstruktiivset tagasisidet oma tugevuste ja nõrkuste kohta.
- Praktiliste tööde ja ülesannete puhul antakse tagasisidet töö protsessi ja tulemuse kohta.
- Olulisel kohal on õpilase enesehinnang tehtud tööle.

Lõiming

Matemaatikaõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega eelkõige erinevates aineülestes projektides osalemise (õppeained muutuvad vastavalt projekti sisule), matemaatiliste meetodite kasutamisega teistes ainevaldkondades ning teistest valdkondadest ja elust tulenevate ülesannete lahendamise abil.

Teistest ainevaldkondadest tulenevate ülesannete kasutamine matemaatikakursuses annab õpilastele ettekujutuse matemaatika rakendamisvõimalustest ning tihedast seotusest ümbritseva maailmaga.

Näited:

- Arvud, järgarvud – eesti keel (arvud muinasjuttudes, arvude kirjutamine, õigekiri), kunstiõpetus (numbritest koosnevad pildid), loodusõpetus (inimeste ja loomade eluiga), kehaline kasvatus (tulemuste järjestamine);
- Sirglõik, pikkuste mõõtmine, tähistamine – emakeel, loodusõpetus;
- Nelinurk, ruut, ristkülik, kolmnurk, täisnurk – emakeel, loodusõpetus, kunstiõpetus;
- Ring ja ringjoon – kunstiõpetus, eesti keel;
- Mõõtühikud – eesti keel, käsitöö, kunstiõpetus, kokandus.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Arvutamine	Arvud 0–1000, nende tundmine, lugemine, kirjutamine, järjestamine ja võrdlemine.	<ul style="list-style-type: none">• loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb arve 0 – 1000;• nimetab arvule eelneva või järgneva arvu;• selgitab arv võrduse ja võrratuse erinevat tähendust;• võrdleb mitme liitmis- või lahutamistehtega arvavaldiste väärtusi;
	Mõisted: üheline, kümneline, sajaline.	<ul style="list-style-type: none">• nimetab kahe- ja kolmekohalises arvus järke (ühelised, kümnelised, sajaliselised); määrab nende arvu;• esitab kahekohalist arvu üheliste ja kümneliste summana;

		<ul style="list-style-type: none"> • esitab kolmekohalist arvu üheliste, kümneliste ja sajaliste summana;
	Arvu suurendamine ja vähendamine teatud arvu võrra.	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab ja kasutab õigesti mõisteid <i>vähendada teatud arvu võrra, suurendada teatud arvu võrra</i>;
	Liitmis- ja lahutamistehte liikmete nimetused.	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab liitmistehete liikmeid (liidetav, summa) ja lahutamistehte liikmeid (vähendatav, vähendaja, vahe);
	Liitmine ja lahutamine peast 20 piires. Peast ühekohalise arvu liitmine kahekohalise arvuga 100 piires. Peast kahekohalisest arvust ühekohalise arvu lahutamine 100 piires. Täiskümnete ja -sadade liitmine ja lahutamine 1000 piires. Mitme tehete liitmis- ja lahutamisesanded.	<ul style="list-style-type: none"> • liidab ja lahutab peast 20 piires; • arvutab enam kui kahe tehete liitmis- ja lahutamisesanded; • liidab peast ühekohalist arvu ühe- ja kahekohalise arvuga 100 piires; • lahutab peast kahekohalisest arvust ühekohalist arvu 100 piires; • liidab ja lahutab peast täissadadega 1000 piires;
	Korrutamise seos liitmisega. Arvude 1 – 10 korrutamine ja jagamine 2, 3, 4 ja 5-ga. Korrutamise ja jagamise vaheline seos.	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab korrutamist liitmise kaudu; • korrutab arve 1 – 10 kahe, kolme, nelja ja viiega; • selgitab jagamise tähendust, kontrollib jagamise õigsust korrutamise kaudu;
	Täht arvu tähisena. Tähe arvvaartuse leidmine võrdustes analoogia ja proovimise teel.	<ul style="list-style-type: none"> • leiab tähe arvvaartuse võrdustes proovimise või analoogia teel; • täidab proovimise teel tabeli, milles esineb tähtavaldis;
Mõõtmine ja tekstülesanded	Pikkusühikud kilomeeter, detsimeeter, sentimeeter.	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab pikkusühikut kilomeeter tuttavate suuruste kaudu, kasutab kilomeetri tähist km; • selgitab helkuri kandmise olulisust lahendatud praktiliste ülesannete põhjal; • hindab lihtsamatel juhtudel pikkust silma järgi (täismeetrites või täissentimeetrites); • teisendab meetrid detsimeetriteks, detsimeetrid sentimeetriteks;

	Massiühikud kilogramm, gramm.	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab massiühikuid kilogramm ja gramm tuttavate suuruste kaudu; • võrdleb erinevate esemete masse;
	Mahuühik liiter,	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab suurusi pool liitrit, veerand liitrit, kolmveerand liitrit tuttavate suuruste kaudu;
	Ajaühikud tund, minut, sekund ja nende tähised. Kell (ka osutitega kell) ja kellaeg. Kalender.	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab ajaühikute lühendeid h, min, s; • kirjeldab ajaühikuid pool, veerand ja kolmveerand tundi oma elus toimuvate sündmuste abil; • nimetab täistundide arvu ööpäevas ja arvutab täistundidega; • loeb kellaegu (kasutades ka sõnu veerand, pool, kolmveerand); • tunneb kalendrit ja seostab seda oma elutegevuste ja sündmustega;
	Temperatuuri mõõtmine, skaala. Temperatuuri mõõtühik kraad.	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab termomeetri kasutust, loeb külma- ja soojakraade;
	Ühenimeliste nimega suuruste liitmine ja lahutamine.	<ul style="list-style-type: none"> • arvutab nimega arvudega.
	Ühetehtelised tekstülesanded õpitud arvutusoskuste piires. Lihtsamad kahetehtelised tekstülesanded.	<ul style="list-style-type: none"> • lahendab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid õpitud arvutusoskuste piires, • koostab ühetehtelisi tekstülesandeid igapäeva elu teemadel; • lahendab õpetaja juhendamisel kahetehtelisi tekstülesandeid; • hindab ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust.
Geomeetrilised kujundid	Sirglõik, täisnurk, nelinurk, ruut, ristkülik, kolmnurk; nende tähistamine ning joonelementide pikkuste mõõtmine. Antud pikkusega lõigu joonestamine.	<ul style="list-style-type: none"> • mõõdab sentimeetrites, tähistab ja loeb lõigu pikkust ning ruudu, ristküliku ja kolmnurga külgede pikkusi; • joonestab antud pikkusega lõigu; • võrdleb sirglõikude pikkusi; • eristab visuaalselt täisnurka teistest nurkadest; • eristab nelinurkade hulgas ristkülikuid ja ruute; tähistab nende tippe, nimetab külgi ja nurki; • tähistab kolmnurga tipud, nimetab selle küljed ja nurgad;
	Ring ja ringjoon, nende eristamine.	<ul style="list-style-type: none"> • eristab visuaalselt ringi ja ringjoont teineteisest; • kasutab sirklit ringjoone joonestamiseks; • näitab sirkliga joonestatud ringjoone keskpunkti asukohta;

		<ul style="list-style-type: none"> • mõõdab ringjoone keskpunkti kauguse ringjoonel olevast punktist;
	<p>Kuup, risttahukas, püramiid, silinder, koonus, kera.</p> <p>Geomeetrilised kujundid meie ümber.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab kuubi tahke; loendab kuubi tippe, servi, tahke; • kirjeldab risttahuka tahke, loendab risttahuka tippe, servi ja tahke; • eristab kolmnurkset ja nelinurkset püramiidi põhja järgi; • leiab piltidelt ja ümbritsevast kuubi, risttahuka, püramiidi, silindri, koonuse, kera.

MATEMAATIKA AINEKAVA 3. KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 4 tundi nädalas, kokku 140 tundi õppeaastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Hindamise vormina on kasutusel kujundav hindamine.

Kujundav hindamine annab infot ülesannete üldise lahendamisoskuse ja matemaatilise mõtlemise ning õpilase suhtumise kohta matemaatikasse.

- Õppetunni või muu õppetegevuse ajal antakse õpilasele tagasisidet aine ja ainevaldkonna teadmistest ja oskustest ning õpilase hoiakutest ja väärtustest.
- Koostöös kaaslaste ja õpetajaga saab õpilane seatud eesmärkide ja õpitulemuste põhjal täiendavat, julgustavat ning konstruktiivset tagasisidet oma tugevuste ja nõrkuste kohta.
- Praktiliste tööde ja ülesannete puhul antakse tagasisidet töö protsessi ja tulemuse kohta.
- Olulisel kohal on õpilase enesehinnang tehtud tööle.

Lõiming

Matemaatikaõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega eelkõige erinevates aineülestes projektides osalemise (õppeained muutuvad vastavalt projekti sisule), matemaatiliste meetodite kasutamisega teistes ainevaldkondades ning teistest valdkondadest ja elust tulenevate ülesannete lahendamise abil.

Teistest ainevaldkondadest tulenevate ülesannete kasutamine matemaatikakursuses annab õpilastele ettekujutuse matemaatika rakendamise võimalustest ning tihedast seotusest ümbritseva maailmaga.

Näited:

- Funktsionaalse lugemise oskuse arendamiseks koostavad õpilased ise korrektses keeles ja kõigile üheselt arusaadavaid ülesannete tekste;
- Ülesannete tekstid sisaldavad ajaloo-, kunsti-, geograafia-, bioloogia- jm alast informatsiooni;

- Geomeetriaülesannete lahendamisel suunatakse õpilasi märkama seoseid looduses, kasutama antud teemasid praktiliste ülesannete lahendamisel;
- Õpilastele selgitatakse matemaatikas kasutatavate võõrkeelsete terminite algkeelseid tähendusi;
- Õpilane analüüsib ja lahendab iseseisvalt erinevat tüüpi ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid ning hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust;
- Õpilane koostab ühetehtelisi tekstülesandeid;
- Õpilane lahendab erineva semantilise struktuuriga ülesandeid.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Arvutamine	Arvud 0 – 10 000, nende esitus üheliste, kümneliste, sajaliste ja tuhandeliste summana. Arvude võrdlemine ja järjestamine 10000 piires. Peast kahekohaliste arvude liitmine ja lahutamine 100 piires. Kirjalik liitmine ja lahutamine 10 000 piires.	<ul style="list-style-type: none"> • loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb arve kuni 10 000-ni; • nimetab arvule eelneva või järgneva arvu; • määrab arvu asukoha naturaalarvude seas; • esitab arvu üheliste, kümneliste, sajaliste ja tuhandeliste summana; • liidab ja lahutab peast arve 100 piires; • liidab ja lahutab kirjalikult arve 10 000 piires; • selgitab avaldises olevate tehete järjekorda;
	Korrutustabel. Korrutamise- ja jagamistehte liikmete nimetused. Mõisted: korda suurem, korda väiksem.	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab korrutamise- ja jagamistehte liikmeid (tegur, korrutis, jagatav, jagaja, jagatis); • selgitab jagamist kui korrutamise pöördtehet; • valdab korrutustabelit, korrutab ja jagab peast arve korrutustabeli piires, korrutab arvudega 1 ja 0; • korrutab peast ühekohalist arvu kahekohalise arvuga ja jagab peast kahekohalist arvu ühekohalise arvuga 100 piires;
	Tähe arvvaartuse leidmine võrduses analoogia abil.	<ul style="list-style-type: none"> • täidab proovimise teel tabeli, milles esineb tähtavaldis; • leiab tähe arvvaartuse võrdustes proovimise või analoogia teel;
	Arvavaldis, tehete järjekord ja sulud.	<ul style="list-style-type: none"> • määrab tehete järjekorra avaldises (sulud, korrutamine/jagamine, liitmine/lahutamine);

	Summa korrutamine ja jagamine arvuga.	
Mõõtmine ja tekstülesanded	Mõõtühikud millimeeter, tonn ja sajand. Mõõtühikute teisendusi (lihtsamad igapäevaelus ettetulevad juhud).	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab pikkusmõõte millimeetrist kilomeetrini ja kirjeldab neid tuntud suuruste abil; • nimetab massiühikuid gramm, kilogramm, tonn ja kirjeldab neid tuntud suuruste abil; • nimetab ajaühikuid sajand, aasta, kuu, nädal, ööpäev, tund, minut, sekund ja kirjeldab neid oma elus asetleidvate sündmuste abil; • teisendab pikkus-, massi- ja ajaühikuid (valdavalt vaid naaberühikud); • arvutab nimega arvudega .
	Murrud $\frac{1}{2}$; $\frac{1}{3}$; $\frac{1}{4}$; $\frac{1}{5}$ Nende murdude põhjal arvust osa leidmine.	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab murdude $\frac{1}{2}$; $\frac{1}{3}$; $\frac{1}{4}$; $\frac{1}{5}$ tähendust; • leiab $\frac{1}{2}$; $\frac{1}{3}$; $\frac{1}{4}$; $\frac{1}{5}$ osa arvust; • selgitab näidete põhjal, kuidas leitakse osa järgi arvu;
	Ühe- ja kahetehteliste tekstülesannete lahendamine. Ühetehteliste tekstülesannete koostamine.	<ul style="list-style-type: none"> • lahendab ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid õpitud arvutusoskuse piires; • koostab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid; • püstitab ülesande lahendamiseks vajalikud küsimused; • hindab saadud tulemuste reaalsust;
Geomeetrilised kujundid	Murdjoon, hulknurk, ristkülik, ruut ja kolmnurk, nende elemendid. Murdjoone pikkuse ning ruudu, ristküliku ja kolmnurga ümbermõõdu leidmine.	<ul style="list-style-type: none"> • eristab murdjoont teistest joontest; mõõdab ja arvutab murdjoone pikkuse sentimeetrites; • joonestab ristküliku, sealhulgas ruudu, joonlaua abil; • arvutab ruudu, ristküliku ja kolmnurga ümbermõõdu küljepikkuste kaudu;
	Võrdkülgne kolmnurk, selle joonestamine sirkli ja joonlaua abil. Ring ja ringjoon, raadius ja keskpunkt. Etteantud	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab võrdkülgset kolmnurka; • joonestab võrdkülgset kolmnurka sirkli ja joonlaua abil; • joonestab erineva raadiusega ringjooni; märgib ringjoone raadiuse ja keskpunkti;

	raadiusega ringjoone joonestamine.	
	Kuup, risttahukas, kera, silinder, koonus, kolm- ja nelinurkne püramiid. Nende põhilised elemendid (servad, tipud, tahud). Geomeetrilised kujundid igapäevaelus.	<ul style="list-style-type: none"> • leiab ümbritsevast õpitud ruumilisi kujundeid; • eristab kuupi ja risttahukat teistest kehadest ning nimetab ja näitab nende tippe, servi, tahke; • näitab maketi abil silindri põhju ja külgpinda; nimetab põhjaks olevat ringi; • näitab maketi abil koonuse külgpinda, tippu ja põhja; nimetab põhjaks olevat ringi; • näitab ja nimetab maketi abil püramiidi külgtahke, põhja, tippe; • eristab kolm- ja nelinurkset püramiidi põhja järgi.

MATEMAATIKA AINEKAVA 4. KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 4 tundi nädalas, kokku 140 tundi õppeaastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Hindamise vormina on kasutusel kujundav hindamine.

Kujundav hindamine annab infot ülesannete üldise lahendamisoskuse ja matemaatilise mõtlemise ning õpilase suhtumise kohta matemaatikasse.

- Õppetunni või muu õppetegevuse ajal antakse õpilasele tagasisidet aine ja ainevaldkonna teadmistest ja oskustest ning õpilase hoiakutest ja väärtustest.
- Koostöös kaaslaste ja õpetajaga saab õpilane seatud eesmärkide ja õpitulemuste põhjal täiendavat, julgustavat ning konstruktiivset tagasisidet oma tugevuste ja nõrkuste kohta.
- Praktiliste tööde ja ülesannete puhul antakse tagasisidet töö protsessi ja tulemuse kohta.
- Olulisel kohal on õpilase enesehinnang tehtud tööle.

Lõiming

Matemaatikaõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega eelkõige erinevates aineülestes projektides osalemise (õppeained muutuvad vastavalt projekti sisule), matemaatiliste meetodite kasutamisega teistes ainevaldkondades ning teistest valdkondadest ja elust tulenevate ülesannete lahendamise abil.

Teistest ainevaldkondadest tulenevate ülesannete kasutamine matemaatikakursuses annab õpilastele ettekujutuse matemaatika rakendamise võimalustest ning tihedast seotusest ümbritseva maailmaga.

Näited:

- Funktsionaalse lugemise oskuse arendamiseks koostavad õpilased ise korrektses keeles ja kõigile üheselt arusaadavaid ülesannete tekste;
- Ülesannete tekstid sisaldavad ajaloo-, kunsti-, geograafia-, bioloogia- jm alast informatsiooni;
- Geomeetriaülesannete lahendamisel suunatakse õpilasi märkama seoseid looduses, kasutama antud teemasid praktiliste ülesannete lahendamisel;
- Õpilastele selgitatakse matemaatikas kasutatavate võõrkeelsete terminite algkeelseid tähendusi;

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Arvutamine	Arvude lugemine ja kirjutamine, nende esitamine üheliste, kümneliste, sajaliste, tuhandeliste, kümne- ja sajatuhandeliste summana.	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab näidete varal termineid <i>arv</i> ja <i>number</i>; kasutab neid ülesannetes; • kirjutab ja loeb arve 1 000 000 piires; • esitab arvu üheliste, kümneliste, sajaliste, tuhandeliste kümne- ja sajatuhandeliste summana; • võrdleb ja järjestab naturaalarve, nimetab arvule eelneva või järgneva arvu; • kujutab arve arvkiirel;
	Liitmine ja lahutamine, nende omadused. Kirjalik liitmine ja lahutamine.	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab liitmise ja lahutamise tehte komponente (liidetav, summa, vähendatav, vähendaja, vahe); • tunneb liitmis- ja lahutamistehte liikmete ning tulemuste vahelisi seoseid; • kirjutab liitmistehetele vastava lahutamistehte ja vastupidi; • sõnastab ja esitab üldkujul liitmise omadusi (liidetavate vahetuvuse ja rühmitamise omadus) ja kasutab neid arvutamise hõlbustamiseks; • sõnastab ja esitab üldkujul arvust summa ja vahe lahutamise ning arvule vahe liitmise omadusi ja kasutab neid arvutamisel; <p><i>Soovitus: tehete omaduste rakendamisel piirduda kuni kahekohaliste arvudega, kuid tutvustada tuleks ka nende omaduste kehtivust suuremate arvude korral.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • kujutab kahe arvu liitmist ja lahutamist arvkiirel;

		<ul style="list-style-type: none"> • liidab ja lahutab peast kuni kolmekohalisi arve; • liidab ja lahutab kirjalikult arve miljoni piires, selgitab oma tegevust;
	Naturaalarvude korrutamise. Korrutamise omadused. Kirjalik korrutamine.	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab korrutamise tehte komponente (tegur, korrutis); • esitab kahe arvu korrutise võrdsete liidetavate summana või selle summa korrutisena; • kirjutab korrutamistehtele vastava jagamistehte ja vastupidi; • tunneb korrutamistehte liikmete ning tulemuse vahelisi seoseid; • sõnastab ja esitab üldkujul korrutamise omadusi: tegurite vahetuvus, tegurite rühmitamine, summa korrutamine arvuga; • kasutab korrutamise omadusi arvutamise lihtsustamiseks; • korrutab peast arve 100 piires; • korrutab naturaalarvu 10, 100 ja 1000-ga; • arvutab enam kui kahe arvu korrutist; • korrutab kirjalikult kuni kahekohalisi naturaalarve ja kuni kolmekohalisi arve järkarvudega;
	Naturaalarvude jagamine. Jäägiga jagamine. Kirjalik jagamine. Arv null tehetes.	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab jagamistehte komponente (jagatav, jagaja, jagatis); • tunneb jagamistehte liikmete ja tulemuse vahelisi seoseid; • jagab peast arve korrutustabeli piires; • kontrollib jagamistehte tulemust korrutamise abil; • selgitab, mida tähendab “üks arv jagub teisega”; • jagab jäägiga ja selgitab selle jagamise tähendust; <p><i>Soovitus: jäägiga jagamise tähendus esitada läbi näidete, näit. $16 : 3 = 5$ jääk 1, seega $16 = 3 \cdot 5 + 1$</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • jagab nullidega lõppevaid arve peast 10, 100 ja 1000-ga; • jagab nullidega lõppevaid arve järkarvudega; • jagab summat arvuga; • jagab kirjalikult arvu ühekohalise ja kahekohalise arvuga; • liidab ja lahutab nulli, korrutab nulliga; • selgitab, millega võrdub null jagatud arvuga ja nulliga jagamise võimatust;
	Tehete järjekord.	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb tehete järjekorda sulgudeta ja ühe paari sulgudega arvavaldises; • arvutab kahe- ja kolmetehteliste arvavaldiste väärtuse;

	Naturaalarvu ruut.	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab arvu ruudu tähendust, arvutab naturaalarvu ruudu; • teab peast arvude 0 – 10 ruutusid; • kasutab arvu ruutu ruudu pindala arvutamisel;
	Murrud.	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab murru lugeja ja nimetaja tähendust, • kujutab joonisel murdu osana tervikust; • nimetab joonisel märgitud terviku osale vastava murru; • arvutab osa (ühe kahendiku, kolmandiku jne) tervikust;
	Rooma numbrid.	<ul style="list-style-type: none"> • loeb ja kirjutab enamkasutatavaid rooma numbreid (kuni kolmekümneni), selgitab arvu üleskirjutuse põhimõtet.
Andmed ja algebra	Tekstülesanded.	<ul style="list-style-type: none"> • lahendab kuni kolmetehtelisi elulise sisuga tekstülesandeid; • modelleerib õpetaja abiga tekstülesandeid; • koostab ise ühe- kuni kahetehtelisi tekstülesandeid; • hindab ülesande lahendustulemuse reaalsust;
	Täht võrduses.	<ul style="list-style-type: none"> • leiab ühetehtelisest võrdusest tähe arvvaartuse proovimise või analoogia teel; <i>Näiteks võrduse $21 + b = 34$ korral võib proovida, milline arv tuleb liita 21-le, et saaks 34. Toetudes näiteks võrdustele $2 + 3 = 5$ ja $3 = 5 - 2$ võib analoogia põhjal kirjutada, et $b = 34 - 21 = 13$.</i> • <i>Ülesannetes piirduakse vaid võrdustega, mis sisaldavad ühte tehet ühe tähega.</i>
Geomeetrilised kujundid ja mõõtmine	Kolmnurk.	<ul style="list-style-type: none"> • leiab ümbritsevast ruumist kolmnurki ning eristab neid; • nimetab ja näitab kolmnurga külgi, tippe ja nurki; • joonestab kolmnurka kolme külje järgi; • selgitab kolmnurga ümbermõõdu tähendust ja näitab ümbermõõtu joonisel; • arvutab kolmnurga ümbermõõtu nii külgede mõõtmise teel kui ka etteantud küljepikkuste korral;
	Nelinurk, ristkülik ja ruut.	<ul style="list-style-type: none"> • leiab ümbritsevast ruumist nelinurki, ristkülikuid ja ruute ning eristab neid; • nimetab ning näitab ristküliku ja ruudu külgi, vastaskülgi, lähiskülgi, tippe ja nurki; • joonestab ristküliku ja ruudu nurklaua abil; • selgitab nelinurga ümbermõõdu tähendust ja näitab ümbermõõtu joonisel; • arvutab ristküliku, sealhulgas ruudu, ümbermõõdu; • selgitab ristküliku, sealhulgas ruudu, pindala tähendust joonise abil;

		<ul style="list-style-type: none"> • teab peast ristküliku, sealhulgas ruudu, übermõõdu ning pindala valemeid; • arvutab ristküliku, sealhulgas ruudu, pindala;
	Kujundi übermõõdu ja pindala leidmine	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab übermõõdu ja pindala arvutamisel sobivaid mõõtühikuid; • arvutab kolmnurkadest ja tuntud nelinurkadest koosneva liitkujundi übermõõdu; • arvutab tuntud nelinurkadest koosneva liitkujundi pindala; • rakendab geomeetria teadmisi tekstülesannete lahendamisel;
	Pikkusühikud.	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab pikkusühikuid mm, cm, dm, m, km, selgitab nende ühikute vahelisi seoseid; • mõõdab igapäevaelus ettetulevaid pikkusi, kasutades sobivaid mõõtühikuid; • toob näiteid erinevate pikkuste kohta, hindab pikkusi silma järgi; • teisendab pikkusühikuid ühenimelisteks;
	Pindalaühikud.	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab pindalaühikute mm², cm², dm², m², ha, km² tähendust; • kasutab pindala arvutamisel sobivaid ühikuid; • selgitab pindalaühikute vahelisi seoseid;
	Massiühikud.	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab massiühikuid g, kg, t, selgitab massiühikute vahelisi seoseid; kasutab massi arvutamisel sobivaid ühikuid; • toob näiteid erinevate masside kohta, hindab massi ligikaudu;
	Mahuühikud.	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab mahuühikut liiter, hindab keha mahtu ligikaudu;
	Rahaühikud.	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab Eestis käibelolevaid rahaühikuid, selgitab rahaühikute vahelisi seoseid, kasutab arvutustes rahaühikuid;
	Ajaühikud.	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab aja mõõtmise ühikuid tund, minut, sekund, ööpäev, nädal, kuu, aasta, sajand; teab nimetatud ajaühikute vahelisi seoseid;
	Kiirus ja kiirusühikud.	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab kiiruse mõistet ning kiiruse, teepikkuse ja aja vahelist seost; • kasutab kiirusühikut km/h lihtsamates ülesannetes;
	Temperatuuri mõõtmine.	<ul style="list-style-type: none"> • loeb termomeetri skaalalt temperatuuri kraadides märgib etteantud temperatuuri skaalale; • kasutab külmakraadide märkimisel negatiivseid arve;
	Arvutamine nimega arvudega.	<ul style="list-style-type: none"> • liidab ja lahutab nimega arve; • korrutab nimega arvu ühekohalise arvuga;

		<ul style="list-style-type: none"> • jagab nimega arve ühekohalise arvuga, kui kõik ühikud jaguvad antud arvuga; • kasutab mõõtühikuid tekstülesannete lahendamisel; • otsib iseseisvalt teabeallikatest näiteid erinevate suuruste (pikkus, pindala, mass, maht, aeg, temperatuur) kohta, esitab neid tabelis.
--	--	--

MATEMAATIKA AINEKAVA 5. KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 5 tundi nädalas, kokku 175 tundi õppeaastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Hindamise vormina on kasutusel kujundav hindamine.

Kujundav hindamine annab infot ülesannete üldise lahendamisoskuse ja matemaatilise mõtlemise ning õpilase suhtumise kohta matemaatikasse.

- Õppetunni või muu õppetegevuse ajal antakse õpilasele tagasisidet aine ja ainevaldkonna teadmistest ja oskustest ning õpilase hoiakutest ja väärtustest.
- Koostöös kaaslaste ja õpetajaga saab õpilane seatud eesmärkide ja õpitulemuste põhjal täiendavat, julgustavat ning konstruktiivset tagasisidet oma tugevuste ja nõrkuste kohta.
- Praktiliste tööde ja ülesannete puhul antakse tagasisidet töö protsessi ja tulemuse kohta.
- Olulisel kohal on õpilase enesehinnang tehtud tööle.

Lõiming

Matemaatikaõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega eelkõige erinevates aineülestes projektides osalemise (õppeained muutuvad vastavalt projekti sisule), matemaatiliste meetodite kasutamisega teistes ainevaldkondades ning teistest valdkondadest ja elust tulenevate ülesannete lahendamise abil.

Teistest ainevaldkondadest tulenevate ülesannete kasutamine matemaatikakursuses annab õpilastele ettekujutuse matemaatika rakendamise võimalustest ning tihedast seotusest ümbritseva maailmaga.

Näited:

- Funktsionaalse lugemise oskuse arendamiseks koostavad õpilased ise korrektses keeles ja kõigile üheselt arusaadavaid ülesannete tekste;
- Ülesannete tekstid sisaldavad ajaloo-, kunsti-, geograafia-, bioloogia- jm alast informatsiooni;

- Geomeetriaülesannete lahendamisel suunatakse õpilasi märkama seoseid looduses, kasutama antud teemasid praktiliste ülesannete lahendamisel;
- Õpilastele selgitatakse matemaatikas kasutatavate võõrkeelsete terminite algkeelseid tähendusi;

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Arvutamine	Miljonite klass ja miljardite klass. Arvu järk, järguühikud ja järkarv. Naturaalarvu kujutamine arvkiirel. Naturaalarvude võrdlemine.	<ul style="list-style-type: none"> • loeb numbritega kirjutatud arve miljardi piires; • kirjutab arve dikteerimise järgi; • määrab arvu järke ja klasse; • kirjutab naturaalarve järkarvude summana ja järguühikute kordsete summana; • kirjutab arve kasvavas (kahanevas) järjekorras; • märgib naturaalarve arvkiirele; • võrdleb naturaalarve;
	Naturaalarvude ümardamine.	<ul style="list-style-type: none"> • teab ümardamisreegleid ja ümardab arvu etteantud täpsuseni;
	Neli põhitehet naturaalarvudega. Liitmis- ja korrutamistehte põhiomadused ja nende rakendamine. Arvu kuup. Tehete järjekord. Avaldise väärtuse arvutamine. Arvavaldisel lihtsustamine sulgude avamise ja ühisteguri sulgudest väljatoomisega	<ul style="list-style-type: none"> • liidab ja lahutab kirjalikult naturaalarve miljardi piires; • selgitab ja kasutab liitmise ja korrutamise seadusi; • korrutab kirjalikult kuni kolmekohalisi naturaalarve; • jagab kirjalikult kuni 5-kohalisi arve kuni 2-kohalise arvuga; • selgitab naturaalarvu kuubi tähendust ja leiab arvu kuubi; • tunneb tehete järjekorda (liitmine/lahutamine, korrutamine/jagamine, sulud), arvutab kuni neljatehteliste arvavaldisel väärtusi; • avab sulgusid arvavaldisel korral; toob ühise teguri sulgudest välja;
	Paaris- ja paaritud arvud.	<ul style="list-style-type: none"> • eristab paaris- ja paaritud arve; • otsustab (tehet sooritamata), kas arv jagub 2-ga, 3-ga, 5-ga, 9-ga või 10-ga;

	<p>Jaguvuse tunnused (2-ga, 3-ga, 5-ga, 9-ga, 10-ga)</p> <p>Arvu tegurid ja kordsed. Algarvud ja kordarvud, algtegur.</p> <p>Arvude suurim ühistegur ja vähim ühiskordne.</p>	<p><i>Soovitus: tugevamatele õpilastele on soovitatav tutvustada ka 4-ga, 6-ga jne jaguvuse tunnuseid.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • leiab arvu tegureid ja kordseid; • teab, et arv 1 ei ole alg- ega kordarv; • esitab naturaalarvu algtegurite korrutisena; • otsustab 100 piires, kas arv on alg- või kordarv; • esitab naturaalarvu algarvuliste tegurite korrutisena; • leiab arvude suurima ühisteguri (SÜT) ja vähima ühiskordse (VÜK).
	<p>Murdarv, harilik murd, murru lugeja ja nimetaja. Kümnnendmurrud.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab hariliku murru lugeja ja nimetaja tähendust; • tunneb kümnnendmurru kümnenekohti; loeb kümnnendmurde; • kirjutab kümnnendmurde numbrite abil verbaalse esituse järgi; • võrdleb ja järjestab kümnnendmurde; • kujutab kümnnendmurde arvkiirel;
	<p>Kümnnendmurru ümardamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ümardab kümnnendmurde etteantud täpsuseni;
	<p>Tehted kümnnendmurdudega.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liidab ja lahutab kirjalikult kümnnendmurde; • korrutab ja jagab peast kümnnendmurde järguühikutega (10, 100, 1000, 10 000 ja 0,1; 0,01; 0,001); • korrutab kirjalikult kuni kolme tüvenumbriga kümnnendmurde; • jagab kirjalikult kuni kolme tüvenumbriga murdu murruga, milles on kuni kaks tüvenumbrit (mõistet tüvenumber ei tutvustata); • tunneb tehete järjekorda ja sooritab mitme tehete ülesandeid kümnnendmurdudega ;
	<p>Taskuarvuti, neli põhitehet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sooritab arvutuste kontrollimiseks neli põhitehet taskuarvutil.
Andmed ja algebra	<p>Arvavaldis, tähtavaldis, valem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb ära arvavaldisi ja tähtavaldisi; • lihtsustab ühe muutujaga täisarvuliste kordajatega avaldisi; arvutab lihtsa tähtavaldisi väärtust; • kirjutab sümbolites tekstina kirjeldatud lihtsamaid tähtavaldisi; • eristab valemit avaldisest;

	Võrrandi ja selle lahendi mõiste. Võrrandi lahendamine proovimise ja analoogia teel.	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab valemit ja selles sisalduvaid tähiseid arvutamise lihtsustamiseks; • tunneb ära võrrandi, selgitab, mis on võrrandi lahend; • lahendab proovimise või analoogia abil võrrandi, mis sisaldab ühte tehet ja naturaalarve; • selgitab, mis on võrrandi lahendi kontrollimine;
	Arvandmete kogumine ja korrastamine. Sagedustabel. Skaala. Diagrammid: tulpdiagramm, sirglõikdiagramm. Aritmeetiline keskmine.	<ul style="list-style-type: none"> • kogub lihtsa andmestiku; • korrastab lihtsamaid arvandmeid ja kannab neid sagedustabelisse; • tunneb mõistet sagedus ning oskab seda leida; • tajub skaala tähendust arvkiire ühe osana; • loeb andmeid erinevatelt skaaladelt andmeid ja toob näiteid skaalade kasutamise kohta; • loeb andmeid tulpdiagrammilt ja oskab neid kõige üldisemalt iseloomustada; • joonistab tulp- ja sirglõikdiagramme; • arvutab aritmeetilise keskmise;
	Tekstülesannete lahendamine.	<ul style="list-style-type: none"> • lahendab mitmetehtelisi tekstülesandeid; • tunneb tekstülesande lahendamise etappe; • modelleerib õpetaja abiga tekstülesandeid; • kasutab lahendusidee leidmiseks erinevaid strateegiaid; • hindab tulemuse reaalsust;
Geomeetrilised kujundid ja mõõtmine	Sirglõik, murdjoon, kiir, sirge.	<ul style="list-style-type: none"> • joonestab sirge, kiire ja lõigu ning selgitab nende erinevusi; • märgib ja tähistab punkte sirgel, kiirel, lõigul; • joonestab etteantud pikkusega lõigu; • mõõdab antud lõigu pikkuse; • arvutab murdjoone pikkuse;
	Nurk, nurkade liigid.	<ul style="list-style-type: none"> • joonestab nurga, tähistab nurga tipu ja kirjutab nurga nimetuse sümbolites (näiteks $\angle ABC$); • võrdleb etteantud nurki silma järgi ja liigutab neid, • joonestab teravnurga, nürinurga, täisnurga ja sirgnurga; • kasutab malli nurga mõõtmiseks ja etteantud suurusega nurga joonestamiseks; • teab täisnurga ja sirgnurga suurust;

	Kõrvunurgad. Tippnurgad.	<ul style="list-style-type: none"> • leiab jooniselt kõrvunurkade ja tippnurkade paare; • joonestab kõrvunurki ja teab, et kõrvunurkade summa on 180° • arvutab antud nurga kõrvunurga suuruse; • joonestab tippnurki ja teab, et tippnurgad on võrdsed;
	Paralleelsed ja ristuvad sirged.	<ul style="list-style-type: none"> • joonestab lõikuvaid ja ristuvaid sirgeid; • joonestab paralleellükke abil paralleelseid sirgeid; • tunneb ja kasutab sümboleid \perp ja \parallel
	Kuubi ja risttahuka pindala ja ruumala. Pindalaühikud ja ruumalaühikud	<ul style="list-style-type: none"> • arvutab kuubi ja risttahuka pindala ja ruumala; • teisendab pindalaühikuid; • teab ja teisendab ruumalaühikuid; • kasutab ülesannete lahendamisel mõõtühikute vahelisi seoseid; <p><i>Soovitus: mõõtühikute teisendamisel rõhutada põhimõtet, kuidas teisendada, mitte lihtsalt õppida pähe.</i></p>
	Plaanimõõt	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab plaanimõõdu tähendust; • valmistab ruudulisele paberile lihtsama (korterit jm) plaani.

MATEMAATIKA AINEKAVA 6. KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 4 tundi nädalas, kokku 140 tundi õppeaastas

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast. Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. 6.klassis toimub hindamine 5 korda õppeaastas iga perioodi lõpus. 5.perioodil sooritavad õpilased riikliku tasemetöö. Perioodihinded kujunevad kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming

Matemaatikaõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega eelkõige erinevates aineülestes projektides osalemise (õppeained muutuvad vastavalt projekti sisule), matemaatiliste meetodite kasutamisega teistes ainevaldkondades ning teistest valdkondadest ja elust tulenevate ülesannete lahendamise abil.

Teistest ainevaldkondadest tulenevate ülesannete kasutamine matemaatikakursuses annab õpilastele ettekujutuse matemaatika rakendamisevõimalustest ning tihedast seotusest ümbritseva maailmaga.

Näited:

- Funktsionaalse lugemise oskuse arendamiseks koostavad õpilased ise korrektses keeles ja kõigile üheselt arusaadavaid ülesannete tekste;
- Ülesannete tekstid sisaldavad ajaloo-, kunsti-, geograafia-, bioloogia- jm alast informatsiooni;
- Geomeetriaülesannete lahendamisel suunatakse õpilasi märkama seoseid looduses, kasutama antud teemasid praktiliste ülesannete lahendamisel;
- Õpilastele selgitatakse matemaatikas kasutatavate võõrkeelsete terminite algkeelseid tähendusi;
- Geomeetriaülesannete lahendamisel kasutatakse infotehnoloogia vahendeid.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Harilikud murrud	<p>Harilik murd kui jagatis. Harilike murdude kujutamine arvkiirel. Liht – ja liigmurd, segaarvud. Harilike murdude võrdlemine. Ühenimeliste murdude liitmine ja lahutamine. Murdude teisendamine ühenimelisteks. Murru taandamine. Erinimeliste murdude liitmine ja lahutamine. Murdude teisendamine, harilike murdude korrutamine. Hariliku murru kümnendlähendid. Osa leidmine tervikust osamäära järgi. Pöördarv. Harilike murdude jagamine. Terviku leidmine osa ja osamäära järgi.</p>	<p>Õpilane teab ja oskab:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Et murrujoonel on jagamismärgi tähendus, • Oskab naturaalarve kirjutada hariliku murru kujul, • Teeb vahet liht- ja liigmurrul, • Oskab kanda harilikke murde arvkiirele, • Teab, mis on murru taandamine, • Teab mis on taandumatu murd • Oskab murdu taandada • Teab, mis on murru laiendamine ja oskab murdu laiendada antud nimetajani, • Oskab murde võrrelda, • Oskab liita ja lahutada ühenimelisi ja erinimelisi murde, • Teab, mis on murru täis- ja murdosa. • Oskab liigmurdu teisendada segaarvuks ja vastupidi, • Oskab teisendada harilikke murde kümnendmurdudeks, • Leida hariliku murru kümnendlähendeid, • Oskab harilikke murde korrutada ja jagada, • Leida osa tervikust antud osamäära järgi, • Teab, millised arvud on teineteise pöördarvud, • Oskab leida tervikut selle osa ja osamäära järgi.

<p>Protsentarvutused</p>	<p>Protsendi mõiste. Osa leidmine tervikust antud protsendimäära järgi. *Terviku leidmine antud osa ja selle protsendimäära järgi. *Protsendimäära leidmine terviku ja selle osa järgi.</p>	<p>Õpilane teab ja oskab:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teab, mis on protsent, • Oskab leida harilikku murdu ja kümnendmurdu protsentides ja vastupidi. • Teab, mis on protsendimäär • Oskab leida osa tervikust antud protsendimäära järgi, • *Oskab leida tervikut antud osa ja protsendimäära järgi, • *Oskab leida protsendimäära terviku ja selle osa järgi.
<p>Ring ja ringjoon</p>	<p>Ring ja ringjoon, selle joonestamine. Täispööre ja ringi sektor. Sektordiagramm. Ringjoone pikkus. Ringi pindala.</p>	<p>Õpilane teab ja oskab:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teab, mis on ringjoon, raadius, diameeter, kaar ja oskab neid joonestada, • Teab, kui suur on täispööre ja mis on ringi sektor ning oskab joonestada vastavaid sektoreid, • Oskab leida puuduvate sektorite suurusi, • Oskab joonestada sektordiagrammi ning lugeda sellelt andmeid, • Oskab arvutada ringjoone pikkust ja ringi pindala.
<p>Geomeetrilised konstruktsioonid. Kolmnurk</p>	<p>Pegeldus sirgest. Lõigu poolitamine ja ristsirge joonestamine sirgele. Nurga poolitamine. Kolmnurk, tema sisenukade summa. Kolmnurga joonestamine erinevate tunnuste järgi (kolme külje järgi, kahe külje ja nendevahelise nurga järgi, ühe külje ja selle lähisnurkade järgi). Kolmnurkade liigitamine. Kolmnurga alus ja kõrgus. Kolmnurga pindala.</p>	<p>Õpilane teab ja oskab:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teab, milline kujund on kolmnurk, • Oskab nimetada kolmnurga tippu, nurki, külgi, lähiskülgi, lähisnurki ja leida übermõõtu, • Teab, mis on peegeldustelg, sümmeetriatega ja oskab kujundeid peegeldada, • Teab, mis on lõigu keskristsirge, • Oskab lõiku poolitada, • Oskab sirgele ristsirget joonestada, • Oskab nurka poolitada, • Teab kolmnurga nurkade summat,

		<ul style="list-style-type: none"> • Oskab kolmnurka joonestada erinevate tunnuste järgi (kolme külje järgi, kahe külje ja nendevahelise nurga järgi, ühe külje ja selle lähisnurkade järgi), • Teab kolmnurga võrdsuse tunnuseid, • Oskab kolmnurki liigitada nurkade ja külgede järgi, • Teab võrdhaarse kolmnurga omadusi, • Teab, mis on kolmnurga alus ja kõrgus, • Oskab arvutada kolmnurga pindala.
Positiivsed ja negatiivsed arvud	Negatiivsed arvud. Arvtelg. Vastandarvud. Arvu absoluutväärtus. Arvude võrdlemine. Tehted täisarvudega (liitmine, lahutamine, korrutamine ja jagamine).	Õpilane teab ja oskab: <ul style="list-style-type: none"> • Õpilane teab, millised on positiivsed ja negatiivsed arvud, • Oskab märkida neid arvteljele, • Oskab kirjutada punkti koordinaate, • Teab, millised arvud on teineteise vastandarvud, • Teab, mis on täisarvude hulk, • Teab, mis on arvu absoluutväärtus ja oskab seda leida, • Oskab positiivseid ja negatiivseid arve võrrelda.
Tehted täisarvudega	Kahe negatiivse arvu liitmine. Kahe erimärgilise arvu liitmine. Liitmise seadused. Mitme arvu liitmine. Täisarvude lahutamine. Kahe täisarvu korrutamine. Korrutamise seadused. Täisarvude jagamine.	Õpilane teab ja oskab: <ul style="list-style-type: none"> • Oskab negatiivseid ja erimärgilisi arve liita ja lahutada, • Teab liitmise seadusi (kommutatiivsuse ja assotsiatiivsuse seadused), • Oskab täisarve korrutada ja jagada, • Teab korrutamise seadusi (korrutamise vahetavuse, jaotuvuse ja ühenduvuse seadus).
Punkti ristkoordinaadid tasandil.	Punkti asukoha määramine tasandil. Temperatuuri graafik. Ühtlase liikumise graafik.	Õpilane teab ja oskab: <ul style="list-style-type: none"> • Teab, mis on koordinaatteljestik, nullpunkt, abstsissstelg, ordinaattelg, koordinaattasand, abstsiss, ordinaat, koordinaat, koordinaatveerand. • joonestab koordinaatteljestiku, märgib sinna punkti etteantud koordinaatide järgi, loeb teljestikus asuva punkti koordinaate;

		<ul style="list-style-type: none"> • loeb ja joonestab temperatuuri ja ühtlase liikumise graafikut.
Üldine kordamine		

MATEMAATIKA AINEKAVA 7. KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 5 tundi nädalas, kokku 175 tundi õppeaastas

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

7.klassis toimub hindamine 5 korda õppeaastas iga perioodi lõpus. Perioodihinded kujunevad kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming

Matemaatikaõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega eelkõige erinevates aineülestes projektides osalemise (õppeained muutuvad vastavalt projekti sisule), matemaatiliste meetodite kasutamisega teistes ainevaldkondades ning teistest valdkondadest ja elust tulenevate ülesannete lahendamise abil.

Teistest ainevaldkondadest tulenevate ülesannete kasutamine matemaatikakursuses annab õpilastele ettekujutuse matemaatika rakendamisvõimalustest ning tihedast seotusest ümbritseva maailmaga.

Näited:

- Funktsionaalse lugemise oskuse arendamiseks koostavad õpilased ise korrektses keeles ja kõigile üheselt arusaadavaid ülesannete tekste;
- Ülesannete tekstid sisaldavad ajaloo-, kunsti-, geograafia-, bioloogia- jm alast informatsiooni;
- Geomeetriaülesannete lahendamisel suunatakse õpilasi märkama seoseid looduses, kasutama antud teemasid praktiliste ülesannete lahendamisel;
- Õpilastele selgitatakse matemaatikas kasutatavate võõrkeelsete terminite algkeelseid tähendusi;
- Graafikute joonestamisel kasutatakse infotehnoloogia vahendeid.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
-------	---------	---

<p>Ratsionaalarvud</p>	<p>Tehted ratsionaalarvudega (liitmine, lahutamine, korrutamine ja jagamine). Kahe punkti vaheline kaugus arvteljel. Ratsionaalarvud ja taskuarvuti. Arvu aste. Kümne astmed.</p>	<p>Õpilane teab ja tunneb mis on:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ratsionaalarvud, • Arvu vastandarv, • Arvu absoluutväärtus, • Arvu aste. <p>Õpilane oskab:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ratsionaalarve liita, lahutada, korrutada ja jagada, • Kasutada tehete järjekorrareegleid ning liitmise ja korrutamise seadusi, • Arvutada arvtelje kahe punkti vahelist kaugust ja ratsionaalarve sisaldavate tähtavaldiste väärtust, • Arve astendada ja kasutada arvu 10 astmeid suurte arvude kirjutamisel, • Lahendada tekstülesandeid ja lihtsamaid võrrandeid.
<p>Murrud ja protsendid.</p>	<p>Ligikaudsed ja täpsed arvud. Arvude ümardamine. Tehted ligikaudsete arvudega. Harilik murd kui osamäär. Osa leidmine tervikust antud osamäära järgi. Terviku leidmine antud osa ja osamäära (protsendimäära) järgi. Protsent kui osamäär. Osa leidmine tervikust antud protsendimäära järgi. Suuruste muutumine ja võrdlemine. Protsendimäärade võrdlemine. Protsendipunktid. Promill. Sagedustabel. Sektordiagramm. Juhuslikkus, tõenäosus. Laen ja intress.</p>	<p>Õpilane teab ja tunneb mis on:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Täpne arv, ligikaudne arv, • Ümardamisviga, • Intress, • Promill, • Sagedustabel, • Suhteline sagedus, • Protsendipunkt, • Juhuslik sündmus, • Tõenäosus. <p>Õpilane oskab:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arve vajaduse kohaselt ümardada ja ligikaudsete arvudega arvutada, • Lahendada protsentülesandeid, • Eristada protsendimäära ja protsendipunkti, • Koostada sagedustabeleid ja sektordiagramme, • Arvutada juhusliku sündmuse tõenäosust.

<p>Avaldiste teisendused. Lineaarvõrrand.</p>	<p>Korrutise lihtsustamine. Sulgude avamine. Sarnaste liidetavate koondamine. Võrrandite samaväärsus. Võrrandi põhiomadused. Ühe tundmatuga lineaarvõrrandi lahendamine. Tekstülesanded.</p>	<p>Õpilane teab ja tunneb mis on:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sarnased liidetavad; • Koondamine; • Võrrand; • Samaväärsed võrrandid; • Võrrandi lahend; • Lineaarliige, vabaliige; • Võrrandi põhiomadused. <p>Õpilane oskab:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sarnaseid liidetavaid koondada; • Lahendada ühe tundmatuga lineaarvõrrandeid ja kontrollida lahendeid; • Lahendada tekstülesandeid võrrandi abil ja kontrollida leitud lahendit.
<p>Võrdeline ja pöördvõrdeline sõltuvus. Lineaarfunktsioon.</p>	<p>Jäävad ja muutuvad suurused. Funktsiooni mõiste. Võrdeline sõltuvus, selle graafik. Võrre. Võrdekujuline võrrand. Võrdeline jaotamine. Pöördvõrdeline sõltuvus, selle graafik. Lineaarfunktsioon.</p>	<p>Õpilane teab ja tunneb mis on:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jääv suurus, muutuv suurus; • Funktsioon ja selle väärtus; • Võrdeline sõltuvus; • Võrdetegur; • Võrre; • Võrdekujuline võrrand; • Pöördvõrdeline ja lineaarne sõltuvus, • Lineaarliige, vabaliige, • Hüperbool, • Sõltuvuse graafik, • Võrde siseliikmed ja välisliikmed, • Võrge põhiomadus. <p>Õpilane oskab:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lahendada võrdekujulisi võrrandeid ja rakendada neid ülesannete lahendamisel; • Jaotada mingit suurust võrdeliselt antud arvudega; • Joonestada õpitud sõltuvuse graafikuid ning kirjeldada, millest oleneb nende asend koordinaatteljestikus;

		<ul style="list-style-type: none"> • Lahendada mitmesuguseid muid ülesandeid ühenduses õpitud sõltuvustega.
Rööpkülik	<p>Hulknurk Hulknurga nurkade summa. Rööpkülik. Rööpküliku pindala. Romb, rombi pindala. Kolmnurkne püstprisma, selle pindala ja ruumala. Püströöptahukas, selle pindala ning ruumala.</p>	<p>Õpilane teab ja tunneb mis on:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hulknurga nurkade summa omasust, • Rööpküliku vastaskülgede, vastasnurkade, lähisnurkade ja diagonaalide omadust, • Rombi diagonaalide omadust. <p>Õpilane oskab:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasutada ülal loetletud omadusi ülesannete lahendamisel, • Arvutada rööpküliku ja rombi pindala, • Kolmnurkse püstprisma ja püströöptahuka pindala ja ruumala.
Üksliikmed	<p>Üksliikme mõiste. Astmete korrutamise. Üksliikmete korrutamise. Korrutise astendamine. Astme astendamine, üksliikme astendamine. Astmete jagamine. Üksliikmete jagamine. Jagatise astendamine. Kui astendaja on null. Standardkujulised arvud.</p>	<p>Õpilane teab ja tunneb mis on:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Täisarvulise astendajaga aste, • Üksliige, tema kordaja, • Arvu standardkuju. <p>Õpilane oskab:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teha tehteid astmetega, • Üksliikmeid koondada, korrutada, astendada ja jagada, • Kirjutada arve standardkujul.
Üldine kordamine		

MATEMAATIKA AINEKAVA 8 KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 4 tundi nädalas, kokku 140 tundi õppeaastas.

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

8. klassis toimub hindamine 5 korda õppeaastas iga perioodi lõpus. Perioodihinded kujunevad kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming

Matemaatikaõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega eelkõige erinevates aineülestes projektides osalemise (õppeained muutuvad vastavalt projekti sisule), matemaatiliste meetodite kasutamisega teistes ainevaldkondades ning teistest valdkondadest ja elust tulenevate ülesannete lahendamise abil.

Teistest ainevaldkondadest tulenevate ülesannete kasutamine matemaatikakursuses annab õpilastele ettekujutuse matemaatika rakendamise võimalustest ning tihedast seotusest ümbritseva maailmaga.

Näited:

- Funktsionaalse lugemise oskuse arendamiseks koostavad õpilased ise korrektses keeles ja kõigile üheselt arusaadavaid ülesannete tekste;
- Ülesannete tekstid sisaldavad ajaloo-, kunsti-, geograafia-, bioloogia- jm alast informatsiooni;
- Geomeetriaülesannete lahendamisel suunatakse õpilasi märkama seoseid looduses, kasutama antud teemasid praktiliste ülesannete lahendamisel;
- Õpilastele selgitatakse matemaatikas kasutatavate võõrkeelsete terminite algkeelseid tähendusi;
- Graafikute joonestamisel kasutatakse infotehnoloogia vahendeid.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Hulkliikmed	Mis on hulkliige? Hulkliikmete liitmine ja lahutamine Hulkliikmete korrutamine üksliikmega Hulkliikmete jagamine üksliikmega Teguri toomine sulgudest välja Kakslükmete korrutamine Kahe üksliikme summa ja vahe korrutis Kakslükme ruut Valemite kasutamine hulkliikme tegurdamisel Hulkliikmete korrutamine	Õpilane teab ja tunneb mis on : <ul style="list-style-type: none">• hulkliige;• korrastatud hulkliige;• hulkliikme kordaja;• sulgude avamine;• hulkliikme tegurdamine;• ruutude vahe;• vahe ruut, summa ruut;• kakslükme ruut; Õpilane oskab : <ul style="list-style-type: none">• hulkliikmeid liita ja lahutada;• korrutada hulkliiget üksliikmega;

		<ul style="list-style-type: none"> • jagada hulkliiget üksliikmega; • korrutada hulkliiget hulkliikmega; • tegurdada hulkliiget ühise teguri sulgudest väljatoomisega; • kasutada ruutude vahe, vahe ruudu ja summa ruudu valemeid sulgude avamisel ja hulkliikme tegurdamisel;
Kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteem	<p>Kahe tundmatuga lineaarvõrrand ja selle lahend</p> <p>Kahe tundmatuga lineaarvõrrandi graafilise esitus</p> <p>Kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteem</p> <p>Liitmisvõte</p> <p>Asendusvõte</p> <p>Tekstülesannete lahendamine kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteemi abil</p>	<p>Õpilane teab ja tunneb mis on :</p> <ul style="list-style-type: none"> • kahe tundmatuga lineaarvõrrand; • kahe tundmatuga lineaarvõrrandi normaalkuju, lahend, graafik; • kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteem; • kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteemi lahend; <p>Õpilane oskab :</p> <ul style="list-style-type: none"> • avaldada kahe tundmatuga lineaarvõrrandist üht tundmatut teise kaudu ning leida selle võrrandi lahendeid; • kujutada graafiliselt kahe tundmatuga lineaarvõrrandit ja leida graafikult selle lahendeid; • kirjeldada kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteemi graafilist lahendamist; • lahendada kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteemi liitmis- ja asendusvõttega; • lahendada tekstülesandeid kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteemi abil;
Matemaatilised laused	<p>Defineerimine</p> <p>Teoreem</p> <p>Teoreemi eeldus ja väide</p> <p>Õpime tõestama</p> <p>Vastuväiteline tõestusviis</p>	<p>Õpilane teab ja tunneb mis on :</p> <ul style="list-style-type: none"> • algmõiste; • teoreem, aksioom; • teoreemi eeldus, teoreemi väide; • tõestamine; <p>Õpilane oskab :</p> <ul style="list-style-type: none"> • defineerida mõisteid lihtsamatel juhtudel; • eristada teoreemi eeldust ja väidet;

		<ul style="list-style-type: none"> • jälgida ja õpiku abiga selgitada esimeste teoreemide tõestusi;
Kahe sirge lõikamine sirgega. Trapets	Kahe sirge lõikamine sirgega Kahe sirge paralleelsuse tunnused Kolmnurga sisenurkade summa Kolmnurga kesklõik Trapets Trapetsi pindala Trapetsi kesklõik Kolmnurga mediaanid	Õpilane teab ja tunneb mis on : <ul style="list-style-type: none"> • lähisnurgad, põiknurgad; • kolmnurga kesklõik, kolmnurga mediaan; • trapets, trapetsi kesklõik; • kahe sirge paralleelsuse tunnuseid; • põiknurkade ja lähisnurkade vahelist seost; • kolmnurga kesklõigu omadusi; • kolmnurga mediaanide omadusi; • trapetsi kesklõigu omadusi; • trapetsi pindala valemit; Õpilane oskab : <ul style="list-style-type: none"> • iseseisvalt põhjendada: kolmnurga sisenurkade summat, kolmnurga kesklõigu omadust, trapetsi kesklõigu omadust, trapetsi pindala valemit; • rakendada õpitud ülesannete lahendamisel;
Kujundite sarnasus	Võrdelised lõigud Kiirteteoreem Sarnased kolmnurgad Kolmnurkade sarnasuse tunnused Sarnasusest üldisemalt Hulknurkade sarnasus Sarnaste hulknurkade übermõõdud Sarnaste hulknurkade pindalad Pikkuste kaudne mõõtmise Maa-alade plaanistamine	Õpilane teab ja tunneb mis on : <ul style="list-style-type: none"> • võrdelised lõigud; • sarnased kolmnurgad; • sarnasustegur; • sarnased hulknurgad; • kiirteteoreem; • sarnaste kolmnurkade omadus; • kolmnurkade sarnasuse tunnused; • sarnaste hulknurkade übermõõdude omadus ja pindalade omadus; • seos maa-alade plaanistamise ja sarnasuse vahel; Õpilane oskab : <ul style="list-style-type: none"> • selgitada oma sõnadega õpitud definitsioonide ja teoreemide sisu;

		<ul style="list-style-type: none"> • selgitada: sarnaste kolmnurkade omadust, kolmnurkade sarnasuse ühte tunnust, sarnaste hulknurkade ümbermõõtude ja pindalade omadust; • rakendada õpitud ülesannete lahendamisel;
Ringjoon	Kesknurk ja ringjoone kaar Kõõl Piirdenurk Thalese teoreem Ringjoone puutuja Kas on olemas kolmnurga kõiki tippu läbiv ringjoon? Kas on olemas kolmnurga kõiki külgi puutuv ringjoon? Korrapärase hulknurk Korrapärase hulknurga ümber- ja siseringjoon Ajaloolised andmed korrapärase hulknurga kohta Korrapärase hulknurga ümbermõõt ja pindala	Õpilane teab ja tunneb mis on : <ul style="list-style-type: none"> • kesknurk, kõõl, piirdenurk, puutuja; • ümberringjoon; • siseringjoon; • kõõlhulknurk; • puutujahulknurk; • Thalese teoreem; • ringjoone puutuja tunnus; • kolmnurga külgede keskristsirgete lõikepunkti omadus; • kolmnurga nurgapoolitajate lõikepunkti omadus; Õpilane oskab : <ul style="list-style-type: none"> • rakendada piirdenurga omadust ja Thalese teoreemi ülesannete lahendamisel; • joonestada täisnurkset kolmnurka hüpotenuusi ja kaateti järgi;
Üldine kordamine	Arvutamine Tehted üks- ja hulkliikmetega Võrrandid Geomeetrilised kujundid Nuputamine	

MATEMAATIKA AINEKAVA 9. KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 4 tundi nädalas, kokku 140 tundi õppeaastas

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

9.klassis toimub hindamine 5 korda õppeaastas iga perioodi lõpus. 5.perioodil sooritavad õpilased proovieksami ning 3. perioodi lõpus arvestustöö kogu perioodi materjali põhjal. Perioodihinded kujunevad kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming

Matemaatikaõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega eelkõige erinevates aineülestes projektides osalemise (õppeained muutuvad vastavalt projekti sisule), matemaatiliste meetodite kasutamisega teistes ainevaldkondades ning teistest valdkondadest ja elust tulenevate ülesannete lahendamise abil.

Teistest ainevaldkondadest tulenevate ülesannete kasutamine matemaatikakursuses annab õpilastele ettekujutuse matemaatika rakendamisevõimalustest ning tihedast seotusest ümbritseva maailmaga.

Näited:

- Funktsionaalse lugemise oskuse arendamiseks koostavad õpilased ise korrektses keeles ja kõigile üheselt arusaadavaid ülesannete tekste;
- Ülesannete tekstid sisaldavad ajaloo-, kunsti-, geograafia-, bioloogia- jm alast informatsiooni;
- Geomeetriaülesannete lahendamisel suunatakse õpilasi märkama seoseid looduses, kasutama antud teemasid praktiliste ülesannete lahendamisel;
- Õpilastele selgitatakse matemaatikas kasutatavate võõrkeelsete terminite algkeelseid tähendusi;
- Graafikute joonestamisel kasutatakse infotehnoloogia vahendeid;

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Ruutvõrrand ja ruutfunktsioon	Arvu ruutjuur Ruutjuur korrutisest ja jagatisest Ruutvõrrand Ruutvõrrandi lahendivalem Ruutvõrrandi diskriminant Taandatud ruutvõrrand Lihtsamate, sh igapäevaeluga seonduvate tekstülesannete lahendamine ruutvõrrandi abil Ruutfunktsioon $y = ax^2 + bx + c$ ja selle graafik Parabooli nullkohad ja haripunkt	Õpilane <ul style="list-style-type: none">• eristab ruutvõrrandit teistest võrranditest;• nimetab ruutvõrrandi liikmed ja nende kordajad;• viib ruutvõrrandeid normaalkujul;• liigitab ruutvõrrandeid täielikeks ja mittetäielikeks;• lahendab erinevaid ruutvõrrandeid vastavate lahendivalemite või lahendusvõtete abil;• kontrollib ruutvõrrandi lahendeid;• selgitab ruutvõrrandi lahendite arvu sõltuvust ruutvõrrandi diskriminandist;

		<ul style="list-style-type: none"> • lahendab lihtsamaid, sh igapäevaeluga seonduvaid tekstülesandeid ruutvõrrandi abil; • õpetaja juhendamisel modelleerib ja lahendab lihtsaid, reaalses kontekstis esinevaid probleeme ja tõlgendab tulemusi; • eristab ruutfunktsiooni teistest funktsioonidest; • joonestab ruutfunktsiooni graafiku (parabooli) ja selgitab ruutliikme kordaja ning vabaliikme geomeetrilist tähendust; • selgitab nullkohtade tähendust, leiab nullkohad graafikult ja valemist; • loeb jooniselt parabooli haripunkti, arvutab parabooli haripunkti koordinaadid; • kasutab funktsioone lihtsamate reaalsusest tulenevate probleemide modelleerimisel;
Ratsionaalavaldised	Algebraalne murd ja murru taandamine Tehted algebraaliste murdudega Ratsionaalavaldise lihtsustamine	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • tegurdab ruutkolmliikme vastava ruutvõrrandi lahendamise abil; • teab algebraalse murru põhiomadust; • taandab algebraalse murru kasutades hulkliikmete tegurdamise erinevaid võtteid • laiendab algebraalist murdu; • korrutab, jagab ja astendab algebralisi murde; • liidab ja lahutab algebralisi murde;
Geomeetria	Pythagorase teoreem Korrapärane hulknurk, selle pindala Nurga mõõtmine Täisnurkse kolmnurga teravnurga siinus, koosinus ja tangens Püramiid	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • selgitab mõne teoreemi tõestuskäiku; • arvutab Pythagorase teoreemi kasutades täisnurkse kolmnurga hüpoteenuusi ja kaateti; • leiab taskuarvutil teravnurga trigonomeetriliste funktsioonide väärtusi;

	<p>Korrapärase nelinurkse püramiidi pindala ja ruumala Silinder, selle pindala ja ruumala Koonus, selle pindala ja ruumala Kera, selle pindala ja ruumala</p>	<ul style="list-style-type: none"> • trigonomeetriat kasutades leiab täisnurkse kolmnurga joonelemendid; • tunneb ära kehade hulgast korrapärase püramiidi, näitab ja nimetab korrapärase püramiidi põhitahu, külgtahud tipu; kõrguse, külgservad, põhuservad, püramiidi apoteemi, põhja apoteemi; arvutab püramiidi pindala ja ruumala; skitseerib püramiidi; • selgita, millised kehad on pöördkehad; eristab neid teiste kehade hulgast; • selgitab, kuidas tekib silinder; näitab silindri telge, kõrgust, moodustajat, põhja raadiust, diameetrit, külgpinda ja põhja; selgitab ja skitseerib silindri telglõike ja ristlõike; arvutab silindri pindala ja ruumala; • selgitab, kuidas tekib koonus; näitab koonuse moodustajat, telge, tippu, kõrgust, põhja, põhja raadiust ja diameetrit ning külgpinda ja põhja; selgitab ja skitseerib koonuse telglõike ja ristlõike; arvutab koonuse pindala ja ruumala; • selgitab, kuidas tekib kera; eristab mõisteid sfäär ja kera, selgitab, mis on kera suuring; • arvutab kera pindala ja ruumala.
Üldine kordamine		

MATEMAATIKA AINEKAVA GÜMNAASIUMIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Matemaatikaõpetuse üheks funktsiooniks on õpilase isiksuse ja õpilaste mõtlemisvõime, loovuse, süsteemse mõtlemise ja analüüsi oskuste arendamine ja arenguvõimelise isiksuse kujundamine. Matemaatika õppimine arendab püsivust, sihikindlust ja kriitilist mõtlemist. Matemaatika abil õpetatakse õpilasi oma tegevusi ja valikuid põhjendada. Matemaatika õppimisel kujunevad mitmed vaimse töö oskused ja vilumused: töö planeerimine, analüüsimine, ratsionaalsete tövõtete otsing, tulemuste kriitiline hindamine, lühike ning selge väljendusviis, ressursside hindamise ja lahendite leidmise oskus, samuti võime tegutseda sihipäraselt.

Matemaatika õppimise aluseks on arusaamine, mistõttu kasutatakse meetodeid, kus õpilasel on võimalus materjali tunnetada sügavuti, uurida seoseid, tuua võimalikult palju erinevaid ja elulisi näiteid, selgitada ja põhjendada oma mõttekäike ning reflekteerida oma tegevust. Õpilane peab oskama vastata küsimustele: mida ma teen; milleks ma nii teen; kuidas ma toimin ja milleni jõudsin. Probleemülesannete lahendamise käigus arendatakse analüüsi- ja sünteesioskust, üldistamise ja analoogia kasutamise oskust ning oskust õpitul üle kanda uude konteksti.

Gümnaasiumi lõpetaja

- 1) väärtustab matemaatikat, suudab hinnata ja arvestada oma matemaatilisi võimeid karjääri planeerides;
- 2) on omandanud süsteemse ja seostatud ülevaate matemaatika erinevate valdkondade mõistetest, seostest ning protseduuridest;
- 3) mõistab ja analüüsib matemaatilisi tekste, esitab oma matemaatilisi mõttekäike nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 4) arutleb loovalt ja loogiliselt, leiab probleemülesande lahendamiseks sobivaid strateegiaid ning rakendab neid;
- 5) püstitab matemaatilisi hüpoteese, põhjendab ja tõestab neid;
- 6) mõistab ümbritsevas maailmas valitsevaid kvantitatiivseid, loogilisi, funktsionaalseid, statistilisi ja ruumilisi seoseid;
- 7) rakendab matemaatilisi meetodeid teistes õppeainetes ja erinevates eluvaldkondades, oskab igapäevaelu probleemi esitada matemaatika keeles ning interpreteerida ja kriitiliselt hinnata matemaatilisi mudeleid igapäevaelu kontekstis;
- 8) tõlgendab erinevaid matemaatilise info esituse viise (graafik, tabel, valem, diagramm, tekst), oskab valida sobivat esitusviisi ning üle minna ühelt esitusviisilt teisele;
- 9) kasutab matemaatilises tegevuses erinevaid teabeallikaid (mudelid, teatmeteosed, IKT vahendid jne) ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat teavet.

Gümnaasiumiosas jaguneb matemaatika **kitsaks ja laiaks matemaatikaks**.

Lai matemaatika ja kitsas matemaatika erinevad nii sisu kui ka käsituslaadi poolest. Laias matemaatikas käsitletakse mõisteid ja meetodeid, mida on vaja matemaatikateaduse olemusest arusaamiseks. Lai matemaatika annab ettekujutuse matemaatika tähendusest ühiskonna arengus ning selle rakendamisesest igapäevaelus, tehnoloogias, majanduses, loodus- ja täppisteadustes ning muudes ühiskonnaelu valdkondades. Selle tagamiseks lahendatakse rakendusülesandeid, kasutades arvutit ning vastavat tarkvara. Olulisel kohal on tõestamine ja põhjendamine. Õppeaine koosneb neljateistkümnest kohustuslikust kursusest. Erinevalt laiast matemaatikast ei ole kitsa matemaatika õppe põhiülesanne mitte matemaatika kui teadusharu enese tundmaõppimine, vaid peamine on matemaatika rakenduste vaatlemine inimest ümbritseva maailma teaduspõhiseks kirjeldamiseks ning elus toimetuleku tagamiseks. Selleks vajalik keskkond luuakse matemaatika mõistete, sümbolite, omaduste ja seoste, reeglite ja protseduuride käsitlemise ning intuitsioonil ja loogilisel arutelul

põhinevate mõttekäikude esitamise kaudu. Eesmärk on õpetada aru saama matemaatika keeles esitatud teabest, kasutada matemaatikat igapäevaelus erinevates olukordades, tagades sellega sotsiaalse toimetuleku. Õppeaine koosneb kaheksast kohustuslikust kursusest.

Nii kitsas kui ka lai matemaatika annab õppijale vahendid ja oskused rakendada teistes õppeainetes vajalikke matemaatilisi meetodeid.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Matemaatikatundides ühele ülesandele eri vaatenurgast lähenemine ja erinevate lahenduste otsimine soodustavad õpilastel samasuguse mõtteviisi ülekandmist elulistes kontekstidesse, suunavad mõtlema oma käitumisele kaasõpilaste, õpetajate ja teiste inimeste vaatenurgast lähtuvalt. Geomeetriaülesannete lahendamise kaudu arendakse ilumeelt, õpilasi suunatakse geomeetrias õpitut märkama ümbritsevas looduses, arhitektuuris, kunstis jm.

Matemaatilise statistika teemasid õppides on võimalik läbi viia ühiskonda puudutavaid küsitlusi ja nende tulemusi matemaatikateadmiste abil kirjeldada. Tunnis arendatakse koostööoskusi keerukale ülesandele lahendusi otsides (rühmatööd). Tahvli ees kaasõpilastele teemade selgitamise või oma lahenduste selgitamise ja kommenteerimise abil areneb eneseväljendusoskus, julgus esitada ettepanekuid ning neid põhjendada.

Ülesandele iseseisvalt erinevate lahenduste otsimine, ideede genereerimine, hüpoteeside püstitamine ja nende tõesuse kontroll, suurustevaheliste seoste analüüs, suuruste (nähtuste) muutumise uurimine sõltuvalt parameetritest, sellega seoses riskide hindamine, optimaalse variandi otsing, paindlik mõtlemine (erinevad lahendusteel, erinevad rakendused), oma mõttekäikude põhjendamine – arendab ettevõtlikkust, annab õppilasele adekvaatse enesehinnangu ning õpetab õppima.

Erinevates projektides (aineülesed ja/või valdkonnapõhised) osalemine võimaldab õpilasel võtta vastust ning arendada iseseisvust ning koostööoskusi.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID (RÕK)

Gümnaasiumi matemaatika kitsa kursuse õppeprotsessi korraldamisel lähtutakse ainekavas märgitud kahest põhiseisukohast:

- 1) kitsa kava läbimine võimaldab jätkata õpinguid aladel, kus matemaatikal ei ole olulist tähtsust ja seda ei õpetata iseseisva aienena;
- 2) kitsa kava eesmärk on õpetada aru saama matemaatikakeeles esitatud teabest, kasutada matemaatikat igapäevaelus erinevates olukordades, tagades sellega sotsiaalse toimetuleku. Kitsa kava järgi õpetatakse kirjeldavalt ja näitlikustavalt, matemaatiliste väidete põhjendamine toetub intuitsioonile ning analoogiale.

Neist lähtekohtadest tulenevalt on kitsa kursuse ainekava üldisteks õppe-eesmärkideks taotlus, et õpilane:

- 1) saab aru matemaatika keeles esitatud teabest;

- 2) kasutab ja tõlgendab erinevaid matemaatilise info esituse viise;
- 3) rakendab matemaatikat erinevate valdkondade probleeme lahendades;
- 4) väärtustab matemaatikat ning tunneb rõõmu matemaatikaga tegelemisest;
- 5) arendab oma intuitsiooni, arutleb loogiliselt ja loovalt;
- 6) kasutab matemaatilises tegevuses erinevaid teabeallikaid;
- 7) kasutab matemaatikat õppides arvutiprogramme.

Gümnaasiumi matemaatika laia kuruse õpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) saab aru matemaatika keeles esitatud teabest ning esitab oma matemaatilisi mõttekäike nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 2) valib, tõlgendab ja seostab erinevaid matemaatilise info esituse viise;
- 3) arutleb loogiliselt ja loovalt, arendab oma intuitsiooni;
- 4) püstitab matemaatilisi hüpoteese ning põhjendab ja tõestab neid;
- 5) modelleerib erinevate valdkondade probleeme matemaatilisel ja hindab kriitiliselt matemaatilisi mudeleid;
- 6) väärtustab matemaatikat ning tunneb rõõmu matemaatikaga tegelemisest;
- 7) kasutab matemaatilises tegevuses erinevaid teabeallikaid ning hindab kriitiliselt neis sisalduvat teavet;
- 8) kasutab matemaatikat õppides IKT vahendeid.

KITSA MATEMAATIKA ÕPITULEMUSED

Gümnaasiumi õpitulemused kajastavad õpilase rahuldavat saavutust. Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) Koostab ja rakendab sobivaid matemaatilisi mudeleid, lahendades erinevate eluvaldkondade ülesandeid;
- 2) Väljendub matemaatilist keelt kasutades täpselt ja lühidalt, arutleb ülesandeid lahendades loovalt ja loogiliselt;
- 3) Kasutab matemaatikat õppides ning andmeid otsides ja töödeldes IKT vahendeid;
- 4) Hindab oma matemaatilisi teadmisi ja oskusi ning arvestab neid edasist tegevust kavandades;
- 5) Mõistab ja eristab funktsionaalseid ja statistilisi protsesse;
- 6) Lihtsustab avaldusi, lahendab võrrandeid ja võrratusi;
- 7) Kasutab trigonomeetriat geomeetriliste kujunditega seotud ülesandeid lahendades;
- 8) Esitab põhilisi tasandilisi jooni valemi abil, skitseerib valemi abil antud joone;
- 9) Kasutab juhusliku sündmuse tõenäosust ja juhusliku suuruse jaotuse arvkarakteristikuid, uurides erinevate eluvaldkondade nähtusi;
- 10) Tunneb õpitud funktsioonide omadusi ning rakendab neid;
- 11) Leiab geomeetriliste kujundite joonelemente, pindalasid ja ruumalasid.

LAIA MATEMAATIKA ÕPITULEMUSED

Gümnaasiumi õpitulemused kajastavad õpilase rahuldavat saavutust.

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) mõistab ja rakendab õpitud matemaatilisi meetodeid ja protseduure;
- 2) arutleb loogiliselt ja loovalt, formaliseerib oma matemaatilisi mõttekäike;
- 3) hindab oma matemaatilisi teadmisi, mõistab reaalariduse olulisust ühiskonnas ning arvestab seda, kavandades oma edasist tegevust;
- 4) mõistab ja eristab funktsionaalseid ning statistilisi protsesse;
- 5) koostab ja rakendab sobivaid matemaatilisi mudeleid, lahendades erinevate valdkondade ülesandeid;
- 6) kasutab matemaatikat õppides IKT vahendeid;
- 7) teisendab irratsionaal- ja ratsionaalavaldisi, lahendab võrrandeid ja võrratusi ning võrrandi- ja võrratusesüsteeme;
- 8) teisendab trigonomeetrilisi avaldisi ning kasutab trigonomeetriat ja vektoreid geomeetriaülesandeid lahendades;
- 9) koostab joone võrrandeid ning joonestab õpitud jooni nende võrrandite järgi;
- 10) kasutab juhusliku sündmuse tõenäosust ja juhusliku suuruse jaotuse arvkarakteristikuid, uurides erinevate eluvaldkondade nähtusi;
- 11) uurib funktsioone tuletise põhjal;
- 12) tunneb tasandiliste ja ruumiliste kujundite omadusi, leiab geomeetriliste kujundite pindalaid ja ruumalaid (ka integraali abil).

MATEMAATIKA AINEKAVA: KITSAS MATEMAATIKA

Õppeaine tundide maht

10.klassis 5 perioodil 3 tundi nädalas, kokku 105 tundi õppeaastas;

11.klassis 5 perioodil 3 tundi nädalas, kokku 105 tundi õppeaastas;

12.klassis 4 perioodil 3 tundi nädalas, kokku 84 tundi õppeaastas.

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

10. ja 11.klassis hinnatakse õpilasi 3 korda õppeaastas ja 12.klassis 2 korda õppeaastas iga kursuse lõpus. Hindamine toimub protsessi ja arvestuslike hinnete põhjal. Kursuste lõpus sooritavad õpilased kogu kursust hõlmava arvestustöö.

Lõiming

Matemaatikaõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega eelkõige erinevates aineülestes projektides osalemise (õppeained muutuvad vastavalt projekti sisule), matemaatiliste meetodite kasutamisega teistes ainevaldkondades ning teistest valdkondadest ja elust tulenevate ülesannete lahendamise abil.

Teistest ainevaldkondadest tulenevate ülesannete kasutamine matemaatikakursuses annab õpilastele ettekujutuse matemaatika rakendamisevõimalustest ning tihedast seotusest ümbritseva maailmaga.

Näited:

- Funktsionaalse lugemise oskuse arendamiseks koostavad õpilased ise korrektses keeles ja kõigile üheselt arusaadavaid ülesannete tekste;
- Ülesannete tekstid sisaldavad ajaloo-, kunsti-, geograafia-, bioloogia- jm alast informatsiooni;
- Geomeetriaülesannete lahendamisel suunatakse õpilasi märkama seoseid looduses, kasutama antud teemasid praktiliste ülesannete lahendamisel;
- Õpilastele selgitatakse matemaatikas kasutatavate võõrkeelsete terminite algkeelseid tähendusi;
- Graafikute joonestamisel kasutatakse infotehnoloogia vahendeid;
- ...

Kursus/teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
I Arvuhulgad. Avaldised. Võrrandid ja võrratused.	Naturaalarvude hulk N , täisarvude hulk Z , ratsionaalarvude hulk Q , irratsionaalarvude hulk I , reaalarvude hulk R . Reaalarvude piirkonnad arvteljel. Arvu absoluutväärtus. Ratsionaalavaldiste lihtsustamine. Arvu n -es juur. Astme mõiste üldistamine: täisarvulise ja ratsionaalarvulise astendajaga aste. Tehted astmetega. Murdvõrrand.	Õpilane <ul style="list-style-type: none">• eristab ratsionaal-, irratsionaal- ja reaalarve;• eristab võrdust, samasust, võrrandit ja võrratust;• selgitab võrrandite ja võrratuste lahendamisel kasutatavaid samasusteisendusi;• lahendab ühe tundmatuga lineaar-, ruut- ja lihtsamaid murdvõrrandeid ning nendeks taanduvaid võrrandeid;• sooritab tehteid astmete ja juurtega, teisendades viimaseid ratsionaalarvulise astendajaga astmeteks;• teisendab lihtsamaid ratsionaal- ja juuravaldisi;• lahendab lineaar- ja ruutvõrratusi ning ühe tundmatuga

	<p>Lihtsamate tekstülesannete lahendamine võrrandite abil.</p> <p>Võrratuse mõiste ja omadused. Lineaar- ja ruutvõrratused.</p>	<p>lineaarvõrratuste süsteeme;</p> <ul style="list-style-type: none"> lahendab lihtsamaid, sh tegelikkusest tulenevaid tekstülesandeid võrrandite ja võrrandisüsteemide abil.
<p>II</p> <p>Trigonomeetria</p>	<p>Nurga mõiste üldistamine, radiaanmõõt.</p> <p>Mis tahes nurga trigonomeetrilised funktsioonid ($\sin \alpha$; $\cos \alpha$; $\tan \alpha$) ja nende väärtused nurkade 0°, 300°, 450°, 600°, 900°, 1800°, 2700° ja 3600° korral.</p> <p>Negatiivse nurga trigonomeetrilised funktsioonid.</p> <p>Funktsioonide $y = \sin x$; $y = \cos x$, $y = \tan x$ graafikud.</p> <p>Trigonomeetria põhiseosed.</p> <p>Siinus- ja koosinusteoreem.</p> <p>Kolmnurga pindala valemid ja nende kasutamine hulknurga pindala arvutamisel.</p> <p>Kolmnurga lahendamine.</p> <p>Ringjoone kaare kui ringjoone osa pikkuse ning ringi sektori kui ringi osa pindala arvutamine.</p> <p>Rakendussisuga ülesanded.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> defineerib mis tahes nurga siinuse, koosinuse ja tangensi; loeb trigonomeetriliste funktsioonide graafikuid; teisendab kraadimõõdus antud nurga radiaanmõõtu ja vastupidi; teisendab lihtsamaid trigonomeetrilisi avaldisi; rakendab kolmnurga pindala valemeid, siinus- ja koosinusteoreemi; lahendab kolmnurki, arvutab kolmnurga, rööpküliku ja hulknurga pindala, arvutab ringjoone kaare kui ringjoone osa pikkuse ning ringi sektori kui ringi osa pindala; lahendab lihtsamaid rakendussisuga planimeetriaülesandeid.
<p>III</p> <p>Vektor tasandil.</p> <p>Joone võrrand</p>	<p>Punkti asukoha määramine tasandil. Kahe punkti vaheline kaugus.</p> <p>Vektori mõiste ja tähistamine. Vektorite võrdsus.</p> <p>Nullvektor, ühikvektor, vastandvektor, seotud vektor, vabavektor. Jõu kujutamine vektorina.</p> <p>Vektori koordinaadid. Vektori pikkus. Tehted vektoritega (korrutamine arvuga, liitmine ja lahutamine) geomeetriselt ja algebraliselt.</p> <p>Kahe vektori vaheline nurk. Kahe vektori skalaarkorrutis, selle rakendusi. Vektorite kollineaarsus ja ristseis.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> selgitab vektori mõistet ja vektori koordinaate; tunneb sirget, ringjoont ja parabooli ning nende võrrandeid, teab sirgete vastastikuseid asendeid tasandil; liitab ja lahutab vektoreid ning korrutab vektorit arvuga nii geomeetriselt kui ka koordinaatkujul; leiab vektorite skalaarkorrutise, rakendab vektorite ristseisu ja kollineaarsuse tunnuseid; koostab sirge võrrandi, kui sirge on määratud punkti ja tõusuga, tõusu ja algordinaadiga, kahe punktiga;

	<p>Sirge võrrand (tõusu ja algordinaadiga, kahe punktiga, punkti ja tõusuga määratud sirge). Kahe sirge vastastikused asendid tasandil. Nurk kahe sirge vahel. Parabooli võrrand. Ringjoone võrrand. Joonte lõikepunktide leidmine. Kahe tundmatuga lineaarvõrrandist ning lineaar- ja ruutvõrrandist koosnev võrrandisüsteem. Rakendussisuga ülesanded.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • määrab sirgete vastastikuseid asendid tasandil; • koostab ringjoone võrrandi keskpunkti ja raadiuse järgi; • joonestab sirgeid, ringjooni ja paraboole nende võrrandite järgi; • leiab kahe joone lõikepunktid (üks joontest on sirge) • kasutab vektoreid ja joone võrrandeid rakendussisuga ülesannetes.
<p>IV Tõenäosus ja statistika</p>	<p>Sündmus. Sündmuste liigid. Suhteline sagedus, statistiline tõenäosus. Klassikaline tõenäosus. Geomeetiline tõenäosus. Sündmuste korrutis. Sõltumatute sündmuste korrutise tõenäosus. Sündmuste summa. Välistatavate sündmuste tõenäosus. Kombinatorika elemendid (faktoriaal, permutatsioonid, kombinatsioonid). Binoomkordaja. Diskreetne juhuslik suurus, selle jaotusseadus, jaotuspolügoon ja arvarakteristikud (keskväärtus, mood, mediaan, standardhälve). Üldkogum ja valim. Andmete kogumine ja nende süstematiseerimine. Statistilise andmestiku analüüsimine ühe tunnuse järgi. Normaaljaotus (kirjeldavalt). Statistilise otsustuse usaldatavus keskväärtuse usaldusvahemiku näitel.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • eristab juhuslikku, kindlat ja võimatut sündmust; • selgitab sündmuse tõenäosuse mõistet ning sõltumatute sündmuste korrutise ja välistatavate sündmuste summa tähendust; • selgitab faktoriaali, permutatsioonide ja binoomkordaja mõistet; • selgitab juhusliku suuruse jaotuse olemust ning juhusliku suuruse arvarakteristikute tähendust; • selgitab valimi ja üldkogumi mõistet ning andmete süstematiseerimise ja statistiliste otsustuse usaldatavuse tähendust; • arvutab sündmuse tõenäosust ja rakendab seda lihtsamaid elulisi ülesandeid lahendades; • arvutab juhusliku suuruse jaotuse arvarakteristikud ning teeb nendest järeldusi uuritava probleemi kohta; • leiab valimi järgi üldkogumi keskmise usalduspiirkonna; • kogub andmestikku ja analüüsib seda arvutil statistiliste vahenditega.
<p>V</p>	<p>Lineaar- ja ruutfunktsioon. Võrdeline ja</p>	<p>Õpilane</p>

<p>Funktsioonid I</p>	<p>pöördvõrdeline seos. Funktsiooni mõiste ja esitusviisid. Funktsiooni määramis- ja muutumispiirkond. Paaris- ja paaritu funktsioon. Funktsiooni nullkohad, positiivsus- ja negatiivsuspiirkond. Funktsiooni kasvamine ja kahanemine, ekstreemumkohad ja ekstreemumid. Astmefunktsioonid (täisarvuline astendaja). Arvu logaritm. Korrutise, jagatise ja astme logaritm. Pöördfunktsioon. Eksponent- ja logaritmifunktsioon. Liitprotsendiline kasvamine ja kahanemine. Lihtsamad eksponent ja logaritmivõrrandid. Mõisted $\arcsin m$; $\arccos m$; $\arctan m$. Trigonomeetriliste põhivõrrandite lahendamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab funktsiooni mõistet ning funktsiooni uurimisega seonduvaid mõisteid, pöördfunktsiooni mõistet, paaritu ja paarisfunktsiooni mõistet; • skitseerib ainekavaga fikseeritud funktsioonide graafikuid; • kirjeldab funktsiooni graafiku järgi funktsiooni peamisi omadusi; • selgitab arvu logaritmi mõistet ja selle omadusi ning logaritmi ja potentsiaali lihtsamaid avaldisi; • lahendab lihtsamaid eksponent- ja logaritmivõrrandeid astme ning logaritmi definitsiooni vahetu rakendamise teel; • selgitab liitprotsendilise kasvamise- ja kahanemise olemust ning lahendab selle abil lihtsamaid reaalsusega seotud ülesandeid; • tõlgendab reaalsuses ja teistes õppeainetes esinevaid protsentides väljendavaid suurusi, sh laenudega seotud kulutusi ja ohte; • lahendab graafiku järgi trigonomeetrilisi põhivõrrandeid etteantud lõigul.
<p>VI Funktsioonid II</p>	<p>Arvjada mõiste, jada üldliige. Aritmeetiline jada, selle üldliikme ja summa valem. Geomeetriline jada, selle üldliikme ja summa valem. Funktsiooni tuletise geomeetriline tähendus. Joone puutuja tõus. Puutuja võrrand. Astmefunktsiooni (täisarvuline astendaja) tuletis. Eksponentfunktsiooni (aluseks arv e) ja logaritmifunktsiooni (naturaallogaritm) tuletis. Funktsioonide summa, vahe, korrutise ja jagatise</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • selgitab arvjada ning aritmeetilise ja geomeetrilise jada mõistet; • rakendab aritmeetilise ja geomeetrilise jada üldliikme ning n esimese liikme summa valemit, lahendades lihtsamaid elulisi ülesandeid; • selgitab funktsiooni tuletise mõistet, funktsiooni graafiku puutuja mõistet ning funktsiooni tuletise geomeetrilist tähendust; • leiab ainekavaga määratud funktsioonide tuletisi;

	<p>tuletised. Funktsiooni teine tuletis. Funktsiooni kasvamise ja kahanemise uurimine ning ekstreemumite leidmine tuletise abil. Lihtsamad ekstreemumülesanded.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • koostab funktsiooni graafiku puutuja võrrandi antud puutepunktis; • selgitab funktsiooni kasvamise ja kahanemise seost funktsiooni tuletisega, funktsiooni ekstreemumi mõistet ning ekstreemumi leidmise eeskirja; • leiab lihtsamate funktsioonide nullkohad, positiivsus- ja negatiivsuspiirkonnad, kasvamis- ja kahanemisvahemikud, maksimum- ja miinimumpunktid ning skitseerib nende järgi funktsiooni graafiku; • lahendab lihtsamaid ekstreemumülesandeid.
<p>VII Tasandilised kujudid. Integraal</p>	<p>Kolmnurgad, nelinurgad, korrapärased hulknurgad, ringjoon ja ring. Nende kujundite omadused, elementide vahelised seosed, ümbermõõdud ja pindalad rakendusliku sisuga ülesannetes. Algfunktsioon ja määramata integraal. Newton-Leibnizi valem. Kõvertrapets ja selle pindala. Lihtsamate funktsioonide integreerimine. Tasandilise kujundi pindala arvutamine määratud integraali alusel. Rakendusülesanded.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • defineerib ainekavas nimetatud geomeetrilisi kujundeid ja selgitab kujundite põhiomadusi; • kasutab geomeetria ja trigonomeetria mõisteid ning põhiseoseid elulisi ülesandeid lahendades; • selgitab algfunktsiooni mõistet ja leiab määramata integraale polünoomidest; • selgitab kõvertrapetsi mõistet ning rakendab Newton-Leibnizi valemit määratud integraali arvutades; • arvutab määratud integraali järgi tasandilise kujundi pindala.
<p>VIII Stereomeetria</p>	<p>Ristkoordinaadid ruumis. Punkti koordinaadid. Kahe punkti vaheline kaugus. Kahe sirge vastastikused asendid ruumis. Nurk kahe sirge vahel. Sirge ja tasandi vastastikused asendid ruumis. Kahe tasandi vaheline nurk. Prisma ja püramiid. Püstprisma ja korrapärase püramiidi täispindala ja ruumala. Silinder, koonus, kera, nende täispindala ja</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • selgitab punkti koordinaate ruumis, kirjeldab sirgete ja tasandite vastastikuseid asendeid ruumis, selgitab kahe sirge, sirge ja tasandi ning kahe tasandi vahelise nurga mõistet; • selgitab tahk- ja pöördkehade omadusi ning nende pindala ja ruumala arvutamist; • arvutab tahk- ja pöördkehade ruumala ja pindala;

	ruumala. Näiteid ruumiliste kujundite lõikamise kohta tasandiga. Praktilise sisuga ülesanded hulktahukate ning pöördkehade kohta.	<ul style="list-style-type: none"> • rakendab trigonomeetria- ja planimeetriateadmisi lihtsamaid stereomeetriaülesandeid lahendades; • kasutab ruumilisi kujundeid kui mudeleid, lahendades tegelikkusest tulenevaid ülesandeid.
--	--	--

MATEMAATIKA AINEKAVA: LAI MATEMAATIKA

Õppeaine tundide maht

10.klassis 5 perioodil 5 tundi nädalas, kokku 175 tundi õppeaastas;

11.klassis 5 perioodil 5 tundi nädalas, kokku 175 tundi õppeaastas;

12.klassis 4 perioodil 5 tundi nädalas, kokku 140 tundi õppeaastas.

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Hindamine toimub protsessi ja arvestuslike hinnete põhjal. Kursuste lõpus sooritavad õpilased kogu kursust hõlmava arvestustöö.

Lõiming

Matemaatikaõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondadega eelkõige erinevates aineülestes projektides osalemise (õppeained muutuvad vastavalt projekti sisule), matemaatiliste meetodite kasutamisega teistes ainevaldkondades ning teistest valdkondadest ja elust tulenevate ülesannete lahendamise abil.

Teistest ainevaldkondadest tulenevate ülesannete kasutamine matemaatikakursuses annab õpilastele ettekujutuse matemaatika rakendamisevõimalustest ning tihedast seotusest ümbritseva maailmaga.

Näited:

- Funktsionaalse lugemise oskuse arendamiseks koostavad õpilased ise korrektses keeles ja kõigile üheselt arusaadavaid ülesannete tekste;
- Ülesannete tekstid sisaldavad ajaloo-, kunsti-, geograafia-, bioloogia- jm alast informatsiooni;

- Geomeetriaülesannete lahendamisel suunatakse õpilasi märkama seoseid looduses, kasutama antud teemasid praktiliste ülesannete lahendamisel;
- Õpilastele selgitatakse matemaatikas kasutatavate võõrkeelsete terminite algkeelseid tähendusi;
- Graafikute joonestamisel kasutatakse infotehnoloogia vahendeid.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
I kursus (35t) Avaldised ja arvuhood	Naturaal-, täis- ja ratsionaalarvude hulk. Irratsionaal- ja reaalarvude hulk. Arvuhulkade omadused. Reaalarvude piirkonnad arvteljel. Arvu absoluutväärtus. Põhitehted reaalarvudega ja nende omadused. Kümneksüsteem ja kahendsüsteem. Naturaalarvude teisendamine kahendsüsteemi. Naturaalarvulise astendajaga aste. Täisarvulise astendajaga aste. Arvu 10 astmed, arvu standard-kuju. Juure mõiste. Arvu n-es juur. Juurte omadusi. Juurte koondamine. Astme mõiste üldistamine: täisarvulise ja ratsionaalarvulise astendajaga aste. Tehted astmete ja juurtega. Ratsionaalavaldised (sh hulk-liikmete tegurdamine, kuupide summa ja kuupide vahe valemid ning kahe üksliikme summa ja vahe kuup). Ratsionaalavaldiste lihtsustamine. Irratsionaalavaldised. Murru nimetaja vabastamine irratsionaalsusest. Irratsionaalavaldiste lihtsustamine.	Õpilane 1) selgitab naturaalarvude hulga N , täisarvude hulga Z , ratsionaalarvude hulga Q , irratsionaalarvude hulga I ja reaalarvude hulga R omadusi; 2) teisendab kümnendmurde harilikuks murruks ja vastupidi, näiteks $\frac{2}{3} = 0,(\overline{6})$; $0,191919\dots = \frac{19}{99}$ jms; 3) selgitab sümbolite Z^+ , Z^- , Q^+ , Q^- , R^+ , R^- , \cup , \cap , \in , \notin , \subset tähendust, oskab neid sümboleid kasutada arvuhoodega seotud ülesannete lahendamisel; 4) märgib arvteljel reaalarvude piirkondi; 5) defineerib arvu absoluutväärtuse; 6) lahendab peast (kirjalikult) lihtsamaid absoluutväärtust sisaldavaid võrrandeid, näiteks $ x+3 =5$; $ -2x-5 =-1$; 7) lihtsustab absoluutväärtust sisaldavaid avaldiseid, näiteks: $x+ x $; $2 x -3x-5$; $x^2-3 x -4$; 8) omab ettekujutust arvusüsteemide tekkest ja nende kasutus-valdkondadest. Teisendab kahe- või kolmekohalise naturaalarvu kahendsüsteemi arvuks. 9) oskab kasutada arvu standardkuju füüsika- ja keemiaülesannete lahendamisel. 10) esitab arvu juure ratsionaalarvulise astendajaga astmena ja vastupidi; 11) sooritab tehteid astmete ning võrdsete juurijatega

		<p>juurtega;</p> <p>12) teisendab lihtsamaid ratsionaal- ja irratsionaalavaldisi;</p> <p>13) lahendab rakendussisuga ülesandeid (sh protsentülesanded).</p> <p>Lõiming: arvu 10 astmed ja arvu standardkuju ning protsentarvutust keemias ja füüsikas; lõiming eesti keelega – korrektne keelekasutus; lõiming ühiskonna-õpetusega (tekstülesannete kaudu).</p> <p>IKT: ratsionaalavaldiste lihtsustamisel kontrollib õpilane oma töö õigsust ülesande komponentide (tehete) kaupa programmidega <i>Wiris</i> või <i>Wolframalpha</i>.</p>
<p>II kursus</p> <p>Võrrandid ja võrrandisüsteemid</p>	<p>Võrdus, võrrand, samasus.</p> <p>Võrrandite samaväärsus, samaväärsusteisendused. Lineaar- ja ruutvõrrand.</p> <p>Murdvõrrand.</p> <p>Juurvõrrand.</p> <p>Üht absoluutväärtust sisaldav võrrand.</p> <p>Võrrandisüsteemid, kus vähemalt üks võrranditest on lineaarvõrrand.</p> <p>Kahe- ja kolmerealine determinant.</p> <p>Tekstülesanded.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) selgitab võrduse, samasuse ja võrrandi, võrrandi lahendi ja võrrandisüsteemi lahendi mõistet;</p> <p>2) selgitab võimalikke võõrlahendi tekke põhjuseid, eraldab leitud lahendite seast võõrlahendid;</p> <p>3) kasutab võrrandite ning nende süsteemide lahendamisel samasusteisendusi;</p> <p>4) lahendab ühe tundmatuga lineaar-, ruut-, murd- ja lihtsamaid juurvõrrandeid ning nendeks taanduvaid võrrandeid;</p> <p>5) lahendab lihtsamaid üht absoluutväärtust sisaldavaid võrrandeid;</p> <p>6) lahendab võrrandisüsteeme;</p> <p>7) lahendab tekstülesandeid võrrandite (võrrandisüsteemide) abil;</p> <p>8) kasutab arvutialgebra programmi determinantide arvutamisel ning võrrandite ja võrrandisüsteemide lahendamisel.</p> <p>Lõiming: Tekstülesanded füüsikast ja loodusteadustest.</p> <p>Ettevõtlikuspädevus, õpipädevus: probleemi</p>

		<p>lahendamine, mudeli koostamine.</p> <p>IKT: 1) võrrandisüsteemi lahendi geomeetiline interpretatsioon nt programmiga <i>GeoGebra</i> (nt mida tähendab, et võrrandisüsteemil on lõpmata palju lahendeid või lahend puudub);</p> <p>2) determinantide arvutamine mõne arvutialgebra programmi abil;</p> <p>3) tekstülesannete lahendamisel võrrandi(süsteemi) lahendamisel võib kasutada arvutiprogrammi;</p> <p>4) võrrandite ja võrrandisüsteemide lahendite kontrollimine.</p>
<p>III kursus Võrratused Trigonomeetria I</p>	<p>Võrratuse mõiste ja omadused. Lineaarvõrratused. Ruutvõrratused. Intervallmeetod. Lihtsamad murdvõrratused. Võrratusesüsteemid. Teravnurga siinus, koosinus ja tangens. Täiendusnurga trigonomeetrilised funktsioonid. Trigonomeetrilised põhiseosed täisnurkses kolmnurgas.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) selgitab võrratuse omadusi ning võrratuse ja võrratusesüsteemi lahendihulga mõistet;</p> <p>2) selgitab võrratuste ning nende süsteemide lahendamisel rakendatavaid samasusteisendusi;</p> <p>3) lahendab lineaar-, ruut- ja murdvõrratuse ning lihtsamaid võrratusesüsteeme;</p> <p>4) oskab kasutada murdvõrratuste lahendamisel intervallmeetodit;</p> <p>5) kasutab arvutit, lahendades võrratuse ja võrratusesüsteeme;</p> <p>6) leiab taskuarvutil teravnurga trigonomeetriliste funktsioonide väärtused ning nende väärtuste järgi nurga suuruse;</p> <p>7) leiab siinuse, koosinuse ja tangensi väärtuse kraadimõõdus antud nurkade puhul ning siinuse, koosinuse või tangensi väärtuse järgi leiab nurga kraadimõõdus;</p> <p>6) lahendab täisnurkse kolmnurga;</p> <p>7) kasutab täiendusnurga trigonomeetrilisi funktsioone;</p> <p>8) kasutab lihtsustamisülesannetes trigonomeetria</p>

		<p>põhiseoseid. Lõiming: Tekstülesannetes pöörata tähelepanu, et päikesekiire langemisnurka käsitletakse füüsikas ja ülejäänud loodusteadustes erinevalt. Geograafias mõeldakse selle all maapinna ja päikesekiire vahelist nurka, füüsikas aga viimase täiendusnurka. IKT: võrratuste ja võrratustesüsteemide lahendite kontrollimine ja geomeetiline tähendus (nt <i>GeoGebra</i>, <i>Wiris</i>, <i>Wolframalpha</i> vms).</p>
<p>IV kursus Trigonomeetria II</p>	<p>Nurga mõiste üldistamine. Nurga kraadi- ja radiaanmõõt. Ringjoone kaare pikkus, ringi sektori pindala. Mis tahes nurga trigonomeetrilised funktsioonid. Nurkade 0°, 30°, 45°, 60°, 90°, 180°, 270°, 360° siinuse, koosinuse ja tangensi täpsed väärtused. Seosed ühe ja sama nurga trigonomeetriliste funktsioonide vahel. Taandamisvalemid. Negatiivse ja täispöördest suurema nurga trigonomeetrilised funktsioonid. Kahe nurga summa ja vahe trigonomeetrilised funktsioonid. Kahekordse nurga trigonomeetrilised funktsioonid. Trigonomeetrilised avaldised. Kolmnurga pindala valemid. Siinus- ja koosinusteoreem. Kolmnurga lahendamine Rakendusülesanded.</p>	<p>Õpilane: 1) teisendab kraadimõõdu radiaanmõõduks ja vastupidi; 2) arvutab ringjoone kaare kui ringjoone osa pikkuse ning ringi sektori kui ringi osa pindala; 3) defineerib mis tahes nurga siinuse, koosinuse ja tangensi; tuletab siinuse, koosinuse ja tangensi vahelisi seoseid; 4) tuletab ja teab mõningate nurkade (0°, 30°, 45°, 60°, 90°, 180°, 270°, 360°) siinuse, koosinuse ja tangensi täpsed väärtusi; rakendab taandamisvalemeid, negatiivse ja täispöördest suurema nurga valemeid; 5) leiab taskuarvutil trigonomeetriliste funktsioonide väärtused ning nende väärtuste järgi nurga suuruse; 6) kasutab vajadusel nii kraadi- kui ka radiaanmõõtu; 7) teab kahe nurga summa ja vahe valemeid; tuletab ning teab kahekordse nurga siinuse, koosinuse ja tangensi valemeid; 8) teisendab lihtsamaid trigonomeetrilisi avaldisi; 9) tõestab siinus- ja koosinusteoreemi; 10) lahendab kolmnurga ning arvutab kolmnurga pindala, pindala leidmisel oskab vajadusel kasutada Heroni valemit;</p>

		<p>11) rakendab trigonomeetriat, lahendades erinevate eluvaldkondade ülesandeid;</p> <p>12) leiab antud suuruste järgi erinevate kujundite korral (kolmnurgad, nelinurgad) lõikude pikkusi, nurki, ümbermõõdu ja pindala.</p> <p>Lõiming geograafiaga: kraadi, minuti ja sekundi käsitlemine.</p> <p>Ettevõtlikkus- ja õpipädevus: lihtsustamisülesannete lahendamisel tuleb mõelda mitu sammu ette ja kasutada samaaegselt nii algebra kui ka trigonomeetria valemeid.</p> <p>IKT: kolmnurkade lahendamisel kolmnurkade joonestamine (nt <i>GeoGebra</i>´ga).</p>
<p>V kursus</p> <p>Vektor tasandil</p> <p>Joone võrrand</p>	<p>Kahe punkti vaheline kaugus.</p> <p>Vektori mõiste ja tähistamine.</p> <p>Nullvektor, ühikvektor, vastandvektor, seotud vektor, vabavektor.</p> <p>Vektorite võrdsus.</p> <p>Vektori koordinaadid.</p> <p>Vektori pikkus.</p> <p>Vektorite liitmine ja lahutamine.</p> <p>Vektori korrutamine arvuga.</p> <p>Lõigu keskpunkti koordinaadid.</p> <p>Kahe vektori vaheline nurk.</p> <p>Vektorite kollineaarsus.</p> <p>Kahe vektori skalaarkorrutis, selle rakendusi, vektorite ristseis.</p> <p>Kolmnurkade lahendamine vektorite abil.</p> <p>Sirge võrrand.</p> <p>Sirge üldvõrrand.</p> <p>Kahe sirge vastastikused asendid tasandil.</p> <p>Nurk kahe sirge vahel.</p> <p>Ringjoone võrrand.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) selgitab mõisteid vektor, ühik-, null- ja vastandvektor, vektori koordinaadid, kahe vektori vaheline nurk;</p> <p>2) liidab, lahutab ja korrutab vektoreid arvuga nii geomeetriliselt kui ka koordinaatkujul;</p> <p>3) arvutab kahe vektori skalaarkorrutise ning rakendab vektoreid füüsikalise sisuga ülesannetes;</p> <p>4) arvutab skalaarkorrutise nii valemi</p> $\vec{a} \cdot \vec{b} = \vec{a} \cdot \vec{b} \cdot \cos \varphi$ <p>kui ka valemi</p> $\vec{a} \cdot \vec{b} = x_1 \cdot x_2 + y_1 \cdot y_2$ <p>abil.</p> <p>5) kasutab vektorite ristseisu ja kollineaarsuse tunnuseid;</p> <p>6) lahendab kolmnurka vektorite abil;</p> <p>7) kasutab vajaduse korral dünaamilise geomeetria programme (nt <i>GeoGebra</i>);</p> <p>8) leiab lõigu keskpunkti koordinaadid;</p> <p>9) tuletab ja koostab sirge võrrandi (kui sirge on määratud punkti ja sihivektoriga, punkti ja tõusuga, tõusu ja algordinaadiga, kahe punktiga) ning teisendab selle üldvõrrandiks;</p>

	<p>Parabool $y = ax^2 + bx + c$ ja hüperbool $y = \frac{a}{x}$.</p> <p>Joone võrrandi mõiste. Kahe joone lõikepunkt.</p>	<p>10) määrab kahe sirge vastastikuse asendi tasandil, lõikuvate sirgete korral leiab sirgete lõikepunkti ja nurga(d) sirgete vahel;</p> <p>11) kontrollib oma tulemusi nt programmi <i>GeoGebra</i> abil</p> <p>12) koostab hüperbooli, parabooli ja ringjoone võrrandi;</p> <p>13) joonestab ainekavas esitatud jooni nende võrrandite järgi;</p> <p>14) leiab kahe joone lõikepunktid;</p> <p>Lõiming füüsikaga: vektori ühtlustatud käsitlemine füüsikas ja matemaatikas.</p> <p>IKT: arvutiprogrammide (nt <i>GeoGebra</i>, <i>Wiris</i>) abil joonte lõikepunktide leidmine, kahe sirge vahelise nurga suuruse kontrollimine, joonte asendite uurimine koordinaatteljestikus, vektorite geomeetiline ning algebraline liitmine ja lahutamine (<i>GeoGebra</i>).</p>
<p>VI kursus Funktsioonid I. Arvjadad</p>	<p>Funktsioonid $y = ax + b$, $y = ax^2 + bx + c$, $y = \frac{a}{x}$ (kordavalt).</p> <p>Funktsiooni mõiste ja üldtähis. Funktsiooni esitusviisid. Funktsiooni määramis- ja muutumispiirkond. Paaris- ja paaritu funktsioon. Funktsiooni nullkohad, positiivsus- ja negatiivsuspiirkond. Funktsiooni kasvamine ja kahanemine. Funktsiooni ekstreemumid. Astmefunktsioon. Funktsioonide $y = x$, $y = x^2$, $y = x^3$, $y = x^{-1}$, $y = \sqrt{x}$, $y = \sqrt[3]{x}$, $y = x^{-2}$, $y = x$ graafikud ja omadused. Liitfunktsioon.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) selgitab funktsiooni mõistet ja üldtähist ning funktsiooni uurimisega seonduvaid mõisteid;</p> <p>2) kirjeldab graafiliselt esitatud funktsiooni omadusi;</p> <p>3) skitseerib graafikuid ning joonestab neid arvutiprogrammidega;</p> <p>4) selgitab pöördfunktsiooni mõistet, leiab lihtsama funktsiooni pöördfunktsiooni ning skitseerib või joonestab vastavad graafikud;</p> <p>5) esitab liitfunktsiooni lihtsamate funktsioonide kaudu;</p> <p>6) leiab valemiga esitatud funktsiooni määramispiirkonna, nullkohad, positiivsus- ja negatiivsuspiirkonna algebraliselt;</p> <p>7) kontrollib, kas funktsioon on paaris või paaritu;</p> <p>8) kasutab tulemuste kontrollimisel dünaamilise geomeetria programmi, nt <i>GeoGebra</i>.</p> <p>9) uurib arvutiga ning kirjeldab funktsiooni $y = f(x)$</p>

	<p>Pöördfunktsioon. Funktsioonide $y = f(x)$, $y = f(x)+a$, $y = f(x + a)$, $y = f(ax)$, $y = af(x)$ graafikud arvutil. Arvutada mõiste, jada üldliige, jadade liigid. Aritmeetiline jada, selle omadused. Aritmeetilise jada üldliikme valem ning esimese n liikme summa valem. Geomeetiline jada, selle omadused. Geomeetrilise jada üldliikme valem ning esimese n liikme summa valem. Arvutada piirväärtus. Piirväärtuse arvutamine. Hääbuv geomeetiline jada, selle summa. Arv e piirväärtusena. Ringjoone pikkus ja ringi pindala piirväärtusena, arv π. Rakendusülesanded.</p>	<p>graafiku seost funktsioonide $y = f(x) + a$, $y = f(x + a)$, $y = f(ax)$, $y = af(x)$ graafikutega; 10) selgitab arvutada, aritmeetilise ja geomeetrilise jada ning hääbuva geomeetrilise jada mõistet; 11) tuletab aritmeetilise ja geomeetrilise jada esimese n liikme summa ja hääbuva geomeetrilise jada summa valemid ning rakendab neid ning aritmeetilise ja geomeetrilise jada üldliikme valemite ülesandeid lahendades; 12) selgitab jada piirväärtuse olemust ning arvutab piirväärtuse; teab arvude π ja e tähendust; 13) lahendab elulisi ülesandeid aritmeetilise, geomeetrilise ning hääbuva geomeetrilise jada põhjal. Läbiv teema „Tervis ja ohutus“: ohutus- ja tervishoiualaseid reaalseid andmeid sisaldavate ülesannete kaudu (nt liikluskeskonna ohutuse seos sõidukite liikumise kiirusega, muid riskitegureid hõlmavate andmetega graafikud). Lõiming füüsikaga: vaba langemine. IKT: 1) demonstreerimisel ning uurimisülesannete lahendamiseks sobivad programmid on <i>Wiris</i>, või <i>GeoGebra</i> vms.</p>
<p>VII kursus Funktsioonid II</p>	<p>Liitprotsendiline kasvamine ja kahanemine. Eksponentfunktsioon, selle graafik ja omadused. Arvu logaritm. Korrutise, jagatise ja astme logaritm. Logaritmimine ja potentseerimine. Üleminek logaritmi ühelt aluselt teisele. Logaritmifunktsioon, selle graafik ja omadused. Eksponent- ja logaritmivõrrand, nende</p>	<p>Õpilane: 1) selgitab liitprotsendilise kasvamise ja kahanemise olemust; 2) lahendab liitprotsendilise kasvamise ja kahanemise ülesandeid; 3) lahendab reaalse sisuga ülesandeid, nt rahvastiku kasvu või kahanemise kohta, organismide (bakterite) populatsiooni muutuse kohta, radioaktiivse lagunemise</p>

	<p>lahendamine. Rakendusülesandeid eksponent- ja logaritmvõrrandite kohta. Eksponent- ja logaritmvõrratus.</p>	<p>seaduse kohta, vara väärtuse suurenemise või vähenemise kohta; 4) kirjeldab eksponentfunktsiooni, sh funktsiooni $y = e^x$ omadusi; 5) selgitab arvu logaritmi mõistet ja selle omadusi; 6) logaritmid ning potentseerib lihtsamaid avaldisi; 7) kirjeldab logaritmfunktsiooni ja selle omadusi; 8) joonestab eksponent- ja logaritmfunktsiooni graafikuid ning loeb graafikult funktsioonide omadusi; 9) lahendab lihtsamaid eksponent- ja logaritmvõrrandeid ning –võrratusi; 10) kasutab eksponent- ja logaritmfunktsioone reaalse elu nähtusi modelleerides ning uurides.</p> <p>Läbiv teema „Tervis ja ohutus“: tervishoiualaseid reaalseid andmeid sisaldavate ülesannete lahendamine (nt nakkushaiguste leviku eksponentsiaalne olemus). IKT: Graafikute joonestamisel sobivad arvutiprogrammid on <i>Wiris</i>, <i>GeoGebra</i> vms.</p>
<p>VIII kursus Funktsiooni piirväärtus ja tuletis</p>	<p>Funktsiooni perioodilisus. Siinus-, koosinus- ja tangensfunktsiooni graafik ning omadused. Mõisted $\arcsin m$, $\arccos m$, $\arctan m$. Lihtsamad trigonomeetrilised võrrandid. Funktsiooni piirväärtus ja pidevus. Argumendi muut ja funktsiooni muut. Hetkkiirus. Funktsiooni graafiku puutuja tõus. Funktsiooni tuletise mõiste. Funktsiooni tuletise geomeetriline tähendus. Funktsioonide summa ja vahe tuletis. Kahe funktsiooni korrutise tuletis.</p>	<p>Õpilane: 1) selgitab funktsiooni perioodilisuse mõistet ning siinus-, koosinus- ja tangensfunktsiooni mõistet; 2) joonestab siinus-, koosinus- ja tangensfunktsiooni graafikuid ning loeb graafikult funktsioonide omadusi; 3) leiab lihtsamate trigonomeetriliste võrrandite üldlahendid ja erilahendid etteantud piirkonnas, lahendab lihtsamaid trigonomeetrilisi võrratusi; 4) kasutab võrratuste lahendamisel kasutab trigonomeetriliste funktsioonide graafikuid; 5) lahendite kontrollimise kasutab <i>Wolframalphat</i>; 6) selgitab funktsiooni piirväärtuse ja tuletise mõistet ning tuletise füüsikalist ja geomeetrilist tähendust;</p>

	<p>Astmefunktsiooni tuletis. Kahe funktsiooni jagatise tuletis. Liitfunktsiooni tuletis. Funktsiooni teine tuletis. Trigonomeetriliste funktsioonide tuletised. EkspONENT- ja logaritmifunktsiooni tuletis. Tuletiste tabel.</p>	<p>7) tuletab funktsioonide summa, vahe, korrutise ja jagatise tuletise leidmise eeskirjad ning rakendab neid; 8) leiab funktsiooni esimese ja teise tuletise.</p> <p>Lõiming füüsikaga: 1) trigonomeetrilised funktsioonid ja vahelduvvool; 2) tuletise tähendus hetkkiiruse näitel, teise tuletise tähendus kiirenduse näitel.</p> <p>Lõiming loodusteadustega: EkspONENTfunktsioon ja looduses toimuvad orgaanilised protsessid.</p> <p>IKT: 1) trigonomeetriliste funktsioonide graafikute uurimine; 2) funktsiooni piirväärtuse ja tuletise mõiste selgitamine; 3) tuletise leidmise reeglite tulemisel võib osa tehnilist tööd teha arvutialgebra programmide abil.</p>
<p>IX kursus Tuletise rakendused</p>	<p>Puutuja tõus. Joone puutuja võrrand. Funktsiooni kasvamis- ja kahanemisvahemik; funktsiooni ekstreemumid; ekstreemumi olemasolu tarvilik ja piisav tingimus. Funktsiooni suurim ja vähim väärtus lõigul. Funktsiooni graafiku kumerus- ja nõgususvahemik, käänupunkt. Funktsiooni uurimine tuletise abil. Funktsiooni graafiku skitseerimine funktsiooni omaduste põhjal. Funktsiooni tuletise kasutamise rakendusülesandeid. Ekstreemumülesanded.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) koostab funktsiooni graafiku puutuja võrrandi, kontrollib saadud tulemust <i>GeoGebra</i> abil; 2) selgitab funktsiooni kasvamise ja kahanemise seost funktsiooni tuletise märgiga, funktsiooni ekstreemumi mõistet ning ekstreemumi leidmise eeskirja; 3) leiab funktsiooni kasvamis- ja kahanemisvahemikud, ekstreemumid; funktsiooni graafiku kumerus- ja nõgususvahemikud ning käänupunktid, kontrollib saadud tulemust <i>GeoGebra</i> abil 4) uurib funktsiooni täielikult ja skitseerib funktsiooni omaduste põhjal graafiku, kontrollib saadud tulemust <i>GeoGebra</i> abil; 5) leiab funktsiooni suurima ja vähima väärtuse etteantud lõigul, kontrollib saadud tulemust <i>GeoGebra</i> abil; 6) lahendab rakenduslikke ekstreemumülesandeid (sh</p>

		<p>majandussisuga).</p> <p>Lõiming läbiva teemaga „Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“:</p> <p>1) ressursside säästev kasutamine (optimaalsete lahenduste otsimine ekstreemumülesannete lahendamisel);</p> <p>2) majandusalaste reaalse eluga seotud ülesannete lahendamine.</p> <p>Ainesisene lõiming: lõiming geomeetriaga – kujundite suurim ja vähim pindala ja ruumala.</p> <p>IKT: uuriva iseloomuga ülesanded, kus ühes teljestikus on funktsiooni ja tema tuletise graafik (<i>Wiris, Geogebra, Funktion</i> vms).</p>
<p>X kursus</p> <p>Tõenäosus</p> <p>Statistika</p>	<p>Permutatsioonid, kombinatsioonid ja variatsioonid.</p> <p>Sündmus. Sündmuste liigid.</p> <p>Klassikaline tõenäosus.</p> <p>Suhteline sagedus, statistiline tõenäosus.</p> <p>Geomeetriline tõenäosus.</p> <p>Sündmuste liigid: sõltuvad ja sõltumatud, välistavad ja mittevälistavad.</p> <p>Tõenäosuste liitmine ja korrutamine.</p> <p><i>Bernoulli</i> valem.</p> <p>Diskreetne ja pidev juhuslik suurus, binoomjaotus, jaotuspolügoon ning arvkarakteristikud (keskväärtus, mood, mediaan, dispersioon, standardhälve).</p> <p>Rakendusülesanded.</p> <p>Üldkogum ja valim.</p> <p>Andmete kogumine ja süstematiseerimine.</p> <p>Statistilise andmestiku analüüsimine ühe tunnuse järgi.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) eristab juhuslikku, kindlat ja võimatut sündmust ning selgitab sündmuse tõenäosuse mõistet, liike ja omadusi;</p> <p>2) selgitab permutatsioonide, kombinatsioonide ja variatsioonide tähendust ning leiab nende arvu;</p> <p>3) kasutab permutatsioonide, kombinatsioonide ja variatsioonide arvu leidmisel taskuarvutit või personaalarvutit;</p> <p>4) selgitab sõltuvate ja sõltumatute sündmuste korrutise ning välistavate ja mittevälistavate sündmuste summa tähendust;</p> <p>5) arvutab erinevate, ka reaalse eluga seotud sündmuste tõenäosusi;</p> <p>6) selgitab juhusliku suuruse jaotuse olemust ning juhusliku suuruse arvkarakteristikute (keskväärtus, mood, mediaan, standardhälve) tähendust, kirjeldab binoom- ja normaaljaotust; kasutab <i>Bernoulli</i> valemit tõenäosust arvutades;</p> <p>7) oskab kasutada mõnd tabelarvutusprogrammi (nt <i>Excel</i>)</p>

	<p>Korrelatsiooniväli. Lineaarne korrelatsioonikordaja. Normaaljaotus (näidete varal). Statistilise otsustuse usaldatavus keskväärtuse usaldusvahemiku näitel. Andmetöötluste projekt, mis realiseeritakse arvutiga (uurimistöö üks osa).</p>	<p>8) selgitab valimi ja üldkogumi mõistet, andmete süstematiseerimise ja statistilise otsustuse usaldatavuse tähendust; 9) arvutab juhusliku suuruse jaotuse arvarakteristikuid ning teeb nende alusel järeldusi jaotuse või uuritava probleemi kohta; 10) leiab valimi järgi üldkogumi keskmise usalduspiirkonna; 11) kogub andmestiku ja analüüsib seda arvutil statistiliste vahenditega. Lõiming ühiskonnaõpetuse ja teiste õppeainetega uurimisülesannete valiku ning ühisprojekti kaudu. Läbiv teema “Teabekeskond”: õpilast juhatakse arendama kriitilise teabeanalüüsi oskusi (meedia manipulatsioonid, nt riigieksamite statistika meedias jms). Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“: õpilast suunatakse kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (IKT) informatsiooni kogumisel ja töötlemisel. IKT: 1) info otsimine; 2) andmetöötlus; 3) töenäosusteooria küsimuste selgitamine programmi “<i>Töenäosusteooria</i>” abil.</p>
<p>XI kursus Integraal Planimeetria</p>	<p>Algfunktsiooni ja määramata integraali mõiste. Määramata integraali omadused. Muutuja vahetus integreerimisel. Kõvertrapets, selle pindala piirväärtusena. Määratud integraal, <i>Newtoni-Leibnizi</i> valem. Integraali kasutamine tasandilise kujundi pindala, hulktahuka ja pöördkeha ruumala ning töö arvutamisel. Kolmnurk, selle sise- ja välisnurk, kolmnurga</p>	<p>Õpilane: 1) selgitab algfunktsiooni mõistet ning leiab lihtsamate funktsioonide määramata integraale põhiintegraalide tabeli, integraali omaduste ja muutuja vahetuse abil; 2) kontrollib tulemust programmiga <i>Wiris</i>, <i>Wolframalpha</i>; 3) selgitab kõvertrapetsi mõistet ning rakendab <i>Newtoni-Leibnizi</i> valemit määratud integraali leides; 4) kasutab määratud integraali leidmisel tulemuse kontrollimisel programme <i>Wiris</i>, <i>Wolframalpha</i> vms</p>

	<p>sisenurga poolitaja, selle omadus. Kolmnurga sise- ja ümberringjoon. Kolmnurga mediaan, mediaanide omadus. Kolmnurga kesklõik, selle omadus. Meetrilised seosed täisnurkses kolmnurgas. Hulknurk, selle liigid. Kumera hulknurga sisenukade summa. Hulknurkade sarnasus. Sarnaste hulknurkade ümbermõõtude suhe ja pindalade suhe. Hulknurga sise- ja ümberringjoon. Rööpkülik, selle eriliigid ja omadused. Trapets, selle liigid. Trapetsi kesklõik, selle omadused. Kesknurk ja piirdenurk. Thalese teoreem. Ringjoone lõikaja ning puutuja. Kõõl- ja puutujahulknurk. Kolmnurga pindala. Rakenduslikud geomeetriaülesanded.</p>	<p>5) arvutab määratud integraali abil kõvertrapetsi pindala, mitmest osast koosneva pinnatüki ja kahe kõveraga piiratud pinnatüki pindala ning lihtsama pöördkeha ruumala; 6) selgitab geomeetriliste kujundite ja nende elementide omadusi, kujutab vastavaid kujundeid joonisel; 7) uurib arvutiga geomeetriliste kujundite omadusi ning kujutab vastavaid kujundeid joonisel; 8) selgitab kolmnurkade kongruentsuse ja sarnasuse tunnuseid, sarnaste hulknurkade omadusi ning kujundite ümbermõõdu ja ruumala arvutamist; 9) lahendab planimeetria arvutusülesandeid ja lihtsamaid tõestusülesandeid; 10) kasutab geomeetrilisi kujundeid kui mudeleid ümbritseva ruumi objektide uurimisel. IKT: Pindalade arvutamisel integraali abil võib tehnilise töö teha arvutialgebra programmiga;</p>
<p>XII kursus Geomeetria I</p>	<p>Stereomeetria asendilaused: nurk kahe sirge, sirge ja tasandi ning kahe tasandi vahel, sirgete ja tasandite ristseis ning paralleelsus, kolme ristsirge teoreem, hulknurga projektsiooni pindala. Ristkoordinaadid ruumis. Punkti koordinaadid ruumis, punkti kohavektor. Vektori koordinaadid ruumis, vektori pikkus. Lineaartehted vektoritega. Vektorite kollineaarsus ja komplanaarsus, vektori</p>	<p>Õpilane: 1) kirjeldab punkti koordinaate ruumis; 2) selgitab ruumivektori mõistet, lineaartehteid vektoritega, vektorite kollineaarsuse ja komplanaarsuse tunnuseid ning vektorite skalaarkorrutist; 3) tuletab sirge ja tasandi võrrandid ning kirjeldab sirge ja tasandi vastastikuseid asendeid; 4) arvutab kahe punkti vahelise kauguse, vektori pikkuse ja kahe vektori vahelise nurga; 5) koostab sirge ja tasandi võrrandeid;</p>

	<p>avaldamine kolme mis tahes mittekomplanaarse vektori kaudu. Kahe vektori skalaarkorrutis. Kahe vektori vaheline nurk. Sirge võrrandid ruumis, tasandi võrrand. Võrranditega antud sirgete ja tasandite vastastikuse asendi uurimine, sirge ja tasandi lõikepunkt, võrranditega antud sirgete vahelise nurga leidmine. Rakendusülesanded.</p>	<p>6) määrab võrranditega antud kahe sirge, sirge ja tasandi, kahe tasandi vastastikuse asendi ning arvutab nurga nende vahel; 7) kasutab vektoreid geomeetrilise ja füüsikalise sisuga ülesandeid lahendades. IKT: õpitava visualiseerimiseks sobivad programmid on nt <i>GeoGebra</i> ja <i>Wiris</i>.</p>
<p>XIII kursus Geomeetria II</p>	<p>Prisma ja püramiid, nende pindala ja ruumala, korrapärased hulktahukad. Pöördkehad; silinder, koonus ja kera, nende pindala ja ruumala, kera segment, kiht, vöö ja sektor. Ülesanded hulktahukate ja pöördkehade kohta. Hulktahukate ja pöördkehade lõiked tasandiga. Rakendusülesanded.</p>	<p>Õpilane: 1) kirjeldab hulktahukate ja pöördkehade liike ning nende pindalade arvutamise valemeid; 2) tuletab silindri, koonuse või kera ruumala valemi; 3) kujutab joonisel prismat, püramiidi, silindrit, koonust ja kera ning nende lihtsamaid lõikeid tasandiga; 4) arvutab kehade pindala ja ruumala ning nende kehade ja tasandi lõike pindala; 5) kasutab hulktahukaid ja pöördkehi kui mudeleid ümbritseva ruumi objekte uurides. Sisemine lõiming 1) XI kursusega (planimeetria); 2) XII kursusega (nurk kahe tasandi vahel, nurk sirge ja tasandi vahel). IKT: kehade ja nende pinnalaotuste uurimiseks sobib programm <i>Poly</i>, <i>Wolframalpha</i> vms</p>
<p>XIV kursus Matemaatiline modelleerimine</p>	<p>Matemaatilise mudeli tähendus, nähtuse modelleerimise etapid, mudeli headuse ja rakendatavuse hindamine. Tekstülesannete (sh protsentülesannete)</p>	<p>Õpilane: 1) selgitab matemaatilise modelleerimise ning selle protseduuride üldist olemust; 2) tunneb lihtsamate mudelite koostamiseks vajalikke</p>

	<p>lahendamine võrrandite (kui ülesannete matemaatiliste mudelite) koostamise ja lahendamise abil.</p> <p>Lineaar-, ruut- ja eksponentfunktsioone rakendavad mudelid loodus- ning majandusteaduses, tehnoloogias ja mujal (nt füüsikaliste suuruste seosed, orgaanilise kasvamise mudelid bioloogias, nõudlus- ja pakkumisfunktsioonid ning marginaalfunktsioonid majandusteaduses, materjalikulu arvutused tehnoloogias jne).</p> <p>Kursuse käsitlus tugineb arvutusvahendite kasutamisele (tasku- ja personaalarvutid).</p>	<p>meetodeid ja funktsioone;</p> <p>3) kasutab mõningaid loodus- ja majandusteaduste olulisemaid mudeleid ning meetodeid;</p> <p>4) lahendab tekstülesandeid võrrandite abil;</p> <p>5) märkab reaalse maailma valdkondade mõningaid seaduspärasusi ja seoseid;</p> <p>6) koostab kergesti modelleeritavate reaalsuse nähtuste matemaatilisi mudeleid ning kasutab neid tegelikkuse uurimiseks;</p> <p>7) kasutab tasku- ja personaalarvutit ülesannete lahendamisel.</p> <p>IKT: 1) õpilane koostab mudeli, võrrandite jms lahendamisel kasutab arvutit;</p> <p>2) Arvutiprogrammide kasutamine lahendi kontrollimisel.</p>
--	--	---

KUJUTAVA GEOMEETRIA AINEKAVA GÜMNAASIUMIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Kujutav geomeetria on geomeetria eriharu, milles käsitletakse objektidest tasandiliste kujutiste (jooniste) tuletamist; ruumigeomeetriliste ülesannete lahendamist kujutiste abil.

Kui geomeetria muudes harudes (planimeetrias, stereomeetrias, analüütilises geomeetrias jm) rakendatakse ülesannete lahendamisel põhiliselt arvutuslikke meetodeid, siis kujutavas geomeetrias tuleb kõik ülesanded lahendada graafiliselt. Seetõttu on kujutavas geomeetrias joonisel eriline tähendus, sest kogu ülesande lahenduskäik ja lahenduse resultaat esitatakse kujutiste arendamise kaudu otse joonise peal. Joonis peab kujutatud objekti kõik geomeetrilised omadused (kuju, suuruse ja asendi joonise pinna suhtes) ära määrama üheselt.

Kursusel omandatakse erialased algteadmised jooniste valmistamisest, objektide projekteerimisest, areneb ruumikujutlusvõime ja graafilise

modelleerimise oskus. Saadakse näpunäited ja soovitusel ruumigeomeetriliste probleemide lahendamiseks tasapinnal. Õpitakse tehismaailmas ja looduses esinevaid ruumilis-mahulisi vorme analüüsima ja modelleerima ning kasutama ratsionaalseid töövõtteid graafiliste lahenduste leidmisel.

Kujutava geomeetria algkursuse korralik omandamine on seega oluliseks eelduseks kõrgkoolis niisuguste erialade õppimisel, kus joonistel on informatsiooni vahendajana eriline koht (arhitekt, disainer, insener).

Kursuse materjalid on koostanud TTÜ insenerigraafika keskus ja asuvad *Moodle* i keskkonnas.

Õppeaine tundide maht kahel perioodil 5 tundi nädalas, kokku 70 tundi

Hindamine:

Kursus koosneb kahest 35-tunnisest alakursusest ja lõpeb **arvestustööga**, kus tuleb lahendada ülesandeid kõigi õpitud teemade kohta. Arvestustöö hinne pannakse välja 10-palli süsteemis, kus kõrgeim hinne on "suurepärase" ehk "A". Ebaõnnestumist märgitakse hindega "puudulik" ehk "F". Kõikides õppetundides osalenud ja tööd hindele „A“ või „B+“ sooritanud õpilane võidakse kas osaliselt või täielikult arvestustöö tegemisest vabastada.

Arvestustöö jaoks peavad õppuril kaasas olema pliiatsitöö joonestusvahendid ning raamjoone ja täidetud kirjanurgaga varustatud joonestuspaber formaadis A3 - 297x420 mm.

Arvestustöö ülesannete lahendamiseks antakse aega 3 astronoomilist tundi.

Õppurile **kursuse hinde** panemisel võetakse arvesse:

- arvestustöö hinnet (**40 %**),
- kahe perioodi hinnet (50%),
- tundides osalemist (10%)

Arvestusele saamiseks peavad:

- 1) **kõik kodused graafilised tööd olema tehtud** vähemalt hindele "kasin" ehk "E";
- 2) **kõik töölehed olema arvestatud.**

Lõiming: matemaatika, kunstiõpetus, geograafia (mõõtkava).

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
-------	---------	---

Moodle õpikeskkond	Moodle'sse kasutaja loomine ja kursusele kutsumine.	Õpilane tutvub õpikeskkonnaga Moodle ja oskab seal orienteeruda. Kõikide teemade kirjeldused ja teemade selgitused ning näited on Moodle's.
Joonistele esitatavad nõuded	Joonte liigid. Formaat. Mõõtkava. Normkiri. Raamjoon ja kirjanurk.	Õpilane omandab õiged töövõtted ning õpib kasutama joonestusvahendeid.
Geomeetrilised konstruktsioonid	Sirgele paralleelsirge tõmbamine. Sirgele ristsirge tõmbamine. Sirglõigu jaotamine võrdseteks osadeks. Nurga jaotamine võrdseteks osadeks. Ringjoone jaotamine võrdseteks osadeks. Sujuvühendid sirg- ja ringjoone vahel.	Töölehtede täitmine ja hindamine, õpimapi koostamine.
Normkiri	Normkirja õppimine.	Õpilane esitab hindamiseks graafilise töö nr 1: "Geomeetrilised konstruktsioonid. Normkiri" A3 lehele: 1) raamjoon ja kirjanurk; 2) lehe jaotamine kolmeks osaks; 3) normkiri; 4) nelja ringjoone jaotamine osadeks; 5) detailide joonestamine.
Projekteerimine	Objekti projektsiooni tuletamine. Projektsioonide liigid. Jooniste saamise meetodid.	Õpilane: 1) oskab määrata antud kujutise järgi joonise saamise meetodi; 2) oskab määrata antud kujutise järgi projektsiooni liigi; 3) oskab aksonomeetrilise teljestikku konstrueerida; 4) oskab punkti aksonomeetrilist kujutist tuletada koordinaatide järgi.

		5) esitab hindamiseks graafilise töö nr 2: „ <i>Joonise saamise meetodid</i> “.
Geomeetrilised kehad	Tahukad. Pöördkehad. Punkt geomeetrilise keha pinnal.	Õpilane: 1) oskab tuletada geomeetriliste kehade kujutist kaks-ja kolmvaatel; 2) oskab lugeda jooniselt geomeetriliste kehade määramisandmeid; 3) oskab määrata objekti üksikelementide asendit ekraanide suhtes; 4) oskab konstrueerida etteantud parameetritega geomeetrilisi kehasid; 5) esitab hindamiseks graafilise töö nr 3: „ <i>Geomeetrilised kehad</i> “.
Geomeetriliste kehade tasandilised lõiked I	Tahkkehade tasandilised lõiked.	Õpilane: 1) lahendab tahkkeha lõikumist eriasendilise tasapinnaga; 2) oskab määrata lõikejoone nähtavust.
Geomeetriliste kehade pinnalaotused I	Tahkkehade pinnalaotused	Õpilane: 1) oskab tuletada tahkkeha pinnalaotust; 2) oskab tuletada pinnalaotuse lõikejoont; 3) esitab hindamiseks graafilise töö nr 4: „ <i>Tahkkeha</i> “.
Geomeetriliste kehade tasandilised lõiked II	Pöördkehade tasandilised lõiked	Õpilane: 1) lahendab pöördkeha lõikumist eriasendilise tasapinnaga; 2) tuletab koonuse tasandilisi lõikeid; 3) tuletab silindri ja sfääri tasandilisi lõikeid; 4) oskab määrata lõikejoone nähtavust.
Geomeetriliste kehade pinnalaotused II	Pöördkehade pinnalaotused	Õpilane: 1) oskab tuletada pöördkeha pinnalaotuse; 2) oskab tuletada pinnalaotuse lõikejoont; 3) esitab hindamiseks graafilise töö nr 5: „ <i>Pöördkeha</i> “.

LOODUSÕPETUSE AINEKAVA PÕHIKOOLIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

I kooliastmes õpitakse tundma põhiliselt lähiümbrust ning igapäevaelu nähtusi. Uusi teadmisi ja oskusi kujundades keskendutakse peamiselt looduse vahetule kogemisele ning praktilisele tegevusele. Kooliastme lõpuks jõutakse loodusnähtuste kirjeldamiselt lihtsamate seoste loomiseni ja järelduste tegemiseni. Süveneb huvi looduse vastu ning soov ja oskus looduses käituda. I kooliastmes kasutame aineõpetusliku tööviisi kõrval üld- ja aineõpetuse kombineeritud varianti. Peamiste praktiliste tegevustena, mis tagavad kooliastme õpitulemuste saavutamise, tehakse uurimuslikke ja praktilisi töid: objektide, sh looduslike objektide vaatlemist, võrdlemist, rühmitamist, mõõtmist, katsete tegemist; kollektiooni koostamist ning plaani kasutamist. Samuti innustatakse õpilasi loovalt ülesandele lähenema ning huvist lähtuvalt tegutsema.

Loodusõpetuse õppimisel on õpilaste peamisteks tunnetusobjektideks looduse objektid, nähtused ja protsessid ning nendevahelised seosed. Loodusõpetuse õppimise kaudu kujuneb õpilastel arusaam loodusest kui tervikust ja nad hakkavad tajuma ennast selle maalima osana. Loodusõpetuses pannakse alus looduslike objektide ja nendevaheliste seoste märkamise oskusele. Loodusõpetust õppides kujuneb arusaam, et igal nähtusel on põhjus ja igasugune muutus looduses kutsub esile teisi muutusi, mis võivad olla soovitud või soovimatud. Omandatakse positiivne hoiak kõige elava suhtes. Arendatakse tahet ja valmisolekut kaitsta looduskeskkonda ning kujundatakse säästvaid väärtushinnanguid ja hoiakuid.

Loodusõpetus arendab kriitilist ja loovat mõtlemist – õpilane õpib eesmärgistatult märkama ja vaatlema, küsimusi esitama, andmeid koguma ja süstematiseerima, analüüsima ning järeldusi ja üldistusi tegema; õpilane õpib leidma probleemidele alternatiivseid lahendusi ning prognoosima erinevate lahendusviiside ja otsuste tagajärgi. Loodusõpetus toetab kirjutamise, lugemise, teksti mõistmise ja nii suulise kui ka kirjaliku teksti loomise oskuste arengut.

Õppetöö läbiviimisel orienteerutakse looduse vahetule kogemisele ning eakohastele tegevustele. Oluline on õpilaste praktiline tegevus looduse objektidega või nende mudelitega. Eluslooduse tundmaõppimine peaks üldjuhul toimuma looduses. Õppeprotsessi planeerimisel lähtutakse püstitatud probleemide teaduslikkusest ja nende olulisusest õpilastele. Õpikeskkond on valdavalt aktiivne, õpilaskeskne ja probleemipõhine. Õpe on seotud igapäevaeluga ning on õpilase jaoks relevantne. Olulist tähelepanu pööratakse sisemise õpimotivatsiooni kujunemisele. Õpikuteksti lugemine ning selle põhjal töövihiku täitmine ei ole kõige sobilikum viis looduslaste teadmiste omandamiseks.

Teises kooliastmes tuginetakse esimesel kooliastmel saavutatud õpitulemustele. Õppetegevuste planeerimisel on tähtis toetada õpilaste õpimotivatsiooni ja kujundada huvi loodusteaduste õppimise ning loodusteadustega seotud elukutsete vastu. Kujundatakse arusaamu loodusteaduste ja tehnoloogia tähtsusest meie igapäevaelus. Õpikeskkond peab võimaldama olla õpilastel loov ja õpetus peab olema õpilase jaoks relevantne.

Oluline on planeerida õpilaste huvidest ja kogemustest lähtuvaid uurimuslikke õppeülesandeid. Uurimisioskuste arendamisel pööratakse eraldi tähelepanu uuringute planeerimisele, läbiviimisele ning tulemuste analüüsile, tõlgendamisele ja esitamisele. Rakendatakse erinevaid õppemeetodeid, sh rollimänge hoiakuliste pädevuste kujundamiseks.

Kolmanda kooliastme (7.klassi) loodusõpetuses jätkub loodusteadusliku ja tehnoloogiaalase kirjaoskuse kujundamine. Muutub objekti kirjeldamise iseloom. Kui I ja II kooliastme loodusõpetuses kirjeldati kehade ja nähtuste karakteristikuid kvalitatiivselt, siis III kooliastmes muutub kirjeldus valdavalt kvantitatiivseks. Seejuures ei tehta vahel elusa ja eluta looduse objektidel.

Õppimine toimub peamiselt praktilis-uurimusliku tegevuse kaudu klassiruumis või laiendatud õpikeskkonnas. Lisaks uurimuslikule tegevusele lahendatakse mitmesuguseid teoreetilisi ülesandeid, mis kindlustavad ka kõrgemat järku mõtlemisoskuste arengu. Kodused tööd on suunatud klassis õpitu kinnistamiseks ja klassis omandatud teadmuse rakendamiseks igapäevastes tegevustes.

Peamised praktilised tegevused, mis kindlustavad kooliastme õpitulemuste saavutamise:

- uurimuslikud tööd;
- loodusvaatlused ja õppekäigud /Loodusklass
- objektide vaatlus, mõõtmine, katsete läbiviimine;
- õpimapi koostamine;
- kolleksiooni koostamine;
- töö arvutipõhiste õpikeskkondadega;
- töö veebimaterjalidega;
- õpilasprogrammides osalemine.

Tegevuste valik on õpetaja pädevuses.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Loodusõpetuse teemade õppimine arendab kõiki üldpädevusi:

Enesemääratluspädevust ja õpipädevust arendatakse loodusobjektide kirjeldamise ning uurimise kaudu.

Suhtluspädevust arendab keelekasutus, uut liiki tekstide mõistmine ja kasutamine.

Ettevõtlikkuspädevust arendab uurimuslike tööde tegemine, kus püstitatakse uusi probleeme (hüpoteese), mis veenvalt ära põhjendatakse või ümber lükatakse.

Väärtuspädevust ja sotsiaalset pädevust arendavad õpilaste ühine tegevus, rühmatööd ja praktilised tööd.

Keelepädevust kujundab teabeallikate abil töötamine, kirjelduste, iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust.

Sotsiaalset pädevust kujundatakse ühistegevuste raames.

Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe ning IKT kasutamise kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust.

Kehakultuuri pädevust kujundatakse õuesõppes praktilistes tegevustes ja õppekäikudel.

Matemaatikapädevuse kujunemist toetatakse eelkõige uurimusliku õppe kaudu.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Õpilane:

tunneb huvi looduse vastu, huvitub looduse uurimisest ja loodusainete õppimisest;

oskab sihipäraselt vaadelda loodusobjekte, teha praktilisi töid ning esitada tulemusi;

rakendab loodusteaduslikke probleeme lahendades teaduslikku meetodit õpetaja juhendamisel;

omab teadmisi looduslikest objektidest ja nähtustest ning elusa ja eluta keskkonna seostest;

mõistab inimtegevuse ja looduskeskkonna seoseid, näitab üles empaatiat ümbritseva suhtes ning väljendab hoolivust ja respekti kõigi elusolendite suhtes;

oskab leida loodusteaduslikku infot, mõistab loetavat ja oskab luua loodusteaduslikku teksti;

rakendab õpitud loodusteaduste- ning tehnoloogiaalaseid teadmisi ja oskusi igapäevaelus;

väärtustab elurikkust ja säästvat arengut.

KOOLIASTME ÕPITULEMUSED

I kooliastme lõpuks õpilane:

tunneb huvi looduse ja selle uurimise vastu ning kasutab julgelt loovust ja fantaasiat;

mõistab, et inimene on osa loodusest ning inimeste elu sõltub loodusest, suhtub loodusesse säästvalt;

märkab looduse ilu ja erilisust ning väärtustab oma kodukoha elurikkust ja maastikulist mitmekesisust;

hoolib elusolenditest ja nende vajadustest;

liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodusväärtusi ja iseennast.

teeb lihtsamaid loodusvaatlusi ning uurimuslikke tegevusi;

sõnastab oma meelte abil saadud kogemusi ning nähtuste ja objektide omadusi;

teeb lihtsaid vahendeid kasutades praktilisi töid, järgides juhendeid ja ohutusnõudeid;

vormistab vaatlusinfo, teeb järeldusi ning esitleb neid;

kasutab õppetekstides leiduvaid loodusteaduslikke mõisteid suulises ja kirjalikus kõnes;

kasutab õpitud loodusteaduslikke teadmisi ja oskusi igapäevaelus otsuseid tehes.

teeb ilmavaatlusi, iseloomustab ilma ning valib ilmale vastava välisriietuse;

kirjeldab looduslikke ja tehisklikke objekte erinevate meeltega saadud teabe alusel;

märkab muutusi looduses ning seostab neid aastaegade vaheldumisega;

toob näiteid erinevate organismide eluavalduste ja omavaheliste seoste kohta erinevatel aastaegadel;

toob näiteid looduses toimuvate aastaajaliste muutuste tähtsuse kohta inimese elus;

tunneb kodukoha levinumaid taime- ja loomaliike;

käitub loodushoidlikult ning järgib koostegutsemise reegleid.

eristab elus- ja eluta looduse objekte ja nähtusi ning vaatleb, nimetab, kirjeldab ja rühmitab neid;

eristab tahkeid ja vedelaid aineid ning omab ohutunnet tundmatute ainete vastu;

teeb juhendi järgi lihtsamaid praktilisi töid, järgides ohutusnõudeid;

kaalub kehi, mõõdab temperatuuri ja pikkusi korrektselt, valides sobivaid mõõtmisvahendeid;

selgitab kompassi töö põhimõtet, toetudes magnetiga tehtavale katsele;

teeb katsega kindlaks elektrit juhtivad ja mittejuhtivad ained ning rakendab saadud teadmisi elektririistade ohutul kasutamisel;

oskab ette näha liikumisega seotud ohuolukordi; teab, millest sõltub liikuva keha peatamise aeg ja tee pikkus.

kirjeldab taimede, loomade ja seente välisehitust, seostab seda elukeskkonnaga ning toob näiteid nende tähtsuse kohta looduses;

eristab seeni, taimi ja loomi toitumise, kasvamise ning liikumisvõime järgi;

teab, et ühte liiki kuuluvad organismid on sarnased;

eristab kala, kahepaikset, roomajat, lindu ja imetajat ning selgrootut, sh putukat;

kirjeldab õpitud loomaliikide eluviise ja elupaiku;

eristab õistaimi, okaspuud, sõnajalg- ja sammaltaime;

teab seente mitmekesisust, eristab söödavaid ja mürgiseid kübarseeni ning oskab vältida mürgiste seentega seotud ohtusid;

arvestab taimede ja loomade vajadusi ning suhtub neisse vastutustundlikult;

toob näiteid erinevate organismide seoste kohta looduses ning koostab õpitud liikidest lihtsamaid toiduahelaid;

tunneb põhjalikult ühte taime-, seene- või loomaliiki, tuginedes koostatud uurimuslikule ülevaatele.

kirjeldab inimese välisehitust, kasutades mõõtmistulemusi;

järgib tervisliku toitumise põhimõtteid ja hügieeninõudeid ning väärtustab tervislikke eluviise;
teadvustab inimese vajadusi, tarbib vastutustundlikult, väldib enda ja teiste tervise kahjustamist ning toimib keskkonda hoidvalt;
toob näiteid, kuidas inimene sõltub loodusest ning muudab oma tegevusega loodust;
võrdleb inimeste elu maal ja linnas.
saab aru lihtsast plaanist või kaardist ning leiab kooliümbruse plaanilt tuttavaid objekte;
mõistab, et kaardi järgi on võimalik tegelikkust tundma õppida;
näitab Eesti kaardil oma kodukohta, suuremaid kõrgustikke, saari, poolsaari, lahtesid, jõgesid, järvesid ja linnu;
määrab kompassi abil põhja- ja lõunasuunda;
kirjeldab Eesti kaardi järgi objektide asukohti, kasutades ilmakaari.

II kooliastme lõpuks õpilane

- tunneb huvi loodusteaduste õppimise vastu;
- väärtustab uurimuslikku tegevust looduse tundmaõppimisel;
- väärtustab bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust ning säästvat eluviisi;
- toimib keskkonnateadliku tarbijana, väärtustab tervislikku toitu;
- märkab kodukoha ja Eesti keskkonnaprobleeme, on motiveeritud osalema eakohastes keskkonnakaitseüritustes.
- sõnastab uurimisküsimusi/probleeme ja kontrollib hüpoteese;
- kavandab õpetaja juhendamisel lihtsamaid praktilisi töid;
- viib läbi katseid, järgides praktilise töö juhendeid;
- arutleb loodusteadusliku uurimuse ja praktiliste tööde juhendite üle;
- valib ja kasutab ohutusnõudeid järgides õigesti sobilikke mõõtevahendeid;
- analüüsib andmeid, teeb järeldusi ja esitab uuringu tulemusi;

- leiab eri allikatest loodusteaduslikku teavet, hindab infoallika usaldusväärust;
- oskab vastandada teaduslikku ja mitteteaduslikku seletust.
- tunneb igapäevaelus ära loodusteaduslikke teemasid, loodusteaduslikke probleeme ja küsimusi;
- saab aru loodusteaduslikust tekstist, tõlgendab ja rakendab õpitud teadusmõisteid, sümboleid ja ühikuid nähtuse ja protsesside selgitamisel;
- tuginedes loodusteaduslikele teadmistele, teeb tõendusmaterjalide põhjal järeldusi ja otsustusi;
- selgitab teaduslikele faktidele tuginedes põhjuse ja tagajärje seoseid;
- kasutab või koostab mudelit, näitamaks arusaamist seostest, protsessidest, süsteemidest;
- kirjeldab ja võrdleb organismide, ainete või protsesside sarnasusi ja erinevusi;
- selgitab organismide kohastumusi õhus, vees või mullas kui elukeskkonnas ning põhjendab loodus- ja keskkonnakaitse vajalikkust;
- saab aru inimtegevuse ja keskkonna vahelistest seostest kodukoha ja Eesti kontekstis.

III KOOLIASTE

Põhikooli loodusõpetusega taotletakse, et õpilane:

1. tunneb huvi looduse vastu, huvitub looduse uurimisest ja loodusainete õppimisest;
2. oskab sihipäraselt vaadelda loodusobjekte, teha praktilisi töid ning esitada tulemusi;
3. rakendab loodusteaduslikke probleeme lahendades teaduslikku meetodit õpetaja juhendamisel;
4. omab teadmisi looduslikest objektidest ja nähtustest ning elusa ja eluta keskkonna seostest;
5. mõistab inimtegevuse ja looduskeskkonna seoseid, näitab üles empaatiat ümbritseva suhtes ning väljendab hoolivust ja respekti kõigi elusolendite suhtes;
6. oskab leida loodusteaduslikku infot, mõistab loetavat ja oskab luua lihtsat loodusteaduslikku teksti;
7. rakendab õpitud loodusteaduste- ning tehnoloogiaalaseid teadmisi ja oskusi igapäevaelus;
8. väärtustab elurikkust ja säästvat arengut.

LOODUSÕPETUSE AINEKAVA I KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Lõiming loodusõpetuse ja teiste õppeainete vahel on väga tihe ning sõltub paljus õpetaja avatusest ning loomingulisusest.

Kunstiõpetus ja käsitöö	Loodusest saadud inspiratsiooni väljendamine ning kogemuste kinnistamine joonistamise ja kästöö kaudu. Teemaatiliste plakatite ning õppematerjalide valmistamine. Erinevate materjalide ning nende päritolu tundmaõppimine. Herbaariumite, seemnepiltide, lindude toidumajade jne. valmistamine.
muusika	Loodushääle ja sellest inspireeritud muusika kuulamine ning loomine. Muusika ja müra eristamine, selle üle mõtisklemine.
emakeel	Loodusest saadud inspiratsiooni väljendamine ning kogemuste kinnistamine loovkirjutamise, luuletuste, sõnamängude, mõistatuste jne. kaudu. Katse ja vaatluste tulemuste tekstiline vormistamine ning esitlemine. Teemaatilise kirjanduse lugemine, arutlused sel teemal. Rahvakalendri tähtpäevad ja tarkused, nende seos aastaegade vaheldumise ning looduses toimuvaga.
võõrkeel	Kõikide võõrkeeles õpitud loodusega seotud väljendite aktiivne kasutamine.
matemaatika	Arvutamine, mõõtmine ja võrdlemine jms. lihtsate katsete tegemisel ning vaatlustulemuste esitlemisel. Keskkonnasäästlikkus – vajaliku hulga (taskuraha, toidu jt.) arvestamine.
inimeseõpetus	Enda avastamine looduse tundmaõppimise kaudud – huvid, anded, unistused it. Tervislik toitumine ja eluviis. Koduloomad kaaslastena. Tarbimine, säästlikkus.
kehaline kasvatus	Liikumine õppekäikudel ja matkadel.

Teemad	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Aastaajad Inimese meeled ja avastamine	Märgata ja lähemalt tundma õppida neid elusolendeid ning loodusnähtusi mis meid erinevatel aastaegadel ümbritsevad. Avatud meelte kaudu avastada maailma ning iseennast selle osana. I klassi teemasid käsitletakse integreeritult. Võimalikult palju ollakse õues, kogetakse aastaegade vaheldumisega toimuvaid muutusi. Lähtutakse võimalikult palju õpilaste huvist ning	Kogeb avatud meelte abil maailma mitmekesisust, mäartledes objektide omadusi, neid võrreldes ja muutusi jälgides; a) eristab elusat elutust, tehislisku looduslikust; b) vaatleb, kirjeldab, rühmitab nähtut; Tunneb kooli ja kodu lähiümbrust; a) taime-, looma- ning seeneliike (nende tundmaõppimise kaudu õpib märkama „tundmatuid”);

	tähelepanekutest. Uut teavet lõimitakse varem kogetuga.	<p>b) huvitavaid objekte, haruldasi liike, toredaid kohti jne.</p> <p>Tajub valguse ja pimeduse rütmist tulenevaid muutusi (aastaaegade vaheldumist)</p> <p>a) inimeste eluviisis ja käitumises; b) taimede ja loomade elus; c) erinevates loodusnähtustes; d) teeb lihtsaid loodusvaatlusi ja uuringuid, sõnastab järeldused.</p> <p>On avatud kõige suhtes, mis meid looduses ümbritseb;</p> <p>a) tunneb huvi looduse ja selle uurimise vastu, kasutab julgelt loovust ja fantaasiat; b) käitub loodussõbralikult ja säästlikult; c) märkab looduse ilu ja erilisust, väärtustab oma kodukoha elurikkust ja maastikulist mitmekesisust; d) tunneb rõõmu looduses viibimisest.</p>
--	---	--

LOODUSÕPETUSE AINEKAVA II KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Lõiming loodusõpetuse ja teiste õppeainete vahel on väga tihe ning sõltub paljus õpetaja avatusest ning loomingulisusest. II klassi teemasid käsitletakse integreeritult ning võimalikult sidustades reaalse elu ja õpilaste huviga.

Kunstiõpetus ja käsitöö	Loodusest saadud inspiratsiooni väljendamine ning kogemuste kinnistamine joonistamise ja kästöö kaudu. Teematiliste plakatite ning õppematerjalide valmistamine. Erinevate materjalide ning nende päritolu tundmaõppimine. Herbaariumite, seemnepiltide, lindude toidumajade jne. valmistamine.
muusika	Loodushälte ja sellest inspireeritud muusika kuulamine ning loomine. Muusika ja müra eristamine, selle üle

	mõtisklemine.
emakeel	Loodusest saadud inspiratsiooni väljendamine ning kogemuste kinnistamine loovkirjutamise, luuletuste, sõnamängude, mõistatuste jne. kaudu. Katse ja vaatluste tulemuste tekstiline vormistamine ning esitlemine. Teemaatilise kirjanduse lugemine, arutlused sel teemal. Rahvakalendri tähtpäevad ja tarkused, nende seos aastaegade vaheldumise ning looduses toimuvaga.
võõrkeel	Kõikide võõrkeeles õpitud loodusega seotud väljendite aktiivne kasutamine.
matemaatika	Arvutamine, mõõtmine ja võrdlemine jms. lihtsate katsete tegemisel ning vaatlustulemuste esitlemisel. Keskkonnasäästlikkus – vajaliku hulga (taskuraha, toidu jt.) arvestamine.
inimeseõpetus	Enda avastamine looduse tundmaõppimise kaudud – huvid, anded, unistused it. Tervislik toitumine ja eluviis. Koduloomad kaaslastena. Tarbimine, säästlikkus.
kehaline kasvatus	Liikumine õppekäikudel ja matkadel.

Teemad	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Organismid ja elupaigad	Maismaa- ja veeorganismid, nende välisehitus ja mitmekesisus. Taimede ja loomade eluvaldused: toitumine ja kasvamine.	<ul style="list-style-type: none"> a) oskab ära tunda, iseloomustada ja rühmitada kodukoha levinumaid taime- ja loomaliike; b) teab, et on olemas erinevad elupaigad, et erinevatel organismidel on erinevad nõuded elukeskkonnale; c) vaatleb taimi ja loomi erinevates elukeskkondades; kirjeldab nende välisehitust, toitumist ja kasvamist, seostab neid elupaigaga; d) teab maismaa- ja veeorganismide põhierinevusi ning tajub nende mitmekesisust e) eristab mets- ja koduloomi; f) teab, miks peetakse koduloomi ja oskab nimetada nende vajadusi, suhtub vastutustundlikult koduloomadesse, ei jäta koduloomi hoolitsuseta; g) oskab märgata ja kirjeldada koduloomade arengut; h) suhtub hoolivalt elusolenditesse ja nende

		vajadustesse;
Inimene ja keskkond	<p>Inimene, tema ehitus ja keskkond, kus ta elab. Toiduvajadused ja tervislik toitumine. Hügieen.</p> <p>Teema „Inimene” on jagatud kahte alamvaldkonda, millest esimene õpib tundma inimest keskkonna osana, teine aga inimest ennast – ehitust ning õiget eluviisi.</p>	<p>a) tunneb oma elukeskkonda, teab selle väärtusi ja puudusi;</p> <p>b) teab, et inimesed elavad erinevates elupaikades, oskab neid võrrelda;</p> <p>c) toob näiteid, kuidas erinev elukeskkond mõjutab inimeste eluviisi;</p> <p>d) mõistab ja toob näiteid, kuidas inimene oma tegevusega muudab keskkonda nii „paremaks kui halvemaks”.</p> <p>e) teeb järjepidevalt ilmavaatlusi ning prognoosib muutusi ümbritsevas elukeskkonnas.</p>
Inimese tervis ja eluviis		<p>a) teab kehaosade nimetusi, oskab neid näidata ja kirjeldada olulisust elutegevuses;</p> <p>b) teab, kuidas hoida tervist ning kelle poole tervisehädadega pöörduda;</p> <p>c) oskab järgida tervisliku toitumise põhimõtteid ning hügieeninõudeid, on teadlik valesti toitumise tagajärgedest ja kiirtoidu kahjulikkusest;</p> <p>d) oskab näha ohtu tundmatutes esemetes, eristada tervisele kasulikke ja kahjulikke tegevusi;</p> <p>e) oskab analüüsida ilmateadet ning vastavalt sellele riietuda;</p> <p>f) väärtustab tervislikku eluviisi, tervislikku toitumist ja puhtust, erinevaid huviseid ja harrastusi;</p> <p>g) püüab vältida enda ja teiste tervise kahjustamist, teab, et oma tegevuses tuleb teistega arvestada.</p>

Mõõtmine ja võrdlemine		Teema rakendub integreeritult eelmiste teemade õppimisel. a) teab, et mõõtmine on võrdlemine mõõtühikuga; b) viib läbi lihtsate vahenditega tehtavaid praktilisi töid, järgides juhendeid ja ohutusnõudeid; c) kaalub kehi, mõõdab temperatuuri ja pikkusi korrektselt, valides sobivaid mõõtmisvahendeid; mõistab mõõtmise vajalikkust, saab aru, et mõõtmine peab olema täpne.
Ilm	Ilmavaatlused Ilmastikunähtused	Ilmavaatlused ning ilma parameetrite mõõtmine ja võrdlemine ühitatakse teemadega „inimene” ja „organismid ja elupaigad”, et luua rohkem seoseid õpitavate teemade vahel.

LOODUSÕPETUSE AINEKAVA III KLASS

Õppeainet õpitakse viiel perioodil 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.
Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Lõiming loodusõpetuse ja teiste õppeainete vahel on väga tihe ning sõltub paljus õpetaja avatusest ning loomingulisusest. Teemade käsitlemisel on oluline laiendada õpikeskkonda klassiruumist reaalsesse loodusesse, objektide ja nähtuste tegelikku toimimispäika. Samuti tuleb võimalusel kasutada parimaid mudeleid nähtuse/ õpitava olemuse kirjeldamiseks. Mõistmise suurendamiseks saab viia läbi lihtsamaid katseid ja uuringuid. Eesmärgiks on siduda uus informatsioon varemõpituga, lähtuda teema avamisel õpilaste eeltadmistest ning huvist.

Kunstiõpetus ja käsitöö	Loodusest saadud inspiratsiooni väljendamine ning kogemuste kinnistamine joonistamise ja kästöö kaudu. Teemaatiliste plakatite ning õppematerjalide valmistamine. Erinevate materjalide ning nende päritolu tundmaõppimine. Herbaariumite, seemnepiltide, lindude toidumajade jne. valmistamine.
muusika	Loodushäälte ja sellest inspireeritud muusika kuulamine ning loomine. Muusika ja müra eristamine, selle üle

	mõtisklemine.
emakeel	Loodusest saadud inspiratsiooni väljendamine ning kogemuste kinnistamine loovkirjutamise, luuletuste, sõnamängude, mõistatuste jne. kaudu. Katse ja vaatluste tulemuste tekstiline vormistamine ning esitlemine. Teemaatilise kirjanduse lugemine, arutlused sel teemal. Rahvakalendri tähtpäevad ja tarkused, nende seos aastaegade vaheldumise ning looduses toimuvaga.
võõrkeel	Kõikide võõrkeeles õpitud loodusega seotud väljendite aktiivne kasutamine.
matemaatika	Arvutamine, mõõtmine ja võrdlemine jms. lihtsate katsete tegemisel ning vaatlustulemuste esitlemisel. Keskkonnasäästlikkus – vajaliku hulga (taskuraha, toidu jt.) arvestamine.
inimeseõpetus	Enda avastamine looduse tundmaõppimise kaudud – huvid, anded, unistused it. Tervislik toitumine ja eluviis. Koduloomad kaaslastena. Tarbimine, säästlikkus.
kehaline kasvatus	Liikumine õppekäikudel ja matkadel.

Teemad	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Organismide rühmad ja kooselu	Eluslooduse mitmekesisus. Tutvumine taime-, looma- ja seeneriigiga ning nende omavaheliste seostega.	<p>Organismide rühmad ja kooselu</p> <p>a) teab, et taimed, loomad ja seened on elusad organismid, oskab seda lihtsalt põhjendada;</p> <p>b) teab, et taimed vajavad päikesevalgust ning toodavad toitaineid ja hapnikku;</p> <p>c) teab, et sarnased organismid kuuluvad ühte liiki, et igal liigil on nimi;</p> <p>d) nimetab ja oskab näidata taimeosi, leida tunnuseid, mille abil taimi rühmitada</p> <p>e) teab, et taimed on väga erinevad - eristab õistaime, okaspuud, sõnajalg- ja sammaltaime;</p> <p>f) oskab õpitud taimi tunda ära ka looduses;</p> <p>g) teab, et loomade hulka kuuluvad</p> <p>h) selgrootud - putukad, ämblikud, ussid jt. Ning</p> <p>i) selgroogsed - kalad, kahepaiksed, roomajad, linnud ja imetajad</p> <p>j) teab tunnuseid, mille alusel neid eristada;</p>

		<p>k) kirjeldab õpitud loomaliikide eluviise ja elupaiku;</p> <p>l) oskab seostada loomade ehituslikke ja käitumuslikke eripärasid nende elukeskkonnaga;</p> <p>m) tunneb õpitud loomeliike ka looduses;</p> <p>n) väldib loomadega seotud ohte (mürgiseid ja ohtlikke loomi);</p> <p>o) teab, kes on seened ning kust neid leida võib;</p> <p>p) teab seente mitmekesisust, oskab tuua näiteid;</p> <p>q) eristab söödavaid ja mürgiseid kübarseeni, tunneb levinumeid liike nii pildi järgi kui looduses;</p> <p>r) teab, et mõningaid seeni kasutatakse toiduainete valmistamiseks ning pagaritööstuses;</p> <p>s) oskab vältida mürgiste seentega (sh hallitusseentega) seotud ohtusid;</p> <p>t) teab, et looduses on kõik omavahel seotud, et toiduvõrgustike abil saab iseloomustada organismidevahelisi suhteid;</p> <p>u) koostab õpitud liikidest lihtsamaid toiduahelaid;</p> <p>v) tunneb põhjalikult ühte taime-, seene- või loomaliiki, tuginedes koostatud uurimusülevaatele;</p> <p>w) mõistab, et (liiki)de mitmekesisus on üks loodusrikkusi;</p> <p>x) mõistab, et iga organism on looduses tähtis.</p>
Liikumine	Liikumise põhjused ja tunnused. Liikumise seos meie igapäevase eluga, ohud ja võimalused.	<p>a) teab liikumise tunnust: keha asukoht muutub teiste kehade suhtes;</p> <p>b) eristab liikumist ja paigalseisu;</p> <p>c) teab, et keha ei saa hetkeliselt liikuma panna ega peatada;</p> <p>d) teab, et pidurdamisel läbib keha teatud teepikkuse;</p> <p>e) teab, millest sõltub liikuva keha peatamise aeg ja tee pikkus (kiirus, teekatte libedus);</p> <p>f) oskab ette näha liikumisega seotud ohuolukordi,</p>

		<ul style="list-style-type: none"> g) oskab tänavat (teed) ohutult ületada; h) oskab hinnata sõidukite liikumissuunda, -kiirust ja kaugust; i) oskab valida jalgrattaga, rulaga ja rulluiskudega sõitmiseks turvalise koha ja sobiva kiiruse; j) oskab kasutada turvavahendeid; k) suhtub positiivselt liikumisse kui kehalisse tegevusse.
Elekter ja magnetism	Vooluring. Elektri kasutamine ja säästmine, ohutus. Magnetnähtused. Kompass.	<ul style="list-style-type: none"> a) teab lüliti ja pistiku osa vooluringis; b) eristab töötavat ja mittetöötavat vooluringi; c) teab, et mõned ained juhivad elektrivoolu ja teised ei juhi; d) teeb katsega kindlaks elektrit juhtivad ja mittejuhtivad ained ning rakendab saadud teadmisi elektririistade ohutul kasutamisel; e) oskab käsitseda ohutult majapidamis- ja olmeelektronikat ning elektroonikaseadmeid; f) saab aru elektri säästmise vajalikkusest ning õpib lähtuvalt sellest tegema otsuseid.
Plaan ja kaart	Plaani ja kaarti lugema õppimine ning selle oskuse praktiseerimine lähiümbruses.	<ul style="list-style-type: none"> a) teab, et kaart on suurema maa-ala mudel ja et värvused ja märgid kaardil on leppemärgid; b) saab aru kaardi legendi ja leppemärkide tundmise vajalikkusest; c) saab aru lihtsast plaanist või kaardist, leiab kooliümbruse plaanilt tuttavaid objekte; d) kirjeldab kaardi abil tegelikke objekte, tunneb kaardil värvide järgi ära maismaa ja veekogud; e) teab põhiilmakaari ja vaheilmakaari; f) määrab kompassi abil põhja- ja lõunasuunda; g) näitab Eesti kaardil oma kodukohta, suuremaid kõrgustikke, madalikke, saari, poolsaari, lahtesid, jõgesid, järvesid ja linnu;

		<p>h) seostab kaardiobjektid ilmakaartega (nt Valga asub Lõuna-Eestis)</p> <p>i) saab aru, et ilmakaarte tundmine ning nende määramisoskus on elus vajalik;</p> <p>j) mõistab, et kaardi järgi on võimalik maastikul orienteeruda, tegelikkust tundma õppida;</p> <p>k) mõistab, et kaartide kasutamine on vajalik ja uurimine põnev;</p>
--	--	---

LOODUSÕPETUSE AINEKAVA IV KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming loodusõpetuse ja teiste õppeainete vahel on väga tihe ning sõltub paljus õpetaja avatusest ning loomingulisusest. Tabel kirjeldab näiteid.

Kunstiõpetus ja käsitöö	Kosmose tundmaõppimisest saadud inspiratsiooni väljendamine ning kogemuste kinnistamine joonistamise ning kästöö kaudu. Gloobuse, vulkaani, organite, raku jt. mudelite valmistamine.
muusika	Taevast ja taevakehadest inspireeritud muusika kuulamine ning loomine. U.Sisaski muusika.
emakeel	Tekstide lugemine, mõistmine ja sisu jutustamine. Müütide kuulamine ja jutustamine. Tähistaevast inspireeritud loovtööd.
võõrkeel	Kõikide võõrkeeles õpitud loodusega seotud väljendite aktiivne kasutamine. Võõrkeelsete õppematerjalide kasutamine.
matemaatika	Suured (kosmos) ja väikesed (mikroorganismid) arvud, pikkus- ja ajaühikud.
inimeseõpetus	Enda avastamine kosmose tundmaõppimise kaudu – huvid, anded, unistused it. Inimese ehitus, tervislikud eluviisid.
ajalugu	Maailma ja Eesti poliitiline kaart. Inimese põlvnemine.
kehaline kasvatus	Liikumine õppekäikudel ja matkadel.

Teemad	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Maailmaruum (14 tundi)	Päike ja tähed. Päikesesüsteem. Tähistaevas. Tähtkujud. Suur Vanker ja Põhjanaan. Galaktikad. Astronoomia.	<ol style="list-style-type: none"> 1) märkab tähistaeva ilu ning unneb huvi kosmosega tuttavaks saada; 2) teab, et astronoomia on teadus, mis uurib maailmaruumi ning astronoomid teadlased, kes uurivad kosmilisi kehi; 3) kirjeldab joonise põhjal Päikesesüsteemi ehitust; 4) nimetab Päikesesüsteemi planeedid; 5) kirjeldab praktilise töö tulemusena loodud mudeli põhjal Päikese ning planeetide suhtelisi suurusi ja omavahelisi kaugusi; 6) mudeldab Kuu tiirlemist ümber Maa; 7) mudeldab Maa tiirlemist ümber Päikese; 8) mudeldab Maa pöörlemist ning põhjendab gloobuse ja valgusti (taskulambi) abil öö ja päeva vaheldumist Maal; 9) kirjeldab tähtede asetust galaktikas; 10) teab, et Päikesesüsteem asub galaktikas nimega Linnutee; 11) leiab taevafääril ja taevakaardil Suure Vankri ja Põhjanaanega ning määrab põhjasuuna; 12) teab müüte taevakehadest; 13) leiab eri allikaist infot maailmaruumi kohta etteantud teemal, koostab ja esitab ülevaate.
Planeet Maa (10)	Gloobus kui Maa mudel. Maa kujutamine kaartidel. Erinevad kaardid. Mandrid ja ookeanid. Suuremad riigid Euroopa kaardil. Geograafilise asendi iseloomustamine. Eesti asend Euroopas. Looduskatastroofid: vulkaanipursked, maavärinad, orkaanid, üleujutused.	<ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab gloobust kui Maa mudelit: kuju, pöörlemine, leppemärkide tähendus; 2) teab, mis on kaart, eristab poliitilist ja füüsilist kaarti; 3) iseloomustab maailma poliitilise kaardi järgi etteantud riigi, sh Eesti geograafilist asendit; 4) leiab atlase kaardilt kohanime registri järgi tundmatu koha; 5) nimetab riigi geograafilise asendi tunnused; 6) huvitub Maal toimuvatest loodusprotsessidest, nende toimumise põhjustest ja tagajärgedest; 7) kirjeldab vulkaanipurset (tuhapilv, mürgised gaasid, laavavoolud) ja sellega kaasnevat ohtu loodusele, sh inimesele. Teab, et Maa sisemuses on piirkondi, kus kivimid pole kõvad. 8) toob näiteid erinevate looduskatastroofide kohta ning iseloomustab nende mõju loodusele ja inimeste tegevusele.

<p>Elu mitmekesisus Maal (26)</p>	<p>Organismide mitmekesisus: ühe- ja hulkraksed organismid. Organismide eluavaldused: toitumine, hingamine, paljunemine, kasvamine, arenemine, reageerimine keskkonnatingimustele. Elu erinevates keskkonnatingimustes. Elu areng Maal.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) teab, et kõik organismid koosnevad rakkudest; 2) selgitab ühe- ja hulkraksete erinevust; 3) oskab kasutada valgusmikroskoopi ning vaadelda sellega mikroorganisme; 4) nimetab bakterite eluavaldusi ning tähtsust looduses ja inimese elus; 5) võrdleb taimede, loomade, seente ja bakterite eluavaldusi; 6) märkab looduse ilu ja erilisust, väärtustab bioloogilist mitmekesisust; 7) teab, et keskkonnatingimused erinevad Maal; 8) toob näiteid taimede ja loomade kohastumise kohta kõrbes, vihmametsas, mäestikes ning jäävööndis;
<p>Inimene (20)</p>	<p>Inimese ehitus: elundid ja elundkonnad. Elundkondade ülesanded. Organismi terviklikkus. Tervislikud eluviisid. Inimese põlvnemine. Inimese võrdlus selgroogsete loomadega. Taimed, loomad, seened ja mikroorganismid inimese kasutuses.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) teab inimese ehitust; 2) nimetab inimese elundkondade tähtsamaid elundeid; 3) kirjeldab inimese elundkondade ülesandeid ja talitluse üldisi põhimõtteid ning vastastikuseid seoseid; 4) analüüsib lihtsa katse või mudeli järgi inimese elundi või elundkonna talitust 5) seostab inimese ja teiste organismide elundeid nende funktsioonidega; 6) võrdleb inimest selgroogsete loomadega; 7) väärtustab inimest ja tema vajadusi ning tervislikke eluviise; 8) põhjendab tervisliku eluviisi põhimõtteid ning koostab tervisliku päevamenüü; 9) toimib keskkonnateadliku tarbijana ning väärtustab tervislikku toitu; 10) mõistab, et inimene on looduse osa ning tema elu sõltub loodusest; 11) toob näiteid taimede, loomade, seente ja bakterite tähtsuse kohta inimese elus; 12) teab, et inimene ja tema eellased kuuluvad loomariiki;

LOODUSÕPETUSE AINEKAVA V KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Lõiming loodusõpetuse ja teiste õppeainete vahel on väga tihe ning sõltub paljus õpetaja avatusest ning loomingulisusest. Tabel kirjeldab näiteid.

Kunstiõpetus ja käsitöö	Maastiku ja selle komponentide mudelite valmistamine. Jooniste tegemine. Taimeherbaariumite valmistamine.
muusika	Loodushääled ja sellest inspireeritud muusika kuulamine – oja vulin, mere kohin, laine laksumine jt. Linnamuusika.
Emakeel	Tekstide lugemine, mõistmine ja sisu jutustamine. Lugude kuulamine ja jutustamine. Pinnamood – Kalevipoja jood it. muistendid. Koduümbrusest inspireeritud loovtööd.
Võõrkeel	Kõikide võõrkeeles õpitud loodusega seotud väljendite aktiivne kasutamine. Võõrkeelsete õppematerjalide kasutamine.
Matemaatika	Mõõtmised ja arvutused uurimustöodes.
Inimeseõpetus	Säästlik veetarbimine. Vesi meie organismis. Turvaline liikumine linnas. Keskkonnasäästlik käitumine linnas.
Ajalugu	Jõgede, allikate, mere (veekogude) olulisus inimsivilisatsiooni ajaloos. Asulate ja linnade teke ja areng. Linnused ja linnamäed. Jääaja mõju meie pinnamoole.
Kehaline kasvatus	Liikumine õppekäikudel ja matkadel.

Teemad	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
JÕGI JA JÄRV. VESI KUI ELUKESKKOND	Loodusteaduslik uurimus. Veekogu kui uurimisobjekt. Eesti jõed. Jõgi ja selle osad. Vee voolamine jões. Veetaseme kõikumine jões. Eesti järved, nende paiknemine. Taimede ja loomade kohastumine eluks vees. Jõgi elukeskkonnana. Järvevee omadused. Toitainete sisaldus järvede vees. Elutingimused järves. Jõgede ja järvede elustik. Toiduahelate	Õpilane <ol style="list-style-type: none"> 1) väärtustab siseveekogude maastikulist mitmekesisust; 2) märkab inimtegevuse mõju kodukoha siseveekogudele; 3) väärtustab veetaimede ja -loomade mitmekesisust ja tähtsust looduses; 4) väärtustab uurimuslikku tegevust; 5) käitub siseveekogude ääres keskkonnateadlikult ja -hoidlikult ning järgib ohutusnõudeid; 6) kirjeldab loodusteadusliku meetodi rakendamist veekogu uurimisel; 7) oskab läbi viia loodusteaduslikku uurimust veekogu kohta ja esitada uurimistulemusi; 8) nimetab ning näitab kaardil Eesti suuremaid jõgesid ja järvi; 9) iseloomustab ja võrdleb kaardi ning piltide järgi etteantud jõgesid (paiknemine, lähe ja suue, lisajõed, languse ja voolukiiruse seostamine);

	<p>ja toiduvõrgustike moodustumine tootjatest, tarbijatest ning lagundajatest. Jõgede ja järvede tähtsus, kasutamine ning kaitse. Kalakasvatus.</p>	<p>10) iseloomustab vett kui elukeskkonda, kirjeldab elutingimuste erinevusi jõgedes ja järvedes ning selgitab vee ringlemise tähtsust järves; 11) kirjeldab jõe ja järve elukooslust, nimetab jõgede ja järvede tüüpilisemaid liike; 12) toob näiteid taimede ja loomade kohastumuste kohta eluks vees ja veekogude ääres; 13) koostab uuritud veekogu toiduahelaid/toiduvõrgustikke; 14) teab jõe ja järve elukoosluste tüüpilisi liike; 15) selgitab, kuidas loomad vees hingavad ja liiguvad; 16) teab Eesti suuremaid järvesid ja jõgesid; 17) tunneb pildil ära joa ja kärestiku; 18) selgitab maismaa ja veetaimede erinevusi; 19) selgitab veeõitsengu põhjuseid.</p> <p>Uurimuslikud oskused: Õpilane</p> <p>1) sõnastab uurimisküsimusi /-probleeme ja kontrollib hüpoteese; 2) kavandab õpetaja juhendamisel lihtsamaid praktilisi töid; 3) teeb katseid, järgides praktilise töö juhendeid; 4) arutleb loodusteadusliku uurimuse ja praktiliste tööde juhendite üle; 5) kasutab ohutusnõudeid järgides õigesti sobilikke mõõtevahendeid; 6) analüüsib andmeid, teeb järeldusi ja esitab uuringu tulemusi; 7) leiab eri allikatest loodusteaduslikku teavet ning hindab infoallika usaldusväärsust; 8) oskab vastandada teaduslikku ja mitteteaduslikku seletust.</p>
<p>VESI KUI AINE JA ELUKESKKOND</p>	<p>Vee omadused. Vee olekud ja nende muutumine. Vedela ja gaasilise aine omadused. Vee soojuspaisumine. Märgamine ja kapillaarsus. Põhjavesi. Joogivesi. Vee kasutamine. Vee reostumine ja kaitse. Vee</p>	<p>Õpilane</p> <p>1) tunneb huvi looduse uurimise vastu ja väärtustab uurimistegevust; 2) väärtustab säästvat eluviisi ja toimib keskkonnateadliku veetarbijana; 3) võrdleb tahkiseid, vedelikke ja gaase nende üldiste omaduste seisukohast (kuju, ruumala); 4) teab, et veeaur on aine gaasilisena ja selle üldised omadused on samasugused</p>

	puhastamine.	<p>nagu õhul;</p> <ol style="list-style-type: none"> 5) võrdleb jääd, vett ja veeauru; 6) teab, et vesi jäätumisel paisub, ja põhjendab jää ujumist vees; 7) kirjeldab jää sulamistemperatuuri ja vee keemistemperatuuri mõõtmise katset; 8) teab, et veeaur on vesi gaasilises olekus; 9) teab, et jää sulamistemperatuur on sama mis vee tahkumis(külmumis)temperatuur; 10) nimetab jää sulamis- ja keemistemperatuuri; 11) kirjeldab vee keemist; 12) kirjeldab veeauru kondenseerumist keeva vee kohal (külm keha ja niiske õhu jahtumine); 13) kirjeldab vee soojuspaisumise katset ja kujutab vaadeldavat joonisel; 14) põhjendab, miks vett soojendatakse anuma põhjast; 15) kirjeldab märgamist ja mittemärgamist ning toob näiteid märguvatest ja mittemärguvatest ainetest, kirjeldab kapillaarsuse katseid ja toob näiteid kapillaarsuse ilmnemisest looduses; 16) kirjeldab vee puhastamise katseid; 17) hindab kodust tarbevee hulka ööpäevas ja teeb ettepanekuid tarbevee hulga vähendamiseks; 18) teeb juhendi järgi vee omaduste uurimise ja vee puhastamise katseid; 19) selgitab põhjavee kujunemist ja võrdleb katse abil erinevate pinnaste vee läbilaskvust; 20) kirjeldab joogivee saamise võimalusi ning põhjendab vee säästliku tarbimise vajadust; 21) toob näiteid inimtegevuse mõju ja reostumise tagajärgede kohta veekogudele.
LÄÄNEMERI	Vesi Läänemeres – merevee omadused. Läänemere asend ja ümbritsevad riigid, suuremad lahed, väinad, saared, poolsaared. Läänemere mõju	<p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) märkab Läänemere ilu ja erilisust ning väärtustab Läänemere elurikkust; 2) väärtustab uurimistegevust Läänemere tundmaõppimisel; 3) käitub mere ääres keskkonnateadlikult ja -hoidlikult ning järgib ohutusnõudeid; 4) mõistab muutusi Läänemere elukeskkonnas, saab aru, et tingimuste muutmine

	<p>ilmastikule. Läänemere rannik. Elutingimused Läänemeres. Mere, ranniku ja saarte elustik ja iseloomulikud liigid ning nendevahelised seosed. Mere mõju inimtegevusele ja rannasustuse kujunemisele. Läänemere reostumine ja kaitse.</p>	<p>inimese poolt häirib looduslikku tasakaalu ning et meri vajab kaitset;</p> <ol style="list-style-type: none"> 5) on motiveeritud osalema eakohastel Läänemere kaitsega seotud üritustel; 6) näitab kaardil Läänemere-äärseid riike ning suuremaid lahtesid, väinu, saari ja poolsaari; 7) võrdleb ilmakaartide, graafikute ja tabelite järgi rannikualade ning sisemaa temperatuure; 8) iseloomustab Läänemere-äärset asustust ja inimtegevust õpitud piirkonna näitel; 9) iseloomustab Läänemerd kui ökosüsteemi; 10) selgitab Läänemere vähese soolsuse põhjuseid ja riimveekogu elustiku eripära; 11) võrdleb organismide elutingimusi järves ja meres; 12) kirjeldab erinevate vetikate levikut Läänemeres; 13) määrab lihtsamate määramistabelite järgi Läänemere selgrootuid ja selgroogseid; 14) koostab Läänemerele iseloomulikke toiduahelaid või -võrgustikke; 15) teab ja selgitab Läänemere reostumise põhjuseid ja kaitsmise võimalusi; 16) tunneb peamisi ranniku pinnavorme: lited, karid, saared, poolsaared; 17) teab Eesti ranniku maakerke põhjusi ning sellest tulenevat rannikujoone muutust (laidude, poolsaarte ja saarte teket ning merelahtede muutumist rannikujärvedeks); 18) nimetab Läänemere, saarte ja ranniku tüüpilisi liike.
<p>ÕHK</p>	<p>Õhu tähtsus. Õhu koostis. Õhu omadused. Õhutemperatuur ja selle mõõtmine. Õhutemperatuuri ööpäevane muutumine. Õhu liikumine soojenedes. Õhu liikumine ja tuul. Kuiv ja niiske õhk. Pilved ja sademed. Veeringe. Ilm ja ilmastik. Sademete mõõtmine. Ilma ennustamine.</p>	<p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) väärtustab säästlikku eluviisi; 2) toimib keskkonda hoidvalt ning väldib enda ja teiste tervise kahjustamist; 3) mõõdab õues õhutemperatuuri, hindab pilvisust ja tuule kiirust ning määrab pilvetüüpe ja tuule suunda; 4) võrdleb ilmakaardi järgi ilma (temperatuur, tuule suund, kiirus, pilvisus ja sademed) Eesti erinevates osades; 5) iseloomustab graafiku põhjal kuu keskmisi temperatuure ja sademete hulka ning tuuleroosi abil valdavaid tuuli Eestis; 6) kirjeldab pildi või skeemi järgi veeringet; 7) iseloomustab õhku kui elukeskkonda ning kirjeldab elutingimuste erinevusi vees ja õhus; 8) selgitab hapniku rolli põlemisel, kõdunemisel ja organismide hingamisel ning

		hapniku tähtsust organismidele; 9) toob näiteid õhkkeskkonnaga seotud kohastumuste kohta loomadel ja taimedel; 10) nimetab õhu saastumise põhjusi ja tagajärgi ning toob näiteid, kuidas vältida õhu saastumist; 11) teab, et süsihappegaas tekib põlemisel, kõdunemisel ja organismide hingamisel.
--	--	--

LOODUSÕPETUSE AINEKAVA VI KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 3 tundi nädalas, kokku 105 tundi õppeaastas

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Loodusaineid õppides areneb õpilastel lugemise, kirjutamise, teksti mõistmise ning suulise ja kirjaliku teksti loomise oskus ehk emakeelepädevus.

Matemaatika-pädevuse kujunemist toetavad loodusained eelkõige uurimusliku õppe kaudu, arendades loovat ja kriitilist mõtlemist. Uurimuslikus õppes on oluline koht andmete analüüsil ja tõlgendamisel, tulemuste esitamisel tabelite, graafikute ja diagrammidena. Loodusnähtuste seoseid uurides rakendatakse matemaatilisi mudeleid.

Õppides mõistma looduse kui süsteemi funktsioneerimise lihtsamaid seaduspärasusi ning inimese ja tehnika mõju looduskeskkonnale, areneb õpilaste tehnoloogiline pädevus. Füüsikateadmised loovad teoreetilise aluse, et mõista seoseid looduse, tehnika ja tehnoloogia vahel.

Tehnoloogilist pädevust arendatakse, kasutades õppes tehnoloogilisi, sh IKT vahendeid. Kunstipädevuse kujunemist toetavad uurimistulemuste vormistamine, esitluste tegemine, näitustel käimine, looduse ilu väärtustamine õppekäikudel jms.

Õpilaste võõrkeeltepädevuse kujunemisele aitab kaasa erinevate võõrkeelsete teatmeallikate kasutamine, et leida vajalikku infot. Loodusteaduslikud ained kasutavad võõrsõnu, mille algkeele tähendus on vaja teadvustada.

Teemad	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
PINNAMOOD JA PINNAVORMID	Pinnavormid, nende kujutamine kaardil.	Õpilane 1) kirjeldab samakõrgusjoonte järgi pinnavormi kuju, absoluutset ja

	<p>Kodukoha ja Eesti pinnavormid ning pinnamood. Suuremad kõrgustikud, madalikud ja tasandikud, Põhja-Eesti paekallas. Mandrijää osa pinnamoe kujunemises. Pinnamoe mõju inimtegevusele ja inimese kujundatud pinnavormid.</p>	<p>suhtelist kõrgust ning nõlvade kallet;</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) kirjeldab kaardi järgi oma kodumaakonna ja Eesti pinnamoodi, nimetades ning näidates pinnavorme kaardil; 3) toob näiteid mandrijää mõju kohta Eesti pinnamoe kujunemisele; 4) selgitab pinnamoe mõju inimtegevusele ja toob näiteid inimtegevuse mõju kohta koduümbruse pinnamoele.
MULD	<p>Mulla koostis. Muldade teke ja areng. Mullaorganismid. Aineringe. Mulla osa kooslustes. Mullakaev. Vee liikumine mullas.</p>	<p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab ja võrdleb erinevaid mullaproove, nimetades mulla koostisosi; 2) põhjendab katsega, et mullas on õhku ja vett; 3) selgitab muldade kujunemist ja mulla tähtsust looduses; 4) tunneb mullakaevs ära huumushorisoni; 5) kirjeldab huumuse teket ja selle osa aineringes. 6) teab, et muld tekib kivimite murenemise ja surnud organismide (peamiselt taimede) lagunemissaadustest. 7) teab, et taimed kinnituvad mulda juurtega, hangivad juurte abil mullast vett ja selles lahustunud toitained, mis taime lagunedes taas mulda jõuavad.
AED JA PÕLD	<p>Mulla viljakus. Aed kui kooslus. Fotosüntees. Aiataimed. Viljapuu- ja juurviljaaed, iluaed. Põld kui kooslus. Keemilise tõrje mõju loodusele. Mahepõllundus. Inimtegevuse mõju mullale. Mulla reostumine</p>	<p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tunneb huvi looduse uurimise vastu; 2) väärtustab koduümbruse heakorda; 3) väärtustab tervislikku toitu, eelistab eestimaist; 4) mõistab, et inimene on looduse osa ning elu sõltub põllumajandusest ja loodusvaradest; 5) mõistab, et keskkonnatingimuste muutmine inimese poolt häirib looduslikku tasakaalu; 6) väärtustab kodukoha elurikkust ja maastikulist mitmekesisust;

	ja hävimine. Mulla kaitse.	<ul style="list-style-type: none"> 7) väärtustab mahepõllumajanduse toodangut; 8) selgitab fotosünteesi tähtsust orgaanilise aine tekkes; 9) kirjeldab mullaelustikku ning toob näiteid seoste kohta erinevate mullaorganismide vahel; 10) toob esile aia ja põllukoosluse sarnasused ning selgitab inimese rolli nende koosluste kujunemises; 11) tunneb õpitud kultuurtaimi ja rühmitab neid; 12) koostab õpitud liikidest toiduahelaid ja toiduvõrgustikke; 13) toob näiteid saagikust mõjutavate tegurite kohta; 14) võrdleb keemilist ja biotõrjet ning põhjendab, miks tasub eelistada mahepõllumajanduse tooteid; 15) toob näiteid muldade kahjustumise põhjuste ja tagajärgede kohta; 16) toob näiteid põllumajandussaaduste osa kohta igapäevases toidus; 17) teab aia- ja põllu elukoosluse tüüpilisi liike; 18) teab, et mullas elab palju väikseid organisme, kellest paljud on lagundajad; 19) teab, et mulla viljakus on oluline taimekasvatuse seisukohalt; 20) teab, et taimed toodavad orgaanilist ainet ja selles protsessis eraldub hapnikku; 21) teab, et inimene muudab keskkonnatingimusi ja et mullad vajavad kaitset.
ASULA	<p>Elukeskkond maa-asulas ja linnas. Eesti linnad. Koduasula plaan. Elutingimused asulas. Taimed ja loomad asulas.</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) märkab oma kodukoha ilu ja erilisust; 2) väärtustab elukeskkonna terviklikkust, säästvat eluviisi, järgib tervislikke eluviise; 3) tunneb huvi asula elukeskkonna uurimise vastu, kasutab julgelt loovust ja fantaasiat; 4) mõistab, et inimeste elu asulas sõltub looduslikest ressursidest; 5) hoolib asula elusolenditest ja nende vajadustest; 6) liigub asulas turvaliselt; 7) tegutseb asulas loodus- ja kultuuriväärtusi ning iseennast kahjustamata; 8) märkab kodukoha keskkonnaprobleeme ning on motiveeritud osalema eakohastes keskkonnakaitseüritustes; 9) teab ja näitab kaardil Eesti maakonnakeskusi ja suuremaid linnu;

		<p>10) võrdleb erinevate teabeallikate järgi oma koduasulat mõne teise asulaga;</p> <p>11) iseloomustab elutingimusi asulas ning toob näiteid inimkaaslejate loomade kohta;</p> <p>12) koostab asulat iseloomustavaid toiduahelaid;</p> <p>13) võrdleb keskkonnatingimusi maa-asulas ja linnas;</p> <p>14) toob näiteid asula elustikku ja inimese tervist kahjustavate tegurite kohta;</p> <p>15) hindab kodukoha õhu seisundit samblike esinemise põhjal;</p> <p>16) teeb ettepanekuid keskkonnaseisundi parandamiseks koduasulas;</p> <p>17) teab, kuidas tingimused linnas kahjustavad linnapuid ja inimese tervist;</p> <p>18) teab inimkaaslejaid loomi;</p> <p>19) nimetab tehnoloogilisi lahendusi asulas, mis parendavad inimeste elutingimusi.</p>
<p>METS</p>	<p>Elutingimused metsas. Mets kui elukooslus. Eesti metsad. Metsarinded. Nõmme-, palu-, laane- ja salumets. Eesti metsade iseloomulikud liigid, nendevahelised seosed. Metsade tähtsus ja kasutamine. Puidu töötlemine. Metsade kaitse.</p>	<p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) väärtustab metsa, selle elurikkust ning säästva metsanduse põhimõtteid; 2) väärtustab uurimistegevust metsa tundmaõppimisel; 3) käitub metsas keskkonnateadlikult ja -hoidlikult ning järgib ohutusnõudeid; 4) märkab muutusi metsas, mõistab, et tingimuste muutmine inimese poolt häirib metsa looduslikku tasakaalu ning seda, et metsad vajavad kaitset; 5) on motiveeritud osalema eakohastel metsaga kaitsega seotud üritustel; 6) kirjeldab metsa kui ökosüsteemi, sh keskkonnatingimusi metsas; 7) võrdleb männi ja kuuse kohastumusi; 8) iseloomustab ja võrdleb peamisi metsatüüpe kasvutingimuste järgi; 9) võrdleb metsatüüpide erinevates rinnetes kasvavaid taimi; 10) koostab metsakooslust iseloomustavaid toiduahelaid ja toiduvõrgustikke; 11) selgitab, kuidas kaitsta elurikkust metsas; 12) selgitab loodus- ja majandusmetsade kujunemist, nimetab säästva metsanduse põhimõtteid; 13) teab nimetada metsa kui elukoosluse tüüpilisi liike, metsarindeid; 14) toob näiteid erinevate organismide eluavalduste ja omavaheliste seoste kohta

		erinevatel aastaaegadel metsas.
SOO	<p>Soo elukeskkonnana. Soode teke ja paiknemine. Soode areng: madalsoo, siirdesoo ja raba. Elutingimused soos. Soode elustik. Soode tähtsus. Turba kasutamine. Kütteturba tootmise tehnoloogia.</p>	<p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. väärtustab soo bioloogilist mitmekesisust; 2. suhtub vastutustundlikult soo elukeskkonda; 3. väärtustab uurimuslikku tegevust; 4. iseloomustab kaardi järgi soode paiknemist Eestis ja oma kodumaakonnas; 5. oskab põhjendada Eesti sooderohkust; 6. selgitab soode kujunemist ja arengut; 7. seostab raba kui elukeskkonna eripära turbasambla ehituse ja omadustega; 8. võrdleb taimede kasvutingimusi madalsoos ja rabas; 9. koostab soo kooslust iseloomustavaid toiduahelaid; 10. selgitab soode tähtsust ja kaitse vajadust; 11. teab soo kui elukoosluse tüüpilisi liike; 12. teab turbasambla ehituse iseärasusi; 13. teab soo arenguetappe.
EESTI LOODUSVARAD	<p>Eesti loodusvarad, nende kasutamine ja kaitse. Loodusvarad energiaallikatena. Eesti maavarad, nende kaevandamine ja kasutamine. Kaevanduste ja karjääride kasutamise seotud keskkonnaprobleemid.</p>	<p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) väärtustab uurimistegevust loodusvarade tundmaõppimisel; 2) suhtub loodusesse säästvalt, toimib keskkonnateadliku tarbijana; 3) mõistab, et inimene on osa loodusest ning inimeste elu sõltub looduslikest ressurssidest; 4) märkab kodukoha ja Eesti keskkonnaprobleeme ning on motiveeritud osalema eakohastes keskkonnakaitseüritustes; 5) nimetab Eesti taastuvaid ja taastumatuid loodusvarasid ning toob nende kasutamise kohta näiteid; 6) oskab eristada graniiti, paekivi, põlevkivi, liiva, kruusa, savi ja turvast; 7) toob näiteid taastuvenergia tootmise ja kasutamise võimaluste kohta oma kodukohas; 8) selgitab mõistliku tarbimise vajadust, lähtudes seosest loodusvarad – tarbimine –

		<p>jäätmed;</p> <p>9) teab Eesti loodusressursse, mida igapäevaelus kasutatakse, ning nende tavalisemaid allikaid (nt vesi, muld, puit, mineraalid, kütus, toit).</p>
<p>LOODUS- JA KESKKONNAKAITSE EESTIS</p>	<p>Inimese mõju keskkonnale. Looduskaitse Eestis. Bioloogilise mitmekesisuse kaitse. Kaitsealad. Niit kui Eesti liigirikkaim kooslus. Kodukoha looduskeskkonna muutumine inimtegevuse tagajärjel. Jäätmekäitlus. Säästev tarbimine.</p>	<p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) märkab looduse ilu ja erilisust, tunneb huvi Eesti looduse ja selle uurimise vastu; 2) väärtustab bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust ning säästvat eluviisi; 3) mõistab, et inimene on looduse osa ning inimeste elu sõltub loodusest, suhtub loodusesse säästvalt; 4) toimib keskkonnahoidliku tarbijana; 5) märkab kodukoha ja Eesti keskkonnaprobleeme ning on motiveeritud osalema eakohastel keskkonnakaitseüritustel; 6) selgitab looduskaitse vajalikkust, toob näiteid kaitsealade, kaitsealuste liikide ja üksikobjektide kohta; 7) iseloomustab kaardi järgi kaitsealade paiknemist Eestis, sh oma kodukohas; 8) põhjendab niidu kui Eesti liigirikkaima koosluse elurikkust ja kaitsmise vajalikkust; 9) selgitab keskkonnakaitse vajalikkust; 10) põhjendab olmeprügi sortimise ja töötlemise vajadust ning sordib olmeprügi; 11) analüüsib enda ja oma pere tarbimist ning hindab selle mõju keskkonnale; 12) toob näiteid kodukoha ja Eesti keskkonnaprobleemide kohta ning pakub nende lahendamise võimalusi; 13) teab organismide kaitsmise vajadust ja erinevate liikide kaitsemeetmeid Eestis; 14) nimetab Eesti tähtsamaid pärandkooslusi; 15) teab niidu liigirikkuse kujunemise põhjuseid; 16) eristab liigikaitset ja keskkonnakaitset.

LOODUSÕPETUSE AINEKAVA VII KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 1 tundi nädalas, kokku 70 tundi

Hindamine

Lõiming

Matemaatika – mõõtühikute teisendused, mõõtmine, ümardamine

Geograafia – mõõtkava

Füüsika ja keemia – kogu 7. klassi loodusõpetuse sisu ja õpitulemused on seotud füüsikaga. Osa sisu ja õpitulemusi puudutab otseselt keemiat, osa füüsikalist sisu ja õpitulemusi puudutab keemiat, näiteks aine tihedus

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
KEHADE KVANTITATIIVNE KIRJELDAMINE	<p>Keha ja keha omadused. Keha kui mudel füüsikas. Kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed omafüüsikaline suurus kui mõõdetav suurus. Mõõtmine, füüsikalise suuruse tähis, ühik, ühiku tähis, mõõteriist, mõõteskaala, mõõtepiirkond, väikseim skaalajaotis.</p> <p>Korduskatsed ja mõõtmistäpsus, Mõõtmine ja mõõtemääramatus. Pindala mõõtmine. Otsene ja kaudne mõõtmine, füüsikalise suuruse hindamineRuumala mõõtmine, sukeldumismeetod, Mass ja selle mõõtmine. Tihedus. Tiheduse tähis ja mõõtühikud, Tiheduse mõõtmine. Arvutused valemiga.</p>	<p>Õpilane tunneb ära mõõtesilindri skaalalt mõõtühiku ja nimetab seda; määrab mõõteriista skaala väiksema jaotise väärtuse; võrdleb mõõtemääramatusega antud suurusi; määrab risttahukakujulise keha ruumala ja keha tahu pindala mõõtmiste ja arvutuste abil; mõõdab kujundi pindala ühikruudu meetodil; mõõdab vedeliku ruumala mõõtesilindriga ja määrab keha ruumala sukeldusmeetodil; teab eesliidete mega-, kilo-, senti- ja milli- tähendust; teisendab pikkuse, pindala, ruumala, massi ja tiheduse ühikuid; kaalub kehi (massi määramine); määrab keha aine tihedust, kaaludes keha ja mõõtes keha ruumala; leiab ainete tiheduse tabelist aine tiheduse; tõlgendab aine tihedust mõõtühiku kaudu; kirjutab lauseid füüsikaliste suuruste tähistega; vormistab arvutusülesande lahenduse ja lahendab ülesande</p>
LIIKUMINE JA JÕUD	<p>Nähtus. Nähtuste kvantitatiivne kirjeldamine. Mehaaniline liikumine. Ühtlane ja mitteühtlane liikumine. Graafik <i>st</i>-teljestikus. Jõud ja kehade</p>	<p>Õpilane analüüsib mehaanilise liikumise definitsiooni; toob näiteid mehaanilise liikumise kohta;</p>

	<p>liikumine. Raskusjõu ja massi seos. Põhjuse-tagajärje seos ja selle esitamine graafikul. Võrdeline sõltuvus matemaatikas ($y = ax$) ja loodusteadustes ($F = mg$). Dünamomeetri tööpõhimõte: vedru pikenemise ja jõu võrdelisus. Näiteid liikumise ja raskusjõuga seotud nähtuste kohta. Kehade elektriseerimine. Positiivne ja negatiivne elektrilaeng.</p>	<p>mõõdab läbitud tee pikkust; teab keha kiiruse arvutamise eeskirja (valemit) või tuletab selle mõõtühiku kaudu; määrab keha liikumise keskmist kiirust; kirjeldab mehaanilist liikumist trajektoori ja kiiruse järgi; teisendab aja, kiiruse ja jõu ühikuid (suuremast väiksemaks); tõlgendab keha kiirust mõõtühiku kaudu (mida näitab); teab kehale mõjuva raskusjõu arvutamise eeskirja (valemit); teab teguri g väärtust maapinnal; tõlgendab teguri g väärtust mõõtühiku kaudu (mida näitab); mõõdab kehale mõjuvat raskusjõudu; põhjendab raskusjõust põhjustatud nähtusi; põhjendab keha liikumise kiiruse ja suuna muutumist jõu olemasoluga, toob näiteid igapäevaelust; kirjutab lauseid füüsikaliste suuruste tähistel abil; vormistab ja lahendab arvutus- ja graafilisi ülesandeid kiiruse, keskmise kiiruse, läbitud tee pikkuse ja raskusjõu arvutamiseks; avaldab kiiruse ja raskusjõu valemist suurusi; esitab tee pikkuse sõltuvuse ajast graafiliselt, eristades põhjuse-tagajärje seost; nimetab mõõteriista kiiruse ja jõu mõõtmiseks; kirjeldab vedru rolli dünamomeetris; korraldab juhendi järgi katse ja konstrueerib vedru pikenemise matemaatilise mudeli; näitab elektrijõu toimet katsega.</p>
<p>TAHKIS, VEDELIK, GAAS</p>	<p>Aine olekud. Aineosakeste liikumine – soojusliikumine. Ainete iseeneslik segunemine. Aineosakeste vastastikmõju. Soojuspaisumine. Temperatuuri mõõtmine. Soojuspaisumine ja aine tihedus. Soojuspaisumine ja loodusnähtused. Soojuspaisumise arvestamine tehnoloogias.</p>	<p>Õpilane nimetab tahkise, vedeliku ja gaasi kõige üldisemad omadused; kirjeldab tahkise, vedeliku ja gaasi ehitust aineosakeste tasemel; põhjendab aineosakeste liikumise, kohtkindluse ja osakeste vahel mõjuvate jõududega ainete väliseid omadusi: kuju säilivust, voolavust, lenduvust, kõvadust, soojuspaisumist; põhjendab soojusliikumise ainetel iseeneslikku segunemist;</p>

		<p>toob näiteid ainete iseenesliku segunemise kohta looduses; põhjendab soojuspaisumist aineosakeste liikumise kiirenemisega soojendamisel;</p> <p>toob näiteid soojuspaisumise rakenduste ja tähtsuse kohta looduses; seostab soojuspaisumist kivimite murenemisega looduses;</p> <p>kirjeldab soojuspaisumise alusel töötava termomeetri tööpõhimõtet;</p> <p>nimetab Celsiuse temperatuuriskaala püsipunktid;</p> <p>põhjendab aine tiheduse muutumist soojuspaisumise tõttu;</p> <p>toob näiteid soojuspaisumise arvestamise vajadusest ehituses ja tehnikas;</p> <p>koostab tahkiste, vedelike ja gaaside kohta mõisteskeemi.</p>
MEHAANILINE TÖÖ JA ENERGIA	Mehaaniline töö ja energia. Mehaanilise energia muundumine ja jäävus.	<p>Õpilane</p> <p>huvitub tehnoloogilistest protsessidest ja soovib ise teha;</p> <p>nimetab mehaanilise töö tunnused ja toob näiteid mehaanilise töö kohta;</p> <p>teab mehaanilise töö arvutamise eeskirja (valemit);</p> <p>nimetab töö ja energia ühiku, teisendab ühikuid;</p> <p>teab, mida töö iseloomustab;</p> <p>nimetab mehaanilise energia liigid;</p> <p>toob näiteid mehaanilise energia muundumise kohta;</p> <p>kirjutab lauseid füüsikaliste suuruste tähiste abil;</p> <p>avaldab töö valemist tee pikkuse või jõu;</p> <p>vormistab ja lahendab arvutusülesandeid töö ja energia arvutamiseks;</p> <p>määrab katse põhjal tehtud töö ja keha(de) energia</p>
SOOJUSÜLEKANNE	Keha siseenergia. Soojuse eraldumine põlemisel. Aineosakeste soojusliikumise ja temperatuuri seos. Soojusülekanne liigid: soojusjuhtivus,	<p>Õpilane</p> <p>seostab aineosakeste liikumise ja vastastikmõju mehaanilise energiaga;</p>

	<p>konvektsioon, soojuskiirgus. Soojuslik tasakaal. Päikesekiirgus. Õhutemperatuuri ööpäevase muutumise põhjused. Soojusülekanne looduses ja inimtegevuses.</p>	<p>seostab aineosakeste soojusliikumist ja temperatuuri; teab, et soojusülekanne mõõduks on soojushulk; kirjeldab soojusjuhtivust aineosakeste tasemel, toob näiteid soojusjuhtivuse ilmingutest looduses ja tehnikas; toob näiteid konvektsiooni ilmingutest looduses ja põhjendab konvektsiooni aine tiheduse muutumisega soojuspaisumisel; toob näiteid soojuskiirguse kohta; nimetab soojusülekanne liigid ja soojusülekanne suuna, põhjendab soojuste kandumist ühelt kehalt teisele soojusjuhtivuse, konvektsiooni ja kiirguse abil; toob näiteid soojusülekanne praktilise rakenduse ja esinemise kohta looduses; toob näiteid soojusülekanne soodustamisest ja vältimisest igapäevaelus ja tehnikas; põhjendab energiasäästu vajadust ning toob näiteid soojuskao vähendamise võimaluste kohta; toob näiteid soojusliku tasakaalu esinemisest; põhjendab õhutemperatuuri ööpäevast muutust, võttes andmeid õhutemperatuuri muutumise graafikult; toob näiteid päikesekiirguse kui alternatiivenergia kasutamisest.</p>
<p>AINE OLEKUTE MUUTUMINE</p>	<p>Sulamine ja tahkumine. Aurumine ja kondenseerumine. Veeaur õhus. Küllastunud niiskus. Sublimeerumine ja härmastumine. Kaste, udu ja härmatis. Siseenergia muutumine aine oleku muutumisel. Vee paisumine külmumisel ja sellega seotud loodusnähtused.</p>	<p>Õpilane</p> <p>teab aine sulamistemperatuuri tähendust; teab, et aine sulamiseks kulub soojust ja aine tahkumisel vabaneb soojust, ning põhjendab seda aineosakeste sideme tugevuse muutumisega, toob näiteid soojuste neeldumise ning vabanemisega seotud nähtustest; teab, et vee tahkumisel ruumala suureneb, ja toob näiteid selle tagajärgedest looduses ja tehnikas; teab, et aine aurumiseks kulub soojust ja aine kondenseerumisel vabaneb soojust, ning põhjendab seda aineosakeste sidemete katkemise ja tekkimisega, toob näiteid soojuste neeldumise ning</p>

		<p>vabanemisega seotud nähtustest; kirjeldab destilleeritud vee tootmise tehnoloogiat; teab, et õhus on veeauru, õhk võib veeaurust küllastuda, veeaurust küllastunud õhu temperatuuri langemisel hakkab veeaur õhust eralduma, kondenseeruma või härmastuma, ja vabaneb soojust; kirjeldab kaste, udu ja härmatise tekkimist aineosakeste tasemel; koostab mõisteskeeme aine olekute muutumise kohta.</p>
AINED JA SEGUD	<p>Ained ja materjalid, nende omadused. Ained koosnevad osakestest. Aatomi ja aatomituuma ehitus. Keemilised elemendid. Liht- ja liitained: nt vesinik, hapnik, süsinik, vesi ja süsihappegaas ning nende sümbolid ja molekulivalemid. Keemiline reaktsioon – uute ainete tekke protsess. Puhas aine. Ainete segu. Segud ja lahused: õhk kui segu, segunevad ja mittesegunevad vedelikud, tahkete ja gaasiliste ainete lahustumine vedelikes. Segust või lahusest ainete eraldamine. Tutvustada kasutatavaid laborinõusid ja vajalikku ohutustehnikat.</p>	<p>Õpilane soovib teha kodus katseid; toob näiteid ainete omadustest; teab, et aine koosneb osakestest, aatomitest või molekulidest ning molekulid koosnevad aatomitest; kirjeldab aatomimudelit ja aatomituuma mudelit; seostab aatomite ehitust perioodilisussüsteemiga; kirjeldab küllastunud soolalahuse valmistamise katset; määrab ainete lahustuvuse graafikul vajalikud karakteristikud; kirjeldab soola tootmist soolajärve veest, kasutades küllastunud lahuse mõistet; eristab puhtaid aineid ja segusid; toob näiteid igapäevaelus kasutatavatest puhastest ainetest ja segudest; teab vesiniku, hapniku, süsiniku sümbolit; loeb õigesti keemiliste elementide sümboleid vee ja süsihappegaasi valemities; koostab mõisteskeeme aine ehituse, lahustumise ja ainete puhastamise kohta.</p>

KÄSITÖÖ (KUKÄKO) AINEKAVA PÕHIKOOLIS

KUKÄKO on kultuuri õppetooli ühisaine kunstist, käsitööst ja kodundusest, mis on seotud tunnetuse ja esteetikaga ning planeeritud õppetegevuse sisus nii poistele kui tüdrukutele sarnastena. Ained on ühendatud põhjusel, et kõikides neis käsitletakse nii kunsti kui disainiküsimusi ja samas tegeldakse ka käelise tegevusega (erinevad tarbekunsti valdkonnad nagu tekstiil, puutöö, origami, köitekunst, keraamika, ehtekunst jne). Toetudes meie pärandile, rahvuskultuuridele, ajaloolle ja hetkeolukorrale luuakse ainetele omaste vahendite abil loominguline kultuurikeskkond, mille eesmärgiks on vaimne ja kõlbeline täiustumine – õppimine ning õpilase arengut toetava tasakaalu loomine igapäevases õppetegevuses. Ainekaardid on ruumipõhised ja on nimetatud tööõpetuse, käsitöö, kodunduse ja kunsti ainekaartideks.

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Käsitöö on õppeaine, mis lõimib teoreetilised teadmised igapäevaelus vajalike praktiliste oskustega. Käsitöö seos tarbekunstiga loob loomingulise eneseteostuse eeldused. Arutletakse kunsti, käsitöö ja moe seoste ning käsitöö ja kergetööstuse tähtsuse üle ajaloo ja tänapäevamaailmas. Tutvutakse erinevate materjalide ja nende omadustega ning proovitakse nende kasutamise mitmesuguseid ajaloolisi ja kaasaegseid tehnikaid. Tutvutakse erinevate töövahendite ja nende kasutamise põhimõtetega. Õpitakse nägema ja leidma huvitavaid ning uudseid lahendusi esemete ja toodete disainimisel.

Aines on oluline osa meie pärimuskultuuri ainelise ja vaimse pärandi tundmaõppimisel, uurimisel, jäädvustamisel ning säilitamisel läbi tegevuse. Käsitöö seos pärimuskultuuriga loob võimalused märgata kultuuri järjepidevust, mõista traditsioonide olulisust nii üksikisiku kui riigi ja rahva elus ning mõtestada seeläbi enda tähtsust traditsioonide kandja ja loojana. Õpitakse märkama erinevate maade kultuure ja käsitöötraditsioone ning nende seost ajaloo, kliima, usu ja kultuuritavadega.

Käsitöö tundides pööratakse tähelepanu mõtlemise süsteemse käsitluse arendamisele ja arendatakse majandamisoskust; analüüsitakse inimeste tarbijakäitumist, väärtustatakse keskkonnasäästlikku, oma õigusi ning kohustusi teadvat tarbijat, otsitakse seoseid ja vastuolusid inimeste tarbijateadlikkuse ning tegeliku käitumise vahel.

Seega kujundab käsitöö õppeainena õpilases praktilist mõtlemist, loovust, käelise tegevuse arengut ja arendab tehnoloogiaalast kirjaoskust, eetiliste tõekspidamiste omandamist, arendab eneseanalüüsi võimet ning toetab identideedi ja isiksuse kujunemist.

Loomingulistel ja praktilistel tegevustel on ka lõõgastav funktsioon nii õppetöös kui ka tulevases elus.

I kooliastme käsitööõpetust iseloomustab loov käeline aktiivsus, mis on oluline õpilase füsioloogilises ja vaimses arengus. Tööülesannete valikul lähtutakse eesmärgist arendada laste vaimseid ja füüsilisi võimeid: motoorikat, tähelepanu, silmamõõtu, ruumitaju, kujutlusvõimet jne. Õpilased töötavad erinevate materjalidega, võrdlevad nende omadusi ja töötlemise viise. Omandatakse oskus käsitseda lihtsamaid tööriistu ning kasutada õigeid esmaseid töövõtteid. Oluline on arendada oma töö kavandamise oskust, kasvatada iseseisvust otsustusi tehes ning kujundada leidurivaistu. Ülesanded on kavandatud selliselt, et lubatud ja oodatud oleksid mitmesugused lahendused ning õpilastel jääb võimalus rakendada oma fantaasiat. Pööratakse tähelepanu tööle ning tulemuse esteetilisusele. Arutletakse leitud põnevate ideede üle ja innustatakse loovast tegevusest

rõõmu tundma. Igal õppeaastal tehakse ühistöid või korraldatakse aineprojekte. Nende käigus õpitakse koos teistega töötama, üksteist abistama, teiste arvamusi arvestama ning oma arvamusi põhjendama.

II kooliastmes on rõhk eelkõige põhiliste töövõtete ja tehnoloogiate omandamisel ning juhendi järgi töötamise või abimaterjalide kasutamise oskuse arendamisel. Igal aastal tehakse praktilisi töid, mis võimaldavad õpitud tehnoloogilisi võtteid loovalt rakendada. Ühiste arutluste käigus õpitakse tööprotsessi analüüsima, erinevaid tehnilisi ja loomingulisi lahendusi nägema ja hindama ning oma tööle hinnangut andma.

III kooliastmes keskendutakse rohkem loomingulisele tööle ning töö teadlikule korraldamisele. Õpetuses järgitakse käsitööeseme tootearendustsüklit teabe kogumisest, idee leidmisest, eseme kavandamisest ning töö ajalisest ja tehnoloogilisest kavandamisest kuni töö teostuse ning esitlemiseni.

ÕPITEGEVUS

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: muuseumid, näitused, looduskeskkond, raamatukogu, meistriskoda, arvutiklass, kooliõu, ettevõtted jne;
- 7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: loov praktiline tegevus, projektõpe, uurimistöid, katsetused (nt erinevate materjalide ja ainete omadused), sündmuste ja näituste korraldamine, internetipõhiste keskkondade kasutamine oma ideede ja töö tutvustamiseks ning eksponeerimiseks, mängud, arutelud, diskussioonid, väitlused jne;
- 8) innustatakse õpilasi oma arvamust avaldama; ühiselt arutletakse õpetusega seotud teemadel ning pööratakse tähelepanu väärtuskasvatusele;
- 9) lähtutakse sellest, et käsitöö on praktilise suunitlusega õppeaine: vähemalt 2/3 õppetunnist peab olema praktiline tegevus;
- 10) on rõhk loovusel (disainimine), pärimuskultuuri traditsioonide tundmaõppimisel ja säilitamisel (rahvuslik ese, rahvakunstist pärit motiivide kasutamine eseme valmistamisel, kaunistamisel jne) ning nüüdisaegsel tehnoloogial;
- 11) kasutatakse mitmesuguseid lihtsamaid tööriistu ja -vahendeid ja aineid ning töödeldakse materjale;
- 12) pööratakse enne uute tehnoloogiate ja seadmete kasutamist tähelepanu ohutusele;
- 13) lähtutakse eesmärgist, et õpilased õpiksid iseseisvalt oma tööd kavandama ja organiseerima, ning välditakse liigset otsest juhendamist;
- 14) jälgitakse, et õppimine on vaheldusrikas, et võimaldada läbida erinevaid tööliike ja teemasid, katsetada mitmesuguste materjalide töötlemist ning tutvuda nende omadustega;

15) tagatakse, et klassis luuakse asjalik ja meeldiv tööine õhkkond ning toetatakse õpilase loovust ja omaalgatust.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Käsitöö õppeaine võimaldab kõiki üldpädevusi loomulikult lõimida igapäevasesse õppetöösse nii teooria kui ka praktika kaudu. Õppeaine toob üldpädevuste kujundamisse ühiste arutelude ja teoreetiliste teadmiste omandamise kõrval igapäevaeluga sarnanevaid olukordi, ühistööd ning erinevaid projekte.

Väärtuspädevus. Loovust arendavad tegevused ja projektid õpetavad arvestama arvamuste ja ideede paljust. Ühised arutelud ning töö, selle protsessi ja tulemuse analüüsimine aitavad õpilasel kujundada ja põhjendada oma arvamusi, teadvustada tegevust eneseväljenduse vahendina, tunda töörõõmu ja vastutust alustatu lõpule viia. Õppeaine aitab avardada kultuuriteadmisi ning rõhutab ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi identiteedi osana. Tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Erinevate teemade, sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ja esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist erinevatesse infokanalitesse.

Sotsiaalne pädevus. Õppeaine uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, arutlused ja esitlused, ning ühistes projektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ja üksteise toetamise väärtustamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Erinevate loominguliste protsesside ja tulemuste üle arutledes harjutatakse oma seisukohtade kaitsmist ning teiste arvamustest lugupidamist. Õppeaine teadvustab inimese kui kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja materjaalsetes keskkondades.

Enesemääratluspädevus. Loovülesannetes saadav pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad õppida tundma oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset enesehinnangut. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, vaimse ja materjaalse kultuuripärandi ainestik jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti. Sihiks on integreerida noori nüüdisühiskonda ja toetada oma identiteedi väljendamist loomingus.

Õpipädevus. Õpitakse nägema ja analüüsima tehnoloogia seost erinevate teadmistega ning kogetakse teisteski õppeainetes õpitu vajalikkust praktikas. Töö iseseisev korraldamine alates teabe kogumisest, materjalide ja töötlemisviisi valikust ning lõpetades töö tegemise ja tulemuse analüüsiga arendab suutlikkust probleeme märgata ning lahendada, võimeid hinnata ja arendada ning oma õppimist juhtida. Eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide rakendamise kaudu on võimalik õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili.

Suhtlemispädevus. Ühised ülesanded ja projektid võimaldavad õppida teisi arvestama, vajaduse korral teisi aidata ning kogeda koos töötamise eeliseid. Õpilasi suunatakse analüüsima oma käitumist ning selle mõju kaaslastele ja tööle. Oma tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskuse kujunemist ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Õppeaines tutvutakse kaasaegse disaini ja pärimuskultuuri materjaalse pärandiga kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides” sõnumeid ühest keelest teise. Referatiivsete ja uurimistöde koostamine eeldab teabetekstide mõistmist ning juhib kasutama mitmesuguseid info esitamise viise (teksti, joonist, skeemi, tabelit, graafikut).

Matemaatikapädevuse arengut toetavad käsitöös rakendatavad ülesanded, kus tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahendusteede üle, mõõdistada ja ülesjoonestada, väljaarvutada materjalikulu, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi; samuti analüüsida kunstikategooriaid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrrelda ja liigitada erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutada sümboleid.

Ettevõtlikkuspädevus. Õppeaines on olulisel kohal avatus loominguliste ideede ja originaalsetele vaatenurkadele. Esemeid valmistades läbitakse toote arendamise tsükkel idee leidmisest kuni valmis esemeni. Aineprojektid võimaldavad õpilastel katsetada oma ideede elluviimist mitmesuguste ettevõtlusmudelite kaudu. Mudelitena võib mõista üksikisiku (õpilase) toodete disaini, valmistamist ja müüki (paralleel FIEga), meeskonnatöona näiteks ruumi kujundamist, mingi toote kavandamist ning selle valmistamise organiseerimist klassis. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega.

LÄBIVAD TEEMAD

Tehnoloogia ainevaldkond seostub kõigi läbivate teemadega.

„Elukestev õpe ja karjääri planeerimine”. Tutvumine tehnoloogia arengu ja inimese rolli muutumisega tööprotsessis aitab tunnetada pideva õppimise vajadust. Oma ideede rakendamiseks tehnoloogiliste võimaluste valimine, töö kavandamine ning üksi ja üheskoos töötamine aitavad arendada ning analüüsida oma töövõimeid.

„Keskkond ja jätkusuutlik areng”. Tähtis on toodet valmistades kasutada säästlikult nii looduslikke kui ka tehismaterjale. Tähelepanu pööratakse keskkonnasäästlike tarbimisharjumuste kujundamisele ja kujunemisele. Tähelepanu juhtimine tekkivatele jäätmetele nii õppeprotsessis kui igapäevases elus ning energia ja ressursside kokkuhoid tundides aitavad kinnistada ökoloogiategadmisi.

„Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus”. Algatusvõime, ettevõtlikkus ja koostöö on tihedalt seotud tehnoloogiaainete sisuga. Oma ideede realiseerimise ja töö korraldamise oskus on üks valdkonna õppeainete põhilisi eesmärke. Ettevõtlikkust toetavad oskuslikult elluviidud projektid, mis annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovida. Aines julgustatakse ka kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimivate protsesside kohta.

„Kultuuriline identiteet”. Teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka kaasaja kultuurinähtustesse. Tutvumine nii oma kui maailma kultuuripärandiga võimaldab näha kultuuride erinevust maailma eri paigus ning teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas. Õpitakse märkama ja kasutama rahvuslikke elemente esemete disainimisel. Õpilasi suunatakse osalema ja ise korraldama ühiseid väärtusi kujundavatel kultuurisündmustel (näitused, muuseumid, nt rahvakalendri ja kooli tähtpäevadega seotud sündmused).

„Teabekeskond”. Oma tööd kavandades ja ainealaste projektide tarvis infot kogudes õpitakse kasutama erinevaid teabekanaaleid ning hindama kogutud info usaldusväärsust. Interneti kasutamine võimaldab kursis olla tehnoloogia uuendustega ning tutvuda disainerite ja käsitöötajate loominguga terves maailmas.

„Tehnoloogia ja innovatsioon”. Arutletakse intellektuaalomandi kaitse ning arvuti kasutamise võimaluste üle oma tööde kavandamisel ja esitlemisel. Õpitakse oma tööd virtuaalkeskkonnas esitlema. Tutvumine erinevate seadmete ja tööpõhimõtetega. Läbi praktiliste loovtegevuste,

mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetatakse pidevalt muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist.

„Tervis ja ohutus”. Erinevate tööliikide puhul on vaja tutvuda tööohutusega ning arvestada ohutusnõudeid. Tutvumine erinevate looduslike ja sünteetiliste materjalidega ning nende omadustega aitab teha esemelises keskkonnas tervisest lähtuvaid valikuid.

„Väärtused ja kõlblus”. Käsitööaines kujuneb väärtustav suhtumine töösse ning töö tegijasse. Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi üksteise arvestamisel, organiseerimisoskuse arendamisel ning võimalike konfliktide lahendamisel.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Käsitöö õppeainega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb rahulolu praktilisest eneseteostusest; hindab tööd ja töö tegijat;
- 2) seostab õpitud teoreetilisi teadmisi igapäevaelus vajalike praktiliste oskustega;
- 3) mõistab tehnoloogia arengut, näeb sellest tulenevaid muutusi töös ning nende mõju keskkonnale;
- 4) kavandab ja teostab oma ideid ning lahendab loovalt endale võetud ülesandeid;
- 5) võrdleb ja kasutab erinevaid materjale, töövahendeid;
- 6) kasutab erinevaid teabeallikaid;
- 7) teab ohutu töötamise põhimõtteid ning järgib neid;
- 8) töötab meeskonnas ja tajub oma võimeid ühistöös;
- 9) käitub teadliku tarbijana;
- 10) väärtustab ja hoiab pärimuskultuuri ning teadvustab oma kohta mitmekultuurilises maailmas.

KOOLIASTME ÕPITULEMUSED

I kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) töötab õpetaja juhendamisel, kasutades sobivaid materjale ja lihtsamaid töötlemisviise;
- 2) tunneb rõõmu loovast tegutsemisest, leiab loovaid lahendusi ning katsetab oma mõtete ja ideede erinevaid praktilisi väljendusi;
- 3) tunneb põhitöövahendeid, materjale ja oskab neid kasutada;
- 4) arvestab ühistelt töötades kaaslastega;
- 5) kasutab materjale säästlikult;
- 6) oskab kasutada tööjuhendit ning tegutseda selle järgi üksi või koos teistega;
- 7) tunneb õpitud ainealaseid põhimõisteid;
- 8) hoiab korda ja puhtust ning järgib esmaseid ohutusnõudeid;

9) hindab ja tunnustab enda ja teiste tööd ning tunneb rõõmu oma tööst;

II kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) tunneb rõõmu üksinda ja koos teistega töö tegemisest;
- 2) tunneb ja kasutab mitmesuguseid materjale ning töövahendeid, järgib seejuures ohutusnõudeid ja hoiab korras töökoha;
- 3) loob, leiab ideid ning oskab neid esitleda;
- 4) oskab tööd jagada ja kaaslastega koos töötada;
- 5) saab aru tööjuhenditest ja selgitavatest joonistest ning oskab neid kasutada, leiab infot eri teabeallikatest;
- 6) tunneb ainealaseid põhimõisteid;
- 7) tunneb oma kodukoha ja Eesti kultuuritraditsioone ning mõistab pärandkultuuri olulisust;
- 8) väärtustab ja rakendab kokkuhoidlikke toimimiviise.

III kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) tunneb rõõmu üksinda ja koos teistega töö tegemisest;
- 2) arutleb töö ja tehnoloogia muutumise üle;
- 3) teostab oma loomingulisi ideid, kasutades selleks sobivaid tehnikaid ja materjale;
- 4) kasutab loovülesannete täitmiseks materjali kogudes nüüdisaegseid teabevahendeid ning ainekirjandust;
- 5) tunneb ja väärtustab oma ja maailma kultuuripärandit;
- 6) analüüsib enda loomingulisi ja tehnoloogiaalaseid võimeid ning teeb valikuid edasisteks õpinguteks;
- 7) tuleb toime oma tegevustega seotud igapäevase majandamisega ning käitub teadliku tarbijana

KÄSITÖÖ AINEKAVA 3. KLASS

Õppeaine tundideks jaotus: 4 perioodi, 2 tundi nädalas, kokku aastas 56 tundi

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja kujundava hindamise põhimõtetest. 3.klassis toimub hindamine 4 korda õppeaastas iga perioodi lõpus. Hindeid ei panda, iga õpilane saab õpetajalt kirjaliku analüüsiva hinnangu. Hinnangu analüüsis lähtutakse üldpädevustest. Oluline on motiveeriv tagasiside ja õpilase isikupära väärtustamine. Lisaks toimub tundides pidev suuline tagasiside ning eneseanalüüs.

Lõiming

Aineülesanded võimaldavad siduda aine eri valdkondi, luua ainevaldkonnasiseseid seoseid ning seoseid teiste õppeainetega.

1. Emakeel, inimeseõpetus: väärtushoiakute kujundamine. Pärimuskultuur ja identiteet, erinevad kultuurid ja traditsioonid. Koostöö. Eneseväljendusoskus.
2. Kunst: esemete disainimine, kavandamine, kattuvad mõisted.
3. Loodusõpetus: erinevad looduslikud materjalid ning nende omadused. Keskkonnasäästlikkus igapäevaelus.
4. Matemaatika: geomeetrilised kujundid, sümbolid-märgid, mõõtmine .
5. Kehaline kasvatus: õige tööasend, tähelepanu.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Helkuri valmistamine	Ornament kui märk Eesti rahvakunstis. Oma ornamenti paari kavandamine. Šablooni valmistamine. Materjaliõpetus: villane, helkurmaterjal. Materjali kokkuhoiu võimalused. Kangast väljalõikamine.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none">• tunneb mõisteid märk ja ornament, tikand ja kiri;• teab ornamentide võimalikke „leiukohti“ Eesti rahvakunstis;• toob õpetusega seotud näiteid igapäevaelust;• oskab kasutada rahvakunsti ainet oma loomingus;• oskab kavandada lihtsamat geomeetrilist ornamenti;

	<p>Õmblusvaru. Oma kavandi kasutamine. Töövahendid. Nõela niidamine, tikkimise alustamine ja lõpetamine. Eel-, rist- ja sämpiste. Helkuripoolte ühendamine ja sisu täitmine. Ava kinnitamine. Paela valmistamine. Valmis eseme viimistlemine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • oskab valmistada sobivat šablooni ja seda kasutada; • teab villase kanga valmistamise põhimõtet; • oskab materjali kokkuhoidlikult kasutada; • oskab šablooni kasutades kangale märkida; • teab mõistet õmblusvaru ja oskab seda oma töös kasutada; • oskab valida tööks sobivad vahendid (käärid, nõel, niit, nõelasulane); • hoiab korras oma töökoha ja panustab kogu klassi korrashoidu; • oskab oma kavandit lugeda ja vajadusel kohendada; • oskab nõela niiditada ja nõelasulast kasutada, algus- ja lõpusõlme teha; • tikib eel-, rist- ja sämppistet ning oskab vajadusel harutada; • oskab kahte detaili omavahel ühendada; • oskab valmistada keerupaela erinevaid variante; • oskab oma eset viimistleda. Valmistab helkuri.
<p>Nuku valmistamine</p>	<p>Erinevad nukud. Waldorfnuku põhimõtted. Taaskasutatud tekstiili mõiste. Kangale märkimine ja väljalõikamine. Järeliste. Nööpnõelte kasutamine. Padja õmblemine Pea ja käte modelleerimine. Silmade-suu tikkimine. Mõõtude väljaarvestamine. Juuste väljamõõtmine. Erinevad kehaosade õmblemisvõtted. Nukuriiete õmblemine.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab waldorfnuku valmistamise põhimõtteid; • arutleb, toob näiteid oma pere igapäevaelus ettetulevatest rõivaesemete taaskasutamise võimalustest; • teab tekstiili-ja rõivatööstusega seotud olulisimaid probleeme keskkonna seisukohast lähtuvalt; • teab mõistet järeliste ja oskab seda tikkida; • kasutab nööpnõelu detailide kinnitamiseks ja asukohtade märkimiseks; • oskab õpitud oskusi uues olukorras rakendada; • oskab õmmelda väikest patja; • oskab tööprotsessis arvestada kaaslastega; • oskab loova leida võimalusi nukurõivaste valmistamiseks.
<p>Õmblusmasin ja šenillvaip</p>	<p>Töö õmblusmasinaga ja ohutusnõuded. Masina juhtimine. Kujundõmblemine paberil. Masina niidistamine.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab olulisi ohutusnõudeid õmblusmasinaga töötamisel; • oskab masinat juhtida ja erinevaid kujundeid paberil õmmelda;

	Lihtühendusõmblus. Õmbluslukk. Õmblusmasina juhiluba. Šenilltehnika. Kanga parem- ja pahempool. Triikimine ja ohutusnõuded. Õmlusmasina joonlaua kasutamine. Õmblusvahede lahtilõikamine. Viimistlemine.	<ul style="list-style-type: none"> • oskab masinat niidistada; • oskab õmmelda lihtühendusõmblust ja kasutada õmbluslukku; • sooritab oskuste eksamid (juhtimine, niidistamine, lihtühendusõmblus) õmblusmasina juhilubade saamiseks; • oskab valida tööks sobivad kangad, eristab kanga paremat poolt; • oskab triikida ja teab triikraua kasutuse ohutusnõudeid; • oskab kasutada õmblusmasina joonlauda; • oskab planeerida oma tööprotsessi ja koostööd paarilisega.
Lukupinal	Erinevad pinalid. Tekstiilitööstuse jäägid. Oma töö planeerimine. Vajalikud materjalid ja töövahendid. Nööpnõelte kasutamine. Õmbluslukk. Üleloomispiste.	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab tekstiilsete tööstusjääkide realiseerimisvõimalusi; • väljendab oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta; • oskab valida oma tööks sobivad töövahendid ja materjalid; • oskab kasutada nööpnõelu; • oskab kasutada õmbluse alguse ja lõpu kinnituseks õmbluslukku; • oskab tikkida üleloomispistet; • oskab valmistada tekstiilitööstusjääkidest pinalit.

KÄSITÖÖ AINEKAVA 4. KLASS

Õppeaine tundideks jaotus: 4 perioodi, 2 tundi nädalas, kokku aastas 56 tundi

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja kujundava hindamise põhimõtetest.

4.klassis toimub hindamine 4 korda õppeaastas iga perioodi lõpus. Hindeid ei panda, iga õpilane saab õpetajalt kirjaliku analüüsiva hinnangu.

Hinnangu analüüsis lähtutakse üldpädevustest. Oluline on motiveeriv tagasiside ja õpilase isikupära väärtustamine.

Lisaks toimub tundides pidev suuline tagasiside ning eneseanalüüs.

Lõiming

Aineülesanded võimaldavad siduda aine eri valdkondi, luua ainevaldkonnasiseseid seoseid ning seoseid teiste õppeainetega.

1. Emakeel, inimeseõpetus: väärtushoiakute kujundamine. Pärimuskultuur ja identiteet, erinevad kultuurid ja traditsioonid. Koostöö. Minu roll ühiskonnas. Eneseväärtusoskus.
2. Kunst: esemete disainimine, kavandamine, kattuvad mõisted.
3. Loodusõpetus: erinevad looduslikud ja tehismaterjalid ning nende omadused. Keskkonnasäästlikkus igapäevaelus.
4. Matemaatika: geomeetrised kujundid, sümbolid-märgid, mõõtmine .
5. Kehaline kasvatus: õige tööasend, tähelepanu.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Ristpiste tikandiga nõelaraamat	Kinnas Eesti rahvatraditsioonides. Eesti kindakirjad. Kirjakord. Tikandi kavand. Kirja lugemine. Kaader. Tikkimismaterjalid ja töövahendid. Ristpiste. Pistete alustamine ja lõpetamine. Tikandi viimistlemine. Nõelaraamatu õmblemine. Näituseks ettevalmistamine.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • teab kindaga seotud olulisimaid rahvatraditsioone; • tunneb mõistet kirjakord ja oskab seda kasutada; • oskab kirjakorra abil suurendada kirjapinda; • oskab kirjapinnal kadreerida tikandiks sobiliku suuruse; • oskab valida ristpiste tikkimiseks sobivad kangad ja töövahendid; • tikib ristpistet nii üksikute pistete kui ridadena; • oskab lugeda kirjapinda ja tikkida pisted kangale; • oskab niiti tikandi alustamiseks ja lõpetamiseks kinnitada; • oskab tikandit viimistleda; • oskab valmistada lihtsat nõelaraamatut; • valmistab/viimistleb oma eseme näituseks.
Trükkimine ja toolipadja õmblemine	Tekstiiltrükk Trükkimiseks sobilikud materjalid ja töövahendid. Kavandamine. Trükkimise põhitõed. Trükiproovid. Oma kanga trükkimine. Trüki korrastamine ja kinnitamine. Täitematerjal. Täitmine. Padja õmblemine.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • tunneb tekstiiltrüki peamisi töövõtteid ja võimalusi; • tunneb vajalikke töövahendeid ja oskab valida sobivaid materjale; • lahendab loovalt oma tekstiili kujundamisülesande; • hoiab oma töö ja töökoha puhtana, korras; • kasutab trüki kuumkinnitamiseks triikrauda; • tunneb erinevaid täitematerjale ja oskab neid oma ülesande tarvis kasutada; • oskab kasutada eelnevalt õpituid oskusi ja õmbleb trükitud

		tekstiilist toolipadja.
Lapitehnika	Lapitehnikad. Ajalugu ja tänapäev. Kavandamine. Materjalide valimine ja ettevalmistamine. Lapitehnika põhiõmblused. Detailide ühendamine ja viimistlemine. Lapitehnika pinna esemeks õmblemine	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • teab lapitehnika kujunemislugu ja tunneb ära lapitehnika kaasaja tekstiilikunsti; • oskab kavandada lapitehnika põhimõttel erinevaid kavandeid; • oskab valida ja ettevalmistada lapitehnikaks sobivaid materjale; • oskab detaile omavahel lapitehnika põhimõttel ühendada ja neid seejärel viimistleda; • kasutab varasemalt õpitud oskusi ja valmistab lapitehnika kangast kasutades eseme; • oskab juhtida ja planeerida oma tööprotsessi eseme valmimiseni.
Hea tegu. Traditsioonilised paelad.	Hea tegu ja heategu. Arutelu. Eesti traditsioonilised paelad ja nendega seotud traditsioonid. Erinevad paelaliigid. Otstarve. Keerupael. Punupaelad. Paelte otste viimistlemine. Tutt. Tuti materjali ettevalmistamine. Tuttide valmistamine. Paelte viimistlemine.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • arutleb mõistete hea tegu ja heategu teemal; • arutleb oma võimaluste üle panustada kooli ühistegevuste heaks; • teab paeltega seotud traditsioone Eesti pärimuskultuuris; • eristab erinevaid paelatehnikaid; • valmistab mitmekordset keerupaela; • valmistab 3-ja 4-ga lõngaga põimpaela; • teab paelte otse erinevaid viimistlemisvõtteid; • oskab viimistleda paelte otsi kangaribadest tuttidega; • oskab paela viimistleda; • valmistab erineva otstarbega paelad.

KÄSITÖÖ AINEKAVA 5. KLASS

Õppeaine tundideks jaotus: 3 perioodi, 2 tundi nädalas, kokku aastas 42 tundi

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja kujundava hindamise põhimõtetest.

5.klassis toimub hindamine 3 korda õppeaastas iga perioodi lõpus. Õpilane saab hinde ja kirjaliku analüüsiva hinnangu. Hinnangu analüüsis lähtutakse üldpädevustest ning õpilase eneseanalüüsist. Oluline on motiveeriv tagasiside ja õpilase isikupära väärtustamine. Lisaks toimub tundides pidev suuline tagasiside ning eneseanalüüs ja protsessihindamine.

Lõiming

Aineülesanded võimaldavad siduda aine eri valdkondi, luua ainevaldkonnasiseseid seoseid ning seoseid teiste õppeainetega.

1. Emakeel: pärimuskultuur, eneseväljendusoskus, funktsionaalne lugemisoskus.
2. Võõrkeel: oluliste materjalide ja vahendite võõrkeelsed nimetused.
3. Inimeseõpetus: identiteet, koostöö..
4. Ajalugu: pärimuskultuur ja erinevad kultuurid ja traditsioonid.
5. Kunst: esemete disainimine, kavandamine, kattuvad mõisted.
6. Loodusõpetus: erinevad looduslikud materjalid ning nende töötlemine ja omadused. Keskkonnasäästlikkus igapäevaelus. Aine protsessid (villa omaduste mõjutamine). Taimede kasutamine lõnga valmistamise protsessis.
7. Matemaatika: geomeetrilised kujundid, sümbolid-märgid, mõõtmine , andmete hankimine ja süstematiseerimine, ristvõrrand.
8. Kehaline kasvatus: õige tööasend, tähelepanu, koordinatsioon.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Villatööd ja kudumine	Peamised tekstiilsed materjalid. Etnograafilised esemed. Muuseumikülustus. Villast lõngani: kraasimine, ketramine. Viht ja kera. Lõnga pesemine. Lõnga värvimine. Kudumid. Eesti traditsioonilised kudumid. Kudumiseks vajalikud töövahendid ja lõngad. Lõngavöö. Algusilmus. Silmuste loomine. Parem- ja pahempidine silmus. Värvi vahetamine. Koepind. Kavandamine. Tööproov.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • teab peamisi looduslikke ja sünteetilisi tekstiilmaterjale; • teab Eesti traditsioonilisi kudumeid; • külastab Eesti Vabaõhumuuseumi tekstiilifondi; • oskab villa kraasida käsi- ja trummelkraasiga; • oskab villa kedervarrega kedrata; • oskab lõnga vihti ja kerasse kerida; • oskab lõnga pesemiseks valida sobiva pesuaine, temperatuuri ja meetodi; • teab taimedega lõngavärvimise põhimõtet ja meetodit; • oskab valida kudumiseks sobivad vardad ja lõnga; • oskab lugeda lõngavööl olevat informatsiooni; • koob tööproovi oma töövahenditega; • loob kavandi ja tegevusplaani õpitud tehnika kasutamiseks;

	<p>Eseme mõõtudele vastava silmuste arvu arvutamine. Eseme kudumine. Kudumite viimistlemine. Kudumite hooldamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • oskab kasutada ristvõrrandit ja arvutab tööproovi abil eseme valmistamiseks sobiva arvu silmuseid; • oskab moodustada algsilmust ja luua silmuseid; • koob parempidist ja pahempidist silmust; • tunneb ripspinda; • oskab vahetada värvi; • oskab peita lõngaotsad ja aurutada kudumit; • teab kudumite hooldamise tingimusi.
<p>Plaadipakendi õmblemine. Hea tegu – kooli kingitus.</p>	<p>Mina kooli esindajana. Kingitus. Arutelu. Pakendid. Tööjoonise lugemine. Tööjuhendi kasutamine. Vooder ja tugevdused. Kangast väljalõikamine. Pakendi õmblemine. Pakendi viimistlemine.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõtestab oma tegevust kooli esindajana, väljendab oma seisukohti arutelu teemadel; • märkab erinevaid pakendi materjale ja mudeleid; • oskab lihtsama pakendi valmistamiseks väljaarvutada välja plaadi pakendi valmistamiseks sobivad mõõdud; • kasutab tööjoonist vajalike andmete hankimiseks; • kasutab tööjuhendit materjali väljalõikamiseks ja õmblemiseks; • kasutab varasemalt õpitud oskusi plaadipakendi valmistamiseks; • mõistab voodri kasutamise otstarvet ja oskab hinnata tugevduste vajadust; • oskab eset viimistleda; • valmistab voodri ja tugevdustega plaadipakendi.
<p>Heegeldamine</p>	<p>Heegeltehnika kasutusvaldkonnad. Töövahendid ja lõng. Algsilmus ja ahelsilmuste rida. Rea algus ja rea heegeldus. Kinnissilmus. Ühekordne ja kahekordne samm. Heegelpinna ääred. Värvi vahetus. Kavandamine. Oma eseme heegeldamine.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eristab lihtsamaid heegel- ja koepindu; • teab peamisi heegeltehnika kasutusvaldkondi; • oskab valida oma tööks sobivad töövahendid ja materjalid; • rakendab varem õpitud oskusi (kudumise algussilmus) ja heegeldab ahelsilmuste rida; • heegeldab kinnissilmust, ühe- ja kahekordset sammast; • oskab hoida heegelrea algust ja lõppu, ääri; • oskab vajadusel vahetada lõngavärvi; • märkab kaaslast ja aitab vajadusel tehnika omandamisel;

	Heegelpinnast esemeks. Heegeldatud esemete viimistlemine ja hooldamine.	<ul style="list-style-type: none"> • leiab idee ülesandele: heegelpinnast esemeks ning kujutab seda kavandil; • kasutab varasemalt õpitud oskusi heegelpinnast eseme valmistamiseks; • oskab heegelpinda viimistleda ja hooldada; • valmistab lihtsama heegeldatud eseme;
--	--	---

KÄSITÖÖ AINEKAVA 6. KLASS

Õppeaine tundideks jaotus: 3 perioodi, 2 tundi nädalas, kokku aastas 42 tundi

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja kujundava hindamise põhimõtetest.

6.klassis toimub hindamine 3 korda õppeaastas iga perioodi lõpus. Õpilane saab hinde ja kirjaliku analüüsiva hinnangu. Hinnangu analüüsis lähtutakse üldpädevustest ning õpilase eneseanalüüsist. Oluline on motiveeriv tagasiside ja õpilase isikupära väärtustamine.

Lisaks toimub tundides pidev suuline tagasiside ning eneseanalüüs ja protsessihindamine.

Lõiming

Aineülesanded võimaldavad siduda aine eri valdkondi, luua ainevaldkonnasiseseid seoseid ning seoseid teiste õppeainetega.

1. Emakeel: pärimuskultuur, eneseväljendusoskus, funktsionaalne lugemisoskus.
2. Võõrkeel: oluliste materjalide ja vahendite võõrkeelsed nimetused.
3. Inimeseõpetus: identiteet, koostöö..
4. Ajalugu: pärimuskultuur ja erinevad kultuurid ja traditsioonid.
5. Kunst: esemete disainimine, kavandamine, kattuvad mõisted.
6. Loodusõpetus: erinevad looduslikud materjalid ning nende töötlemine ja omadused. Keskkonnasäästlikkus igapäevaelus. Aine protsessid (villa omaduste mõjutamine). Taimede kasutamine lõnga valmistamise protsessis.
7. Matemaatika: geomeetrilised kujundid, sümbolid-märgid, mõõtmine, andmete hankimine ja süstematiseerimine, ristvõrrand, jooniste ja skeemide lugemine.
8. Kehaline kasvatus: õige tööasend, tähelepanu, koordinatsioon.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Kinda kudumine	Erinevad kindad ja nende otstarve. Referaat kindaga seonduvalt. Ettekanded ja arutelu. Etnograafilised eesti kindad muuseumis. Oma kindapaari kavandamine. Kindaosad. Sukavardad. Ringselt kudumine. Sooniku kudumine. Tööproov. Silmuste väljaarvutamine. Kinda randmeosa. Kinda labaosa. Õhksilmus. Pöidlaava. Silmuste arvutamine. Silmuste loomine. Kinda ots. Pöidla kudumine. Silmuste arvestamine Kinda viimistlemine.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • teab erinevaid kindaliike ja nende otstarvet; • otsib ja valib internetist jm allikatest infot kinda kohta; • oskab oma referaati vormistada ja ettekanda; • kuulab kaaslast ja arutleb; • külastab Vabaõhumuuseumi kindakogu; • kavandab oma kindapaari; • teab kindaosade nimetusi; • valib kinnaste kudumiseks sobivad vardad ja lõnga; • oskab ringselt kududa; • oskab ringselt soovikut kududa; • koob tööproovi ja oskab selle abil väljaarvutada vajamineva silmuste arvu; • oskab vajadusel kindalabaosa suurendada õhksilmuste abil; • oskab väljaarvestada pöidlaava asukoha ja silmuste arvu, luua uued silmused; • oskab hajutatud silmustega kinda otsa kududa; • oskab arvestada pöidla kudumiseks vajaminev arv silmuseid ja kududa põialt; • oskab kinda viimistlemiseks kasutada vormi; • valmistab kindapaari.
Motiivheegeldus	Erinevad motiividega heegelduspinnad. Silmuste tingmärgid. Mustriskeem. Rea algus ja lõpp. Kaaslase juhendamine. Motiivide heegeldamine. Motiivide ühendamine. Motiivide viimistlemine.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • teab põhisilmuste tingmärke; • heegeldab mustriskeemi abil ridade kaupa; • jälgib rea algust ja lõppu; • juhendab kaaslast mõlema osapoole tehnika paremaks omandamiseks; • oskab motiive ühendada heegeldades ja õmmeldes; • oskab viimistleda motiivid.
Kombineeritud	Motiivide kasutamine tarbeesemeks.	Õpilane:

tehnikad	Kavandamine. Tegevuste planeerimine. Iseseisev tegevuste juhtimine. Eseme viimistlemine.	<ul style="list-style-type: none"> • kujutab kavandil oma motiivheegelduse kasutusvõimalikkuse valmis esemeks; • planeerib oma eseme valmistamise tehnikad ja tegevuskava; • tutvustab valitud ideed ja lahendust õpetajale; • varem õpitud oskuste/tehnikate abil valmistab motiivheegelduspinda kasutades tarbeeseme; • viimistleb eseme.
----------	---	--

KÄSITÖÖ AINEKAVA 7. KLASS

Õppeaine tundideks jaotus: 2 perioodi, 3 tundi nädalas, kokku aastas 42 tundi

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja kujundava hindamise põhimõtetest.

7.klassis toimub hindamine 3 korda õppeaastas iga perioodi lõpus. Õpilane saab hinde ja kirjaliku analüüsiva hinnangu. Hinnangu analüüsis lähtutakse üldpädevustest ning õpilase eneseanalüüsist. Oluline on motiveeriv tagasiside ja õpilase isikupära väärtustamine.

Lisaks toimub tundides pidev suuline tagasiside ning eneseanalüüs ja protsessihindamine.

Lõiming

Aineülesanded võimaldavad siduda aine eri valdkondi, luua ainevaldkonnasiseseid seoseid ning seoseid teiste õppeainetega.

1. Emakeel: sõnavara, eneseväljendusoskus, funktsionaalne lugemisoskus.
2. Võõrkeel: oluliste materjalide ja vahendite võõrkeelsed nimetused.
3. Ajalugu: Eesti muinasaja kuldaeg, tehnoloogiad ja traditsioonid. Arheoloogia valdkond ja töömeetodid.
4. Kunst: esemete disainimine, kavandamine, kattuvad mõisted. Eesti tarbe- ja moekunst. Näituse kujundamine.
5. Loodusteadused: erinevad materjalid ning nende omadused. Keskkonnasäästlikkus igapäevaelus. Aine protsessid. Loodusmaterjali kasutamine tööriistamaterjalina.
6. Matemaatika: geomeetrilised kujundid, mõõtmine, andmete hankimine ja süstematiseerimine, jooniste ja skeemide lugemine, tegevusprotsessi ratsionaliseerimine.
7. Kehaline kasvatus: õige tööasend, tähelepanu, koordinatsioon.
8. Sotsiaalvaldkond: koostöö, grupitöö organiseerimine ja juhtimine, eneseanalüüs.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Ajaloolised tehnikad	<p>Eluolu Eestis 1200.a. Grupitöö. Arutelu. Tekstiilised tehnoloogiad. Paralleel tänapäevaga. Arheoloogilised leiud materjalide säilimise- säilitamine. Roikateljed. Telje ehitamine. Gruppide tegevused. Teljel kudumine. Pronksspiraalid, ajalugu, leiukohad ja esemed. Tehnika ja materjalid. Põimimine pronksspiraalidega. Kukru valmistamine.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • selgitab ja põhjendab grupis oma ettepanekuid, kuulab ja arvestab kaaslaste ettepanekutega ühise tulemi eesmärgil; • kasutab varasemalt õpitud teadmisi ajaloolise olukorra mõtestamiseks; • tutvub Eesti arheoloogiliste leidudega ja teab tekstiilmaterjali säilimise ja säilitamise tingimusi; • teab põhilisi muinasaegseid tekstiilseid tehnoloogiaid; • kasutab rekonstrueeritud roikatelje kujutist reaalse roikatelje töökorda seadmiseks; • osaleb gruppidegevuses, võtab vastutuse uudse tehnoloogia rakendamisel koostöös kaaslastega; • tutvub jooniste abil kangakudumise põhimõttega; • oskab kasutada roikatelgi kanga kudumiseks; • teab pronksspiraalide kasutusala ja peamisi leiukohti Eestis. • oskab valmistada spiraale; • kasutab pronksspiraale lõngapõimingutes; • oskab valmistada lihtsamat õmblusteta kukrut.
Särgi disaintrükk	<p>T-särgid ja trükipildid. Sõnum ja sõnumi kandja. Arutelu. Tekstiilised trükitehnikad. Erinevad trükitehnikad: pakutrükk, šabloon – või kiletrükk, siiditrükk, fotosiirdetrükk, taimedega trükkimine. Trükkimise esteetika. Kompositsioon. Töövahendid, abivahendid ja värvid. Kanga ettevalmistamine. Põhimõisted. Trükiproovid. Kavandamine.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutvub erinevate t-särgi trükikujutistega interneti vahenduse; • osaleb ühisarutelus sõnumikandja rolli võimaluste üle tänases ühiskonnas; • tunneb põhilisi tekstiiltrükitehnikaid; • oskab kasutada erinevateks trükitehnikaks sobivaid töö- ja abivahendeid; • katsetab erinevate trükitehnikatega; • katsetab erinevaid kompositsioone, ideid; • oskab tekstiilmaterjali ja tööpinda trükkimiseks ettevalmistada; • kavandab oma särgile disaintrüki; • trükib oma idee särgile.

KÄSITÖÖ AINEKAVA 8. KLASS**Õppeaine tundideks jaotus: 2 perioodi, 3 tundi nädalas, kokku aastas 42 tundi****Hindamine**

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja kujundava hindamise põhimõtetest.

8.klassis toimub hindamine 3 korda õppeaastas iga perioodi lõpus. Õpilane saab hinde ja kirjaliku analüüsiva hinnangu. Hinnangu analüüsis lähtutakse üldpädevustest ning õpilase eneseanalüüsist. Oluline on motiveeriv tagasiside ja õpilase isikupära väärtustamine.

Lisaks toimub tundides pidev suuline tagasiside ning eneseanalüüs ja protsessihindamine.

Lõiming

Aineülesanded võimaldavad siduda aine eri valdkondi, luua ainevaldkonnasiseseid seoseid ning seoseid teiste õppeainetega.

1. Emakeel: pärimuskultuur, sõnavara, eneseväärdusoskus, funktsionaalne lugemisoskus.
2. Võõrkeel: oluliste materjalide ja vahendite, protsesside ja esemete võõrkeelsed nimetused.
3. Ajalugu: pärimuskultuur, maailma rahvaste kultuurid ja traditsioonid. Kunsti lugu ajas.
4. Kunst: esemete disainimine, kavandamine, tootearendusprotsess. Kunstiajalugu. Kattuvad mõisted. Eesti tarbekunst. Näituse kujundamine.
5. Loodusteadused: erinevad materjalid ning nende omadused. Keskkonnasäästlikkus igapäevaelus. Aine protsessid. Värv füüsika. Vaikus.
6. Matemaatika: geomeetrilised kujundid, sümbolid-märgid, mõõtmine, andmete hankimine ja süstematiseerimine, jooniste ja skeemide lugemine, tegevusprotsessi ratsionaliseerimine.
7. Kehaline kasvatus: õige tööasend, tähelepanu, koordineerimine.
8. Sotsiaalvaldkond: koostöö, grupitöö organiseerimine ja juhtimine, eneseanalüüs, filosoofilised mõisted.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Ornamendiõpetus	Ornament ajas ja ruumis. Eesti ornamentika. Tekstiilne ornament. Eestlaste värvimaailm. Arutelu.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • oskab leida erinevatest valdkondadest ornamentaalseid ilminguid;

	<p>Põhimõisted: piiratud pind, geomeetiline, sümmeetriline, tasakaal, korduv, rütmiline. Oma ornamendi loomine.</p> <p>I etapp –ornamendi kujutamine graafiliselt must-valgel paberil.</p> <p>II – etapp. Oma ornamendi kujutamine värviliselt paberil.</p> <p>III - etapp. Oma ornamendi kirjamine tekstiilile.</p> <p>IV – etapp. Oma ornamendile korduse loomine paberil.</p> <p>V – etapp. Oma ornamendi kirjeldamine verbaalselt.</p> <p>VI – etapp. Ornamendirea alusele vormistamine ja näituseks ettevalmistamine. Näituse ülespanemine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb Eesti tekstiilse ornamendiga seotud levinumaid esemeid; • arutleb teemal: värviantropoloogilised oletused muistsete eestlaste värvimaailma kujunemise kohta; • tunneb põhimõisteid ornamentaalse geomeetria põhimõisteid; • oskab luua ornamentaalse geomeetria põhimõtetele tuginedes oma ornamendi; • suudab oma algideed vormistada erinevates tehnikates, värvides ja materjalides; • oskab kasutada ornamendi kujutamiseks must-valget graafikat; • otsib värvide eendumisi ja taandumisi ning vormistab oma ornamendi struktuuri värviliselt; • kasutab varasemalt õpitud oskusi ja kirjab oma ornamendi tekstiilile; • loob oma ornamendile kordused piiratud pinna tingimustes; • kasutab ornamendi kirjeldamiseks verbaalset vormi- keelt; • vormistab oma ornamendietapid näituse tingimustele vastavaks; • osaleb näituse kujundamisel ja ülespanemisel..
<p>Vaikuse tuba</p>	<p>Vaikuse toa filosoofia. Ühisprojekti tutvustus. Tootearendus. Ideest-esemeni koos esemeloo ja pakendiga. Ideede loomine. Vaikuse sõnumiga esemed. Materjalide ja ideede läbikatsetamine. Vahearuanded. Detailise tegevus- ja ajaplaani koostamine. Töö gruppides. Esemete eksponeerimine. Vaikuse toa tegevuses osalemine. Kokkuvõtted ja tagasiside.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaleb ülekoolilise tähtsusega 8. Ja 9.klasside ühisprojekti; • mõtestab enda jaoks vaikuse olemasolu tema igapäevaelus; • tutvub erinevate kunstnike mõtete ja nende loominguga, kes maailmas vaikuse teemat on käsitlenud; • teab tootearendusprotsessi erinevaid etappe; • kavandab erinevaid temaatilisi sõnumiga esemeid; • katsetab esialgseid ideid, tehnoloogiaid ja materjale; • tutvustab oma ideid ja esialgseid katsetusi ühisprojekti osalenutele; • arvestab tagasiside ja tekkinud küsimustega ning koostab detailse tegevus- ja ajaplaani; • jagab oma grupikaaslastega tööetapid ja tegevused ning võtab vastutuse konkreetse tööetapi eest;

		<ul style="list-style-type: none"> • esemete ja pakendite valmistamine, esemeloo korrastamine; • valmistab esemed lõplikult; • teab, milliste printsiipidega tuleb esemete eksponeerimisel arvestada ja kasutab neid teadmisi oma esemete eksponeerimisel; • osaleb Vaikuse toa tegevustes; • koostab isikliku tagasiside ja osaleb kokkuvõtval ühiskoosolekul.
--	--	--

KÄSITÖÖ AINEKAVA 9. KLASS

Õppeaine tundideks jaotus: 2 perioodi, 3 tundi nädalas, kokku aastas 42 tundi.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja kujundava hindamise põhimõtetest.

9.klassis toimub hindamine 3 korda õppeaastas iga perioodi lõpus. Õpilane saab hinde ja kirjaliku analüüsiva hinnangu. Hinnangu analüüsis lähtutakse üldpädevustest ning õpilase eneseanalüüsist. Oluline on motiveeriv tagasiside ja õpilase isikupära väärtustamine.

Lisaks toimub tundides pidev suuline tagasiside ning eneseanalüüs ja protsessihindamine.

Lõiming

Aineülesanded võimaldavad siduda aine eri valdkondi, luua ainevaldkonnasiseseid seoseid ning seoseid teiste õppeainetega.

1. Emakeel: sõnavara, eneseväljendusoskus, funktsionaalne lugemisoskus.
2. Võõrkeel: oluliste materjalide ja vahendite, protsesside ja esemete võõrkeelsed nimetused.
3. Ajalugu: maailma rahvaste kultuurid ja traditsioonid (Jaapan). Rõivaajalugu.
4. Kunst: esemete disainimine, kavandamine, tootearendusprotsess. Kattuvad mõisted. Eesti moekunst. Näituse kujundamine.
5. Loodusteadused: erinevad materjalid ning nende omadused. Keskkonnasäästlikkus igapäevaelus. Aine protsessid. Värvide ja värvimise füüsika ja keemia.
6. Matemaatika: geomeetrised kujundid, mõõtmine, andmete hankimine ja süstematiseerimine, jooniste ja skeemide lugemine, lõigete kohandamine, tegevusprotsessi ratsionaliseerimine.
7. Kehaline kasvatus: õige tööasend, tähelepanu, koordineerimine.
8. Sotsiaalvaldkond: koostöö, eneseanalüüs, grupitöö organiseerimine ja juhtimine. filosoofilised mõisted.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Käsitöötehnika maailmakultuuris	Erinevatele maailma paikadele omased käsitöötehnikad. Kultuuri sõnumid. Arutelu. Jaapan. Jaapani kultuurilugu. Shibori. Kasutus. Iseseisev andmekogumine. Kogutud teave tutvustamine. Arutelu. Tehnikale sobivad materjalid, töövahendid. Siid. Värviprotsess ja kasutatavad värvid. Sõlmimine ja kinnitussõlmed. Õmblemine ja kinnitussõlmed. Bambustoru tehnika. Vabakatsetus. Tööproovidest eseme õmblemine.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • tutvub erinevate levinumate käsitöötehnikatega maailmas; • osaleb ühisarutelul erinevate kultuuride visuaalsete sõnumite mõtestamisel/mõistatamisel; • teab Jaapani kultuurile omaseid ilminguid ja elemente; • uurib iseseisvalt Jaapani kultuuritraditsioonide ja shibori tehnika kohta; • kogutud teavet tutvustades oskab selekteerida käesolevas arutelus veel mitte käsitletud infot; • teab siidikiust lõnga valmistmist ja sellest kanga valmistamise põhietappe; • teab värviprotsessi põhietappe ja osaleb oma grupiga vähemalt ühe värviteo juhtimisel; • oskab valida tehnikale sobivaid töövahendeid; • oskab kasutada levinumaid shibori tehnikaid ja sobivaid sõlmi; • katsetab õpitud tehnikaid ühendades, kohandades; • valmistab hulga tööproove; • valmistab õpitud oskuste abil tööproovidest eseme.
Rõivaeseme disainimine ja õmblemine	Disanrõivas. Disainerid. Rõivasõnumid. Arutelu. Protsess loomingu tarbijani. Idee kavandamine. Oma tööprotsessi planeerimine. Lisainfo hankimine interneti vahendusel. Lõike võtmine ja kohandamine. Kanga kulu arvestamine. Lõike kangale paigutamine ja väljalõikamine. I proov. Korrastamine. Erinevad õmblusvõtted.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • tutvub erinevate Eesti rõivadisainerite ja nende loominguga; • teab disainrõiva valmimise protsessi ideest valmis esemeni; • osaleb ühisarutelus teemal kas ja milliseid sõnumeid edastab rõivas kandja kohta; • kavandab oma rõivaeseme; • planeerib oma tegevuse protsessi; • oskab oma tegevuse paremaks planeerimiseks leida lisateavet internetist (video, skeemid, joonised); • oskab ajakirjadest võtta lõiget ja seda sobivaks kohendada;

	<p>Eseme erinevate detailide viimistlemine. II proov. Korrastamine. Eseme viimistlemine ja lõpuni valmistamine. Tagasiside oma tööprotsessi planeerimisele.</p>	<ul style="list-style-type: none">• oskab oma rõivaseme valmistamiseks vajaliku materjalikoguse väljaarvestada;• oskab lõiget kokkuhoidlikult kangale paigutada;• oskab ettevalmistada esimest proovi ja teha vajalikke korrastusi;• teab, kuidas õmmeldakse lukku, värvilt, kante;• valmistab ette teise proovi ja viib läbi vajalikud korrastused;• valmistab oma rõivaeseme;• oskab võrrelda, analüüsida töö alguses planeeritud ja töö käigus kujunenud tegevusprotsessi soodustavaid ja takistavaid tegureid.
--	---	--

KUNSTIAJALUGU. AINEKAVA GÜMNAASIUMIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Gümnaasiumi kunstiõpetuse lähteülesanne on toetada õpilase tervikliku maailmapildi kujunemist, milles on oluline osa kunstiloo ja nüüdisaegse visuaalse keskkonna tundmaõppimisel. Gümnaasiumi kunstiõpe loob baasi kunsti ja visuaalkultuuri vormi- ja pildikeele mõistmiseks. Õppes on kandev osa eri ajastute kujutluslaadide võrdlusel ning kirjeldusel, uuritakse seoseid ühiskonnas ja kultuuris toimunuga. Õppeaine näitab ajastu kunsti seoseid üldise mõtteviisiga, tuuakse esile kultuuri ja elukorralduse muutumise ühiskondlikke tegureid: religiooni, valitsemiskorra mõju ning tehnika ja majanduse arengut. Vaadeldakse kunstivoolude paljusust ja eelnevate stiilide ja ajastute mõju järgnevatele. Luuakse seoseid erinevate kunsti liikide ja kultuurinähtuste vahel, et tekiks terviklik pilt vastavas ajastust. Oluline on kunsti ja visuaalse kultuuri mõtestamine tänapäeva kultuuri kontekstis ja selle tõlgendamise mitmekesisus. Kunsti käsitlemisel tuuakse paralleele Eesti kunsti ja kultuuriga. Kunstiõppe ülesanne on toetada õpilase loova mõtlemise, seoste loomise ja probleemilahenduse oskuste arenemist. See aitab analüüsida ja mõtestada meid ümbritsevat visuaalset keskkonda.

Gümnaasiumi kunstiõpetus annab sisulis- struktuurilise ülevaate kunstiajaloost ja kunsti arengusuundadest. Luuakse seoseid ajastuid läbivate teemade vahel, mida käsitletakse nii teoreetilisel tasandil kui ka erinevas vormis loominguliste praktiliste töödena.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Gümnaasiumi kunstiõppes väärtustatakse oma kultuuri, Euroopa ja maailma kultuuripärandit ning selle seoseid nüüdiskultuuriga. Olulisel kohal on erialase terminoloogia valdamine informatsiooni vastuvõtmiseks erinevatest allikatest ning selle tõlgendamiseks, edastamiseks ja talletamiseks. Toetatakse erinevate õpistrateegiatega kasutamist. Kujundatakse valmisolekut ning oskust väljendada end visuaalses keeles kunstivahendite kaudu. Kunstialase praktilise tegevuse kaudu areneb ettevõtlikkuspädevus mille olulisteks komponentideks on ideede genereerimine, eesmärkide püstitamine, olemasolevate ressursside hindamine ning kogu tööprotsessi haldamine alates kavandamisest ja lõpetades valmis tööga. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemisel kujundatakse personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti. Sotsiaalset pädevust kujundatakse oma tunnete, mõtete ja seisukohtade väljendamise teel. Olulisel kohal on töö gruppides ja valmisolek oma ideid kaaslastega jagada ja neid koos edasi arendada ning probleemidele lahendusi leida. Suhtluspädevust arendab töö väga erinevate infoallikatega ja sealsete tekstide tõlgendamisega ning enda seisukohtade selge ja asjakohase väljendamisega.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Gümnaasiumi kunstiõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunnetab kunsti potentsiaali ning näeb selle rakendusvõimalusi nii enese elu ja tegevuse kui ka ümbritseva maailma mõtestamise, mõjutamise ning kujundamise vahendina;
- 2) orienteerub kunsti arenguloo põhilistes küsimustes ja etappides;
- 3) mõistab kunsti ja visuaalkultuuri seoseid ühiskondlike protsesside ning teiste valdkondadega;
- 4) tajub nüüdisaegse kunsti olemust (kontekstuaalsust, kontseptuaalsust jne) ning aktsepteerib selle mitmekesisust;
- 5) oskab uudishimulikult ning loovalt püstitada, tõlgendada ja lahendada erineva iseloomuga probleemilahenduslikke ülesandeid;
- 6) rakendab loovas eneseväljenduses erinevaid kunstilisi väljendusvahendeid ja tehnilisi võtteid;
- 7) väärtustab ning toetab uuenduslikku, inimsõbralikku ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;

KOOLIASTME ÕPITULEMUSED

Gümnaasiumi õpitulemused kajastavad õpilase rahuldavat saavutust.

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) seostab kunsti arengusuundi ja ilminguid ühiskonnaelu korralduse, religiooni, teaduse, tehnoloogia jm. mõjudega, on salliv kultuurierinevuste suhtes;
- 2) tunneb visuaalse kultuuri kui valdkonna ülesehitust ja seoseid peamiste tegevusalade tasandil (kunst, arhitektuur, disain, visuaalne kommunikatsioon jne);
- 3) märkab ning mõistab kunsti ja visuaalkultuuri mõjusid ühiskonnale ning keskkonnale nii ajaloo kui ka tänapäeval;
- 4) võrdleb ja analüüsib kunstiteoseid, otsides neis vastava ajastu temaatikat, sõnumeid ning visuaalset vormikeelt; iseloomustab üldjoontes kunstiteoste ajalist ja stiililist kuuluvust;
- 5) tõlgendab ning analüüsib nüüdiskunsti teoseid ja erinevaid teostusviise (nt. maal, installatsioon, video, kohaspetsiifiline kunst) ning märkab nüüdiskunsti seoseid teiste valdkondadega (nt. meedia, reklaam, poliitika);
- 6) väärtustab uuenduslikku, inimsõbralikku ja keskkonnasäästlikku arhitektuuri ja disaini; analüüsib ning võrdleb esemelise keskkonna ja visuaalse kommunikatsiooni ilminguid;
- 7) püstitab iseseisvalt loomingulisi ja uurimisülesandeid ning otsib neile lahendusi, arendades kontseptsioone ja kavandades teoseid;
- 8) rakendab oma ideede väljendamiseks sobivaid visuaalseid ja kunstilisi väljendusvahendeid ning tehnilisi töövõtteid ja – vahendeid; oskab ning julgeb eksperimenteerida;

- 9) on oma loovates lahendustes eetiline; mõistab kunstniku vastutust; arvestab keskkonna- ja kultuuripärandi kaitse nõudmisi;
 10) esitleb oma loomingut ja uurimustulemusi, kasutades ainealast terminoloogiat;

KUNSTIAJALUGU. I KURSUS

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest ja kooli hindamisjuhendist. Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. I kursusel toimub hindamine kursuse lõpus. Kursuse lõppedes sooritavad õpilased arvestustöö kogu kursuse jooksul õpitud materjali ulatuses.

Lõiming:

Nüüdisaegsele kultuurile on omane interdistsiplinaarsus. Kunst on seotud paljude inimtegevuse valdkondadega ja ajastu mõtteviisidega.

Kunstile on omane lisaks teoreetilisele õppele ka õpilaste aktiivne loometegevus. Praktilised tööd kunstis on seotud erinevate ajastute, igapäeva elu ja aktuaalsete probleemidega. Kasuks tulevad kõigis aines õpitud teadmised. Kunstiteoste loomiseks kasutatakse erinevaid tehnikaid ja materjale, nende esitlemiseks rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka tänapäevaseid tehnoloogilisi vahendeid.

Lisaks praktilisele, käelisele tegevusele on oluline erinevate ajastute kunstiteoste võrdlemine, analüüs ja tõlgendamine. Kunstis, muusikas, kirjanduses ja ajaloo õpitakse tundma erinevate ajastute eetilisi- ja esteetilisi tõekspidamisi ning nende seotust sotsiaalsete, majanduslike, ideoloogiliste, tehnoloogiliste jm. mõjutajatega. Kunstiainetes on võimalik teha koostööd teiste ainete ja ainevaldkondade piire ületavate projektide kaudu.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Kunsti roll eri ajastutel	Kunsti terminoloogia, kunsti liigid. Kunstikultuuri üldistav ajatelg. Kunstiteoste sõnum ja vorm eri ajastutel. Lugude ja sümbolite ringlus läbi sajandite. Kunstiteoste analüüsi ja ja tõlgendamise erinevad meetodid	Gümnaasiumi lõpetaja: <ul style="list-style-type: none"> Loob seoseid kunsti arengusuundade ja ühiskonnaelu korralduse, religiooni, teaduse, tehnoloogia jne. mõjudega.

	(vormiline, märgiline, sotsiaalne).	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb visuaalse kultuuri kui valdkonna ülesehitust ja seoseid peamiste tegevusalade tasandil (arhitektuur, kujutav kunst, disain). • Püstitab iseseisvalt loomingulisi ja uurimisülesandeid ning otsib neile loovaid lahendusi. • Rakendab oma ideede väljendamiseks sobivaid visuaalseid ja kunstilisi väljendusvahendeid ning tehnilisi töövõtteid ja - vahendeid, oskab ning julgeb eksperimenteerida. • Tunneb olulisemaid kunstistiile, kunstnikke ja nende loomingut. • Praktilises loometegevuses rakendatakse nii traditsioonilisi kunstitehnikaid kui ka nüüdisaegseid infotehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja õppevahendeid.
Kunsti tekkimine, vanimad kõrgkultuurid	Kunsti tekke teooriad. Esiaja kunst. Mesopotaamia, Egiptuse kunst.	
Antiikaja kunst	Vana-Kreeka kunst. Vana-Rooma kunst.	
Keskaja kunst	Kunst ja religioon Romaani stiil Gooti stiil	
Renessanss	Inimesekeskse maailmapildi kujunemine. Kunst ja teadus. Trükikunst. Kunstniku roll ühiskonnas. Vararenessanss. Kõrgrenessanss.	
Barokk	Baroki eriilmelisus (kiriklik-, õukondlik-, kodanlik kunst). Barokkkunst erinevates maades	
Klassitsism ja romantism	Antiigipärandi mõju ja valgustusajastu ideed. Sama sajand, erinevad vaated. Romantismi väljendus eri maade maalikunstis.	
Realism	Tõearmastus	
Sümbolism ja juugend	Tervikliku stiili taotlus.	

KUNSTIAJALUGU. AINEKAVA II KURSUS

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest ja kooli hindamisjuhendist. Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. II kursusel toimub hindamine kursuse lõpus, kursuse lõppedes sooritavad õpilased arvestustöö kogu kursuse jooksul õpitud materjali ulatuses.

Lõiming:

Nüüdisaegsele kultuurile on omane interdistsiplinaarsus. Kunst on seotud paljude inimtegevuse valdkondadega ja ajastu mõtteviisidega.

Kunstile on omane lisaks teoreetilisele õppele ka õpilaste aktiivne loometegevus. Praktilised tööd kunstis on seotud erinevate ajastute, igapäeva elu ja aktuaalsete probleemidega. Kasuks tulevad kõigis aines õpitud teadmised. Kunstiteoste loomiseks kasutatakse erinevaid tehnikaid ja materjale, nende esitlemiseks rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka tänapäevaseid tehnoloogilisi vahendeid.

Lisaks praktilisele, käelisele tegevusele on oluline erinevate ajastute kunstiteoste võrdlemine, analüüs ja tõlgendamine. Kunstis, muusikas, kirjanduses ja ajaloo õpitakse tundma erinevate ajastute eetilisi- ja esteetilisi tõekspidamisi ning nende seotust sotsiaalsete, majanduslike, ideoloogiliste, tehnoloogiliste jm. mõjutajatega. Kunstiainetes on võimalik teha koostööd teiste ainete ja ainevaldkondade piire ületavate projektide kaudu.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Kunst moderniseerival ajastul	Modernistlik arhitektuur ja tööstusdisain, Bauhaus. Modernistlikud suunad (impressionism, postimpressionism, fovism, ekspressionism, futurism, kubism, konstruktivism, funktsionalism, abstraksionism, dadaism, sürrealism). Abstraktne versus figuratiivne kunst. Totalitaarsete riikide kunst (Venemaa, Saksamaa). Abstraktne ekspressionism, neodadaism, op-, kineetiline kunst.	Gümnaasiumi lõpetaja: <ul style="list-style-type: none">• Loob seoseid kunsti arengusuundade ja ühiskonnaelu korralduse, religiooni, teaduse, tehnoloogia jne. mõjudega.• Tunneb visuaalse kultuuri kui valdkonna ülesehitust ja seoseid peamiste tegevusalade tasandil (arhitektuur, kujutav kunst, disain).• Märkab visuaalkultuuri mõjusid ühiskonnale.• Püstitab iseseisvalt loomingulisi ja uurimisülesandeid ning otsib neile loovaid lahendusi.• Rakendab oma ideede väljendamiseks sobivaid visuaalseid ja kunstilisi väljendusvahendeid ning tehnilisi töövõtteid, oskab ning julgeb
Postmodernism ja nüüdiskunst	Vaatenurkade paljusus. Popkunst, hüperrealism. Igapäeva elu tungimine kunsti. Happening, performance. Kehakunst. Keskkonna- ja maakunst. Kunstiteose kui objekti	

	<p>kadumine. Kontseptualism. Postmodernism. Mäng minevikuga, tsitaat, remiks, paroodia. Sotsiaalkriitiline kunst. Kunstimeediumite paljusus. Installatsioon, foto, video. Interaktiivne meediakunst.</p>	<p>eksperimenteerida.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tunneb olulisemaid kunstivoole ja kunstnikke ning nende loomingut. • Esitleb oma loomingut ja uurimustulemusi kasutades ainealast terminoloogiat. • Praktilises kunstitegevuses rakendatakse nii traditsioonilisi kunstitehnikaid kui ka nüüdisaegseid infotehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja õppevahendeid.
<p>Keskkond, disain, Visuaalne meedia</p>	<p>Linnaplaneerimine, arhitektuur, maastikuarhitektuur, innovatsioon ja keskkonna teadlikkus disainis ja arhitektuuris. Tootedisain ja graafiline disain. Muinsuskaitse ja keskkonnakaitse, autoriõiguste probleemistik.</p>	

KUNSTIÕPETUSE AINEKAVA PÕHIKOO LIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Kunstiõppe siht on omandada visuaalne haridus ning arendada mõtlemis-, koostöö- ja eneseväljendusoskusi, et toetada isiksuslikku arengut ning toimetulekut tänapäevases mitmekultuurilises muutuv maailmas. Kunst võimaldab õpilasel tunnetada endas loojat ning toetab seeläbi aktiivse maailmavaate omaksvõttu ja ettevõtlikku ellusuhtumist. Loomise, esitamise, teoste interpreteerimise ja analüüsimise kaudu õpitakse tundma traditsioonilisi ning nüüdisaegseid kunste, nende sisu, vorme ja tähendusi, kujundatakse mõistmist ning kriitikameelt. Oluline on mõtlemise paindlikkus ning avatus kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele, mis toetavad toimetulekut kiiresti muutuv ja mitmekultuurilises maailmas. Praktiline kunstidega tegelemine arendab tundemaailma, intuiitvset ja loovat mõtlemist. Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena.

Kunstitegevused tasakaalustavad teiste ainete valdavalt verbaalset ning analüütilist mõtlemist, lisades kujundliku, sünteesiva ja intuiitvse poole. Selle tulemus on terviklik mõtlemine, mis võimaldab loovalt läheneda probleemidele, väärtustab erinevaid lahendusi ja lahendite mitmetahulisust. Kunstidega tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele.

I kooliastmes on oluline mänguline, eksperimenteeriv ja uuriv käsitlus, mis toetab laste spontaanset eneseväljendust ning julgustab märkama ja vaatlema erinevaid nähtusi. Loovtööde ainest ammutatakse nii oma elust, lähiümbrusest kui ka kunstiloost. Teadmised ja tehnilised oskused omandatakse loova tegevuse käigus. Kunstiteostest rääkimine toetab oma seisukoha, tolerantsuse ning väärtushinnangute kujunemist. Koostöö- ja arutlusoskuste arendamiseks kasutatakse lisaks individuaalsetele töödele rühmatöid.

II ja III kooliastmes pööratakse kunstiõpetuse tundides suurt tähelepanu loovuse ja eneseväljendusoskuse arendamisele. Praktiline loometegevus ja analüüs aitavad teadvustada kunsti eneseväljendusvahendina ning hinnata erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi. Väärtustatakse uute originaalsete ideede ja emotsioonide loomingulist väljendamist, rakendades õpitud teadmisi ja tehnikaid. Kunstiga tegelemise kaudu tutvutakse kunsti kommunikatsioonivahenditega, õpitakse tundma neile ainuomast visuaalset keelt ja selle seostamist nüüdisaegse igapäevaelu nähtustega.

Tundides rakendatakse erinevaid meetodeid ja töövorme. Nii uurimuslikud- kui ka praktilised rühmatööd, arutelused ja esitlused kujundavad koostöövalmidust ja on abiks loova inimese kujundamisel. Kunstiteoseid analüüsid, nende üle arutledes harjutatakse oma seisukohtade kaitsmist ja kunstile omase visuaalse keele lahtimõtestamist. Õppetegevuses tutvutakse nii kohaliku- kui ka maailma kultuuripärandi ajaloo,ga,

õpitakse väärtustama nii mineviku kui ka nüüdisaegset kunsti. Võimalusel külastatakse ka muuseume ja näitusi ning tutvutakse lähikonnas asuvate arhitektuuri- ja disainiobjektidega.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Aine õppimise osad on:

- 1) uurimine ja oma ideede arendamine;
- 2) väljendusvahendite loov rakendamine;
- 3) mõtestamine ja refleksioon.

Ülalnimetatud õppimise osad on omavahel orgaaniliselt ja tihedalt põimunud – õpilase loova ning iseseisva mõtlemisoskuse arenemine ja uute teadmiste omandamine kinnistuvad praktilise loovtegevuse kaudu. Oskuste kujunemine on järjepidev protsess ja oma kogemustega seostatakse teadmisi nüüdisaegsest maailmast: kunstiajaloo ja tänapäeva kunsti sidemetest, ruumilise keskkonna disaini ja visuaalkultuuri arengusuundadest. Oluline on avastada ja luua seoseid teistes õppeainetes käsitletavate ajastute ja teemadega. Kunsti käsitletakse nii omaette väärtussüsteemi kui ka võtmena ümbritseva elu mõtestamiseks, mõistmiseks ja tunnetamiseks. Nii ajaloo kui ka nüüdiskunsti mõistmisele annavad aluse õppekäigud muuseumidesse ja galeriidesse. Kunstiajaloo näidete valikul lähtutakse üldisematest teemadest ega taotleta kronoloogilise ülevaate andmist. Peamine on luua sild mineviku ja nüüdisaja nähtuste vahel. Kõigi teemade käsitlemisel tuuakse võimalikult palju näiteid kunstist ja visuaalsest kultuurist Eestis.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Põhikooli kunstiõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunnetab ja arendab oma loomingulist potentsiaali, õpib tundma visuaalsete kunstide väljendusvahendeid ning suudab luua erinevaid kunstiteoseid, rakendades loovalt õpitud teadmisi ja tehnikaid;
- 2) kasutab erinevaid mõtlemis- ja tegutsemisviise nii loometegevuses kui ka igapäevases elus;

- 3) analüüsib kunstiteoseid ja visuaalset keskkonda, kasutades põhikoolis omandatud ainealast terminoloogiat, ning põhjendab oma arvamust;
- 4) märkab esemelise keskkonna ja visuaalse meedia esteetilisi, eetilisi, funktsionaalseid ja ökoloogilisi aspekte;
- 5) õpib tundma ja väärtustab nii mineviku kunstipärandit kui ka nüüdisaegset kunsti;
- 6) seostab omavahel kunsti ning kultuuri, ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengut ning mõistab kunsti kui kultuuridevahelist suhtluskeelt; teadvustab kultuurilist mitmekesisust.
- 7) Põhikooli lõpuks teadvustab kunsti rolli nii oma elus kui ka ühiskonnas ja orienteerub visuaalses keskkonnas.

ÕPITULEMUSED

3. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegutsemisest ning katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendusi;
- 2) tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega; kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi;
- 3) leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks, paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni;
- 4) kasutab erinevaid joonistamise, maalimise, pildistamise ja skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid;
- 5) tunneb lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte, käib kunstimuuseumides ja näitustel ning arutleb kunsti üle, kasutades õpitud ainemõisteid;
- 6) seostab vormi otstarbega ning väärtustab keskkonnateadlikke kasutamise ja loomise põhimõtteid;
- 7) kirjeldab visuaalse kultuuri näiteid, tuleb toime nii reaalses kui ka virtuaalses kultuuri- ja õppekeskkonnades ning teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.

6. klassi lõpetaja:

- 1) tunnetab oma kunstivõimeid ja -huve, väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, loovülesandeid lahendades visandab ja kavandab ;

- 2) kujutab ja kujundab nii vaatluse kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi;
- 3) rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, video, digitaalgraafika, animatsioon)
- 4) analüüsib nüüdiskunsti teoseid, märkab erinevaid vorme ja sõnumeid, leiab seoseid tänapäeva eluga ning on avatud erinevate kultuuriilmingute suhtes;
- 5) mõistab tehismaailma ja selle kasutaja suhet, peab silmas eesmärgipärasust, uuenduslikkust, esteetilisust ja ökoloogilisust;
- 6) mõistab kultuuriväärtuste ja –keskkonnakaitse olulisust;
- 7) leiab infot kunstiraamatutest ja eri teabeallikatest, uurib ja võrdleb eri ajastute kunstiteoseid;
- 8) märkab sõnumeid, analüüsides meediat ja reklaami, arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle ruumilises ja virtuaalses keskkonnas. Tegutseb eetilisel ja ohutult nii reaalses kui ka virtuaalses kultuurikeskkonnas.

Põhikooli lõpetaja:

- 1) tunnetab ja arendab teadlikult oma kunstialaseid võimeid; loovülesannetes leiab erinevaid lahendusvariante ja isikupäraseid teostusvõimalusi, esitleb tulemusi ning põhjendab valikuid;
- 2) kasutab ideest lähtudes sihipäraselt mitmekesiseid visuaalseid väljendusvahendeid. Kasutab kunsti õppides ning loovas praktikas tehnoloogiavahendeid;
- 3) tunneb Eesti ja maailma kunstipärandi olulisi kunstiteoseid. Võrdleb eri ajastute kunsti näiteid, kirjeldades ning mõtestades sõnumite väljendusvahendite ja hinnangute muutumist kultuuriajaloo vältel;
- 4) analüüsib looduslikke ja tehiskeskkondade objekte ning nendevahelisi seoseid ökoloogilisest, esteetilisest ja eetilisel vaatepunktist. Mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus parem lahendus;
- 5) kasutab visuaalse kommunikatsiooni vahendeid, arutleb pildikeele kultuuriliste märkide üle;
- 6) teadvustab kunsti rolli ühiskonnas. Seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduste ja tehnoloogia arengut.

Mõistab, et nüüdiskunst väljendub paljudes erinevates meediumites ja kõnetab vaatajat laias teemade ringis.

Kunst AINEKAVA 1. KLASSILE

Õppeaine tundide maht 5 perioodil 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas

I klassi lõpuks õpilane:

- 1) tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegutsemisest ning katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendusi;
- 2) tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega; kirjeldab oma ja kaaslaste töid;

kasutab erinevaid joonistamise, maalimise, pildistamise ja skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid.

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist ja kultuuri õppetooli hindamisjuhendi lisast;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Hindamise eesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Hindamisel on oluline tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära. 1. klassis toimub hindamine 2 korda õppeaastas 2. Ja 5. perioodi lõpus. Iga õpilane saab õpetajalt kirjaliku analüüsiva hinnangu. Loomulikult toimub tundides pidev suuline tagasiside ning eneseanalüüs.

Lõiming

Kunst on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm on oma erinevates avaldumisvormides kunste aines, seega teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunste loomulik osa.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Pildilised jutustused	Pildilised jutustused: joonistus, maal, illustratsioon	Esemete, olendite, sündmuste kujutamine omas laadis endale tähenduslikes töödes, lugude visuaalne jutustamine
Kompositsioon	Visuaalse kompositsiooni baaselemendid: joon, värv, vorm, ruum, rütm	Kompositsioonireeglite kasutamine töödes
Graafika- ja paljundustehnikad	Monotüüpia, papitrükk	Erinevate graafikatehnikate tutvustus

Perspektiiv	Esiplaan ja tagaplaan	Esi- ja tagaplaani kasutamine oma töödes
Skulptuur	Kolmemõõtmelise teose erinevus pildikunstist. Lihtsamad skulptuuriülesanded.	Voolimine savist ja plastiliinist. Ruumilised vormid paberist.
Värvusõpetus	Värviring	Värvide segamine maalides
Vestlused kunstist	Kunstiteosed kooli seinal, muuseumides ja kunstigaleriides.	Muuseumide ja kunstinäituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.
Tööde analüüs	Nii enda kui kaasõpilaste tööde analüüs	Oma tööde esitlemine, selgitamine; kaaslaste kuulamine ja nende tööde vaatlemine

Kunst AINEKAVA 2. KLASSILE

Õppeaine tundide maht 5 perioodil 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas

2. klassi lõpuks õpilane:

- 1) tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegutsemisest ning katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendusi;
- 2) tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega; kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi;
- 3) leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks, paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni;
- 4) kasutab erinevaid joonistamise, maalimise töövõtteid ning tehnikaid.

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist ja kultuuri õppetooli hindamisjuhendi lisast;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Hindamise eesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Hindamisel on oluline tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära. 2.klassis toimub hindamine 2 korda õppeaastas 2. Ja 5. perioodi lõpus. Iga õpilane saab õpetajalt kirjaliku analüüsiva hinnangu. Loomulikult toimub tundides pidev suuline tagasiside ning eneseanalüüs.

Lõiming

Kunst on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm on oma erinevates avaldumisvormides kunstide aines, seega teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstide loomulik osa.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Pildilised jutustused	Pildilised jutustused: joonistus, maal, illustratsioon, kollaaž, koomiks	Esemete, olendite, sündmuste kujutamine omas laadis endale tähenduslikes töödes, lugude visuaalne jutustamine, pildirea olemus
Kompositsioon	Visuaalse kompositsiooni baaselemendid: joon, värv, vorm, ruum, rütm	Kompositsioonireeglite kasutamine töödes
Graafika- ja paljundustehnikad	Diatüüpia, papitrukk	Erinevate graafikatehnikate kasutamine
Perspektiiv	Esiplaan ja tagaplaan, suur-väike	Esi- ja tagaplaani kasutamine oma töödes
Disain	Disain igapäevaelus: trükis, tarbevorm. Turvaline ning keskkonnasäästlik tarbimine.	Disainireeglite kasutamine igapäevaselt – kuulutused jne
Skulptuur	Kolmemõõtmelise teose erinevus pildikunstist. Lihtsamad skulptuuriülesanded.	Voolimine savist ja plastiliinist. Ruumilised vormid paberist ja pabermassist.
Värvusõpetus	Värviring, põhivärvide segamine	Värvide segamine maalides
Töövahendite kasutamine	Erinevad töövahendid kunstiklassis	Töötamine iseseisvalt ja rühmas. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine
Vestlused kunstist	Kunstiteosed kooli seinal, muuseumides ja kunstigaleriides.	Muuseumide ja kunstinäituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.

Tööde analüüs	Nii enda kui kaasõpilaste tööde analüüs	Oma tööde esitlemine, selgitamine; kaaslaste kuulamine ja nende tööde vaatlemine

Kunstiõpetuse AINEKAVA 3. KLASSILE

Õppeaine tundide maht 5 perioodil 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas

3. klassi lõpuks õpilane:

- 1) tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegutsemisest ning katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendusi;
- 2) tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega; kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi;
- 3) leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks, paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni;
- 4) kasutab erinevaid joonistamise, maalimise, pildistamise ja skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid;
- 5) tunneb lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte, käib kunstimuseumides ja näitustel ning arutleb kunsti üle, kasutades õpitud ainemõisteid; seostab vormi otstarbega ning väärtustab keskkonnateadlikke kasutamise ja loomise põhimõtteid.

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist ja kultuuri õppetooli hindamisjuhendi lisast;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Hindamise eesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Hindamisel on oluline tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära. 3.klassis toimub hindamine 2 korda õppeaastas 2. Ja 5. perioodi lõpus. Iga õpilane saab õpetajalt kirjaliku analüüsiva hinnangu. Loomulikult toimub tundides pidev suuline tagasiside ning eneseanalüüs.

Lõiming

Kunst on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm on oma erinevates avaldumisvormides kunstide aines, seega teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstide loomulik osa.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Pildilised jutustused	Pildilised jutustused: kollaaž, koomiks	Esemete, olendite, sündmuste kujutamine omas laadis endale tähenduslikes töödes, lugude visuaalne jutustamine, pildirea olemus
Kompositsioon	Visuaalse kompositsiooni baaselemendid: joon, värv, vorm, ruum, rütm	Kompositsioonireeglite kasutamine töödes
Graafika- ja paljundustehnikad	Diatüüpia, linoollõige	Erinevate graafikatehnikate kasutamine
Maalimine	Helestamine-tumestamine, vabad maalikompositsioonid	Helestamise-tumestamise kasutamine maalides
Värvusõpetus	Põhivärvide segamine, kontrastvärvid	Värvide segamine maalides
Joonistamine	Hallide jada hariliku pliiatsiga joonistades, sõejoonistused, vabakäejoonistused	Erinevate hallide kasutamine joonistustes
Perspektiiv	Esiplaan ja tagaplaan, suur-väike, õhkperspektiiv	Esi- ja tagaplaani kasutamine oma töödes
Disain	Disain igapäevaelus: trükis, tarbevorm. Turvaline ning keskkonnasäästlik tarbimine.	Disainireeglite kasutamine igapäevaselt – kuulutused, tarbevormid jne
Figuuriõpetus	Inimeste, esemete ja looduse objektide iseloomulikud tunnused ning peamise esiletoomine kujutamisel.	
Skulptuur	Kolmemõõtmelise teose erinevus pildikunstist. Lihtsamad skulptuuriülesanded.	Voolimine savist ja plastiliinist. Ruumilised vormid paberist ja pabermassist
Kollaaž	Erinevad kollaažitehnikad	Kollaaž kui kunstiteos
Töövahendite kasutamine	Erinevad töövahendid kunstiklassis	Töötamine iseseisvalt ja rühmas. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav

		kasutamine
Ehituskunst	Lähiümbruse loodus ja ehituskunst	Lähiümbruse keskkonna, ehituskunsti ja disaini näidetega tutvumine. Makettide ja kujundustööde teostamine
Vestlused kunstist	Kunstiteosed kooli seinal, muuseumides ja kunstigaleriides. Kunstiteoste, visuaalse kommunikatsiooni ja meedia roll ning mõju igapäevaelus.	Muuseumide ja kunstinäituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine. Visuaalse kultuuri näidete (reklaamide, filmide, arvutimängude jne) kriitiline vaatlemine, arutlemine ja oma arvamuste põhjendamine.
Tööde analüüs	Nii enda kui kaasõpilaste tööde analüüs	Oma tööde esitlemine, selgitamine; kaaslaste kuulamine ja nende tööde vaatlemine

Kunst AINEKAVA 4. KLASSILE

Rocca al Mare Koolis toimub kunsti – ja muusikaõpe 4. Klassis MuKu (muusika/kunst) süsteemi alusel. Kuna mõlemad õppeained nõuavad väiksemaid loominguulisi õpperühmi, on paslik just nende ainetega kombineerimine. Nii muusikaõpetus kui ka kunstiõpetus kuuluvad riiklikus õppekavas ainevaldkonna „kunstiained” alla. Kunstide valdkonna aineid ühendab tähelepanu pööramine loovuse ja eneseväljendusoskuse arenemisele ning tervikliku maailmapildi kujunemisele. Kunstidega tegelemise kaudu saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite ja kultuuride kohta, õpitakse tundma ennast ning mõtestatakse kunstide rolli ühiskonnas. Süsteem tagab võimaluse kõikidel õpilastel tunnis pilli mängida ja muusikat luua, samuti aitab esile tuua õpilaste parimad loomeomadused ja anded.

Õppeaasta jooksul valmib üks muusika ja kunsti ühine projekt.

Õppeaine tundide maht 5 perioodil 1,5 tundi nädalas, kokku 52,5 tundi õppeaastas.

4. klassi lõpuks õpilane:

- 1) tunnetab oma kunstivõimeid ja -huvet; väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi; loovülesandeid lahendades visandab ja kavandab;

- 2) kujutab ja kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi;
- 3) rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur);
- 4) analüüsib nüüdiskunsti teoseid, märkab erinevaid vorme ja sõnumeid, leiab seoseid tänapäeva eluga ning on avatud erinevate kultuuriilmingute suhtes;
- 5) mõistab kultuuriväärtuste ja -keskkonna kaitse olulisust.

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist ja kultuuri õppetooli hindamisjuhendi lisast;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Hindamise eesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Hindamisel on oluline tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära. 4. klassis toimub hindamine 2 korda õppeaastas 2. ja 5. perioodi lõpus. Iga õpilane saab õpetajalt kirjaliku analüüsiva hinnangu. Loomulikult toimub tundides pidev suuline tagasiside ning eneseanalüüs. Numbrilisi hindeid ei panda.

Lõiming

Kunst on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm on oma erinevates avaldumisvormides kunstide aines, seega teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstide loomulik osa.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Pildikunst	Maali, joonistuse, graafika, kollaaži, skulptuuri, ja installatsiooni tehnikad ning töövõtted. Erinevate objektide kujutamine vaatluse ja mälu järgi. Kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid, konkreetne ja abstraktne kunstis.	Kunstitehnikate loov kasutamine.

Kompositsioon	Kompositsiooni tasakaal ja pingeline	Kompositsioonireeglite kasutamine töödes
Kavandamine	Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks. Kavandi tähtsus.	Visandamine ja kavandamine.
Graafika- ja paljundustehnikad	Sügavtrükk	Erinevate graafikatehnikate kasutamine
Maalimine	Vabad maalikompositsioonid,	Helestamise-tumestamise kasutamine maalides
Värvusõpetus	Suur värviring, kontrastvärvid.	Kontrastvärvide segamine
Joonistamine	Erinevate tugevustega harilikud pliiatsid: 10H- HB-10B Erinevate hallide jada hariliku pliiatsiga joonistades, vabakäejoonistused	Erinevate hallide kasutamine joonistustes
Perspektiiv	Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted.	Ruumilisuse kasutamine oma töödes
Disain ja arhitektuur	Eesti rahvakunst ja ehituskultuur. Loodust säästva tarbimise põhimõtted.	Disainireeglite kasutamine igapäevaselt – kuulutused, tarbevormid jne. Looduse säästmise igapäevaselt ja kunsti tehes.
Figuuriõpetus	Inimeste näo proportsioonid	Portree
Skulptuur	Kolmemõõtmelise teose erinevus pildikunstist	Ruumiliste kompositsioonide, mudelite või makettide valmistamine.
Projekt	Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju. Märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis.	Muusika ja kunsti ühisprojekt.
Kunstiajalugu	Sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid muistsetest lähiminevikust.	Kunsteose koopia
Vestlused kunstist	Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti teosed Eesti ja maailmas, näited õpetaja valikul. Kunsteose analüüs.	Nüüdiskunsti näituste külastamine.
Tööde analüüs	Nii enda kui kaasõpilaste tööde analüüs	Oma teoste esitlemine, valikute põhjendamine, kaaslaste kuulamine ja nende tööde analüüsimine

Kunst AINEKAVA 5. KLASSILE

Õppeaine tundide maht 5 perioodil 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas

5. klassi lõpuks õpilane:

- 1) tunnetab oma kunstivõimeid ja -huve; väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi; loovülesandeid lahendades visandab ja kavandab;
- 2) kujutab ja kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi;
- 3) rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, video, digitaalgraafika, animatsioon jne);
- 4) analüüsib nüüdiskunsti teoseid, märkab erinevaid vorme ja sõnumeid, leiab seoseid tänapäeva eluga ning on avatud erinevate kultuuriilmingute suhtes;
- 5) mõistab kultuuriväärtuste ja -keskkonna kaitse olulisust;
- 6) leiab infot kunstiraamatutest ja eri teabeallikatest, uurib ja võrdleb eri ajastute kunstiteoseid;
- 7) märkab sõnumeid, analüüsides meediat ja reklaami;
- 8) tegutseb eetilisel ja ohutult nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist ja kultuuri õppetooli hindamisjuhendi lisast;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Hindamise eesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Hindamisel on oluline tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära. 5. klassis toimub hindamine kaks korda õppeaastas 2. Ja 5. perioodi lõpus. Iga õpilane saab õpetajalt numbrilise hinde ja kindlasti ka kirjaliku analüüsiva hinnangu. Loomulikult toimub tundides pidev suuline tagasiside ning eneseanalüüs.

Lõiming

Kunst on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm on oma erinevates avaldumisvormides kunste aines, seega teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunste loomulik osa.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Pildikunst	Maali, joonistuse, graafika, kollaaži, skulptuuri, installatsiooni, foto, video, digitaalgraafika ja animatsiooni tehnikad ning töövõtted. Erinevate objektide kujutamine vaatluse ja mälu järgi. Kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid, konkreetne ja abstraktne kunstis. Liikumise kujutamine.	Kunstitehnikate loov kasutamine. Digitaalsete tehnikatega tutvumine ja katsetamine.
Kompositsioon	Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit.	Kompositsioonireeglite kasutamine töödes
Kavandamine	Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks. Kavandi tähtsus.	Visandamine ja kavandamine. Kujutamine ja kujundamine. Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega.
Graafika- ja paljundustehnikad	Sügavtrükk, puulõige, linoollõige	Erinevate graafikatehnikate kasutamine
Maalimine	Vabad maalikompositsioonid	Erinevate maalitehnikate kasutamine
Värvusõpetus	Värviring, kontrastvärvid, põhivärvid	Värvide segamine maalides
Joonistamine	Erinevate tugevustega harilikud pliiatsid: 10H- HB-10B Erinevate hallide jada hariliku pliiatsiga joonistades, sangviini- ja sõejoonistused, vabakäejoonistused	Erinevate hallide kasutamine joonistustes
Perspektiiv	Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted. Koondumine ühe punktiga.	Ruumilisuse kasutamine oma töödes

Disain ja arhitektuur	Vormi ja funktsiooni seos, traditsioon ja uuenduslikkus disainis. Eesti rahvakunst ja ehituskultuur. Loodust säästva tarbimise põhimõtted, elukeskkonna parandamine kunsti, disaini ja arhitektuuri kaudu.	Disainireeglite kasutamine igapäevaselt – kuulutused, tarbevormid jne
Figuuriõpetus	Inimese proportsioonid, inimese kujutamine läbi aegade	Figuuride kasutamine töödes
Skulptuur	Kolmemõõtmelise teose erinevus pildikunstist.	Ruumiliste kompositsioonide, mudelite või makettide valmistamine.
Uurimused ja rühmatööd	Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd, ühise tulemuse nimel koostöö.	Töötamine iseseisvalt ja rühmas. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine
Kunstiajalugu	Sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid muistsetest aegadest tänapäevani.	Kunstiajaloo teadmiste kasutamine loomingus
Vestlused kunstist	Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti teosed Eesti ja maailmas, näited õpetaja valikul. Kunstiteose analüüs. Kunstiterminid. Muuseumide ja galeriide funktsioonid.	Nüüdiskunsti näituste külastamine. Filmide, arvutimängude, koomiksitate ja reklaamide pildikeele uurimine ja kriitiline võrdlemine.
Tööde analüüs	Nii enda kui kaasõpilaste tööde analüüs	Oma teoste esitlemine, valikute põhjendamine, kaaslaste kuulamine ja nende tööde analüüsimine

Kunst AINEKAVA 6. KLASS

Õppeainet õpetatakse 5 perioodil on 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas.

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest ja kooli hindamisjuhendist. Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. 6.klassis toimub hindamine ühe korra õppeaastas, viimase perioodi lõpus.

Lõiming:

Lõiming kunstiõpetuses toimub peamiselt erinevates aineülestes projektides osalemisel. Koostöö teiste ainevaldkondadega annab õpilasele ülevaate kunsti ja ümbritseva maailma tihedatest seostest. Kirjanduslike tekstide illustreerimine ja sõnadele pildiliste vastete leidmine arendab visuaalset eneseväljendust ja abstraktset mõtlemist (lõiming emakeele ja võõrkeelega).

- tasapinnalised ja ruumilised kompositsioonid geomeetriliste kujunditega arendavad seoste loomise oskust ja loogilist ning ruumilist mõtlemist (lõiming matemaatikaga).
- käelise tegevuse arendamiseks rakendatakse erinevates tehnikates ja erinevate materjalidega töid.
- erinevates õppeainetes kasutatakse lähedasi- ja kattuvaid mõisteid.
- visuaalse kujutamise kaudu õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust, valguse ja värvide omadusi.

Teema	Õppisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Kujutamine ja väljendamine	Erinevate objektide kujutamine vaatluse- ja mälu järgi Loovülesanded	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilane tajub eseme vorme, proportsioone ja oskab neid edasi anda. • Õpilane kujutab nii vaatluse kui oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi. • Õpilane suudab visuaalsete vahenditega väljendada oma mõtteid ja ideid. • Esemete, olendite, sündmuste kujutamine isikupärasel laadis, lugude visuaalne jutustamine. • Valminud tööde võrdlemine ja analüüs.
Perspektiivi- ja kompositsiooni õpetus	Pildiruum(ühe koondumispunktiga perspektiiv) Kompositsiooni tasakaal, pinge Abstraktne kompositsioon	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilane tunneb lihtsamaid kompositsiooni- ja perspektiivi võtteid ning kasutab neid oma töös.

Värvusõpetus	Värvide segamine Külmad- ja soojad toonid Värviemotsioonid	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilane tajub värvide erinevaid tonaalsusi ja heletumedusi. • Oskab kasutada värve oma emotsioonide, tunnete, meeleolude väljendamiseks.
Kujundamine ja disain	Kujundamise alused Protsess kujundamisest valmis tööni. Sisu- ja vormi ühtsus.	<ul style="list-style-type: none"> • Õpib tundma tööprotsessi erinevaid osi, alates lähteülesandest, kavandamisest valmis tööni. • Oskab kasutada erinevaid kunstitehnikaid • Õpilane märkab disainiobjekte enda ümber.
Tehnikad ja materjalid	Erinevate töövahendite ja tehnikate rakendamine kunstiloomes.	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilane oskab kasutada levinumaid materjale ja tehnikaid oma ideede väljendamiseks.
Vestlused kunstist	Erinevate kunstiliikide ja nende väljendusvahenditega tutvumine. Kunstiterminoloogia kasutamine. Tutvumine erinevate mineviku ja nüüdiskunsti teostega Eestist ning maailmast.	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilane oskab kasutada erinevaid teabeallikaid kunstialase info hankimiseks. • Tunneb enamkasutatavaid kunstialaseid termineid. • Mõistab kultuuriväärtuste kaitse olulisust.

Kunst AINEKAVA 7. KLASS

Õppeainet õpetatakse 2 perioodil 3 tundi nädalas. Ühel perioodil 21 tundi, õppeaastas 42 tundi.

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest ja kooli hindamisjuhendist. Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. 7. klassis toimub hindamine 2 korda õppeaastas, perioodi lõpus.

Lõiming:

Lõiming kunstiõpetuses toimub peamiselt erinevates aineülestes projektides osalemisel. Koostöö teiste ainevaldkondadega annab õpilasele ülevaate kunsti ja ümbritseva maailma tihedatest seostest.

- Kirjanduslike tekstide illustreerimine ja sõnadele pildiliste vastete leidmine arendab visuaalset eneseväljendust ja abstraktset mõtlemist (lõiming emakeele ja võõrkeelega).
- Tasapinnalised- ja ruumilised kompositsioonid geomeetriliste kujunditega arendavad seoste loomise- ja loogilise mõtlemise oskust (lõiming matemaatikaga).
- Käelise tegevuse arendamiseks rakendatakse erinevates tehnikates ja erinevate materjalidega töid (lõiming käsitööga)

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Kujutamine ja väljendamine	Erinevate objektide kujutamine klassikaliste kujutamise reeglite järgi (perspektiiv, proportsioon, vorm, valgus-vari). Praktilised loovtööd. Kujutamise viisid: stiliseerimine, abstraherimine, deformeerimine.	<ul style="list-style-type: none">• Õpilane tajub esemete vorme ja proportsioone ning oskab neid kujutada.• Õpilane kujutab nii vaatluse kui oma ideede põhjal, kasutades varemomandatud visuaalse kompositsiooni baasoskusi• Loovülesannetes isikupäraste lahenduste leidmine.
Perspektiivi- ja kompositsiooni	Ruumilisuse edasiandmise võtted (kahe koondumispunktiga)	<ul style="list-style-type: none">• Õpilane oskab kujutada kolmemõõtmelist ruumi

õpetus	perspektiiv). Ruumilise sügavuse saavutamine valguse ja varjuga. Pildipinna komponeerimine.	tasapinnalisel pildipinnal, kasutades varemõpitud kujutamise reegleid. <ul style="list-style-type: none"> • Õpilane kasutab teadlikult elementaarsemaid pildipinna komponeerimise võtteid.
Värvusõpetus	Värvide kontrastid ja vastastikused mõjud. Värv meie ümber.	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilane kasutab teadlikult valitud värvilahendusi mõjukate visuaalsete tulemuste saavutamiseks.
Kujundamine ja disain	Kujundamise põhireeglid. Graafiline- ja tootedisain, nende väljendusvahendid. Disainiobjektide funktsionaalsus. Tööprotsess kavandamisest valmis tööni. Pildi ja teksti koosmõju.	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilane mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ja parem lahendus. • Õpilane tajub funktsiooni- ja vormi ühtsust. • Õpilane kasutab kujundus protsessis varemõpitud tehnikaid.
Tehnikad ja materjalid	Uute töövõtete omandamine lähtuvalt materjali eripärast.	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilane valib kõige sobilikumad materjalid oma ideede väljendamiseks. • Kunstitehnikate ja materjalide loov kasutamine
Vestlused kunstist	Tutvumine erinevate mineviku- ja nüüdiskunsti teoste ja kunstnikega. Kunstiterminoloogia kasutamine. Olulisemad kunstistiilid, lood ja sündmused uue teose loomise	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilane tunneb Eesti ja maailma kunstipärandi olulisi kunstiteoseid. • Tunneb enamkasutatavaid kunstialaseid termineid. • Oskab kasutada erinevaid

	lähtepunktina. Kunstnike, kunstiajaloolaste, disainerite ja arhitektide erialane töö.	teabeallikaid kunstialase informatsiooni hankimiseks.
--	--	--

Kunst AINEKAVA 8. KLASS

Õppeainet õpetatakse 2 perioodil 3 tundi nädalas / 42 tundi õppeaastas.

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest ja kooli hindamisjuhendist. Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Hindamine toimub 2 korda õppeaastas, mõlema perioodi lõpus.

Lõiming:

Lõiming kunstiõpetuses toimub peamiselt erinevates aineülestes projektides osalemisel. Koostöö teiste ainevaldkondadega annab õpilasele ülevaate kunsti ja ümbritseva maailma tihedatest seostest. Erinevaid kunstivoole tundma õppides toimib lõiming ajalooa. Vormi modelleerimine valguse ja varjuga arendab ruumilist mõtlemist ja pöörab tähelepanu füüsikaseadustele.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused, õppetegevus
Kujutamine ja väljendamine	Erinevate objektide kujutamine klassikaliste kujutamise reeglite järgi (perspektiiv, proportsioon, valgus-vari, vorm). Praktilised loovtööd. Sisuliste tähenduste leidmine loovtöödele.	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilane tajub esemete proportsioone ja vorme ning oskab neid kujutada. • Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega. • Isikupäraste lahenduste leidmine, nende analüüs, esitlemine.

		<ul style="list-style-type: none"> • Individuaalsed- ja grupidööd, sõltuvalt ülesandest ja temaatikast. • Loovtööde puhul sobivate materjalide ja tehnikate valimine oma ideede teostamiseks.
Perspektiivi- ja kompositsiooni õpetus	Ruumilisuse edasiandmise võtted (linnu- ja konnaperspektiiv). Pildipinna komponeerimine klassikaliste reeglite järgi ja neid reegleid lõhkudes.	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilane kasutab ideest lähtuvalt sihipäraselt kompositsiooni- ja perspektiivi reegleid. • Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega.
Värvusõpetus	Koloriit visuaalse kunsti väljendusvahendina. Värvuste vastastikune mõju. Värvusperspektiiv.	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilane kasutab erinevaid värvilahendusi võimalikult mõjukate visuaalsete tulemuste saavutamiseks. • Ideest lähtuvate, põhjendatud värvilahenduste leidmine.
Kujundamine ja disain	Disainiobjekti funktsiooni ja vormi kooskõla. Teksti ja pildi koosmõju graafilises disainis. Kirjatiüübid ja graafilise kujunduse baasvõtted.	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilane tajub vormi ja funktsionaalsuse ühtsust disainiobjektides. • Praktiline disainiprotsess probleemi püstitamisest lahenduse leidmiseni.
Vestlused kunstist	Tutvumine erinevate mineviku ja nüüdiskunsti teoste ja kunstnikega. Kunstiteose kontekst, sõnum, vorm. Arhitektuur ja disain Eestis ning	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilane tunneb Eesti- ja maailma kultuuripärandi olulisi kunstiteoseid. • Kasutab visuaalse kommunikatsiooni vahendeid, arutleb

	rahvusvahelised suundumused. Näituste, galeriide, muuseumide funktsiooniga tutvumine.	pildikeele kultuuriliste märkide üle. <ul style="list-style-type: none"> • Muuseumide, näituste, galeriide külastamine, nähtu analüüsimine.
--	--	---

Kunst AINEKAVA 9. KLASS

Õppeainet õpetatakse 2 perioodil 3 tundi nädalas / 42 tundi õppeaastas.

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest ja kooli hindamisjuhendist. Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. 9.klassis toimub hindamine 2 korda õppeaastas mõlema perioodi lõpus.

Lõiming:

Lõiming kunstiõpetuses toimub peamiselt erinevates aineülestes projektides osalemisel. Koostöö teiste ainevaldkondadega annab õpilasele ülevaate kunsti ja ümbritseva maailma tihedatest seostest. Praktilistes loovülesannetes on võimalik rakendada varemomandatud teadmisi teistest ainevaldkondadest (emakeel, füüsika, matemaatika).

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Kujutamine ja väljendamine	Erinevate objektide kujutamine klassikaliste kujutamismeetodite järgi (perspektiiv, proportsioon, vorm, valgus-vari). Loovtööd. Sisu ja vormi kooskõla. Väljendusvahendite vastavus ideele, otstarbele.	<ul style="list-style-type: none"> • Loovülesannetes leiab õpilane erinevaid lahendusi ja isikupäraseid teostusvõimalusi. • Õpilane esitleb tulemusi ning põhjendab ja analüüsib valikuid. • Individuaalsed- ja grupitööd.
Perspektiivi- ja kompositsiooni	Ruumilisuse edasiandmise võtted. Arhitektuursed kompositsioonid	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilane kasutab ideest lähtudes sihipäraselt

õpetus	(interjäär, eksterjäär). Tasakaal, intriig kompositsioonis.	kompositsiooni- ja perspektiivi reegleid. <ul style="list-style-type: none"> • Õpilane eksperimenteerib Reeglitega.
Värvusõpetus	Värvusoptika. Värvussümboolika	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab erinevaid värvilahendusi võimalikult mõjukate visuaalsete tulemuste saavutamiseks. • Eksperimenteerimine erinevate värvilahendustega ja nende mõju analüüs.
Kujundamine ja disain	Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus. Inimese ja ruumilise keskkonna suhted, disain kui probleemilahendus.	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilane analüüsib looduslike ja tehiskeskkondade objekte ning nendevahelisi seoseid ökoloogilisest, esteetilisest ja eetilise vaatepunktist. • Praktiline disainiprotsess probleemi püstitamisest lahenduse leidmiseni. • Õpilane kasutab tööde tegemisel kaasaegseid tehnoloogia vahendeid. • Mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile lahendus.
Tehnikad ja materjalid	Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöös.	<ul style="list-style-type: none"> • Digitaalsete tehnoloogiate loov kasutamine lähtuvalt ideest. • Individuaalsed kui ka rühmatööd. • Valminud töid esitletakse ja analüüsitakse.

Vestlused kunstist	Sümbol, allegooria, tsitaat kui sõnumikandja. Arhitektuur ja disain Eestis, rahvusvahelised suundumused. Kunst peegeldamas ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengut. Kunstnike, kunstiajaloolaste, disainerite, arhitektide erialane töö.	<ul style="list-style-type: none">• Õpilane tunneb Eesti ja maailma kultuuripärandi olulisemaid kunstiteoseid.• Võrdleb eri ajastute kunsti näiteid, kirjeldades ning mõtestades sõnumite, väljendusvahendite ja hinnangute muutumist kultuuriajaloo vältel.• Arutleb pildikeele kultuuriliste märkide üle.• Teadvustab kunsti rolli ühiskonnas.• Mõistab, et nüüdiskunst väljendub paljudes erinevates meediumites ja kõnetab vaatajat laias teemade ringis.
--------------------	---	---

KODUNDUSE AINEKAVA PÕHIKOOLIS ÕPPEAINE KIRJELDUS

Kodunduse õppeaine võimaldab omandada traditsioonilisel ja nüüdisaegsel tehnoloogial baseeruvaid teadmisi, oskusi ning väärtusi. Teadvustatakse nüüdisühiskonna mõtteviise, ideaale ja väärtusi ning võrreldakse neid kultuuriajaloo kontekstis. Õpikeskkond ning õppe korraldus aitavad mõista kultuuritraditsioonide ja tehnoloogilise maailma arengut ning tulevikuvajadusi. Õppeaine soodustab teistes õppeainetes ja elusfäärides omandatud praktiliselt rakendama.

Õpitakse mõistma ülesande lahendamisel või toote loomisel tekkivaid valikuid, leidma ning kombineerima erinevaid tervise- ja keskkonnahoidlikke teostusviise. Õpe toetab nähtuste ja toodete terviklikkuse tunnetamist ning ülesannete kompleksset lahendamist. Nüüdisühiskonnas on olulisel kohal funktsionaalne ja tehnoloogiline kirjaoskus. Tundides uuritakse ning analüüsitakse inimese elulaadi ja selle mõju tervisele, organismi funktsioone ning kasutatakse erinevaid teabe- ja infoallikaid teadlikkusel põhineva tervisliku elulaadi kinnistumiseks. Ühendatakse loov mõttetöö ja käeline tegevus, mis on oluline inimese füsioloogilises ja vaimses arengus. Oskusi, teadmisi ja väärtushoiakuid omandatakse praktilistes tegevustes, teadvustades tööd kui inimesele eriomast ja tema arengule vajalikku tegevust. Õppes genereeritakse retseptiideid, kavandatakse ja valmistatakse toitu ning õpitakse neid esteetiliselt ja toidu väärtust esile tulevalt serveerima. Ülesannete ja ühiste aruteludega õpitakse märkama retseptide arendusvõimalusi ning seoseid tervisliku toitumise põhimõtetega. Toetatakse noorte omaalgatust, tööpanust, ettevõtlikkust ja loovust ning õpitakse hindama säästlikku ja tervislikku eluviisi. Suunatakse õpilasi arutlema ülesannete lahendamiseks tehtud valikute ja tehnoloogiate otstarbekuse üle, looma uusi tegevusmudeleid.

Õpetus arendab töö- ja koostööoskusi, kriitilist mõtlemist ning analüüsi- ja hindamisoskusi. Aitab õpilastel igapäevaelus teha tervisliku toiduvaliku otsuseid ning arendada oskusi ressursitundlikuks toiduvalmistamiseks. Saadavad kogemused aitavad teha objektiivseid otsuseid kutsevalikul või harrastustegevuseks.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Kodunduse tundides on võimalik kujundada järgmisi üldpädevusi:

- 1) Väärtuspädevus . Rühmatööde põhine õpe võimaldab hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, loodusega, oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdisaegse kultuuri sündmustega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt
- 2) Sotsiaalne pädevus – ülesannete lahendamisega kaasneb suutlikkus ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna – teadliku tarbijana ning toetada seeläbi ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ning järgida ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme ning

erinevate keskkondade reegleid; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;

- 3) Enesemääratluspädevus – rühmatöö võimaldab mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; õppetegevuse sisu suunab järgima terveid eluviise ning lahendama iseendaga, oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid ning inimsuhetes tekkivaid probleeme;
- 4) Õpipädevus – mitmekülgsete ülesannete kaudu on õpilasel võimalik organiseerida enda arenguks tõhusaimat õpikeskkonda ja hankida õppimiseks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ning seda plaani järgida; kasutada õpitut, sealhulgas õpioskusi ja -strateegiaid, erinevates kontekstides ning probleeme lahendades; analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasiõppimise vajadust;
- 5) Suhtluspädevus – Õpikeskkond loob olukorra, kus on võimalik ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt
- 6) Matemaatikapädevus – retseptide arendus võimaldab kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid
- 7) Ettevõtlikkuspädevus – koolielu rikastavad projektõppe olukorrad võimaldavad õpilastel luua olukorratundlikke ideid ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi; seada eesmärgid ja neid ellu viia; korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest; reageerida paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID:

Kodunduse õppeainega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb rõõmu ja rahuldust enda võimete panustamisest ja töö tegemisest;
- 2) õpib vaatlema, tundma ja hindama tervise ja toiduga seotud keskkonda;
- 3) tunneb ning kasutab mitmesuguseid töövahendeid ja toiduaineid ning oskab valida toiduvalmistamiseks eesmärgikohaseid tehnoloogiaid.
- 4) mõtleb välja loovaid lahendusi ja oskab neid lihtsalt teostada;
- 5) töötab ohutult üksi ja koos teistega;
- 6) kasutab õppides asjakohaseid teabe- ja infoallikaid
- 7) hoiab puhtust kodus ja koolis ning täidab isikliku hügieeni nõudeid;
- 8) teab tervisliku toitumise vajalikkust ning oskab teha teadlikke tarbimisvalikuid.
- 9) hoolib oma kodukoha ja Eesti kultuuritraditsioonidest.

ÕPITULEMUSED

I kooliastme lõpuks 3. klassi õpilane:

- 1) töötab õpetaja juhendamisel, kasutades sobivaid materjale ja lihtsamaid töötlemisviise;
- 2) hoiab korda ja puhtust ning järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid;
- 3) oskab sortida toiduvalmistamisel tekkinud jäätmeid;
- 4) oskab kasutada tööjuhendit ning tegutseda selle järgi üksi või koos teistega;
- 5) kasutab mõõtenõusid ja kaalu ning oskab teisendada mahu- ja massiühikuid;
- 6) hindab ja tunnustab enda ja teiste tööd ning tunneb rõõmu oma tööst;
- 7) tegutseb säästliku tarbijana;
- 8) järgib suhtlemisel viisakusreegleid.

II kooliastme lõpuks 6. klassi õpilane:

- 1) tunneb rõõmu üksinda ja koos teistega töö tegemisest;
- 2) tunneb ja kasutab mitmesuguseid toiduaineid ning töövahendeid, järgib seejuures hügieeni- ja ohutusnõudeid ja hoiab korras töökoha; oskab sortida toiduvalmistamisel tekkinud jäätmeid.
- 3) saab aru tööjuhenditest ja retseptidest ning tehnoloogiaid selgitavatest joonistest;
- 4) leiab ideid ning oskab neid esitleda;
- 5) tunneb põhilisi toiduaineid ja nende omadusi ning valmistab ja serveerib kohaselt lihtsamaid toite, kasutades levinuimaid külma- ja kuumtöötlemistehnikaid.
- 6) teab tervisliku toitumise põhialuseid ning oskab seda teavet kasutada enda toiduvaliku kujundamisel.

III kooliastme lõpuks 9. klassi õpilane:

- 1) tunneb rõõmu üksinda ja koos teistega töö tegemisest;
- 2) teostab oma loomingulisi ideid, kasutades selleks sobivaid tehnikaid ja toiduaineid;
- 3) kasutab loovülesannete täitmiseks infot, nüüdisaegseid teabevahendeid ning ainekirjandust;
- 4) tunneb ja väärtustab rahvaste toidukultuuripärandit;
- 5) analüüsib enda loomingulisi ja tehnoloogiaalaseid võimeid ning teeb valikuid edasisteks õpinguteks;
- 6) valib enda organismi vajadusele vastavat toitu, koostab tasakaalustatud ja mitmekülgse olukorraga kooskõlas oleva menüü ning valmistab erinevaid sobivaid toite;
- 7) tuleb toime koduse majapidamise ja pere eelarvega ning käitub teadliku tarbijana.

KODUNDUSE AINEKAVA 3.KLASS

Õppeaine tundideks jaotus 1 periood, 2 tundi nädalas, kokku aastas 14 tundi

Hindamisel lähtutakse:

- Riikliku õppekava põhimõtetest;
- Kooli hindamisjuhendist ja kultuuri õppetooli hindamisjuhendi lisast;
- Kujundava hindamise põhimõtetest;

3.klassis pannakse õppeperioodi lõpuks tunnistusele hinnete asemel kujundavaid hinnanguid.

Lõiming. Kodundus 3.klassis eeldab tööjuhendite emakeelsete tekstide lugemise ja mõistmise oskust. Teadmised matemaatikast avalduvad retseptide mõõtühikute teisendamises. Õppeainet toetavad loodusõpetuse teadmised elusloodusest ja toiduainete päritolust, inimeseõpetuse teadmised tervislikust toitumisest.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Kanamuna ja teised söögiks kasutatavad linnunad.	Kanamuna kulinaarsed omadused ja toiteväärtus; Kanamuna valmistamise erinevad tehnoloogiad;	Õpilane: <ul style="list-style-type: none">• eristab erinevaid toiduks kasutatavaid linnunune ja nimetab müüdavaid munade liike.• eristab müüdavaid kanamunasid nende tootmisprotsessist ja toiteväärtusest lähtuvalt.• oskab eraldada munakollast ja –valget nende tekstuuri rikkumata.• oskab keeta kanamune soovitud munarebu küpsusastet arvestades.• oskab praadida omletti ja leida sellele sobivaid tervisliku toiduvaliku lisandeid.
Õppeköögis ja koduköögis	Tööjaotuse põhimõtted; Ohutus ja esmaabi põletuse ja haavade korral;	Õpilane: <ul style="list-style-type: none">• mõistab töörühmadesse jagamise ning vastutuse võtmise

<p>tegutsemine; Esmaabi.</p>	<p>Isiklik hügieen õppeköögis; Laua katmine ja serveerimisaja arvestamine;</p>	<p>vajadust ning täidab kokkuleppeid</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab isiklike hügieeninõuete vajadust õppeköögis. • oskab segada ja vahustada vispli ning mikseriga. • teab ettevaatusabinõudeid elektriliste seadmete kasutamisel. • oskab töötada tööjuhendi järgi. • tunneb peamiseid retseptides kasutatavaid ühikuid ning oskab neid vajadusel suurendada ja vähendada. • oskab anda, vastu võtta ja hoolida esmaabist põletuse ja löikehaavade korral. • oskab katta lauda etiketi kokkulepete kohaselt.
<p>Nõude pesemine ja köögipindade korrashoid</p>	<p>Nõude pesemine käsitsi ja masinaga; Prügi sortimine;</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab valida nõude pesemiseks ja pliidi sobivaid kodukeemia tarbeid. • oskab täita ja hooldada nõudepesumasinat • oskab sortida prügi selle taaskasutusest lähtuvalt.
<p>Pliidi ja küpsetusahju kasutamine</p>	<p>Pliidi ja küpsetusahju töö põhimõtte ja erinevad tehnilised kasutusvõimalused; Ettevalmistus küpsetamiseks ja praadimiseks. Ahjude alt-pealtkuumuse; pöördõhu ja pitsarežiimid.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab valida pliidil tegutsemiseks õige ja sobiva nõu ning sellega sobiva küttekeha. • Teab induktsioonpliidi töötamise eripära. • Oskab valida küpsetamiseks vastavalt retseptikohase ahjurežiimi ja temperatuuri. • Oskab kasutada küpsetuspaberit säästlikult vastavalt ahjuplaadi suurusele ja valmistatavale toidule. • Oskab määrada küpsetusvormi rasvainega.

KODUNDUSE AINEKAVA 4.KLASS

Õppeaine tundideks jaotus 1 periood, 2 tundi nädalas, kokku aastas 14 tundi

Hindamisel lähtutakse:

- Riikliku õppekava põhimõtetest;
- Kooli hindamisjuhendist ja kultuuri õppetooli hindamisjuhendi lisast;
- Kujundava hindamise põhimõtetest;

4.klassis toimub kujundav hindamine 1 korda õppeaastas õppeperioodi lõpus. Perioodihinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming. Kodundus 4.klassis eeldab tööjuhendite emakeelsete tekstide lugemise ja mõistmise oskust. Teadmised matemaatikast avalduvad retseptide mõõtühikute teisendamises. Õppeainet toetavad loodusõpetuse teadmised elusloodusest ja toiduainete päritolust, inimeseõpetuse teadmised tervislikust toitumisest.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Keetmine	Erinevate tehnoloogiatega pliigid. Pasta keetmine.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none">• eristab erinevaid pliite nende soojusülekandest lähtuvalt ning oskab valida sobivaid keedunõusid.• Teab peamisi pasta tüüpe ning nende kulinaarseid eripärasid.• Oskab mõõta rühmale sobivaid koguseid toiduaineid pasta keetmiseks• Oskab ette valmistada toiduaineid pasta ja pastakastme keetmiseks.• Teab eelkuumutatud taldrikute osatähtsust soojade roogade serveerimisel, oskab valida sobivaid meetodeid taldrikute soojendamiseks.
Küpsetamine	Elektriliste küpsetusahjude küpsetusrežiimid. Lihapallid ja ahjukartulid.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none">• mõistab valitud küpsetusrežiimi mõju valmistatavale toidule.• oskab jagada toiduaineid võrdseteks portsjoniteks ning mõistab selle vajadust ühtlase küpsemise aspektist.

		•
Praadimine	Erinevate pannide katematerjalid ja ohutusteave kasutamisel. Pannkoogid.	Õpilane <ul style="list-style-type: none"> • oskab valida sobiva pinnakatematerjaliga panni ning seda hooldada. • oskab valmistada sobiva konsistentsiga tainast ning seda ühtlaselt pannil küpsetada. • Oskab hoida toitu sobivas temperatuuris serveerida sobivate lisanditega.
Hautamine	Hautamise tehnoloogia olemus. Pruunistamine. Kartulite ja brokkoli keetmine ja hakklihakaste.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • oskab keetmiseks köögivilju ette valmistada, arvestades nende toiteväärtuses toimuvaid muutusi. • Oskab valida hautamiseks sobiliku nõu. • Oskab hakkliha pruunistada ja hautada.

KODUNDUSE AINEKAVA 5.KLASS

Õppeaine tundideks jaotus 1 periood, 2 tundi nädalas, kokku aastas 14 tundi

Hindamisel lähtutakse:

- Riikliku õppekava põhimõtetest;
- Kooli hindamisjuhendist ja kultuuri õppetooli hindamisjuhendi lisast;
- Kujundava hindamise põhimõtetest;

5.klassis toimub kujundav hindamine 1 korda õppeaastas õppeperioodi lõpus. Perioodihinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming. Kodundus 5.klassis eeldab tööjuhendite emakeelsete tekstide lugemise ja mõistmise oskust. Teadmised matemaatikast avalduvad retseptide mõõtühikute teisendamises. Õppeainet toetavad loodusõpetuse teadmised elusloodusest ja toiduainete päritolust, inimeseõpetuse teadmised tervislikust toitumisest. Võõrkeelte õppimine annab aluse võõrkeelsete retseptide mõistmisele.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Toiduainete pakendid	Toiduainete pakendite erinevad materjalid. Info pakenditel ning selle lugemine.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • mõistab toiduainete pakendamise vajadust ja otstarvet. • tunneb peamisi toiduainete pakendite materjale ning mõistab nende taaskasutuse vajadust. • oskab leida pakenditel asuvat toiduaine tootmist, säilitamist ja kasutamist puudutavat infot.
Toiduainete tükeldamise tehnikad	Erinevad tükeldusnimetused ja tehnikad. Lõikelaudade materjalid. Nugade teritamine	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • oskab teritada nuga ja mõistab selle kasu ohutusele ja toidu kvaliteedile. • oskab tükeldada viilusid, ribasid, kuubikuid, sektoreid ja halgusid. • Teab erinevaid tükeldamiseks sobivaid töövahendeid ja oskab neid kasutada
Kanafilee kulinaarsed kasutusvõimalused	Kanafilee kujundamise, maitsestamise ja praadimise tehnikad.	Õpilane <ul style="list-style-type: none"> • oskab lõigata ja vasardada kanafilee võrdse paksusega tükkideks ning mõistab selle tähendust ühtlase küpsuse saavutamiseks. • tunneb peamisi maitseaineid ning oskab neid kasutada toiduainest lähtuvalt.

Tervislik kiirtoit	Lühikese ajaga valmivad road ning nende toiteväärtuse hindamine. Valmistoit ja isevalmistatud toit.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • tunneb kiirsöögikohtade toiduvaliku koostamise põhimõtteid. • Oskab valmistada wrappe ning valida nende tegemiseks tervisesõbralikke toiduaineid. • Mõistab toidu toiteväärtuse määramise aluseid (toiduainete koostis ja säilivus).
Tärglise kulinaarsed omadused	Tärglise pundumine ja kliisterdumine. Kisselli valmistamise tehnoloogia. Kohupiimavormi valmistamise tehnoloogia.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Teab tärglise kui toiduaine kulinaarseid omadusi ning oskab nendega arvestada toiduvalmistamise käigus. • Teab sügavkülmutatud marjade toiteväärtuses toimuvaid muutusi nende säilitamisest ja töötlemisest tulenevalt.

KODUNDUSE AINEKAVA 6.KLASS

Õppeaine tundideks jaotus 1 periood, 2 tundi nädalas, kokku aastas 14 tundi

Hindamisel lähtutakse:

- Riikliku õppekava põhimõtetest;
- Kooli hindamisjuhendist ja kultuuri õppetooli hindamisjuhendi lisast;
- Kujundava hindamise põhimõtetest;

6.klassis toimub kujundav hindamine 1 korda õppeaastas õppeperioodi lõpus. Perioodihinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming. Kodundus 6.klassis eeldab tööjuhendite emakeelsete tekstide lugemise ja mõistmise oskust. Teadmised matemaatikast avalduvad retseptide mõõtühikute teisendamises, toidu energiahulga arvutamises, toiduainetele tehtud kulutuste arvutamises ja rühma liikmete vahel võrdsustamises. Õppeainet toetavad loodusõpetuse teadmised elusloodusest ja toiduainete päritolust, inimeseõpetuse teadmised tervislikust toitumisest. Võõrkeelte õppimine annab aluse võõrkeelsete retseptide mõistmisele.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Õpilase une- ja söögirežiim	Unerežiimi olemus ja tähendus õppivale lapsele. Söögirežiimide olemus ja tähendus organismile	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • mõistab une- ja söömisrežiimi tähendust organismi healole ja tervisele. • Oskab kujundada enda toiduvalikut riiklike toidusoovituste (toidupüramiid, taldrikureegel, valgusfooritabel) näitel.
Uurimustöö isiklikest harjumustest.	Isiklike harjumuste andmete kogumine ja nende analüüs. Uurimusandmete kirjalik ja suuline esitamine ja järeldused.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • arvestab uurimustöö põhitingimusi ning oskab koguda arvestatavaid andmeid. • Oskab arusaadavalt väljendada enda toitumisalaseid teadmisi nii suulises kui kirjalikus emakeeles.
Söögikorrad	Hommikusöök, lõunasöök, õhtusöök ja ooted	<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab söögikordade vaheldumise ja eripära tähendust. • Oskab valmistada hommikusöögiks, lõunasöögiks, õhtusöögiks ja söögikordade oodeteks sobivaid roogasid, toiduaineid. • Tunneb huvi toiduvaliku mitmekesistamise suhtes ning oskab tasakaalustada enda toiduvalikut, pidades silmas tervisliku toitumise põhimõtteid.

KODUNDUSE (TOITUMISÕPETUSE) AINEKAVA 7.KLASS

Õppeaine tundideks jaotus 1 periood, 3 tundi nädalas, kokku aastas 21 tundi

Hindamisel lähtutakse:

- Riikliku õppekava põhimõtetest;
- Kooli hindamisjuhendist ja kultuuri õppetooli hindamisjuhendi lisast;
- Kujundava hindamise põhimõtetest;

7.klassis toimub kujundav hindamine 1 korda õppeaastas õppeperioodi lõpus. Perioodihinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming. Kodundus 7.klassis eeldab tööjuhendite emakeelsete tekstide lugemise ja mõistmise oskust. Teadmised matemaatikast avalduvad retseptide mõõtühikute teisendamises, toidu energiahulga arvutamises, mahuprotsentide arvutamises, toiduainetele tehtud kulutuste arvutamises ja rühma liikmete vahel võrdsustamises. Õppeainet toetavad loodusõpetuse teadmised elusloodusest ja toiduainete päritolust, inimeseõpetuse teadmised tervislikust toitumisest ja heade inimsuhete olulisusest hea lõpptulemuse saavutamiseks. Võõrkeelte õppimine annab aluse võõrkeelsete retseptide ja tööjuhiste mõistmisele.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Toidu toiteväärtus	Toidu toiteväärtuse mõiste ja seda kujundavad tegurid. Toiduenergia ja ainevahetus.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Mõistab söömise ja energia saamise seost ning oskab teavet kasutada energeetilise tasakaalu hoidmiseks. • Teab ainevahetuses energiat vajavaid protsesse.
Põhitoitained	Valgud, rasvad, süsivesikud, vitamiinid, mineraalained ja vesi.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Tunneb energiat sisaldavaid ja mittesisaldavaid põhitoitaineid. • Teab põhitoitainete olemust, ülesannet organismis ning nende saamise allikaid.

Toiduvalmistamise tehnoloogiad,	Püreed ja püreesupid. põhikastmed. Seemned ja pähklid Salatid Risoto Hakkliharull.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Oskab valmistada püreesuppe ning püreesid lisandiks. • Oskab valmistada õlikastet, valget põhikastet ja tomatikastet ning neid vastavalt vajadusele maitsestada. • Oskab valmistada Ristot, tunneb puljongitooteid • Oskab valmistada lasanjet • Oskab valmistada hooajalist värsket (toor)salatit. • Oskab ettevalmistada retseptikohaseid toiduaineid ning neid retseptikohaselt kasutada. • Oskab toiduvalmistamisel kasutada hakkliha, tunneb erinevaid hakkliha tooraineid.
Toiduainete toiteväärtuse tundmine	Retsepti analüüs	Õpilane: Oskab teha retseptis toiteväärtust parandavaid muutusi.

KODUNDUSE (TOITUMISÕPETUSE) AINEKAVA 8.KLASS

Õppeaine tundideks jaotus 1 periood, 3 tundi nädalas, kokku aastas 21 tundi

Hindamisel lähtutakse:

- Riikliku õppekava põhimõtetest;
- Kooli hindamisjuhendist ja kultuuri õppetooli hindamisjuhendi lisast;
- Kujundava hindamise põhimõtetest;

8.klassis toimub kujundav hindamine 1 korda õppeaastas õppeperioodi lõpus. Perioodihinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming. Kodundus 8.klassis eeldab tööjuhendite emakeelsete tekstide lugemise ja mõistmise oskust. Teadmised matemaatikast avalduvad retseptide mõõtühikute teisendamises, toidu energiahulga arvutamises, mahuprotsentide arvutamises, toiduainetele tehtud kulutuste arvutamises

ja rühma liikmete vahel võrdsustamises. Õppeainet toetavad loodusõpetuse teadmised elusloodusest ja toiduainete päritolust, inimeseõpetuse teadmised tervislikust toitumisest ja heade inimsuhete olulisusest hea lõpptulemuse saavutamiseks. Võõrkeelte õppimine annab aluse võõrkeelsete erialatekstide, retseptide ja tööjuhiste mõistmisele.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Toidu ohutus	Mikroorganismide osa toidu säilivusele ja omadustele. Temperatuuride mõju toiduvalmistamises Ristsaastumine.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Teab temperatuuri mõju toiduaines toimuvatele muutustele ning oskab neid retsepti huvides toiduvalmistamisel kasutada. • Mõistab toidus muutusi esile kutsuvate mikroobide elutingimusi ning oskab neid retsepti huvides toiduvalmistamisel kasutada. • Mõistab hügieenireeglite järgimise vajadust toidu ohutuse kontekstis •
Toidu lisaained	Looduslikud, loodusidentsed ja sünteetilised lisaained.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Tunneb lisaainete jaotuse ja esildamise ning kasutamise põhimõtet. • Oskab eristada toidu loomulikke ja tehiskke koostisosi.
Vegetaarlus	Erinevad taimetoitluse ehk vegetaarluse vormid (lakto-, ovo-, pesko ja pollovegetaarlus). Toortoitumine.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Tunneb erinevaid taimetoitluse vorme ning oskab valmistada roogi nende eripärast lähtuvalt. • Teab toortoitumise põhimõtteid ning oskab valmistada roogi selle eripärast lähtuvalt.

Toitumisega seotud haigused ja seisundid.	Söömishäired. Diabeet, tsöliaakia, laktoositalumatus, osteoporoos	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Tunneb söömisega seotud haiguste tekkimise põhjuseid. • Oskab valmistada roogi eriseisundist lähtuvalt.
---	--	---

KODUNDUSE AINEKAVA 9.KLASS

Õppeaine tundideks jaotus 2 perioodi, 3 tundi nädalas, kokku aastas 42 tundi

Projektõpe, milles on kaasatud kõik 9klassi õpilased ja 8klassi tütarlaste käsitöögrupp. Eesmärgiks ühine kooli ürituse ettevalmistus ja läbiviimine, teemaks „Vaikuse tuba“ ning väljundiks koostöine õpilaskohvik (hooaegse ja kodumaise toodangu tähtsustamine), kaasaegse kunsti installatsioon (kontseptuaalne lähenemine), kingitusesemed (kontseptuaalne tarbekunst).

Hindamisel lähtutakse:

- Riikliku õppekava põhimõtetest;
- Kooli hindamisjuhendist ja kultuuri õppetooli hindamisjuhendi lisast;
- Kujundava hindamise põhimõtetest;

9.klassis toimub kujundav hindamine 1 korda õppeaastas õppeperioodi lõpus. Perioodihinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming. Kodundus 9.klassis eeldab tööjuhendite emakeelsete tekstide lugemise ja mõistmise oskust. Teadmised matemaatikast avalduvad retseptide mõõtühikute teisendamises, sündmuse eelarve koostamises, toiduainetele tehtud kulutuste arvutamises ja rühma liikmete vahel võrdsustamises. Õppeainet toetavad bioloogia ja geograafia teadmised elusloodusest ja toiduainete päritolust, inimeseõpetuse teadmised tervislikust toitumisest ja heade inimsuhete olulisusest hea lõpptulemuse saavutamiseks. Võõrkeelte õppimine annab aluse võõrkeelsete erialatekstide, retseptide ja tööjuhiste mõistmisele.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Sündmuse kontseptsioon	Sündmuse eesmärgistatus, õnnestumise eeldused. Töökava koostamine Tööülesannete jagamine	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Tunneb enda isiksuse tugevusi ja nõrkusi ning oskab võtta sündmuse õnnestumiseks jõukohast vastutust. • Oskab luua kokkulepitud raamistikuga sündmusele isikliku tegevuskava. • Saab teadliku kogemuse koostööst ja selle kaudu õppimisest.
Pidulikud lauad	Iseteenindusega ja täisteenindusega pidulikud lauad ja vastav käitumine	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Oskab valida sündmusele sobiva stiiliga lauakatte tüübi. • Tunneb erinevaid lauakatteid ja vastavat söömiskultuuri. • Oskab katta menüüle vastava laua ning süüa lauakaaslaste heaolu arvestavalt.
Eelarve	Rahalise eelarve osad. Laen. Piletite müük	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Oskab koostada sündmuse eelarve ning leida selle teostamiseks vajalikud rahalised vahendid.
Menüü	Menüü koostamise alused.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Oskab koostada ülesandest lähtuva tasakaalustatud ja eelarvekohase toidu- ja joogivaliku.
Hinnang sündmusele	Sündmust mõjutavad tegurid. Käitumine pingelolukorras	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Oskab hoida emotsionaalset seisundit, mis töötab sündmuse õnnestumise kasuks. • oskab enda ja teiste käitumisest teha järeldusi, mis töötavad edasise arengu huvides.

KIRJANDUSE AINEKAVA GÜMNAASIUMIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Kirjandusõpetus on gümnaasiumis üks keskseid kultuuri- ja kunstiaineid, mis avab tee esteetiliste ja eetiliste tõekspidamiste kujunemisele, isiksuse vaimu ja väljenduse rikastumisele, kommunikatsiooni mitmekesistamisele ning ühiskonna ja kultuuri sügavamale vastuvõtule. Kirjandusõpetuse keskmes on kirjandus kui sõnakunst. Ilukirjanduse aluseks on esteetiline ehk poeetiline funktsioon, mis põimub tunnetusliku funktsiooniga. Ilukirjandus kannab ühiskondlikke, ajaloolisi, rahvus- ja maailmakultuurilisi, vaimseid ning tundelisi väärtusi, mille mõistmine ja järgimine aitab tagada kultuuri järjepidevuse ning ühiskonna jätkusuutlikkuse. Kirjandusõpetuse alus ja funktsioon on poetika, mille tundmine ja mõistmine tagab elulise ettevalmistuse kunstisuhtluseks.

Gümnaasiumi kirjandusõpetus, toetudes põhikooli kirjandustundides omandatule, jätkab teksti- ja lugejakeskset kirjandusõpetust. Erilist tähelepanu pööratakse ilukirjandusteose kui terviku mõistmisele, tekstide analüüsile ja tõlgendamisele eri vaatepunktidest. Kuna sõnakunsti teos põhineb kujundil, siis on ainesisus rõhutatud kirjanduse kunstilist aspekti, mis hõlmab kirjanduse poetika tundmist ning kujundlikkuse mõistmist selle mõttelis-tundelises ühtsuses ja mitmetähenduslikkuses. Kirjandusloolise lähenemise kõrval on eelistatum voolule, suunale, žanrile või teemale keskenduv, käsitlus või nende kahe lähenemisviisi põimimine, kus tekstikeskselt analüüsilt liigutakse tekstiväliste taustade, ülevaadete ja seosteni.

Kirjandusõpetus juhindub õppeainesisest lõimingust, kus mitmesugused keelelised, teaduslikud, ajaloolised ja kultuurilised teadmised ning oskused on omavahel täiendussuhtes, kuid pöörab tähelepanu ka ainetevahelisele lõimingule, aidates paremini aru saada kunstist, muusikast, teatrist, filmist, pärimuskultuurist ning tänapäeva kultuurist laiemaltki. Kultuuriloolise tausta konkretiseerimiseks on vaja kirjanduse kõrval osutada teistelegi õppeainetele: ajaloo, ühiskonna- ja inimeseõpetusele, geograafiale, muusikale, kunstile, filosoofiale.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE

Peamised ainevaldkonnas taotletavad üldpädevused on keelepädevus ja kunstiline pädevus. Viimane hõlmab kirjandus-, teatri- ja filmialast pädevust. Kirjanduspädevust kujundatakse kohustuslike ja valikkursuste, teatri- ja filmialast pädevust valikkursuste kaudu. Nende valikkursuse õpe toetab ja süvendab kirjanduspädevuse omandamist ja kunstipädevuse kujunemist tervikuna. Olenevalt keele- ja kirjandusõpetuse eripärast toetatakse ka teiste üldpädevuste kujunemist.

Väärtuspädevuse kujundamisel on oluline koht nii keele kui ka kirjanduse ainekavades. Keeleõpetus väärtustab funktsionaalset kirjaoskust, õigekeelsust ja sobivate keelevahendite valikut suulises ja kirjalikus suhtluses teiste inimestega, suhtlusoskust, samuti teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse. Keeleõpetus rõhutab ka vaimseid väärtusi: emakeele eripära ja arenguloo tundmist, murdekeeli kui keele rikkust, keele eri kasutusvaldkondade tundmist.

Nii keele- kui ka kirjandusõpetus väärtustab ja suunab õpilast märkama keelekasutuse esteetilist külge, keeleõpetus erinevate stiilide eritlemisel, kirjandusõpetus kirjandusteose kujundliku keele analüüsimisel. Kirjanduse kujutusobjektiks on inimene tema suhetes teiste inimestega ning toimetulek ühiskonnas. Kirjandusteoste lugemisel ja analüüsimisel puutub õpilane kokku nii üldnimilike kõlbeliste väärtuste, teoses kajastatud ajajärgu sotsiaalsete

väärtuste kui ka kultuuriväärtustega. See protsess kujundab õpilasel kõlbelisi väärtusi, sotsiaalseid hoiakuid ning tõekspidamisi, aga ka suhtumist kirjandusse kui kunstiloomingusse ja kirjanikku kui loojasse, kultuuriidentiteeti ja lugupidavat suhtumist oma ning teiste rahvaste kirjandusse ja kultuuri laiemalt. Eri ajastuid ja ühiskonnaelu kajastavate teoste lugemine ning tõlgendamine, neis käsitletud probleemide ja väärtussuhtumiste seostamine nüüdisajaga toetab ka sotsiaalse pädevuse kujunemist. Keele- ja kirjandusõpetus arendavad ka olulisi õpioskusi: eri liiki tekstide analüüsi ja mõtestamist, fakti ja arvamuse eristamist, eri allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist; oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Gümnaasiumi kirjandusõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) loeb ja väärtustab nii eesti kui ka maailmakirjanduse olulisemaid autoreid ja kirjandusteoseid, suhestab loetut teose ajastu ning tänapäevaga;
- 2) väärtustab kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist ja kultuurilist tähtsust ning kirjanikku kui loojat;
- 3) väärtustab kirjandust kui tunde- ja kogemusmaailma rikastajat ning kujutus- ja mõttemaailma arendajat;
- 4) loeb nii proosat, luulet kui ka draamat, tunneb tähtsamaid kirjandusvoole ja -žanre ning eristab kirjandusteksti poetilisi võtteid ja peamisi kujundeid;
- 5) mõistab sõnakunsti väljendusvahendite mitmekesisust ning nende erinevusi ja sarnasusi võrreldes teiste kunstiliikidega (teater, film, kunst, muusika);
- 6) tajub kirjandusteksti mitmeti tõlgendatavust, erinevate kultuurikontekstide tausta teose mõistmisel, näeb kirjanduses inimese ja maailma mõistmise mudelit;
- 7) kujundab endast teadlikku lugejat, kes kirjanduse toel arendab oma eetilisi ja esteetilisi väärtushinnanguid ning maailmavaadet;
- 8) analüüsib kriitiliselt erinevaid kirjandusteoseid ja info allikaid, arendab nii suulist kui ka kirjalikku väljendus- ja arutlusoskust ning loovust.

ÕPITULEMUSED

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) toob näiteid maailmakirjanduse eri voolude ja žanride, teoste ja nende autorite kohta ning seostab neid ajajärgu ja kultuurikontekstiga;
- 2) nimetab eesti kirjanduse peamised arengusuunad, tähtsamad autorid ja teosed, avab oluliste teoste tähenduse eesti kirjanduse taustal ning iseenda kui lugeja vaatepunktist;
- 3) seostab loetut nii võrdlevalt kui ka eristavalt tänapäeva eluolu ja -nähtustega ning iseenda ja üldinimlike probleemidega;
- 4) selgitab peamiste tekstianalüüsiks tarvilike põhimõistete tähendust, analüüsib ilukirjandusteose poetikat, mõistab keelekasutuse eripära ja stiili seoseid teksti sõnumiga;

- 5) analüüsib ja tõlgendab luuletust, iseloomustab selle poeetikat (žanr, teema, motiiv, kujund, vorm), kirjeldab meeleolu ja sõnastab sõnumi;
- 6) määrab proosa- või draamateksti teema, sõnastab probleemi ja peamõtte, iseloomustab jutustaja vaatepunkti, tegevusaega ja -kohta, miljööd, süžeed ja tegelasi ning ülesehitust ja keelekasutust;
- 7) kirjeldab teksti põhjal tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende olemust, omavahelisi suhteid ning funktsioone narratiivis, võrdleb ja vastandab tegelasi, annab nendele hinnanguid, otsib nende käitumisele alternatiivi ning võrdleb iseennast mõne tegelasega;
- 8) arutleb loetud, vaadatud või kuulatud teksti põhjal nii suuliselt kui ka kirjalikult, teemakohaselt ja põhjendatult, tuues näiteid teostest ning avardades teemat küsimuste ja väidetega;
- 9) õpib tundma ennast kui lugejat, jagab oma lugemiskogemust teistega, kujundades seeläbi oma lugemiseelistusi ning väärtushinnanguid;
- 10) võrdleb kirjandusteost ja sellel põhinevat filmi või teatrilavastust.

GÜMNAASIUMI KIRJANDUSKURSUS I

„Kirjanduse analüüs ja tõlgendamine“

Kursuse maht 35 tundi

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Kursusehinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming

Eesti ja maailmakirjanduse omandamine, vahel paralleelselt ka välisautoriautori emakeeles, rikastab õpilase maailmapilti, aitab tal mõista ajastut ning tollaseid tavasid. Samuti on emakeelel ja kirjandusel tähtis osa ajaloo ja filosoofia teemade integreerituks käsitlemiseks.

Ilukirjanduse lugemine, tekstianalüüs, sealjuures ka kreatiivne tekstiloomine aitavad mõista ajalugu, kunsti ja muusikavoolude teket koos kirjanduses esinevate samaaegsete protsessidega. Aitab tajuda kunsti esteetilist külge ja loomeprotsessi selles.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Kirjanduse analüüs ja tõlgendamine	Kirjanduse olemus ja roll Ilukirjandus kui sõnakunst. Fiktsionaalsus ja	Kursuse lõpul õpilane: 1) on tuttavvähemalt kolme kirjaniku loominguga, mõistab

faktuaalsus. Kirjandusteose ühiskondlik, ajalooline, moraalne, rahvus- ja maailmakultuuriline, keeleline, tundeline väärtus. Kirjandus kui inimese sisemaailma ja välismaailma (looduse ja ühiskonna) kujutaja. Kirjandus kui maailma avaja, väljendaja ning uute seoste looja. Kirjandus kui eetiliste ja esteetiliste tõekspidamiste kujundaja.

Autorikeskne lähenemine kirjandusele

autori ja teose seosed, elu – ja loominguloolisus, positivism kirjandusuurimuses, autori maailmavaade, selle kipunemine konkreetsetes ühiskondlikes oludes. Autori kuulumine koolkonda või rühmitusse, tema koht ajastus, traditsioonis, kirjanduses. Kirjandus kui kirjaniku eku ja keskkonna peegeldus. Autobiograafiline kirjandus.

Lugejakeskne lähenemine kirjandusele

Kirjandusteose ja lugeja suhe. Lugejaoskused. Tegelik lugeja: tema isiklik elukogemus, põlvkondlik või sotsiaal-kultuuriline kuuluvus. Ideaalne ehk mudellugeja. Individuaalne ja rühmalugemine. Lugemismudelid. Mõistmisvõimaluse paljus. Eri lahenduste dialoog. Tekstisisesed lüngad ja lugeja kujutlusvõime. Lugemisnauding, lemmikraamat. Lugeja mõjutamine: argumentatsioon, stereotüübid, koomika.

teoste tähtsust kultuuri- ja kirjandusloos ning iseloomustab autori stiili.

- 2) analüüsib ja tõlgendab loetud proosateoste sisu- ja vormivõtteid, nimetab teema, sõnastab probleemi ja idee, iseloomustab tegevusaega ja –kohta, tegelaste suhteid, tunnetab kompositsioonivõtteid.
- 3) analüüsib ja tõlgendab loetud luuletuste sisu, vormivõtteid; nimetab teema ning põhimotiivid, iseloomustab vaatepunkti, kujundi- ja keelekasutust, riimi, rütmi, salmilisust, kirjeldab meeolelu ja sõnastab mõtte-
- 4) hindab käsiteldavate kirjandusteoste humaanseid väärtusi, märkab teostes peituvaid eetilisi ja esteetilisi väärtusi, suhtestab oma ja kirjandusteose väärtuste maailma, põhjendab oma kirjanduslikke eelistusi.
- 5) on läbi lugenud ja analüüsinud vähemalt kolm pikemat proosateost, lisaks novelle ja ühe eesti autori luulekogu.

**Tekstikeskne lähenemine kirjandusele.
Proosateksti analüüs ja tõlgendamine.**
Sõnakunsti sisu ja vormivõtted. Narratiiv, jutustamine, mina- ja temajutustus. Tegelase analüüs. Psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. Karakter ja tüüp. Süžee ja faabula, teema, detail, motiiv, sümbol. Aja- ja ruumikujutus. Teose struktuur. Kirjandusteose kompositsioon, alguse ja lõpu osakaal teoses. Konflikt ja intriig. Põhiide, stiil, allteksti lahtimõtestamine, allusioon, Paroodia ja travestia. Teose avamine teiste tekstide kaudu.
Gailit, Hemingway, Hesse, Kafka, Remarque, T. Mann, Tšehhov, Traat, O. Wilde, Doctorow, Mauriac, Virginia Woolf, Tammsaare, Mati Unt, Peet Vallak, Tõnu Õnnepalu.

**Tekstikeskne lähenemine kirjandusele.
Luuleteksti analüüs ja tõlgendamine.**
Luule ja lüürika olemus. Lüürika kui sisekaemus. Tunde- ja mõtteväljendus, mina avamine. Lüüriline eneseväljendus. Luule vorm: stroof, refrään, Luulekeele kujundlikkus. Kõla- ja kõnekujundid. Helijäljendus, kõlasümboolika, epiteet, metafoor, võrdlus, sümbol ja allegooria. Sõnamäng ja siire, piduluule, anagramm, huumor luules: grotesk ja sarkasm.
Alliksaar, Alver, Kareva, Visnapuu, Runnel, Laaban, Kalju Lepik, Under, Varandi,

	<p>Viiding (Üdi), Viivi Luik.</p> <p>Mõisted. Allegooria, alltekst, allusioon, anagramm, autobiograafia, eepika, ellips, epiteet, faabula, grotesk, ironia, isikustamine, kalambuur, lüüriline mina, memuaarid, metonüümia, metafoor, miljöö, motiiv, paroodia, riim, rütm, sarkasm, siire, sisemonoloog, stroof, sümbol, teema, travestia, vaatepunkt, võrdlud, värsimõõt.</p> <p>Terviklikult käsiteldavad teosed Lugeda vähemalt kolm pikemat tervikteost. Lisaks novelle eesti ja välisautoritelt ja ühe eesti autori luuletuskogu.</p>	
--	---	--

GÜMNAASIUMI KIRJANDUSKURSUS II

„Kirjandus antiigist 19. sajandini“

Maht 35 tundi (10. kl)

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Kursusehinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming

Ilukirjanduse lugemine, tekstianalüüs, sealjuures ka kreatiivne tekstiloomine aitavad mõista ajalugu, kunsti ja muusikavoolude teket koos kirjanduses esinevate samaaegsete protsessidega. Aitab tajuda kunsti esteetilist külge ja loomeprotsessi selles.

Maailmakirjandus aitab mõista religiooni ja mõtteloo arenguid antiigist tänapäevani, keel toetab siin mõistete ja sõnavaraõppega.

Inimese käitumine ja psühholoogiaõpe toetub suurel määral parimatele kirjandusteostele, sealjuures nii proosas kui ka draamažanris.

Kriitiline realism, naturalism toovad aga esile majandusteemad, teaduse arengu ja inimese rolli keskkonna ümberkujundamises.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Kirjandus antiigist 19. sajandini	Temaatika Kultuuri mõiste. Maailma loomise müüdid ja muistendid. Kirja ja kirjanduse sünnid. Vanakreeka müüdid. Antiikkirjandus. Homeros, Sophokles, Seneca, Vergilius „Aeneis“, Demosthenes ja retooriline tekst. Kirjanduse põhiliikide ja žanride teke. Piibli roll kirjanduses, keskaja kirjandus (saaga, kangelasepos, rüütliromaan, keskaegne luule ja draama. Renessansikirjandus.(Dante, Petrarca, Boccaccio, Shakespeare, Cervantes, Calderon). Klassitsistlik kirjandus. Humanism (Goethe jt) „Faaust“ I, Romantism (Puškin ja Byron, Hugo) Realism ja naturalism: Balzac, Dostojevski, Zola), estetism (O. Wilde), sümbolism (Baudlaire ja Rilke), realistlik	Kursuse lõpul õpilane: 1) iseloomustab õppematerjalidele toetudes eri ajastute kirjandust ja kirjandusvoole; nimetade ajapiire, teoseid ja autoreid; 2) nimetab eesti kirjanduse tähtsamaid arenguperioode, olulisemaid autoreid, kirjanduslikke rühmitusi; 3) määrab eesti kirjanduse tekkeaja, võrdleb seda Euroopa kirjanduse arenguperioodidega; 4) mõistab ja hindab käsitletavate teoste humaanseid, eetilisi ja esteetilisi väärtusi,; 5) on tervikuna läbi lugenud ja analüüsinud vähemalt neli draama- või proosateost, tundes teoste ning nende autorite kohta üldises kultuuriloos.

draamakirjandus (Tšehhov)

Arutlustemasid

Kirjandus kui inimkonna ja kultuuri peegelpilt. Murrangulised pöörded ühiskonnas. Kirjanduslikud ajastud, voolud, meetodid, nende ajapiirid ja tunnused, tähtsamad žanrid, autorid ja teosed. Kirjanduse roll ja tähtsus ühiskonnas eri ajastutel. Kirjanduslikud esteetikad, erinevad elutunnetused ja selle väljendused, ajaülesed probleemid. Muistsete müütide ja rahvapärimate kandumine kirjandusse. Arhetüüpsed teemad ja motiivid, süžeed, tegelased. Karakterite individuaalsus ja inimsuhete keerukus. Tegelaste eetilised sihid, psühholoogilised probleemid. Inimeste tegude ühiskondlik tingitus, kristluse roll ühiskonnas ja keskaja kirjanduses, Võitlus inimese vabastamise ja vabaduse eest, sotsiaalsed normid ja tabud. Teise (võõra, naise?!, veidra) kujutamine. Rahvuskirjandus ja –kultuur, rahvuslikud väärtused. Mõistuse ja tunnetuse tasakaal. Looduse kujutamine kirjandusteostes. Keel ja kultuur – haritud inimese mõiste. Igavikulised väärtused ja idealistlikud unistused. Vabadus ja armastus. Loomise võlu ja vägi. Geniaalsuse mõistatus. Fantaasiamailmad: imed, maagia, üleloomulikkus. Erandlikud ja tavapärased ja tavapärased olukorrad, koomika, traagika,

	<p>dramatism, tragikoomika. Elu tõepärane ja idealiseeritud kujutamine. Ühiskondlike olude kriitika. Elulaad ja kombed eri ajastutel ja eri kultuurides.</p> <p>Mõisted Antiikkirjandus, arhetüüp, draama, dramaatika, eepika, eepos, klassitsism, kultuur, lüürika, müüt, naturalism, novell, realism, renessanss, romaan, romantism, saaga, sonett, sümbolism, utopia, valgustus.</p> <p>Terviklikult käsitletavat teosed Õpilane loeb läbi vähemalt neli tervikteost eesti või maailmakirjandusest kursuse õppesisus nimetatud autoreilt.</p>	
--	--	--

GÜMNAASIUMI KIRJANDUSKURSUS III **„Kirjanduse põhiliigid ja žanrid“**

Gümnaasiumi kursus 35 tundi ühe perioodi ulatuses

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Kursusehinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming

Kirjanduskursus „Kirjanduse põhiliigid ja žanrid“ on tihedalt lõimitud filmi- ja teatrikunstiga. Tutvumisel kirjanduse põhiliikidega vaatavad õpilased kursuse jooksul vähemalt üht või kaht teatrietendust ning filmi. Vaadatavad teatrietendused muutuvad igal aastal vastavalt Eesti teatrite mängukavas olevale repertuaarile. Põhiliikide ja žanrite ajaloo tutvustamisel on väga oluline üldajaloolise tausta tundmine, samuti kunsti- ja muusikaajalugu.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Ilukirjanduse põhiliigid ja žanri mõiste	Ilukirjanduse põhiliigid: lüürika, eepika, dramaatika. Kolme põhiliigi tekstide olemus. Žanri mõiste.	Kursuse lõpul õpilane: 1) Eristab kirjanduse põhiliike ja žanre, analüüsib teoseid, liigi ja žanritunnuste põhjal; 2) Analüüsib romaani alaliike, toob näiteid autorite ja teoste kohta; 3) Analüüsib tegelasi ja nende suhteid, loob seoseid nüüdisajaga; 4) Analüüsib, luuleteksti keele- ja kujundikasutust; 5) Eristab näitekirjanduse põhižanre, arutleb näidendis käsitletud teemad ja probleemide üle ning analüüsib tegelaste suhteid; 6) Kasutab praktikas peamisi tekstianalüüsis vajalikke mõisteid ja kujundeid; analüüsib ilukirjanduslikku keelt ja stiili; 7) On tervikuna läbi lugenud vähemalt neli proosa- ja draamateost (või vaadanud teatris lavastusi). Autorid ja teosed: Anton Tšehhovi novellid „Ametniku surm“, „Paks ja peenike“, „Palat nr 6“, „Daam koerakesega“; James Joyce`i novell „Surnud“, E. O`Neill`i näidend, S. Mrožeki näidend, Hemingway või Remarque üks romaan; Anton Tšehhovi näidend „Kolm õde“ või „Onu Vanja“.
Lüürika	Lüürika: lüürika mõiste, riimiline luule, vabavärss. Tuntumad luulevormid: sonett, sonetipärg, haiku, limerik, ood, liiving. Käsitletavat autorid: Francesco Petrarca, William Shakespeare, Heiti Talvik, Jaan Kross, Artur Alliksaar, Toomas Liiv, Peep Ilmet, Ilmar Laaban.	
Lüroepika	Ballaad, poem, valm, värssromaan. Käsitletavat autorid: Marie Under, Betti Alver, Juhan Smuul, La Fontaine, Ivan Krõlov, Aleksandr Puškin.	
Eepika	Eepika žanrid: eepos, saaga, romaan, novell, jutustus, miniatuur. Romaani alaliigid: Teema ning ainestiku järgi: rüütli-, röövli-, kelmi-, seiklus-, arengu-, kriminaal-, reisi-, armastus-, sõja-, ajalooline, psühholoogiline romaan. Vormiliste tunnuste põhjal: mina-, kiri-, päevik-, värssromaan; lühiromaan, jõgiromaan. Voolutunnuste põhjal: realistlik,	

Dramaatika	<p>romantiline, modernistlik, maagilis-realistlik, postmodernistlik, eksistentsiaalne romaan. Käsitletavad autorid: Honore de Balzac, Fjodor Dostojevski, August Gailit, Mats Traat, Ernst Hemingway, Erich M. Remarque.</p> <p>Novell. Avatud ja suletud lõpuga novell. Käsitletavad autorid: Giovanni Boccaccio, Edgar Allan Poe, Anton Tšehhov, James Joyce, Friedebert Tuglas, Arvo Valton.</p> <p>Tragöödia, komöödia, draama, tragikomöödia. Draama alaliigid: karakterdraama, psühholoogiline draama, olmedraama, ideedraama, ajalooline draama. Absurdinäidend.</p> <p>Käsitletavad autorid: Moliere, Anton Tšehhov („Kolm õde“, „Onu Vanja“), Eugene O'Neill, Slawomir Mrożek, Tom Stoppard, Andrus Kivirähk, Urmas Vadi, Mart Kivastik.</p> <p>Õpilane loeb läbi neli tervikteost.</p>	
------------	--	--

GÜMNAASIUMI KIRJANDUSKURSUS IV „20. SAJANDI KIRJANDUS“

Maht: 35-tunnine kursus

Hindamine

- Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;
- Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist;
- Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

Lõiming

Eesti ja maailmakirjanduse omandamine, vahel paralleelselt ka välisautoriautori emakeeles, rikastab õpilase maailmapilti, aitab tal mõista ajastut ning tollaseid tavasid. Samuti on emakeelel ja kirjandusel tähtis osa ajaloo ja filosoofia teemade integreerituks käsitlemiseks.

Loodusluule ja looduslugu, samuti keskkonnaprobleemid; seos toimib samuti geograafiaõppe ja kaevandusteemadega Eestis; hiied ja nõiakaevud rahvaluules ning nende vastandus tänapäevasele tööstuskeskkonnale. Müüdid, legendid ja muistendid – nende kaudu omandatakse leksika rahvuslikust rõiva- ja käsitöökunstist. Samuti seisuste ja ametinimed, suhted ja kohustised maarahva seas.

Sotsiaalset õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjanduse lugemine, tekstianalüüs, sealjuures ka kreatiivne tekstiloomine aitavad mõista ajalugu, kunsti ja muusikavoolude teket koos kirjanduses esinevate samaaegsete protsessidega. Aitab tajuda kunsti esteetilist külge ja loomeprotsessi selles.

Maailmakirjandus aitab mõista religiooni ja mõtteloo arenguid antiigist tänapäevani, keel toetab siin mõistete ja sõnavaraõppega.

Inimese käitumine ja psühholoogiaõpe toetub suurel määral parimatele kirjandusteostele, sealjuures nii proosas kui draamažanris.

• Teema	• Õpisisu	• Taotletavad õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • 20. sajandi maailmakirjanduse voolud ja suunad 	<ul style="list-style-type: none"> • Murrangulised pöörded ühiskonnas, nende kajastused kirjanduses. Kirjanduslikud voolud ja suunad, nende ajapiirid, sisu- ja vormitunnused, tähtsamad žanrid, autorid ja teosed. • Modernistlik luule. Sümbolism (Aleksandr Blok). Futurism (Vladimir Majakovski). • Modernistlik proosa (Franz Kafka, Herman Hesse) • Nüüdisaegsed müüdid. Filosoofia ja kirjanduse läbipõimutus. Sügavus ja pinnapealsus kirjanduses. • „Kadunud põlvkond” (Erich Maria Remarque) • Eksistentsialism (Jean-Paul Sartre või Albert Camus). • Maagiline realism, postmodernism. Umberto Eco või Günter Grass jt). • Kirjanduse peavoolud ja marginaalsused. 	<ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab õppematerjalidele toetudes eri ajastute kirjandust, tähtsamaid voole ja žanre, autoreid ja nende teoseid

<ul style="list-style-type: none"> • 20. sajandi eesti luule 	<ul style="list-style-type: none"> • Noor-Eesti rühmituse euroopaliku kultuuri taotlus ja luuleuuendus. Kirjanduslikud sisu- ja vormieksperimendid, vastuhakk traditsioonidele. • Siuru rühmituse meelelisus. Impressionism. • Tarapita ekspressionistlikkus. Marie Underi luuletemaatika arengusuundi. Ekspressionism, • Arbujate põhihoiakuid. Betti Alveri mõtte- ja väljendusselgus. Heiti Talviku nägemuslikkus. • Vaba ja reeglistatud kirjandus. Kirjandus ja tsensuur. • Pagulasluule tähtsamad autorid ja põhiteemad. Kalju Lepiku rahvuslikkus. • Ilmar Laabani sürrealism. Huvi müstilise, ilusa ja erakordse vastu. • Stalinistlik luule. • Sulaaja luule. Kassetipõlvkond: illusioonid ja tegelikkus. • Põlvkondlikud püüdlused ja ideaalid. • Hando Runneli rahvuslikkus. • Luule poliitiline alltekst. 	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab eesti kirjanduse tähtsamaid perioode, kirjanduslikke rühmitusi, olulisemaid autoreid ja nende teoseid; • seostab eesti kirjanduslugu Euroopa kirjanduse perioodide, voolude ja suundadega, • võrdleb poeetikaanalüüsile tuginedes kahte vabalt valitud kirjandusteost, tuues esile ühiseid ja eriomaseid jooni; • mõistab ning hindab kirjandusteoste humaanseid, eetilisi ja esteetilisi väärtusi;
<ul style="list-style-type: none"> • 20. sajandi eesti proosa 	<ul style="list-style-type: none"> • Friedebert Tuglase uussümbolistlik novell • Anton Hansen Tammsaare romaanid. • 1960.–1980. aastate proosa muutused. Jaan Krossi ajaloolised ja eluloolised romaanid. Kirjaniku positsioon ja vastutus ühiskonnas. • Proosa uuenduslikkus: sisemonoloog, eksistentsiaalsus, võõrandumine, grotesk. Arvo Valton. Erandlikud ja tavapärased olukorrad; koomika, traagika, dramatism ja tragikoomika. • 1970.–1980. aastate uus põlvkond. Olmerealism. • Arutlusteemad „Inimene ja ühiskond“, 	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab eesti kirjanduse tähtsamaid perioode, kirjanduslikke rühmitusi, olulisemaid autoreid ja nende teoseid; • seostab eesti kirjanduslugu Euroopa kirjanduse perioodide, voolude ja suundadega, • võrdleb poeetikaanalüüsile tuginedes kahte vabalt valitud kirjandusteost, tuues esile ühiseid ja eriomaseid jooni; • mõistab ning hindab kirjandusteoste humaanseid, eetilisi ja esteetilisi väärtusi;

	<p>„Eksistentsiaalsed probleemid 20. saj kirjanduses“ „Rikkuse mitu nägu“, „Pere ja armastus“ Kirjandus kui armastus. Kirjandus kui inimkonna peegelpilt. Elutõde ja kunstitõde. Kirjanduse rahvuslikja euroopalik alge. Teksti ja tegelikkuse seos. Muistsete müütide kajastumine kaasaja kirjanduse motiivides. Filosoofia ja kirjanduse läbipõimumine (Russell, Eco). Aimdused ja unenäod kaasaegse kirjanduse üldpildis.</p> <p>Tunneb mõisteid: absurditeater, maagiline realism, eksistentsialism, sürrealism, impressionism, uusromantism, grotesk, imažism, modernism</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • 20. sajandi eesti draama 	<ul style="list-style-type: none"> • Eduard Vilde näidendid • 1980. aastate vastupanuhoiakud. Ajaloopöörised, rahvas, mälu ja identiteet Merle Karusoo loomingus. • Õpilane loeb läbi vähemalt neli tervikteost. 	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab eesti kirjanduse tähtsamaid perioode, kirjanduslikke rühmitusi, olulisemaid autoreid ja nende teoseid; • seostab eesti kirjanduslugu Euroopa kirjanduse perioodide, voolude ja suundadega, • võrdleb poetikaanalüüsile tuginedes kahte vabalt valitud kirjandusteost, tuues esile ühiseid ja eriomaseid jooni; • mõistab ning hindab kirjandusteoste humaanseid, eetilisi ja esteetilisi väärtusi;

GÜMNAASIUMI KIRJANDUSKURSUS V „Uuem kirjandus“

Maht: 35-tunnine kursus

Hindamine

- Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;
- Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist;
- Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

Lõiming

Eesti ja maailmakirjanduse omandamine, vahel paralleelselt ka välisautoritaatori emakeeles, rikastab õpilase maailmapilti, aitab tal mõista ajastut ning tollaseid tavasid. samuti on emakeelel ja kirjandusel tähtis osa ajaloo ja filosoofia teemade integreerituks käsitlemiseks.

Sotsiaalset õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjanduse lugemine, tekstianalüüs, sealjuures ka kreatiivne tekstiloomine aitavad mõista ajalugu, kunsti ja muusikavoolude teket koos kirjanduses esinevate samaaegsete protsessidega. Aitab tajuda kunsti esteetilist külge ja loomeprotsessi selles.

Inimese käitumine ja psühholoogiaõpe toetub suurel määral parimatele kirjandusteostele, sealjuures nii proosas kui draamažanris.

• Teema	• Õpisisu	• Taotletavad õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Kirjandus ja ühiskond 	<ul style="list-style-type: none"> • 1980. aastad Eesti ühiskonnas ja kirjanduses. • Murdepunktid Eesti lähiajaloo, vabadusvõitlus ja <ul style="list-style-type: none"> ◦ sõnavabadus. Kirjanikud vabadusvõitluse kandjatena (Lennart Meri, Arvo Valton, Hando Runneljt) • 1990. aastate alguse murrangulised muutused ühiskonnas ja kirjandusel. • Maailma proosakirjandus: D. Lessing „Kõige ilusam unelm“, Daniel Kehlmann „Maailma mõõtmine“ • Kirjanduse roll tänapäeva ühiskonnas. 	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab tähtsamaid uuema eesti kirjanduse autoreid ja nende teoseid, tunneb nüüdiskirjanduse peamisi arengusuundi; • analüüsib ning tõlgendab loetud kirjandusteoste sisu- ja vormivõtteid: nimetab teose teema, sõnastab probleemi ning peamõtte, iseloomustab tegevusaega ja -kohta, tegelaste suhteid, olustikku ja sündmustikku, kirjeldab sõnavaliku eripära ning stiili seoseid teksti sõnumiga; • analüüsib ja tõlgendab loetud luuletuste sisu ja vormivõtteid: nimetab teema ning põhimotiivid, iseloomustab kujundi- ja keelekasutust, riimi, rütmi, salmilisust või vabavärsilisust, kirjeldab meeolelu ning sõnastab mõtte; • arutleb loetud uudisteoste üle, kujundab oma arvamuse ja loob seoseid varem loetuga;

		<ul style="list-style-type: none"> • seostab loetut tänapäeva eluolu ja -nähtustega, iseenda, ühiskonna ning üldinimlike probleemide ja väärtustega.
<ul style="list-style-type: none"> • Eesti nüüdisluule 	<ul style="list-style-type: none"> • Murranguaastate sõnavabadus. Luule sisulised, vormilised ja keelelised muutused. • Punkluule: Merca, Villu Tamme, Tõnu Trubetsky. • Provokatiivne keeleluule: Karl Martin Sinijärv, Kivisildnik, Contra. • 21. sajandi luule otsingud: Kristiina Ehin • François Serpent (fs), Triin Soomets, Elo Viiding 	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab tähtsamaid uuema eesti kirjanduse autoreid ja nende teoseid, tunneb nüüdiskirjanduse peamisi arengusuundi; • analüüsib ning tõlgendab loetud kirjandusteoste sisu- ja vormivõtteid: nimetab teose teema, sõnastab probleemi ning peamõtte, iseloomustab tegevusaega ja -kohta, tegelaste suhteid, olustikku ja sündmustikku, kirjeldab sõnavaliku eripära ning stiili seoseid teksti sõnumiga; • analüüsib ja tõlgendab loetud luuletuste sisu ja vormivõtteid: nimetab teema ning põhimotiivid, iseloomustab kujundi- ja keelekasutust, riimi, rütmi, salmilisust või vabavärsilisust, kirjeldab meeleolu ning sõnastab mõtte; • arutleb loetud uudisteoste üle, kujundab oma arvamuse ja loob seoseid varem loetuga; • seostab loetut tänapäeva eluolu ja -nähtustega, iseenda, ühiskonna ning üldinimlike probleemide ja väärtustega.
<ul style="list-style-type: none"> • Eesti nüüdisproosa ja nüüdisdraama 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjandus kui ühiskondlik või keeleline provokatsioon. Kirjandus ja postmodernism. • Eneseotsingud ja moodsa tsivilisatsiooni hälbed: Emil Tode (Tõnu Õnnepalu) „Piiririik” • Eestlaste paroodia ja eneseiroonia: Andrus Kivirähk „Rehepapp” • Uusim lühiproosa: Ervin Õunapuu „Eesti gootika“ • Uusim romaan: Indrek Hargla. Reaalsuse ja 	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab tähtsamaid uuema eesti kirjanduse autoreid ja nende teoseid, tunneb nüüdiskirjanduse peamisi arengusuundi; • analüüsib ning tõlgendab loetud kirjandusteoste sisu- ja vormivõtteid: nimetab teose teema, sõnastab probleemi ning peamõtte, iseloomustab tegevusaega ja -kohta, tegelaste suhteid, olustikku ja sündmustikku, kirjeldab sõnavaliku eripära ning stiili seoseid teksti sõnumiga; • analüüsib ja tõlgendab loetud luuletuste sisu ja

	<p>fantastika põimumine astumine tundmatusse maailma.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uued teemad ja vaatepunktid näitekirjanduses. • Maailma draamakirjandus Harold Pinter „Majahoidja“ • Arutlusteemad: ideoloogia ja moraal kaasaegses kirjanduses, kirjanduse euroopalik ja eesti alge, kirjanduse uuemad väljendusvahendid (e- kirjaline romaan jt). Nüüdiskirjandus ja ajalugu. • Omandab järgmised kirjanduslikud mõisted: • Absurdikirjandus, etnofuturism, arvustus, punkluule, postmodernism, küberkirjandus. • Memuaarid, paroodia, vabavärss, veebikirjandus. 	<p>vormivõtteid: nimetab teema ning põhimotiivid, iseloomustab kujundi- ja keelekasutust, riimi, rütmi, salmilisust või vabavärsilisust, kirjeldab meeoleolu ning sõnastab mõtte;</p> <ul style="list-style-type: none"> • arutleb loetud uudisteoste üle, kujundab oma arvamuse ja loob seoseid varem loetuga; • seostab loetut tänapäeva eluolu ja -nähtustega, iseenda, ühiskonna ning üldinimlike probleemide ja väärtustega.
<ul style="list-style-type: none"> • Kirjanduselu ja kirjanduse institutsioonid 	<ul style="list-style-type: none"> • Eesti Kirjanike Liit, Eesti Kirjanduse Selts, Kirjanike muuseumid. Kirjandusväljaanded. Kirjanduspreemiad. Kultus- ja hittkirjandus. • Õpilane loeb ühe uudisteose („Lingvistiline mets“ või maailmakirjandusest „Hea põhjatuule vastu“) ja kolm terviklikku proosateost, lisaks tutvuda vähemalt ühe teatritükiga (eelistatult koos teatrikülastusega). Samuti loeb läbi ühe luulekogu. 	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab tähtsamaid uuema eesti kirjanduse autoreid ja nende teoseid, tunneb nüüdiskirjanduse peamisi arengusuundi; • analüüsib ning tõlgendab loetud kirjandusteoste sisu- ja vormivõtteid: nimetab teose teema, sõnastab probleemi ning peamõtte, iseloomustab tegevusaega ja -kohta, tegelaste suhteid, olustikku ja sündmustikku, kirjeldab sõnavaliku eripära ning stiili seoseid teksti sõnumiga; • analüüsib ja tõlgendab loetud luuletuste sisu ja vormivõtteid: nimetab teema ning põhimotiivid, iseloomustab kujundi- ja keelekasutust, riimi, rütmi, salmilisust või vabavärsilisust, kirjeldab meeoleolu ning sõnastab mõtte; • arutleb loetud uudisteoste üle, kujundab oma arvamuse ja loob seoseid varem loetuga; • seostab loetut tänapäeva eluolu ja -nähtustega, iseenda, ühiskonna ning üldinimlike

		probleemide ja väärtustega.
--	--	-----------------------------

KIRJANDUSE AINEKAVA PÕHIKOOLIS

Õppeaine kirjeldus

Kirjandus on õppeaine, mis peamiselt ilukirjandusele tuginedes arendab õpilase lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ning verbaalseid loomevõimeid; kujundab väärtkirjanduse ja rahvaluule tõlgendamise ning analüüsi kaudu õpilase esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid, rikastab tundemaailma, aitab leida oma identiteeti ning luua ainuomast maailmapilti.

Põhikooli kirjandusõpetus keskendub eelkõige ilukirjanduse lugemisele ja tõlgendamisele. Eraldi pööratakse tähelepanu teose mõistmist toetavate oskuste arendamisele, teose kui terviku mõistmisele ning kujundliku keele tundmaõppimisele. Interpreteerimis- ja sünteesivõime arendamiseks kuuluvad kirjandusõpetusse ka tekstide esitamine ning õpilaste omalooming.

Kirjandusteoste üle arutlemiseks ja nende sügavuti mõistmiseks peab õpilane tundma kirjanduse metakeelt ning kirjanikega seotud kultuuriloolist tausta. Teoste käsitlemiseks vajalikke mõisteid seletatakse õppekirjanduses. Faktiteadmistest tähtsam on äratada ja hoida alal lugemishuvi ning arendada tõlgendusoskust.

Kirjanduse ainesisus peetakse oluliseks pakkuda õpilastele mitmekülgse tekstivaliku kaudu erinevaid lugemis- ja analüüsikogemusi ning tagada seega igakülgne lugejaoskuste areng. Seepärast haaratakse lugemisvarasse tähtsamate eetiliste ja esteetiliste küsimuste käsitlemist võimaldavaid teoseid nii uudiskirjandusest kui ka klassikast ning pööratakse tähelepanu folkloorsele materjalile, et väärtustada õpilase päritolu ja kultuurilist kuuluvust.

Põhikooli kirjandusõpetuses on põhirõhk ilukirjanduse lugemisel ja tõlgendamisel, kuid funktsionaalse kirjaoskuse arendamiseks tuleb kirjandustundides tegelda ka teabetekstidega, mis on seotud eelkõige kirjanduse ning kirjanike ja teiste kultuurilooliselt tähenduslike isikutega. Õppeprotsessis võimaldatakse õpilastele rohkesti omaloomingulisi, sh kirjandusteoste, teiste tekstidele ja oma elamustele tuginevaid kirjutamiskogemusi, et arendada ja väärtustada loovust ja mõtlemisvõimet ning tuua esile kirjutaja isikupära ja annet.

Üldpädevuste kujundamine

Õpilaste väärtuspädevuse kujundamisel on ainevaldkonnal väga oluline koht, arvestades kirjanduse kui kunstiaine spetsiifikat. Kirjandusõpetuses on peamine rõhk kõlbeliste, esteetiliste ja emotsionaalsete väärtuste ning kultuuriväärtuste kujunemisel loetavate ilukirjandus- ja aimetekstide alusel.

Kirjandusõpetus arendab olulisi õpipädevusi: kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, eri allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist. Kirjandus toetab sotsiaalse pädevuse kujunemist, avardades õpilase maailmapilti ja ettekujutust inimsuhetest ning kujundades suhtluspädevust: suulise ja kirjaliku suhtluse oskusi, suhtluspartneri arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust.

Enesemääratluspädevuse ja ettevõtlikkuspädevuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka õpilaste igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, seisukohavõtu ja lahenduste otsimisega nii kirjandustundides kui ka loovtöodes.

Enesekohase ja ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli kirjandusõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) loeb eakohast ilukirjandust, arendab oma lugemisoskust ning omandab püsiva lugemisharjumuse kui maailma ja enda mõistmise vahendi;
- 2) väärtustab kirjandust oma rahvuskultuuri olulise osana ning tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;
- 3) mõistab ilukirjanduse kujundlikku keelt, rikastab oma sõnavara ning arendab suulist ja kirjalikku väljendusoskust;
- 4) arendab oma loomevõimeid ja suhtub lugupidamisega loometöösse;
- 5) kujundab kirjanduse abil oma esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid;
- 6) laiendab oma silmaringi ning rikastab mõtte- ja tundemaailma;
- 7) annab iseseisvaid hinnanguid ning sõnastab ja esitab oma mõtteid;
- 8) hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt erinevaid infoallikaid.

Õpitulemused

II kooliaste

6. klassi lõpetaja:

- 1) on omandanud ilmeka lugemise tehnika, loeb ladusalt ja arusaamisega jõukohase keerukusega teksti;
- 2) koostab loetu kohta plaani ja jutustab selle alusel ümber sisu, avaldab arvamust loetu kohta;
- 3) määrab kunstiteose teema, idee ja kompositsiooni;
- 4) näeb autoripositsiooni suhtumises kujutatud kangelastesse ja sündmustesse;
- 5) iseloomustab tegelasi, võrdleb neid;
- 6) määrab loetud teose žanri ja liigi, selgitab keeleliste vahendite rolli kunstilises tekstis;
- 7) suudab läbielatud ja nähtust teadlikult ja emotsionaalselt kõnelda ja kirjutada;
- 8) kasutab sõnaraamatuid, raamatukogukataloogi ja internetti vajaliku info saamiseks.

III kooliaste

Põhikooli lõpetaja:

- 1) on lugenud eakohast erižanrilist ilukirjandust, kujundanud selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendanud lugejaoskusi;
- 2) mõistab käsitletud kirjandusteoste ideelis-kunstilisi iseärasusi ja iseloomustab nend žanrilist eripära;
- 3) märkab kirjandustekstis õpitud kõnekujundeid/troope, selgitab nende rolli tekstis ning kasutab neid oma tekstides;
- 4) avaldab arvamust loetud teoste kohta, iseloomustab teoste põhiprobleematikat arutluselementidega kirjandis või arvustuses;

- 5) loeb ilmekalt kirjandusteoseid (või katkendeid), järgides kirjakeelse häälduse norme;
 6) iseloomustab üldjoontes õpitud kirjandusvoole ja -suundi, kõrvutab vene ja maailmakirjanduse temaatiliselt lähedasi teoseid;
 7) kasutab kooli ja linna raamatukogusid ning interneti teabe otsimiseks etteantud teemal ning omal valikul vastavalt vajadusele.

KIRJANDUSE AINEKAVA 6. KLASS

Õppeainet õpitakse 2 tundi nädalas 5 perioodi jooksul / 70 tundi õppeaastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

6.klassis toimub hindamine 5 korda õppeaastas iga perioodi lõpus. Perioodihinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
1.Lugemine	Lugemise eesmärgistamine. Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Eesmärgistatud ülelugemine. Oma lugemise jälgimine ning lugemisoscuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine. Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev	6. klassi lõpetaja: 1) on läbi lugenud vähemalt 5 eakohast erinevasse žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut); 2) loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist; 3) tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi ning kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja -kogemustest.

	<p>lugemine. Lugemisirõõm. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine ning ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.</p>	
2.Jutustamine	<p>Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi. Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Aheljutustamine. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega. Iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist jutustamine. Jutustamine piltteksti (foto, illustratsiooni, karikatuuri, koomiksi) põhjal. Fantaasialoo jutustamine.</p>	<p>6. klassi lõpetaja: 1) jutustab tekstilähedaselt kavapunktide või märksõnade toel; 2) jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale; 3) jutustab piltteksti põhjal ning selgitab selle sisu.</p>
3.Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine	<p>Teose mõistmist toetavad tegevused Küsimuste koostamine: mälu- ehk faktiküsimused, fantaasiaküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga (tekstilõigu või fraasiga), teksti järgi oma sõnadega ning peast. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlausetena ning märksõnadena. Lõikude kesksete mõtete otsimine ja peamõtte sõnastamine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Illustratiivsete näidete (nt tsitaatide, iseloomulike detailide) otsimine tekstist. Detailide kirjeldamine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. Loetu põhjal järelduste tegemine. Oma mõtete, tundmuste ning</p>	<p>Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused 6. klassi lõpetaja: 1) koostab teksti kohta eri liiki küsimusi; 2) vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega; 3) koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu; 4) järjestab teksti põhjal sündmused ning määrab nende toimumise aja ja koha; 5) kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes üldtunnustatud moraalinormidest, ning võrdleb iseennast mõne tegelasega; 6) leiab lõigu keskset mõtet ja sõnastab peamõtte; 7) arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ning põhjendab oma</p>

lugemismuljete sõnastamine.
Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest ning oma sõnavara rikastamine.

Teose/loo kui terviku mõistmine
Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine. Teose sündmustiku ning tegelaste suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise, tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine ning käitumise põhjendamine. Tegelasrühmad. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendamisteed. Loomamuinasjutu ja imemuinasjutu tüüptegelased.

Sündmuste toimumise aja ning koha kindlaksmääramine. Sündmuste järjekord. Sündmuste põhjuse-tagajärje seosed. Minajutustaja kui loo edastaja.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine
Epiteedi ja võrdluse äratundmine ning kasutamine. Valmi mõistukõnest arusaamine. Lihtsamate sümbolite seletamine. Tegelaskõne varjatud tähenduse mõistmine. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine, selle võrdlev ning eristav seostamine tänapäeva elunähtustega. Koomilise leidmine tekstist. Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine. Algriimi leidmine rahvalauludest. Algriimi kasutamine oma tekstis. Luuleteksti tõlgendamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja

arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;
8) otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine
6. klassi lõpetaja:
1) tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, võrdlusi ning algriimi;
2) seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust;
3) mõtestab luuletuse tähendust, tuginedes iseenda elamustele ja kogemustele.

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine
6. klassi lõpetaja seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muistendi, muinasjutu, kõnekäänu ja vanasõna olemust.

	<p>arendamine.</p> <p>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</p> <p>Rahvalaulu olemus. Loomamuinasjutu sisutunnused (lugu, tegelased, hea võitlus kurjaga jne). Imemuinasjutu sisutunnused. Tekke- ja seletusmuistendi tunnused. Hiiu- ja vägilasmuistendi tunnused. Vanasõna ja kõnekäänu olemus. Seiklusjutu ja ajaloolise jutustuse tunnused. Teose teema ja idee. Probleemi olemus. Pea- ja kõrvaltegelane, tüüptegelane. Tegelastevahelise konflikti olemus. Luuletuse vorm: salm. Valmi tunnused. Koomiline ja mittekoormiline. Päevik kui ilukirjandusliku teose vorm. Animafilmi olemus.</p>	
4. Esitamine	<p>Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ning kehahoid. Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialoogi või monoloogina). Rollimäng, rolliteksti esitamine.</p>	<p>6. klassi lõpetaja esitab peast luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust.</p>
5. Omalooming	<p>Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi, inimese, tegevuskoha, looduse ning tunnete kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine.</p> <p>Jutustamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.</p>	<p>6. klassi lõpetaja kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sh kirjeldavat ja jutustavat teksti.</p>

	<p>Teemamapp tänapäeva kultuurinähtuste või kultuurilooliste isikute kohta. Teemamapi vorm (mapp, karp, CD vms), sisu ja vormistamine.</p> <p>Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid:</p> <p>1) loomamuinasjutu, imemuinasjutu, tekke- või seletusmuistendi, hiiu- või vägilasmuistendi, seiklus- või fantaasiajutu, mälestusloo;</p> <p>2) vanasõna(de) või kõnekäändude põhjal jutukese, ette antud riimide põhjal või iseseisvalt luuletuse, luuletuse põhjal samasisulise jutu; algustähekordustega naljaloo;</p> <p>3) looduskirjelduse, loomtegelase või kirjandusliku tegelase kirjelduse; teose või kujuteldava tegelase päevikulehekülje, sündmustiku või tegelasega seotud kuulutuse, loo sündmustiku edasiarenduse, loole uue või jätkuva lõpu, tegelastevahelise dialoogi, kirja mõnele teose tegelasele või tegelasrühmale või muud sellist.</p>	
--	--	--

KIRJANDUSE AINEKAVA 7. KLASS

Õppeainet õpitakse 2 tundi nädalas 5 perioodi jooksul / 70 tundi õppeaastas

Lõiming teiste õppeainetega

Ainevaldkonna õppeained toetavad teiste valdkonnapädevuste saavutamist, sest kirjandustundides arendavad õpilased oma suulist ja kirjalikku väljendusoskust ning suhtlusoskust, õpivad lugema ja mõistma eri liiki tekste, sh teabe- ja tarbetekste, arendavad kirjandustekste lugedes oma sõnavara ning avardavad maailmapilti; õpivad kirjutama eri tüüpi tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili – need on oskused, mis lõimuvad kõikide teiste õppeainetega kõige elementaarsemal moel.

Võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi õpitava keele maa, selle kultuuri ning kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus.

Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Loodusalased tekstid eesti keele õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Samaaegu toetavad sotsiaalaineid õppides

omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimesest kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelu probleemide ja inimsuhete mõistmist.

Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning neid arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaalainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades.

Kunstiainete õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustatsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist.

Kirjandusteose käsitlemine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

7. klassis toimub hindamine 5 korda õppeaastas iga perioodi lõpus. Perioodihinne kujuneb arvestuslikult hinnatavate tööde ja protsessihinnete põhjal.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
--------------	----------------	---------------------------------

Lugemine	<ul style="list-style-type: none"> • Lugemise iseseisev eesmärgistamine. Kiire ja aeglane lugemine, ülelibisev ja süvenenud lugemine. • Eesmärgistatud ülelugemine. Erinevate lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine. • Soovitatud tervikteoste kodulugemine, • ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine. 	<ul style="list-style-type: none"> • on läbi lugenud vähemalt 5 eakohast eri žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost; • loeb kirjandusteksti latusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist; • tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega.
Jutustamine	<ul style="list-style-type: none"> • Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. • Loo jutustamine: jutustamine teksti kompositsioonist lähtuvalt, jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või erinevat liiki lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi. • Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine. • Tutvumine elektroonilise meedia (raadio, televisiooni, interneti) erinevate jutustamisviisidega. 	<ul style="list-style-type: none"> • jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni.
Teose/loo kui terviku mõistmine	<ul style="list-style-type: none"> • Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. • Teose käigus tegelasega toimunud muutuste leidmine. • Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega ning ümbritseva maailmaga. • Tegelase sisekonflikti äratundmine. 	<ul style="list-style-type: none"> • vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele; • kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ning tsitaate; • kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määrab teose olulisemad sündmused ning • arutleb põhjuse-tagajärje seoste üle;

	<p>Tegelastevahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine ning suhete analüüs.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tegelasate tegevusmotiivide selgitamine, käitumise põhjuste analüüsimine. • Tegelasrühmadevaheline konflikt ja konflikti gradatsioon. • Erinevate teoste peategelaste võrdlemine. Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduse tüüptegelasi. Fantaasiakirjanduse ning naljandite tüüptegelasi. • Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljö kirjeldamine. Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine. • Teose rütm: ellipsi täitmine. • Sündmuste põhjuse-tagajärje seoste leidmine. • Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. • Eesti aja- ja kultuuriloo seostamine. Teksti aja- või kultuuriloolise tähenduse uurimine. • Tekstist filmilike episoodide leidmine. Filmi ja kirjandusteose võrdlemine. • Teose mõistmist toetavad tegevused, nt küsimuste koostamine, teksti kavastamine, arutlemine. 	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ning demokraatlikest väärtustest; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, • valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; • leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte ning kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte; • otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse.
<p>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine. Võrdlus ja metafoor kõnekäändudes. • Mõistatuse kui sõnalise peitepildi äraarvamine ja loomine. 	<ul style="list-style-type: none"> • vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele; • kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ning tsitaate;

	<ul style="list-style-type: none"> • Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse, retoorilise küsimuse ja hüüatuse tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. • Allegooria ning allteksti mõistmine. • Piltluule kui piltkujundi tõlgendamine. • Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine. • Luuleteksti tõlgendamine. • Autori keelekasutuse omapära leidmine. Teose stiililise eripära kirjeldamine. • Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määrab teose olulisemad sündmused ning • arutleb põhjuse-tagajärje seoste üle; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, • valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; • leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte ning kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte; • otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse. • tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi; • selgitab õpitud vanasõnade, kõnekäändude ja mõistatuste kujundlikkust ning tähendust; • mõtestab luuletuse tähendust iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes. • eristab tekstinäidete põhjal rahvaluule lühivorme (kõnekäänd, vanasõna, mõistus) ning nimetab nende tunnuseid; • seletab oma sõnadega eepika, lüürika, dramaatika olemust.
Esitamine	<ul style="list-style-type: none"> • Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida). Esituse ladusus, selgus ja tekstitäpsus. • Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele, kasutades illustreerivaid katkendeid. • Teost tutvustava ettekande koostamine ning esitamine. • Luuleteksti esitamine peast. 	<ul style="list-style-type: none"> • esitab peast luuleteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ning • tekstitäpsust; • koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande.

	<ul style="list-style-type: none"> • Lühikese proosateksti esitamine (dialoogi või monoloogina). • Draamateksti esitamine ositi. 	
Omalooming	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid: <ol style="list-style-type: none"> 1) kõnekäändude põhjal naljaloo, seiklusjutu, piltluuletuse, kirja ühelt tegelaselt teisele, tegelasele tegevusjuhendi, tekstis toimunud sündmuste eelloo, loo muudetud vaatepunktiga, puänteeritud loo, erinevate teoste peategelaste võrdluse, vaadatud filmi põhjal ühelauselise või pikema kokkuvõtte või soovituselise või muud sellist; 2) vabavärsilise luuletuse, näidendi, tegelase monoloogi, tegelase eluloo, minavormis loo, detailidega laiendatud loo, võrdluste- ja metafooriderikka teksti, teostest valitud ja kommenteeritud tsitaatide kogumiku, tsitaadi (moto) alusel kirjandi, kirjandusteose arvustuse või muud sellist; 3) tegelase iseloomustuse või eluloo, tegelaste juhtlauseid, teise ajastusse paigutatud tegevustikuga loo, miljöö kirjelduse, kirjandusteose probleemidest lähtuva arutluse, alustekstile sisulise vastandteksti, teatrietenduse, filmi- või kirjandusteose arvustuse või muud sellist; 4) teemamapi tänapäeva kultuurinähtuste või kultuurilooliste isikute kohta. 	<ul style="list-style-type: none"> • kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöö kirjeldus) või jutustava teksti; • kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse järgi ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili • sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja.

KIRJANDUSE AINEKAVA 8. KLASS

Õppeainet õpitakse 2 tundi nädalas 5 perioodi jooksul / 70 tundi nädalas.

Lõiming teiste õppeainetega

Ainevaldkonna õppeained toetavad teiste valdkonnapädevuste saavutamist, sest kirjandustundides arendavad õpilased oma suulist ja kirjalikku väljendusoskust ning suhtlusoskust, õpivad lugema ja mõistma eri liiki tekste, sh teabe- ja tarbetekste, arendavad kirjandustekste lugedes oma sõnavara ning avardavad maailmapilti; õpivad kirjutama eri tüüpi tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili – need on oskused, mis lõimuvad kõikide teiste õppeainetega kõige elementaarsemal moel.

Võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi õpitava keele maa, selle kultuuri ning kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus.

Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Loodusained tekstid eesti keele õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Samaaegu toetavad sotsiaalaineid õppides

omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimesest kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelu probleemide ja inimsuhete mõistmist.

Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning neid arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaalainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades.

Kunstiainete õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustratsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist.

Kirjandusteose käsitlemine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

8.klassis toimub hindamine 5 korda õppeaastas iga perioodi lõpus. Perioodihinne kujuneb arvestuslikult hinnatavate tööde ja protsessihinnete põhjal.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Lugemine	<ul style="list-style-type: none">• Lugemise iseseisev eesmärgistamine. Kiire ja aeglane lugemine, ülelibisev ja süvenenud lugemine.• Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.• Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele, teose võrdlemine mõne teise teosega.• Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.	<ul style="list-style-type: none">• on läbi lugenud vähemalt viis eakohast eri žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost;• loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist;• tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega.
Jutustamine	<ul style="list-style-type: none">• Loo jutustamine: jutustamine teksti kompositsioonist lähtuvalt, jutustades uute tegelaste ja sündmuste ja/või erinevat liiki lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi. Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine.	<ul style="list-style-type: none">• Põhikooli lõpetaja jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni.
Teose/loo kui terviku mõistmine	<ul style="list-style-type: none">• Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt.• Muutuv ja muutumatu tegelane. Teose käigus tegelasega toimunud muutuste leidmine. Lihtne ja keeruline tegelane.	<ul style="list-style-type: none">• vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele;• kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ning tsitaate;• kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määrab

	<ul style="list-style-type: none"> • Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega ning ümbritseva maailmaga. • Tegelase sisekonflikti äratundmine. Tegelastevahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine ning suhete analüüs. • Tegelaste tegevusmotiivide selgitamine, käitumise põhjuste analüüsimine; • Tegelasrühmade vaheline konflikt ja konflikti gradatsioon. • Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljöö kirjeldamine. • Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. • Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. • Eesti aja- ja kultuuriloo seostamine. Teksti aja- või kultuuriloolise tähenduse uurimine. 	<p>teose olulisemad sündmused ning arutleb põhjuse-tagajärje seoste üle;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ning demokraatlikest väärtustest; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, • valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; • leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte ning kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte; • otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse.
<p>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rahvajutu liikide äratundmine. Muinasjutt, muistend, naljand, pajatus. • Sümbolite seletamine. Allegooria ning allteksti mõistmine. • Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine. • Luuleteksti tõlgendamine. • Autori keelekasutuse omapära leidmine. Teose stiililise eripära kirjeldamine. • Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi; • selgitab õpitud vanasõnade, kõnekäändude ja mõistatuste kujundlikkust ning tähendust; • mõtestab luuletuse tähendust iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes.

Esitamine	<ul style="list-style-type: none"> • Teost tutvustava ettekande koostamine ning esitamine. • Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialogi või monoloogina). • Draamateksti esitamine ositi. Instseneeringu esitamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • esitab peast luule-, proosa- või draamateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ning • tekstitäpsust; • koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande.
Omalooming	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid: <ol style="list-style-type: none"> 1) koha- või ajaloolise muistendi või allegoorilise loo, naljandi, tekstis toimunud sündmuste eelloo, loo muudetud vaatepunktiga, puänteeritud loo, erinevate teoste peategelaste võrdluse; 2) ulme- või detektiivjutu, näidendi, proosa- või luuleteksti dramatiseeringu, tegelase monoloogi, minavormis loo, detailidega laiendatud loo, võrdluste- ja metafooriderikka teksti, ühest ja samast sündmusest traagilise ning koomilise loo, kirja teose autorile, teostest valitud ja kommenteeritud tsitaatide kogumiku, tsitaadi (moto) alusel kirjandi, kirjandusteose arvustuse, tegelase seletuskirja või muud sellist; 3) muinasjutu, muistendi, tegelase iseloomustuse või eluloo, miljöö kirjelduse, kirjandusteose probleemidest lähtuva arutluse, teatrietenduse, filmi- või kirjandusteose arvustuse või muud sellist. 	<ul style="list-style-type: none"> • kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöö kirjeldus) või jutustava (muinasjutt või muistend) teksti; • kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse järgi ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja.

KIRJANDUSE AINEKAVA 9. KLASS

Õppeainet õpitakse 2 tundi nädalas 5 perioodi jooksul / 70 tundi nädalas

Taotletavad õpitulemused

- 1) on lugenud eakohast erižanrilist väärtkirjandust, kujundanud selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendanud lugejaoskusi;
- 2) väärtustab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat;
- 3) tõlgendab, analüüsib ning mõistab kirjandusteost kui erinevate lugude ja inimsuhete, elamuste ja väärtuste allikat ning erinevate seisukohtade peegeldajat;
- 4) mõistab ja aktsepteerib teose lugemisel tekkivate seisukohtade paljust, väärtustab erinevaid ideid ja kujutamisi viise;
- 5) väljendab end korrektselt suuliselt ja kirjalikult, jutustab kokkuvõtvalt teoses toimunust, arutleb teoses kujutatute üle ning kirjutab eriliigilisi omaloomingulisi töid;
- 6) kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, nii teatmeteoseid kui ka interneti.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

9. klassis toimub hindamine 5 korda õppeaastas iga perioodi lõpus. Perioodihinne kujuneb arvestuslikult hinnatavate tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming

Kirjandus toetab teiste valdkonnapädevuste saavutamist, sest kirjandustundides arendavad õpilased oma suulist ja kirjalikku väljendusoskust ning suhtlusoskust, õpivad lugema ja mõistma eri liiki tekste, arendavad kirjandustekste lugedes oma sõnavara ning avardavad maailmapilti.

Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu, õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi õpitava keele maa, selle kultuuri ning kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika õppetextide ja tekstülesannete mõistmist soodustab kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus.

Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Loodusalased tekstid eesti keele õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses

aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Samaaegu toetavad sotsiaalaineid õppides omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimesest kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelu probleemide ja inimsuhete mõistmist.

Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning neid arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaalainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades.

Kunstiainete õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustratsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist.

Kirjandusteose käsitlemine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetus ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitamine.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
1. Lugemine	<ul style="list-style-type: none"> • Lugemise iseseisev eesmärgistamine. Kiire ja aeglane lugemine, ülelibisev ja süvenenud lugemine. • Eesmärgistatud ülelugemine. Erinevate lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs jalagemisoskuse hindamine. • Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine. • Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine. 	<ul style="list-style-type: none"> • on läbi lugenud vähemalt viis eakohast eri žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut); • loeb kirjandusteksti lususalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist.
2. Jutustamine	<ul style="list-style-type: none"> • Loo jutustamine: jutustamine teksti 	<ul style="list-style-type: none"> • Jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni.

	<p>kompositsioonist lähtuvalt, jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või erinevat liiki lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi. Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutvumine elektroonilise meedia (raadio, televisiooni, interneti) erinevate jutustamisviisidega. 	
<p>3. Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p>	<p>Teose mõistmist toetavad tegevused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, fantaasia-, analüüsi- ja hindamisküsimused. • Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega või oma arvamusega, toetumata tekstile. • Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausete ja märksõnadena. Teksti kesksete mõtete leidmine. • Teose teema ja peamõtte sõnastamine. Kokkuvõtte kirjutamine. Konspekti koostamine. • Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. • Autori hoiaku ja teose sõnumi mõistmine ning sõnastamine. • Oma arvamuse sõnastamine, 	<p>Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele; 2) kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ning tsitaate; 3) kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määrab teose olulisemad sündmused ning arutleb põhjuse-tagajärje seoste üle; 4) kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ning demokraatlikest väärtustest; 5) arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; 6) leiab teksti keskset mõtet, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte ning kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte; 7) otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse. <p>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</p>

	<p>põhjendamine ja kaitsmine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ning tekstinäidete varal. Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse kommenteerimine ning valiku põhjendamine. • Probleemi olemusepõhjuse- tagajärjelahenduse seoste üle arutlemine. Loetu põhjal järelduste tegemine. • Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine. <p>Teose/loo kui terviku mõistmine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. Muutuv ja muutumatu tegelane. Teose käigus tegelasega toimunud muutuste leidmine. Lihtne ja keeruline tegelane. • Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega ning ümbritseva maailmaga. • Tegelase sisekonflikti äratundmine. Tegelastevahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine ning suhete analüüs. • Tegelaste tegevusmotiivide selgitamine, käitumise põhjuste analüüsimine. • Tegelasrühmade vaheline konflikt ja konflikti gradatsioon. 	<p>1) tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi;</p> <p>2) mõtestab luuletuse tähendust iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes.</p> <p>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</p> <p>1) eristab tekstinäidete põhjal rahvalaulu (regilaul ja riimiline rahvalaul) liike ning nimetab nende tunnuseid; seletab oma sõnadega eepika, lüürika, draamaatika, eepose, romaani, jutustuse, novelli, ballaadi, valmi, haiku, vabavärsi, soneti, komöödia ja tragöödia olemust.</p>
--	---	---

- Erinevate teoste peategelaste võrdlemine.
- Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp.
- Miljö kirjeldamine.
- Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine. Teose rütm: ellipsi täitmine. Sündmuste põhjuse-tagajärje seoste leidmine.
- Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Eesti aja- ja kultuuriloo seostamine. Teksti aja- või kultuuriloolise tähenduse uurimine.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

- Mõttekorduste leidmine regilaulust.
- Rahvalaulu elementide leidmine autoriluulest.
- Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse, retoorilise küsimuse ja hüüatuse, ellipsi ning inversiooni tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Allegooria ning allteksti mõistmine.
- Luuleteksti tõlgendamine. Autori keelekasutuse omapära leidmine. Teose stiililise eripära kirjeldamine.
- Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine.

	<p>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teksti kompositsioonelemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, • lõpplahendus. Muutuv ja muutumatu tegelane. Prototüüp. • Rahvaluule liigid ja alaliigid. Regilaul ja riimiline rahvalaul. • Puändi olemus. 	
4.Esitamine	<ul style="list-style-type: none"> • Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida). Esituse ladusus, selgus ja tekstitäpsus; • esitamiseks kohase sõnavara, tempo ning hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon. Silmside hoidmine kuulaja ning vaatajaga. Miimika ja žestikulatsiooni jälgimine. • Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialoogi või monoloogina). • Draamateksti esitamine ositi. Instseneeringu esitamine. 	1) esitab peast luule-, proosa- või draamateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ning tekstitäpsust;
5. Omalooming	Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid vastavalt hetkel käsitletavatele teemadele.	1) kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava teksti; 2) kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse järgi ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja.

--	--	--

KEHALISE KASVATUSE AINEKAVA GÜMNAASIUMIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Gümnaasiumi kehalises kasvatuses toimub põhikoolis omandatud teadmiste ja oskuste süvendamine ja täiendamine. Õppesisu konkretiseerimisel, õppemeetodite ja -vormide valikul lähtutakse vajadusest suunata õpilast tema elukestva liikumisharrastuse kujunemisel. Kehalise kasvatus tundides omandatud teadmiste, oskuste ja kogemustega soodustatakse õpilasele sobiva liikumisharrastuse leidmist ning luuakse valmidus jälgida oma kehalise vormisoleku taset ja oskus seda arendada.

Kehalise kasvatus kohustuslike kursuste raames õpetatakse võimlemist, kergejõustikku, sportmänge ja talialasid. Lähtudes olemasolevatest sportimistingimustest ning õpilaste huvidest, tegeletakse ka ainekavva mittekuuluvate spordi- ja liikumisalade (erinevad sportmängud – käsipall, saalihoki, pesapall, ragbi, frisbee, jäähoki, tants jms) õppimisega ning õpetamisega.

Teadmisi liikumisest/spordist ja nendega tegelemisest, sh spordiajaloo, liikumiskultuurist, liikumisharrastuse kavandamisest, enesekontrollist jms edastatakse praktilistes tundides tegevuse käigus.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Väärtuspädevuse kujunemist toetatakse kehalises kasvatuses tervist ja jätkusuutlikku eluviisi tähtsustava õppega. Tervis on inimese üheks hinnalisemaks eluväärtuseks, mille hoidmise nimel tuleb õpilasel teha põhjendatud valikuid tervisekäitumises. Austus looduse ja teiste poolt loodud materiaalsete väärtuste vastu õpetab säästvat suhtumist keskkonda.

Sportlikus tegevuses järgib õpilane ise ja nõuab oma kaaslastelt võistlusmääruste täitmist. Ausa mängu põhimõtete tähtsustamine ja järgimine kõiges ja kõikjal toetavad humaanse, kõlbelise isiksuse kujunemist.

Kehalises kasvatuses omandatud teadmised rahvuslikust ning rahvusvahelisest liikumis- ja spordikultuurist, avardavad õpilase silmaringi.

Sotsiaalne pädevus on õpilase oskus mõista oma tegevuse võimalikke tagajärgi ning jälgida/kontrollida oma käitumist: vältida ohuolukordi, olla kaaslaste suhtes viisakas, tähelepanelik, abivalmis jne. Emotsionaalsetes võistlussituatsioonides õpib õpilane oma võidurõõmu või kaotusekibedust sobival viisil väljendama.

Koostöö kaaslastega õpetab õpilast inimestevahelisi erinevusi aktsepteerima, neid suhtlemisel arvestama, aga ka ennast kehtestama.

Kehalises kasvatuses toimub ühistegevuse kaudu õpilase võimekuse esiletoomine ja oskuste arendamine. Areneb õpilase kohanemisvõime, koostööoskus, empaatia, tahte omadused, eneseväljendusoskus ning distsipliin.

Enesemääratluspädevus on oskus hinnata oma kehalisi võimeid ning valmisolek neid arendada, samuti suutlikkus jälgida ja kontrollida oma käitumist, järgida terveid eluviise ning vältida ohuolukordi.

Õpipädevuse arengut soodustavad õpilase oskus analüüsida ja hinnata oma liigutusoskuste ja kehaliste võimete taset ning seada eesmärgi ja valida tundides õpitud alade/harjutuste seast sobivaimad liigutusoskuste ja kehalise töövõime täiustamiseks. Koolis tekkinud spordihuvi toetab

valmisolekut õppida uusi liikumisviise ja suunab õpilasi sellekohast infot hankima.

Suhtluspädevuse arengut soodustab spordi- ja liikumisalase oskussõnavara kasutamine, sõnaline eneseväljendusoskus ning teabe- ja tarbetekstide lugemine/mõistmine.

Sporditehniliste oskuste analüüs, kehalise töövõime näitajate ja sporditulemuste dünaamika selgitamine eeldavad õpilaselts matemaatikale omase keele, seoste, meetodite jms kasutamise oskust ning toetavad matemaatikapädevuse kujunemist.

Ettevõtlikkuspädevuse arengut soodustab oskus näha probleeme ja leida neile lahendusi; püstitada eesmärke, genereerida ideid ning sobivaid vahendeid ning meetodeid kasutades leida teostusviise.

Kehalises kasvatuses õpib õpilane analüüsima oma tervislikku seisukorda ja töövõimet, kavandama ja realiseerima tegevusi tervise tugevdamiseks ja töövõime parandamiseks. Sportlikus tegevuses aset leidev koostöö õpetab õpilast arukaid riske võttes toime tulema.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Gümnaasiumi kehalise kasvatuses taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb liikumisest rõõmu ja on kehaliselt aktiivne, soovib olla terve ning kehaliselt vormis;
- 2) mõistab regulaarse kehalise aktiivsuse mõju ja rakendab seda oma tervise tugevdamiseks;
- 3) arendab oma liikumisoskusi ja omab valmisolekut õppida uusi spordi- ja liikumisalaseid;
- 4) järgib kehalisel tegevusel ohutus- ja hügieeninõudeid, teab, kuidas käituda liikumisel/sportimisel esineda võivate õnnetusjuhtumite korral;
- 5) jälgib oma kehalise vormisoleku taset ning oskab oma töövõimet regulaarse treeningu abil parandada;
- 6) on vastutustundlik, koostööaldis, kaaslas austav, neid abistav ja nendega arvestav;
- 7) väärtustab kehakultuuri rahvusliku ja rahvusvahelise kultuuri osana.

GÜMNAASIUMI ÕPITULEMUSED

Gümnaasiumi lõpuks õpilane:

- 1) mõistab regulaarse kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele ning tegeleb regulaarselt kehaliste harjutustega; on teadlik tervise ja kehalise aktiivsuse seosest ning kehalise koormuse mõjust organismis toimivatele muutustele; leiab seoseid isikliku tervisliku seisundi ja kehalise aktiivsuse vahel;
- 2) omandab ainekavva kuuluvate liikumisviiside ja spordialade tehnika, suudab hinnata oma oskuste taset ja teab, kuidas seda täiustada ning uusi oskusi omandada;
- 3) järgib liikumisel/sportimisel ohutus- ja hügieeninõudeid; teab, kuidas toimida sagedamini tekkida võivate õnnetusjuhtumite ja traumade korral;
- 4) suhtub hoolivalt keskkonda, harjutuspaikadesse ja inventari;

- 5) hindab ausa mängu põhimõtteid ja järgib neid, austab oma kaaslasi, teeb koostööd täites nii liidri kui ka alluva rolli; kehaliste harjutuste sooritamisel abistab, julgustab ja juhendab oma kaaslasi;
- 6) analüüsib oma kehaliste võimete taset; leiab endale sobiva liikumisharrastuse ja tegutseb kehalise vormisoleku nimel;
- 7) tunneb rahvuslikku ja rahvusvahelist liikumiskultuuri: omab teadmisi õpitud spordi- ja liikumisalade ajaloost, tähtsamatest võistlustest ning tuntumatest sportlastest Eestis ja maailmas.

KEHALISE KASVATUSE AINEKAVA 10. KLASS

Õppeaine tundide maht 5 perioodil 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist. Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Hinnatakse 3 korda õppeaastas 2, 4 ning 5 perioodi lõpus.

Lõiming

Eesti keel ja kirjandus: spordi- ja tervisealase teksti mõistmine, spordialadele omaste oskussõnade kasutamine ja vastav eneseväljendusoskus.

Võõrkeeled: võõrkeelsetest teabeallikatest vajaliku info leidmine, tõlkimine ja kasutamine, mõistetele tähenduse leidmine.

Loodusained: loodusainetes omandatud teadmiste ning oskuste rakendamine ja kinnistamine. Keskkonna väärtustamine; bioloogia - tervislik toitumine, immuunsüsteem, levinumad häired, termoregulatsioon, haigestumine, lihastes toimuv aeroobne ja anaeroobne hingamine; geograafia - toidu ja vee probleemid, atmosfäär, ilma prognoosimine, kliimamuutused; keemia - organismile olulised ained, seosed liikumisega; füüsika - jõud, kiirus, soojusnähtused, töö ja energia.

Kunstiained: spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitus; rütmi, muusika ja liikumise seostamine; ilu märkamine, hoidmine ja loomine enda ümber, liikumises ning looduses.

Sotsiaalsained: teadmised ja seosed erinevate spordialade ja liikumisviiside kujunemisest, ajaloost; olulisemad dokumendid; olümpiamängud.

Tervislikuks eluviisiks vajalike teadmiste, oskuste ja hoiakute kujundamine läbi inimeseõpetuse, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse.

Matemaatika: sümbolid, meetodid, aeg, korduste arv, ruum, tulemuste võrdlemine, info esitluse viisid, analüüs jne.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Teadmised spordist ja liikumisviisidest	<p>1. Teadmised kehalise aktiivsuse mõjust inimese tervisele; kehalise koormuse mõjust organismile.</p> <p>2. Sportimise/liikumise iseseisvaks harrastamiseks vajalikud teadmised, ala valiku põhimõtted, treeningu põhiprintsiibid, vahendid, meetodid ja vormid.</p> <p>3. Enesekontroll iseseisval treeningul. Oma treenituse hindamine.</p> <p>4. Hügieeni- ja ohutusnõuded erinevate liikumis ja spordialadega tegelemisel. Traumade vältimine. Esmaabi enimlevinud traumade korral.</p> <p>5. Teadmised õpitud spordialade ajaloost, suurvõistlustest ja parimatest sportlastest.</p> <p>6. Sporti ja sportimist reglementeerivad dokumendid (spordiseadus, spordi eetika kodeks jms). Erinevate spordialade võistlusmäärused. Kohtunikutegevus erinevatel spordialadel. Lihtsa võistlusprotokollitäitmine.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) selgitab kehalise aktiivsuse mõju organismile ja kehalisest koormusest tingitud muutusi organismis;</p> <p>2) oskab valida endale iseseisvaks harrastamiseks sobiva liikumis- ja/või spordiala; kasutades seda ohutult oma kehalise vormisoleku parandamiseks ning töövõime tõstmiseks;</p> <p>3) oskab kavandada iseseisvat treeningut;</p> <p>4) omab ülevaadet õpitud spordi- ja liikumisalade ajaloost ja tähtsamatest võistlustest Eestis ning maailmas, nimetab tuntumaid sportlasi;</p> <p>5) tunneb õpitud spordi- ja liikumisalade olulisemaid võistlusmäärusi ning omab ülevaadet kohtunikutegevusest.</p>
Võimlemine	<p>Põhivõimlemine: üldarendavad võimlemisharjutused vahendita ja vahenditega. Jõu-, venitus- ja lõdvestusharjutused erinevatele lihasrühmadele.</p> <p>Põhikoolis õpitud aeroobika põhisammude kordamine.</p> <p>Akrobaatika: kätelseis.</p> <p>Harjutused akrobaatikas, rööbaspuudel ja kangil (P).</p> <p>Püramiidid.</p> <p>Iluvõimlemine (T): harjutuskombinatsioon</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) sooritab põhikoolis õpitud elementidest harjutuskombinatsioone iluvõimlemises vahendiga või ilma (muusika saatel) (T), akrobaatikas, rööbaspuudel, kangil (P);</p> <p>2) julgustab ja abistab kaasõpilasi harjutuste sooritamisel.</p>

	muusika saatel.	
Kergejõustik	Kiirjooksu, kaugushüppe ja kuulitõuke eelsoojendus. Ringteatejooks. Kestvusjooks. Kaugushüpe. Kuulitõuge hooga.	Õpilane: 1) sooritab kiirjooksu 1) stardikäsklustega; 2) läbib järjest joostes 5000 meetrit; 3) tegutseb (abi)kohtunikuna tunnis.
Sportmängud	Korvpall: Põhikoolis õpitud tehnika täiustamine erinevate harjutuste kaudu. Sööt ja löige rünnakul. Mees-mehe kaitse. Mäng. Võrkpall: Põhikoolis õpitud tehnika täiustamine erinevate harjutuste kaudu. Suunatud palling. Ülalt sööthüppelt ette. Pallingu vastuvõtt. Mäng. Jalgpall: Põhikoolis õpitud tehnika täiustamine erinevate harjutuste kaudu. Mäng. Pesapall, frisbee, ragbi, saalihoki: Tehnika täiustamine erinevate harjutuste kaudu.	Õpilane: 1) sooritab kooli poolt koostatud kontrollharjutused tundides õpitud sportmängude tehnika elementidest; 2) mängib võistlusmääruste kohaselt kahte sportmängu; 3) osaleb aktiivselt mängus; 4) tegutseb (abi)kohtunikuna tunnis ja/või võistlustel.
Talialad	Suusatamine. Põhikoolis õpitud suusatehnika täiustamine erinevates maastikutingimustes. Ettevalmistus ja osalemine suusavõistlustel. Uisutamine. Põhikoolis õpitud uisutamistehnika täiustamine. Jäähoki. Õpitud tehnika täiustamine harjutuste ning mänguliste olukordade kaudu.	Õpilane: 1) läbib suuskadel 5 km distantsti (T) või 8 km distantsti (P); 2) kasutab maastikust sõltuvalt erinevaid sõiduviise; 3) uisutab erinevaid sõiduviise kasutades; 4) jäähoki: osaleb aktiivselt mängus.
Orienteerumine	Orienteerumisradade ja maastike läbimine kaardi ja kompassiga. Suund- ja valikorienteerumine.	Õpilane: 1) läbib kaardi ja kompassiga harjutus- ja/või võistlusraja; 2) oskab analüüsida läbitud rada.
Tantsuline liikumine	Kehatunnetuse ja koordineerimise arendamine kehasõbralike harjutuste kaudu (jooga, pilates, tai	Individuaalne ja rühmatöö; vestlus ja arutelu; demonstratsioon, õppimine ja praktiline harjutamine;

	chi vm). Eesti pärimustantsude mitmekülgsus ja rahvatantsude liigitus. Eesti ja teiste rahvaste seltskonnatantsud: perekonnavalss jm. Erinevate liikumiste ja stiilide loov kasutamine. „RaM Tants“ projektis osalemine.	kaasõpilaste juhendamine. Kõikide õpilaste võimalikult suur kaasamine tegelemaks tantsulise liikumisega arvestades nende võimeid ja huvi.
--	---	--

KEHALISE KASVATUSE AINEKAVA 11. KLASS

Õppeaine tundide maht 5 perioodil 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist. Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Hinnatakse 3 korda õppeaastas 2, 4 ning 5 perioodi lõpus.

Lõiming

Eesti keel ja kirjandus: spordi- ja tervisealase teksti mõistmine, spordialadele omaste oskussõnade kasutamine ja vastav eneseväljendusoskus.

Võõrkeeled: võõrkeelsetest teabeallikatest vajaliku info leidmine, tõlkimine ja kasutamine, mõistetele tähenduse leidmine.

Loodusained: loodusainetes omandatud teadmiste ning oskuste rakendamine ja kinnistamine. Keskkonna väärtustamine; bioloogia - tervislik toitumine, immuunsüsteem, levinumad häired, termoregulatsioon, haigestumine, lihastes toimuv aeroobne ja anaeroobne hingamine; geograafia - toidu ja vee probleemid, atmosfäär, ilma prognoosimine, kliimamuutused; keemia - organismile olulised ained, seosed liikumisega; füüsika - jõud, kiirus, soojusnähtused, töö ja energia.

Kunstiained: spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitus; rütmi, muusika ja liikumise seostamine; ilu märkamine, hoidmine ja loomine enda ümber, liikumises ning looduses.

Sotsiaalsed: teadmised ja seosed erinevate spordialade ja liikumisviiside kujunemisest, ajaloost; olulisemad dokumendid; olümpiamängud. Tervislikuks eluviisiks vajalike teadmiste, oskuste ja hoiakute kujundamine läbi inimeseõpetuse, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse. Matemaatika: sümbolid, meetodid, aeg, korduste arv, ruum, tulemuste võrdlemine, info esitluse viisid, analüüs jne.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Teadmised spordist ja liikumisviisidest	1. Teadmised kehalise aktiivsuse mõjust inimese tervisele; kehalise koormuse mõjust organismile. 2. Sportimise/liikumise iseseisvaks harrastamiseks vajalikud teadmised, ala valiku põhimõtted, treeningu põhiprintsiibid, vahendid, meetodid ja vormid. 3. Enesekontroll iseseisval treeningul. Oma treenituse hindamine. 4. Hügieeni- ja ohutusnõuded erinevate liikumis ja spordialadega tegelemisel. Traumade vältimine. Esmaabi enimlevinud traumade korral. 5. Teadmised õpitud spordialade ajaloost, suurvõistlustest ja parimatest sportlastest. 6. Sporti ja sportimist reglementeerivad dokumendid (spordiseadus, spordi eetika kodeks jms). Erinevate spordialade võistlusmäärused. Kohtunikutegevus erinevatel spordialadel. Lihtsa võistlusprotokolli täitmine.	Õpilane: 1) selgitab kehalise aktiivsuse mõju organismile ja kehalisest koormusest tingitud muutusi organismis; 2) oskab valida endale iseseisvaks harrastamiseks sobiva liikumis- ja/või spordiala; kasutades seda ohutult oma kehalise vormisoleku parandamiseks ning töövõime tõstmiseks; 3) oskab kavandada iseseisvat treeningut; 4) omab ülevaadet õpitud spordi- ja liikumisalade ajaloost ja tähtsamatest võistlustest Eestis ning maailmas, nimetab tuntumaid sportlasi; 5) tunneb õpitud spordi- ja liikumisalade olulisemaid võistlusmäärusi ning omab ülevaadet kohtunikutegevusest.
Võimlemine	Jõu-, venitus- ja lõdvestusharjutused erinevatele lihasrühmadele. Aeroobika erinevate stiilide tutvustus (video, terviseklubi külastus, vms). Võimlemiskavade koostamine ja esitamine. Harjutused akrobaatikas, poomil (T), rööbaspuudel ja kangil (P). Iluvõimlemise harjutuskombinatsioon vahendiga	Õpilane: 1) sooritab õpitud elementidest harjutuskombinatsioone iluvõimlemises vahendiga või ilma (muusika saatel) (T), akrobaatikas, rööbaspuudel, kangil (P); 2) julgustab ja abistab kaasõpilasi harjutuste sooritamisel.

	muusika saatel (T).	
Kergejõustik	Kiirjooksu ja kõrgushüppe eelsoojenduse läbiviimine kaasõpilastele. Kiirjooksu ja kõrgushüppe tehnika täiustamine. Kestvusjooks. Odaviske tehnika tutvustamine. Kuulitõuge hooga. Kohtunikutegevus.	Õpilane: 1) sooritab kiirjooksu stardikäsklustega; 2) läbib järjest joostes 5000 meetrit; 3) sooritab hooga kuulitõuke; 4) tegutseb kohtunikuna tunnis.
Sportmängud	Korvpall: Korvpallitehnika täiustamine erinevate harjutuste kaudu. Mees-mehe kaitse. Katted. Kohtunikutegevuse tutvustamine. Võrkpall: Tehnika täiustamine erinevate harjutuste ning mänguliste situatsioonide kaudu. Blokeerimine, pettelöögid. Mäng. Lihtsa võistlusprotokolli täitmine. Jalgpall: Tehnika täiustamine mängus. Frisbee, ragbi, saalihoki: Tehnika täiustamine mänguliste situatsioonide kaudu.	Õpilane: 1) sooritab kooli poolt koostatud kontrollharjutused tundides õpitud sportmängude tehnika elementidest; 2) mängib võistlusmääruste kohaselt kahte sportmängu; 3) osaleb aktiivselt mängus; 4) tegutseb (abi)kohtunikuna tunnis ja/või võistlustel.
Talialad	Suusatamine. Suusatamistehnika täiustamine erinevates maastikutingimustes. Suusatamise iseseisev harjutamine. Uisutamine. Uisutamistehnika täiustamine. Kehaliste võimete arendamine uisutades. Jäähoki: õpitud tehnika täiustamine harjutuste ning mänguliste olukordade kaudu.	Õpilane: 1) läbib suuskadel 5 km distantsti (T) või 10 km distantsti (P); 2) kasutab maastikust sõltuvalt erinevaid sõiduviise; 3) uisutab erinevaid sõiduviise kasutades; 4) jäähoki: osaleb aktiivselt mängus.
Orienteerumine	Erineva raskusastmega orienteerumisradade ja maastike läbimine kaardi ja kompassiga. Läbitud raja analüüs. Orienteerumine kui liikumisharrastus. Erinevate orienteerumisalade tutvustamine: rattaorienteerumine, märkesuusatamine, orienteerumis- matkamine.	Õpilane: 1) läbib kaardi ja kompassiga harjutus- ja/või võistlusraja; 2) oskab analüüsida läbitud rada.

	Sportident elektrooniline kontrollkaart.	
Tantsuline liikumine	Tempode ja rütmide eristamine. Standard- ja ladinatantsude põhiolemus. Tantsude mõisted, võtted ja –sammud. Kontaktants, jazz- ja nüüdistants. Eneseväljendusoskuse arendamine erinevate tantsustiilide kaudu. „RaM Tants“ projektis osalemine.	Individuaalne ja rühmatöö; vestlus ja arutelu; demonstratsioon, õppimine ja praktiline harjutamine; kaasõpilaste juhendamine. Kõikide õpilaste võimalikult suur kaasamine tegelemaks tantsulise liikumisega arvestades nende võimeid ja huvi.

KEHALISE KASVATUSE AINEKAVA 12. KLASS

Õppeaine tundide maht 4 perioodil 1tund nädalas, kokku 28 tundi õppeaastas.

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist. Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Hinnatakse 3 korda õppeaastas 2, 4 ning 5 perioodi lõpus.

Lõiming

Eesti keel ja kirjandus: spordi- ja tervisealase teksti mõistmine, spordialadele omaste oskussõnade kasutamine ja vastav eneseväljendusoskus.

Võõrkeeled: võõrkeelsetest teabeallikatest vajaliku info leidmine, tõlkimine ja kasutamine, mõistetele tähenduse leidmine.

Loodusained: loodusainetes omandatud teadmiste ning oskuste rakendamine ja kinnistamine. Keskkonna väärtustamine; bioloogia - tervislik toitumine, immuunsüsteem, levinumad häired, termoregulatsioon, haigestumine, lihastes toimuv aeroobne ja anaeroobne hingamine; geograafia -

toidu ja vee probleemid, atmosfäär, ilma prognoosimine, kliimamuutused; keemia - organismile olulised ained, seosed liikumisega; füüsika - jõud, kiirus, soojusnähtused, töö ja energia.

Kunstiained: spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitlus; rütmi, muusika ja liikumise seostamine; ilu märkamine, hoidmine ja loomine enda ümber, liikumises ning looduses.

Sotsiaalsed: teadmised ja seosed erinevate spordialade ja liikumisviiside kujunemisest, ajaloost; olulisemad dokumendid; olümpiamängud.

Tervislikuks eluviisiks vajalike teadmiste, oskuste ja hoiakute kujundamine läbi inimeseõpetuse, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse.

Matemaatika: sümbolid, meetodid, aeg, korduste arv, ruum, tulemuste võrdlemine, info esitluse viisid, analüüs jne.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Teadmised spordist ja liikumisviisidest	1. Teadmised kehalise aktiivsuse mõjust inimese tervisele; kehalise koormuse mõjust organismile. 2. Sportimise/liikumise iseseisvaks harrastamiseks vajalikud teadmised, ala valiku põhimõtted, treeningu põhiprintsiibid, vahendid, meetodid ja vormid. 3. Enesekontroll iseseisval treeningul. Oma treenituse hindamine. 4. Hügieeni- ja ohutusnõuded erinevate liikumis ja spordialadega tegelemisel. Traumade vältimine. Esmaabi enimlevinud traumade korral. 5. Teadmised õpitud spordialade ajaloost, suurvõistlustest ja parimatest sportlastest. 6. Sporti ja sportimist reglementeerivad dokumendid (spordiseadus, spordi eetika koodeks jms). Erinevate spordialade võistlusmäärused. Kohtunikutegevus erinevatel spordialadel. Lihtsa võistlusprotokollide täitmine.	Õpilane: 1) selgitab kehalise aktiivsuse mõju organismile ja kehalisest koormusest tingitud muutusi organismis; 2) oskab valida endale iseseisvaks harrastamiseks sobiva liikumis- ja/või spordiala; kasutades seda ohutult oma kehalise vormisoleku parandamiseks ning töövõime tõstmiseks; 3) oskab kavandada iseseisvat treeningut; 4) omab ülevaadet õpitud spordi- ja liikumisalade ajaloost ja tähtsamatest võistlustest Eestis ning maailmas, nimetab tuntumaid sportlasi; 5) tunneb õpitud spordi- ja liikumisalade olulisemaid võistlusmäärusi ning omab ülevaadet kohtunikutegevusest.
Võimlemine	Jõu-, venitus- ja lõdvestusharjutused erinevatele lihasrühmadele. Aeroobika uute stiilide tutvustamine (video, terviseklubi külastus, vms).	Õpilane sooritab õpitud elementidest harjutuskombinatsioone iluvõimlemises vahendiga või ilma (muusika saatel) (T), akrobaatikas, rööbaspuudel, poomil (T), kangil (P); julgustab ja abistab kaasõpilasi harjutuste

	Harjutused akrobaatikas, rööbaspuudel ja kangil (P). Iluvõimlemise harjutuskombinatsioonid vahendiga muusika saatel (T).	sooritamisel.
Kergejõustik	Õpitud kergejõustikualade tehnika kinnistamine. Kestvusjooks. Õpitud spordialade võistluseelse soojenduse läbiviimine kaasõpilastele. Odavise. Kuulitõuge. Kohtunikutegevus.	Õpilane: 1) sooritab kiirjooksu stardikäsklustega; 2) läbib järjest joostes 8000 meetrit; 3) sooritab odaviske hoojooksult; 4) tegutseb (abi)kohtunikuna.
Pallimängud	Korvpall. Õpitud tehnikaelementide täiustamine mängus. Mees-mehe ja maa-ala kaitse. Tänavakorvpalli tutvustus. Võrkpall. Õpitud tehnikaelementide täiustamine mängus. Ründe ja kaitsemängu taktika. Rannavõrkpalli tutvustus. Kohtunikutegevus. Jalgpall. Mängutehnika ja taktika täiustamine. Kohtunikutegevus. Frisbee, ragbi, saalihoki: Tehnika täiustamine mänguliste situatsioonide kaudu.	Õpilane: 1) sooritab kooli poolt koostatud kontrollharjutused tundides õpitud sportmängude tehnika elementidest; 2) mängib võistlusmääruste kohaselt kahte sportmängu; 3) osaleb aktiivselt mängus; 4) tegutseb (abi)kohtunikuna tunnis ja/või võistlustel.
Talialad	Suusatamine. Suusatamistehnika täiustamine erinevates maastikutingimustes. Suusatamise iseseisev harjutamine. Ettevalmistus ja osalemine suusavõistlustel. Uisutamine. Uisutamistehnika täiustamine. Kehaliste võimete arendamine uisutades. Jäähoki: õpitud tehnika täiustamine harjutuste ning mänguliste olukordade kaudu.	Õpilane: 1) läbib suuskadel 5 km distantsti (T) või 10 km distantsti (P); 2) kasutab maastikust sõltuvalt erinevaid sõiduviise; 3) oskab hooldada oma suusavarustust; 4) jäähoki: osaleb aktiivselt mängus; 5) valdab erinevate sõiduviiside tehnikat.
Orienteerumine	Erineva raskusastmega orienteerumisradade ja	Õpilane:

	<p>maastike läbimine kaardi ja kompassiga ning läbitud raja analüüs.</p> <p>Orienteerumine kui liikumisharrastus: suund-, valik-, rattaorienteerumine, märkesuusatamine, orienteerumis-matkamine. Sportident elektrooniline kontrollkaart.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) läbib kaardi ja kompassiga harjutus- ja/või võistlusraja; 2) oskab analüüsida läbitud rada.
Tantsuline liikumine	<p>Repertuaar õpetaja valikul. Tantsude ja etenduste vaatamine ja arutelu. Tantsukunsti kõlbelised väärtused. Noorte ja üldtantsupidude traditsioon Eesti kultuuripildis ja UNESCO Inimkonna suulise ja vaimse pärandi meistriteoste nimekirjas. „RaM Tants“ projektis osalemine.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tantsib ja analüüsib Eesti pärimus- või autoritantse, standard- ja ladinatantse ning teiste rahvaste seltskonnatantse; 2) kasutades eneseväljenduseks erinevaid tantsutehnikaid ja –stiile, suudab luua omaloomingulise lühikese tantsukava/liikumisseteaste ja seda teistele õpetada; 3) hindab tantsulist liikumist kui elukestvat tervislikku harrastust.

KEHALISE KASVATUSE AINEKAVA PÕHIKOO LIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Kehalises kasvatuses lähtutakse vajadusest toetada õpilase kujunemist hea tervise ja töövõimega isiksuseks. Kehalise kasvatuses tundides omandatud teadmised, oskused ja kogemused soodustavad õpilase mitmekülgset arengut ning võimaldavad tal leida endale jõukohase, turvalise ja tervisliku liikumisharrastuse.

Kehalises kasvatuses juhitakse õpilast oma kehalise vormisoleku taset jälgima ning seda regulaarselt harjutades ning uusi (sh iseseisvalt omandatud) teadmisi ja oskusi hankides edendama.

Keskkonda hoidev, kaaslast austav, koostööd ning ausa mängu põhimõtteid väärtustav liikumine ja sportimine toetavad õpilase sotsiaalset ning kõlbelist arengut.

Põhialadena kuuluvad põhikooli kehalise kasvatuses ainekavva võimlemine, kergejõustik, liikumis- ja sportmängud, talialad ning tantsuline liikumine ja rütmika. I ja II kooliastmes osalevad õpilased ujumise kursustel. Lähtudes olemasolevatest sportimistingimustest ning õpilaste huvidest, tegeletakse ka ainekavva mittekuuluvate spordi- ja liikumisalade (erinevad sportmängud – saalihoki, pesapall, ragbi, frisbee, jäähoki, jms) õppimisega ning õpetamisega. Teadmisi liikumisest/spordist ja nendega tegelemisest, sh spordiajaloost, liikumiskultuurist, liikumisharrastuse kavandamisest, enesekontrollist jms edastatakse praktilistes tundides tegevuse käigus.

Teadmisi spordist ja liikumisest/sportimisest edastatakse kehalise kasvatuses tundides praktilises tegevuses ja/või õpilasi iseseisvale (tunnivälisele) õppele suunates.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Kehalises kasvatuses toetatakse väärtuspädevuse kujunemist tervist ning jätkusuutlikku eluviisi tähtsustava õppega. Arusaam, et tervist tuleb kaitsta ja tugevdada, aitab õpilasel teha põhjendatud valikuid tervisekäitumises. Austus looduse ning inimeste loodud materiaalsete väärtuste vastu soodustab keskkonda säästvat liikumist/sportimist. Abivalmis ja sõbralik suhtumine oma kaaslastesse ning ausa mängu põhimõtete tähtsustamine sportlikes tegevustes toetavad kõlbelise isiksuse kujunemist.

Õpipädevuse arengut soodustab õpilase oskus analüüsida ja hinnata oma liigutusoskuste ja kehaliste võimete taset ning kavandada meetmeid nende täiustamiseks. Koolis tekkinud huvi liikumise/sportimise vastu loob aluse õppida uusi ja sobivaid liikumisviise.

Sotsiaalne pädevus tähendab viisakat, tähelepanelikku, abivalmis ja sallivat suhtumist kaaslastesse. Koostöö liikudes/sportides õpetab inimeste erinevusi aktsepteerima, neid suhtlemisel arvestama, ent ka ennast kehtestama.

Enesemääratluspädevus on oskus hinnata oma kehalisi võimeid ning valmisolek neid arendada, samuti suutlikkus jälgida ja kontrollida oma käitumist, järgida terveid eluviise ning vältida ohuolukordi.

Ettevõtlikkuspädevust kujundab õpilase oskus näha probleeme ja leida neile lahendusi, seada eesmärgid, genereerida ideid ning leida sobivaid vahendeid ja meetodeid nende teostamiseks. Kehalises kasvatuses õpib õpilane analüüsima oma kehaliste võimete ja liigutusoskuste taset,

kavandama tegevusi ning tegutsema sihipäraselt tervise tugevdamise ja töövõime parandamise nimel. Koostöö kaaslastega sportimisel/liikumisel kujundab toimetulekuoskust ja riskeerimisjulgust.

Sportitehniliste oskuste analüüs, kehalise töövõime näitajate ja sporditulemuste dünaamika selgitamine eeldavad õpilasel matemaatikale omase keele, seoste, meetodite jms kasutamise oskust ning toetavad matemaatikapädevuse kujunemist.

Suhtluspädevus on seotud spordi ja tantsu oskussõnavara kasutamisega, eneseväljendusoskuse arendamisega ning teabe- ja tarbetekstide lugemisega/mõistmisega.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Põhikooli kehalise kasvatusena taotletakse, et õpilane:

- 1) soovib olla terve ja rühikas;
- 2) mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust;
- 3) tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama;
- 4) omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika;
- 5) täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid;
- 6) jälgib oma kehalist vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga;
- 7) õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma;
- 8) tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu.

I KOOLIASTME ÕPITULEMUSED

I kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) kirjeldab regulaarse liikumise/sportimise tähtsust tervisele; nimetab põhjusi, miks õpilane peab olema kehaliselt aktiivne;
- 2) omandab kooliastme ainekavva kuuluvate liikumisviiside/kehaliste harjutuste tehnika (vt alade õpitulemused õppesisu juures); sooritab põhiliikumisviise liigutusoskuste tasemel;
- 3) teab (kirjeldab), kuidas tuleb käituda kehalise kasvatuses (võimlas, staadionil, maastikul jne), täidab õpetaja seatud ohutusnõudeid ja hügieenireegleid; loetleb ohuallikaid liikumis-/sportimispaikades ja kooliteel ning kirjeldab ohutu liikumise/sportimise/liiklemise võimalusi;
- 4) sooritab õpetaja juhendamisel kontrollharjutusi; annab hinnangu oma sooritusele ja kogetud kehalisele koormusele (kerge/raske);
- 5) teab, kuidas käituda kehalisi harjutusi sooritades: on viisakas, sõbralik ja abivalmis; täidab kokkulepitud (mängu)reegleid; kasutab heaperemehelikult kooli spordivahendeid ja -inventari;
- 6) loetleb spordialasid ja nimetab Eesti tuntud sportlasi; nimetab Eestis toimuvaid spordivõistlusi ning tantsuüritusi;

7) harjutab aktiivselt kehalise kasvatus tundides; oskab iseseisvalt ja koos kaaslastega ohutult mängida liikumismänge; tahab õppida uusi kehalisi harjutusi ja liikumisviise.

II kooliastme lõpuks:

- 1) selgitab kehalise aktiivsuse ja hea rühi tähtsust inimese tervisele ning kirjeldab kehalise aktiivsuse rolli tervislikus eluviisis; kirjeldab oma kehalist aktiivsust/liikumisharrastust;
- 2) omandab kooliastme ainekavva kuuluvate kehaliste harjutuste (spordialade/liikumisviiside) tehnika (vt alade õpitulemused õppesisu juures), teab, kuidas õpitud alasid iseseisvalt sooritada; sooritab põhiliikumisviise liigutusvilumuste tasemel;
- 3) selgitab kehalise kasvatus tundides kehtivate ohutus- ja hügieeninõuete ning iseseisva ohutu liikumisharrastuse/liiklemise vajalikkust; järgib ohutus- ja hügieenireegleid kehalise kasvatus tundides ning tunnivälistes spordiüritustes;
- 4) sooritab kontrollharjutusi ja kehalise võimekuse katseid, võrdleb saavutatud tulemusi oma varasemate tulemustega; valib õpetaja juhendamisel oma rühti ja kehalist võimekust parandavaid harjutusi ja sooritab neid;
- 5) mõistab hea käitumise, reeglite järgimise, keskkonda säästva suhtumise ja koostöö tegemise vajalikkust sportimisel/liikumisel; täidab reegleid ja võistlusmäärusi kehalisi harjutusi õppides ning liikudes; on valmis tegema koostööd (sooritama koos harjutusi, kuuluma ühte võistkonda jne) kõigi kaaslastega; kirjeldab ausa mängu põhimõtete realiseerimist spordis ja teistes tegevustes;
- 6) kirjeldab sobivaid oskussõnu kasutades nähtud spordivõistlust ja/või tantsuüritust ning oma muljeid sellest; nimetab Eesti ja maailma tuntud sportlasi ning võistkondi; valdab teadmisi maailmas toimuvatest suurvõistlustest ja antiikolümpiamängudest;
- 7) harjutab aktiivselt kehalise kasvatus tundides; tunneb huvi koolis toimuvate spordi- ja tantsuürituste vastu, võtab neist osa võistleja, osaleja või pealtvaatajana; oskab sportida/liikuda koos kaaslastega, jagada omavahel ülesandeid, kokku leppida mängureegleid jne; soovib õppida uusi kehalisi harjutusi ja liikumisviise ning omandada teadmisi iseseisvaks sportimiseks/liikumiseks; osaleb tervisespordiüritustel.

III kooliastme lõpuks:

- 1) kirjeldab kehalise aktiivsuse mõju tervisele ja töövõimele ning selgitab regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust; analüüsib oma igapäevast kehalist aktiivsust, sh liikumisharrastust, ning annab sellele hinnangu;
- 2) omandab põhikooli ainekavva kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika (vt alade õpitulemused õppesisu juures); suudab õpitud spordialasid/liikumisviise iseseisvalt sooritada;
- 3) järgib ohutus- ja hügieeninõudeid kehalise kasvatus tundides, tunnivälistel spordiüritustel ning iseseisvalt liikudes, sportides ja liigeldes; oskab vältida ohuolukordi ning teab, mida teha liikudes/sportides juhtuda võivate õnnetusjuhtumite korral;
- 4) sooritab kontrollharjutusi ja kehaliste võimete testi harjutusi (sh lihtsamaid enesekontrolli teste) ning annab hinnangu oma tulemustele; teab, mis harjutused ja meetodid sobivad kehalise võimekuse parandamiseks, ning oskab neid iseseisvalt kasutada;
- 5) järgib sportides/liikudes reegleid ja võistlusmäärusi; liigub/spordib keskkonda hoides, oma kaaslasi austades ja nendega koostööd tehes; selgitab ausa mängu põhimõtete realiseerimist spordis ja elus;

6) kirjeldab oskussõnu kasutades nähtud võistlusi erinevatel spordialadel ja/või nähtud tantsuüritusi ning oma muljeid nendest; kirjeldab oma lemmikspordiala (või tantsustiili), loetleb sel alal toimuvaid võistlusi/üritusi ning ala tuntumaid esindajaid Eestis ja maailmas; valdab teadmisi antiik- ja nüüdisolümpiamängudest ning Eesti sportlaste saavutustest olümpiamängudel;

7) harjutab aktiivselt kehalise kasvatus tundides; tunneb huvi koolis ja/või väljaspool toimuvate spordi- ja tantsuürituste vastu, võtab neist osa võistleja (osaleja), pealtvaataja või kohtuniku/korraldajate abilisena; harrastab liikumist/sportimist iseseisvalt ja/või koos kaaslastega; soovib õppida (sh iseseisvalt) uusi kehalisi harjutusi ja liikumisviise ning omandada iseseisvaks liikumisharrastuseks vajalikke teadmisi.

Kehalise kasvatus AINEKAVA 1. KLASS

Õppeaine tundide maht

Kehaline kasvatus. 5 perioodil 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas.

Ujumine. 5 perioodil 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas.

Rütmika ja liikumine. 1-5 perioodil 1tund nädalas, kokku 37 tundi õppeaastas.

Hindamine (kehaline kasvatus ja ujumine)

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Hinnatakse õpilase arengut.

Hindamine (rütmika ja liikumine)

Hindamise liigiks on jooksev hindamine ja kokkuvõttev hinnang 1-2 korda õppeaastas. Vastavalt 2. ja 5. perioodi lõpus.

Jooksva hindamise puhul:

- jälgitakse, suunatakse, analüüsitakse, julgustatakse ja korrigeeritakse õppimise/õpetamise kulgu;
- arvestatakse õpilase individuaalseid ning aine spetsiifilisi iseärasusi;

- kujundatakse õpimotivatsiooni;
- vajaduse informeeritakse hinnetest klassiõpetajat ja vanemaid (alati koos täiendavate kommentaaridega ekoolis).

Hindamisel arvestatakse:

- verbaalset ja ka visuaalset informatsiooni (õpilane esitab, tantsib, jutustab, seletab, laulab jne);
- intellektuaalseid oskusi ja vilumusi õpilane eristab, analüüsib, identifitseerib, klassifitseerib jne);
- motoorseid, kuuldelisi või väljenduslikke oskusi ning vilumusi;
- õpioskust ja –tahet;
- teadmise, oskuste ja vilumuste mahtu;
- mõteststust, täpsust ja kindlust;
- loovat ja praktilist rakendamist;
- individuaalsust;
- õpilase arengu ja vajaduste eripära;
- loogilisust ning esituslikku korrektsust;

Hinnang koosneb järgmistest võrdsetest osadest:

- hinnang õpioskuse ja –tahte eest;
- hinnang ainealaste teadmiste ja oskuste eest;
- hinnang üldise aktiivsuse eest tundides (muusika ja materjali kuulamine/vaatamine ja analüüs, rütmilised ja improvisatsioonilised kaasamängud rütmipillidel ning harjutused kehalise liikumisega, tunnis osalemine).

Lõiming (kehaline kasvatus ja ujumine)

Eesti keel - spordiala terminid (põhiasend, palli hoie, liikumine, viskeliigutus jne), suuline väljendusoskus mängudes ja harjutuste sooritusel.

Matemaatika – loetelu/numbrid, arvutamine (söödud, põrgatamine, pealevise).

Ajalugu - spordiajaloo olulisemad sündmused, võistlused, sportlased.

Inimeseõpetus - tervis, suhtlemine.

Lõiming (rütmika ja liikumine)

Toimub läbi õppeaasta paralleelselt klassitunnis käsitletavate teemadega. Emakeel, matemaatika, loodus-ja inimeseõpetus, muusika ja kunstiõpetus ning kehaline kasvatus on kõige enam lõimuvad õppeained.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Kergejõustik	Jooks. Jooksuasend, jooksu alustamine ja lõpetamine. Jooks erinevatest lähteasenditest, mitmesugused jooksuharjutused. Püstistart koos stardikäsklustega. Teatevahetuse õppimine lihtsates teatevõistlustes. Hüpped. Takistustest ülehüpped. Hüpped paigalt ja hoojooksult vetruva maandumisega. Visked. Palli hoie. Täpsusvisked ülalt (tennis) palliga. Pallivise paigalt.	Õpilane: 1) jookseb kiirjooksu püstistardist stardikäsklustega; 2) läbib joostes võimetekohase tempoga 500 m distantsi; 3) sooritab õige teatevahetuse teatevõistlustes ja pendelteatejooksus; 4) sooritab palliviske paigalt ja kahesammulise hooga; 5) sooritab paigalt kaugushüppe.
Võimlemine	Rivi- ja korraharjutused: tervitamine, rivistumine viirgu ja kolonni. Kujundliikumised. Pööre paigalt hüppega. Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused: päkkkõnd, kõnd kandadel, liikumine juurdevõtusammuga kõrvale. Üldkoormavad hüplemisharjutused. Harki- ja käärihüplemine.	Õpilane: 1) oskab liikuda, tunneb paremat ja vasemat kätt; 2) oskab rivistuda pikkuse järjekorda, moodustada kolonni; 3) tunneb rõõmu liikumisest.

	<p>Üldarendavad võimlemisharjutused: vahendita ja vahenditega saatelugemise ning muusika saatel. Matkimisharjutused.</p> <p>Rakendusvõimlemine: ronimine varbseinal, kaldpingil, üle takistuste ja takistuste alt.</p> <p>Akrobaatilised harjutused: veered kägaras ja sirutatult, juurdeviivad harjutused turiseisuks ja tireliks, tirel ette ja veere taha turiseisu.</p> <p>Tasakaaluharjutused: liikumine joonel ja pingil kasutades erinevaid kõnni- ja jooksusamme, tasakaalu arendavad liikumismängud.</p> <p>Ettevalmistavad harjutused toenghüppeks: sirutushüpe.</p>	
Liikumismängud	<p>Jooksu- ja hüppemängud. Liikumismängud ja teatevõistlused erinevate vahenditega.</p> <p>Liikumine pallita: jooksud, pidurdused, suunamuutused.</p> <p>Põrgatamisharjutused tennis-, käsi- ja minikorvpalliga.</p> <p>Liikumismängud väljas/maastikul.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab harjutusi erinevaid palle põrgatades, vedades, söötes, visates ja püüdes ning mängib nendega liikumismänge; 2) mängib rahvastepalli lihtsustatud reeglite järgi, on kaasmängijatega sõbralik ning austab kohtuniku otsust.
Talialad	<p>Suusatamine</p> <p>Suuskade kinnitamine, pakkimine ja kandmine, allapanek. Suuskade transport. Õige kepihoie, suusarivi.</p> <p>Kukkumine ja tõusmine paigal ning liikudes, tasakaaluharjutused suuskadel.</p> <p>Lehvikpööre e. astepööre eest.</p> <p>Astesamm, libisamm. Trepptõus.</p> <p>Laskumine laugelt nõlvalt põhiasendis.</p>	<p>Suusatamine.</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab suuski jalga panna; 2) oskab hoida suusakeppe õigesti käes; 3) oskab laskuda laugelt nõlvalt;

	<p>Uisutamine Uiskude kandmine. Uisurivi. Kõnd ja libisemine uiskudel; uisutaja kehaasend.</p>	<p>Uuisutamine. Õpilane oskab sõitu alustada ja lõpetada.</p>
Ujumine	<p>Veega kohanemine, erinevad liikumised vees (kõnnid, jooksud, hüpped). Vette-välja hingamine vees. Krooli ja selili ujumise jalgadetöö õppimine. Veemängud. Ujumisharjumuse kujundamine tegutsejana ja vaatajana. Väärtushinnangute (võidu ja kaotuse väärikas talumine) ja tahtemaduste (julgus, osavus, otsusekindlus jne) kujundamine. Tervislike eluviiside propageerimine: hügieeninõuded, basseinikultuuri respektseerimine. Ohutusnõuded avaveekogus.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) suudab vees läbida vabalt valitud ujumisviisis järjest 25m; 2) oskab krooli- ja seliliujumise jalgade tööd (ujuda lauaga); 3) sooritab vette-välja hingamise; 4) teab ja järgib turvalisuse nõudeid basseinis ja avaveekogus.

<p>Rütmika ja liikumine</p> <p>SEPTEMBER – tere kool (tutvumis- ja nimemängud. Huvi tekitamine). OKTOOBER- sügis (kehaplastika ja sügisega seotud tegevused). NOVEMBER – hingede aeg ja</p>	<p>Vahenditeks tunnis on erinevad rütmi- ja liikumismängud, harjutused ning tantsulised kompositsioonid, väikesed üksiknumbrid ehk koreograafilised etüüdid. Rütmilised kaasmängud kehal, liikumisimprovisatsioonid, pantomiim ning pillimäng rütmi-ning meloodilistel instrumentidel. Nime- ja sõnarütmid. ``Teretuslaul`` kontakt- ja ruumitunnetuslikud liikumismängud grupis ja paaris.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Keha, kui väljendusvahendi tundma õppimine (iseenda ja oma keha tunnetamine, kehaplastika, hingamine ja keha vabastamine liigsest pingest, valmisolek tantsuks ja liikumiseks); - liikumistehnika põhialused (liigutuste erinevad liigid, inimkeha võimalused ja koordineerimine); - muusika ja liikumise vahelised seosed, liikumine muusikas ja muusikaga (muusika roll liikumises, õppida kuulama muusikat, märkama ümbritsevat, dialoog);
---	--	---

<p>advendiaeg (liikumine muusikas ja muusikaga). DETSEMBER - talve ja jõuluootus (mängulisus ja fantaasia). JAANUAR – talv (talvised tantsud). Imitatsioon, "Oma lugu." VEEBRUAR – sõbrapäev ja EV sünnipäev (marss ja pidulikkus, tantsud paariliseaga). MÄRTS – kevade ootus. Kooli sünniäev ja karneval (grupitöö). APRILL – kevad (kevade tantsud ja improvistatsioon). MAI- Eesti-ja maailmarahvaste tantsud (eneseväljendus, esinemis- ja esitamisoskus) JUUNI- kordamine.</p>	<p>Keha kui väljendusvahendi tundmaõppimine. Kõnekaanon „Õunauss“ rütmioolinaato ja saade kasutades selleks oma keha.</p> <p>Inimkeha võimalused. Liigutuste erinevad liigid ja stiilid. Kontrast liikumises. Mõisted kiire-aeglane, üleval–all, ees-taga, suur-väike, sujuv-äkiline jne.</p> <p>Jõuluetenduse üksiknumbrite loomine, õppimine ja omandamine. Väikesed tantsulised etüüdid.</p> <p>Meetrum. Taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4. Tantsud polka, valss ja marss.</p> <p>Rütmiharjutused ja 3 põhirütmi. Tantsu põhimõisted ja põhisammud. Galopp, jooksu- ja hüpaksamm.</p> <p>Fraas. Vormiõpetus (2-, 3- ja 4-osaline lihtvorm). Korduv motiiv liikumises ja muusikas. Kaanon. Viirg, rivi ja kolonn.</p> <p>Meloodia ja harmoonia kui karakterite loojad. Dünaamika liikumises (valjenev ja kahanev). Mõisted vaikne ja vali liikumises.</p> <p>Eesti kultuuri ja kombestiku tutvustus ning maade rahvaste-ja seltskonnatantsud.</p> <p>Materjali analüüs ja kordamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liikumine muusikaõpetuse elemendina (meetrum, taktimõõdud, rütmivormid, fraas, vormiõpetus, kaanon, dünaamika, meloodia ja harmoonia kui karakterite loojad); - liikumis- ja rütmiimprovisatsioonid (eneseväljendus läbi liigutuse, loovuse ja loomingulisuse arendamine), kompositsioon; - positiivse emotsiooni ja õpikeskkonna loomine, tahte tekitamine (väljendusoskuse ning sotsiaalsuse arendamine ning treenimine läbi mängulisuse ja fantaasia); - rahvakalendri tähtpäevade tähistamine, tantsud ja kombestik, üksiknumbrite ja tantsude omandamine; - jõuluajaga seotud esinemised ning klassi jõulupeod; - näidendite ja laulude koreograafia ning liikumisseaded; - klassisisestel pidudel ja tähtpäevadel ülesastumised; - esinemised hommikukogunemistel ja kultuuriminutitel, hommik isadega, emadega ja vanavanematega, kooli sünnipäev ja karneval, muud kooliga seotud tähtpäevad.
--	---	--

Kehalise kasvatuse AINEKAVA 2. KLASS

Õppeaine tundide maht

Kehaline kasvatus. 5 perioodil 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas.

Ujumine. 5 perioodil 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas.

Rütmika ja liikumine. 1-5 perioodil 1tund nädalas, kokku 37 tundi õppeaastas.

Hindamine (kehaline kasvatus ja ujumine)

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Hinnatakse õpilase arengut.

Hindamine (rütmika ja liikumine)

Hindamise liigiks on jooksev hindamine ja kokkuvõttev hinnang 1-2 korda õppeaastas. Vastavalt 2. ja 5. perioodi lõpus.

Jooksva hindamise puhul:

- jälgitakse, suunatakse, analüüsitakse, julgustatakse ja korrigeeritakse õppimise/õpetamise kulgu;
- arvestatakse õpilase individuaalseid ning aine spetsiifilisi iseärasusi;
- kujundatakse õpimotivatsiooni;
- vajaduse informeeritakse hinnetest klassiõpetajat ja vanemaid (alati koos täiendavate kommentaaridega ekoolis).

Hindamisel arvestatakse:

- verbaalset ja ka visuaalset informatsiooni (õpilane esitab, tantsib, jutustab, seletab, laulab jne);

- intellektuaalseid oskusi ja vilumusi õpilane eristab, analüüsib, identifitseerib, klassifitseerib jne);
- motoorseid, kuuldelisi või väljenduslikke oskusi ning vilumusi;
- õpioskust ja –tahet;
- teadmise, oskuste ja vilumuste mahtu;
- mõteststust, täpsust ja kindlust;
- loovat ja praktilist rakendamist;
- individuaalsust;
- õpilase arengu ja vajaduste eripära;
- loogilisust ning esituslikku korrektsust;

Hinnang koosneb järgmistest võrdsetest osadest:

- hinnang õpioskuse ja –tahte eest;
- hinnang ainealaste teadmiste ja oskuste eest;
- hinnang üldise aktiivsuse eest tundides (muusika ja materjali kuulamine/vaatamine ja analüüs, rütmilised ja improvisatsioonilised kaasamängud rütmipillidel ning harjutused kehalise liikumisega, tunnis osalemine).

Lõiming (kehaline kasvatus ja ujumine)

Eesti keel - spordiala terminid (põhiasend, palli hoie, liikumine, viskeliigutus jne), suuline väljendusoskus mängudes ja harjutuste sooritusel.

Matemaatika – loetelu/numbrid, arvutamine (söödud, pörgatamine, pealevise).

Ajalugu - spordiajaloo olulisemad sündmused, võistlused, sportlased.

Inimeseõpetus - tervis, suhtlemine.

Lõiming (rütmika ja liikumine)

Toimub läbi õppeaasta paralleelselt klassitunnis käsitletavate teemadega. Emakeel, matemaatika, loodus- ja inimeseõpetus, muusika ja kunstiõpetus ning kehaline kasvatus on kõige enam lõimuvad õppeained.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Kergejõustik	<p>Jooks. Jooksuasend, jooksuliigutused, jooks erinevas tempos. Võimetekohase jooksutempo valimine. Pendelteatejooks teatepulgaga.</p> <p>Hüpped. Paigalt kaugushüpe, maandumine kaugushüppes. Hüpped hoojooksult, et omandada jooksu ja hüppe ühendamise oskus. Madalatest takistustest ülehüpped parema ja vasaku jalaga.</p> <p>Visked. Tennisballivise ülalt täpsusele ja kaugusele. Pallivise paigalt.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none">1) jookseb kiirjooksu püstistardist stardikäsklustega;2) läbib joostes võimetekohase tempoga 1 km distantsi;3) sooritab õige teatevahetuse teatevõistlustes ja pendelteatejooksus;4) sooritab palliviske paigalt ja kahesammulise hooga;5) sooritab hoojooksult kaugushüppe paku tabamiseta.
Võimlemine	<p>Rivi- ja korraharjutused: loendamine, harvenemine ja koondumine.</p> <p>Põhivõimlemine ja üldarendavad harjutused: Üldarendavad võimlemisharjutused käte, kere ja jalgade põhiasenditega, harjutused vahendita ja vahenditega saatelugemise ning muusika saatel. Lühike põhivõimlemise kombinatsioon.</p> <p>Hüplemisharjutused: hüplemine hüpitsa tiirutamisega ette. Koordinatsiooniharjutused.</p> <p>Rakendusvõimlemine: rippseis ja ripped; ronimine varbseinal, üle takistuste ja takistuste alt.</p> <p>Tasakaaluharjutused: päkk-kõnd joonel, pingil</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none">1) oskab liikuda;2) sooritab põhivõimlemise harjutuste kombinatsiooni;3) sooritab tireli ette, turiseisu ja kaldpinnalt tireli taha;4) hüpleb hüpitsat tiirutades ette (30 sekundi jooksul järjest).

	<p>ja poomil; pöörded päkkadel pingil. Tasakaalu arendavad mängud.</p> <p>Akrobaatika: veered kägaras ja sirutatult, juurdeviivad harjutused turiseisuks ja tireliks, tirel ette, veere taha turiseisu, turiseis, toengkägarast sirutushüpe maandumisasendi fikseerimisega.</p> <p>Ettevalmistavad harjutused toenghüppeks: mahahüpe kõrgemalt tasapinnalt maandumisasendi fikseerimisega, harjutused äratõuke õppimiseks hoolaualt.</p>	
Liikumismängud	<p>Jooksu-, hüppe- ja viskemängud.</p> <p>Pallikäsitsemisharjutused, viskamine ja püüdmine.</p> <p>Sportmänge ettevalmistavad liikumismängud ja teatevõistlused pallidega.</p> <p>Rahvastepall.</p> <p>Maastikumängud.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab harjutusi erinevaid palle põrgatades, vedades, söötes, visates ja püüdes ning mängib nendega liikumismänge; 2) mängib rahvastepalli lihtsustatud reeglite järgi, on kaasmängijatega sõbralik ning austab kohtuniku otsust.
Talialad	<p>Suusatamine</p> <p>Lehvikpööre tagant. Tasakaalu- ja osavusharjutused suuskadel. Kukkumine ja tõusmine paigal ning liikudes. Libisamm.</p> <p>Vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviiis.</p> <p>Paaristõukeline sammuta sõiduviiis laugel nõlval.</p> <p>Käärtõus. Laskumine kõrgasendis.</p> <p>Uisutamine</p> <p>Käte ja jalgade tõuge ja libisemisel. Jalgade tõuge ja libisemine paralleelsetel uiskudel.</p> <p>Sõidu alustamine ja lõpetamine (pidurdamine).</p>	<p>Suusatamine.</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) suusatab paaristõukelise sammuta sõiduviiisiga ja vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviiisiga; 2) laskub mäest põhiasendis; 3) läbib järjest suusatades 2 km distantsti. <p>Uisutamine.</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) libiseb jalgade tõukega paralleelsetel uiskudel; 2) oskab sõitu alustada ja lõpetada;

	Sahkpidurdus.	3) uisutab järjest 3 minutit.
Ujumine	Ujumisoskuse omandamine ja selle täiendamine. Krooli ja seliliujumise tehnika õppimine. Liblikujumise jalgadetöö harjutamine. Veemängud, sukeldumine. Ujumisharjumuse kujundamine tegutsejana ja vaatajana. Väärtushinnangute (võidu ja kaotuse väärikas talumine) ja tahteomaduste (julgus, osavus, otsusekindlus jne) kujundamine. Tervislike eluviiside propageerimine: hügieeninõuded, basseinikultuuri respektseerimine. Ohutusnõuded avaveekogus.	Õpilane: 1) suudab vees läbida vabalt valitud ujumisviisis järjest 100m; 2) oskab krooli- ja seliliujumist; 3) sooritab liblikujumise jalgadetöö; 4) sukeldub basseinipõhja ja toob sealt välja esemeid; 5) oskab hüpata jalad ees vette; 6) teab ja täidab ohutusnõudeid basseinis ja avaveekogus.

Rütmika ja liikumine		
<p>SEPTEMBER – tere kool (tutvumis- ja nimemängud. Huvi tekitamine).</p> <p>OKTOOBER- sügis (kehaplastika ja sügisega seotud tegevused).</p> <p>NOVEMBER – hingede aeg ja advendiaeg (liikumine muusikas ja muusikaga).</p> <p>DETSEMBER - talve</p>	<p>Vahenditeks tunnis on erinevad rütmi- ja liikumismängud, harjutused ning tantsulised kompositsioonid, väikesed üksiknumbrid ehk koreograafilised etüüdid. Rütmilised kaasmängud kehal, liikumisimprovisatsioonid, pantomiim ning pillimäng rütmi-ning meloodilistel instrumentidel.</p> <p>Nime- ja sõnarütmid. ``Teretuslaul`` kontakt- ja ruumitunnetuslikud liikumismängud grupis ja paaris.</p> <p>Keha kui väljendusvahendi tundmaõppimine. Kõnekaanon „Õunauss“ rütmiostinaato ja saade kasutades selleks oma keha.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Keha, kui väljendusvahendi tundma õppimine (iseenda ja oma keha tunnetamine, kehaplastika, hingamine ja keha vabastamine liigsest pingest, valmisolek tantsuks ja liikumiseks); - liikumistehnika põhialused (liigutuste erinevad liigid, inimkeha võimalused ja koordinaatsioon); - muusika ja liikumise vahelised seosed, liikumine muusikas ja muusikaga (muusika roll liikumises, õppida kuulama muusikat, märkama ümbritsevat, dialoog); - liikumine muusikaõpetuse elemendina (meetrum, taktimõõdud, rütmivormid, fraas, vormiõpetus, kaanon, dünaamika, meloodia ja harmoonia kui karakterite loojad);

<p>ja jõuluootus (mängulisus ja fantaasia). JAANUAR – talv (talvised tantsud). Imitatsioon, "Oma lugu." VEEBRUAR – sõbrapäev ja EV sünnipäev (marss ja pidulikkus, tantsud paariliseaga). MÄRTS – kevade ootus. Kooli sünniäev ja karneval (grupitöö). APRILL – kevad (kevade tantsud ja improvistatsioon). MAI- Eesti-ja maailmarahvaste tantsud (eneseväljendus, esinemis- ja esitamisoskus) JUUNI- kordamine</p>	<p>Inimkeha võimalused. Liigutuste erinevad liigid ja stiilid. Kontrast liikumises. Mõisted kiire-aeglane, üleval–all, ees-taga, suur-väike, sujuv-äkiline jne.</p> <p>Jõuluetenduse üksiknumbrite loomine, õppimine ja omandamine. Väikesed tantsulised etüüdid.</p> <p>Meetrum. Taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4. Tantsud polka, valss ja marss.</p> <p>Rütmiharjutused ja 3 põhirütmi. Tantsu põhimõisted ja põhisammud. Galopp, jooksu- ja hüpaksamm.</p> <p>Fraas. Vormiõpetus (2-, 3- ja 4-osaline lihtvorm). Korduv motiiv liikumises ja muusikas. Kaanon. Viirg, rivi ja kolonn.</p> <p>Meloodia ja harmoonia kui karakterite loojad. Dünaamika liikumises (valjenev ja kahanev). Mõisted vaikne ja vali liikumises.</p> <p>Eesti kultuuri ja kombestiku tutvustus ning maade rahvaste-ja seltskonnatantsud.</p> <p>Materjali analüüs ja kordamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liikumis- ja rütmiimprovisatsioonid (eneseväljendus läbi liigutuse, loovuse ja loomingulisuse arendamine), kompositsioon; - positiivse emotsiooni ja õpikeskkonna loomine, tahte tekitamine (väljendusoskuse ning sotsiaalsuse arendamine ning treenimine läbi mängulisuse ja fantaasia); - rahvakalendri tähtpäevade tähistamine, tantsud ja kombestik, üksiknumbrite ja tantsude omandamine; - jõuluajaga seotud esinemised ning klassi jõulupeod; - näidendite ja laulude koreograafia ning liikumisseaded; - klassisisestel pidudel ja tähtpäevadel ülesastumised; - esinemised hommikukogunemistel ja kultuuriminutitel, hommik isadega, emadega ja vanavanematega, kooli sünnipäev ja karneval, muud kooliga seotud tähtpäevad.
--	---	---

Kehalise kasvatuse AINEKAVA 3. KLASS

Õppeaine tundide maht

Kehaline kasvatus. 5 perioodil 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas.

Ujumine. 5 perioodil 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas.

Rütmika ja liikumine. 1- 2 või 3- 5 perioodil 1 tund nädalas, kokku 19 tundi õppeaastas.

Seltskonnatants. Teisel perioodil 1 tund nädalas, kokku 14 tundi õppeaastas.

Hindamine (kehaline kasvatus ja ujumine)

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Hinnatakse õpilase arengut.

Hindamine (rütmika ja liikumine)

Hindamise liigiks on jooksev hindamine ja kokkuvõttev hinnang 1-2 korda õppeaastas. Vastavalt 2. ja 5. perioodi lõpus.

Jooksva hindamise puhul:

- jälgitakse, suunatakse, analüüsitakse, julgustatakse ja korrigeeritakse õppimise/õpetamise kulgu;
- arvestatakse õpilase individuaalseid ning aine spetsiifilisi iseärasusi;
- kujundatakse õpimotivatsiooni;
- vajaduse informeeritakse hinnetest klassiõpetajat ja vanemaid (alati koos täiendavate kommentaaridega ekoolis).

Hindamisel arvestatakse:

- verbaalset ja ka visuaalset informatsiooni (õpilane esitab, tantsib, jutustab, seletab, laulab jne);
- intellektuaalseid oskusi ja vilumusi õpilane eristab, analüüsib, identifitseerib, klassifitseerib jne);
- motoorseid, kuuldelisi või väljenduslikke oskusi ning vilumusi;
- õpioskust ja –tahet;
- teadmise, oskuste ja vilumuste mahtu;
- mõteststust, täpsust ja kindlust;
- loovat ja praktilist rakendamist;
- individuaalsust;
- õpilase arengu ja vajaduste eripära;
- loogilisust ning esituslikku korrektsust;

Hinnang koosneb järgmistest võrdsetest osadest:

- hinnang õpioskuse ja –tahte eest;
- hinnang ainealaste teadmiste ja oskuste eest;
- hinnang üldise aktiivsuse eest tundides (muusika ja materjali kuulamine/vaatamine ja analüüs, rütmilised ja improvisatsioonilised kaasamängud rütmipillidel ning harjutused kehalise liikumisega, tunnis osalemine).

Lõiming (kehaline kasvatus ja ujumine)

Eesti keel - spordiala terminid (põhiasend, palli hoie, liikumine, viskeliigutus jne), suuline väljendusoskus mängudes ja harjutuste sooritusel.

Matemaatika – loetelu/numbrid, arvutamine (söödud, pörgatamine, pealevise).

Ajalugu - spordiajaloo olulisemad sündmused, võistlused, sportlased.

Inimeseõpetus - tervis, suhtlemine.

Lõiming (rütmika ja liikumine)

Toimub läbi õppeaasta paralleelselt klassitunnis käsitletavate teemadega. Emakeel, matemaatika, loodus-ja inimeseõpetus, muusika ja kunstiõpetus ning kehaline kasvatus on kõige enam lõimuvad õppeained.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Kegejõustik	<p>Jooks. Jooksuasendeid ja liigutusi korrigeerivad harjutused. Kiirendusjooks. Jooksu alustamine ja lõpetamine. Püstilähe. Kiirjooks. Kestvusjooks. Pendelteatejooks.</p> <p>Hüpped. Kaugushüpe hoojooksuga paku tabamiseta. Madalatest takistustest ülehüpped parema ja vasaku jalaga. Kõrgushüpe otsehoolt</p> <p>Visked. Viskepalli hoiu, viskeliigutus. Pallivise kahesammulise hooga.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none">1) jookseb kiirjooksu püstistandardist stardikäsklustega;2) läbib joostes võimetekohase tempoga 1 km distantsi;3) sooritab õige teatevahetuse teatevõistlustes ja pendelteatejooksus;4) sooritab pallivise paigalt ja kahesammulise hooga;5) sooritab hoojooksult kaugushüppe paku tabamiseta.
Võimlemine	<p>Rivi- ja korraharjutused: pöörded paigal.</p> <p>Üldkoormavad ja koordineerivad harjutused: hüplemine hüpitsa tiirutamisega ette jalalt jalale, koordineerimisharjutused.</p> <p>Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused: üldarendavad võimlemisharjutused käte, kere ja jalgade põhiasenditega, harjutused vahendita ja</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none">1) oskab liikuda, kasutades rivisammu (P) ja võimlejasammu (T);2) sooritab põhivõimlemise harjutuste kombinatsiooni (16 takti) muusika või saatelugemise saatel;3) sooritab tireli ette, turiseisu ja kaldpinnalt tireli taha;4) hüpleb hüpitsat tiirutades ette (30 sekundi jooksul järjest).

	<p>vahenditega. Põhivõimlemise kombinatsioon saatelugemise või muusika saatel.</p> <p>Rakendusvõimlemine: ronimine varbseinal, kaldpingil, üle takistuste ja takistuste alt, rippseis, ripped ja toengud.</p> <p>Akrobaatilised harjutused: veered kägeras ja sirutatult, juurdeviivad harjutused turiseisuks ja tireliks, trel ette, kaldpinnalt trel taha, veere taha turiseisu, kaarsild, toengkägerast ülesirutushüpe maandumisasendi fikseerimisega.</p> <p>Tasakaaluharjutused: liikumine joonel, pingil ja poomil, kasutades erinevaid kõnni- ja jooksumänge, pakkõnd ja pöörded päkkadel, võimlemispingil kõnd kiiruse muutmise, takistuste ületamise ja peatumisega, tasakaalu arendavad mängud.</p> <p>Ettevalmistavad harjutused toenghüppeks: sirutus-mahahüpe kõrgemalt tasapinnalt maandumisasendi fikseerimisega, harjutused äratõuke õppimiseks hoolauvalt.</p>	
Liikumismängud	<p>Jooksu- ja hüppemängud.</p> <p>Mängud (jõukohaste vahendite) viskamise, heitmise ja püüdmisega.</p> <p>Palli käsitsemisharjutused, põrgatamine, vedamine, heitmine, viskamine, söötmine ja püüdmine.</p> <p>Sportmänge (korv-, käsi-, võrk-, jalgpall ja saalihoki) ettevalmistavad liikumismängud, teatevõistlused pallidega.</p> <p>Rahvastepallimäng reeglite järgi.</p> <p>Maastikumängud.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab harjutusi erinevaid palle põrgatades, vedades, söötes, visates ja püüdes ning mängib nendega liikumismänge; 2) mängib rahvastepalli reeglite järgi, on kaasmängijatega sõbralik ning austab kohtuniku otsust.

<p>Talialad</p>	<p>Suusatamine Tasakaalu- ja osavusharjutused suuskadel. Vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviis. Paaristõukeline sammuta sõiduviis. Laskumine põhiasendis. Sahkpidurdus. Mängud suuskadel.</p> <p>Uisutamine Sõidutehnika: käte ja jalgade töö uisutamisel. Sõidu alustamine ja pidurdamine. Mängud jääl.</p>	<p>Suusatamine. Õpilane: 1) suusatab paaristõukelise sammuta sõiduviisiga ja vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga; 2) laskub mäest põhiasendis; 3) läbib järjest suusatades 3 km distantsti.</p> <p>Uisutamine. Õpilane: 1) libiseb jalgade tõukega paralleelsetel uiskudel; 2) oskab sõitu alustada ja lõpetada; 3) uisutab järjest 4 minutit.</p>
<p>Ujumine</p>	<p>Ujumisoskuse omandamine ja selle täiendamine. Krooli ja seliliujumise tehnika omandamine. Liblikujumise käte- ja jalgadetöö harjutamine ning koostöö õppimine. Vastupidavuse arendamine vees. Veemängud ja sukeldumine. Ujumisharjumuse kujundamine tegutsejana ja vaatajana. Väärtushinnangute (võidu ja kaotuse väärikas talumine) ja tahteomaduste (julgus, osavus, otsusekindlus jne) kujundamine. Tervislike eluviiside propageerimine: hügieeninõuded, basseinikultuuri respektierimine. Ohutusnõuded avaveekogus.</p>	<p>Õpilane: 1) suudab vees läbida vabalt valitud ujumisviisis järjest 150m; 2) oskab krooli- ja seliliujumist; 3) oskab algtasemel liblikujumist; 4) sukeldub basseinipõhja ja toob sealt välja esemeid; 5) suudab püsida 2 minutit veepinnal; 6) oskab hüpata jalad ees vette; 7) teab ja täidab ohutusnõudeid basseinis ja avaveekogus.</p>

<p>Rütmika ja liikumine</p>		
-----------------------------	--	--

<p>SEPTEMBER – tere kool (tutvumis- ja nimemängud. Huvi tekitamine).</p> <p>OKTOOBER- sügis (kehaplastika ja sügisega seotud tegevused).</p> <p>NOVEMBER – hingede aeg ja advendiaeg (liikumine muusikas ja muusikaga).</p> <p>DETSEMBER - talve ja jõuluootus (mängulisus ja fantaasia).</p> <p>JAANUAR – talv (talvised tantsud). Imitatsioon, "Oma lugu."</p> <p>VEEBRUAR – sõbrapäev ja EV sünnipäev (marss ja pidulikkus, tantsud paariliselega).</p> <p>MÄRTS – kevade ootus. Kooli sünniäev ja karneval (grupitöö).</p> <p>APRILL – kevad (kevade tantsud ja</p>	<p>Vahenditeks tunnis on erinevad rütmi- ja liikumismängud, harjutused ning tantsulised kompositsioonid, väikesed üksiknumbrid ehk koreograafilised etüüdid. Rütmilised kaasmängud kehal, liikumisimprovisatsioonid, pantomiim ning pillimäng rütmi-ning meloodilistel instrumentidel.</p> <p>Nime- ja sõnarütmid. "Teretuslaul" kontakt- ja ruumitunnetuslikud liikumismängud grupis ja paaris.</p> <p>Keha kui väljendusvahendi tundmaõppimine. Kõnekaanon „Õunauss“ rütmiohustinaato ja saade kasutades selleks oma keha.</p> <p>Inimkeha võimalused. Liigutuste erinevad liigid ja stiilid. Kontrast liikumises. Mõisted kiire-aeglane, üleval–all, ees-taga, suur-väike, sujuv-äkiline jne.</p> <p>Jõuluetenduse üksiknumbrite loomine, õppimine ja omandamine. Väikesed tantsulised etüüdid.</p> <p>Meetrum. Taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4. Tantsud polka, valss ja marss.</p> <p>Rütmiharjutused ja 3 põhiritmi. Tantsu põhimõisted ja põhissammud. Galopp, jooksu- ja hüpaksamm.</p> <p>Fraas. Vormiõpetus (2-, 3- ja 4-osaline lihtvorm). Korduv motiiv liikumises ja muusikas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Keha, kui väljendusvahendi tundma õppimine (iseenda ja oma keha tunnetamine, kehaplastika, hingamine ja keha vabastamine liigsest pingest, valmisolek tantsuks ja liikumiseks); - liikumistehnika põhialused (liigutuste erinevad liigid, inimkeha võimalused ja koordineerimine); - muusika ja liikumise vahelised seosed, liikumine muusikas ja muusikaga (muusika roll liikumises, õppida kuulama muusikat, märkama ümbritsevat, dialoog); - liikumine muusikaõpetuse elemendina (meetrum, taktimõõdud, rütmivormid, fraas, vormiõpetus, kaanon, dünaamika, meloodia ja harmoonia kui karakterite loojad); - liikumis- ja rütmimprovisatsioonid (eneseväljendus läbi liigutuse, loovuse ja loomingulisuse arendamine), kompositsioon; - positiivse emotsiooni ja õpikeskkonna loomine, tahte tekitamine (väljendusoskuse ning sotsiaalsuse arendamine ning treenimine läbi mängulisuse ja fantaasia); - rahvakalendri tähtpäevade tähistamine, tantsud ja kombestik, üksiknumbrite ja tantsude omandamine; - jõuluajaga seotud esinemised ning klassi jõulupeod; - näidendite ja laulude koreograafia ning liikumisseaded; - klassisisestel pidudel ja tähtpäevadel ülesastumised; - esinemised hommikukogunemistel ja kultuuriminutitel, hommik isadega, emadega ja vanavanematega, kooli sünnipäev ja karneval, muud kooliga seotud tähtpäevad.
---	--	--

improvistasioon). MAI- Eesti-ja maailmarahvaste tantsud (eneseväljendus, esinemis- ja esitamisoskus) JUUNI- kordamine.	Kaanon. Viirg, rivi ja kolonn. Meloodia ja harmoonia kui karakterite loojad. Dünaamika liikumises (valjenev ja kahanev). Mõisted vaikne ja vali liikumises. Eesti kultuuri ja kombestiku tutvustus ning maade rahvaste-ja seltskonnatantsud. Materjali analüüs ja kordamine.	
---	--	--

Seltskonnatants Sissejuhatus	Seltskonnatantsude tutvustus. Vajalikkus kooliprogrammis ja ühiskonnas.	Õpilane: - oskab tuua näiteid ja põhjendada seltskonnatantsude tähtsust ühiskonnas; - oskab nimetada seltskonnatantse; - on huvitatud ja motiveeritud seltskonnatantse õppima ning tantsima vastassoost paarilisega
Seltskonnatantsude: valss fokstrott ruutumba džaiiv tša-tša üldised teadmised ja oskused	- Tantsude põhiliikumiste õppimine - Muusika ja rütmid erinevates tantsudes - Tantsutehnika põhiprintsiipide õppimine paaris tantsimisega toimetulekuks: seisang, tasakaal, jalgade asendid, tantsuhoid, poiste juhtimine, tüdrukute järgnemine. Läbi lihtsamate partnerivahetusega ringtantsude rütmitaju ja kordinatsiooni arendamine. Käitumis- ja viisakusreeglid tantsupõrandal nii oma partneri kui teiste paaride suhtes.	- Õpilaste kordinatsiooni, rütmitaju ja rühi arendamine vastavalt võimetele. - Positiivse kogemuse saamine vastassoost paarilisega koostööd tehes. - Õpilased on omandanud elemetaarsed paaristantsu oskused ja käitumisoskused, olles lugupidav kaaslaste suhtes.

Kehalise kasvatus AINEKAVA 4. KLASS

Õppeaine tundide maht

Kehaline kasvatus. 5 perioodil 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas.

Ujumine. 5 perioodil 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas.

Rütmika ja liikumine. 1- 2 või 3- 5 perioodil 1 tund nädalas, kokku 19 tundi õppeaastas.

Seltskonnatants. Teisel perioodil 1 tund nädalas, kokku 14 tundi õppeaastas.

Hindamine (kehaline kasvatus ja ujumine)

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Hinnatakse õpilase arengut.

Hindamine (rütmika ja liikumine)

Hindamise liigiks on jooksev hindamine ja kokkuvõttev hinnang 1-2 korda õppeaastas. Vastavalt 2. ja 5. perioodi lõpus.

Jooksva hindamise puhul:

- jälgitakse, suunatakse, analüüsitakse, julgustatakse ja korrigeeritakse õppimise/õpetamise kulgu;
- arvestatakse õpilase individuaalseid ning aine spetsiifilisi iseärasusi;

- kujundatakse õpimotivatsiooni;
- vajaduse informeeritakse hinnetest klassiõpetajat ja vanemaid (alati koos täiendavate kommentaaridega ekoolis).

Hindamisel arvestatakse:

- verbaalset ja ka visuaalset informatsiooni (õpilane esitab, tantsib, jutustab, seletab, laulab jne);
- intellektuaalseid oskusi ja vilumusi õpilane eristab, analüüsib, identifitseerib, klassifitseerib jne);
- motoorseid, kuuldelisi või väljenduslikke oskusi ning vilumusi;
- õpioskust ja –tahet;
- teadmise, oskuste ja vilumuste mahtu;
- mõteststust, täpsust ja kindlust;
- loovat ja praktilist rakendamist;
- individuaalsust;
- õpilase arengu ja vajaduste eripära;
- loogilisust ning esituslikku korrektsust;

Hinnang koosneb järgmistest võrdsetest osadest:

- hinnang õpioskuse ja –tahte eest;
- hinnang ainealaste teadmiste ja oskuste eest;
- hinnang üldise aktiivsuse eest tundides (muusika ja materjali kuulamine/vaatamine ja analüüs, rütmilised ja improvisatsioonilised kaasamängud rütmipillidel ning harjutused kehalise liikumisega, tunnis osalemine).

Lõiming (kehaline kasvatus ja ujumine)

Eesti keel - spordiala terminid (põhiasend, palli hoie, liikumine, viskeliigutus jne), suuline väljendusoskus mängudes ja harjutuste sooritusel.

Matemaatika – loetelu/numbrid, arvutamine (söödud, põrgatamine, pealevise).

Ajalugu - spordiajaloo olulisemad sündmused, võistlused, sportlased.

Inimeseõpetus - tervis, suhtlemine.

Lõiming (rütmika ja liikumine)

Toimub läbi õppeaasta paralleelselt klassitunnis käsitletavate teemadega. Emakeel, matemaatika, loodus-ja inimeseõpetus, muusika ja kunstiõpetus ning kehaline kasvatus on kõige enam lõimuvad õppeained.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Kergejõustik	Jooks. Erinevad jooksuharjutused: põlve- ja sääretõstejooks. Pendelteatejooks. Kiirjooks stardikäsklustega. Kestvusjooks. Maastikujooks. Hüpped. Mitmesugused hüppe- ja hüplemisharjutused. Kaugushüpe paku tabamiseta. Kõrgushüpe üleastumistehnikaga. Visked. Viskeharjutused: täpsusvisked vertikaalse märklaua pihta. Pallivise paigalt ja neljasammu hooga.	Õpilane: 1) sooritab madallähte stardikäsklustega ja õige teatevahetuse ringteatejooksus; 2) sooritab kaugushüppe paku tabamisega; 3) sooritab hoojooksult palliviske; 4) jookseb kiirjooksu stardikäsklustega; 5) jookseb järjest 7 minutit.
Võimlemine	Rivi- ja korraharjutused: ümberrivistumised viirus ja kolonnis. Rühiharjutused: kehatüve lihaseid treenivad ja sirutusoskust kujundavad harjutused. Põhivõimlemine: harjutuste kombinatsioonid saatelugemise ja/või muusika saatel. Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused:	Õpilane: 1) sooritab põhivõimlemise harjutuskombinatsiooni; 2) hüpleb hübitsat ette tiirutades paigal ja liikudes; 3) sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas; 4) sooritab õpitud toenghüppe (hark- või kägarhüpe).

	<p>hüplemine hüpitsa tiirutamisega ette paigal ja liikumisel.</p> <p>Rakendusvõimlemine: kahe- ja kolmevõtteline ronimine; käte erinevad haarded ja hoided; upp-, tiri- ja kinnerripe.</p> <p>Akrobaatika: trel ette ja taha, kaarsild (T), juurdeviivad harjutused kätelseisuks.</p> <p>Toenghüpe: hoojooksult hüpe hoolauale, äratõuge ja toengkägar (kitsel, hobusel), ülesirutus-mahahüpe maandumisasendi fikseerimisega.</p>	
Liikumis- ja sportmängud	<p>Palli hoie, palli pörgatamine ja söötmine liikumisel.</p> <p>Korv-, jalg- ja võrkpalli ettevalmistavad liikumismängud; teatevõistlused pallidega. Rahvastepalli erinevad variandid.</p>	<p>Liikumismängud.</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab sportmänge ettevalmistavaid liikumismänge ja teatevõistlusi palliga; 2) mängib reeglite järgi rahvastepalli ning aktsepteerib kohtuniku otsuseid; <p>Sportmängud.</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab pörgatused takistuste vahelt ja sammudelt viske korvile korvpallis; 2) sooritab ülalt- ja altsöödud paarides; 3) sooritab palli söötmise ja peatamise jalapöia siseküljega jalgpallis.
Talialad	<p>Suusatamine. Pöörded paigal (hüppepööre). Õpitud tõusu-, laskumis- ja sõiduviiside kordamine.</p> <p>Vahelduvtõukeline kahesammuline astesamm-tõusuviis. Põikilaskumine. Laskumine põhi- ja puhkeasendis. Astepööre laskumisel.</p>	<p>Suusatamine.</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) suusatab paaristõukelise ühesammulise sõiduviisiga, vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga ja paaristõukelise kahesammulise uisusamm-sõiduviisiga;

	<p>Ebatasasuste ületamine. Sahkpidurdus. Mängud suuskadel.</p> <p>Uisutamine: Käte ja jalgade töö täiustamine uisutamisel. Sahkpidurdus. Mängud uiskudel.</p>	<p>2) sooritab laskumise põhi- ja puhkeasendis; 3) sooritab teatevahetuse teatesuusatamises; 4) läbib suusatades 1 km.</p> <p>Uisutamine. Õpilane: 1) libiseb jalgade tõukega paralleelsetel uiskudel; 2) oskab sõitu alustada ja lõpetada; 3) uisutab järjest 4 minutit.</p>
Ujumine	<p>Ujumisoskuse ja ujumisviiside omandamine ja selle täiendamine. Vastupidavuse arendamine vees. Pimekrooli õppimine (ilma hingamata krool). Rinnuli ujumise jalgade- ja kätetöö õppimine. Veemängud ja sukeldumine. Stardihüppe juurdeviivad harjutused, saltopöörde õppimine (kukerpall vees). Ujumisharjumuse kujundamine tegutsejana ja vaatajana. Väärtushinnangute (võidu ja kaotuse väärikas talumine) ja tahteomaduste (julgus, osavus, otsusekindlus jne) kujundamine. Tervislike eluviiside propageerimine: hügieeninõuded, basseinikultuuri respektseerimine. Ohutusnõuded avaveekogus.</p>	<p>Õpilane: 1) 200m järjest läbimine vees; 2) püsib 2 minutit veepinnal; 3) valdab selili- ja krooliumise tehnikat; 4) oskab algtasemel rinnuli- ja liblikujumise tehnikat; 5) sukeldub ja toob veepõhjust esemeid; 6) oskab stardihüpet ja saltopööret algtasemel; 7) teab ja täidab ohutusnõudeid basseinis ja avaveekogus.</p>
Rütmika ja liikumine		
SEPTEMBER – tere kool (tutvumis- ja nimemängud. Huvi tekitamine).	<p>Vahenditeks tunnis on erinevad rütmi- ja liikumismängud, harjutused ning tantsulised kompositsioonid, väikesed üksiknumbrid ehk koreograafilised etüüdid. Rütmilised kaasmängud</p>	<p>- Keha, kui väljendusvahendi tundma õppimine (iseenda ja oma keha tunnetamine, kehaplastika, hingamine ja keha vabastamine liigsest pingest, valmisolek tantsuks ja liikumiseks);</p>

<p>OKTOOBER- sügis (kehaplastika ja sügisega seotud tegevused). NOVEMBER – hingede aeg ja advendiaeg (liikumine muusikas ja muusikaga). DETSEMBER - talve ja jõuluootus (mängulisus ja fantaasia). JAANUAR – talv (talvised tantsud). Imitatsioon, "Oma lugu." VEEBRUAR – sõbrapäev ja EV sünnipäev (marss ja pidulikkus, tantsud paarilisega). MÄRTS – kevade ootus. Kooli sünniäev ja karneval (grupitöö). APRILL – kevad (kevade tantsud ja improvistatsioon). MAI- Eesti-ja maailmarahvaste tantsud</p>	<p>kehal, liikumisimprovisatsioonid, pantomiim ning pillimäng rütmi-ning meloodilistel instrumentidel. Nime- ja sõnarütmid. "Teretuslaul" kontakt- ja ruumitunnetuslikud liikumismängud grupis ja paaris.</p> <p>Keha kui väljendusvahendi tundmaõppimine. Kõnekaanon „Õunauss“ rütmioostinaato ja saade kasutades selleks oma keha.</p> <p>Inimkeha võimalused. Liigutuste erinevad liigid ja stiilid. Kontrast liikumises. Mõisted kiire-aeglane, üleval–all, ees-taga, suur-väike, sujuv-äkiline jne.</p> <p>Jõuluetenduse üksiknumbrite loomine, õppimine ja omandamine. Väikesed tantsulised etüüdid.</p> <p>Meetrum. Taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4. Tantsud polka, valss ja marss.</p> <p>Rütmiharjutused ja 3 põhirütmi. Tantsu põhimõisted ja põhisammud. Galopp, jooksu- ja hüpaksamm.</p> <p>Fraas. Vormiõpetus (2-, 3- ja 4-osaline lihtvorm). Korduv motiiv liikumises ja muusikas. Kaanon. Viirg, rivi ja kolonn.</p> <p>Meloodia ja harmoonia kui karakterite loojad. Dünaamika liikumises (valjenev ja kahanev).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liikumistehnika põhialused (liigutuste erinevad liigid, inimkeha võimalused ja koordineerimine); - muusika ja liikumise vahelised seosed, liikumine muusikas ja muusikaga (muusika roll liikumises, õppida kuulama muusikat, märkama ümbritsevat, dialoog); - liikumine muusikaõpetuse elemendina (meetrum, taktimõõdud, rütmivormid, fraas, vormiõpetus, kaanon, dünaamika, meloodia ja harmoonia kui karakterite loojad); - liikumis- ja rütmimprovisatsioonid (eneseväljendus läbi liigutuse, loovuse ja loomingulisuse arendamine), kompositsioon; - positiivse emotsiooni ja õpikeskkonna loomine, tahte tekitamine (väljendusoskuse ning sotsiaalsuse arendamine ning treenimine läbi mängulisuse ja fantaasia); - rahvakalendri tähtpäevade tähistamine, tantsud ja kombestik, üksiknumbrite ja tantsude omandamine; - jõuluajaga seotud esinemised ning klassi jõulupeod; - näidendite ja laulude koreograafia ning liikumisseaded; - klassisestel pidudel ja tähtpäevadel ülesastumised; - esinemised hommikukogunemistel ja kultuuriminutitel, hommik isadega, emadega ja vanavanematega, kooli sünnipäev ja karneval, muud kooliga seotud tähtpäevad.
---	---	---

(eneseväljendus, esinemis- ja esitamisoskus) JUUNI- kordamine.	Mõisted vaikne ja vali liikumises. Eesti kultuuri ja kombestiku tutvustus ning maade rahvaste-ja seltskonnatantsud. Materjali analüüs ja kordamine.	
Seltskonnatants Seltskonnatantsude üldised teadmised ja oskused	- Muusika ja rütmid erinevates tantsudes - Tantsutehnika põhiprintsiipide harjutamine paaris tantsimisega toimetulekuks: seisang, tasakaal, jalgade asendid, tantsuhoid, poiste juhtimine, tüdrukute järgnemine. Läbi lihtsamate partnerivahetusega ringtantsude rütmitaju ja kordinatsiooni arendamine.	- Õpilaste kordinatsiooni, rütmitaju ja rühi arendamine vastavalt võimetele. - Positiivse kogemuse saamine vastassoost paarilisega koostööd tehes. - Õpilased on omandanud elemetaarsed paaristantsu oskused ja käitumisoskused, olles lugupidav kaaslaste suhtes.
Valss	Põhiliikumine paremale ja vasakule pöördumisega	Õpilane oskab lisaks erinevate partneritega loetletud figure muusikasse tantsida ja neid omavahel siduda
Viini valss	Põhiliikumine paremale pöördumisega ja külgliikumine	
Fokstrott	Veerandpöörded paremale ja vasakule	
Samba	Põhiliikumine küljele (Whisk), tüdruku käealt pöördega paremale	
Tša-tša	Käsikäes ja tüdruku käealt pööre paremale	

Ruutrumba	Põhiliikumine pöördumisega vasakule, lahkuminek, tüdruku käealt pööre paremale
Džaiiv	Kohavahetus tüdruku käealt pöördega paremale ja vasakule

Kehalise kasvatuse AINEKAVA 5. KLASS

Kehaline kasvatus. 5 perioodil 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas. Liikumistunde 1 tund nädalas, kolmel perioodil, kokku 21 tundi õppeaastas..

Ujumine. 5 perioodil 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas.

Seltskonnatants. Teisel perioodil 1 tund nädalas, kokku 14 tundi õppeaastas.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Eesti keel - spordiala terminid (põhiasend, palli hoie, liikumine, viskeliigutus jne), suuline väljendusoskus mängides ja harjutuste sooritusel.

Matemaatika – loetelu/numbrid, arvutamine (söödud, põrgatamine, pealevise).

Ajalugu - Spordiajaloo olulisemad sündmused, võistlused, sportlased.

Inimeseõpetus - tervis, suhtlemine.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Kergejõustik	<p>Jooks. Jooksuasendi ja –liigutuste korrigeerimine. Põlve- ja sääretõstejooks. Jooksu alustamine ja lõpetamine. Kiirendusjooks. Kestvusjooks.</p> <p>Hüpped. Sammhüpped. Kaugushüpe paku tabamisega. Kaugushüpe tulemuse mõõtmine. Kõrgushüpe (üleastumishüpe) üle kummilindi ja lati.</p> <p>Visked. Täpsusvisked horisontaalse märklaua pihta. Pallivise nelja sammu hooga.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none">1) sooritab madallähte stardikäsklustega ja õige teatevahetuse ringteatejooksus;2) sooritab kaugushüppe paku tabamisega ja üleastumistehnikas kõrgushüppe;3) sooritab hoojooksult palliviske;4) jookseb kiirjooksu stardikäsklustega;5) jookseb järjest 8. minutit.
Võimlemine	<p>Rivi- ja korraharjutused: kujundliikumised, pöörded samliikumiselt.</p> <p>Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused: liikumiskombinatsioonid; hüplemisharjutused hüpitsa ja hoonööriga paigal ja liikudes..</p> <p>Rühiharjutused: kehatüve lihaseid treenivad ja sirutusoskust kujundavad harjutused</p> <p>Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused: saatelugemise ja/või muusika saatel vahendiga või vahendita; jõu-, venitus- ja lõdvestusharjutused.</p> <p>Akrobaatika: pikk trel ette, ratas kõrvale, kätelseis abistamisega, tiritamm (P).</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none">1) sooritab põhivõimlemise harjutuskombinatsiooni;2) hüpleb hüpitsat ette tiirutades paigal ja liikudes;3) sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas ja rööbaspuudel;4) sooritab harjutuskombinatsiooni madalal poomil (T) ja kangil (P);

	<p>Rakendus- ja riistvõimlemine: kahe- ja kolmevõtteline ronimine, käte erinevad haarded ja hoided; upp-, tiri-, ja kinnerripe; hooglemine hooglemine rööbaspuudel toengus (P); kangil jala ülehoog kääretoengusse ja tagasi; tirtõus ühe jala hoo ja teise tõukega; lihtsamad harjutuskombinatsioonid õpitud elementidest akrobaatikas, poomil (T), kangil (P) ja rööbaspuudel.</p>	
Liikumis- ja sportmängud	<p>Liikumismängud ja teatevõistlused palliga. Valitud sportmänge ettevalmistavad liikumismängud.</p> <p>Korvpall. Palli hoie söötmisel, püüdmisel ja pealeviskel. Palli põrgatamine, söötmine ja vise korvile. Sammudelt vise korvile.</p> <p>Võrkpall. Ettevalmistavad harjutused võrkpalliga. Ülalt- ja altsööt pea kohale ja vastu seinale. Pioneeripall.</p> <p>Jalgpall. Söödu peatamine jalapöia siseküljega ja löögitehnika õppimine.</p>	<p>Liikumismängud.</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab sportmänge ettevalmistavaid liikumismänge ja teatevõistlusi palliga; 2) mängib reeglite järgi rahvastepalli ning aktsepteerib kohtuniku otsuseid; <p>Õpilane (sportmängud):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab põrgatused takistuste vahelt ja sammudelt viske korvile korvpallis; 2) sooritab ülalt- ja altsöödud paarides ning oskab mängida Pioneeripalli; 3) sooritab palli söötmise ja peatamise jalapöia siseküljega jalgpallis.
Talialad	<p>Suusatamine. Paaristõukeline ühesammuline sõiduvõis. Uisusamm ilma keppideta. Pooluisusamm laugel laskumisel. Sahkpöörde tutvustamine. Poolsahkpidurdus. Pidurdamine laskumisel ennetava kukkumisega. Laskumine väljaseadeasendis. Mängud suuskadel, teatevõistlused.</p> <p>Uisutamine. Sõidutehnika täiustamine. Uisutamine erinevate käteasenditega.</p>	<p>Suusatamine.</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) suusatab paaristõukelise ühesammulise sõiduvõisiga, vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduvõisiga ja sooritab laskumise põhi- ja puhkeasendis; pooluisusamm laugel laskumisel. 2) sooritab uisusamm- ja poolsahkpidurdus; 3) sooritab teatevahetuse teatesuusatamises;

	Ülejalasõit vasakule ja paremale. Karussell. Sobiva tempo valimine kestvauisutamisel.	4) läbib suusatades 2 km. (T) / 5km (P).
Ujumine	Ujumisoskuse ja ujumisviiside täiendamine. Vastupidavuse arendamine vees. Pimekrooli harjutamine (ilma hingamata krool). Rinnuli ujumise tehnika harjutamine. Liblikujumise koostöö harjutamine. Veemängud ja sukeldumine. Stardihüppe sooritamine, saltopöörde õppimine (kukerpall vees). Ujumisharjumuse kujundamine tegutsejana ja vaatajana. Väärtushinnangute (võidu ja kaotuse väärikas talumine) ja tahteomaduste (julgus, osavus, otsusekindlus jne) kujundamine. Tervislike eluviiside propageerimine: hügieeninõuded, basseinikultuuri respekterimine. Ohutusnõuded avaveekogus.	Õpilane: 1) 250m järjest läbimine vees; 2) püsib 2 minutit veepinnal; 3) valdab selili- ja krooliumise tehnikat; 4) oskab algtasemel rinnuli- ja liblikujumise tehnikat; 5) sukeldub ja toob veepõhjast esemeid; 6) oskab stardihüpet ja saltopööret algtasemel; 7) teab ja täidab ohutusnõudeid basseinis ja avaveekogus.

Seltskonnatants		
Seltskonnatantsude üldised teadmised ja oskused	- Muusika ja rütmid erinevates tantsudes - Tantsutehnika põhiprintsiipide harjutamine paaris tantsimisega toimetulekuks: seisang, tasakaal, jalgade asendid, tantsuhoid, poiste juhtimine, tüdrukute järgnemine. Läbi lihtsamate partnerivahetusega ringtantsude rütmitaju ja kordinatsiooni arendamine. Käitumis- ja viisakusreeglid tantsupõrandal nii oma partneri kui teiste paaride suhtes.	- - Õpilaste kordinatsiooni, rütmitaju ja rühi arendamine vastavalt võimetele. - Positiivse kogemuse saamine vastassoost paarilisega koostööd tehes. - Õpilased on omandanud elemetaarsed paaritantsu oskused ja käitumisioskused, olles lugupidav kaaslase suhtes.

Valss	Põhiliikumne paremale ja vasakule pöördumisega ringjoonel tantsusuunas liikudes	Õpilane oskab erinevate partneritega loetletud figuure muusikasse tantsida ja neid omavahel siduda
Viini valss	Põhiliikumine paremale pöördumisega ja külgliikumine tüdruku käealt pöördega paremale	
Fokstrott	Veerandpöörded paremale ja vasakule, pivoopööre paremale	
Samba	Põhiliikumine ette-taha ja küljele (Whisk), tüdruku käealt pöördega paremale, promenaad kõnd	
Tša-tša	Käsikäes ja tüdruku käealt pööre paremale, New York	
Ruutumba	Põhiliikumine pöördumisega paremale ja vasakule, lahkuminek, tüdruku käealt pööre paremale, Promenaad ja Telemark	
Džaiiv	Kohavahetus tüdruku käealt pöördega paremale ja vasakule, kätlemine	

Õppeaine tundide maht

Kehaline kasvatus. 5 perioodil 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas. Liikumistunde 1 tund nädalas, kolmel perioodil, kokku 21 tundi õppeaastas.

Ujumine. 5 perioodil 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas.

Seltskonnatants. Teisel perioodil 1 tund nädalas, kokku 14 tundi õppeaastas.

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist. Hinnatakse 3 korda õppeaastas 2, 4 ning 5 perioodi lõpus.

Lõiming

Emakeelepädevust kujundatakse kehalises kasvatuses teksti mõistmise, suulise ja kirjaliku teksti loomise ning eneseväljendusoskuse kaudu. Õpilaste võrkeeltepädevuse kujunemisele aitab kaasa erinevatest võrkeelsetest teabeallikatest vajaliku info leidmine. Eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada.

Kunstipädevuse kujunemist toetab spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitlus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

Sotsiaalne pädevus. Kehalises kasvatuses omandatud teadmised rahvuslikust ning rahvusvahelisest liikumis- ja spordikultuurist avardavad õpilase silmaringi. Tervist väärtustava eluviisi omaks võtmine ja teadlikkus soodustavad õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kodanikuks.

Tehnoloogiline pädevus võimaldab rakendada teaduse ja tehnika saavutusi erinevates spordialades/liikumisviisides (spordialade tehnika, spordivarustus ja -vahendid) ning järgida tervisliku toitumise põhitõdesid.

Loodusteaduslikku pädevust toetab keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel. Kehalise kasvatus kaudu kinnistuvad teadmised ja oskused, mis on omandatud inimeseõpetuses, bioloogias, füüsikas ja geograafias.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
<p>Teadmised spordist ja liikumisviisidest</p>	<p>1. Kehalise aktiivsuse tähtsus tervisele; kehaline aktiivsus kui tervisliku eluviisi oluline komponent. Liikumissoovitused.</p> <p>2. Õpitud spordialade/liikumisviiside oskussõnavara. Õpitavate spordialade põhilised võistlusmäärused. Ausa mängu põhimõtted spordis.</p> <p>3. Käitumine spordivõistlusel ja tantsuüritustel.</p> <p>4. Ohutus- ja hügieenireeglite järgimise vajalikkus liikudes, sportides ning liigeldes. Ohutu, ümbrust säästev liikumine harjutuspaikades ja looduses. Ohtude vältimine; teadmised käitumisest ohuolukordades. Lihtsad esmaabivõtted.</p> <p>5. Teadmised iseseisvaks harjutamiseks: kuidas sooritada soojendusharjutusi ja rühiharjutusi; kuidas sooritada kehaliste võimete teste ning treenida (õpetaja toel valitud harjutusi kasutades) oma kehalisi võimeid ja rühti.</p> <p>6. Teadmised spordialadest/liikumisviisidest, suurvõistlused ja/või üritused Eestis ning maailmas, tuntumad Eesti ja maailma sportlased jms. Teadmised antiikolümpiamängudest.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) selgitab kehalise aktiivsuse ja hea rühi tähtsust tervisele, kirjeldab kehalise aktiivsuse rolli tervislikus eluviisis ning oma kehalist aktiivsust/liikumisharrastust;</p> <p>2) tunneb õpitud spordialade/tantsustiilide oskussõnu, kasutab neid sündmuste kirjeldamisel; järgib ausa mängu põhimõtteid.</p> <p>3) oskab käituda spordivõistlustel ja tantsuüritustel;</p> <p>4) mõistab ohutus- ja hügieeninõuete täitmise vajalikkust ning järgib neid kehalise kasvatuse tundides ja tunnivälises tegevuses; teab, kuidas vältida ohuolukordi liikudes, sportides ja liigeldes ning mida teha õnnetusjuhtumite ja lihtsamate sporditraumade korral;</p> <p>5) suudab iseseisvalt sooritada üldarendavaid võimlemisharjutusi ja rühiharjutusi; oskab sportida/liikuda koos kaaslastega, jagada omavahel ülesandeid, kokku leppida mängureegleid jne;</p> <p>6) oskab sooritada kehaliste võimete teste ja annab (võrreldes varasemate testidega) hinnangu oma tulemustele; valib õpetaja juhtimisel harjutusi oma kehalise võimekuse arendamiseks ning sooritab neid;</p>

		7) valdab teadmisi õpitud spordialadest/liikumisviisidest, nimetab Eestis ja maailmas toimuvaid suurvõistlusi, tuntud sportlasi ja võistkondi, teab tähtsamaid fakte antiikolümpiamängudest.
Võimlemine	<p>Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutuste kombinatsioonid. Hüplemisharjutused hüpitsa ja hoonööriga paigal ja liikudes.</p> <p>Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused: vahendiga või vahendita. Jõu-, venitus- ja lõdvestusharjutused.</p> <p>Rakendus- ja riistvõimlemine: lihtsamad harjutuskombinatsioonid õpitud elementidest akrobaatikas, kangil (P) ja rööbaspuudel.</p> <p>Iluvõimlemine(T): põlvetõste-, põlvetõstevahetus- ja sammhüpe. Harjutused hüpitsaga: hood, ringid, kaheksad, tiirutamised, hüpped, visked ja püüdmine.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab põhivõimlemise harjutuskombinatsiooni (32 takti) saatelugemise või muusika saatel; 2) hüpleb hüpitsat ette tiirutades paigal ja liikudes; 3) sooritab iluvõimlemise elemente hüpitsaga (T); 4) sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas ja rööbaspuudel; 5) sooritab harjutuskombinatsiooni kangil (P);
Kergejõustik	<p>Jooks. Kiirjooks ja selle eelsoojendus. Madallähte tutvustamine. Stardikäsklused. Ringteatejooks. Võistlusmäärused. Ajamõõtmine. Kestvusjooks.</p> <p>Hüpped. Kaugushüpe täishoolt paku tabamiseta. Kõrgushüpe (üleastumis-hüpe).</p> <p>Visked. Pallivise hoojooksult.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab madallähte stardikäsklustega ja õige teatevahetuse ringteatejooksus; 2) sooritab kaugushüppe paku tabamisega ja üleastumistehnikas kõrgushüppe; 3) sooritab hoojooksult palliviske;

		<p>4) jookseb kiirjooksu stardikäsklustega;</p> <p>5) jookseb järjest 15 minutit.</p>
Liikumis- ja sportmängud	<p>Korvpall. Palli põrgatamine, söötmine ja sammudelt viske korvile. Mängija kaitseasend (mees-mehe kaitse). Korvpallireeglitega tutvustamine. Mäng lihtsustatud reeglite järgi.</p> <p>Võrkpall. Ülalt- ja altsööt vastu seinat ja paarides. Alt-eest palling. Kolme viskega võrkpall. Minivõrkpall. Mäng lihtsustatud reeglite järgi.</p> <p>Jalgpall. Söödu peatamine rinnaga (P) ja löögitehnika arendamine ja täiustamine. Mäng lihtsustatud reeglite järgi.</p> <p>Pesapall, frisbee, ragbi, saalihoki. Mängureeglite tutvustamine. Tehnika täiustamine erinevate harjutuste kaudu.</p>	<p>Liikumismängud.</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab sportmänge ettevalmistavaid liikumismänge ja teatevõistlusi palliga; 2) mängib reeglite järgi rahvastepalli ning aktsepteerib kohtuniku otsuseid; <p>Sportmängud.</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab põrgatused takistuste vahelt ja sammudelt viske korvile korvpallis; 2) sooritab ülalt- ja altsöödud paarides ning alt-eest pallingu võrkpallis; 3) sooritab palli söötmise ja peatamise jalapöia siseküljega jalgpallis; 4) mängib kaht kooli valitud sportmängu lihtsustatud reeglite järgi ja/või sooritab õpitud sportmängudes õpetaja poolt koostatud kontrollharjutust.
Talialad	<p>Suusatamine. Stardivariandid paaristõukelise sammuga ja paaristõukelise ühesammulise sõiduviisiga. Paaristõukeline kahesammuline uisusamm-sõiduviis. Laskumine madalasendis. Poolsahkpööre. Uisusamm-pööre laskumise järel muutes libisemissuunda.</p>	<p>Suusatamine.</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) suusatab paaristõukelise ühesammulise sõiduviisiga, vahelduvõukelise kahesammulise sõiduviisiga ja paaristõukelise kahesammulise uisusamm-sõiduviisiga;

	<p>Mängud suuskadel. Teatesuusatamine.</p> <p>Uisutamine. Uisutamine paarides, kolmikutes ja rühmas. Ülejalasõit vasakule ja paremale. Start, sõit kurvis ja finišeerimine. Mängud ja teatevõistlused uiskudel.</p> <p>Jäähoki. Mängureeglitega tutvumine, mängutehnika õppimine erinevate harjutuste kaudu.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2) sooritab laskumise põhi- ja puhkeasendis; 3) sooritab uisusamm- ja poolsahkpöörde; 4) sooritab teatevahetuse teatesuusatamises; 5) läbib järjest suusatades 3 km (T) / 5 km (P) distantssi; <p>Uisutamine. Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab uisutades ülejalasõitu vasakule ja paremale; 2) kasutab uisutades sahkpidurdust; 3) uisutab järjest 6 minutit. <p>Jäähoki. Õpilane osaleb aktiivselt mängus.</p>
Ujumine	<p>Sportlike ujumisviiside täiendamine ja tehniliste harjutuste sooritamine. Vastupidavuse arendamine vees. Teatevõistluste ja veemängude korraldamine. Ujumisharjumuse kujundamine tegutsejana ja vaatajana. Väärtushinnangute (võidu ja kaotuse väärikas talumine) ja tahtemaduste (julgus, osavus, otsusekindlus jne) kujundamine. Tervislike eluviiside propageerimine: hügieeninõuded, basseinkultuuri respektseerimine. Ohutusnõuded avaveekogus.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ujub vabalt valitud ujumisviisis järjest 300m; 2) püsib tähekease asendis veepinnal 2 min; 3) oskab baastasemel kõiki sportlike ujumisviise; 4) oskab läbiviia erinevaid veemänge ja teatevõistlusi vees; 5) teab ja järgib turvalisuse nõudeid basseinis ja avaveekogus; 6) oskab iseseisvalt koostada ujumiskava endale.

<p>Orienteerumine</p>	<p>Kaardi mõõtkava, reljeefivormid, kauguse määramine. Suunaharjutused kompassiga seistes ja liikumisel. Õpperaja läbimine kaarti ja kompassi kasutades. Sobiva koormuse ja liikumistempo valimine vastavalt pinnasetüübile, reljeefivormidele, takistustele.</p>	<p>Õpilane;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab orienteeruda kaardi järgi ja kasutada kompassi; 2) teab põhileppemärke (10–15); 3) orienteerub etteantud või enda joonistatud plaani ning silmapaistvate loodus- või tehisobjektide järgi etteantud piirkonnas; 4) arvestab liikumistempot valides erinevaid pinnasetüüpe, reljeefivorme ja takistusi; 5) oskab mängida orienteerumismänge plaaniga, kaardiga ja kaardita.
-----------------------	---	---

<p>Seltskonnatants</p> <p>Üldised oskused</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Muusika ja rütmid erinevates tantsudes - Tantsutehnika põhiprintsiipide harjutamine paaris tantsimisega toimetulekuks: seisang, tasakaal, jalgade asendid, tantsuhoid, poiste juhtimine, tüdrukute järgnemine. <p>Läbi lihtsamate partnerivahetusega ringtantsude rütmitaju ja kordinatsiooni arendamine. Käitumis- ja viisakusreeglid tantsupõrandal nii oma partneri kui teiste paaride suhtes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Õpilaste kordinatsiooni, rütmitaju ja rühi arendamine vastavalt võimetele. - Positiivse kogemuse saamine vastassoost paarilisega koostööd tehes. - Õpilased on omandanud elemetaarsed paaritantsu oskused ja käitumisioskused, olles lugupidav kaaslase suhtes.
<p>Valss</p>	<p>Põhiliikumne paremale ja vasakule pöördumisega ringjoonel tantsusuunas liikudes</p>	<p>Õpilane oskab erinevate partneritega loetletud figuure muusikasse tantsida ja neid omavahel siduda</p>

Viini valss	Põhiliikumine paremale ja vasakule pöördumisega ja külgliikumine tüdruku käealt pöördega paremale	
Fokstrott	Veerandpöörded paremale ja vasakule, pivoopööre paremale ja vasakule	
Samba	Põhiliikumine ette-taha ja küljele (Whisk), tüdruku käealt pöördega paremale, promenaad kõnd, lahkuminek	
Tša-tša	Käsikäes ja tüdruku käealt pööre paremale, New York, õlg-õlavastu pööre	
Ruutrumba	Põhiliikumine pöördumisega paremale ja vasakule, lahkuminek, tüdruku käealt pööre paremale, promenaad, telemark, rullimine	
Džaiiv	Kohavahetus tüdruku käealt pöördega paremale ja vasakule, kätlemine, topeltvõttes spinn	
Disco või mõni muu moeant	Põhiliikumised ja lihtsamad kombinatsioonid	

Kehalise kasvatuse AINEKAVA 7. KLASS

Õppeaine tundide maht 5.-l perioodil 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Hinnatakse 3 korda õppeaastas 2, 4 ning 5 perioodi lõpus.

Lõiming

Emakeelepädevust kujundatakse kehalises kasvatuses teksti mõistmise, suulise ja kirjaliku teksti loomise ning eneseväljendusoskuse kaudu.

Õpilaste võõrkeeltepädevuse kujunemisele aitab kaasa erinevatest võõrkeelsetest teabeallikatest vajaliku info leidmine. Eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada.

Kunstipädevuse kujunemist toetab spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguiline käsitlus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

Sotsiaalne pädevus. Kehalises kasvatuses omandatud teadmised rahvuslikust ning rahvusvahelisest liikumis- ja spordikultuurist avardavad õpilase silmaringi. Tervist väärtustava eluviisi omaksvõtmine ja teadlikkus soodustavad õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kodanikuks.

Tehnoloogiline pädevus võimaldab rakendada teaduse ja tehnika saavutusi erinevates spordialades/liikumisviisides (spordialade tehnika, spordivarustus ja -vahendid) ning järgida tervisliku toitumise põhitõdesid.

Loodusteaduslikku pädevust toetab keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel. Kehalise kasvatuses kaudu kinnistuvad teadmised ja oskused, mis on omandatud inimeseõpetuses, bioloogias, füüsikas ja geograafias.

Teadmised spordist ja liikumisviisidest	1. Kehalise aktiivsuse tähtsus tervisele; kehaline aktiivsus kui tervisliku eluviisi oluline komponent. Liikumissoovitused. 2. Õpitud spordialade/liikumisviiside oskussõnavara. Õpitavate spordialade põhilised võistlusmäärused. Ausa mängu põhimõtted spordis.	Õpilane: 1) selgitab kehalise aktiivsuse ja hea rühi tähtsust tervisele, kirjeldab kehalise aktiivsuse rolli tervislikus eluviisis ning oma kehalist aktiivsust/liikumisharrastust; 2) tunneb õpitud spordialade/tantsustiilide oskussõnu, kasutab neid sündmuste kirjeldamisel; järgib ausa mängu põhimõtteid.
---	--	---

	<p>3. Käitumine spordivõistlustel ja tantsuüritustel.</p> <p>4. Ohutus- ja hügieenireeglite järgimise vajalikkus liikudes, sportides ning liigeldes. Ohutu, ümbrust säästev liikumine harjutuspaikades ja looduses. Ohtude vältimine; teadmised käitumisest ohuolukordades. Lihtsad esmaabivõtted.</p> <p>5. Teadmised iseseisvaks harjutamiseks: kuidas sooritada soojendusharjutusi ja rühiharjutusi; kuidas sooritada kehaliste võimete teste ning treenida (õpetaja toel valitud harjutusi kasutades) oma kehalisi võimeid ja rühti.</p> <p>6. Teadmised spordialadest/liikumisviisidest, suurvõistlused ja/või üritused Eestis ning maailmas, tuntumad Eesti ja maailma sportlased jms. Teadmised antiikolümpiamängudest.</p>	<p>3) oskab käituda spordivõistlustel ja tantsuüritustel;</p> <p>4) mõistab ohutus- ja hügieeninõuete täitmise vajalikkust ning järgib neid kehalise kasvatuse tundides ja tunnivälises tegevuses; teab, kuidas vältida ohuolukordi liikudes, sportides ja liigeldes ning mida teha õnnetusjuhtumite ja lihtsamate sporditraumade korral;</p> <p>5) suudab iseseisvalt sooritada üldarendavaid võimlemisharjutusi ja rühiharjutusi; oskab sportida/liikuda koos kaaslastega, jagada omavahel ülesandeid, kokku leppida mängureegleid jne;</p> <p>6) oskab sooritada kehaliste võimete teste ja annab (võrreldes varasemate testidega) hinnangu oma tulemustele; valib õpetaja juhtimisel harjutusi oma kehalise võimekuse arendamiseks ning sooritab neid;</p> <p>7) valdab teadmisi õpitud spordialadest/liikumisviisidest, nimetab Eestis ja maailmas toimuvaid suurvõistlusi, tuntud sportlasi ja võistkondi, teab tähtsamaid fakte antiikolümpiamängudest.</p>
Võimlemine	Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused:	Õpilane:

	<p>koordinatsiooniharjutused. Põhivõimlemine ja harjutused vahenditega, harjutused muusika saatel. Üldarendavad võimlemisharjutused erinevatele lihasrühmadele (harjutuste valik ja toime).</p> <p>Rühi arengut toetavad harjutused: harjutused lülisamba vastupidavuse arendamiseks; jõuharjutused selja-, kõhu, tuhara- ja abaluulähendajatele lihastele; venitusharjutused õla- ja puusaliigese liikuvuse arendamiseks.</p> <p>Akrobaatika: ratas kõrvale.</p> <p>Tasakaaluharjutused pingil (T): erinevad sammukombinatsioonid; sammuga ette 180⁰ pööre; pööre kükis 180⁰; erinevad mahahüpped.</p> <p>Harjutused kangil: Tireltõus jõuga, ripped, jalgade ülehood (P).</p> <p>Iluvõimlemine (T): harjutused rõngaga: hood ja hooringid, kaheksad, ringitamine, pöörded, vurr, veered ja visked.</p> <p>Harjutuskombinatsioonide koostamine ja esitamine.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab õpitud vaba- või vahendiga harjutuskombinatsiooni muusika saatel; 2) sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas; 3) sooritab harjutuskombinatsiooni rööbaspuudel (P) ja pingil (T) / kangil (P).
Kergejõustik	<p>Jooks. Sprindi eelsoojendusharjutused. Ringteatejooks. Kestvusjooks. Krossijooks.</p> <p>Hüpped. Kaugushüppe eelsoojendusharjutused. Kaugushüpe. Kõrgushüpe (üleastumishüpe)</p> <p>Visked. Palliviske eelsoojendus-harjutused. Pallivise hoojooksult.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab hüpata hoota kaugust; 2) sooritab täishoolt kaugushüppe ja üleastumistehnikas kõrgushüppe; 3) sooritab hoojooksult palliviske; 4) jookseb kiirjooksu stardikäsklustega; 5) suudab joosta järjest 9 minutit (T) / 15 minutit (P).

<p>Liikumis- ja sportmängud</p>	<p>Korvpall. Palli põrgatamine, söötmine ja vise korvile liikumiselt. Petted. Läbimurded paigalt ja liikumiselt. Algetadmised kaitsemängust. Mäng lihtsustatud reeglite järgi.</p> <p>Võrkpall. Sööduharjutused paarides ja kolmikutes lisäülesannetega; söödu-harjutused juhtmängijaga. Ülalt palling. Mängijate asetus platsil ja liikumine pallingu sooritamiseks. Punktide lugemine. Mäng lihtsustatud reeglite järgi.</p> <p>Jalgpall. Jalgpallitehnika elementide täiustamine erinevate harjutuste abil. Mäng lihtsustatud reeglite järgi.</p> <p>Frisbee. Taldriku visketehnika, püüded, mängu taktika.</p> <p>Ragbi. (P) Palli visked ja püüded, mängu taktika ja lihtsustatud reeglid mänguks.</p> <p>Pesapall, saalihoki. Mänguehnika õppimine erinevate harjutuste ning mänguolukordade kaudu.</p>	<p>Korvpall.</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab läbimurded paigalt ja liikumiselt ning petted; 2) teab ja tunneb mängu reegleid <p>Võrkpall.</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab ülalt pallingu, ründelöögi ja nende vastuvõtu; 2) teab ja tunneb mängu reegleid <p>Jalgpall.</p> <p>Õpilane mõistab erinevatel positsioonidel mängivate jalgpallurite ülesandeid.</p> <p>Frisbee, ragbi, pesapall, saalihoki.</p> <p>Õpilane teab ja oskab käsitleda spordivahendeid; teab mängude reegleid ja oskab mängida lihtsustatud varianti mängudest.</p>
<p>Talialad</p>	<p>Suusatamine. Paaristõukeline kahesammuline uisusamm-sõiduviiis. Vahelduvtõukeline kahesammuline uisusamm-tõusuviiis.</p> <p>Poolsaahkpöörde kasutamine slaalomirajal.</p> <p>Jooksusamm-tõusuviiis.</p> <p>Laskumine üle ebatasasuste (kühmu ületamine, lohu läbimine, üleminek vastasnõlvale</p>	<p>Suusatamine.</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) suusatab paaristõukelise ühe- ja kahesammulise sõiduviiisiga; 2) teab ja oskab erinevaid tõusuviiise; 3) läbib järjest suusatades 3 km (T) / 5 km (P)

	<p>laskumine, järsemaks muutuval nõlval).</p> <p>Uisutamine. Paralleelpidurdus. Tagurpidisõit. Kestvusuisutamine.</p> <p>Jäähoki. Mängureeglitega tutvumine, mängutehnika õppimine erinevate harjutuste kaudu.</p>	<p>distantsti.</p> <p>Uisutamine.</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) uisutab ülejala; 2) suudab uisutada järjest 9 minutit; 3) oskab pöördeid paigal ja ka liikumiselt 4) omab hokimängu algtõdesid
Orienteerumine	<p>Üldsuuna ja täpse suuna (asimuut) määramine. Orienteerumisharjutused kaardi ja kompassiga. Orienteerumine lihtsal maastikul kaardi ja kompassi abil, kaardi ja maastikku võrdlemine, asukoha määramine.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) läbib orienteerumisraja oma võimete kohaselt; 2) oskab määrata suunda kompassiga, lugeda kaarti ja maastikku; 1) 3) oskab valida õiget liikumistempot ja -viisi ning teevarianti maastikul; 3) oskab mälu järgi kirjeldada läbitud orienteerumistrada.

Kehalise kasvatuse AINEKAVA 8. KLASS

Õppeaine tundide maht 5.-1 perioodil 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Hinnatakse 3 korda õppeaastas 2, 4 ning 5 perioodi lõpus.

Lõiming

Emakeelepädevust kujundatakse kehalises kasvatuses teksti mõistmise, suulise ja kirjaliku teksti loomise ning eneseväljendusoskuse kaudu.

Õpilaste võõrkeeltepädevuse kujunemisele aitab kaasa erinevatest võõrkeelsetest teabeallikatest vajaliku info leidmine. Eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada.

Kunstipädevuse kujunemist toetab spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

Sotsiaalne pädevus. Kehalises kasvatuses omandatud teadmised rahvuslikust ning rahvusvahelisest liikumis- ja spordikultuurist avardavad õpilase silmaringi. Tervist väärtustava eluviisi omaksvõtmine ja teadlikkus soodustavad õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kodanikuks.

Tehnoloogiline pädevus võimaldab rakendada teaduse ja tehnika saavutusi erinevates spordialades/liikumisviisides (spordialade tehnika, spordivarustus ja -vahendid) ning järgida tervisliku toitumise põhitõdesid.

Loodusteaduslikku pädevust toetab keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel. Kehalise kasvatus kaudu kinnistuvad teadmised ja oskused, mis on omandatud inimeseõpetuses, bioloogias, füüsikas ja geograafias.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Teadmised spordist ja liikumisviisidest	1. Kehalise aktiivsuse mõju tervisele ja töövõimele, regulaarse liikumisharrastuse kui tervist ja töövõimet tagava tegevuse vajalikkus. Liikumissoovitused noorukitele ning täiskasvanutele. 2. Ohutu liikumine ja liiklemine. Loodust säästev liikumine. Tegutsemine (spordi)traumade ja	Õpilane: 1) mõistab kehalise aktiivsuse ning regulaarse liikumisharrastuse mõju tervisele ja töövõimele; 2) järgib kehalisi harjutusi tehes hügieeni- ja

	<p>õnnetusjuhtumite korral. Esmaabivõtted.</p> <p>3. Õpitud spordialade ja liikumisviiside oskussõnad ning harjutuste ja tegevuste kirjeldamine; õpitud spordialade võistlusmäärused. Aus mäng - ausus ja õiglus spordis ning elus.</p> <p>4. Teadmised iseseisva liikumisharrastuse kohta (eesmärkide seadmine, spordiala/tegevuse valik, spordivarustuse valik, harjutamise põhimõtted jm). Kehalise töövõime arendamine: erinevate kehaliste võimete arendamiseks sobivad harjutused, harjutamise meetodika. Kehalise võimekuse testid ja enesekontrollivõtted, testitulemuste analüüs.</p> <p>5. Teadmised õpitud spordialade/tantsustiilide tekkest, peetavatest (suur)võistlustest/üritustest ning tuntumatest sportlastest/tantsijatest Eestis ja maailmas. Teadmised olümpiamängudest (sh antiikolümpiamängudest) ja tuntumatest olümpiavõitjatest.</p> <p>6. Teadmised spordiüritustest ning neil osalemise võimalustest. Liikumine „Sport kõigile”.</p>	<p>hutusnõudeid ning väldib ohuolukordi; teab, kuidas toimida sportides/liikudes juhtuda võivate õnnetusjuhtumite ja traumade puhul; oskab anda elementaarset esmaabi;</p> <p>3) liigub/spordib reegleid ja võistlusmäärusi järgides, kaaslasid austades ja abistades ning keskkonda säästes;</p> <p>4) oskab iseseisvalt treenida: analüüsib oma kehalise vormisoleku taset, seab liikumisharrastusele eesmärgi, leiab endale sobiva (jõukohase) spordiala/liikumisviisi, õpib uusi liikumisoskusi ja arendab oma kehalisi võimeid;</p> <p>5) osaleb aktiivselt kehalise kasvatuse tundides, harrastab liikumist/sportimist iseseisvalt (tunniväliselt), käib spordi- ja tantsuüritustel ning jälgib seal toimuvat; oskab tegutseda abikohtunikuna võistlustel.</p>
Võimlemine	<p>Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused: koordineerimisharjutused.</p> <p>Põhivõimlemise harjutused vahendita ja vahenditega, harjutused muusika saatel.</p> <p>Üldarendavate võimlemisharjutuste komplekside koostamine (harjutuste valik ja järjekord).</p> <p>Rühi arengut toetavad harjutused: harjutused lülisamba vastupidavuse arendamiseks; jõuharjutused selja-, kõhu, tuhara- ja</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab õpitud vaba- või vahendiga harjutuskombinatsiooni muusika saatel; 2) sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas; 3) sooritab harjutuskombinatsiooni rööbaspuudel ja kangil (P);

	<p>abaluulähendajatele lihastele; venitusharjutused õla- ja puusaliigese liikuvuse arendamiseks.</p> <p>Akrobaatika: harjutuste kombinatsioonid; püramiidid</p> <p>Harjutused rööbaspuudel: tireltõus ühe jala hoo ja teise tõukega ning harkistest trel ette (P).</p> <p>Harjutused kangil: tireltõus jõuga, käärhõõr (P).</p> <p>Tasakaaluharjutused pingil (T): erinevad sammukombinatsioonid; sammuga ette 180⁰ pööre; pööre kükis 180⁰; poolspagaadist tõus taga oleva jala sammuga ett; erinevad mahahüpped.</p> <p>Iluvõimlemine: harjutused palliga: hood, ringid, kaheksad, väänakud, visked ja püüded (T).</p> <p>Harjutuskombinatsioonide koostamine ja esitamine.</p>	
Kergejõustik	<p>Jooks. Kiirjooksu tehnika. Ringteatejooks. Kestvusjooks.</p> <p>Hüpped. Kaugushüpe. Kõrgushüppe eelsoojendusharjutused. Flopphüppe (3- ja 5-sammuliselt hoojooksult) tutvustamine.</p> <p>Heited, tõuked. Kuulitõuke juurdeviivad harjutused. Kuulitõuge paigalt ja hooga.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab täishoolt kaugushüppe ja üleastumistehnikas kõrgushüppe; 2) paigalt ja hooga kuulitõuke; 3) jookseb kiirjooksu stardikäsklustega; 4) suudab joosta järjest 9 minutit (T) / 20 minutit (P).
Liikumis- ja sportmängud	<p>Korvpall. Palli põrgatamine, söötmine ja vise korvile liikumiselt. Vise söödule vastuliikumiselt. Katted. Mäng 3:3 ja 5:5.</p> <p>Võrkpall. Ülalt palling. Pallingu vastuvõtt. Ründelöök hüppeta ja kaitsemäng paarides. Mängutaktika: kolme puute õpetamine.</p>	<p>Korvpall.</p> <p>Õpilane sooritab läbimurded paigalt ja liikumiselt ning kasutab petted.</p> <p>Võrkpall.</p>

	<p>Jalgpall. Harjutused söödu- ja löögitehnika täiustamiseks. Tehnika täiustamine mängus.</p> <p>Frisbee. Taldriku visketehnika, püüded, mängu taktika</p> <p>Ragbi. (P) Palli visked ja püüded, mängu taktika ja lihtsustatud reeglid mänguks</p> <p>Pesapall, saalihoki. Mänguehnika õppimine erinevate harjutuste ning mänguolukordade kaudu.</p>	<p>Õpilane sooritab ülalt pallingu, ründelöögi ja nende vastuvõtu.</p> <p>Jalgpall.</p> <p>Õpilane mõistab erinevatel positsioonidel mängivate jalgpallurite ülesandeid ja täidab neid mängus.</p> <p>Frisbee, ragbi, pesapall, saalihoki.</p> <p>Õpilane teab ja oskab käsitleda spordivahendeid; teab mängude reegleid ja osaleb aktiivselt mängus.</p>
Taliialad	<p>Suusatamine. Paaristõukeline ühesammuline uisusamm-sõiduviis. Üleminek sõiduviisilt tõusuviisile nii klassikalises kui uisusamm tehnikas. Poolsahk-paralleelpööre. Lihtsa slaalomiraja läbimine poolsahk-paralleelpööretega. Teatesuusatamine (võistlusmäärused). Mängud suuskadel. Teatesuusatamine.</p> <p>Uisutamine. Tagurpidisõit. Kestvusuisutamine. <i>Ringette</i> ja jäähoki mäng lihtsustatud reeglite järgi.</p> <p>Jäähoki. Mängutehnika õppimine erinevate harjutuste kaudu. Oskab vedada litrit ning visata väravale. (P)</p>	<p>Suusatamine.</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) suusatab paaristõukelise ühe- ja kahesammulise sõiduviisiga; 2) suusatab kepitõuketa uisusamm-sõiduviisiga tempovarianti; 3) läbib järjest suusatades 3 km (T) / 5 km (P) distantsti. <p>Uisutamine.</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) uisutab tagurpidi; suudab teha liikumiselt pöördeid ja suunamuutusi; 2) suudab uisutada järjest 9 minutit; 3) mängib <i>ringette</i>'i ja/või jäähokit.

Orienteerumine	Kaardi peenlugemine: väikeste objektide lugemine ja meeldejätmise. Sobivaima teevariandi valik. Sobivaima teevariandi valik. Orienteerumisraja iseseisev läbimine kaardi ja kompassiga.	Õpilane: 1) läbib orienteerumisraja oma võimete kohaselt; 2) oskab määrata suunda kompassiga, lugeda kaarti ja maastikku; 3) oskab valida õiget liikumistempot ja -viisi ning teevarianti maastikul; 4) oskab mälu järgi kirjeldada läbitud orienteerumisteed.
----------------	---	---

Kehalise kasvatus AINEKAVA 9. KLASS

Õppeaine tundide maht 5.-1 perioodil 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Hinnatakse 3 korda õppeaastas 2, 4 ning 5 perioodi lõpus.

Lõiming

Emakeelepädevust kujundatakse kehalises kasvatuses teksti mõistmise, suulise ja kirjaliku teksti loomise ning eneseväljendusoskuse kaudu.

Õpilaste võorkeeltepädevuse kujunemisele aitab kaasa erinevatest võorkeelsetest teabeallikatest vajaliku info leidmine. Eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada.

Kunstipädevuse kujunemist toetab spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

Sotsiaalne pädevus. Kehalises kasvatuses omandatud teadmised rahvuslikust ning rahvusvahelisest liikumis- ja spordikultuurist avardavad õpilase silmaringi. Tervist väärtustava eluviisi omaks võtmine ja teadlikkus soodustavad õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kodanikuks.

Tehnoloogiline pädevus võimaldab rakendada teaduse ja tehnika saavutusi erinevates spordialades/liikumisviisides (spordialade tehnika, spordivarustus ja -vahendid) ning järgida tervisliku toitumise põhitõdesid.

Loodusteaduslikku pädevust toetab keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel. Kehalise kasvatus kaudu kinnistuvad teadmised ja oskused, mis on omandatud inimeseõpetuses, bioloogias, füüsikas ja geograafias.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Teadmised spordist ja liikumisviisidest	1. Kehalise aktiivsuse mõju tervisele ja töövõimele, regulaarse liikumisharrastuse kui tervist ja töövõimet tagava tegevuse vajalikkus. Liikumissoovitused noorukitele ning täiskasvanutele. 2. Ohutu liikumine ja liiklemine. Loodust säästev liikumine. Tegutsemine (spordi)traumade ja õnnetusjuhtumite korral. Esmaabivõtted. 3. Õpitud spordialade ja liikumisviiside oskussõnad ning harjutuste ja tegevuste kirjeldamine; õpitud spordialade võistlusmäärused. Aus mäng - ausus ja õiglus spordis ning elus. 4. Teadmised iseseisva liikumisharrastuse kohta	Õpilane: 1) mõistab kehalise aktiivsuse ning regulaarse liikumisharrastuse mõju tervisele ja töövõimele; 2) järgib kehalisi harjutusi tehes hügieeni- ja ohutusnõudeid ning väldib ohuolukordi; teab, kuidas toimida sportides/liikudes juhtuda võivate õnnetusjuhtumite ja traumade puhul; oskab anda elementaarset esmaabi;

	<p>(eesmärkide seadmine, spordiala/tegevuse valik, spordivarustuse valik, harjutamise põhimõtted jm). Kehalise töövõime arendamine: erinevate kehaliste võimete arendamiseks sobivad harjutused, harjutamise metoodika. Kehalise võimekuse testid ja enesekontrollivõtted, testitulemuste analüüs.</p> <p>5. Teadmised õpitud spordialade/tantsustiilide tekkest, peetavatest (suur)võistlustest/üritustest ning tuntumatest sportlastest/tantsijatest Eestis ja maailmas. Teadmised olümpiamängudest (sh antiikolümpiamängudest) ja tuntumatest olümpiavõitjatest.</p> <p>6. Teadmised spordiüritustest ning neil osalemise võimalustest. Liikumine „Sport kõigile”.</p>	<p>3) liigub/spordib reegleid ja võistlusmäärusi järgides, kaaslasi austades ja abistades ning keskkonda säästes;</p> <p>4) oskab iseseisvalt treenida: analüüsib oma kehalise vormisoleku taset, seab liikumisharrastusele eesmärgi, leiab endale sobiva (jõukohase) spordiala/liikumisviisi, õpib uusi liikumisoskusi ja arendab oma kehalisi võimeid;</p> <p>5) osaleb aktiivselt kehalise kasvatus tundides, harrastab liikumist/sportimist iseseisvalt (tunniväliselt), käib spordi- ja tantsuüritustel ning jälgib seal toimuvat; oskab tegutseda abikohtunikuna võistlustel.</p>
Võimlemine	<p>Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused: kombinatsioonid. Koordinatsiooniharjutused.</p> <p>Rühi arengut toetavad harjutused: harjutused lülisamba vastupidavuse arendamiseks; jõuharjutused selja-, kõhu-, tuhara- ja abaluulähendajatele lihastele, venitusarjutused õla- ja puusaliigese liikuvuse arendamiseks.</p> <p>Põhivõimlemise ja üldarendavad võimlemisharjutused: vahendita ja vahenditega harjutused erinevate lihasrühmade treenimiseks, harjutuste valimine ja harjutuskomplekside koostamine, üldarendavate võimlemisharjutuste kirjeldamine ning kasutamine teiste spordialade eelsoojendusharjutustena.</p> <p>Aeroobika tervisespordialana. Aeroobika põhisammud.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab õpitud vaba- või vahendiga harjutuskombinatsiooni muusika saatel; 2) sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas; 3) sooritab harjutuskombinatsiooni rööbaspuudel ja kangil (P).

	<p>Riistvõimlemine: harjutuskombinatsioonid akrobaatikas, rööbaspuudel, pingil (T) ja kangil (P).</p> <p>Iluvõimlemine: harjutused lindiga: hood, ringid, kaheksad, sakid, spiraalid, visked ja püüdmine (T).</p>	
Kergejõustik	<p>Jooks. Kiirjooks. Kestvusjooks.</p> <p>Hüpped. Kaugushüpe. Kõrgushüpe: flopptehnika täishoolt (tutvustamine).</p> <p>Heited, tõuked. Kuulitõuke eelsoojendusharjutused. Kuulitõuge hooga.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sooritab täishoolt kaugushüppe ja üleastumistehnikas kõrgushüppe; 2) sooritab paigalt ja hooga kuulitõuke; 3) jookseb kiirjooksu stardikäsklustega; 4) suudab joosta järjest 9 minutit (T) / 20 minutit (P).
Liikumis- ja sportmängud	<p>Korvpall. Harjutused pörgatamise, söötmise, püüdmise ja pealeviske tehnika täiustamiseks. Algteadmised kaitsemängust. Mäng reeglite järgi.</p> <p>Võrkpall. Harjutused söödutehnika, ründelöögi ja pallingu vastuvõtu tehnika täiustamiseks. Ülalt palling. Ründelöök hüppega (P).. Pallingu vastuvõtt. Mäng reeglite järgi.</p> <p>Jalgpall. Harjutused söödu- ja löögitehnika täiustamiseks. Jalgpallis mäng erinevatel positsioonidel ning nende ülesannete mõistmine. Mäng reeglite järgi.</p> <p>Frisbee. Taldriku visketehnika, püüded, mängu taktika</p> <p>Ragbi. (P) Palli visked ja püüded, mängu taktika ja lihtsustatud reeglid mänguks</p> <p>Pesapall, saalihoki. Mänguehnika täiustamine erinevate harjutuste ning mänguolukordade kaudu.</p>	<p>Korvpall.</p> <p>Õpilane sooritab läbimurded paigalt ja liikumiselt ning petteid.</p> <p>Võrkpall.</p> <p>Õpilane sooritab ülalt pallingu, ründelöögi ja nende vastuvõtu.</p> <p>Jalgpall.</p> <p>Õpilane mõistab erinevatel positsioonidel mängivate jalgpallurite ülesandeid ja täidab neid mängus.</p> <p>Frisbee, ragbi, pesapall, saalihoki.</p> <p>Õpilane teab ja oskab käsitleda spordivahendeid; teab</p>

		mängude reegleid ja osaleb aktiivselt mängus.
Talialad	<p>Suusatamine. Eelnevates klassides õpitu kinnistamine. Uisusamm-sõiduviisi täiustamine. Üleminek ühelt sõiduviisilt teisele (klassikalises ja uisutehnikas) olenevalt raja reljeefist. Lihtsa slaalomiraja läbimine. Teatesuusatamine.</p> <p>Uisutamine. Uisutamistehnika täiustamine. Tagurpidi ülejalasõit. Kestvusuisutamine. <i>Ringette</i> ja jäähoki mäng reeglite järgi.</p> <p>Jäähoki. Mängutehnika õppimine erinevate harjutuste kaudu. Oskab vedada litrit ning visata väravale. (P)</p>	<p>Suusatamine.</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) suusatab paarisõukelise ühe- ja kahesammulise sõiduviisiga; 2) suusatab kepitõuketa uisusamm-sõiduviisiga tempovarianti; 3) läbib järjest suusatades 5 km (T) / 8 km (P) distantsti. <p>Uisutamine.</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) uisutab tagurpidi ning tagurpidi ülejalasõitu; 2) suudab uisutada järjest 9 minutit; 3) mängib <i>ringette</i>'i ja/või jäähokit.
Orienteerumine	<p>Orienteerumistehnikate kompleksne kasutamine: kaardi- ja maastiku-lugemine, suuna määramine, kompassi kasutamine, õige liikumisviisi, tempo ja tee valik.</p> <p>Orienteerumisraja iseseisev läbimine. Läbitud tee ja kontrollpunktide mälu järgi kirjeldamine.</p> <p>Erinevate orienteerumisalade tutvustamine: pargi-, suund- ja valikorienteerumine.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) läbib orienteerumisraja oma võimete kohaselt; 2) oskab määrata suunda kompassiga, lugeda kaarti ja maastikku; 3) oskab valida õiget liikumistempot ja -viisi ning teevarianti maastikul; 4) oskab mälu järgi kirjeldada läbitud orienteerumisrada.

KEEMIA AINEKAVA PÕHIKOOLIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Keemia kuulub loodusainete valdkonda ning sellel on oluline koht õpilaste loodusteadusliku ja tehnoloogiaalase kirjaoskuse kujunemisel. Keemiaõpetus tugineb teistes õppeainetes (loodusõpetuses, füüsikas, bioloogias, matemaatikas jt) omandatud teadmiste, oskuste ja hoiakutele, toetades samas teiste ainete õpetamist. Keemia õppimise kaudu kujunevad õpilastel olulised pädevused, õpitakse väärtustama elukeskkonda säästvat ühiskonna arengut ning vastutustundlikku ja tervislikku eluviisi.

Keemiaõppega omandavad õpilased lihtsa, kuid tervikliku arusaama looduses ja tehiskeskkonnas kulgevatest ning inimtegevuses kasutatavatest keemilistest protsessidest, nende vastastikustest seostest ja mõjust elukeskkonnale. Tähtsad on igapäevaeluprobleemide lahendamise ja asjatundlike otsuste tegemise oskused, mis on aluseks toimetulekule looduslikus ja sotsiaalses keskkonnas. Keemias omandatud teadmised, oskused ja hoiakud, mis on lõimitud teistes õppeainetes omandatuga, on aluseks sisemiselt motiveeritud elukestvale õppimisele.

Üks keemiaõppe olulisi eesmärke on loodusteaduslikule meetodile tuginevate probleem- ja uurimuslike ülesannete lahendamise kaudu omandada ülevaade keemiliste protsesside rollist looduses ning tehiskeskkonnas, tänapäevastest tehnoloogia- ja energeetikaprobleemidest ning keemia tulevikusuundumustest, mis ühtlasi abistab õpilasi tulevases elukutsevalikus. Samuti arendab keemiaõpe oskust mõista tervete eluviiside ja tervisliku toitumise tähtsust organismis toimuvate keemiliste protsesside seisukohalt, mõista puhta looduskeskkonna ja tervise seoseid. Keemia õppimine kujundab õpilaste väärtushinnanguid, vastutustunnet ja austust looduse vastu ning arendab oskust hinnata oma otsustuste või tegevuse otseseid või kaudseid tagajärgi.

Õppetegevus lähtub õpilase kui isiksuse individuaalsetest ja ealistest iseärasustest ning tema võimete mitmekülgselt arendamisest. Õppetegevuses rakendatakse loodusteaduslikule meetodile tuginevat uurimuslikku lähenemist, lahendades looduslikust, tehnoloogilisest ja sotsiaalsest keskkonnast tulenevaid probleeme. Õppega arendatakse loomuliku lähenemise, loogilise mõtlemise, põhjuslike seoste mõistmise ning analüüsi- ja üldistamisoskust. Niiviisi kujundatakse ühtlasi positiivne hoiak keemia kui loodusteaduse suhtes.

Uurimusliku õppe käigus omandavad õpilased probleemide püstitamise, hüpoteeside sõnastamise, vaatluste ning katsete planeerimise ja tegemise, nende tulemuste analüüsi ning tõlgendamise oskused. Tähtsal kohal on uurimistulemuste suuline ja kirjalik esitamine, kasutades erinevaid verbaalseid ning visuaalseid esitusvorme. Õpilased omandavad oskuse mõista ja koostada keemiaalast teksti, lahti mõtestada ja korrektselt kasutada keemiasõnavara ning märksüsteemi, esitada keemiainfot erinevates vormides (verbaalselt, diagrammide ja graafikutena, mudelitena, valemite kujul) ning kasutada erinevaid, sh elektroonseid teabeallikaid.

Praktiliste tööde tegemise kaudu omandavad õpilased vajalikud praktilise töö oskused: õpivad ohutult kasutama laboris ja argielus vajalikke katsevahendeid ning kemikaale, hindama olmekemikaalide ja igapäevaelus ning tehnoloogias kasutatavate materjalide ohtlikkust inimeste tervisele ja looduskeskkonna seisundile. Keemia arvutusülesannete lahendamine süvendab õpilaste arusaama keemiaprobleemidest ning arendab loogilise mõtlemise ja matemaatika rakendamise oskust, õpetab mõistma keemiliste nähtuste vahelisi kvantitatiivseid

seoseid ning tegema nende põhjal järeldusi ja otsustusi.

Õppes pööratakse suurt tähelepanu õpilaste sisemise õpimotivatsiooni kujunemisele. Selle suurendamiseks rakendatakse mitmekesiseid aktiivõppevorme ja -võtteid: probleem- ja uurimuslikku õpet, rühmatööd, projektõpet, diskussioone, mõistekaartide koostamist, õppekäike jne, kasutatakse tehnoloogilisi vahendeid ning IKT võimalusi.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID (RÕK)

Põhikooli keemiaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- tunneb huvi keemia ja teiste loodusteaduste vastu ning mõistab keemia rolli inimühiskonna ajaloolises arengus, tänapäeva tehnoloogias ja igapäevaelus;
- suhtub vastutustundlikult elukeskkonda, väärtustades säästva arengu põhimõtteid, märkab, analüüsib ja hindab inimtegevuse tagajärgi ning hindab ja arvestab inimtegevuses kasutatavate materjalide ohtlikkust;
- kujundab erinevates loodusainetes õpitu põhjal seostatud maailmapildi, mõistab keemiliste nähtuste füüsikalist olemust ning looduslike protsesside keemilist tagapõhja;
- kasutab erinevaid keemiateabeallikaid, analüüsib kogutud teavet ja hindab seda kriitiliselt;
- omandab põhikooli tasemele vastava loodusteadusliku ja tehnoloogiaalase kirjaoskuse, sh funktsionaalse kirjaoskuse keemias;
- rakendab probleeme lahendades loodusteaduslikku meetodit ning langetab otsuseid, tuginedes teaduslikele, sotsiaalsetele, majanduslikele, eetilise-moraalsetele seisukohtadele ja õigusaktidele;
- tunneb keemiaga seotud elukutseid ning hindab keemiateadmisi ja -oskusi karjääri planeerides;
- suhtub probleemide lahendamisse süsteemselt ja loovalt ning on motiveeritud elukestvaks õppeks

KOOLIASTME ÕPITULEMUSED (RÕK)

Põhikooli lõpetaja:

- 1) märkab keemiaga seotud probleeme igapäevaelus, keskkonnas ja praktilises inimtegevuses;
- 2) kasutab korrektselt ainekavakohast keemiterminoloogiat ja keemiasümboleid ning saab aru lihtsamast keemiatekstist;
- 3) kasutab vajaliku teabe leidmiseks perioodilisustabelit, lahustuvustabelit ja metallide pingerida ning leiab tabelitest ja graafikutelt füüsikaliste suuruste väärtusi (lahustuvus, lahuse tihedus, sulamis- ja keemistemperatuur vms);
- 4) mõistab keemiliste reaktsioonide võrrandites sisalduvat teavet ning koostab lihtsamaid reaktsioonivõrrandeid (õpitud reaktsioonitüüpide piires);
- 5) rakendab teadusuuringute põhimõtteid (probleem > hüpotees > katse > järeldused);
- 6) planeerib ja teeb ohutult lihtsamaid keemiakatseid, mõistab igapäevaelus kasutatavate kemikaalide ja materjalide ohtlikkust ning rakendab neid kasutades vajalikke ohutusnõudeid;

7) teeb lihtsamaid arvutusi ainevalemite ja reaktsioonivõrrandite ning lahuste koostise alusel, kontrollib lahenduskäigu õigsust dimensioonanalüüsiga ning hindab arvutustulemuste vastavust reaalsusele;

8) väärtustab tervisliku toitumise ja tervislike eluviiside põhimõtteid ning elukeskkonda ja sellesse säästvat suhtumist

KEEMIA AINEKAVA 8 KLASS

Õppeaine tundide maht 2 perioodil 5 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Füüsika: ainete füüsikalised omadused, füüsikalised nähtused, aatomi ehitus

Bioloogia: olulised ained eluslooduses

Geograafia: maavarad, vesi

Matemaatika: arvutusülesanded nt. lahuse kontsentratsiooni, elemendi sisalduse jms. leidmiseks

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Meid ümbritsevad ained 11 tundi	Ained ja segud. Materjalid Ainete omadused: olek, tihedus, sulamis- ja keemistemperatuur. Arvutusülesanded tiheduse kohta Ohutus laboris. Laborivahendid.	Tutvumine laborivahendite ja -võtetega Tiheduse määramine. Õpilane oskab võrrelda aineid füüsikaliste omaduste põhjal, tunneb laboritehnikat ja ohutustehnikat, kasutab neid õigesti
Keemilised reaktsioonid	Füüsikalised ja keemilised nähtused Keemilise reaktsiooni tunnused ja tingimused	eristab füüsikalisi ja keemilisi nähtusi põhjustab keemilise reaktsiooni kiirenemist, katsed reaktsiooni tunnuste ja kiiruse mõjutamise kohta

Lahused ja pihused	Lahuse koostis, lahustumine Küllastunud ja küllastumata lahus. Lahustuvus Pihused Lahuse massi%, selle arvutamine	eristab lahust ja pihust. oskab arvutusülesandeid rakendades lahuse massi- protsendi avaldist katsed lahuse ja pihuse valmistamiseks
Aatomi ehitus 14 tundi	Planetaarne mudel, seosed perioodilisussüsteemiga Elektronskeemid. Elemendid, nende sümbolid. Perioodilisustabel Metallid ja mittemetallid. Iooni teke	selgitab aatomi ehitust, seostab seda perioodilisussüsteemiga koostab elektronskeeme, ka ionidele eristab metalle ja mittemetalle Demonstreeritakse erinevaid lihtaineid
Keemia keel	Sümbolid, valemid, võrrandid Liht-ja liitaine. Keemiline side Molekulaarsed ja ioonilised ained. Aatommass ja molekulmass. Elemendi%	tunneb tähtsamate elementide sümboleid, eristab valemi järgi liht-ja liitaineid, ioonilisi ja molekulaarseid ühendeid oskab arvutada Mr-i, elemendi % ühendi valemi järgi
Hapnik ja vesinik, nende ühendid 16 tundi	Hapnik, selle omadused ja roll põlemisreaktsioonides ja looduses. Hapnik oksüdeerijana. Põlemisreaktsioonid, oksiidide teke. Oksüdatsioonaste	põhjustab hapniku rolli ja seostab varemõpituga, tunneb hapniku omadusi, gaaside kogumisviise oskab nimetada oksiide, koostada valemid
Keemilised reaktsioonid	Oksiidide nimetused, valemite koostamine, ühinemisreaktsioon, võrrandite tasakaalustamine. Oksiidid igapäevaelus. Gaaside saamine ja kogumine	leida o.-a. aine valemi põhjal katsed hapniku saamiseks ja tõestamiseks, oksiidide saamiseks koostab ja tasakaalustab oksiidide saamise võrrandeid
Vesi kui happelisuse ja aluselise põhjustaja 12 tundi	Vesinik, selle omadused. Vesi - omadused ja tähtsus. vesi lahustina. Märjumine Reaktsioonitüübid. Võrrandid. Arvutused reaktsioonivõrrandi põhjal. Redoksreaktsioonid	kirjeldab vesiniku põhilisi omadusi, teab vee omadusi ja tähtsust kliima kujundajana katsed vesiniku saamiseks Redoksvõrrandite tasakaalustamine
Happed	Happed. Hapete nomenklatuur, liigitus, reaktsioonid. Tähtsamad happed	tunneb ja koostab hapete, aluste valemid, mõistab nende ainete vastandlikkust, järgib ohutusnõudeid
Alused	Alused. Aluste nomenklatuur, liigitus, saamine Neutralisatsioonireaktsioon. pH. Ohutus hapete ja	Katsed indikaatorite kasutamise kohta, happe ohtlikkuse demonstreerimiseks, neutralisatsioonireaktsiooni uurimiseks

Soolad	alustega töötamisel. Tuntumad alused Soolad. Soolade nimetused, saamine Seosed ühendiklasside vahel	koostab ja tasakaalustab võrrandeid neutralisatsioonireaktsioonidele, mõistab pH sisu, hindab selle järgi lahuse keskkonda oskab kirjutada soolade valemeid, nimetada soolasid, toob näiteid soolade kasutamisest katsed soolade saamise kohta
Metallid 13 tundi	Metallide üldomadused. Metallilisus. Metallide omaduste võrdlemine Metallide reageerimine hapniku ja hapetega Al ja Fe	tunneb metallide omadusi, seostab neid pingereaga, metallilisusega. teab, milleks metalle kasutatakse katsed metall+ lihtaine
Kordamine 4 tundi		

KEEMIA AINEKAVA 9 KLASS

Õppeaine tundide maht 2 perioodil 5 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Füüsika: füüsikalised suurused, nende ühikud ja ühikute teisendamine

Bioloogia: orgaanilised ained ja nende roll looduses

Geograafia: elementide ringe looduses, maavarad

Matemaatika: võrdeline sõltuvus, %-arvutus

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Ainete põhiklassid	oksiidide, aluste, hapete ja	Õpilane tunneb ja oskab liigitada

20 tundi	soolade nomenklatuur, liigitused: aluseline-happeline oksiid, tugev-nõrk hape või alus reaktsioonid: oksiid+ vesi, neutralisatsioon, redoks, aluseliste ja happeliste ühendite vastandlikkus, soolade saamise võimalused, soola hüdroolüüs	anorgaanilisi ühendeid, teab nendevahelisi seoseid, korraldab nendevaheliste reaktsioonide katseid eristab aluselisust ja happelisust, selle tähtsust igapäevaelus oskab rakendada lahustuvuse tabelit, teab, miks kulgevad lõpuni vahetusreaktsioonid
sh. anorgaanilised ühendid praktikas	vee karedus, materjalid, keskkonnaprobleemid	analüüsib peamisi saasteallikaid ja nendest põhjustatud keskkonnaprobleeme
Lahustumisprotsess 8 tundi	lahustumisel esinevad nähtused, soojusefekt temperatuuri ja rõhu mõju lahustumisele lahustuvuse mõiste, küllastunud ja küllastumata lahus, lahuse tihedus, kontsentratsioon	oskab lugeda lahustuvuskõveraid, nende põhjal otsustada, kas on tegemist küllastumata või küllastunud lahusega selgitab temperatuuri ja rõhu mõju lahustuvusele oskab leida massi-%, ainemassi ja lahuse massi ning ruumala
Moolarvutus 10 tundi	Mooli mõiste. M, Vm, osakeste arvu ja moolide arvu leidmine normaaltingimused moolarvutus reaktsioonivõrrandi põhjal	oskab leida aine hulka, massi, ruumala, teab nende ühikuid, teisendab, teeb arvutusi otsitava leidmiseks tunneb aine massi jäävuse seadust, lahendab moolarvutuslikke ülesandeid reaktsioonivõrrandi põhjal
Süsinik ja tema ühendid 16 tundi	C allotroopia lihtsamad ühendid: süsinikuoksiidid, metaan süsivesinikud: alkaanid jt. alkaanide omadused, saamine naftast struktuurvalemid, isomeeria. Polümeerid C hapnikuühendid: alkoholid, karboksüülhapped, nende omadused	teab mõisteid allotroopia, isomeeria oskab koostada struktuurvalemeid, eristab süsivesinikke, alkohole, k.happeid tunneb õpitud org.ühendite omadusi ja toimet oskab kirjutada reaktsioonivõrrandeid süsinikuühendite omaduste kohta ja teha nende põhjal arvutusi tunneb polümeeride omadusi
Eluks olulised süsinikuühendid 10 tundi	suhkrud, rasvad, valgud toit ja kütus kui energiaallikad plastid ja kiudained	mõistab suhkrute, rasvade, valkude rolli, säästva eluviisi tähtsust tunneb materjalide omadusi, kasutusvõimalusi, eristab energiaallikaid kütteväärtuse järgi

Kordamine 6 tundi		
-------------------	--	--

KEEMIA AINEKAVA GÜMNAASIUMIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID (RÕK)

JA KOOLIASTME ÕPITULEMUSED (RÕK)

Gümnaasiumi lõpuks õpilane:

- 1) tunneb huvi keemia ja teiste loodusteaduste vastu, mõistab keemia tähtsust ühiskonna arengus, tänapäeva tehnoloogias ja igapäevaelus ning on motiveeritud elukestvaks õppeks;
- 2) arendab loodusteaduste- ja tehnoloogiaalast kirjaoskust, loovust ja süsteemset mõtlemist ning lahendab keemiaprobleeme loodusteaduslikul meetodil;
- 3) kasutab keemiainfo leidmiseks erinevaid teabeallikaid, analüüsib teavet ja hindab seda kriitiliselt;
- 4) kujundab keemias jt. loodusainetes õpitu põhjal tervikliku maailmapildi, on omandanud sügavama arusaama keemia põhimõistetest ja keemiliste protsesside üldistest seaduspärasustest;
- 5) rakendab omandatud süstemaatilise töö oskusi, kasutab säästlikult ja ohutult keemiareaktiive nii laboris kui ka igapäevaelus;
- 6) langetab kompetentseid otsuseid tuginedes teaduslikele, majanduslikele, juriidilistele ja eetilisele-moraalsetele seisukohtadele ning hindab oma tegevuse võimalikke tagajärgi;
- 7) suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning väärtustab tervislikku ja säästvat eluviisi;
- 8) on omandanud ülevaate keemiaga seotud elukutsetest ning rakendab keemias omandatud teadmisi ja oskusi karjääri planeerides

KEEMIA AINEKAVA 10. KLASS I KURSUS. Anorgaaniliste ainete omadused ja rakendused.

Õppeaine tundide maht ühel perioodil 5 tundi nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Füüsika: aatomiehitus, ainete füüsikalised omadused

Bioloogia: olulised ained eluslooduses

Geograafia: ained maakoos ja ained, mis mõjutavad atmosfääri

Matemaatika: arvutusülesanded

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
<p>Ainete ehitus 15 tundi</p> <p>Anorgaanilised ühendid ja elektrolüüdid 20 tundi</p>	<p>Aatomi ehituse kvantmehhaaniline mudel: elektronkihid ja alakihid, orbitaalid ja spinnid. Elektronskeemide ning ruutskeemide koostamine, elektronvalemid Keemiline side, selle liigid. Elektronegatiivsus Ainete omaduste sõltuvus keemilise sideme liigist, seosed keemilise sideme ja kristallvõre tüübi vahel.</p> <p>Oksiidid Alused, happed ja soolad vesilahustes - elektrolüüdid Elektrolüütide tugevus. Mitteelektrolüüdid Reaktsioonid elektrolüütide lahustes, vahetusreaktsiooni kulgemise tingimused, soola hüdrolüüs, lahuse pH Pöördreaktsioonid, nende tasakaal ja kiirus Molaarne kontsentratsioon</p>	<p>õpilane tunneb aatomi ehitusega seonduvaid mõisteid, oskab esitada aatomi ehitust erinevate skeemide abil, määrata aine koostise järgi selles keemilise sideme liigi, kristallvõre tüübi ja seostab aine ehitust tema omadustega. Ülesannete lahendamine. Kasutatakse aktiivõppe meetodeid. Projektid- näiteks kunsti-keemia jms.</p> <p>oskab liigitada elektrolüüte tugevuse järgi kirjutada nende dissotsiatsiooni-võrrandeid, teha laboratoorseid töid; analüüsib reaktsioonide kulgemise tingimusi ja koostab nende võrrandeid molekulaarsel ja ioonilisel kujul, seostab elektrolüütide lahuste omadusi nende rakendamisega praktikas, tunneb reaktsiooni kiirust ja tasakaalu mõjutavaid tegureid, lahendab molaarsusülesandeid</p>

KEEMIA II kursus 5 tundi nädalas, 35 tundi perioodis 10 R või 12 R klassis
ELEMENTIDE KEEMIA

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
<p>Tähtsamaid metalle ja nende ühendeid 20 tundi</p>	<p>Metallide üldomadused Pingerida ja järeldused selle põhjal Metallide reageerimine mittemetallide,</p>	<p>Õpilane seostab metallide ja nende ühendite omadusi kohaga perioodilisussüsteemis, oskab kirjutada reaktsioonivõrrandeid,</p>

<p>Tähtsamaid mittemetalle ja nende ühendeid 15 tundi</p>	<p>vee, hapete ja sooladega, tugevate oksüdeerivate hapetega I ja II A rühma metallid, p-metallid, d-metallid Metallide ühendid, nende tähtsus Moolarvutus, lahuse kontsentratsioon Halogeenid Hapnik ja väävel Lämmastik ja fosfor Mittemetallide omadused, ühendid Mittemetallide ringkäik looduses</p>	<p>lahendada arvutusülesandeid. Laboratoorsed tööd metallide võrdlevate omaduste kohta, aktiivõppe meetodid, projektid. Ettekanded haruldastest ja huvitavatest metallidest seostab mittemetallide ja nende ühendite omadusi rolliga eluslooduses, lahendab ülesandeid, teeb laboratoorseid töid</p>
---	--	---

ORGAANILINE KEEMIA 2 kursust 11.klassis 5 tundi nädalas 70 tundi aastas

Lõiming

Füüsika: materjalide omadused

Geograafia: süsivesinikud kui maavarad

Bioloogia: elusorganismidele olulised ained, nende mõju

Matemaatika: arvutusülesanded

I kursus

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
<p>Alkaanid 15 tundi Asendatud ja küllastumata süsivesinikud 20 tundi</p>	<p>C aatomi olekud, seos valentsiga Nomenklatuuri üldpõhimõtted, struktuurivalemid Isomeeria, selle seos omadustega Keemilised omadused: oksüdeerumine, pürolüüs ja asendus halogeeniga Halogeeniühendid, nende ohtlikkus, alkoholid ja nende omadused amiinid Küllastumata ühendid alkeenid ja alküünid,</p>	<p>õpilane oskab esitada orgaanilisi ühendeid struktuurivalemitega, nimetada neid, kirjutada reaktsioonivõrrandeid tähtsamate keemiliste omaduste kohta, seostab struktuuri ja omadusi nagu hüdfoobsus ja keemistemperatuur. Laboratoorsed tööd, ülesannete lahendamine Tunneb mürgiseid ühendeid ja nende mõju keskkonnale, teab, millised ained tekitavad joovet ja sellega kaasnevaid sotsiaalseid probleeme,</p>

	<p>nende tähtsamad reaktsioonid (liitumine ja oksüdeerumine. Areenid: benseen ja fenool, nende ohtlikkus Karbonüülühendid</p>	<p>eristab happelisi ja aluselisi orgaanilisi ühendeid, tunneb vesiniksidet ja sellemõju ühendite füüsikalistele omadustele. Ettekanded alkoholide teemal</p>
--	---	---

II kursus

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
<p>Karboksüülühendid 15 tundi</p> <p>Bioloogiliselt olulised ained 15 tundi</p> <p>Keemiatööstus ja energeetika 5 tundi</p> <p>.</p>	<p>Karboksüülhapped, estrid ja amiidid, nende omadused Hüdroolüüs Polümeeride saamine ja kasutamine</p> <p>Sahhariidid, nende hüdroolüüs ja roll elusorganismides Aminohapped ja valgud: roll elus, toiteväärtus Rasvad kui estrid. Seebistamine. Seep jt. sünteesilised pesemisvahendid Rasvade roll toitumises</p> <p>Nafta ja maagaas, fraktsioneerimine ja krakkimine Kütused ja kütteväärtus Kõrgmolekulaarsete ainete tootmine Keskkonnaprobleemid</p>	<p>Tunneb vastavate ühendite nomenklatuuri ja omadusi, oskab kirjutada reaktsioonivõrrandeid, teab mõisteid hüdroolüüs(happeline ja leeliseline), monomeer ja polümeer, polümerisatsiooniaste,eristab polümerisatsiooni ja polükondensatsiooni, lahendab moolarvutuslikke ülesandeid võttes arvesse saagise %. Polümeeride omaduste uurimine.</p> <p>Tunneb suhkrute, rasvade ja valkude ehitust ja omadusi, tervislikkust ja rolli elus, teab, millised on asendamatud aminohapped ja millistest toiduainetest neid saab, mida üldse kujutab endast tervislik toitumine. Ettekanded Teab pesemisvahendite toime-mehhanismi, mõju keskkonna ja hügieeni seisukohast</p> <p>Teab kütuste saamisviise,nende erinevusi koostise, efektiivsuse ja keskkonnaohtlikkuse seisukohast. Arutlused kütuste ressursside ja mõju üle majandusele ja poliitikale.</p>

--	--	--

**KEEMIA LISAKURSUS 11.klassi reaalsuunale 5 tundi nädalas, 35 tundi perioodis
PROBLEEMÜLESANDED**

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Ülesannete lahendamine	Ülesandeid kõigi gümnaasiumi teemade kohta: aine ehitus ja keemiline side, anorgaanilised ühendklassid, seosed nende vahel, elektrolüüdid lahused, nende molaarsus ja massi-% metallid ja mittemetallid orgaaniline keemia	Õpilane süvendab ülesannete lahendamise oskust, omandab sügavama arusaama keemia põhimõtetest ja protsesside seaduspärasusest

INIMESEÕPETUSE AINEKAVA PÕHIKOO LIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Inimeseõpetuses käsitletakse eakohaselt õpilaste isiksuse kujunemisele ja sotsialiseerumisele kaasa aitavaid teadmisi, oskusi ja hoiakuid. Õpitavat käsitletakse võimalikult igapäevaeluga seonduvalt, kusjuures õppes on olulisel kohal aktiivõpimeetodid. Õpetus on inimeseõpetuses isiksusekeskne, rõhk on väärtuskasvatusel. Õpetuses liigutakse tervikliku mina poole ning situatiivselt vahetu ümbruse tajumiselt ühiskonna sotsiaalsele tunnetusele. Väärtustatakse tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi, positiivse minapildi kujunemist ning üldinimlikke väärtusi.

Inimeseõpetuse ainesisu toetab turvalise koolikeskkonna saavutamist ning eetiliste, vastutustundlike ja aktiivsete kodanikuühiskonna liikmete kujunemist. Väärtuskasvatus ja hoiakute kujundamine toimub vaimses õpikeskkonnas üksteist mõistvas õhkkonnas ning on suunatud õpilaste positiivse mõtlemise arendamisele oma arengu- ja toimetulekuvõimaluste üle. Soodne sotsiaalne õpikeskkond toetub eelkõige õpilaste isikupära ja isiklike seisukohtade austamisele, võimaluste tagamisele vabaks arvamuseavalduseks, initsiatiiviks, osalemiseks ja tegutsemiseks nii üksi kui ka koos teistega.

Õppetegevused muutuvad põhikooli kolme kooliastme jooksul lihtsamast keerukamaks, ent peavad aine eesmärkidest lähtuvalt olema õpilasele mõistetavad ja tähenduslikud ning toetama arusaama õpitava vajalikkusest.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Väärtuspädevus. Inimeseõpetus toetab väärtussüsteemide mõistmist, mõtete, sõnade ja tunnetega kooskõlas elamist, oma valikute põhjendamist ning enda heaolu kõrval teiste arvestamist.

Enesemääratluspädevus. Arendatakse suutlikkust mõista ja hinnata iseennast; hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse; järgida tervislikke eluviise. Lahendada tõhusalt ja turvaliselt iseendaga, oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse ning sotsiaalse terviseiga seonduvaid ja inimsuhetes tekkivaid probleeme.

Õpipädevust. Arendatakse õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppijad omandavad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.

Suhtluspädevus. Arendatakse suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada; lugeda, mõista ja kirjutada eri liiki tekste; kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.

Matemaatikapädevus. Arendatakse suutlikkust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades.

Ettevõtlikkuspädevus. Õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitama eesmärke, genereerima ideid ning neid teostama, arvestades võimalike riskide, muutuste ning eri meetoditega.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Põhikooli inimeseõpetusega taotletakse, et õpilane tunneb ja väärtustab isiksuse arenemisele ning sotsialiseerumisele kaasa aitavate teadmiste, oskuste ja hoiakute kujunemist järgmistes valdkondades:

- 1) enesekohased ja sotsiaalsed oskused;
- 2) füüsiline, vaimne, emotsionaalne ja sotsiaalne areng;
- 3) tervis ja tervislik eluviis;
- 4) turvalisus ja riskikäitumise ennetamine;
- 5) üldinimlikud väärtused: ausus, hoolivus, vastutustunne ja õiglus.

1. KOOLIASTME ÕPITULEMUSED

3. klassi lõpetaja:

- 1) väärtustab ennast ja teisi ning teab, et inimesed, nende arvamused, hinnangud ja väärtused on erinevad;
- 2) oskab suhelda ja käituda teisi arvestades ja tehes koostööd, ning sõnastab oma tundeid ja teab, et nende väljendamiseks on erinevaid viise;
- 3) väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet;
- 4) teab põhilisi käitumisreegleid, arvestab neid ning kirjeldab, mis on õiglane ja ebaõiglane käitumine;
- 5) väärtustab sõprust ja toetavaid peresuhteid armastuse ning vastastikuse toetuse allikana;
- 6) teab, milline on tervislik eluviis ning kuidas hoida füüsilist ja vaimset tervist, ning väärtustab neid;
- 7) mõistab oma õigust keelduda ennastkahjustavast tegevusest ning teab, kuidas ohuolukorras abi kutsuda;
- 8) kirjeldab, mis on lapse õigused ja kohustused, mõistab vastutust oma tegude eest ning planeerib oma aega ja igapäevaseid tegevusi;
- 9) teab, mis on perekond, kodu, kodukoht ja kodumaa, ning väärtustab neid;
- 10) teab Eesti riigi sümboleid ja lähemaid naaberriike.

2. KOOLIASTME ÕPITULEMUSED

6. klassi lõpetaja:

- 1) kirjeldab enesehinnangu, enesekontrolli ning eneseanalüüsi võimalusi ja olulisust igapäevasuhetes, väärtustab inimeste erinevusi ning oskab teisi arvestada, demonstreerides seda õpisisituatsioonis;

- 2) väärtustab enda ja teiste positiivseid iseloomujooni ja omadusi ning sõprust ja armastust vastastikuse toetuse ning usalduse allikana;
- 3) väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet ning kirjeldab tõhusaid sotsiaalseid oskusi igapäevaelus: üksteise aitamist, jagamist, hoolitsemist ja koostööd;
- 4) kirjeldab, millised kehalised ja emotsionaalsed muutused toimuvad murdeas, aktsepteerides nende individuaalsust;
- 5) kirjeldab ja selgitab konfliktide võimalikke põhjusi ning oskab eristada tõhusaid ja mittetõhusaid konfliktide lahenduse viise; demonstreerib, kuidas õpitu olukorras tõhusalt verbaalselt oma tundeid väljendada, aktiivselt kuulata ja kehtestavalt käituda;
- 6) kirjeldab, mis on füüsiline, vaimne ja sotsiaalne tervis, ning arvestab tervisliku eluviisi komponente igapäevaelus;
- 7) kirjeldab uimastite tarbimisega kaasnevaid riske ja väärtustab tervislikku elu uimastiteta; demonstreerib õpitu olukorras, kuidas keelduda ennast ja teisi kahjustavast tegevusest;
- 8) teab ja oskab õpitu olukorras leida erinevaid lahendusviise otsuste langetamisel;
- 9) teab, kuidas toimida ohuolukorras, oskab õpitu olukorras abi kutsuda ning valdab esmaabivõtteid;
- 10) kirjeldab tegevusi, mis muudavad tema elukeskkonna turvaliseks ja tervist tugevdavaks.

3. KOOLIASTME ÕPITULEMUSED

Põhikooli lõpetaja:

- 1) teab ja oskab kasutada põhilisi enesekasvatuse viise ning analüüsib ennast, seostades seda oma valikutega elus ja väärtustades ennast;
- 2) teab ja oskab igapäevaelus planeerida tervislikke valikuid seoses oma füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse tervisega ning analüüsib valikuid mõjutavaid tegureid ja oma vastutuse osa selles;
- 3) teab tervisliku toitumise ja kehalise aktiivsuse põhimõtteid ning mõistab nende rakendamise olulisust igapäevaelus;
- 4) teab, millised arengumuutused toimuvad murdeas, ja mõistab murdeea eripära teiste eluperioodide seas;
- 5) mõistab seksuaalsuse olemust ja seksuaalse arengu individuaalsust ning teab turvalise seksuaalkäitumise põhimõtteid ja oma vastutust selles ning väärtustab seksuaalõigusi;
- 6) analüüsib riskikäitumist mõjutavaid tegureid ja mõju inimese tervisele ning demonstreerib õpitu olukorras, kuidas kasutada tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi riskikäitumisega seotud olukordades;
- 7) teab ja oskab otsida olulisi infoallikaid tervise teabe ja -abi saamiseks, analüüsides nende kasutusvõimalusi, ning demonstreerib õpitu olukorras esmaabi põhilisi võtteid ja kirjeldab tõhusat käitumist ohuolukordades;
- 8) kirjeldab stressi ja kriisi olemust inimsuhetes ning teab, kuidas luua ja säilitada toetavaid ning lähedasi suhteid; väärtustab sõprust ja armastust vastastikuse toetuse allikana;
- 9) kirjeldab rühma mõju inimese käitumisele ja demonstreerib õpitu olukorras oskust keelduda tegevusest, mis kahjustab teda ennast ja teisi;
- 10) teab kooselu reegleid ja norme toetavates inimsuhetes, mõistab nende vajalikkust rühmas ning väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet.

LÕIMING

Emakeel – suutlikkus väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult; lugeda ja mõista erinevaid tekste; kasutada kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili ning ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt ning järgida õigekeelsusnõudeid. Lisaks tähtsustuvad teksti kriitilise analüüsi oskus, meediakirjaoskus, info hankimine ja selle kriitiline hindamine, tööde vormistamine ning autoriõiguse kaitse.

Võõrkeel – teadmised erinevatest kultuuridest ja traditsioonidest, oma ja teiste kultuuride erinevuste mõistmine ning lugupidamine teiste keelte ja kultuuride vastu mitmekultuurilises ühiskonnas.

Matemaatika – ajaarvamine; ressursside planeerimine (aeg, raha); matemaatiline kirjaoskus, arvandmete esitlemine ja tõlgendamine (graafikud, tabelid, diagrammid); oskus probleeme püstitada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusideid analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida; oskus loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning väärtustada matemaatilist käsitlust, mõista selle sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust.

Loodusteadus – looduskeskkonna ja geograafilise asendi mõju inimühiskonna arengule, inimese areng ja rahvastikuprotsessid; majanduse ressursid; ühiskonna jätkusuutlikkus, säästlik tarbimine, üleilmastumine, globaalprobleemide, sh keskkonnaprobleemide märkamine ja mõistmine ning jätkusuutliku ja vastutustundliku eluviisi väärtustamine.

Tehnoloogia – ametid ja elukutsed erinevates ühiskondades, tehnika ja tootmise arengu seos muutustega ühiskonnas; tööturg, kutsesuunitlus ja karjääri planeerimine; oskus hinnata tehnoloogia rakendamise kaasnemaid võimalusi ja ohte; rakendada nüüdisaegseid tehnoloogiaid tõhusalt ning eetiliselt oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonna kujundamisel; kasutada tehnilisi vahendeid eesmärgipäraselt ja säästlikult, järgides ohutuse ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.

Kultuur – Eesti, Euroopa ja maailma erinevate rahvaste kultuuriteemade käsitlemine, iluhinnangute muutumine ajas; esteetiline areng ja eneseteostus, rahvakultuur ning loominguline eneseväljendusoskus.

Tervise- ja kehakultuur – suutlikkus mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana eri ajastuil; arendada sallivat suhtumist kaaslastesse ning koostööpõhimõtteid tervislikku eluviisi järgides.

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

INIMISEÕPETUSE AINEKAVA 1. KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Minu kool	<ul style="list-style-type: none">• Tutvumine koolimajaga• Kodu kord – kodukord• Minu koolitee• Unistuste kool	Õpilane: <ul style="list-style-type: none">• tunneb oma koolimaja;• teab, millised on kooli kodukorra olulised punktid ja on valmis neid täitma;• kirjeldab oma kooliteed ja teab, kuidas seda ohutult läbida.
Mina ja minu pere	<ul style="list-style-type: none">• Kodu.• Koduarmastus.• Koduümbrus.• Naabrid ja naabruskond.• Võõras ümbrus ja võõraga kaasaminek.• Ohud kodus ja koduümbruses	Õpilane: <ul style="list-style-type: none">• väärtustab toetavaid peresuhteid ja kodu;• oskab tänaval käituda ning ületada sõiduteed ohutult;• kirjeldab ohtlikke kohti ja olukordi kooliteel ja koduümbruses ning valib ohutu tee• sihtpunkti.
Mina ja kodumaa	Eesti – minu kodumaa. Kodukoht. Eesti rikkus. Rahvakalendri tähtpäevad.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none">• tunneb ära Eesti Vabariigi lipu ja vapi;• oskab nimetada Eesti Vabariigi pealinna, sünnipäeva ja presidenti;• leiab Euroopa kaardilt Eesti ning Eesti kaardilt kodukoha;• tunneb kodukoha sümbolikat;• nimetab oma kodukoha tuntud inimesi ja paiku ning väärtustab kodukohta;• kirjeldab mardi- ja kadripäeva, jõulude ning lihavõttepühade rahvakombeid;• väärtustab Eestit, oma kodumaad.

Mina ja meie	<ul style="list-style-type: none"> • Minu ja teiste vajadused. • Sõbrad ja sõpruse hoidmine. • Sallivus. • Üksteise eest hoolitsemine ja teiste abistamine. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nimetab inimese eluks olulisi vajadusi ja võrdleb enda vajadusi teiste omadega; • kirjeldab omadusi, mis peavad olema heal sõbral, hindab ennast nende omaduste järgi; • väärtustab sõprust; • teab, kuidas olla hea kaaslane ning kuidas teha koostööd.
Mina ja tervis	<ul style="list-style-type: none"> • Tervis. • Terve ja haige inimene. • Tervise eest hoolitsemine. • Ravimid. • Tervislik eluviis: mitmekesine toit, piisav uni ja puhkus ning liikumine ja sport. • Abi saamise võimalused. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab, kuidas oma tervise eest hoolitseda; • kirjeldab tervet ja haiget inimest; • teab, kas haigused on nakkuslikud või mitte; • teab, et ravimeid võetakse siis, kui ollakse haige, ning et ravimid võivad olla inimese tervisele ohtlikud; • mõistab ja kirjeldab tervise hoidmise viise: mitmekesine toit, uni ja puhkus ning liikumine ja sport; • teab hädaabi telefoninumbrit ja oskab kutsuda abi.

INIMESEÕPETUSE AINEKAVA 2. KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Mina	<ul style="list-style-type: none"> • Mina. • Minu erinevused teistest inimestest ja sarnasused nendega. • Iga inimese väärtus. • Viisakas käitumine. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab oma välimust, huve ja tegevusi, mida talle meeldib teha; • teab, mille poolest sarnanevad ja eristuvad erinevad sugupooled; • nimetab, mille poolest ta sarnaneb teistega ja erineb teistest; • väärtustab iseennast ja teisi; • mõistab viisaka käitumise vajalikkust.
Mina ja minu pere	<ul style="list-style-type: none"> • Perekond. • Erinevad pered. • Vanavanemad ja teised sugulased. • Sugupuu. • Pereliikmete tegevus ja rollid. • Vanemate ja teiste inimeste töö. • Kodused tööd. • Abivalmidus, kohuse- ja vastutustunne. • Kodu traditsioonid. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab, mille poolest perekonnad erinevad ja sarnanevad; • väärtustab üksteise abistamist ja arvestamist peres; • teab oma kohustusi peres; • selgitab lähemaid sugulussuhteid; • kirjeldab pereliikmete erinevaid rolle kodus; • teab inimeste erinevaid töid ja töökohti; • kirjeldab ja eristab võimalusi, kuidas abistada pereliikmeid kodustes töödes; • jutustab oma pere traditsioonidest.
Mina aeg ja asjad	<ul style="list-style-type: none"> • Aeg. • Aja planeerimine. • Oma tegevuse kavandamine. • Täpsus, lubadused, vastutus. • Minu oma, tema oma, meie oma. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eristab, mis on aja kulg ja seis; • oskab koostada oma päevakava, väärtustades aktiivset vaba aja veetmist; • väärtustab oma tegevusi, mis on positiivsete tunnete tekkimise allikaks;

	<ul style="list-style-type: none"> • Asja väärtus ja hind. • Asjade väärtus teiste väärtuste seas. 	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab asjade väärtust; • oskab eristada oma ja võõrast asja ning mõistab, et võõrast asja ei tohi loata võtta; • väärtustab ausust asjade jagamisel.
Mina ja teised	<ul style="list-style-type: none"> • Ausus ja õiglus. • Leppimine. • Vabandamine. • Oma muredest rääkimine ja tunnete väljendamine. • Oskus panna end teise inimese olukorda. Keeldumine kahjulikust tegevusest. • Minu hea ja halb käitumine. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eristab enda head ja halba käitumist; • kirjeldab oma käitumise tagajärgi ning annab neile hinnangu; • väärtustab leppimise ja vabandamise tähtsust inimesuhetes; • nimetab ja kirjeldab inimeste erinevaid tundeid ning toob näiteid olukordadest, kus need tekivad, ja leiab erinevaid viise nendega toimetulekuks; • demonstreerib õpitu olukorras, kuidas keelduda ennastkahjustavast tegevusest; • teab abi saamise võimalusi kiusamise ja vägivalda korral; • mõistab, et kiusamine ja vägivald ei ole aktsepteeritud ja lubatud käitumine.
Mina ja keskkond	<ul style="list-style-type: none"> • Tarbimine ja liigtarbimine. • Säästlik tarbimine. • Inimtegevuse mõju keskkonnale. • Taaskasutus. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab tarbimise mõju ümbritsevale keskkonnale; • teab säästliku tarbimise põhitõdesid; • suhtub ümbritsevasse keskkonda lugupidamise ja austusega.

INIMESEÕPETUSE AINEKAVA 3. KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Mina	<ul style="list-style-type: none">• Mina.• Igäühe individuaalsus ja väärtuslikkus.• Mina ja endasse suhtumine.• Lapse õigused ja kohustused.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none">• väärtustab igäühe individuaalsust seoses välimuse, huvide ja tugevustega;• väärtustab inimese õigust olla erinev;• selgitab endasse positiivse suhtumise tähtsust;• nimetab enda õigusi ja kohustusi;• teab, et inimeste õigustega kaasnevad kohustused.
Mina – kool: teadmised ja oskused	<ul style="list-style-type: none">• Miks ma õpin?• Kool ja õppimine läbi aja• Teave ja teabeallikad ning nende kasutamine. Reklaami mõju.• Turvaline käitumine meediakeskkonnas.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none">• Analüüsib oma õppimisharjumusi;• kirjeldab eri meeltega tajutavaid teabeallikaid;• selgitab, kuidas reklaamid võivad mõjutada inimeste käitumist ja otsuseid ning turvalist käitumist meediakeskkonnas;
Mina ja teised	<ul style="list-style-type: none">• Südametunnistus.• Käitumisreeglid.• Minu käitumise mõju ja tagajärjed.• Liiklusreeglid.• Mäng ja töö.• Õppimine.• Kohustetunne ja vastutus.• Meeskonnatöö.• Tööjaotus.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none">• kirjeldab oma sõnadega, mida tähendavad vastutustundlikkus ja südametunnistus;• väärtustab üksteise eest hoolitsemist ja üksteise abistamist;• kirjeldab oma tegevuse planeerimist nädalas, väärtustades vastutust;• nimetab üldtunnustatud käitumisreegleid ja põhjendab nende vajalikkust;• teab liiklusreegleid, mis tagavad tema turvalisuse, ning kirjeldab, kuidas käituda liikluses turvaliselt;• eristab tööd ja mängu;

		<ul style="list-style-type: none"> • selgitab enda õppimise eesmäärke ning toob näiteid, kuidas õppimine aitab igapäevaelus paremini hakkama saada; • teab tegureid, mis soodustavad või takistavad keskendumist õppimisel; • väärtustab lubadustest kinnipidamist ja vastutust.
Mina: asjad	<ul style="list-style-type: none"> • Raha. • Raha teenimine, kulutamine ja laenamine. Vastutus. • Oma kulutuste planeerimine. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab, et raha eest saab osta asju ja teenuseid ning et raha teenitakse tööga; • mõistab oma vastutust asjade hoidmisel ja laenamisel; • selgitab, milleks kasutatakse raha ning mis on raha teenimine, hoidmine, kulutamine ja laenamine; • kirjeldab, milliseid vajadusi tuleb arvestada taskuraha kulutades ja säästes.
Mina ja tervis	<ul style="list-style-type: none"> • Vaimne ja füüsiline tervis. • Tervislik eluviis. • Ohud tervisele ja toimetulek ohuolukorras. • Esmaabi 	<p>Õpilane:</p> <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab seoseid tervise hoidmise viiside vahel: mitmekesine toitumine, uni ja puhkus ning liikumine; • eristab vaimset ja füüsilist tervist; • kirjeldab olukordi ja toob näiteid, kuidas keelduda ja hoiduda tegevusest, mis kahjustab tema tervist; • nimetab, kelle poole pöörduda erinevate murede korral; • väärtustab tervislikku eluviisi. • demonstreerib õpituatsioonis lihtsamaid esmaabivõtteid ja abi saamise võimalusi (nt haav, kukkumine, mesilase nõelamine, ninaverejooks, praht silmas, puugihammustus, põletus ja rästikuhammustus);
Mina looduses	<ul style="list-style-type: none"> • Mina looduses – jälgi jätmata. • Mida teha kui olen eksinud? 	

- teab, kuidas looduses liikuda seda kahjustamata;
- teab, mida tuleb teha, kui oled metsas eksinud.

INIMESEÕPETUSE AINEKAVA 4. KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Minu kooli tähtsad väärtused	<ul style="list-style-type: none"> • Kooli kodukorrast lähtuvad olulisimad väärtused: 	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • oskab nimetada kooli kodukorras sisalduvaid keskseid väärtusi; • analüüsib tegude seost väärtustega; • mõistab, miks on ühised väärtused olulised; • näeb oma osa ühise väärtusruumi loomisel.
Keskkond ja tervis	<ul style="list-style-type: none"> • Tervislik elukeskkond. • Tervislik õpikeskkond. • Tervis heaolu tagajana. 	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab tervislikku elukeskkonda, lähtudes oma kodukoha loodus- ja tehiskeskkonnast; • eristab tegureid, mis muudavad elukeskkonna turvaliseks ja tervist tugevdavaks või mitteturvaliseks ja tervist kahjustavaks; • kirjeldab õpikeskkonna mõju õpilase õpitulemustele.
Elulugu - ajalugu	<ul style="list-style-type: none"> • Ajalugu ja üksikisiku roll ajaloos. • Eesti ajaloo oluliste isikute elulood. 	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Tunneb Eesti ajaloo olulisi isikud ja nende elulugusid; • Näeb seoseid eluloo ja ajaloosündmuste vahel.
Jalgrattur ja liiklus	<ul style="list-style-type: none"> • Nõuded jalgrattale. • Jalgrattur ka liikluseeskiri. 	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • selgitab, miks liikluseeskiri on kohustuslik kõigile,

	<ul style="list-style-type: none"> • Ohutu liiklemine. 	<p>ning kirjeldab, kuidas seda järgida;</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab ohtu liiklemise põhitõdesid; • oskab ohutult liigelda; • teab liickluseeskirja jalgratturit puudutavaid sätteid.
Tervis	<ul style="list-style-type: none"> • Tervise olemus: füüsiline, vaimne ja sotsiaalne tervis. • Tervisenäitajad. • Tervist mõjutavad tegurid. • Hea ja halb stress. • Keha reaktsioonid stressile. • Pingete maandamise võimalused. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab füüsilist, vaimset ja sotsiaalset tervist ning selgitab tervise olemust nendest mõistetest lähtuvalt; • teab enda põhilisi tervisenäitajaid: kehakaalu ja kehapikkust, kehatemperatuuri, pulsisagedust ning enesetunnet; • nimetab tervist tugevdavaid ja tervist kahjustavaid tegevusi ning selgitab nende mõju inimese füüsilisele, vaimsele ja sotsiaalsele tervisele; • eristab põhilisi organismi reaktsioone stressi korral ning kirjeldab nendega toimetuleku võimalusi; • väärtustab oma tervist.

INIMESEÕPETUSE AINEKAVA 5. KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Tervislik eluviis ja õpitulemused	<ul style="list-style-type: none"> • Tervisliku eluviisi komponendid. • Tervislik toitumine. • Tervisliku toitumise põhimõtted. • Toitumist mõjutavad tegurid. • Kehaline aktiivsus. • Kehalise aktiivsuse vormid. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab eristada tervislikke ja mittetervislikke otsuseid igapäevaelus; • koostab endale tervisliku toidumenüü ja analüüsib seda, lähtudes tervisliku toitumise põhimõtetest; • kirjeldab tervisliku toitumise põhimõtteid ning väärtustab neid;

	<ul style="list-style-type: none"> • Tervistava kehalise aktiivsuse põhimõtted. • Päevakava ning töö ja puhkuse vaheldumine. Uni. 	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab, kuidas on toitumine seotud tervisega; • kirjeldab tegureid, mis mõjutavad inimese toiduvalikut; • teab kehalise tegevuse mõju oma tervisele ja toob selle kohta näiteid; • oskab hinnata oma päevakava, lähtudes tervisliku eluviisi komponentidest; • hindab ja oskab planeerida kehalise aktiivsuse piisavust oma igapäevategevuses; • väärtustab tervislikku eluviisi.
Õppides õppima	<ul style="list-style-type: none"> • Õppimine ja aeg • Õppimine ja organiseeritus • Õppimine ja toitumine • Õppimine ja mälu • Õppimine ja keskendumine • Õppimine ja iseseisvus • 	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab käsitletud teemade põhilisi aspekte • omandab teadmisi ja oskusi õppimisest erinevate praktiliste ülesannete ja harjutuste kaudu; • oskab seostada käsitletud teemasid isikliku arenguga; • rakendab omandatud teadmisi ja oskusi igapäevases elus ja õppetöös.
Murdeiga ja kehalised muutused	<ul style="list-style-type: none"> • Murdeiga inimese elukaares. • Kehalised ja emotsionaalsed muutused murdeas. Kehaliste muutuste erinev tempo murdeas. Suhtumine kehasse ja oma keha eest hoolitsemine. • Suguline küpsus ja soojätkamine. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab murdeiga inimese elukaare osana ning murdeas toimuvaid muutusi seoses keha ning tunnetega; • aktsepteerib oma kehalisi muutusi ja teab, kuidas oma keha eest hoolitseda; • teab, et murdeiga on varieeruv ning igapäev oma arengutempo; • teab suguküpsuse tunnuseid ja esmaste sugutunnuste seost soojätkamisega.
Turvalisus ja riskikäitumine	<ul style="list-style-type: none"> • Turvaline ning ohutu käitumine koolis, kodus ja õues. • Eakaaslaste ning meedia mõju tervise ja 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab olukordi, kus saab ära hoida õnnetusjuhtumeid; teab, et õnnetuse korral ei tohi

	<ul style="list-style-type: none"> • ohukäitumise alaseid valikud tehes; iseenda vastustus. • Vahendatud suhtlemine. • Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused uimastitega seotud situatsioonides. • Valikud ja • vastutus seoses uimastitega. • Tubaka, alkoholi ja teiste levinud uimastite tarbimisega seonduvad riskid tervisele. 	<p>enda elu ohtu seada, ning kuidas abi kutsuda; nimetab meediast tulenevaid riske oma käitumisele ja suhetele;</p> <ul style="list-style-type: none"> • suheldes meedia vahendusel, mõistab vahendatud suhtlemise olemust ning vastutust oma sõnade ja tegude eest; • väärtustab turvalisust ja ohutut käitumist; • demonstreerib õpitu situatsioonis, kuidas kasutada tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi tubaka, alkoholi ja teiste uimastitega seotud olukordades: emotsioonidega toimetulek, enesetunnetamine, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine ja suhtlusoskus; • kirjeldab tubaka ja alkoholi tarbimise kahjulikku mõju inimese organismile; • väärtustab mitmekesisest positiivset ja tervislikku elu uimastiteta.
Haigused ja esmaabi	<ul style="list-style-type: none"> • Levinumad laste ja noorte haigused. • Nakkus- ja mittenakkushaigused. • Haigustest hoidumine. HIV, selle levikuteed ja sellest hoidumise võimalused. • AIDS. • Esmaabi põhimõtted. • Esmaabi erinevates olukordades. • Käitumine õnnetusjuhtumi korral. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab kirjeldada, kuidas hoida ära levinumaid nakkus- ja mittenakkushaigusi; • selgitab ja toob näiteid, kuidas haigusi ravitakse meditsiiniliste ja rahvameditsiini vahenditega; • teab, mis on HIV ja AIDS ning kuidas ennast kaitsta HIViga nakatumise eest; • kirjeldab, kuidas ennast ja teisi inimesi abistada õnnetusjuhtumi korral; • teab, kuidas toimida turvaliselt ohuolukorras ja abi kutsuda, ning demonstreerib õpitu situatsioonis lihtsamaid esmaabivõtteid (nt kõhuvalu, külmumine, luumurd, minestamine, nihestus, peapõrutus, palavik ja päikesepiste); • nimetab esmaabivahendeid ja kirjeldab, kuidas neid

		praktikas kasutada; • väärtustab enda ja teiste inimeste elu.
--	--	--

INIMESEÕPETUSAINEKAVA 6. KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Mina ja suhtlemine. Positiivne mõtlemine	<ul style="list-style-type: none"> • Enesesse uskumine. • Enesehinnang. • Eneseanalüüs. • Enesekontroll. • Oma väärtuste selgitamine • Positiivne mõtlemine. • Positiivsed jooned ja omadused endas ning teistes, nende märkamine. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analüüsib enda iseloomujooni ja -omadusi, väärtustades positiivseid jooni ja omadusi; • mõistab, mis mõjutab enesehinnangut ning kuidas see kujuneb; • mõistab enesekontrolli olemust ning demonstreerib õpituatsioonis oma käitumise kontrolli, saades hakkama vihaga ja teiste emotsioonidega; • oskab selgitada ja põhjendada oma väärtusi seoses eneseanalüüsiga • nimetab ja väärtustab enda ning teiste positiivseid omadusi; • väärtustab positiivset mõtlemist.
Suhtlemine teistega	<ul style="list-style-type: none"> • Minu ja teiste vajadused. • Vajaduste hierarhia. • Suhtlemise komponendid. • Verbaalne ja mitteverbaalne suhtlemine. • Aktiivne kuulamine. • Tunnete • väljendamine. • Eneseavamine. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb ära enda ja teiste inimeste põhilised vajadused ning teadvustab neid; • teab suhtlemise olemust ning väärtustab tõhusate suhtlusoskuste vajalikkust; • eristab verbaalset ja mitteverbaalset suhtlemist; • kirjeldab erinevaid mitteverbaalseid suhtlusvahendeid ning nende mõju verbaalsele

	<ul style="list-style-type: none"> • Eelarvamused. • Kehtestav, agressiivne ja alistuv käitumine. • „Ei” ütlemine seoses ennast ja teisi kahjustava käitumisega. 	<p>suhtlemisele;</p> <ul style="list-style-type: none"> • demonstreerib õpituatsioonis aktiivse kuulamise võtteid; • mõistab eneseavamise mõju suhtlemisele; • demonstreerib õpituatsioonis, kuidas väljendada oma tundeid verbaalselt, säilitades ja tugevdades suhteid; • teadvustab eelarvamuste mõju suhtlemisele igapäevaelus ja toob selle kohta näiteid; • eristab ning kirjeldab kehtestavat, agressiivset ja alistuvat käitumist ning mõistab nende käitumiste mõju suhetele; • teab, et „ei” ütlemine on oma õiguste eest seismine, ning oskab partnerit arvestavalt öelda „ei” ennast ja teisi kahjustava käitumise korral ning aktsepteerib partneri „ei” ütlemist ennast ja teisi kahjustava käitumise korral; • väärtustab positiivset suhtumist endasse ja teistesse.
Suhted teistega	<ul style="list-style-type: none"> • Tõhusad sotsiaalsed oskused: üksteise aitamine, jagamine, koostöö ja hoolitsemine. • Sallivus enda ja teiste vastu. • Hoolivus. • Sõprussuhted. • Usaldus suhtes. • Empaatia. • Vastutus suhetes. • Kaaslaste mõju ja surve. • Erinevuste ja mitmekesisuse väärtustamine. Isikuseärasused. • Soolised erinevused. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab tõhusate sotsiaalsete oskuste (üksteise aitamise, jagamise, koostöö ja hoolitsemise) toimimist igapäevaelus; • oskab abi pakkuda ning teistelt abi vastu võtta; • väärtustab hoolivust, sallivust, koostööd ja üksteise abistamist; • eristab inimeste erinevaid rolle suhetes ning nende muutuvat iseloomu; • demonstreerib õpituatsioonis oskust näha olukorda teise isiku vaatenurgast; • tähtsustab oskust panna end teise inimese olukorda ja mõista tema tundeid ning väärtustab empaatilist

	<ul style="list-style-type: none"> • Erivajadustega inimesed 	<p>suhtlemist;</p> <ul style="list-style-type: none"> • väärtustab sõprust kui vastastikuse usalduse ja toetuse allikat; • kirjeldab kaaslaste rühma arvamuste, valikute ja käitumise mõju ning surve tagajärgi; • mõistab isikuseärasusi ning teadvustab soolisi erinevusi ja inimeste erivajadusi.
Otsustamine, probleemilahendus, konflikt	<ul style="list-style-type: none"> • Konfliktide olemus ja põhjused. • Tõhusad ja mittetõhusad konfliktide lahendamise teed. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • selgitab konflikti häid ja halbu külgi ning aktsepteerib konflikte kui osa elust; • teab, eristab ja kirjeldab efektiivseid ning mitteefektiivseid konflikti lahendamise viise; • kasutab õpitu olukorras konflikte lahendades tõhusaid viise ning väärtustab neid.
Probleemide lahendamine ja otsustamine	<ul style="list-style-type: none"> • Otsustamine ja probleemide lahendamine. Erinevate käitumisviiside leidmine probleemide lahendamiseks. • Tagajärgede arvestamine probleemilahenduses. Vastutus otsustamisel. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab ja oskab õpitu olukorras otsuseid langetades leida erinevaid lahendusviise; • kirjeldab otsustades erinevate lahendusviiside puudusi ja eeliseid; • mõistab otsustades lahendusviiside lühi- ja pikaajalisi tagajärgi; • selgitab ja kirjeldab eri olukorras sobiva parima käitumisviisi valikut; • väärtustab vastutuse võtmist otsuseid langetades

INIMESEÕPETUS AINEKAVA 7. KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Inimese elukaar ja murdeiga	<ul style="list-style-type: none"> • Areng ja kasvamine. • Arengut ja kasvamist mõjutavad tegurid. • Inimese elukaar. Murde- ja noorukiea koht elukaares. • Inimene oma elutee kujundajana. • Enesekasvatuse alused ja võimalused. • Vastutus seoses valikutega. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab murde- ja noorukiea arenguülesandeid üleminekul lapseeast täiskasvanuikka; • kirjeldab, kuidas mõjutavad inimese kasvamist ja arengut pärilikud ning keskkonnategurid; • toob näiteid inimese võimaluste kohta ise oma eluteed kujundada ning mõistab enda vastutust oma elutee kujundajamisel; • kirjeldab põhilisi enesekasvatuse võtteid: eneseveenmist, enesetreeningut, eneseergutust ja -karistust ning enesesisendust
Mina ja murdea muutused	<ul style="list-style-type: none"> • Minapilt ja enesehinnang. • Eneseanalüüs: oma iseloomujoonte, huvide, võimete ja väärtuste määramine. • Voorused. • Konfliktide vältimine ja lahendamine. • Varane ja hiline küpsemine – igäühel oma tempo. Muutunud välimus. • Nooruki põhimured küpsemisperioodil. • Suguküpsus. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • selgitab, mis on minapilt ja enesehinnang; • kirjeldab positiivse endassuhtumise kujundamise ja säilitamise võimalusi; • kasutab eneseanalüüsi oma teatud iseloomujooni, huve, võimeid ja väärtusi määrates; • väärtustab võimalusi oma iseloomu, huve, võimeid ja väärtusi positiivses suunas kujundada ning toob nende kohta näiteid; • kirjeldab inimeste erinevaid iseloomujooni, huve, võimeid ja väärtusi ning mõistab toetavate suhete rikastavat iseloomu; • kirjeldab suhete säilitamise ning konfliktide vältimise võimalusi; • demonstreerib õpitu olukorras tõhusaid konfliktide

		<p>lahendamise viise.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab põhimuresid küpsemisperioodil ning nendega toimetuleku võimalusi; • selgitab, milles seisneb suguküpsus;
Mina – Sina	<ul style="list-style-type: none"> • Naiselikkus ja mehelikkus. • Soorollid ja soostereotüübid. • Lähedus suhetes. • Sõprus. • Armumine. • Käimine. • Lähedus ja seksuaalhuvi. • Vastutus seksuaalsuhetes ja turvaline seksuaalkäitumine. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab omadusi, mis teevad noormehe ja neiu meeldivateks suhtluskaaslasteks; • selgitab soorolli olemust ning kirjeldab soostereotüüpset suhtumist; • kirjeldab inimliku läheduse erinevaid avaldumisviise: vastastikust seotust ja meeldimist, sõprust ja armumist; • kirjeldab, milles seisneb inimese vastutus seksuaalsuhetes; • selgitab turvalise seksuaalkäitumise põhimõtteid.
Mina – Meie	<ul style="list-style-type: none"> • Erinevad rühmad ja rollid. • Rollide suhtelisus ja kokkuleppelisus. • Reeglid ja normid rühmas. • Inimsuhteid toetavad reeglid ja normid. • Rühma kuulumine, selle positiivsed ja negatiivsed küljed. • Tähtsad väärtused – ausus, usaldus, hoolimine. • Rühma surve ja toimetulek sellega. • Vabadus/sõltumatus – õigused/kohustused. • Autoriteet. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab erinevaid rühmi ning liigitab neid suuruse, liikmetevahelise läheduse ja ülesande järgi; • kirjeldab inimeste erinevaid rolle rühmades ning nende mõju inimese käitumisele; • mõistab normide ja reeglite vajalikkust ühiselu toimimisel ja korraldamisel; • võrdleb erinevate rühmade norme ja reegleid ning kirjeldab nende erinevusi; • kirjeldab rühma kuulumise positiivseid ja negatiivseid külgi; • demonstreerib õpisisituatsioonis toimetulekut rühma survega; • selgitab sõltumatuse ja autoriteedi olemust

		inimsuhetes; <ul style="list-style-type: none"> väärtustab inimsuhteid toetavaid reegleid ja norme.
Turvalisus ja riskikäitumine	<ul style="list-style-type: none"> Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused, et vältida riskikäitumist: emotsioonidega toimetulek, enesetunnetamine, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine, suhtlusoskus. Hakkamasaamine kiusamise ja vägivallaga. Erinevad legaalsed ja illegaalsed uimastid. Uimastite tarvitamise lühi- ja pikaajaline mõju. Toimetulek iseenda ja oma eluga õnne eeldusena. 	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> demonstreerib õpituatsioonis, kuidas kasutada tõhusaid sotsiaalseid oskusi uimastitega seotud olukordades: emotsioonidega toimetulek, enesetunnetamine, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine ja suhtlemisoskus; demonstreerib õpituatsioonis tõhusaid käitumisviise kiusamise ja vägivalla korral koolis; eristab legaalseid ja illegaalseid uimasteid; kirjeldab uimastite tarvitamise lühi- ja pikaajalist mõju inimese füüsilisele tervisele. mõistab, et toimetulek iseenda ja oma eluga tagab õnne ning rahulolu.

INIMESEÕPETUSE AINEKAVA 8. KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 1 tund nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Õppides õppima	<ul style="list-style-type: none"> Õpistiilid Ajakasutus ja organiseeritus Mälu ja mõtlemine Märkmete tegemise ja lugemisoskused 	Õpilane <ul style="list-style-type: none"> mõistab käsitletud teemade põhilisi aspekte omandab teadmisi ja oskusi õppimisest erinevate praktiliste ülesannete ja harjutuste kaudu; oskab seostada käsitletud teemasid isikliku arenguga; rakendab omandatud teadmisi ja oskusi igapäevases elus ja õppetöös.

<p>Tervis</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tervis kui heaoluseisund. • Terviseaspektid: füüsiline, vaimne, emotsionaalne ja sotsiaalne tervis. • Terviseaspektide omavahelised seosed. • Eesti rahvastiku tervisenäitajad. • Tervislik eluviis ning sellega seonduvate valikute tegemine ja vastutus. • Tegurid, mis mõjutavad tervisega seotud valikuid. • Tervisealased infoallikad ja teenused. • Tervise infoallikate usaldusväärsus. • Kehaline aktiivsus tervise tugevdajana. • Kehaline vormisolek ja sobiva kehalise aktiivsuse valik. • Toitumise mõju tervisele. • Toitumist mõjutavad tegurid. • Vaimne heaolu. • Vaimset heaolu säilitada aitavad tegevused ja mõttelaad. • Stress. • Stressorid. • Stressi kujunemine. • Stressiga toimetulek. • Kriis, selle olemus. • Käitumine kriisiolukorras. • Abistamine, abi otsimine ja leidmine. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse tervise vastastikust mõju ning seost; • kirjeldab olulisi tervisenäitajaid rahvastiku tervise seisukohalt; • analüüsib tegureid, mis võivad mõjutada otsuseid tervise kohta, ning demonstreerib õpitu olulisust tervise tõhusaid viise otsuste langetamisel tervise seonduvate valikute puhul individuaalselt ja koostöös teistega; • analüüsib ja hindab erinevate tervise infoallikate ning teenuste kasutamise võimalusi ja usaldusväärset; • analüüsib enda tervise seisundit ning teab, mis tegurid ja toimetulekumehhanismid aitavad säilitada inimese vaimset heaolu; • analüüsib inimese kehalise aktiivsuse ja toitumise mõju tervisele; • analüüsib oma igapäevatoitu vastavust tervisliku toidu põhimõtetele; • selgitab kehalise aktiivsuse mõju inimese füüsilisele, vaimsele, emotsionaalsele ja sotsiaalsele tervisele; • oskab planeerida eri tüüpi kehalist aktiivsust oma igapäevaellu ning väärtustab kehalist aktiivsust eluviisi osana; • selgitab stressi olemust, põhjusi ja tunnuseid; • kirjeldab stressiga toimetuleku viise ja eristab tõhusaid toimetulekuvõimalusi mittetõhusatest; • kirjeldab kriisi olemust ja seda, kuidas käituda kriisiolukorras;
---------------	--	--

Suhted ja seksuaalsus	<ul style="list-style-type: none"> • Sotsiaalne tervis ja suhted. • Suhete loomine, säilitamine ja katkemine. • Suhete väärtustamine. • Armastus. • Seksuaalsuse olemus: lähisuhted, seksuaalidentiteet, seksuaalne nauding, soojätkamine, seksuaalne areng. • Seksuaalne orientatsioon. • Soorollide ja soostereotüüpide mõju inimese käitumisele ning tervisele. • Seksuaalvahekord. • Turvaline seksuaalkäitumine. • Rasestumisvastased meetodid. • Seksuaalõigused. • Seksuaalsel teel levivate haiguste vältimine. • HIV ja AIDS. • Abi ja nõu saamise võimalused. 	<ul style="list-style-type: none"> • teab abi ja toetuse võimalusi. <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab viise, kuidas luua ning säilitada mõistvaid, toetavaid ja lähedasi suhteid sotsiaalse tervise kontekstis; • demonstreerib õpituatsioonis oskusi, mis aitavad kaasa suhete loomisele ja säilitamisele: üksteise aitamine, jagamine, koostöö, teineteise eest hoolitsemine; • väärtustab tundeid ja armastust suhetes; • selgitab seksuaalsuse olemust ja seksuaalse arengu individuaalsust ning tunnete osa selles arengus; • kirjeldab tunnete ja läheduse jagamise viise; • selgitab, milles seisneb partnerite vastutus seksuaalsuhetes; • selgitab soorollide ja soostereotüüpide mõju inimese käitumisele ning tervisele; • kirjeldab, millised on tõhusad rasestumisvastased meetodid noortele ja millised käitumisviisid aitavad ära hoida nakatumist seksuaalsel teel levivatesse haigustesse; • kirjeldab seksuaalsel teel levivate haiguste ärahoidmise võimalusi; • teab, mis on HIV ja AIDS ning HIVi nakatumise teid ja võimalusi nakatumise vältimiseks; • eristab HIVi ja AIDSi müüte tegelikkusest; • väärtustab vastutustundlikku käitumist seksuaalsuhetes ja kirjeldab seksuaalõigusi kui seksuaalsusega seotud inimõigusi; • nimetab, kuhu saab pöörduda abi ja nõu saamiseks seksuaaltervise küsimustes.
-----------------------	---	---

<p>Turvalisus ja riskikäitumine</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Levinumad riskikäitumise liigid. • Riskikäitumise mõju inimese tervisele ja toimetulekule. • Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused riskikäitumisega toimetulekul. • Uimastid ja nende toime kesknärvisüsteemile. • Uimastitega seonduvad vääruskumused. • Uimastite tarvitamise isiklikud, sotsiaalsed, majanduslikud ja juriidilised riskid. • Sõltuvuse kujunemine. • Esmaabi põhimõtted ja käitumine ohuolukordades. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab levinumate riskikäitumiste tagajärgi, mõju inimese tervisele ja toimetulekule; • kirjeldab ja selgitab levinumate riskikäitumiste ärahoidmise ja neisse sekkumise võimalusi indiviidi ja rühma tasandil, lähtudes igapäevaelust, ning teadvustab ennetamise ja sekkumise võimalusi ühiskonna tasandil; • kirjeldab, mis on vaimne ja füüsiline uimastisõltuvus ning kuidas see kujuneb; • kirjeldab ja demonstreerib õpituatsioonis, kuidas käituda uimastitega seotud olukordades; • teab, kuidas käituda turvaliselt ohuolukorras ning kutsuda abi allergia, astma, diabeedi, elektrišoki, epilepsia, lämbumise, mürgituse, palaviku ja valu korral; • demonstreerib õpituatsioonis esmaabivõtteid kuumakahjustuse, teadvusekaotuse, südameseiskumise ja uppumise korral.
<p>Inimene ja valikud</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Huvide ja võimete mitmekesisus ning valikud. • Edukus, väärtushinnangud ja prioriteedid elus. • Mina ja teised kui väärtus. 	<p>Õpilane analüüsib ennast oma huvide, võimete ja iseloomu põhjal ning seostab seda valikutega elus.</p>

INIMESEÕPETUSE AINEKAVA GÜMNAASIUMIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Inimeseõpetuse üldeesmärk on aidata kaasa õpilaste sotsiaalses elus vajalike toimetulekuoskuste arengule, mille elluviimiseks kujundatakse õpilastes terviklikku isiksust, sotsiaalset kompetentsust, terviseteadlikkust ning üldinimlikke väärtusi, nagu ausus, hoolivus, sallivus, vastutustunne ja õiglus. Lähtuvalt inimeseõpetuse üldeesmärgist keskendutakse gümnaasiumis sellele, et toetada iseseisva, ennast analüüsiva, endaga toimetuleva, teisi arvestava ja aktsepteeriva ning ennast ja teisi väärtustava inimese kujunemist.

Perekonnaõpetuse kursuses keskendutakse perekonnaelu psühholoogiale, sotsioloogiale, eetikale, perekonnaõigusele, majandamisele ja perekonna rollile ühiskonnas, et toetada vajalike teadmiste, oskuste ja hoiakute omandamist tulevase perekonnaelu alusena. Kursus aitab ka tunnetada, mõtestada ja analüüsida olemasolevate kogemuste alusel oma rolli kasvuperekonnas ning arendada vastutustunnet loodavaks perekonnaeluks nii üksikisikuna kui ka ühiskonnas.

Inimeseõpetuse valikkursuseks Rocca al Mare Koolis on „Enesearendamise kursus“ (EAK).

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Väärtuspädevus. Inimeseõpetus toetab väärtussüsteemide mõistmist, mõtete, sõnade ja tunnetega kooskõlas elamist, oma valikute põhjendamist ning enda heaolu kõrval teiste arvestamist.

Enesemääratluspädevus. Arendatakse suutlikkust mõista ja hinnata iseennast; hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse; järgida tervislikke eluviise. Lahendada tõhusalt ja turvaliselt iseendaga, oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse ning sotsiaalse tervisega seonduvaid ja inimsuhetes tekkivaid probleeme.

Õpipädevust. Arendatakse õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppijad omandavad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.

Suhtluspädevus. Arendatakse suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada; lugeda, mõista ja kirjutada eri liiki tekste; kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.

Matemaatikapädevus. Arendatakse suutlikkust analüüsida erineval kujul esitatud statistilisi andmeid (graafikud, tabelid, diagrammid) ja teha nende põhjal järeldusi, kasutada matemaatilisi sümboleid ja meetodeid erinevate ülesannete lahendamisel, näiteks ajaarvamine ja ressursside planeerimine, ja tulemuse tõesuse kontrollimisel.

Ettevõtlikkuspädevus. Õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitada eesmärke, genereerima ideid ning neid teostama, arvestades võimalike riskide, muutuste ning eri meetoditega.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Gümnaasiumi perekonnaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) kujuneb terviklikuks, iseseisvaks ja teisi arvestavaks isiksuseks;
- 2) omandab teadmised, oskused ja hoiakud, mis on esmavajalikud perekonnaeluks;
- 3) omandab valmiduse tunnetada iseennast ja oma rolli nii kasvuperekonna kui ka enda loodava perekonna liikmena.

KOOLIASTME ÕPITULEMUSED

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) selgitab kooselu ja perekonna eri vormide osa üksikisiku ning ühiskonna elus;
- 2) väärtustab perekonda ning teab, oskab näha ja analüüsida lähedaste inimsuhete rolli inimese elus ning oma vastutust suhetes;
- 3) analüüsib perekonna funktsioone indiviidi ja ühiskonna seisukohast ning omab valmidust korraldada argielu kodus, arvestades pereliikmete turvalisust, vajadusi ja tervist;
- 4) tunneb abielu ja perekonna psühholoogilist, õiguslikku ning majanduslikku külge, teadvustades ühiskonna mõju perekonna kasvatustegevusele;
- 5) selgitab lapse arengu põhiküsimusi ja lapsevanema rolli lapse kasvatamises;
- 6) selgitab püsisuhte olemust ning selle seost seksuaalsuse ja armastusega, väärtustades usaldust ning positiivsed tundeid;
- 7) tunnetab iseennast, oma rolli ja vastutust nii kasvuperekonna kui ka loodava perekonna liikmena;
- 8) omab valmidust seostada enda tehtavaid valikuid isikliku pereelu õnnestumise võimalusega tulevikus;
- 9) mõistab vajadust tegutseda turvaliste inimsuhete loomise, säilimise ja arendamise nimel ning on valmis olema pere ja peret ümbritseva sotsiaalse võrgustiku liige.

LÕIMING

Emakeel – suutlikkus väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult; lugeda ja mõista erinevaid tekste; kasutada kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili ning ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt ning järgida õigekeelsusnõudeid. Lisaks tähtsustuvad teksti kriitilise analüüsi oskus, meediakirjaoskus, info hankimine ja selle kriitiline hindamine, tööde vormistamine ning autoriõiguse kaitse.

Võõrkeel – teadmised erinevatest kultuuridest ja traditsioonidest, oma ja teiste kultuuride erinevuste mõistmine ning lugupidamine teiste keelte ja kultuuride vastu mitmekultuurilises ühiskonnas.

Matemaatika – ajaarvamine; ressursside planeerimine (aeg, raha); matemaatiline kirjaoskus, arvandmete esitlemine ja tõlgendamine (graafikud, tabelid, diagrammid); oskus probleeme püstitada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusideid analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida; oskus loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning väärtustada matemaatilist käsitlust kui analüüsimeetodit.

Loodusteadus – looduskeskkonna ja geograafilise asendi mõju inimühiskonna arengule, inimese areng ja rahvastikuprotsessid; majanduse ressursid; ühiskonna jätkusuutlikkus, säästlik tarbimine, üleilmastumine, globaalprobleemide, sh keskkonnaprobleemide märkamine ja mõistmine ning jätkusuutliku ja vastutustundliku eluviisi väärtustamine.

Tehnoloogia – ametid ja elukutsed erinevates ühiskondades, tehnika ja tootmise arengu seos muutustega ühiskonnas; tööturg, kutsesuunitlus ja karjääri planeerimine; oskus hinnata tehnoloogia rakendamisega kaasnevat võimalust ja ohte; rakendada nüüdisaegseid tehnoloogiaid tõhusalt ning eetilisel oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonna kujundamisel; kasutada tehnilisi vahendeid eesmärgipäraselt ja säästlikult, järgides ohutuse ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.

Kultuur – Eesti, Euroopa ja maailma erinevate rahvaste kultuuriteemade käsitlemine, iluhinnangute muutumine ajas; esteetiline areng ja eneseteostus, rahvakultuur ning loominguline eneseväljendusoskus.

Tervise- ja kehakultuur – suutlikkus mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana erinevatel ajastutel, meditsiinisaavutuste rolli ühiskonna arengus; arendada sallivat suhtumist kaaslastesse ning järgida ausa koostöö põhimõtteid.

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

INIMISEÕPETUSE AINEKAVA I KURSUS

Õppeaine tundide maht 5 perioodil 1 tundi nädalas, kokku 35 tundi õppeaastas

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Perekond	<ul style="list-style-type: none">• Perekond.• Perekonna minevik, olevik ja tulevik. Kooseluvormid.• Perekonna eri vormid.• Perekonna funktsioonid indiviidi ja	Õpilane: <ul style="list-style-type: none">• kirjeldab perekonna ja peresuhete muutumist aegade vältel;• selgitab kooselu ja perekonna vormide mitmekesisust, analüüsides nende eeliseid ning

<p>Perekond inimese elus</p>	<p>ühiskonna seisukohast.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perekeskne ja individualistlik perekäsitlus. • Perekonna tähtsus inimese elu erinevatel perioodidel. • Side põlvkondade vahel. • Õnn ja perekonnaelu. 	<p>puudusi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • analüüsib perekonna funktsioone indiviidi ja ühiskonna seisukohast ning selgitab, kuidas oleneb nende täitmine igast pereliikmest; • selgitab perekeskse ja individualistliku perekäsitluse olemust. <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • selgitab perekonna tähtsust inimese jaoks elu erinevatel perioodidel; • selgitab põlvkondi ühendavate sidemete tugevdavat ja toetavat mõju pereelule; • väärtustab perekonnaelu positiivset rikastavat mõju inimese lähisuhete võrgustikus.
<p>Püsisuhe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lühi- ja pikaajaline suhe. • Püsisuhte loomine ja säilitamine. • Püsisuhte püsivust mõjutavad tegurid. • Tunded ja püsisuhe. • Püsisuhtest tulenev vastutus. • Toimetulek suhete lõppemisega. • Armastuse olemus ja liigid. • Seksuaalsuhted. • Turvaline seksuaalkäitumine. • Ühiskonna ja kultuuri mõju suhtumisele seksuaalsusesse. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab püsisuhte loomist ja säilimist mõjutavaid tegureid ning tähtsustab positiivseid tundeid ja negatiivsete tunnetega toimetulekut turvalise püsisuhte alusena; • mõistab püsisuhtest tulenevat vastutust ning kirjeldab toimetulekuviise lähisuhete lõppemise korral; • kirjeldab armastuse olemust, võttes aluseks armastuse liigituse; • selgitab seksuaalsuhete seotust armastusega ning turvalise ja vastastikku rahuldust pakkuva seksuaalkäitumise põhimõtteid inimsuhetes; • kirjeldab, kuidas mõjutavad ühiskond ja kultuur suhtumist seksuaalsusesse ning seksuaalsuhetesse.
<p>Abielu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Abielu: registreeritud abielu ja vabaabielu. Abielu, tavad ja kombed. • Abielu toetav lähedane sotsiaalne võrgustik. Abieluline kohanemine. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analüüsib registreeritud ja vabaabielu võimalikke eeliseid ning puudusi; • selgitab abieluga seonduvate tavade ja kommete

	<ul style="list-style-type: none"> • Abielu perioodid. • Abielulise rahulolu muutused kooselu jooksul. Abielusuhtest tulenevad õigused ja kohustused. 	<p>tugevdavat ning toetavat mõju inimsuhetele;</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab lähedase sotsiaalse võrgustiku tähtsust abielu toetava süsteemina; • kirjeldab abielu perioode ning abieluga kohanemist ja rahulolu mõjutavaid tegureid; • selgitab abielusuhtest tulenevaid õigusi ja kohustusi.
Lapsevanemaks olemine	<ul style="list-style-type: none"> • Lapsevanemaks olemine ja selle komponendid: bioloogiline, juriidiline, psühholoogiline, • sotsiaalne. • Vanemate roll ja vastutus lapse kasvatajana. Vanemate kasvatusstiilid. • Pereplaneerimine ja seda mõjutavad tegurid. Planeerimata rasedus. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab lapsevanemaks olemist, lähtudes selle komponentidest; • analüüsib vanemate kasvatuslikust rollist tulenevat vastutust lapse kasvatamisel; • analüüsib vanemate kasvatusstiile, lähtudes lapse arengu toetamisest kodukasvatases; • selgitab tegureid, mis mõjutavad inimese reproduktiivtervist; • kirjeldab tõhusaid meetodeid, mis aitavad planeerida rasedust soovitud ajal; • selgitab planeerimata rasedusega kaasnevat valikuid ning neid mõjutavaid tegureid.
Laps	<ul style="list-style-type: none"> • Lapse areng ja vanema osa selles. Kiindumussuhe lapsega ning vanemate mõju selle kujunemisele. • Kodukasvatuse olemus, eesmärgid ja osa lapse arengus. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • selgitab laste arengulisi vajadusi varajases lapseas ja vanemate osa nende rahuldamisel; • selgitab lapse ja vanema vahelise kiindumussuhte olemust ning vanemate mõju selle kujunemisele; • analüüsib kodukasvatuse olemust ja tähtsust lapse arengus.
Kodu ja argielu	<ul style="list-style-type: none"> • Kodu ja selle loomine. • Kodu kui elukeskkond. • Pereliikmete vajadused ja väärtused ning nende 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teadvustab kodu kui turvalise elukeskkonna mõju inimese ja tema lähisuhete arengule; • selgitab ning oskab näha võimalusi pereliikmete

<p>Perekonna majanduselu ja õigusaktid</p>	<ul style="list-style-type: none"> • arvestamine. • Sallivus suhetes. • Rollide jaotumine peres. • Abistavad suhted peres. • Suhtlemine peres. • Lahkhelid peres ning nende lahendamise võimalused. • Perekond, inimese tervis ja tervislik eluviis. Terviseriskid ning nende ennetamine üksikisiku, • perekonna ja kogukonna tasandil. • Lahkumine ja lahutus. • Lein ja toimetulek sellega. • Perekondlike suhete säilitamine. <ul style="list-style-type: none"> • Pere eelarve ja materiaalsed ressursid peres. • Abielu ja laste elu reguleerivad seadused. 	<p>vajaduste ja väärtustega arvestamiseks ning vastastikuseks toetuseks ja abiks;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab pereliikmete rollide ja rollinõuete kokkuleppelisust ja paindlikkust ning nende mõju peresuhetele; • demonstreerib õpituatsioonis tõhusaid lahkhelide lahendamise viise peres; • kirjeldab tegureid, mis mõjutavad pereliikmete füüsilist, emotsionaalset, sotsiaalset ja vaimset tervist ja tervislikku eluviisi, ning selgitab võimalusi neid säilitada ja parandada; • teab, kuidas sõltuvus erinevatest ainetest või tegevustest mõjutab peresuhteid, ning • selgitab kaassõltuvuse olemust; • oskab seada tervise edendamise seonduvaid eesmärke nii enda, perekonna kui ka kogukonna tasandil; • teadvustab lahkuminekku ja lahutuse põhjusi ning tagajärgi; • teadvustab leina olemust ning leinast ülesaamise võimalusi; • väärtustab perekondlike suhete säilimist ja perekonda. <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ioskab kavandada pere eelarvet ning mõistab iga pereliikme õigust oma ajale, ruumile ja materiaalsetele kulutustele, arvestades teisi; • teab põhilisi pereelu ja laste elu reguleerivad seadusi.
--	---	--

ENESEARENDA MISE KURSUSE AINEKAVA

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 2 tundi nädalas / 70 tundi õppeaastas

Aine sisu:

Suur osa aine sisust tugineb õpilaste soovidele ja huvidele.

Sotsiaalsete, emotsionaalsete ja enesekohaste kompetentside ja suhtlemisoskuste arendamine. Isikuomadused ja eneserefleksioon. Eneseväljenduse ja loovuse osa sotsiaalsete oskuste arendamisel. Suhtlemise osa oskuste arendamine: aktiivne kuulamine, küsimuste esitamine, ümbersõnastamine, peegeldamine, kehtestamine, tagasiside küsimine, andmine ja saamine. Suhtlemise osa oskuste kasutamine tagasiside andmisel, saamisel ja küsimisel. Paaristööd, rühmatööd. Harjutused (sh emotsioonide kaardistamine).

Kursuse käigus arutatakse eneseväljenduse ja loovuse osa üle sotsiaalsete oskuste arendamisel. Oluline kursuse teema puudutab kultuurikeskkonna märke ja nende tähendusi. Kultuurikeskkonnaga seoses käsitletakse kursusel väärtuste teemat, eetika, moraali ja vaimsusega seonduvat. Uuritakse RaM Kooli väärtusi ja kultuuriruumi ning selle väljendusi.

Õpistiilide, infosalvestus ja motivatsioon (sisemine ja väline) osas vaadeldakse motivatsiooni tõstmise võimalusi (õppimist toetav tagasiside, kaaslastelt õppimine jne). Huvi ja andekus, selle arendamine ja väljendamine.

Esinemise ja õpetamise oskused on enesejuhtimise ja väljendamise praktikumis, seminarides kesksel kohal. Seminarides teevad õpilased ettekandeid ja saavad kuulajatelt kriitilist tagasisidet.

Aine lõpueksamiks on projekt Autoriõhtu, kus õpilased valivad endale sobiva formaadi ja esitavad oma loovtööd õpetajatele ja lapsevanematele lavastatud õhtul. Eesmärgiks on saada kogemus meeskonna loomisel, enesejuhtimisel, võtta vastutust ja teha koostööd ühise eesmärgi nimel.

Autoriõhtu kavandavad ja viivad läbi kaks lõpuklassi, kes otsustavad kõigi sisuliste ja korralduslike küsimuste üle. Autoriõhtu võimaldab saada ülevaate abiturientide huvidest, andekustest ja kultuuriruumist.

TEEMAD	ÕPPESISU	LÕIMING / PROJEKTID / HUVIPÕHINE ÕPE*
<p>Sotsiaalsed, emotsionaalsed ja enesekohased kompetentsid, suhtlemisoskused. Isikuomadused.</p> <p>Eneseväljenduse ja loovuse osa sotsiaalsete oskuste arendamisel.</p> <p>Kultuurikeskkonna märgid. Väärtused: eetika, moraal, vaimsus. Kooli väärtused ja kultuuriruum. Suhtlemise formaadid koolis. Väärikus, autonoomia ja vastutus. Inimene kui väärtus. Hoolimine. Märkamine.</p> <p>Õpistiilid, infosalvestus ja motivatsioon (sisemine ja väline). Motivatsiooni tõstmise võimalused (õppimist toetav tagasiside, kaaslastelt õppimine jne).</p>	<p>Eneserefleksioon. Aktiivne kuulamine, küsimine, ümbersõnastamine peegeldamine, kehtestamine, tagasiside küsimine, andmine ja saamine.</p> <p>Suhtlemiste osaoskuste kasutamine tagasiside andmisel, saamisel ja küsimisel. Paaristööd, rühmatööd. Harjutused (sh emotsioonide kaardistamine)</p> <p>Loovtööde reflekteerimine ja tagasisidestamine. Inimese kui looja autonoomia.</p> <p>Iseseisvad tegevused. Paaris- ja rühmatööd. Diskussioonid.</p> <p>Iseseisev töö. Küsimustikud. Positiivne psühholoogia ja dialoog.</p> <p>Ettekanded ja nende tagasisidestamine.</p> <p>Loovtööde formaadi leidmine ja teostamine. Vajaliku arendusmeeskonna loomine.</p>	<p>Käsitlevate teemade üle arutamine ja õppekava ühine koostamine vastavalt õpilaste huvile ja vajadustele.</p> <p>Õppekäik koolis. Film kultuurikeskkonna märkidest.</p> <p>Seminar: individuaalne ja paaristöö.</p>

<p>Esinemise ja õpetamise oskused. Ärevusega toime tulemine, toetav kuulamine.</p> <p>Huvi ja andekus, selle arendamine ja väljendamine.</p> <p>Tagasiside kursusele, oma arengule ja oskustele. Tagasiside kaaslastele. Autoriõhtu ja kogu kursuse vältel kogetu põhjal.</p>	<p>Meeskonnatöö, enesejuhtimine, võim ja allumine, vastutus, koostöö.</p>	<p>Aine lõpueksam: projekt - Autoriõhtu. Õhtu iseseisev kavandamine, formaadi seadmine, kommuniqueerimine, läbiviimine, toetlustamine, juhtimine, arveldamine jne. Oma loovtöö esitamine.</p> <p>Lapsevanemate tagasiside Autoriõhtule.</p>
---	---	---

* õpetajate endi välja pakutud reaalsed tegevused

GEOGRAAFIA AINEKAVA PÕHIKOOLIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Geograafia on integreeritud õppeaine, mis kuulub nii loodus- (loodusgeograafia) kui ka sotsiaalteaduste (inimgeograafia) hulka. Geograafia õppimisel areneb õpilaste loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane kirjaoskus. Geograafiat õppides tuginetakse loodusõpetuses omandatud teadmiste, oskuste ja hoiakutele ning tehakse tihedat koostööd matemaatika, füüsika, bioloogia, keemia, ajaloo ja ühiskonnaõpetusega. Geograafiat õppides kujuneb arusaam Maast kui tervikust, keskkonna ja inimtegevuse vastastikusest mõjust. Olulisel kohal on igapäevaelu probleemide lahendamise ja põhjendatud otsuste tegemise oskused, mis aitavad toime tulla kiiresti muutuv ühiskonnas. Geograafias ning teistes loodus- ja sotsiaalainetes omandatud teadmised, oskused ja hoiakud on aluseks sisemiselt motiveeritud elukestvatele õppele.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega nii huvitegevuseks kui ka puhkuseks;
- 3) võimaldatakse nii individuaal- kui ka ühisõpet (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd, õppekäigud, praktilised tööd, töö arvutipõhiste õpikeskkondadega ning veebimaterjalide ja teiste teabeallikatega), mis toetavad õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: looduskeskkond, arvutiklass, kooliümborus, muuseumid, näitused, ettevõtted jne;
- 7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: rollimängud, arutelud, väitlused, projektõpe, õpimapi ja uurimistöö koostamine, praktilised ja uurimuslikud tööd (nt loodusobjektide ja protsesside vaatlemine ning analüüs, protsesse ja objekte mõjutavate tegurite mõju selgitamine, komplekssete probleemide lahendamine) jne.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Väärtuspädevus- õpilaste positiivne, säästev ja jätkusuutlik hoiak keskkonna suhtes.

Sotsiaalne pädevus- rühmas tehtavad praktilised tööd, kus on vaja aidata kaasõpilasi ning arvestada nendega ja nende arvamusega. Keskkonnateemade õppimisel on probleemidele lahendusi otsides võimalik korraldada väitlusi, milles arvestatakse lisaks teaduslikele ka seadusandlike, majanduslike ning eetilisi-moraalseid aspekte.

Enesemääratluspädevus- õpiülesanded, kus õpilasi suunatakse analüüsima oma nõrku ja tugevaid külgi loodusteaduste õppimisel. Tähtis on näidata õpilastele

nende positiivset arengut, stimuleerida nende usku oma võimetusse ja suurendada enesekindlust õppimisel.

Õpipädevus- õpilane mõistab, et õpitut saab rakendada igapäevaelus ja edaspidistes õpingutes ning tulevases kutsetöös. Geograafia õppimine toetab õpipädevuse kujunemist mitmekesiste õpitegevuste kaudu. Edukas edasijõudmine eeldab süstemaatilist õppimist. Tähtis on aidata õpilasel aru saada talle sobivast õpistiilist.

Suhtluspädevus- geograafiaalaste tekstide analüüs ja tõlgendus ning lihtsa geograafiaalase teksti koostamine. Geograafiaalastes tekstides kasutatakse teadusmõisteid, objekte kirjeldatakse füüsikaliste suuruste ja nende mõõtühikute abil. Tähtis on vastaval tasemel füüsika- ja keemiakeele märkide, nende semantika ja keele reeglite omandamine. Uurimuslike ülesannete ja probleemide lahendamise tulemuste kirjalikul ja suulisel esitamisel hindavad nii õpetaja kui kaasõpilased keelekasutuse korrektsust. Areneb õpilase esinemise ja oma arvamuse esitamise julgus, samuti tolerantus erinevate seisukohtade suhtes. Matemaatikapädevus areneb geograafia õppimisel seoses jooniste, diagrammide, tabelite jms andmete lugemise ja tõlgendamisega, samuti andmete põhjal jooniste, graafikute, tabelite jms koostamise ja esitamisega ning mõõtmise ja mõõtühikute kasutamisega.

Ettevõtlikkuspädevus- seda toetavad uurimused ja projektõpe. Uurimuslik õpe on suunatud sellele, et õpilased õpiksid probleeme nägema, püstitama eesmärke nende lahendamiseks, leidma iseseisvalt lahendusi ning paindlikult reageerima ideede teostamisel ilmnunud piiratud võimalustele. Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustavad ka geograafias õpitavad majandusteemad.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Põhikooli geograafiaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb huvi geograafia ning teiste loodus- ja sotsiaalteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonna arengus;
- 2) on omandanud ülevaate looduses ja ühiskonnas toimuvatest nähtustest ning protsessidest, nende ruumilisest paiknemisest ja vastastikustest seostest;
- 3) väärtustab nii kodukoha, Eesti kui ka teiste maade looduslikku ja kultuurilist mitmekesisust;
- 4) mõistab inimtegevuse sõltumist Maa piiratud ressursidest ja inimtegevuse tagajärgi keskkonnale; suhtub vastutustundlikult keskkonda, järgides säästva arengu põhimõtteid;
- 5) rakendab loodusteaduslikku meetodit probleeme lahendades, planeerib ja teeb uurimistöid, vaatlusi ja mõõdistamisi ning tõlgendab ja esitab saadud tulemusi;
- 6) kasutab teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat geograafiainfot ning loeb ja mõtestab lihtsat loodusteaduslikku teksti;
- 7) on omandanud ülevaate geograafiaga seotud elukutsetest ning mõistab geograafiateadmiste ja -oskuste vajalikkust erinevates töövaldkondades;
- 8) mõistab loodusteaduste- ja tehnoloogiaalase kirjaoskuse olulisust igapäevaelus, on loov ning motiveeritud elukestvaks õppeks.

PÕHIKOOLI KOOLIASTME ÕPITULEMUSED

Põhikooli lõpetaja:

- 1) huvitub looduses ja ühiskonnas toimuvatest nähtustest ja protsessidest ning saab aru loodus- ja sotsiaalteaduste tähtsusest ühiskonna arengus;
- 2) on omandanud ülevaate looduse ja ühiskonna olulisematest nähtustest ja protsessidest ning saab aru nende ruumilisest paiknemisest ja vastastikutest seostest;
- 3) suhtub vastutustundlikult elukeskkonda, väärtustades nii kodukoha, Eesti kui ka teiste maade loodust ja kultuuri ning säästva arengu põhimõtteid;
- 4) kasutab geograafiateadmisi ja loodusteaduslikku meetodit probleeme lahendades;
- 5) kasutab teabeallikaid geograafiainfo leidmiseks, analüüsib, sünteesib ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat teavet ning rakendab seda looduses ja ühiskonnas toimuvate protsesside selgitamisel, nähtuste ja objektide kirjeldamisel ning probleemide lahendamisel;
- 6) on omandanud ülevaate geograafiaga seotud elukutsetest, hindab geograafias omandatud teadmisi ja oskusi karjääri planeerides ning on motiveeritud elukestvaks õppeks.

GEOGRAAFIA AINEKAVA 7 KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Näidete toomine ja arutelud õpitava rakendusest igapäevaelus ning geograafiaga seotud elukutsete tundmaõppimine.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Kõikidel loodusainetel, sh geograafial, on kandev roll keskkonnas toimivate protsesside käsitlemisel.

Integreeriva õppeainena lisandub geograafia õppimisel ka keskkonnas ja ühiskonnas toimivate protsesside seoste tundmaõppimine ning inimtegevuse tagajärgede prognoosimine ja negatiivsete mõjude ennetamise võimaluste analüüsimine.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kodanikualgatuse ja ettevõtlikkuse arendamine toimub koos ettevõtlikkuspädevuse arendamisega mitmesuguste probleemide määratlemisel, lahendusstrateegiate leidmisel ja lahendamisel. Kodanikualgatus toetavad ka aktiivsed õppemeetodid, nt väitlused, rollimängud ja projektõpe. Geograafia toetab seda läbivat teemat eelkõige keskkonnateemade õpetamise kaudu. Kodanikuõiguste ja -kohustuste tunnetamine seostub keskkonnaküsimustega.

Teabekeskond. See läbiv teema leiab geograafia õppimisel käsitlemist eelkõige seoses teabeallikatest info kogumisega ning selle kriitilise hindamise ja kasutamisega.

Tehnoloogia ja innovatsioon rakendub geograafia õppimisel IKT rakendamise kaudu aineõpetuses, sh uurimuste tegemiseks.

Tervis ja ohutus. Geograafia õppimine aitab mõista keskkonna ja tervise vahelisi seoseid, näiteks õhu saastumise ja puhta magevee puudusega seotud probleemid, ilmastikuolud ja liiklusohutus (udu, libedus, nõlvad, kaardilugemisoskus), toiduainetööstuse teemade raames räägitakse tervislikust toidust. Liikumisvõimaluste laienemise tõttu globaliseeruv maailmas muutuvad üha tähtsamaks ohutust tagavad käitumisjuhised erinevates loodus- ja kultuurikeskkondades, näiteks kõrbetes ja mägedes, maavärinate- ja vulkaaniohtlikes piirkondades, islamimaades, malaaria, kollapalaviku jt ohtlike haiguste levikualadel jne.

Väärtused ja kõlblus. Geograafiat õppides kujunevad keskkonda ja jätkusuutlikku arengut väärtustavad hoiakud.

Kultuuriline identiteet. Rahvastikuteemasid õppides saavad õpilased ülevaate maailma kultuurilisest mitmekesisusest ning neil kujuneb tolerantsus erinevate kultuuride ja tavade suhtes.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Kaardiõpetus	<p>Maa kuju ja suurus. Kaartide mitmekesisus ja otstarve. Üldgeograafilised ja temaatilised kaardid, sh maailma ja Euroopa poliitiline kaart. Trüki- ja arvutikaardid, sh interaktiivsed kaardid. Mõõtkava, vahemaade mõõtmine looduses ja kaardil. Suundade määramine looduses ja kaardil. Asukoht ja selle määramine, geograafilised koordinaadid. Ajavööndid.</p> <p>Põhimõisted: plaan, kaart, üldgeograafiline ja teemakaart, arvutikaart, interaktiivne kaart, satelliidifoto, aerofoto, asimuut, leppemärgid, mõõtkava, suure- ja väikesemõõtkavaline kaart, kaardi üldistamine, poolus, paralleel, ekvaator, meridiaan, algmeridiaan, geograafiline laius, geograafiline pikkus, geograafilised koordinaadid, kaardivõrk, ajavöönd, maailmaeg,</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) leiab vajaliku kaardi teatmeteostest või internetist ning kasutab atlase kohanimede registrit; 2) määrab suundi kaardil kaardivõrgu ja looduses kompassi järgi; 3) mõõdab vahemaid kaardil erinevalt esitatud mõõtkava kasutades ning looduses sammupaari abil; 4) määrab etteantud koha geograafilised koordinaadid ja leiab koordinaatide järgi asukoha; 5) määrab ajavööndite kaardi abil kellaaja erinevuse maakera eri kohtades; 6) koostab lihtsa plaani etteantud kohast; 7) kasutab trüki- ja arvutikaarte, tabeleid, graafikuid, diagramme, jooniseid, pilte ja tekste, et leida infot, kirjeldada protsesse ja nähtusi, leida nendevahelisi seoseid ning teha järeldusi.

	vööndiaeg, kohalik päikeseaeg, kuupäevaraja.	
Geoloogia	<p>Maa siseehitus. Laamad ja laamade liikumine. Maavärinad. Vulkaaniline tegevus. Inimeste elu ja majandustegevus seismilistes ning vulkaanilistes piirkondades. Kivimid ja nende teke.</p> <p>Põhimõisted: maakoor, vahevöö, tuum, mandriline ja ookeaniline maakoor, laam, kurrutus, magma, vulkaan, magmakolle, vulkaani lõõr, kraater, laava, tegutsev ja kustunud vulkaan, kuumaveeallikas, geiser, maavärin, murrang, seismilised lained, epitsenter, fookus, tsunami, murenemine, murendmaterjal, sete, settekivim, tardkivim, paljand, kivistis ehk fossiil.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab jooniste abil Maa siseehitust ja toob näiteid selle uurimise võimalustest; 2) iseloomustab etteantud jooniste ja kaartide järgi laamade liikumist ning laamade servaaladel esinevaid geoloogilisi protsesse: vulkanismi, maavärinaid, pinnavormide ja kivimite teket ning muutumist; 3) teab maavärinate ja vulkaanipursete tekkepõhjust, näitab kaardil nende peamisi esinemispiirkondi, toob näiteid tagajärgede kohta ning oskab võimaliku ohu puhul käituda; 4) toob näiteid inimeste elu ja majandustegevuse kohta seismilistes ning vulkaanilistes piirkondades; 5) selgitab kivimite murenemist, murendmaterjali ärakannet ja settimist ning sette- ja tardkivimite teket; 6) iseloomustab ja tunneb nii looduses kui ka pildil liiva, kruusa, savi, moreeni, graniiti, liivakivi, lubjakivi, põlevkivi ja kivisütt ning toob näiteid nende kasutamise kohta; 7) mõistab geoloogiliste uuringute vajalikkust ja omab ettekujutust geoloogide tööst.
Pinnamood	<p>Pinnavormid ja pinnamood. Pinnamoe kujutamine kaartidel. Mäestikud ja mägismaad. Inimese elu ja majandustegevus mägise pinnamoega aladel. Tasandikud. Inimese elu ja majandustegevus tasase pinnamoega aladel. Maailmamere põhjareljeef. Pinnamoe ja pinnavormide muutumine aja jooksul.</p> <p>Põhimõisted: pinnamood ehk reljeef, samakõrgusjoon ehk horisontaal, absoluutne</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) on omandanud ülevaate maailma mägise ja tasase reljeefiga piirkondadest, nimetab ning leiab kaardil mäestikud, mägismaad, kõrgemad tipud ja tasandikud (kiltmaad, lauskmaad, madalikud, alamikud); 2) iseloomustab suuremõotkavalise kaardi järgi pinnavorme ja pinnamoodi; 3) iseloomustab piltide, jooniste ja kaardi järgi etteantud koha pinnamoodi ning pinnavorme;

	kõrgus, suhteline kõrgus, profiiljoon, pinnavorm, mägi, mäeahelik, mäestik, mägismaa, tasandik, kiltmaa, madalik, alamik, mandrilava, mandrinõlv, ookeani keskmäestik, süvik, erosioon, uhtorg.	4) kirjeldab joonise ja kaardi järgi maailmamere põhjareljeefi ning seostab ookeani keskaheliku ja süvikute paiknemise laamade liikumisega; 5) toob näiteid pinnavormide ja pinnamoe muutumisest erinevate tegurite (murenemise, tuule, vee, inimtegevuse) toimel; 6) toob näiteid inimeste elu ja majandustegevuse kohta mägistel ja tasastel aladel, mägedes liikumisega kaasnevatest riskidest ning nende vältimise võimalustest.
Rahvastik	Riigid maailma kaardil. Erinevad rassid ja rahvad. Rahvastiku paiknemine ja tihedus. Maailma rahvaarv ja selle muutumine. Linnastumine. Põhimõisted: riik, poliitiline kaart, geograafiline asend, rahvastik, rass, rahvastiku tihedus, linnastumine, linn, linnastu.	Õpilane: 1) iseloomustab etteantud riigi geograafilist asendit; 2) nimetab ja näitab maailmakaardil suuremaid riike ning linnu; 3) toob näiteid rahvaste kultuurilise mitmekesisuse kohta ning väärtustab eri rahvaste keelt ja traditsioone; 4) leiab kaardilt ja nimetab maailma tihedamalt ja hõredamalt asustatud alad ning iseloomustab rahvastiku paiknemist etteantud riigis; 5) iseloomustab kaardi ja jooniste järgi maailma või mõne piirkonna rahvaarvu muutumist; 6) kirjeldab linnastumist, toob näiteid linnastumise põhjuste ja linnastumisega kaasnevate probleemide kohta.

GEOGRAAFIA AINEKAVA 8 KLASS

Õppeainet õpitakse 5 perioodil 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Näidete toomine ja arutelud õpitava rakendusest igapäevaelus ning geograafiaga seotud elukutsete tundmaõppimine.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Kõikidel loodusainetel, sh geograafial, on kandev roll keskkonnas toimivate protsesside käsitlemisel. Integreeriva õppeainena lisandub geograafia õppimisel ka keskkonnas ja ühiskonnas toimivate protsesside seoste tundmaõppimine ning inimtegevuse tagajärgede prognoosimine ja negatiivsete mõjude ennetamise võimaluste analüüsimine.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kodanikualgatuse ja ettevõtlikkuse arendamine toimub koos ettevõtlikkuspädevuse arendamisega mitmesuguste probleemide määratlemisel, lahendusstrateegiatega leidmisel ja lahendamisel. Kodanikualgatus toetavad ka aktiivsed õppemeetodid, nt väitlused, rollimängud ja projektõpe. Geograafia toetab seda läbivat teemat eelkõige keskkonnateemade õpetamise kaudu. Kodanikuõiguste ja -kohustuste tunnetamine seostub keskkonnaküsimustega.

Teabekeskond. See läbiv teema leiab geograafia õppimisel käsitlemist eelkõige seoses teabeallikatest info kogumisega ning selle kriitilise hindamise ja kasutamisega.

Tehnoloogia ja innovatsioon rakendub geograafia õppimisel IKT rakendamise kaudu aineõpetuses, sh uurimuste tegemiseks.

Tervis ja ohutus. Geograafia õppimine aitab mõista keskkonna ja tervise vahelisi seoseid, näiteks õhu saastumise ja puhta magevee puudusega seotud probleemid, ilmastikuolud ja liiklusohutus (udu, libedus, nõlvad, kaardilugemisoskus), toiduainetööstuse teemade raames räägitakse tervislikust toidust. Liikumisvõimaluste laienemise tõttu globaliseeruv maailmas muutuvad üha tähtsamaks ohutust tagavad käitumisjuhised erinevates loodus- ja kultuurikeskkondades, näiteks kõrbetes ja mägedes, maavärinate- ja vulkaaniohtlikes piirkondades, islamimaades, malaaria, kollapalaviku jt ohtlike haiguste levikualadel jne.

Väärtused ja kõlblus. Geograafiat õppides kujunevad keskkonda ja jätkusuutlikku arengut väärtustavad hoiakud.

Kultuuriline identiteet. Rahvastikuteemasid õppides saavad õpilased ülevaate maailma kultuurilisest mitmekesisusest ning neil kujuneb tolerantsus erinevate kultuuride ja tavade suhtes.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Kliima	Ilm ja kliima. Kliimadiagrammid ja kliimakaardid. Kliimat kujundavad tegurid. Päikesekiirguse jaotumine Maal. Aastaaegade kujunemine. Temperatuuri ja õhurõhu seos. Üldine õhuringlus. Ookeanide, merede ja pinnamoe mõju kliimale. Kliimavõõtmel. Ilma ja kliima mõju inimtegevusele. Põhimõisted: ilm, kliima, ilmakaart, kliimakaart,	Õpilane: 1) teab, mis näitajatega iseloomustatakse ilma ja kliimat; 2) leiab teavet Eesti ja muu maailma ilmaolude kohta ning teeb selle põhjal praktilisi järeldusi oma tegevust ja riietust planeerides; 3) selgitab päikesekiirguse jaotumist Maal ning teab aastaaegade vaheldumise põhjusi; 4) iseloomustab joonise järgi üldist õhuringlust; 5) selgitab ookeanide, merede ja pinnamoe mõju kliimale;

	<p>kliimadiagramm, kuu ja aasta keskmine temperatuur, päikesekiirgus, õhumass, passaadid, mandriline ja mereline kliima, briisid, lumepiir, tuulepealne ja tuulealune nõlv, kliimavööde.</p>	<p>6) leiab kliimavöötmete kaardil põhi- ja vahekliimavöötmed ning viib tüüpilise kliimadiagrammi kokku vastava kliimavöötmega;</p> <p>7) iseloomustab ja võrdleb temaatiliste kaartide ja kliimadiagrammide järgi etteantud kohtade kliimat ning selgitab erinevuste põhjusi;</p> <p>8) toob näiteid ilma ja kliima mõjust inimtegevusele.</p>
Veestik	<p>Veeressursside jaotumine Maal. Veeringe. Maailmameri ja selle osad. Temperatuur, soolsus ja jääolud maailmamere eri osades. Mägi- ja tasandikujõed, vooluvee mõju pinnamoe kujunemisele.</p> <p>Jõgede veerežiim, üleujutused. Järved ja veehoidlad. Veekogude kasutamine ja kaitse.</p> <p>Põhimõisted: veeringe, maailmameri, ookean, laht, väin, sisemeri, ääremeri, vee soolsus, lang, voolukiirus, pörke- ja laugveer, soot, jõeorg, sälk-, lamm- ja kanjonorg, delta, kõrgvesi, madalvesi, üleujutus, soolajärv.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) seostab etteantud piirkonna veekogude arvukuse ja veetaseme muutused kliimaga;</p> <p>2) iseloomustab ja võrdleb teabeallikate järgi meresid, sh Läänemerd, ning toob esile erinevuste põhjused;</p> <p>3) iseloomustab ja võrdleb jooniste, fotode, sh satelliidifotode ja kaartide põhjal jõgesid ning vee kulutatavat, edasikandvat ja kuhjavat tegevust erinevatel lõikudel;</p> <p>4) põhjendab teabeallikate, sh kliimadiagrammide abil veetaseme muutumist jões;</p> <p>5) iseloomustab teabeallikate põhjal järvi ja veehoidlad ning nende kasutamist;</p> <p>6) iseloomustab veeringet, selgitab vee ja veekogude tähtsust looduses ja inimtegevusele ning toob näiteid vee kasutamise ja kaitse vajaduse kohta.</p>
Loodusvööndid	<p>Looduskomponentide (kliima, muldade, taimkatte, loomastiku, veestiku, pinnamoe) vastastikused seosed. Loodusvööndid ja nende paiknemise seaduspärasused. Jäävöönd. Tundra. Parasvöötme okas- ja lehtmets. Parasvöötme rohtla. Vahemereline põõsastik ja mets. Kõrb. Savann. Ekvatoriaalne vihmamets.</p> <p>Kõrgusvööndilisus erinevates mäestikes.</p> <p>Inimtegevus ja keskkonnaprobleemid erinevates</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) tunneb joonistel ja piltidel ära loodusvööndid ning iseloomustab kaardi järgi nende paiknemist;</p> <p>2) iseloomustab loodusvööndite kliimat, veestikku, mullatekke tingimusi, tüüpilisi taimi ja loomi ning analüüsib nendevahelisi seoseid;</p> <p>3) tunneb ära loodusvööndite tüüpilised kliimadiagrammid ning joonistel ja piltidel maastiku, taimed, loomad ja mullad;</p>

	loodusvööndites ning mäestikes. Põhimõisted: loodusvöönd, põhja- ja lõunapööriloon, seniit, põhja- ja lõunapolaarjoon, polaaröö ja -päev, igikelts, taiga, stepp, preeria, oaas, kõrbestumine, leet-, must- ja punamuld, erosioon, bioloogiline mitmekesisus, põlisrahvas, kõrgusvööndilisus, kõrgmäestik, metsapiir, mandri- ja mägiliustik, Arktika, Antarktika.	4) teab kõrgusvööndilisuse tekkepõhjusi ning võrdleb kõrgusvööndilisust eri mäestikes; 5) selgitab liustike tekkepõhjusi ning iseloomustab nende paiknemist ja tähtsust; 6) toob näiteid looduse ja inimtegevuse vastasmõju kohta erinevates loodusvööndites ja mäestikes; 7) iseloomustab ja võrdleb teabeallikate põhjal etteantud piirkondi: geograafilist asendit, pinnamoodi, kliimat, veestikku, mullastikku, taimestikku, maakasutust, loodusvarasid, rahvastikku, asustust, teedevõrku ja majandust ning analüüsib nendevahelisi seoseid.
--	--	--

GEOGRAAFIA AINEKAVA 9 KLASS

Õppeainet õpitakse 2 perioodil 5 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Näidete toomine ja arutelud õpitava rakendusest igapäevaelus ning geograafiaga seotud elukutsete tundmaõppimine.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Kõikidel loodusainetel, sh geograafial, on kandev roll keskkonnas toimivate protsesside käsitlemisel.

Integreeriva õppeainena lisandub geograafia õppimisel ka keskkonnas ja ühiskonnas toimivate protsesside seoste tundmaõppimine ning

inimtegevuse tagajärgede prognoosimine ja negatiivsete mõjude ennetamise võimaluste analüüsimine.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kodanikualgatuse ja ettevõtlikkuse arendamine toimub koos ettevõtlikkuspädevuse arendamisega mitmesuguste probleemide määratlemisel, lahendusstrateegiate leidmisel ja lahendamisel. Kodanikualgatust toetavad ka aktiivsed õppemeetodid, nt väitlused, rollimängud ja projektõpe. Geograafia toetab seda läbivat teemat eelkõige keskkonnateemade õpetamise kaudu. Kodanikuõiguste ja -kohustuste tunnetamine seostub keskkonnaküsimustega.

Teabekeskond. See läbiv teema leiab geograafia õppimisel käsitlemist eelkõige seoses teabeallikatest info kogumisega ning selle kriitilise hindamise ja kasutamisega.

Tehnoloogia ja innovatsioon rakendub geograafia õppimisel IKT rakendamise kaudu aineõpetuses, sh uurimuste tegemiseks.

Tervis ja ohutus. Geograafia õppimine aitab mõista keskkonna ja tervise vahelisi seoseid, näiteks õhu saastumise ja puhta magevee puudusega seotud probleemid, ilmastikuolud ja liiklusohutus (udu, libedus, nõlvad, kaardilugemisoskus), toiduainetööstuse teemade raames räägitakse tervislikust toidust. Liikumisvõimaluste laienemise tõttu globaliseeruv maailmas muutuvad üha tähtsamaks ohutust tagavad käitumisjuhised erinevates loodus- ja kultuurikeskkondades, näiteks kõrbetes ja mägedes, maavärinate- ja vulkaaniotlikes piirkondades, islamimaades, malaaria, kollapalaviku jt ohtlike haiguste levikualadel jne.

Väärtused ja kõlblus. Geograafiat õppides kujunevad keskkonda ja jätkusuutlikku arengut väärtustavad hoiakud.

Kultuuriline identiteet. Rahvastikuteemasid õppides saavad õpilased ülevaate maailma kultuurilisest mitmekesisusest ning neil kujuneb tolerantsus erinevate kultuuride ja tavade suhtes.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Euroopa ja Eesti geograafiline asend, pinnamood ning geoloogia	Euroopa ja Eesti asend, suurus ning piirid. Euroopa pinnamood. Pinnamoe seos geoloogilise ehitusega. Eesti pinnamood. Eesti geoloogiline ehitus ja maavarad. Mandrijää tegevus Euroopa, sh Eesti pinnamoe kujunemises. Põhimõisted: loodusgeograafiline ja majandusgeograafiline asend, Eesti põhikaart, maastik, kõrg- ja madalmäestik, lausmaa, kurdmäestik, noor ja vana mäestik, platvorm, kilp, geokronoloogiline skaala, kõrgustik, madalik, lavamaa, aluspõhi, pinnakate, mandrijää, moreen, moreenküngas, voor, moreentasandik.	Õpilane: 1) iseloomustab etteantud Euroopa riigi, sh Eesti geograafilist asendit; 2) iseloomustab ja võrdleb kaardi järgi etteantud piirkonna, sh Eesti pinnavorme ja pinnamoodi; 3) seostab Euroopa suuremaid pinnavorme geoloogilise ehitusega; 4) iseloomustab jooniste, temaatiliste kaartide ning geokronoloogilise skaala järgi Eesti geoloogilist ehitust; 5) iseloomustab kaardi järgi maavarade paiknemist Euroopas, sh Eestis; 6) iseloomustab mandrijää tegevust pinnamoe kujundajana Euroopas, sh Eestis; 7) nimetab ning leiab Euroopa ja Eesti kaardil mäestikud,

		kõrgustikud, kõrgemad tipud, tasandikud: lauskmaad, lavamaad, madalikud, alamikud.
Euroopa ja Eesti kliima	<p>Euroopa, sh Eesti kliimat kujundavad tegurid. Regionaalsed kliimaerinevused Euroopas. Eesti kliima. Euroopa ilmakaart. Kliimamuutuste võimalikud tagajärjed Euroopas.</p> <p>Põhimõisted: samatemperatuurijoon ehk isotherm, õhurõhk, hoovus, läänetuuled, kõrg- ja madalrõhuala, soe ja külm front, tsüklon, antitsüklon.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) iseloomustab Euroopa, sh Eesti kliima regionaalseid erinevusi ja selgitab kliimat kujundavate tegurite mõju etteantud koha kliimale; 2) iseloomustab ilmakaardi järgi etteantud koha ilma (õhurõhk, kõrg- või madalrõhuala, soe ja külm front, sademed, tuuled); 3) mõistab kliimamuutuste uurimise olulisust ja toob näiteid tänapäevaste uurimisvõimaluste kohta; 4) toob näiteid kliimamuutuste võimalike tagajärgede kohta.
Euroopa ja Eesti veestik	<p>Läänemere eripära ja selle põhjused. Läänemeri kui piiriveekogu, selle majanduslik kasutamine ja keskkonnaprobleemid. Läänemere eriilmelised rannikud. Põhjavee kujunemine ja liikumine. Põhjaveega seotud probleemid Eestis. Sood Euroopas, sh Eestis.</p> <p>Põhimõisted: valgla, veelahe, riimvesi, pankrannik, laidrannik, skäärrannik, luide, maasäär, rannavall, põhjavesi, veega küllastunud ja küllastamata kihid, põhjavee tase, vett läbilaskvad ning vett pidavad kivimid ja setted.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) iseloomustab Läänemere eripära ja keskkonnaprobleeme ning toob näiteid nende lahendamise võimaluste kohta; 2) kirjeldab ja võrdleb eriilmelisi Läänemere rannikulõike: pank-, laid- ja skäärrannikut; 3) selgitab põhjavee kujunemist ja liikumist, põhjavee kasutamist kodukohas ning põhjaveega seotud probleeme Eestis; 4) teab soode levikut Euroopas, sh Eestis, ning selgitab soode ökoloogilist ja majanduslikku tähtsust; 5) iseloomustab Euroopa, sh Eesti rannajoont ja veestikku, nimetab ning näitab Euroopa ja Eesti kaardil suuremaid lahtesid, väinu, saari, poolsaari, järvi, jõgesid.
Euroopa ja Eesti rahvastik	<p>Euroopa, sh Eesti rahvaarv ja selle muutumine. Sündimuse, suremuse ja loomuliku iibe erinevused Euroopa riikides. Rahvastiku soolis-vanuseline koosseis ja rahvastiku vananemisega kaasnevad probleemid. Ränded ja nende põhjused. Eesti rahvuslik koosseis ja selle</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) leiab teabeallikatest infot riikide rahvastiku kohta, toob näiteid rahvastiku uurimise ja selle olulisuse kohta; 2) analüüsib teabeallikate järgi Euroopa või mõne piirkonna, sh Eesti rahvaarvu, selle muutumist; 3) iseloomustab ja analüüsib teabeallikate, sh

	<p>kujunemine. Rahvuslik mitmekesisus Euroopas. Põhimõisted: rahvaloendus, rahvastikuregister, sündimus, suremus, loomulik iive, rahvastikupüramiid, rahvastiku vananemine, ränne ehk migratsioon, sisseränne, väljaränne, vabatahtlik ränne, sundränne, pagulased, rahvuslik koosseis.</p>	<p>rahvastikupüramiidi järgi etteantud riigi, sh Eesti rahvastikku ja selle muutumist; 4) toob näiteid rahvastiku vananemisega kaasnevatest probleemidest Euroopas, sh Eestis, ning nende lahendamise võimaluste kohta; 5) selgitab rännete põhjusi, toob konkreetseid näiteid Eestist ja mujalt Euroopast; 6) iseloomustab Eesti rahvuslikku koosseisu ning toob näiteid Euroopa kultuurilise mitmekesisuse kohta.</p>
<p>Euroopa ja Eesti asustus</p>	<p>Rahvastiku paiknemine Euroopas. Linnad ja maa-asulad. Linnastumise põhjused ja linnastumine Euroopas. Rahvastiku paiknemine Eestis. Eesti asulad. Linnastumisega kaasnevad majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnaprobleemid. Põhimõisted: linnastumine, linnastu, valglinnastumine.</p>	<p>Õpilane: 1) analüüsib kaardi järgi rahvastiku paiknemist Euroopas, sh Eestis; 2) analüüsib linnade tekke, asukoha ja arengu vahelisi seoseid Euroopa, sh Eesti näitel; 3) nimetab linnastumise põhjusi, toob näiteid linnastumisega kaasnevate probleemide kohta Euroopas, sh Eestis, ja nende lahendamise võimalustest; 4) võrdleb linna ja maa-asulaid ning analüüsib linna- ja maaelu erinevusi; 5) nimetab ja näitab kaardil Euroopa riike ja pealinna ning Eesti suuremaid linnu.</p>
<p>Euroopa ja Eesti majandus</p>	<p>Majandusressursid. Majanduse struktuur, uued ja vanad tööstusharud. Energiaallikad, nende kasutamise eelised ja puudused. Euroopa energiamajandus ja energiaprobleemid. Eesti energiamajandus. Põlevkivi kasutamine ja keskkonnaprobleemid. Euroopa peamised majanduspiirkonnad. Põhimõisted: majanduskaardid, majandusressursid, taastuvad ja taastumatud loodusvarad, kapital, tööjõud, tööjõu kvaliteet, esmasektor, tööstus, teenindus, energiamajandus,</p>	<p>Õpilane: 1) analüüsib loodusressursside, tööjõu, kapitali ja turgude mõju Eesti majandusele ning toob näiteid majanduse spetsialiseerumise kohta; 2) rühmitab majandustegevused esmasektori, tööstuse ja teeninduse vahel; 3) selgitab energiamajanduse tähtsust, toob näiteid energiaallikate ja energiatootmise mõju kohta keskkonnale; 4) analüüsib soojus-, tuuma- ja hüdroelektrijaama või tuulepargi kasutamise eeliseid ja puudusi elektrienergia</p>

	<p>energiaallikad: soojus-, tuuma-, hüdro-, tuule- ja päikeseenergia.</p>	<p>tootmisel; 5) analüüsib teabeallikate järgi Eesti energiamajandust; iseloomustab põlevkivi kasutamist energia tootmisel; 6) toob näiteid Euroopa, sh Eesti energiaprobleemide kohta; 7) teab energia säästmise võimalusi ning väärtustab säästlikku energia tarbimist; 8) toob näiteid Euroopa peamiste majanduspiirkondade kohta.</p>
<p>Euroopa ja Eesti põllukajandus ning toiduainetööstus</p>	<p>Põllumajanduse arengut mõjutavad looduslikud tegurid. Eri tüüpi põllumajandusettevõtted ja toiduainetööstus Euroopas. Eesti põllumajandus ja toiduainetööstus. Põllumajandusega seotud keskkonnaprobleemid. Põhimõisted: taimekasvatus ja loomakasvatus, maakasutus, haritav maa, looduslik rohumaa, taimekasvuperiood, looma- ja taimekasvatustalud, istandused.</p>	<p>Õpilane: 1) toob näiteid taime- ja loomakasvatuse kohta; 2) iseloomustab põllumajanduse arengueeldusi Eestis ja põhjendab spetsialiseerumist; 3) iseloomustab mulda kui ressursi; 4) toob näiteid eri tüüpi põllumajandusettevõtete kohta Euroopas, sh Eestis; 5) toob näiteid kodumaise toidukauba eeliste kohta ja väärtustab Eesti tooteid; 6) toob näiteid põllumajandusega seotud keskkonnaprobleemide ja nende lahendamise võimaluste kohta.</p>
<p>Euroopa ja Eesti teenindus</p>	<p>Teenindus ja selle jaotumine. Turism kui kiiresti arenev majandusharu. Turismi liigid. Euroopa peamised turismiressursid. Turismiga kaasnevad keskkonnaprobleemid. Eesti turismimajandus. Transpordi liigid, nende eelised ja puudused sõitjate ning erinevate kaupade veol. Euroopa peamised transpordikoridorid. Eesti transport. Põhimõisted: isiku- ja äriteenused, avaliku ja erasektori teenused, turism, transport, transiitveod.</p>	<p>Õpilane: 1) toob näiteid erinevate teenuste kohta; 2) iseloomustab ja analüüsib teabeallikate järgi etteantud Euroopa riigi, sh Eesti turismi arengueeldusi ja turismimajandust; 3) toob näiteid turismi positiivsete ja negatiivsete mõjude kohta riigi või piirkonna majandus ja sotsiaalelule ning looduskeskkonnale; 4) analüüsib transpordiliikide eeliseid ja puudusi reisijate ja erinevate kaupade veol; 5) toob näiteid Euroopa peamiste transpordikoridoride</p>

		<p>kohta;</p> <p>6) iseloomustab ja analüüsib teabeallikate järgi eri transpordiliikide osa Eesti-sisestes sõitjate ja kaubavedudes;</p> <p>7) toob näiteid transpordiga seotud keskkonnaprobleemide ja nende lahendamise võimaluste kohta ning väärtustab keskkonnasäästlikku transpordi kasutamist.</p>
--	--	---

GEOGRAAFIA AINEKAVA GÜMNAASIUMIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Geograafia kuulub integreeriva õppeainena nii loodus- kui ka sotsiaalteaduste valdkonda ning sellel on oluline osa õpilaste loodusteaduste- ja tehnoloogiaalase kirjaoskuse kujunemisel. Gümnaasiumi geograafia tugineb põhikoolis omandatud teadmistele, oskustele ja hoiakutele ning seostub tihedalt füüsikas, keemias, bioloogias, matemaatikas, ajaloo, ühiskonna- ja majandusõpetuses õpitavaga. Geograafias ning teistes loodus- ja sotsiaalainetes omandatud teadmised, oskused ja hoiakud toetavad sisemiselt motiveeritud elukestvat õppimist.

Geograafiat õppides kujuneb õpilastel arusaam Maast kui süsteemist, looduses ja ühiskonnas esinevatest nähtustest ja protsessidest, nende ruumilisest levikust ning vastastikutest seostest. Rõhk on keskkonna ja inimtegevuse vastastikutest seostest arusaamisel, et arendada õpilaste keskkonnateadlikkust ning soodustada jätkusuutliku arengu idee omaksvõtmist. Keskkonda käsitletakse kõige laiemas tähenduses, mis hõlmab nii loodus-, majandus-, sotsiaalse kui ka kultuurilise keskkonna. Geograafiat õppides kujunevad õpilaste säästlikku eluviisi ning looduslikku ja kultuurilist mitmekesisust väärtustavad hoiakud, mis aitavad kujundada aktiivset maailmakodanikku.

Geograafial on tähtis roll õpilaste väärtushinnangute ja hoiakute kujunemises. Maailma looduse, rahvastiku ja kultuurigeograafia seostatud käsitlemine on aluseks mõistvale ning sallivale suhtumisele teiste maade ja rahvaste kultuurisse ning traditsioonidesse. Looduse ja ühiskonna seostatud arenguloo mõistmine on eelduseks tänapäevastest arenguprobleemidest arusaamisele ning tulevikusuundade kavandamisele.

Globaliseerivas maailmas toimetulekuks peab inimene järjest paremini tundma maailma eri piirkondi, nende majandust, kultuuri ja traditsioone. Geograafiaõpetus aitab kujundada õpilase enesemääratlust aktiivse kodanikuna Eestis, Euroopas ning maailmas.

Geograafiat õppides omandavad õpilased kaardilugemise ja infotehnoloogia mitmekülgse kasutamise oskuse, mille vajadus tänapäeva mobiilses ühiskonnas kiiresti kasvab. Geograafiaõppes on olulise tähtsusega geoinfosüsteemid (GIS), mille rakendamine paljudes eluvaldkondades ja töökohtadel nüüdisajal üha suureneb.

Õpitav materjal esitatakse võimalikult probleemipõhiselt ja igapäevaeluga seostatult. Õppes lähtutakse õpilaste individuaalsetest iseärasustest ning võimete mitmekülgsest arendamisest. Suurt tähelepanu pööratakse õpilaste sisemise õpimotivatsiooni kujundamisele. Selle saavutamiseks kasutatakse erinevaid aktiivõppevorme: probleem- ja uurimuslikku õpet, projektõpet, arutelu, ajurünnakuid, rollimänge, õppekäike jne. Õppes kasutatakse nüüdisaegseid tehnoloogilisi vahendeid ja IKT võimalusi.

Uurimusliku õppega omandavad õpilased probleemide püstitamise, hüpoteeside sõnastamise, töö planeerimise, andmete kogumise, tulemuste töötlemise, tõlgendamise ja esitamise oskused. Olulisel kohal on teabeallikate, sh interneti kasutamise ning neis leiduva teabe kriitilise hindamise oskuse kujundamine.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;

- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega nii huvitegevuseks kui ka puhkuseks;
- 3) võimaldatakse nii individuaal- kui ka ühisõpet (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd, õppekäigud, praktilised tööd, töö arvutipõhiste õpikeskkondadega ning veebimaterjalide ja teiste teabeallikatega), mis toetavad õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse IKT-l põhinevaid õpikeskkondi, õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, kooliümborus, looduskeskkond, muuseumid, näitused, ettevõtted jne;
- 7) toetab avar õppemetoodiline valik aktiivõpet: rollimängud, arutelud, väitlused, projektõpe, õpimapi ja uurimistöö koostamine, praktilised ja uurimuslikud tööd (nt loodusobjektide ja protsesside vaatlemine ning analüüs, protsesse ja objekte mõjutavate tegurite mõju selgitamine, komplekssete probleemide lahendamine) jne.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Väärtuspädevus – loodusainete õpetamisel kujundatakse õpilaste suhtumist teadusesse kui inimtegevuse tähtsasse valdkonda, arendatakse huvi loodusteaduste vastu, süvendatakse säästlikku hoiakut keskkonna, sh kõige elava suhtes, väärtustatakse jätkusuutlikku, vastutustundlikku ning tervislikku eluviisi.

Sotsiaalne pädevus kujuneb eelkõige dilemmade lahendamise ja sotsiaalteaduslike otsuste tegemise protsessis, kus arvestatakse lisaks loodusteaduslikele seisukohtadele ka inimühiskonnaga seotud aspekte – seadusandlikke, majanduslikke ning eetilisi-moraalseid seisukohti. Oluline on rühmatöö, ajurünnakud, rollimängud, kriitiliste esseede kirjutamine ja analüüs. Loodusained toetavad õpipädevuse kujunemist erinevate õpitegevuste kaudu. Õpipädevust arendatakse probleemide lahendamise ja uurimusliku õppe rakendamisega: õpilased omandavad oskused leida loodusteaduslikku infot, sõnastada probleeme ja uurimisküsimusi, planeerida ja teha katset või vaatlust, analüüsida, tõlgendada ning esitada tulemusi. Õpipädevuse arengut toetavad IKT-põhised õpikeskkonnad, mis kiire ja individualiseeritud tagasiside kaudu võimaldavad rakendada erinevaid õpistrateegiaid.

Matemaatikapädevus kujuneb eelkõige uurimusliku õppega, kus õpilastel tuleb katse- või vaatlusandmeid esitada tabelina ja arvjoonisena, neid analüüsida, leida seoseid ning siduda arvulisi näitajaid lahendatava probleemiga. Loodusainete õppimisel analüüsitakse mõõtmistulemusi (sh mõõtemääramatust), esitades eri objekte ja protsesse neid võrreldes ning omavahel seostades.

Ettevõtlikkuspädevuse kujundamisel on oluline koht probleemidepõhisel käsitlusel, interdistsiplinaarse iseloomuga õppematerjali rakendusvõimaluste tutvustamisel ning loodusteaduslike teadmiste olulisuse teadvustamisel erinevates elukutsetes. Kõrgema taseme mõtlemisoskusi nõudvad õpitegevused, kriitiliste esseede kirjutamine ja analüüs loodusainete tundides annavad tugeva aluse ettevõtlike tegelemiseks.

Õpilaste initsiatiivi toetamine õppes (katsete disainimine, rollimängud, väitlused jm õppetegevused) aitab neil kujuneda mõtlemis- ning algatusvõimelisteks isikuteks, kes lähenevad loovalt ning paindlikult elus ettetulevatele probleemidele (muutuv tööjõuturg, majanduskriisid jms). Õpilaste kaasamine õppetegevuse planeerimisse ning reflekteerimisse aitab neil võtta vastutuse õppimise eest enda peale.

Sotsiaalteaduslike probleemide lahendamise ning otsuste langetamise käigus süvendatakse õpilase teadlikkust demokraatliku ühiskonna poliitilisest ja majanduslikust toimimisest, et õpilane saaks oma kogemuse kaudu tunnetada aktiivseks ja informeeritud kodanikuks olemise eeliseid.

Suhtluspädevust arendatakse nii uurimuslike tööde tulemuste kirjaliku ja suulise esituse, dilemmade ja sotsiaalteaduslike probleemide lahendamise kui ka loodusteadusliku info otsimise ning interpreteerimise kaudu, kasutades nii eesti- kui ka võõrkeelseid teabeallikaid. Arendatakse loodusteadusliku keele korrektset kasutamist ja oskust arusaadavalt vahendada loodusteaduslikke probleeme ühiskonna liikmete vahel.

Enesemääratluspädevust arendatakse bioloogiainetes, kus käsitletakse inimese anatoomia, füsioloogia ja tervislike eluviiside teemasid, sh viirushaiguste probleeme, selgitatakse individuaalset energia- ja toitumisvajadust ning teadmatuset ja väärinterpretatsioonist tekkivaid ohte.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Gümnaasiumi geograafiaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb huvi geograafia ning teiste loodus- ja sotsiaalteaduste vastu, saab aru nende tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonna arengus;
- 2) on omandanud süsteemse ülevaate looduses ja ühiskonnas toimuvatest nähtustest ja protsessidest, nende ruumilisest esinemisest, vastastikustest seostest ning arengust;
- 3) märkab ja teeb vahet kohalikel, regionaalsetel ning globaalsetel sotsiaal-majanduslikel ja keskkonnaprobleemidel ning osaleb aktiivse maailmakodanikuna nende lahendamisel;
- 4) rakendab geograafiaprobleeme lahendades teaduslikku meetodit;
- 5) mõistab inimtegevuse võimalusi ja tagajärgi erinevates geograafilistes tingimustes, väärtustades nii kodukoha kui ka teiste piirkondade looduslikku ja kultuurilist mitmekesisust ning jätkusuutlikku arengut;
- 6) leiab nii eesti- kui ka võõrkeelsetest teabeallikatest geograafiaalast infot, hindab seda kriitiliselt ning teeb põhjendatud järeldusi ja otsuseid;
- 7) on omandanud ülevaate geograafiaga seotud elukutsetest, rakendab geograafias omandatud teadmisi ja oskusi igapäevaelus ning arvestab neid elukutset valides;
- 8) arendab loodusteaduste- ja tehnoloogiaalast kirjaoskust, on loov, ettevõtlik ning motiveeritud elukestvaks õppeks.

GÜMNAASIUMI KOOLIASTME ÕPITULEMUSED

Gümnaasiumi kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) tunneb huvi looduses ja ühiskonnas toimuvate lokaalsete ja globaalsete nähtuste, nende uurimise ning loodusteadustega seonduvate eluvaldkondade vastu;
- 2) mõistab looduses ja ühiskonnas toimuvate nähtuste ning protsesside ruumilise paiknemise seaduspärasusi, vastastikuseid seoseid ja arengu dünaamikat;
- 3) analüüsib inimtegevuse võimalusi ja tagajärgi erinevates geograafilistes tingimustes ning väärtustab nii kodukoha kui ka teiste piirkondade looduslikku ja kultuurilist mitmekesisust;
- 4) analüüsib looduse ja ühiskonna vastasmõjusid kohalikul, regionaalsel ja globaalsel tasandil, toob selle kohta näiteid ning väärtustab ühiskonna jätkusuutlikku arengut;
- 5) kasutab geograafiaalase info leidmiseks nii eesti- kui ka võõrkeelseid infoallikaid ning hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot;
- 6) lahendab keskkonnas ja igapäevaelus esinevaid probleeme, kasutades teaduslikku meetodit;
- 7) väärtustab geograafiateadmisi ning kasutab neid uutes situatsioonides loodusteaduslikke, tehnoloogilisi ja sotsiaalseid probleeme lahendades ning põhjendatud otsuseid tehes, sh karjääri planeeride

GEOGRAAFIA AINEKAVA I KURSUS „Rahvastik ja majandus“

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Gümnaasiumi geograafias jagunevad õpitulemused kahte valdkonda: 1) mõtlemistasandite arendamine geograafia kontekstis ning 2) uurimuslikud ja otsuste langetamise oskused. Nende suhe hinde moodustumisel on eeldatavalt 70% ja 30%.

Madalamat ja kõrgemat järku mõtlemistasandite arengu vahetõrget õpitulemusi hinnates on ligikaudu 40% ja 60%.

Uurimisoskusi arendatakse ja hinnatakse nii terviklike uurimistööde kui ka nende üksikosade järgi. Probleemide lahendamisel on hinnatavad etapid 1) probleemi määramine, 2) probleemi sisu avamine, 3) lahendusstrateegia leidmine, 4) strateegia rakendamine ning 5) tulemuste hindamine. Mitme samaväärse lahendiga probleemide (nt dilemmaprobleemide) puhul lisandub neile otsuse tegemine. Dilemmaprobleemide lahendust hinnates arvestatakse, mil määral on suudetud otsuse langetamisel arvestada eri osaliste argumente.

Lõiming

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kõik loodusained toetavad õpipädevuse kujunemist ning elukestva õppe väärtustamist. Probleemide lahendamine ja uurimusliku õppe rakendamine süvendavad koolist igapäevaellu ülekantavate oskuste kujunemist. Õpipädevuse kujunemisel on suur roll IKT-põhistel keskkondadel, mis on tihti õpilastele relevantsemad kui koolitund. Loodusvaldkonna õppeainete ühine eesmärk on kujundada õppimisse positiivne suhtumine, mis on ühtlasi elukestva õppimise üks tähtsamaid eeldusi. See saavutatakse nii tänu õpilase individuaalse eripära aktsepteerimisele kui ka kujundava hindamissüsteemi kaudu uurimuslike tööde korraldamisele, probleemide lahendamisele ning otsuste tegemisele. Õpilasel avardatakse ettekujutust loodusteadusvaldkonna erialadest ning kujundatakse nüüdisaegset ettekujutust teadlase tööst.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Gümnaasiumiastmes kujundavad õpilased keskkonnaküsimustes otsuste langetamise ning hinnangute andmise oskusi, arvestades nüüdisaja teaduse ja tehnoloogia arengu võimalusi ja piiranguid ning normatiivdokumente. See toetab valmisoleku kujunemist tegelda keskkonnakaitseküsimustega kriitiliselt mõtleva kodanikuna nii isiklikul, ühiskondlikul kui ka ülemaailmsel tasandil ning rakendada loodussäästlikke ja jätkusuutlikke tegutsemis- ning majandamisviise.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Tutvustatakse uusi teadussaavutuste materjale ja tehnoloogiaid, et väärtustada loodusteaduste rolli inimeste elukvaliteedi parandamisel. Rakendatakse uuenduslikke õppemeetodeid, mis toetavad õpilaste algatusvõimet, loovust ja kriitilise mõtlemise võimet ning võimaldavad hinnata uute teadussaavutustega kaasnevaid eeliseid ja riske.

Tervis ja ohutus. Eksperimentaalsete töödega kujundatakse õpilastes turvalisi tööviise, et vältida riske ja soodustada adekvaatset käitumist õnnetuse korral. Loodusaineid õppides kujuneb õpilastel arusaam tervislikest eluviisidest nii informatiivsel kui ka väärtushinnangulisel tasandil. Läbivat teemat „Teabekeskond” käsitletakse seondult eri infoallikatest teabe kogumise, teabe kriitilise hindamise ning kasutamisega. Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” elluviimist toetavad loodusained eelkõige keskkonnateemade õpetamise kaudu.

Kodanikuõiguste ja -kohustuse tunnetamine seostub keskkonnaküsimustega.

Kultuuriline identiteet. Väärtustatakse Eestiga seotud loodusteadlasi ja nende tööd ning kujundatakse sallivust erinevate rahvaste ja kultuuride suhtes.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Geograafia areng ja uurimismeetodid	Geograafia areng ja peamised uurimisvaldkonnad. Nüüdisaegsed uurimismeetodid geograafias. Põhimõisted: inim- ja loodusgeograafia, kaugseire, GIS, Eesti põhikaart.	Kursuse lõpul õpilane: 1) on omandanud ettekujutuse geograafia arengust, teab geograafia seoseid teiste teadusharudega ning geograafia kohta tänapäeva teaduses; 2) toob näiteid nüüdisaegsete uurimismeetodite kohta geograafias; teeb vaatlusi ja mõõdistamisi, korraldab küsitlusi ning kasutab andmebaase vajalike andmete kogumiseks; 3) kasutab teabeallikaid, sh kaarte, info leidmiseks, seoste

		<p>analüüsiks ning üldistuste ja järelduste tegemiseks;</p> <p>4) analüüsib teabeallikate, sh kaartide järgi etteantud piirkonna loodusolusid, rahvastikku, majandust ning inimtegevuse võimalikke tagajärgi.</p>
<p>Rahvastik</p>	<p>Rahvastiku paiknemine ja tihedus, seda mõjutavad tegurid. Maailma rahvaarv ja selle muutumine.</p> <p>Demograafiline üleminek. Rahvastiku struktuur ja selle mõju riigi arengule. Sündimust ja suremust mõjutavad tegurid. Rahvastikupoliitika. Rände põhjused ning liigitamine. Peamised rändevood maailmas. Rände tagajärjed.</p> <p>Pagulasprobleemid maailmas.</p> <p>Põhimõisted: demograafia, demograafiline üleminek, traditsiooniline rahvastiku tüüp, nüüdisaegne rahvastiku tüüp, demograafiline plahvatus, rahvastiku vananemine, sündimus, suremus, loomulik iive, rahvastiku soolis-vanuseline koosseis, migratsioon, immigratsioon, emigratsioon, migratsiooni tõmbe- ja tõuketegurid, tööhõive struktuur, rahvastikupoliitika.</p>	<p>Kursuse lõpul õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) analüüsib temaatiliste kaartide ja statistiliste andmete põhjal rahvastiku paiknemist ning tihedust maailmas, etteantud regioonis või riigis; 2) analüüsib demograafilise ülemineku teooriale toetudes rahvaarvu muutumist maailmas, etteantud regioonis või riigis ning seostab seda arengutasemega; 3) analüüsib rahvastikupüramiidi järgi etteantud riigi rahvastiku soolis-vanuselist struktuuri ning selle mõju majanduse arengule; 4) võrdleb sündimust ja suremust arenenud ja arengumaades ning selgitab erinevuste peamisi põhjusi; 5) toob näiteid rahvastikupoliitika ja selle vajalikkuse kohta; 6) teab rände liike ja rahvusvaheliste rännete peamisi suundi ning analüüsib etteantud piirkonna rännet, seostades seda peamiste tõmbe- ja tõuketeguritega; 7) analüüsib rändega kaasnevaid positiivseid ja negatiivseid tagajärgi lähte- ja sihtriigile ning mõjusid elukohariiki vahetanud inimesele; 8) analüüsib teabeallikate põhjal etteantud riigi rahvastikku (demograafilist situatsiooni), rahvastikuprotsesse ja nende mõju riigi majandusele;

		9) väärtustab kultuurilist mitmekesisust, on salliv teiste rahvaste kommete, traditsioonide ja religiooni suhtes.
Asustus	<p>Asustuse areng maailmas ning asulate paiknemist mõjutavad tegurid eri aegadel. Linnad ja maaasulad arenenud ja arengumaades. Linnastumise kulgu maailmas. Linnade sisestruktuur ning selle muutumine. Linnastumisega kaasnevad probleemid arenenud ja arengumaades. Linnakeskkond ja selle planeerimine.</p> <p>Põhimõisted: linnastumine, eeslinnastumine, ülelinnastumine, slumm, linna sisestruktuur.</p>	<p>Kursuse lõpul õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) võrdleb linnu ning maa-asulaid arenenud ja arengumaades; 2) analüüsib linnastumise kulgu ja erinevusi arenenud ja arengumaades; 3) analüüsib etteantud info põhjal linna sisestruktuuri ning selle muutusi, 4) toob näiteid arenenud ja arengumaade suurlinnade planeerimise ning sotsiaalsete ja keskkonnaprobleemide kohta; 5) analüüsib kaardi ja muude teabeallikate põhjal etteantud riigi või piirkonna asustust; 6) on omandanud ülevaate maailma linnastunud piirkondadest, nimetab ning näitab kaardil maailma suuremaid linnu ja linnastuid.
Muutused maailmamajanduses	<p>Muutused majanduse struktuuris ja hõives. Tootmist mõjutavad tegurid ning muutused tootmise paigutuses. Rahvusvahelised firmad. Autotööstus. Turismi areng. Turismi roll riigi majanduses ja mõju keskkonnale. Transpordi areng ja mõju maailmamajandusele. Rahvusvaheline kaubandus.</p> <p>Põhimõisted: majanduse struktuur, primaarne, sekundaarne, tertsiaarne ja kvaternaarne sektor, kapital, võrgustikupõhine majandus, kõrgtehnoloogiline tootmine, teaduspark, rahvusvaheline firma, geograafiline tööjaotus, transpordigeograafiline asend.</p>	<p>Kursuse lõpul õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) analüüsib teabeallikate põhjal riigi majandusstruktuuri ja hõivet ning nende muutusi; 2) analüüsib tootmise paigutusnihkeid tänapäeval kõrgtehnoloogilise tootmise näitel; 3) analüüsib tööstusettevõtte tootmiskorraldust ja paigutusnihkeid autotööstuse näitel; 4) toob näiteid tehnoloogia ja tootearenduse mõju kohta majanduse arengule; 5) analüüsib etteantud teabeallikate järgi riigi turismimajandust, selle arengueeldusi, seoseid teiste majandusharudega, rolli maailmamajanduses ning mõju keskkonnale; 6) analüüsib teabeallikate järgi riigi transpordigeograafilist

		asendit ja transpordi osa riigi majanduses; 7) analüüsib maailmakaubanduse peamisi kaubavoogusid.
Ühiskonna areng ja üleilmastumine	Riikide liigitamine arengutaseme ja panuse järgi maailmamajandusse. Arengutaseme mõõtmine. Eri arengutasemega riigid. Agraar-, tööstus- ja infoühiskonna rahvastik, majandus ning ruumiline korraldus. Üleilmastumine ja maailmamajanduse areng. Põhimõisted: agraar-, industriaal- ja infoühiskond, arengumaa ja arenenud riik, üleilmastumine, SKT, inimarengu indeks.	Kursuse lõpul õpilane: 1) teab arengutaseme näitajaid ning riikide rühmitamist nende alusel; 2) iseloomustab agraar-, industriaal- ja infoühiskonna rahvastikku, asustust, majandust ning selle ruumilist korraldust; 3) selgitab globaliseerumise eri aspekte, toob näiteid selle mõju kohta arenenud ja arengumaadele; 4) võrdleb ja analüüsib teabeallikate põhjal riikide arengutaset ning riigisiseseid arenguerinevusi; 5) on omandanud ülevaate maailma poliitilisest kaardist, nimetab ja näitab kaardil kõik Euroopa riigid ja pealinnad ning maailma suuremad riigid.

GEOGRAAFIA AINEKAVA II KURSUS „Maa kui süsteem“.

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Gümnaasiumi geograafias jagunevad õpitulemused kahte valdkonda: 1) mõtlemistasandite arendamine geograafia kontekstis ning 2) uurimuslikud ja otsuste langetamise oskused. Nende suhe hinde moodustumisel on eeldatavalt 70% ja 30%. Madalamat ja kõrgemat järku mõtlemistasandite arengu vahekord õpitulemusi hinnates on ligikaudu 40% ja 60%. Uurimisoskusi arendatakse ja hinnatakse nii terviklike uurimistöde kui ka nende üksikosade järgi. Probleemide lahendamisel on hinnatavad etapid 1) probleemi määramine, 2) probleemi sisu avamine, 3) lahendusstrateegia leidmine, 4) strateegia rakendamine ning 5) tulemuste hindamine. Mitme samaväärselise lahendiga probleemide (nt

dilemmaprobleemide) puhul lisandub neile otsuse tegemine. Dilemmaprobleemide lahendust hinnates arvestatakse, mil määral on suudetud otsuse langetamisel arvestada eri osaliste argumente.

Lõiming

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kõik loodusained toetavad õpipädevuse kujunemist ning elukestva õppe väärtustamist. Probleemide lahendamine ja uurimusliku õppe rakendamine süvendavad koolist igapäevaellu ülekantavate oskuste kujunemist. Õpipädevuse kujunemisel on suur roll IKT-põhistel keskkondadel, mis on tihti õpilastele relevantsemad kui koolitund.

Loodusvaldkonna õppeainete ühine eesmärk on kujundada õppimisse positiivne suhtumine, mis on ühtlasi elukestva õppimise üks tähtsamaid eeldusi. See saavutatakse nii tänu õpilase individuaalse eripära aktsepteerimisele kui ka kujundava hindamissüsteemi kaudu uurimuslike tööde korraldamisele, probleemide lahendamisele ning otsuste tegemisele. Õpilasel avardatakse ettekujutust loodusteadusvaldkonna erialadest ning kujundatakse nüüdisaegset ettekujutust teadlase tööst.

Keskfond ja jätkusuutlik areng. Gümnaasiumiastmes kujundavad õpilased keskkonnaküsimustes otsuste langetamise ning hinnangute andmise oskusi, arvestades nüüdisaja teaduse ja tehnoloogia arengu võimalusi ja piiranguid ning normatiivdokumente. See toetab valmisoleku kujunemist tegelda keskkonnakaitseküsimustega kriitiliselt mõtleva kodanikuna nii isiklikul, ühiskondlikul kui ka ülemaailmsel tasandil ning rakendada loodussäästlikke ja jätkusuutlikke tegutsemis- ning majandamisviise.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Tutvustatakse uusi teadussaavutuste materjale ja tehnoloogiaid, et väärtustada loodusteaduste rolli inimeste elukvaliteedi parandamisel. Rakendatakse uuenduslikke õppemeetodeid, mis toetavad õpilaste algatusvõimet, loovust ja kriitilise mõtlemise võimet ning võimaldavad hinnata uute teadussaavutustega kaasnevaid eeliseid ja riske.

Tervis ja ohutus. Eksperimentaalsete töödega kujundatakse õpilastes turvalisi tööviise, et vältida riske ja soodustada adekvaatset käitumist õnnetuse korral. Loodusaineid õppides kujuneb õpilastel arusaam tervislikest eluviisidest nii informatiivsel kui ka väärtushinnangulisel tasandil. Läbivat teemat „Teabekeskond” käsitletakse seondult eri infoallikatest teabe kogumise, teabe kriitilise hindamise ning kasutamisega.

Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” elluviimist toetavad loodusained eelkõige keskkonnateemade õpetamise kaudu.

Kodanikuõiguste ja -kohustuse tunnetamine seostub keskkonnaküsimustega.

Kultuuriline identiteet. Väärtustatakse Eestiga seotud loodusteadlasi ja nende tööd ning kujundatakse sallivust erinevate rahvaste ja kultuuride suhtes.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Sissejuhatus	Maa kui süsteem. Energiavood Maa süsteemides. Maa teke ja areng. Geoloogiline ajaskaala. Põhimõisted: süsteem, avatud ja suletud süsteem.	Kursuse lõpul õpilane: 1) iseloomustab Maa sfääre kui süsteeme ning toob näiteid nendevaheliste seoste kohta; 2) analüüsib Maa sfäärade ja inimtegevuse vastastikust

		mõju; 3) iseloomustab geoloogilise ajaskaala järgi üldjoontes Maa teket ja arengut.
Litosfäär	Litosfääri koostis. Maa siseehitus, laamtektoonika. Laamade liikumine ja sellega seotud protsessid. Vulkanism. Maavärinad. Põhimõisted: mineraalid, kivimid, sette-, tard- ja moondekivimid, kivimiringe, maagid, mandriline ja ookeaniline maakoort, litosfäär, astenosfäär, vahevöö, sise- ja välistuum, ookeani keskahelik, süvik, kurdmäestik, vulkaaniline saar, kuum täpp, kontinentaalne rift, magma, laava, kiht- ja kilpvulkaan, aktiivne ja kustunud vulkaan, murrang, maavärina kolle, epitsenter, seismilised lained, tsunami.	Kursuse lõpul õpilane: 1) tunneb looduses ja pildil ära lubjakivi, liivakivi, graniidi, basaldi, marmori ja gneissi, teab nende tähtsamaid omadusi ning toob näiteid kasutamise kohta; 2) teab kivimite liigitamist tekke järgi ja selgitab kivimiringet; 3) iseloomustab Maa siseehitust ning võrdleb mandrilist ja ookeanilist maakoort; 4) võrdleb geoloogilisi protsesse laamade eemaldumise, sukeldumise, põrkumise, nihkumise ja kuuma täpi piirkonnas; 5) iseloomustab teabeallikate järgi etteantud piirkonnas toimuvaid geoloogilisi protsesse, seostades neid laamade liikumisega; 6) iseloomustab ja võrdleb teabeallikate järgi vulkaane, seostades nende paiknemist laamtektoonikaga ning vulkaani kuju ja purske iseloomu magma omadustega; 7) teab maavärinate tekkepõhjust ja esinemispiirkondi, seismiliste lainete liigitamist ning maavärinate tugevuse mõõtmist Richteri skaala järgi; 8) toob näiteid maavärinate ja vulkanismiga kaasnevate nähtuste ning nende mõju kohta keskkonnale ja majandustegevusele.
Atmosfäär	Atmosfääri tähtsus, koostis ja ehitus. Osoonikihi hõrenemine. Päikesekiirguse muutumine atmosfääris, kiirgusbilanss. Kasvuhooneefekt. Kliimat kujundavad tegurid. Päikesekiirguse jaotumine. Üldine õhuringlus. Temperatuuri ja	Kursuse lõpul õpilane: 1) iseloomustab üldjoontes atmosfääri koostist ja kirjeldab joonise järgi atmosfääri ehitust; 2) selgitab joonise järgi Maa kiirgusbilanssi ning kasvuhooneefekti;

	<p>sademetes territoriaalsed erinevused. Õhumassid, soojad ja külmad frondid. Ilmakaart ja selle lugemine. Ilma prognoosimine ja kliimamuutused.</p> <p>Põhimõisted: atmosfäär, troposfäär, stratosfäär, osoonikiht, kiirgusbilanss, kasvuhoonegaas, kasvuhooneefekt, kliimat kujundavad astronoomilised tegurid, polaar- ja pöörijooned, üldine õhuringlus, õhumass, õhurõhk, tsüklon, antitsüklon, soe ja külm front, mussoon, passaat, läänetuuled, ilmaprognoos.</p>	<p>3) teab kliimat kujundavaid tegureid, sh astronoomilisi tegureid;</p> <p>4) selgitab joonise põhjal üldist õhuringlust ning selle mõju konkreetse koha kliimale;</p> <p>5) analüüsib kliima mõju teistele looduskomponentidele ja inimtegevusele;</p> <p>6) iseloomustab ilmakaardi järgi ilma etteantud kohas, teab ilma prognoosimise nüüdisaegseid võimalusi;</p> <p>7) iseloomustab temaatiliste kaartide ja kliimadiagrammi järgi etteantud koha kliimat ning seostab selle kliimat kujundavate tegurite mõjuga;</p> <p>8) toob näiteid inimtegevuse mõju kohta atmosfääri koostisele.</p>
Hüdrofäär	<p>Vee jaotumine Maal ja veeringe. Maailmamere tähtsus. Maailmamere roll kliima kujunemises. Veetemperatuur ja soolsus maailmameres. Hoovused. Tõus ja mõõn. Rannaprotsessid. Erinevad rannikud. Liustikud, nende teke, levik ja tähtsus. Liustike roll kliima ja pinnamoe kujunemises.</p> <p>Põhimõisted: maailmameri, tõus ja mõõn, šelf, rannik, rannarõlv, lainete kulutav ja kuhjav tegevus, rannarõlv, maasäär, fjordrannik, laguunrannik, skäärannik, järsk- ja laugrannik, mandri ja mägiluustik.</p>	<p>Kursuse lõpul õpilane:</p> <p>1) teab vee jaotumist Maal ning iseloomustab veeringet ja veeringe lülisid Maa eri piirkondades;</p> <p>2) analüüsib kaardi ja jooniste järgi veetemperatuuri ning soolsuse regionaalseid erinevusi maailmameres;</p> <p>3) selgitab hoovuste teket ja liikumise seaduspära maailmameres ning rolli kliima kujunemises;</p> <p>4) selgitab tõusu ja mõõna teket ning mõju rannikutele;</p> <p>5) selgitab lainete kuhjavat ja kulutavat tegevust järsk- ja laugrannikutel ning toob näiteid inimtegevuse mõju kohta rannikutele;</p> <p>6) tunneb piltidel, joonistel ning kaartidel ära fjord-, skäär-, laguun-, järsk- ja laugranniku;</p> <p>7) teab liustike tekketingimusi, nende jaotumist mägi- ja mandriliustikeks ning liustike levikut;</p>

		<p>8) selgitab liustike tähtsust kliima kujunemises ja veeringes;</p> <p>9) selgitab liustike tegevust pinnamoe kujunemisel ning toob näiteid liustikutekkeliste pinnavormide kohta.</p>
Biosfäär	<p>Kliima, taimestiku ja mullastiku seosed. Kivimite murenemine. Muld ja mulla teke. Mullatekketegurid. Mulla ehitus ja mulla omadused. Bioomid.</p> <p>Põhimõisted: bioom, ökosüsteem, aineringe, füüsikaline ja keemiline murenemine, murend, mullatekketegur, lähtekivim, mulla mineraalne osa, huumus, mineraliseerumine, mullahorisont, mullaprofiil, leetumine, sisse- ja väljauhtehorisont, gleistunud muld, leetmuld, mustmuld, ferraliitmuld, mulla veerežiim, muldade kamardumine.</p>	<p>Kursuse lõpul õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) võrdleb keemilist ja füüsikalist murenemist, teab murenemise tähtsust looduses ning selle mõju inimtegevusele; 2) iseloomustab mulla koostist, ehitust (mullaprofiili) ja kujunemist; 3) iseloomustab joonise põhjal mullaprofiili ning selgitab mullas toimuvaid protsesse; 4) selgitab bioomide tsonaalset levikut ning analüüsib tundrat, parasvöötme okas- ja lehtmetsa, rohtlat, kõrbet, savanni ja vihmametsa kui ökosüsteemi; 5) iseloomustab mullatekketingimusi ja -protsesse tundras, parasvöötme okas- ja lehtmetsas, rohtlas, kõrbes, savannis ning vihmametsas; 6) tunneb joonistel ning piltidel ära leet-, must-, ferraliit- ja gleistunud mulla; 7) analüüsib teabeallikate põhjal etteantud piirkonna kliima, mullastiku ja taimestiku seoseid.

GEOGRAAFIA AINEKAVA III KURSUS „Loodusvarad ja nende kasutamine“

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Gümnaasiumi geograafias jagunevad õpitulemused kahte valdkonda: 1) mõtlemistasandite arendamine geograafia kontekstis ning 2) uurimuslikud ja otsuste langetamise oskused. Nende suhe hinde moodustumisel on eeldatavalt 70% ja 30%. Madalamat ja kõrgemat järku mõtlemistasandite arengu vahetegurid õpitulemusi hinnates on ligikaudu 40% ja 60%. Uurimisoskusi arendatakse ja hinnatakse nii terviklike uurimistööde kui ka nende üksikosaliste järgi. Probleemide lahendamisel on hinnatavad etapid 1) probleemi määramine, 2) probleemi sisu avamine, 3) lahendusstrateegia leidmine, 4) strateegia rakendamine ning 5) tulemuste hindamine. Mitme samaväärse lahendiga probleemide (nt dilemmaprobleemide) puhul lisandub neile otsuse tegemine. Dilemmaprobleemide lahendust hinnates arvestatakse, mil määral on suudetud otsuse langetamisel arvestada eri osaliste argumente.

Lõiming

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kõik loodusained toetavad õpipädevuse kujunemist ning elukestva õppe väärtustamist. Probleemide lahendamine ja uurimusliku õppe rakendamine süvendavad koolist igapäevaellu ülekantavate oskuste kujunemist. Õpipädevuse kujunemisel on suur roll IKT-põhistel keskkondadel, mis on tihti õpilastele relevantsemad kui koolitund.

Loodusvaldkonna õppeainete ühine eesmärk on kujundada õppimisse positiivne suhtumine, mis on ühtlasi elukestva õppimise üks tähtsamaid eeldusi. See saavutatakse nii tänu õpilase individuaalse eripära aktsepteerimisele kui ka kujundava hindamissüsteemi kaudu uurimuslike tööde korraldamisele, probleemide lahendamisele ning otsuste tegemisele. Õpilasel avardatakse ettekujutust loodusteadusvaldkonna erialadest ning kujundatakse nüüdisaegset ettekujutust teadlase tööst.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Gümnaasiumiastmes kujundavad õpilased keskkonnaküsimustes otsuste langetamise ning hinnangute andmise oskusi, arvestades nüüdisaja teaduse ja tehnoloogia arengu võimalusi ja piiranguid ning normatiivdokumente. See toetab valmisoleku kujunemist tegelda keskkonnakaitseküsimustega kriitiliselt mõtleva kodanikuna nii isiklikul, ühiskondlikul kui ka ülemaailmsel tasandil ning rakendada loodussäästlikke ja jätkusuutlikke tegutsemis- ning majandamisviise.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Tutvustatakse uusi teadussaavutuste materjale ja tehnoloogiaid, et väärtustada loodusteaduste rolli inimeste elukvaliteedi parandamisel. Rakendatakse uuenduslikke õppemeetodeid, mis toetavad õpilaste algatusvõimet, loovust ja kriitilise mõtlemise võimet ning võimaldavad hinnata uute teadussaavutustega kaasnevaid eeliseid ja riske.

Tervis ja ohutus. Eksperimentaalsete töödega kujundatakse õpilastes turvalisi tööviise, et vältida riske ja soodustada adekvaatset käitumist õnnetuse korral. Loodusaineid õppides kujuneb õpilastel arusaam tervislikest eluviisidest nii informatiivsel kui ka väärtushinnangulisel tasandil.

Läbivat teemat „Teabekeskond” käsitletakse seonduvalt eri infoallikatest teabe kogumise, teabe kriitilise hindamise ning kasutamisega. Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” elluviimist toetavad loodusained eelkõige keskkonnateemade õpetamise kaudu.

Kodanikuõiguste ja -kohustuse tunnetamine seostub keskkonnaküsimustega.

Kultuuriline identiteet. Väärtustatakse Eestiga seotud loodusteadlasi ja nende tööd ning kujundatakse sallivust erinevate rahvaste ja kultuuride suhtes.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Põllumajandus ja toiduainetööstus	<p>Maailma toiduprobleemid. Põllumajanduse arengut mõjutavad tegurid. Põllumajanduse spetsialiseerumine. Põllumajandusliku tootmise tüübid. Põllumajanduslik tootmine eri loodusoludes ja arengutasemega riikides. Põllumajanduse mõju keskkonnale.</p> <p>Põhimõisted: vegetatsiooniperiood, haritav maa, põllumajanduse spetsialiseerumine, ekstensiivne ja intensiivne põllumajandus, omatarbeline ja kaubanduslik põllumajandus, ökoloogiline ehk mahepõllumajandus, segatalu, hiigelfarm, ekstensiivne teraviljatalu, rantšo, istandus, muldade erosioon, sooldumine ja degradeerumine.</p>	<p>Kursuse lõpul õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) selgitab toiduprobleemide tekkepõhjusi maailma eri regioonides; 2) teab mullaviljakuse vähenemist ja mulla hävimist põhjustavaid tegureid ning toob näiteid mulla kaitsmise võimaluste kohta; 3) iseloomustab põllumajandust ja selle mõju keskkonnale eri loodusoludes ning arengutasemega riikides; 4) analüüsib teabeallikate põhjal riigi põllumajanduse ja toiduainetööstuse arengu eeldusi ning arengut; 5) on omandanud ülevaate olulisemate kultuurtaimede (nisu, maisi, riisi, kohvi, tee, suhkruroo ja puuvilla) peamistest kasvatuspiirkondadest ning ekspordijatest.
Vesi ja veega seotud probleemid	<p>Vee ja veekogudega seotud konfliktid. Maailma kalandus ja vesiviljelus. Maavarade ammutamine šelfialadel. Maailmamere reostumine ning kalavarude vähenemine. Rahvusvahelised lepped maailmamere ja selle elustiku kasutamisel. Erineva veerežiimiga jõed. Üleujutused ja jõgede hääbumine. Põhjavee kujunemine ning põhjaveetaseme muutumine. Põhjavee</p>	<p>Kursuse lõpul õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) toob näiteid vee ja veekogude kasutamisega tekkinud probleemide kohta riikide vahel; 2) on omandanud ülevaate maailma tähtsamatest kalapüügi- ja vesiviljeluspiirkondadest; 3) analüüsib maailmamere majandusliku kasutamisega seotud keskkonnaprobleeme ning põhjendab maailmamere kaitse vajalikkust;

	<p>kasutamine, reostumine ja kaitse. Niisutuspõllumajandus. Põhimõisted: vesiviljelus, šelf, veeringe, veerežiim, hüdrograaf, jõgede äravool, valgla, infiltratsioon, alanduslehter, niisutuspõllundus.</p>	<p>4) analüüsib jõgede äravoolu mõjutavaid tegureid, jõgede hääbumise ja üleujutuste võimalikke põhjusi ja tagajärgi ning majanduslikku mõju; 5) selgitab põhjavee kujunemist (infiltratsiooni) erinevate tegurite mõjul ning toob näiteid põhjavee alanemise ja reostumise põhjuste ning tagajärgede kohta; 6) toob näiteid niisutuspõllundusega kaasnevate probleemide kohta.</p>
Maailma metsad	<p>Metsade hävimine ja selle põhjused. Ekvatoriaalsed vihmametsad ja nende majandamine. Parasvöötme okasmetsad ja nende majandamine. Taim- ja muldkatte kujunemise tingimused okasmetsa ning vihmametsa vööndis. Metsade säästlik majandamine ja kaitse. Põhimõisted: metsatüüp, bioloogiline mitmekesisus, metsasus, puiduvaru, puidu juurdekasv, metsamajandus, jätkusuutlik ja säästev areng.</p>	<p>Kursuse lõpul õpilane: 1) selgitab metsamajanduse ja puidutööstusega seotud keskkonnaprobleeme; 2) nimetab maailma metsarikkamaid piirkondi ja riike ning näitab kaardil peamisi puidu ja puidutoodete kaubavoogusid; 3) analüüsib vihmametsa kui ökosüsteemi ning selgitab vihmametsade globaalset tähtsust; 4) analüüsib vihmametsade majanduslikku tähtsust, nende majandamist ja keskkonnaprobleeme; 5) analüüsib parasvöötme okasmetsa kui ökosüsteemi ning iseloomustab metsamajandust ja keskkonnaprobleeme okasmetsavööndis.</p>
Energiamajandus ja keskkonnaprobleemid	<p>Maailma energiaprobleemid. Energiaressursid ja maailma energiamajandus. Nüüdisaegsed tehnoloogiad energiamajanduses. Energiamajandusega kaasnevad keskkonnaprobleemid. Põhimõisted: energiamajandus, taastuvad ja taastumatud energiaallikad, alternatiivenergia, fossiilsed kütused, biokütused, tuuma-, hüdro-, tuule-, päikese-, bio-, loodete, lainete ja geotermaalenergia, passiivmaja, energiakriis.</p>	<p>Kursuse lõpul õpilane: 1) analüüsib energiaprobleemide tekkepõhjust ja võimalikke lahendusi ning väärtustab säästlikku energia kasutamist; 2) selgitab energiaressursside kasutamisega kaasnevaid poliitilisi, majanduslikke ja keskkonnaprobleeme; 3) analüüsib etteantud teabe järgi muutusi maailma energiamajanduses; 4) nimetab maailma energiavarade (nafta, maagaasi,</p>

		<p>kivisöe) kaevandamise/ammutamise, töötlemise ja tarbimise tähtsamaid piirkondi;</p> <p>5) nimetab maailma suuremaid hüdro- ja tuumaenergiat tootvaid riike;</p> <p>6) analüüsib alternatiivsete energiaallikate kasutamise võimalusi ning nende kasutamisega kaasnevat probleeme;</p> <p>7) analüüsib teabeallikate põhjal riigi energiaressursse ja nende kasutamist.</p>
--	--	---

FÜÜSIKA AINEKAVA PÕHIKOO LIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Füüsika kuulub loodusainete valdkonda ning sellel on oluline koht õpilaste loodusteaduste- ja tehnoloogiaalase kirjaoskuse kujunemises. Füüsika tegeleb loodusnähtuste seletamise ja vastavate mudelite loomisega ning on tihedalt seotud matemaatikaga. Füüsika paneb aluse tehnika ja tehnoloogia mõistmisele ning aitab väärtustada tehnilisi elukutseid.

Füüsikaõpetuses lähtutakse loodusainete (füüsika, keemia, bioloogia, geograafia) lõimimisel kahest suunast. Vertikaalselt lõimuvad need õppeained ühiste teemade kaudu, nagu areng (evolutsioon), vastastikmõju, liikumine (muutumine ja muundumine), süsteem ja struktuur; energia, tehnoloogia, keskkond (ühiskond). Vertikaalset lõimimist toetab valdkonna spetsiifikat arvestades õppeainete horisontaalne lõimumine.

Põhikooli füüsikakursus käsitleb üksnes väikest osa füüsikalistest nähtustest ja loob aluse, millel hiljem tekib tervikpilt füüsikast kui loodusteadusest. Füüsikaõppes seostatakse õpitavat igapäevaeluga, matemaatiliste oskustega, tehnika ja tehnoloogiaga ning teiste loodusainetega. Nähtustega tutvumisel eelistatakse katset, probleemide lahendamisel aga loodusteaduslikku meetodit. Õppeprotsessis kujunevad õpilasel õpioskused, mida vajatakse edukaks (füüsika)õppeks.

Lahendades arvutus-, graafilisi ning probleemülesandeid ja hinnates saadud tulemuste reaalsust, luuakse alus kriitilisele mõtlemisele.

Füüsikat õppides saab õpilane esialgse ettekujutuse füüsika keelest ja õpib seda kasutama. Õpilaste väärtushinnangud kujunevad probleemide lahendusi teaduse üldise kultuuriloolise kontekstiga seostades. Seejuures käsitletakse füüsikute osa teadusloos ning füüsika ja selle rakenduste tähendust inimkonna arengus.

Õpitav materjal esitatakse võimalikult probleemipõhiselt ning õpilase igapäevaeluga seostatult. Õppes lähtutakse õpilaste individuaalsetest iseärasustest ja võimete mitmekülgsest arendamisest, suurt tähelepanu pööratakse õpilaste õpimotivatsiooni kujundamisele. Selle saavutamiseks kasutatakse erinevaid aktiivõppevorme: probleem- ja uurimuslikku õpet, projektõpet, arutelu, ajurünnakuid, rollimänge, õuesõpet, õppekäike jne. Õppetööd planeerides võib õpetaja muuta käsitletavate teemade järjekorda, seejuures tuleb jälgida, et muudetud teemade järjestus jälgiks õpilaste arengulisi iseärasusi ning õpetamine toimuks abstraktsuse kasvamise printsiibi kohaselt. Teemade järjekorra muutmisel tuleb tagada motivatsioon

füüsika õppimiseks ja seeläbi loodetav parem õpitulemuste saavutamine. Kõigis õppeetappides kasutatakse tehnoloogilisi vahendeid ja IKT võimalusi.

Uurimusliku õppega omandavad õpilased probleemide püstitamise, hüpoteeside sõnastamise, töö planeerimise, vaatluste tegemise, mõõtmise, tulemuste töötlemise, tõlgendamise ja esitamise oskused. Tähtsal kohal on uurimistulemuste suuline ja kirjalik esitamine, kaasates verbaalseid ning visuaalseid esitusvorme. Olulisel kohal on erinevate teabeallikate, sh interneti kasutamise ja neis leiduva teabe kriitilise hindamise oskus.

Põhikooli füüsikaõpe koosneb: „Valgusõpetus“, „Mehaanika“, „Soojusõpetus“, „Elektriõpetus“.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Füüsika teemade õppimine on suunatud loomulikult kõikide üldpädevuste arendamisele, siiski tuleb nentida, et mõnede pädevuste kujundamisel on füüsika õppimise osatähtsus suurem, osade pädevuste kujundamisel väiksem.

Väärtustatakse teadmiste ja oskuste omandamist läbi õpiprotsessi rakendades seejuures uurimusliku lähenemist ja probleemide lahendamist. Loomulikult arendab õpetaja kõikides ainetundides mitmesuguseid väärtusi läbi isikliku eeskuju. Dilemmaülesanded on omased küll rohkem eluslooduse käsitlusel, kuid energeetikaprobleemide kaudu saab vägagi erinevaid väärtustega seotud pädevusi edukalt arendada.

Õpitakse erinevates situatsioonides – praktilistes töödes, projektides, rühmatöodes ja rollimängudes omavahel koostööd tegema, üksteisega arvestama, kaasõpilaste arvamust kuulama. Keskkonnakaitse ja inimese tervisega seonduvate teemade käsitlemisel on võimalik rakendada rühmatöid või väitlusi võttes probleemide lahendamisel arvesse lisaks teaduslikele ka seadusandlike, majanduslike ning eetilise-moraalseid aspekte.

Füüsikas viiakse rõhuasetus enesejuhitud õppimise oskuste kujundamisele probleemide lahendamisel ja uurimusliku õppe rakendamisel nii reaalses kui ka arvutipõhistes õpikeskkondades. Seejuures arendatakse õpilastel oskusi uute teadmiste omandamiseks ja hüpoteeside kontrollimiseks, probleemide lahendamiseks vajalike tegevuste planeerimiseks, läbiviimiseks ja kokkuvõtete tegemiseks. Erinevate ülesannete lahendamisel õpitakse ka õppimiseks vajalikku taustinfot leidma ning kriitiliselt hindama.

Õpitakse korrektselt kasutama füüsikalisi termineid ja teaduskeelele omast stiili. Uurimuslike ülesannete ja probleemide lahendamise tulemuste kirjalikul ja suulisel esitamisel hinnatakse keele kasutamise korrektsust nii õpetaja kui ka kaasõpilaste poolt.

Matemaatikapädevust on see üldpädevus, mille arendamist füüsikatundides ehk kõige enam läbi viia. Ainekavas on sellekohaseid suuniseid palju – alates füüsikaülesannete lahendamisel ettetulevatele matemaatiliste oskuste (tehted kümneastmetega, protsentarvutused, seoste rakendused füüsika ülesannete lahendamisel) arendamisele ja kriitilise mõtlemise kujundamisele kuni kõikidele loodusainetele omase uurimusliku õppe kasutamisel ettetulevate probleemide lahendamisele. Loomulikult tuleb uurimusliku õppe kasutamisel andmeid analüüsida ja tõlgendada, aga ka tulemused esitada tabelite ja joonistena. Kindlasti arendatakse matemaatilise info analüüsi ja esitamise oskust kõigi füüsikas käsitletavate teemade juures.

Ettevõtlikkuspädevust kujundatakse läbi probleemide sõnastamise ja nende lahendamiseks sobilike strateegiate väljatöötamise. Seejuures tutvutakse ka erinevate elukutsete ja tehnoloogiliste rakendustega, mis eeldavad füüsika-alaseid teadmisi ja oskuseid. Uurimuslik õpe on iseenesest suunatud sellele, et õpilased õpiksid probleemide esinemisel püstitama eesmärke nende lahendamiseks, leidma iseseisvalt lahendusi ning reageerima paindlikult ideede teostamisel ilmnenud piirangutele ja võimalustele.

Füüsikatundides toimub lisaks süstemaatilisele uute teadmiste saamisele ka nende väärtustamine ning nende teadmiste rakendusvõimaluste näitamine. Seeläbi tekib õpilasel arusaamine mitmesugustest looduse ja tehnoloogiaga seotud elukutsetest ning saadud teadmised aitavad kindlasti õpilast järgneval kutsevalikul.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Põhikooli füüsikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb huvi füüsika ja teiste loodusteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonna arengus;
- 2) on omandanud argielus toimimiseks ja elukestvaks õppimiseks vajalikke füüsikateadmisi ning protsessioskusi;
- 3) oskab probleeme lahendades rakendada loodusteaduslikku meetodit;
- 4) on omandanud ülevaate füüsika keelest ja oskab seda lihtsamatel juhtudel kasutada;

- 5) arendab loodusteadusliku teksti lugemise ja mõistmise oskust, õpib teatmeteostest ning internetist leidma füüsikaalast teavet;
- 6) väärtustab ühiskonna jätkusuutlikku arengut ning suhtub vastutustundlikult loodusesse ja ühiskonda;
- 7) on omandanud ülevaate füüsika seosest tehnika ja tehnoloogiaga ning vastavatest elukutsetest;
- 8) arendab loodusteaduste- ja tehnoloogiaalast kirjaoskust, loovust ja süsteemset mõtlemist ning on motiveeritud elukestvaks õppeks.

KOOLIASTME ÕPITULEMUSED

Põhikooli lõpetaja:

- 1) kasutab füüsika mõisteid, füüsikalisi suurusi, seoseid ning rakendusi loodus- ja tehnikanähtuste kirjeldamisel, selgitamisel ja prognoosimisel;
- 2) lahendab situatsioon-, arvutus- ja graafilisi ülesandeid, mille lahenduse üksikosa sisaldab kuni kaks valemiga esitatud seost, ning hindab saadud tulemuse tõepärasust;
- 3) teisendab mõõtühikuid, kasutades eesliiteid *mega-*, *kilo-*, *detsi-*, *senti-*, *milli-*, *mikro-* ja *nano-*;
- 4) sõnastab etteantud situatsioonikirjelduse põhjal uurimisküsimuse või -küsimusi, kavandab ja viib läbi eksperimendi, töötleb katseandmeid (tabel, aritmeetiline keskmine, mõõtemääramatuse hindamine, graafik) ning teeb järeldusi uurimusküsimuses sisalduva hüpoteesi kehtivuse kohta;
- 5) leiab füüsikaalast infot käsiraamatutest ja tabelitest ning kasutab leitud teavet ülesannete lahendamisel;
- 6) visandab füüsikaliste objektide, nähtuste ja rakenduste jooniseid;
- 7) lahendab rakendusliku sisuga osaülesanneteks taandatavaid kompleksülesandeid;
- 8) tunneb ära füüsikaalaseid teemasid, probleeme ja küsimusi erinevates olukordades (loodusteaduslikud tekstid, isiklikud kogemused) ning pakub neile võimalikke selgitusi;
- 9) väärtustab ühiskonna jätkusuutlikku arengut ning suhtub vastutustundlikult loodusesse ja ühiskonda.

FÜÜSIKA AINEKAVA 8. KLASS

Õppeainet õpitakse 2 perioodil 5 tundi nädalas / 70 tundi aastas

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Loodusainete lõimingu tsentriteks on ühised teemad, kattuvad mõisted, uurimuslik õpe ja uurimustööd. Et on tegemist sama valdkonna ainetega, on integratsioon ainekavasse sisse kirjutatud sarnaste eesmärkide, pädevuste ja meetodite näol.

Seoste loomise ja leidmise oskus on kasulik mitte ainult infotulvas orienteerumisel, aga kindlasti ka mis tahes õppeaine omandamisel kui ka maailmast tervikpildi tekkimisel. Füüsika lõiming igapäevase eluga on üksiti nii vahend kui ka eesmärk, mis teeb füüsika õppimise huvitavaks ja tõstab õppimise motivatsiooni mitte ainult põhikoolis vaid ka edaspidistes õpingutes. Füüsikas õpitu seostamine ümbritsevas keskkonnas toimuvate nähtustega ja oskus nähtusi seletada on üks sisemise lõimingu ilminguid ja samas füüsikaõppe üks eesmärkidest.

Näited:

- GEOGRAAFIA: maavärin, seismilised lained, kliima, päikesekiirguse ja pinnamoe mõju kliimale, vahemaade mõõtmine looduses ja kaardil, õhurõhk, tööstus ja energiamajandus, energia liigid.
- BIOLOOGIA: kuulmine, kõrvaehitus, fotosüntees, silma ehituse ja talituse seos, nägemishäirete ennetamine ja korrigeerimine, vererõhk.
- KEEMIA: reaktsioonide toimumise tingimused, ainete füüsikalised omadused, aine tihedus, lahuste tihedus.
- MATEMAATIKA: positiivsed ja negatiivsed täisarvud, lihtsamad graafikud, võrdelise sõltuvuse graafik, geomeetrilised kujundid, pikkuste kaudne mõõtmine, statistika algmõisted, aritmeetiline keskmine, %- arvutus.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
„Valgusõpetus“		
Päikesesüsteem	Päikesesüsteem. Päike. Täht. Planeedid. Orbiit.	Õpilane:

	<p>Tiirlemistasand. Energia.</p> <p>Praktiline töö: Tutvumine Päikesesüsteemi ja universumi ehitusega arvutisimulatsioonide vahendusel.</p>	1) selgitab Päikesesüsteemi ehitust;
Võnkumine, laine ja heli	<p>Võnkumine. Võnkumise amplituud, periood, sagedus. Lained. Heli, heli kiirus, võnkesageduse ja heli kõrguse seos. Heli valjus. Elusorganismide hääleaparaat. Kõrv ja kuulmine. Müra ja mürakaitse. Võnkumiste avaldumine looduses ja rakendamine tehnikas.</p> <p>Praktiline töö: Pendli võnkumise uurimine.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) kirjeldab nähtuste <i>võnkumine, heli ja laine</i> olulisi tunnuseid ja seost teiste nähtustega;</p> <p>2) selgitab võnkeperioodi ja võnkesageduse tähendust ning mõõtmisviisi, teab kasutatavaid mõõtühikuid;</p> <p>3) nimetab mõistete <i>võnkeamplituud, heli valjus, heli kõrgus, heli kiirus</i> olulisi tunnuseid;</p>
Valgus	<p>Valgusallikas. Valgus kui energia. Valgus kui liitvalgus. Valguse spektraalne koostis. Valguse värvustega seotud nähtused looduses ja tehnikas. Valguse sirgjooneline levimine. Valguse kiirus. Vari. Varjutused.</p> <p>Praktiline töö: Värvuste ja värvilise valguse uurimine valgusfiltritega.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) selgitab objekti Päike kui valgusallikas olulisi tunnuseid;</p> <p>2) selgitab mõistete valgusallikas, valgusallikate liigid, liitvalgus olulisi tunnuseid;</p> <p>3) loetleb valguse spektri, varju ja varjutuste olulisi tunnuseid, selgitab seost teiste nähtustega;</p> <p>4) teab seose, et optiliselt ühtlases keskkonnas levib valgus sirgjooneliselt, tähendust.</p>
Valguse peegeldumine ja murdumine	<p>Peegeldumisseadus. Tasapeegel, eseme ja kujutise sümmeetrilisus. Mattpind. Esemete nägemine. Valguse peegeldumise nähtus looduses ja tehnikas. Kuu faaside teke. Kumer- ja nõguspeegel. Valguse murdumine. Prisma.</p> <p>Praktiline töö:</p> <p>Eseme ja kujutise kaugus peeglist. Läätsede ja kujutiste uurimine. Läätsede optilise tugevuse määramine. Valguskiire murdumist kinnitavate nähtuste uurimine.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) teab peegeldumise ja valguse neeldumise olulisi tunnuseid, kirjeldab seost teiste nähtustega ning kasutab neid praktikas;</p> <p>2) nimetab mõistete langemisnurk, peegeldumisnurk ja mattpind olulisi tunnuseid;</p> <p>3) selgitab peegeldumisseadust, s.o valguse peegeldumisel on peegeldumisnurk võrdne langemisnurgaga, ja selle tähendust, kirjeldab seose õigsust kinnitavat katset ning kasutab seost praktikas;</p> <p>4) toob näiteid tasapeegli, kumer- ja nõguspeegli kasutamise kohta;</p>

		<p>5) kirjeldab valguse murdumise olulisi tunnuseid, selgitab seost teiste nähtustega ning kasutab neid probleemide lahendamisel;</p> <p>6) selgitab mõistet <i>murdumisnurk</i>;</p> <p>7) selgitab valguse murdumise seaduspärasust, s.o valguse üleminekul ühest keskkonnast teise murdub valguskiir sõltuvalt valguse kiirusest ainetes kas pinna ristsirge poole või pinna ristsirgest eemale;</p>
Lääts ja kujutis	<p>Kumerlääts. Nõguslääts. Lääts fookuskaugus. Lääts optiline tugevus. Kujutised. Luup. Silm. Prillid. Kaug- ja lühinägelikkus. Fotoaparaat. Valguse murdumise nähtus looduses ja tehnikas.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) selgitab <i>fookuskauguse</i> ja <i>lääts optilise tugevuse</i> tähendust ning mõõtmisviisi, teab kasutatavat mõõtühikut;</p> <p>3) kirjeldab mõistete <i>fookus</i>, <i>tõeline kujutis</i> ja <i>näiv kujutis</i> olulisi tunnuseid;</p> <p>4) selgitab seose $f = 1/D$ tähendust ning kasutab seost probleemide lahendamisel;</p> <p>5) kirjeldab kumerlääts, nõguslääts, prillide, valgusfiltrite otstarvet ning toob kasutamise näiteid;</p>
„Mehaanika“		
Kehade vastastikmõju	<p>Mass kui keha inertsuse mõõt. Aine tihedus. Kehade vastastikmõju. Jõud kui keha kiireneva või aeglustuva liikumise põhjustaja. Kehale mõjuva jõu rakenduspunkt. Gravitatsioon. Päikesesüsteem. Raskusjõud. Hõõrdumine, hõõrdejõud. Kehade elastsus ja plastsus. Deformeerimine, elastsusjõud. Dünamomeetri tööpõhimõte. Liikumise ja vastastikmõju esinemine looduses ja selle rakendamine tehnikas.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) kirjeldab nähtuse <i>liikumine</i> olulisi tunnuseid ja seost teiste nähtustega;</p> <p>2) teab seose $s = vt$ tähendust ja kasutab seost probleemide lahendamisel;</p> <p>3) kasutab liikumisgraafikuid liikumise kirjeldamiseks;</p> <p>4) teab, et seose vastastikmõju tõttu muutuvad kehade kiirused seda vähem, mida suurem on keha mass;</p> <p>5) kirjeldab nähtuste <i>vastastikmõju</i>, <i>gravitatsioon</i>, <i>hõõrdumine</i>, <i>deformatsioon</i> olulisi tunnuseid, selgitab seost teiste nähtustega ning kasutab neid nähtusi probleemide lahendamisel;</p> <p>5) nimetab mõistete <i>raskusjõud</i>, <i>hõõrdejõud</i>, <i>elastsusjõud</i></p>

		<p>olulisi tunnuseid;</p> <p>6) teab seose $F = m g$ tähendust ning kasutab seost probleemide lahendamisel;</p> <p>7) selgitab dünamomeetri otstarvet ja kasutamise reegleid ;</p> <p>8) toob näiteid jõududest looduses ja tehnikas ning loetleb nende rakendusi.</p>
Kehade surve	<p>Rõhk. Pascali seadus. Manomeeter. Maa atmosfäär. Õhurõhk. Baromeeter. Rõhk vedelikes erinevatel sügavustel. Üleslükkejõud. Keha ujumine, ujumise ja uppumise tingimus. Areomeeter. Rõhk looduses ja selle rakendamine tehnikas.</p> <p>Praktiline töö: Raskusjõu ja hõõrdejõu seose uurimine dünamomeetriga. Üleslükkejõu uurimine.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) teab seose $\rho = m/V$ tähendust ning kasutab seost probleemide lahendamisel;</p> <p>2) nimetab nähtuse <i>ujumine</i> olulisi tunnuseid ja seoseid teiste nähtustega ning selgitab kasutamist praktikas;</p> <p>3) selgitab rõhu tähendust, nimetab mõõtühikuid ja kirjeldab mõõtmise viisi;</p> <p>4) kirjeldab mõisteid <i>õhurõhk</i> ja <i>üleslükkejõud</i>;</p> <p>5) sõnastab seosed, et rõhk vedelikes ja gaasides antakse edasi igas suunas ühteviisi (Pascali seadus);</p> <p>6) selgitab seoste $Sp = F$; $p = \rho g h$; $Fü = \rho Vg$ tähendust ja kasutab neid probleemide lahendamisel;</p> <p>7) selgitab baromeetri otstarvet ja kasutamise reegleid;</p>
Energia	<p>Töö. Võimsus. Energia, kineetiline ja potentsiaalne energia. Mehaanilise energia jäävuse seadus. Lihtmehhanism, kasutegur. Lihtmehhanismid looduses ja nende rakendamine tehnikas.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) selgitab mehaanilise töö, mehaanilise energia ja võimsuse tähendust ning määramisviisi, teab kasutatavaid mõõtühikuid;</p> <p>2) selgitab mõisteid potentsiaalne energia, kineetiline energia ja kasutegur;</p> <p>3) selgitab seoseid energia ja töö vahel, mehaanilise energia jäävuse seadust ja mehaanika kuldreeglit;</p> <p>4) selgitab seoste $A = F s$; $N = A/t$ tähendust ning kasutab neid probleemide lahendamisel;</p> <p>5) selgitab lihtmehhanismide: kang, kaldpind, pöör, hammasülekanne otstarvet, kasutamise viise ning ohutusnõudeid.</p>

FÜÜSIKA AINEKAVA 9. KLASS

Õppeainet õpitakse 2 perioodil 5 tundi nädalas / 70 tundi aastas

Hindamine:

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Loodusainete lõimingu tsentriteks on ühised teemad, kattuvad mõisted, uurimuslik õpe ja uurimustööd. Et on tegemist sama valdkonna ainetega, on integratsioon ainekavasse sisse kirjutatud sarnaste eesmärkide, pädevuste ja meetodite näol.

Seoste loomise ja leidmise oskus on kasulik mitte ainult infotulvas orienteerumisel, aga kindlasti ka mis tahes õppeaine omandamisel kui ka maailmast tervikpildi tekkimisel. Füüsika lõiming igapäevase eluga on üksiti nii vahend kui ka eesmärk, mis teeb füüsika õppimise huvitavaks ja tõstab õppimise motivatsiooni mitte ainult põhikoolis vaid ka edaspidistes õpingutes. Füüsikas õpitu seostamine ümbritsevas keskkonnas toimuvate nähtustega ja oskus nähtusi seletada on üks sisemise lõimingu ilminguid ja samas füüsikaõppe üks eesmärkidest.

Näited:

- GEOGRAAFIA - Euroopa ja Eesti kliima ja veestik, hoovuste mõju kliimale, loodusvööndid, polaarjooned, polaaröö ja –päev, päikesekiirguse jaotumine Maal, aastaegade kujunemine, merede ja ookeanide mõju, õhuringlus ja tuuled, tööstus ja energiamajandus: erinevate elektrijaamade eelised-puudused, energia säästlik tarbimine.
- BIOLOOGIA - Talituse regulatsioon: närv, närviimpulss.
- KEEMIA: ainete füüsikalised omadused, agregaatolek; reaktsioonide kiirendamise võimalused - temp mõju reaktsiooni kiirusele, aine hulk, moolarvutused, normaaltingimused, süsinik ja süsinikuühendid, energia eraldumine ja neeldumine keemilistes reaktsioonides, süsinikuühendid kütusena, aatomiehitus, perioodilisuse tabel, ainete ehitus, aatomi koostis Bohri aatomimudeli näitel, metallide

elektronstruktuur, ioonid, tuntumad liht- ja liitained, metallide elektrijuhtivus, metalliline side, metallide redoksreaktsioonid, metallide magnetilised omadused.

- MATEMAATIKA - Üksliikmed: Arvu standardkuju, tehted $10^{n/-n}$ -ga.

„Soojusõpetus“		
Aine ehituse mudel	Gaas, vedelik, tahkis. Aineosakeste kiiruse ja temperatuuri seos. Soojuspaisumine. Temperatuuriskaalad.	Õpilane: 1) kirjeldab tahkise, vedeliku, gaasi ja osakestevahelise vastastikmõju mudeleid; 2) kirjeldab soojusliikumise ja soojuspaisumise olulisi tunnuseid, seost teiste nähtustega ning kasutamist praktikas; 3) kirjeldab Celsiuse temperatuuriskaala saamist; 4) selgitab seost, temperatuuri ja aineosakeste liikumise vahel; 5) selgitab termomeeri otstarvet ja kasutamise reegleid.
Soojusülekanne	Keha soojenemine ja jahtumine. Siseenergia. Soojushulk. Aine erisoojus. Soojusülekanne. Soojusjuhtivus. Konvektsioon. Soojuskiirguse seaduspärasused. Termos. Päikeseküte. Energia jäävuse seadus soojusprotsessides. Soojusülekanne looduses ja tehnikas.	Õpilane: 1) kirjeldab soojusülekanne olulisi tunnuseid, seost teiste nähtustega ja selle kasutamist praktikas; 2) selgitab soojushulga tähendust ja mõõtmise viisi; 3) selgitab aine erisoojuse tähendust; 4) sõnastab seoseid siseenergia ja soojusülekanne vahel ning kasutab neid soojusnähtuste selgitamisel; kiirgab; 5) selgitab seose $Q = c m \Delta t$ tähendust, seost soojusnähtustega ja kasutab probleemide lahendamisel; 6) selgitab termose, päikesekütte ja soojustusmaterjalide otstarvet, töötamise põhimõtet, kasutamise näiteid ning ohutusnõudeid;

Aine olekute muutused	Sulamine ja tahkumine, sulamissoojus. Aurumine ja kondenseerumine, keemissoojus. Kütuse kütteväärtus. Soojustehnilised rakendused.	Õpilane: 1) loetleb sulamise, tahkumise, aurumise ja kondenseerumise olulisi tunnuseid, seostab neid teiste nähtustega ning kasutab neid praktikas; 2) selgitab sulamissoojuse, keemissoojuse ja kütuse kütteväärtuse tähendust ja teab kasutatavaid mõõtühikuid; 3) selgitab seoste $Q = \lambda m$, $Q = L m$ ja $Q = r m$ tähendusi, seostab neid teiste nähtustega ning kasutab neid probleemide lahendamisel; 4) lahendab rakendusliku sisuga osaülesanneteks taandatavaid kompleksülesandeid.
Tuumenergia	Aatomi mudelid. Aatomituuma ehitus. Tuuma seoseenergia. Tuumade lõhustumine ja süntees. Radioaktiivne kiirgus. Kiirguskaitse. Dosimeeter. Päike. Aatomielektrijaam.	Õpilane: 1) nimetab aatomi tuuma, elektronkatte, prootoni, neutroni, isotoobi, radioaktiivse lagunemise ja tuumareaktsiooni olulisi tunnuseid; 2) selgitab seose, et kergete tuumade ühinemisel ja raskete tuumade lõhustamisel vabaneb energiat, tähendust, seostab seda teiste nähtustega; 3) iseloomustab α -, β - ja γ -kiirgust ning nimetab kiirguste erinevusi; 4) selgitab tuumareaktori ja kiirguskaitse otstarvet, töötamise põhimõtet, kasutamise näiteid ning ohutusnõudeid; 5) selgitab dosimeetri otstarvet ja kasutamise reegleid.
„Elektriõpetus“		
Elektriline vastastikmõju	Kehade elektriseerimine. Elektrilaeng. Elementaarlaeng. Elektriväli. Juht. Isolaator. Laetud	Õpilane: 1) kirjeldab nähtuste kehade elektriseerimine ja elektriline vastastikmõju olulisi tunnuseid ning selgitab seost teiste

	<p>kehadega seotud nähtused looduses ja tehnikas.</p> <p>Praktiline töö: Kehade elektriseerimise nähtuse uurimine.</p>	<p>nähtustega;</p> <p>2) loetleb mõistete elektriseeritud keha, elektrilaeng, elementaarlaeng, keha elektrilaeng, elektriväli olulisi tunnuseid;</p> <p>3) selgitab seoseid, et samanimeliste elektrilaengutega kehad tõukuvad, erinimeliste elektrilaengutega kehad tõmbuvad.</p>
Elektrivool	<p>Vabad laengukandjad. Elektrivool metallis ja ioone sisaldavas lahuses. Elektrivoolu toimed. Voolutugevus, ampermeeter. Elektrivool looduses ja tehnikas.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) loetleb mõistete elektrivool, vabad laengukandjad, elektri juht ja isolaator olulisi tunnuseid;</p> <p>2) nimetab nähtuste elektrivool metallis ja elektrivool ioone sisaldavas lahuses olulisi tunnuseid, selgitab seost teiste nähtustega ja kasutamist praktikas;</p> <p>3) selgitab mõiste voolutugevus tähendust, nimetab voolutugevuse mõõtühiku ning selgitab ampermeetri otstarvet ja kasutamise reegleid;</p> <p>4) selgitab voolutoimeid, selgitab seost teiste nähtustega ja kasutamist praktikas.</p>
Vooluring	<p>Vooluallikas. Vooluringi osad. Pinge, voltmeeter. Ohmi seadus. Elektritakistus. Eritakistus. Juhi takistuse sõltuvus materjalist ja juhi mõõtmetest. Takisti. Juhtide jada- ja rööpühendus. Jada- ja rööpühenduse kasutamise näited.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine: viib läbi eksperimendi, mõõtes otseselt voolutugevust ja pinget, arvutab takistust, töötleb katseandmeid ning teeb järeldusi voolutugevuse ja pinge vahelise seose kohta.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) selgitab füüsikaliste suuruste pinge, elektritakistus ja eritakistus tähendust ning mõõtmisviisi, teab kasutatavaid mõõtühikuid;</p> <p>2) selgitab mõiste vooluring olulisi tunnuseid;</p> <p>3) selgitab Ohmi seadust ja selle rakendamist jada- ja rööpühendusel.</p> <p>4) selgitab eritakistuse seost takistusega;</p> <p>5) kasutab eelnevaid seoseid probleemide lahendamisel;</p> <p>6) selgitab voltmeetri otstarvet ja kasutamise reegleid;</p> <p>7) selgitab takisti kasutamise otstarvet ja ohutusnõudeid ning toob näiteid takistite kasutamise kohta;</p>

		8) selgitab elektritarviti kasutamise otstarvet ja ohutusnõudeid ning toob näiteid elektritarvitite kasutamise kohta;
Elektrivoolu töö ja võimsus	<p>Elektrivoolu töö. Elektrivoolu võimsus. Elektrisoojendusriist. Elektriohutus. Lühis. Kaitse. Kaitsemaandus.</p> <p>Praktiline töö ja IKT rakendamine: leiab kasutatavate elektritarvitite koguvõimsuse ning hindab selle vastavust kaitsme väärtusega.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) selgitab elektrivoolu töö ja elektrivoolu võimsuse tähendust ning mõõtmisviisi, teab kasutatavaid mõõtühikuid; 2) loetleb mõistete elektrienergia tarviti, lühis, kaitse ja kaitsemaandus olulisi tunnuseid; 3) selgitab valemite $A = I U t$, $N = IU$ ja $A = N \cdot t$ tähendust, seost vastavate nähtustega ja kasutab seoseid probleemide lahendamisel; 4) kirjeldab elektriliste soojendusseadmete otstarvet, töötamise põhimõtet, kasutamise näiteid ja ohutusnõudeid;
Magnetnähtused	<p>Püsिमagnet. Magnetnõel. Magnetväli. Elektromagnet. Elektrimootor ja elektrigeneraator kui energiamuundurid. Magnetnähtused looduses ja tehnikas.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Elektromagneti valmistamine ja uurimine.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) loetleb magnetvälja olulisi tunnuseid; 2) selgitab nähtusi Maa magnetväli, magnetpoolused; 3) teab seoseid magnetite vahel ning selgitab nende seoste tähtsust sobivate nähtuste kirjeldamisel või kasutamisel praktikas; 4) selgitab voolu magnetilise toime avaldumist, kirjeldab elektrimootori ja elektrigeneraatori töö energeetilisi aspekte ning selgitab ohutusnõudeid nende seadmete kasutamisel.

FÜÜSIKA AINEKAVA GÜMNAASIUMIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Füüsika kuulub loodusteaduste hulka, olles väga tihedas seoses matemaatikaga. Füüsika paneb aluse tehnika ja tehnoloogia mõistmisele ning aitab väärtustada tehnikaga seotud elukutseid. Füüsikaõppes arvestatakse loodusainete (füüsika, keemia, bioloogia, geograafia) vertikaalse (kogu õpet läbiva) ning horisontaalse (konkreetseid teemasid omavahel seostava) lõimimise vajalikkust.

Vertikaalse lõimimise korral on ühised teemad loodusteaduslik meetod, looduse tasemeline struktureeritus; vastastikmõju, liikumine (muutumine ja muundumine), energia, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane kirjaoskus, tehnoloogia, elukeskkond ning ühiskond. Vertikaalset lõimimist toetab õppeainete horisontaalne lõimumine.

Gümnaasiumi füüsikaõppe eesmärgiks on pakkuda vajalikke füüsikateadmisi tulevasele kodanikule, kujundada temas keskkonnahoidlikke ja ühiskonnasõbralikke ning jätkusuutlikule arengule orienteeritud hoiakuid. Gümnaasiumi tasemel käsitletakse nähtusi süsteemselt, arendades terviklikku ettekujutust loodusest. Võrreldes põhikooliga tutvutakse sügavamalt erinevate vastastikmõjude ja nende poolt põhjustatud liikumisvormidega ning otsitakse liikumisvormidevahelisi seoseid. Gümnaasiumi füüsikaõppe on holistlik, pidades tähtsaks olemuslikke seoseid tervikpildi osade vahel. Esimeses kursuses formuleeritakse nüüdisaegse füüsika üldprintsipiibid ning konkreetsete loodusnähtuste hilisemal käsitlemisel juhitakse pidevalt õpilaste tähelepanu nimetatud printsiipide ilmnemisele.

Õpilaste füüsika sõnavara täieneb. Õpilaste kriitilise ja süsteemmõistelise mõtlemise arendamiseks lahendatakse füüsikaliselt erinevates aine- ja eluvaldkondades esinevaid probleeme, osatakse planeerida ja korraldada eksperimenti, kasutades loodusteaduslikku uurimismeetodit. Kvantitatiivülesandeid lahendades ei ole nõutav valemite peast teadmine. Kujundatakse oskust mõista valemite füüsikalist sisu ning valemeid õiges kontekstis kasutada. Õpilastel kujunevad väärtushinnangud, mis määravad nende suhtumise füüsikasse kui kultuurifenomeni, avavad

füüsika rolli tehnikas, tehnoloogias ja elukeskkonnas ning ühiskonna jätkusuutlikus arengus. Gümnaasiumi füüsikaõpe taotleb koos teiste õppeainetega õpilastel nüüdisaegse tervikliku maailmapildi ja keskkonda säästva hoiaku ning analüüsisioskuse kujunemist.

Gümnaasiumi füüsikaõppes kujundatavad üldoskused erinevad põhikooli füüsikaõppes saavutatavatest deduktiivse käsitlusviisi ulatuslikuma rakendamise ning tehtavate üldistuste laiemas kehtivuse poolest. Füüsikaõpe muutub gümnaasiumis spetsiifilisemaks, kuid samas seostatakse füüsikateadmised tihedalt ja kõrgemal tasemel ülejäänud õppeainete teadmistega ning varasemates kooliastmetes õpituga.

Esimese kursuse „Füüsikalise looduskäsitluse alused” põhifunktsioon on selgitada, mis füüsika on, mida ta suudab ja mille poolest eristub füüsika teistest loodusteadustest. Esimene kursus tekitab motivatsiooni ülejäänud kursuste tulemuslikuks läbimiseks ning loob tausta nüüdisaegse tervikliku füüsikakäsitluse mõistmiseks.

Teine kursus „Mehaanika” avab mehaaniliste mudelite keskse rolli loodusnähtuste kirjeldamisel ja seletamisel. Kuna kogu nüüdisaegses füüsikas domineerib vajadus arvestada aine ja välja erisusi, käsitleb kolmas kursus „Elektromagnetism” elektromagnetvälja näitel väljade kirjeldamise põhivõtteid ning olulisemaid elektrilisi ja optilisi nähtusi.

Neljas kursus „Energia” vaatleb keskkonda energeetilisest aspektist. Käsitletakse alalis- ja vahelduvvoolu ning soojusnähtusi, ent ka mehaanilise energia, soojusenergia, elektrienergia, valgusenergia ja tuumaenergia omavahelisi muundumisi.

Viiendas kursuses „Mikro- ja megamaailma füüsika” vaadeldakse füüsikalisi seaduspärasusi ning protsesse mastaapides, mis erinevad inimese karakteristikust mõõtmest (1 m) rohkem kui miljon korda.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Gümnaasiumi füüsikaõppega taotletakse, et õpilane:

- 1) teadvustab füüsikat kui looduse kõige üldisemaid põhjuslikke seoseid uurivat teadust ja olulist kultuurikomponenti;
- 2) arendab loodusteaduste- ja tehnoloogiaalast kirjaoskust, loovust ning süsteemset mõtlemist;
- 3) mõistab mudelite tähtsust loodusobjektide uurimisel ning mudelite paratamatut piiratust ja arengut;
- 4) teab teaduskeele erinevusi tavakeelest ning kasutab teaduskeelt korrektselt loodusnähtusi kirjeldades ja seletades;
- 5) oskab koguda ja töödelda infot, eristada vajalikku infot ülearusest, olulist infot ebaolulisest ning usaldusväärset infot infomürast;
- 6) oskab kriitiliselt mõelda ning eristab teaduslikke teadmisi ebateaduslikest;
- 7) mõistab füüsika seotust tehnika ja tehnoloogiaga ning füüsikateadmiste vajalikkust vastavate elukutsete esindajatel;
- 8) oskab lahendada olulisemaid kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid füüsikaülesandeid, kasutades loodusteaduslikku meetodit,
- 9) tunneb ära füüsikaalaseid teemasid, probleeme ja küsimusi erinevates loodusteaduslikes situatsioonides ning pakub võimalikke selgitusi neis esinevatele mõtteseostele;
- 10) aktsepteerib ühiskonnas tunnustatud väärtushinnanguid ning suhtub loodusesse ja kaaskodanikesse vastutustundlikult.

KOOLIASTME ÕPITULEMUSED

Gümnaasiumi füüsikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) kasutab füüsikalisi suurusi ning füüsika mõisteid ja seoseid, kirjeldades, seletades ning ennustades loodusnähtusi ja nende tehnilisi rakendusi;
- 2) lahendab situatsiooni-, arvutus- ja graafilisi ülesandeid ning hindab kriitiliselt saadud tulemuste tõepärasust;
- 3) kasutab ainekavas sisalduvaid SI mõõtühikuid, teisendab mõõtühikuid, kasutades eesliiteid *tera-*, *giga-*, *mega-*, *kilo-*, *detsi-*, *senti-*, *milli-*, *mikro-*, *nano-*, *piko-*;

- 4) sõnastab etteantud situatsioonikirjelduse põhjal uurimisküsimusi, kavandab ja korraldab eksperimendi, töötleb katseandmeid ning teeb järeldusi uurimisküsimuses sisalduva hüpoteesi kehtivuse kohta;
- 5) leiab infoallikatest ainekava sisuga seonduvat füüsikaalast infot;
- 6) leiab tavaelus tõusetuvatele füüsikalistele probleemidele lahendusi;
- 7) visandab ainekavaga määratud tasemel füüsikaliste objektide, nähtuste ja rakenduste jooniseid;
- 8) teisendab loodusnähtuse füüsikalise mudeli ühe kirjelduse teiseks (verbaalkirjelduse valemiks või jooniseks ja vastupidi);
- 9) on informeeritud, et väärtustada füüsikaalaseid teadmisi eeldavaid elukutseid;
- 10) võtab omaks ühiskonnas tunnustatud jätkusuutlikku arengut toetavaid väärtushinnanguid ning suhtub loodusse ja ühiskonda vastutustundlikult.

FÜÜSIKA AINEKAVA GÜMNAASIUMIS

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

- GEOGRAAFIA: Atmosfäär; Hüdrofäär, Energiamaajandus ja keskkonnaprobleemid
- MATEMAATIKA – Matemaatika rakendused, reaalsete protsesside uurimine, tõenäosus, statistika, vektor tasandil, funktsioonid, stereomeetria, trigonomeetria, loogika, vektor tasandil, aksioomid.
- KEEMIA: aatomi ehitus, ainete koostis, orgaaniline keemiatööstus, energeetika, keemilised protsessid praktikas, atomistika.

I KURSUS „Füüsikalise looduskäsitluse alused”
--

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Sissejuhatus füüsikasse	<p>Jõudmine füüsikasse, tuginedes isiklikule kogemusele. Inimene kui vaatleja. Sündmus, signaal, aisting ja kujutus. Vaatleja kujutlused ja füüsika. Füüsika kui loodusteadus. Füüsika kui inimkonna nähtavushorisonte edasi nihutav teadus. Mikro-, makro- ja megamaailm. Põhimõisted: loodus, loodusteadus, füüsika, vaatleja, nähtavushorisont, makro-, mikro- ja megamaailm.</p>	<p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) seletab sõnade tähendust: maailm, loodus ja füüsika; 2) mõistab paratamatut erinevust looduse ning vaatleja kujutluste vahel; 3) tunneb loodusteaduste põhieesmärki – saavutada üha parem vastavus looduse ja seda peegeldavate kujutluste vahel; 4) teab nähtavushorisondi mõistet kui vaatleja kahele struktuursele põhiküsimusele <i>Mis on selle taga?</i> ning <i>Mis on selle sees?</i> antavate vastuste piiri; 5) teab füüsika põhierinevust teistest loodusteadustest – füüsika ja tema sidusteaduste kohustust määratleda ja nihutada edasi nähtavushorisonte; 6) määratleb looduse struktuuritasemete skeemil makro-, mikro- ja megamaailma ning nimetab nende erinevusi.
Füüsika uurimismeetod	<p>Vaatlus, hüpotees, eksperiment, mõõtmine, mõõtühik, mõõtühikute süsteem, mõõtemääramatus, etalon, mõõtesuurus, mõõdetava suuruse väärtus, mõõtetulemus, mõõtevahend, mudel, taatlemine.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p>	<p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) seletab loodusteadusliku meetodi olemust (vaatlus-hüpotees-eksperiment-andmetöötlus-järeldus); 2) teab, et eksperimentitulemusi üldistades jõutakse mudelini; 3) mõistab, et mudel kirjeldab reaalsust kindlates fikseeritud tingimustes, nende puudumise korral ei tarvitse mudel anda eksperimen-

	<p>1. Õpetaja valitud keha joonmõõtmete mõõtmine ja korrektse mõõtetulemuse esitamine.</p> <p>2. Mõõtmised ja andmetöötlus õpetaja valitud näitel, võrdelise sõltuvuse kui mudelini jõudmine.</p>	<p>mentaalset kinnitust leidvaid tulemusi;</p> <p>4) teab, et mudeli järeldusi tuleb alati kontrollida ning mudeli järelduste erinevus katsetulemustest tingib vajaduse uuteks eksperimentideks ja seeläbi uuteks mudeliteks;</p> <p>5) teab, et korrektse mõõtmistulemuse saamiseks tuleb mõõtmisi teha mõõteseaduse järgi;</p> <p>6) mõistab mõõtesuuruse ja mõõdetava suuruse väärtuse erinevust ning saab aru mõistetest mõõtevahend ja taatlemine.</p> <p>7) teab rahvusvahelise mõõtühikute süsteemi (SI) põhisuurusi ning nende mõõtühikuid ning seda, et teiste füüsiliste suuruste ühikud on väljendatavad põhisuuruste ühikute kaudu;</p> <p>8) teab standardhälbe mõistet (see mõiste kujundatakse graafiliselt) ning oskab seda kasutada mõõtmisega kaasneva mõõtemääramatuse hindamisel.</p> <p>9) kasutades mõõtesuurust, esitab korrektselt mõõdetava suuruse väärtuse kui arväärtuse ja mõõtühiku korrutise;</p> <p>10) mõõdab õpetaja poolt valitud keha joonmõõtmed ning esitab korrektse mõõtetulemuse;</p> <p>11) esitab katseandmeid tabelina ja graafikuna;</p> <p>12) loob mõõtetulemuste töötlemise tulemusena mudeli, mis kirjeldab eksperimendis toimuvat.</p>
--	---	--

<p>Füüsika üldmudelid</p>	<p>Füüsikalised objektid, nähtused ja suurused. Füüsikaline suurus kui mudel. Füüsika keel, selles kasutatavad lühendid. Skalaarid ja vektorid. Tehted vektoritega. Füüsika võrdlus matemaatikaga. Kehad, nende mõõtmised ja liikumine. Füüsikaliste suuruste pikkus, kiirus ja aeg tulenevus vaateleja kujutlustest. Aja mõõtmine. Aja ja pikkuse mõõtühikud sekund ja meeter. Liikumise suhtelisus. Liikumise üldmudelid – kulgemine, pöörlemine, kuju muutumine, võnkumine ja laine. Vastastikmõju kui kehade liikumisoleku muutumise põhjus. Avatud ja suletud süsteem. Füüsikaline suurus jõud. Newtoni III seadus. Väli kui vastastikmõju vahendaja. Aine ja väli – looduse kaks põhivormi. Esmane tutvumine välja mõistega elektromagnetvälja näitel. Liikumisoleku muutumine. Kiirendus. Newtoni II seadus. Keha inertsus ja seda kirjeldav suurus – mass. Massi ja jõu mõõtühikud kilogramm ja njuuton. Newtoni I seadus. Töö kui protsess, mille korral</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) eristab füüsikalisi objekte, nähtusi ja suurusi; 2) teab skalaarsete ja vektoriaalsete suuruste erinevust ning oskab tuua nende kohta näiteid; 3) seletab füüsika valemites esineva miinusmärgi tähendust; 4) rakendab skalaarsete suuruste algebralise liitmise/lahutamise ning vektorsuuruste vektoriaalse liitmise/lahutamise reegleid; 5) eristab füüsikat matemaatikast; 6) mõistab, et füüsikalised suurused pikkus (ka teepikkus), ajavahemik (Δt) ja ajahetk (t) põhinevad kehade ja nende liikumise (protsesside) omavahelisel võrdlemisel; 7) teab, et keha liikumisolekut iseloomustab kiirus ning oskab tuua näiteid liikumise suhtelisuse kohta makromaaailmas; 8) tunneb liikumise üldmudeleid; oskab nimetada iga liikumisliigi olulisi erisusi; 9) teab aine ja välja peamisi erinevusi; 10) nimetab mõistete avatud süsteem ja suletud süsteem olulisi tunnuseid; 11) seletab Newtoni III seaduse olemust; 12) tunneb mõistet kiirendus; 13) seletab ja rakendab Newtoni II seadust;
----------------------------------	---	--

	<p>pingutusega kaasneb olukorra muutumine. Energia kui seisundit kirjeldav suurus ja töö varu. Kineetiline ja potentsiaalne energia. Võimsus kui töö tegemise kiirus. Töö ja energia mõõtühik džaul ning võimsuse mõõtühik vatt. Kasuteguri mõiste.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tutvumine Newtoni seaduste olemusega demokatse või arvutisimulatsiooni teel. 2. Tutvumine välja mõistega elektromagnetvälja näitel, kasutades elektripendlit või püsimagneteid. 3. Tutvumine erinevate liikumise üldmudelitega demokatse või arvutisimulatsiooni teel. 	<p>14) teab inertsuse omadust; teab, et seda omadust iseloomustab mass;</p> <p>15) seletab ja rakendab Newtoni I seadust;</p> <p>16) avab tavakeele sõnadega mõistete sisu: töö, energia, kineetiline ja potentsiaalne energia, võimsus, kasulik energia, kasutegur;</p> <p>17) sõnastab mõõtühikute njuuton, džaul ja vatt definitsioone ning oskab neid probleemide lahendamisel rakendada.</p>
<p>Füüsika üldprintsiibid</p>	<p>Põhjuslikkus ja juhuslikkus. Füüsika kui õpetus maailma kõige üldisematest põhjuslikest seostest. Füüsika tunnetuslik ja ennustuslik väärtus. Füüsikaga seotud ohud. Printsiibid füüsikas. Võrdlus matemaatikaga. Osa ja tervik.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) toob iga loodusteaduse uurimisvaldkonnast vähemasti ühe näite põhjusliku seose kohta; 2) toob vähemasti ühe näite füüsika pakutavate tunnetuslike ja ennustuslike võimaluste, aga ka füüsika rakendustest tulenevate

	<p>Atomistlik printsiip. Atomistika füüsikas ja keemias. Energia miinimumi printsiip. Tõrjutuse printsiip. Väljade liitumine ehk superpositsiooniprintsiip. Absoluutkiiruse printsiip Relativistliku füüsika olemus. Massi ja energia samaväärsus.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine</p> <p>Tutvumine relativistliku füüsika olemusega, kasutades vastavat arvutisimulatsiooni.</p>	<p>ohtude kohta;</p> <p>3) teab, mis on füüsika printsiibid ja oskab neid võrrelda aksioomidega matemaatikas;</p> <p>4) teab, milles seisneb väljade puhul kehtiv superpositsiooni printsiip;</p> <p>5) sõnastab atomistliku printsiibi, energia miinimumi printsiibi, tõrjutuse printsiibi ja absoluutkiiruse printsiibi ning oskab tuua näiteid nende printsiipide kehtivuse kohta;</p> <p>6) teab relativistliku füüsika peamist erinevust klassikalisest füüsikast;</p> <p>7) oskab seletada ruumi ja aja relatiivsust, lähtudes vaateleja kujutlustest kehade ja liikumiste võrdlemisel;</p> <p>8) teab valemist $E = mc^2$ tulenevat massi ja energia samaväärsust.</p>
<p>II KURSUS „Mehaanika“</p>		
<p>Kinemaatika</p>	<p>Mehaanika põhiülesanne. Punktmass kui keha mudel. Koordinaadid. Taustsüsteem. Teepikkus ja nihe. Kinemaatika. Ühtlane sirgjooneline liikumine ja ühtlaselt muutuv sirgjooneline liikumine: liikumisvõrrand, kiiruse ja läbitud teepikkuse sõltuvus ajast, vastavad graafikud. Vaba langemine kui näide ühtlaselt kiireneva</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) teab mehaanika põhiülesannet;</p> <p>2) nimetab nähtuste ühtlane sirgjooneline liikumine, ühtlaselt kiirenev sirgjooneline liikumine, ühtlaselt aeglustuv sirgjooneline liikumine, vaba langemine olulisi tunnuseid, oskab tuua näiteid;</p> <p>3) seletab füüsikaliste suuruste kiirus, kiirendus, teepikkus ja nihe tähendust, mõõtühikuid, oskab nende definitsioone rakendada ning</p>

	<p>liikumise kohta. Vaba langemise kiirendus. Kiiruse ja kõrguse sõltuvus ajast vertikaalsel liikumisel. Erisihiliste liikumiste sõltumatus.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine</p> <p>1. Ühtlaselt kiirenevalt liikuva keha koordinaadi, kiiruse ja kiirenduse määramine, uurides kuulikese veeremist rennis.</p> <p>2. Tutvumine visatud keha liikumisega demokatse või arvutisimulatsiooni abil.</p>	<p>nende suuruste mõõtmise või määramise viise;</p> <p>4) rakendab ühtlase sirgjoonelise liikumise ja ühtlaselt muutuva liikumise kirjeldamiseks vastavaid liikumisvõrrandeid ;</p> <p>5) kujutab graafiliselt ja kirjeldab graafiku abil ühtlase ja ühtlaselt muutuva sirgjoonelise liikumise kiiruse ning läbitud teepikkuse sõltuvust ajast; oskab leida teepikkust kui kiiruse graafiku alust pindala;</p> <p>6) rakendab ühtlaselt muutuva sirgjoonelise liikumise kiiruse, nihke ja kiirenduse leidmiseks vastavaid seoseid;</p> <p>7) teab, et vaba langemise korral tuleb kõigis seostes kiirendus a asendada vaba langemise kiirendusega g, ning oskab seda teadmist rakendada, arvestades kiiruse ja kiirenduse suundi.</p>
Dünaamika	<p>Kulgliikumise dünaamika. Newtoni seadused (kordamine). Jõudude vektoriaalne liitmine. Resultantjõud. Näiteid konstantse kiirusega liikumise kohta jõudude tasakaalustumisel. Keha impulss kui suurus, mis näitab keha võimet muuta teiste kehade kiirust. Impulsi jäävuse seadus. Jõud kui keha impulsi muutumise põhjus. Keskkonna takistusjõu tekkemehhanism. Raskusjõud, keha kaal, toereaktsioon. Kaalutus.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) nimetab nähtuste vastastikmõju, gravitatsioon, hõõrdumine ja deformatsioon olulisi tunnuseid ning selgitab seost teiste nähtustega;</p> <p>2) näitab kehale mõjuvaid jõudusid nii liikumisoleku püsimisel kui muutumisel;</p> <p>3) oskab leida resultantjõudu;</p> <p>4) kasutab Newtoni seadusi mehaanika põhiülesannet lahendades;</p> <p>5) seletab füüsikalise suuruse impulss tähendust, teab impulsi</p>

	<p>Rõhumisjõud ja rõhk. Elastsusjõud. Hooke'i seadus. Jäikustegur. Hõõrdejõud ja hõõrdetegur.</p> <p>Keha tiirlemine ja pöörlemine. Ühtlase ringjoonelise liikumise kirjeldamine: pöördenurk, periood, sagedus, nurk- ja joonkiirus, kesktõmbekiirendus.</p> <p>Gravitatsiooniseadus. Raske ja inertse massi võrdsustamine füüsikas. Tiirlemine ja pöörlemine looduses ning tehnikas.</p> <p>Orbitaalliikumise tekkimine inertsi ja kesktõmbejõu koostoime tagajärjena.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine</p> <p>1. Liugehõõrdeteguri määramine, kasutades dünamomeetrit või kaldpinda.</p> <p>2. Keha kesktõmbekiirenduse määramine kas praktiliselt või siis kasutades vastavat arvutisimulatsiooni.</p> <p>3. Tutvumine planeetide liikumise seaduspärasustega, kasutades vastavat arvutisimulatsiooni.</p>	<p>definiitsiooni ning impulsi mõõtühikut;</p> <p>6) sõnastab impulsi jäävuse seaduse ja oskab seda praktikas kasutada;</p> <p>7) seletab jõu seost impulsi muutumise kiirusega keskkonna takistusjõu tekkimise näitel;</p> <p>8) nimetab mõistete raskusjõud, keha kaal, toereaktsioon, rõhumisjõud ja rõhk olulisi tunnuseid ning rakendab neid;</p> <p>9) nimetab mõistete hõõrdejõud ja elastsusjõud olulisi tunnuseid ning toob näiteid nende esinemise kohta looduses ja tehnikas;</p> <p>10) rakendab hõõrdejõu ja elastsusjõu arvutamise eeskirju;</p> <p>11) toob loodusest ja tehnikast näiteid ühtlase ja mitteühtlase tiirlemise ning pöörlamise kohta,</p> <p>12) kasutab liikumise kirjeldamisel õigesti füüsikalisi suurusi pöördenurk, periood, sagedus, nurkkiirus, joonkiirus ja kesktõmbekiirendus ning teab nende suuruste mõõtühikuid ning rakendab neid;</p> <p>13) rakendab gravitatsiooniseadust;</p> <p>14) teab mõistete raske mass ja inertne mass erinevust;</p> <p>15) seletab orbitaalliikumist kui inertsi ja kesktõmbejõu koostoime tagajärge.</p>
Võnkumised ja	Võnkumine kui perioodiline liikumine	Õpilane:

<p>lained</p>	<p>(kvalitatiivselt). Pendli võnkumise kirjeldamine: hälve, amplituud, periood, sagedus, faas. Energia muundumine võnkumisel. Hälbe sõltuvus ajast, selle esitamine graafiliselt ning siinus- või koosinusfunktsiooniga. Võnkumised ja resonants looduses ning tehnikas. Lained. Piki- ja ristlained. Lainet iseloomustavad suurused: lainepikkus, kiirus, periood ja sagedus. Lainetega kaasnevad nähtused: peegeldumine, murdumine, interferents, difraktsioon. Lained ja nendega kaasnevad nähtused looduses ning tehnikas.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine</p> <p>1. Matemaatilise pendli ja vedrupendli võnkumiste uurimine demokatse ja arvutisimulatsiooni abil.</p> <p>2. Tutvumine lainenähtustega demokatse või interaktiivse õppevideo vahendusel.</p>	<p>1) nimetab vabavõnkumise ja sundvõnkumise olulisi tunnuseid ning toob näiteid nende esinemise kohta looduses ja tehnikas;</p> <p>2) tunneb füüsikaliste suuruste hälve, amplituud, periood, sagedus ja faas tähendust, mõõtühikuid ning mõõtmisviisi;</p> <p>3) kasutab probleeme lahendades seoseid võnkumiste kontekstis;</p> <p>4) seletab energia muundumisi pendli võnkumisel;</p> <p>5) teab, et võnkumiste korral sõltub hälve ajast ning et seda sõltuvust kirjeldab siinus- või koosinusfunktsioon;</p> <p>6) nimetab resonantsi olulisi tunnuseid ning toob näiteid selle esinemise kohta looduses;</p> <p>7) nimetab pikilaine ja ristlaine olulisi tunnuseid;</p> <p>8) tunneb füüsikaliste suuruste lainepikkus, laine levimiskiirus, periood ja sagedus tähendust, mõõtühikuid ning mõõtmisviisi ja kasutab probleeme lahendades seoseid;</p> <p>9) nimetab lainenähtuste peegeldumine, murdumine, interferents ja difraktsioon olulisi tunnuseid;</p> <p>10) toob näiteid lainenähtuste kohta looduses ja tehnikas.</p>
<p>Jäävusseadused mehaanikas</p>	<p>Impulsi looduses ja rakendused tehnikas. Mehaaniline energia. Mehaanilise energia jäävuse seadus. Mehaanilise energia muundumine teisteks energia liikideks. Energia</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) seletab reaktiivliikumise nähtust, seostades seda impulsi jäävuse seadusega, toob näiteid reaktiivliikumisest looduses ja selle rakendustest tehnikas;</p>

	jäävuse seadus looduses ja tehnikas.	2) seletab füüsilise suuruse mehaaniline energia tähendust ning kasutab probleemide Lahendamisel vastavaid seoseid; 3) rakendab mehaanilise energia jäävuse seadust ning mõistab selle erinevust üldisest energia jäävuse seadusest.
III KURSUS „Elektromagnetism“		
Elektriväli ja magnetväli	<p>Elektrilaeng. Positiivsed ja negatiivsed laengud. Elementaarlaeng. Laengu jäävuse seadus. Elektrivool. Coulomb'i seadus. Punktlaeng. Ampere'i seadus. Püsimagnet ja vooluga juhe. Elektri- ja magnetvälja kirjeldavad vektorsuurused elektrivälja tugevus ja magnetinduktsioon. Punktlaengu väljatugevus ja sirgvoolu magnetinduktsioon. Elektrivälja potentsiaal ja pinge. Pinge ja väljatugevuse seos. Välja visualiseerimine: välja jõujoon ja ekvipotentsiaalpind. Homogeenne elektriväli kahe erinimeliselt laetud plaadi vahel, homogeenne magnetväli solenoidis.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine</p> <p>1. Elektrostaatika seaduspärasuste praktiline uurimine kahe elektripendli abil või sama</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) eristab sõna laeng kolme tähendust: a) keha omadus osaleda mingis vastastikmõjus, b) seda omadust kirjeldav füüsikaline suurus ning c) osakeste kogum, millel on kõnealune omadus; 2) teab elektrivoolu kokkuleppelist suunda, seletab voolu suuna sõltumatust laengukandjate märgist ning kasutab probleemide lahendamisel voolutugevuse valemit; 3) teab, et magnetväljal on kaks põhimõtteliselt erinevat võimalikku tekitajat, elektrostaatilisel väljal aga ainult üks; 4) kasutab probleeme lahendades Coulomb'i ja Ampere'i seadust; 5) teab elektrivälja tugevuse ja magnetinduktsiooni definitsioone ning oskab rakendada definitsioonivalemeid; 6) kasutab elektrivälja tugevuse ja magnetinduktsiooni vektorite suundade määramise eeskirju; 7) tunneb Oersted'i katsest tulenevaid sirgjuhtme magnetvälja geomeetrisi omadusi, kasutab Ampere'i seadust ja rakendab</p>

	<p>uuringu arvutisimulatsioon.</p> <p>2. Kahe juhtme magnetilise vastastikmõju uurimine demokatse või arvutisimulatsiooni abil.</p>	<p>vastava jõu suuna määramise eeskirja;</p> <p>8) seletab erinevusi mõistete pinge ja potentsiaal kasutamises;</p> <p>9) joonistab kuni kahe väljatekitaja korral elektrostaatilise välja E-vektorit ning juhtmelõigu või püsिमagneti magnetvälja B-vektorit etteantud punktis, joonistab nende väljade jõujooni ja elektrostaatilise välja ekvipotentsiaalpinde;</p> <p>10) teab, et kahe erinimeliselt laetud plaadi vahel tekib homogeenne elektriväli ning solenoidis tekib homogeenne magnetväli; oskab joonistada nende väljade jõujooni.</p>
<p>Elektromagnetväli</p>	<p>Liikuvale laetud osakesele mõjuv magnetjõud.</p> <p>Magnetväljas liikuva juhtmelõigu otstele indutseeritav pinge. Faraday katsed. Induktsiooni elektromotoorjõud. Magnetvoo mõiste. Faraday induktsiooniseadus. Lenzi reegel. Kondensaator ja induktiivpool. Mahtuvus ja induktiivsus.</p> <p>Elektromagnetvälja energia.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine</p> <p>1. Poolis tekkivat induktsiooni elektromotoorjõudu mõjutavate tegurite uurimine.</p> <p>2. Tutvumine kondensaatorite ja</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) rakendab probleemide lahendamisel Lorentzi jõu valemit ning oskab määrata Lorentzi jõu suunda;</p> <p>2) rakendab magnetväljas liikuva juhtmelõigu otstele indutseeritava pinge valemit;</p> <p>3) kasutab elektromotoorjõu mõistet;</p> <p>4) seletab füüsilise suuruse magnetvoog tähendust, teab magnetvoo definitsiooni ja kasutab probleemide lahendamisel magnetvoo definitsioonivalemit;</p> <p>5) seletab näite varal Faraday induktsiooniseaduse kehtivust ja kasutab probleemide lahendamisel valemit;</p> <p>6) seletab pööriselektrivälja tekkimist magnetvoo muutumisel;</p>

	<p>induktiivpoolide talitluse ning rakendustega demokatsete või arvutisimulatsioonide abil.</p>	<p>7) seletab mõistet eneseinduktsioon; 8) teab füüsikaliste suuruste mahtuvus ja induktiivsus definitsioone ning nende suuruste mõõtühikuid, kasutab probleemide lahendamisel valemeid; 9) teab, kus kasutatakse kondensaatoreid ja induktiivpoole; 10) kasutab probleemide lahendamisel elektrivälja ning magnetvälja energia valemeid;</p>
<p>Elektromagnetlained</p>	<p>Elektromagnetlainete skaala. Lainepikkus ja sagedus. Optika – õpetus valguse tekkimisest, levimisest ja kadumisest. Valguse dualism ja dualismiprintsiip looduses. Footoni energia. Nähtava valguse värvuse seos valguse lainepikkusega vaakumis. Elektromagnetlainete amplituud ja intensiivsus. Difraktsioon ja interferents, nende rakendusnäited. Polariseeritud valgus, selle saamine, omadused ja rakendused.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine Ühelt pilult, kaksikpilult ja juuksekarvalt saadava difraktsioonipildi uurimine laseriga, pilu laiuse ja difraktsioonipildi laiuse pöördvõrdelisuse</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) selgitab valguse dualismiprintsiipi ja selle seost atomistliku printsiibiga; 2) rakendab probleemide lahendamisel kvandi energia valemit; 3) teab, mis juhul esineb valguse lainelised- ja millal kvantomadused; 4) kirjeldab elektromagnetlainete skaalat; 5) leiab ühe etteantud spektraalparameetri põhjal teisi; 6) teab nähtava valguse lainepikkuste piire ja põhivärvuste lainepikkuste järjestust; 7) teab lainete amplituudi ja intensiivsuse mõisteid ning oskab probleemide lahendamisel neid kasutada; 8) seletab valguse koherentsuse tingimusi ja nende täidetuse vajalikkust vaadeldava interferentsipildi saamisel;</p>

	<p>kindlakstegemine kas praktilise töö käigus või arvutimudeli abil.</p>	<p>9) seletab joonise järgi interferentsi- ja difraktsiooninähtusi optikas; 10) seletab polariseeritud valguse olemust.</p>
<p>Valguse ja aine vastastikmõju</p>	<p>Valguse peegeldumine ja murdumine. Murdumisseadus. Murdumisnäitaja seos valguse kiirusega. Kujutise tekitamine läätse abil ja läätse valem. Valguse dispersioon. Spektroskoobi töö põhimõte. Spektraalanalüüs. Valguse kiirgumine. Soojuskiirgus ja luminesents. Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Läbipaistva aine murdumisnäitaja määramine. 2. Tutvumine eritüübiliste valgusallikatega.</p>	<p>Õpilane: 1) tunneb valguse murdumise seadust ja kasutab seoseid; 2) konstrueerib kiirte käiku kumer- ja nõgusläätsel korral; 3) kasutab läätse valemit kumer- ja nõgusläätsel korral; 4) teab nähtava valguse lainepikkuste piire ja põhivärvuste lainepikkuste järjestust; 5) kirjeldab valge valguse lahtumist spektriks prisma ja difraktsioonvõre näitel; 6) tunneb spektrite põhiliike ja teab, mis tingimustel nad esinevad; 7) eristab soojuskiirgust ja luminesentsi, toob näiteid vastavatest valgusallikatest.</p>
<p>IV KURSUS „Energia“</p>		
<p>Elektrivool</p>	<p>Elektrivoolu tekkemehhanism. Ohmi seaduse olemus. Juhi takistus ja aine eritakistus. Metallkeha takistuse sõltuvus temperatuurist. Ülijuhtivus. Ohmi seadus kogu vooluringi kohta. Vooluallika elektromotoorjõud ja sisetakistus.</p>	<p>Õpilane: 1) seletab elektrivoolu tekkemehhanismi mikrotasemel; 2) rakendab probleemide lahendamisel Ohmi seadust vooluringi osa ja kogu vooluringi kohta ning elektrivoolu töö ja võimsuse avaldisi; 3) arvutab elektrienergia maksumust ning planeerib selle järgi uute</p>

	<p>Vedelike, gaaside ja pooljuhtide elektrijuhtivus. pn-siire. Pooljuhtelektronika alused.</p> <p>Valgusdiodid ja ventiil-fotoelement (fotorakk).</p> <p>Voltmeetri, ampermeetri ja multimeetri kasutamine.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine</p> <p>1. Voolutugevuse, pinge ja takistuse mõõtmine multimeetriga.</p> <p>2. Tutvumine demokatses lihtsamate pooljuhtelektronika seadmetega (diodid, valgusdiodid, fotorakk).</p> <p>3. Vooluringide talitluse uurimine vastavate arvutisimulatsioonide abil.</p>	<p>elektriseadmete kasutuselevõttu;</p> <p>4) teab, et metallkeha takistus sõltub lineaarselt temperatuurist, ning teab, kuidas takistuse temperatuurisõltuvus annab infot takistuse tekkemehhanismi kohta;</p> <p>5) kirjeldab pooljuhi oma- ja lisandjuhtivust, sh elektron- ja aukjuhtivust;</p> <p>6) teab, et pooljuhtelektronika aluseks on pn-siire; seletab jooniste abil pn-siirde käitumist päri- ja vastupingestamisel;</p> <p>7) kirjeldab pn-siirde toimimist valgusdiodis ja ventiil-fotoelemendis;</p> <p>8) tunneb juhtme, vooluallika, lüliti, hõõglambi, takisti, diodi, reostaadi, kondensaatori, induktiivpooli, ampermeetri ja voltmeetri tingmärke ning kasutab neid lihtsamaid elektriskeeme lugedes ja konstrueerides;</p> <p>9) kasutab multimeetrit voolutugevuse, pinge ja takistuse mõõtmiseks.</p>
<p>Elektromagnetismi rakendused</p>	<p>Vahelduvvool kui laengukandjate sundvõnkumine. Vahelduvvoolu saamine ja kasutamine. Generaator ja elektrimootor.</p> <p>Elektrienergia ülekande. Trafod ja kõrgepingeliinid. Vahelduvvooluvõrk. Faas ja</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) kirjeldab vahelduvvoolu kui laengukandjate sundvõnkumist;</p> <p>2) teab, et vahelduvvoolu korral sõltuvad pinge ja voolutugevus perioodiliselt ajast ning et seda sõltuvust kirjeldab siinus- või koosinusfunktsioon;</p>

	<p>neutraal. Elektriõhutus. Vahelduvvoolu võimsus aktiivtakistusel. Voolutugevuse ja pinge efektiivväärtused. Elektromagnetlainete rakendused: raadioside, televisioon, radarid, GPS.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine</p> <p>1. Tutvumine trafode ja võnkeringide talitluse ning rakendustega demokatses või arvutimudeli abil.</p> <p>2. Tutvumine elektromagnetismi rakendustega interaktiivse õppevideo abil.</p>	<p>3) kirjeldab generaatori ja elektrimootori tööpõhimõtet;</p> <p>4) kirjeldab trafot kui elektromagnetilise induktsiooni nähtusel põhinevat seadet;</p> <p>5) arvutab vahelduvvoolu võimsust aktiivtarviti korral ning seletab graafiliselt voolutugevuse ja pinge efektiivväärtuste seost amplituudväärtustega;</p> <p>6) kirjeldab võnkeringi kui raadiolainete kiirgamise ja vastuvõtu baasseadet;</p> <p>7) kirjeldab elektriõhutuse nõudeid;</p> <p>8) nimetab elektrienergia jaotusvõrgu ohutu talitluse tagamise põhimõtteid;</p> <p>9) kirjeldab elektromagnetismi olulisemaid rakendusi.</p>
<p>Soojusnähtused</p>	<p>Siseenergia ja soojusenergia. Temperatuur kui soojusaste. Celsiuse, Kelvini ja Fahrenheiti temperatuuriskaalad. Ideaalgaas ja reaalkaas. Ideaalgaasi olekuvõrrand. Isoprotsessid. Gaasi olekuvõrrandiga seletatavad nähtused looduses ja tehnikas. Mikro- ja makroparameetrid, nendevahelised seosed. Molekulaarkineetilise teooria põhialused. Temperatuuri seos</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) tunneb mõistet siseenergia ning seletab soojusenergia erinevust teistest siseenergia liikidest;</p> <p>2) mõistab temperatuuri kui soojusastet, seletab temperatuuri seost molekulide kaootilise liikumise keskmise kineetilise energiaga;</p> <p>3) tunneb Celsiuse ja Fahrenheiti temperatuuriskaalad ning teab mõlemas skaalas olulisi temperatuure;</p> <p>4) kirjeldab Kelvini temperatuuriskaalat, oskab üle minna Celsiuse</p>

	<p>molekulide keskmise kineetilise energiaga.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine</p> <p>Tutvumine soojusnähtustega arvutimudeli abil.</p>	<p>skaalalt Kelvini skaalale ning vastupidi;</p> <p>5) nimetab mudeli ideaalgaas olulisi tunnuseid;</p> <p>6) kasutab probleemide lahendamisel seoseid molekulide kulgliikumise kineetilise energia ja rõhu vahel;</p> <p>7) määrab graafikutelt isoprotsesside parameetreid.</p>
<p>Termodünaamika ja energeetika alused</p>	<p>Soojusenergia muutmise viisid: mehaaniline töö ja soojusülekanne. Soojusülekanne liigid: otsene soojusvahetus, soojuskiirgus ja konvektsioon. Soojushulk. Termodünaamika I printsiip, selle seostamine isoprotsessidega. Adiabaatiline protsess. Soojusmasina tööpõhimõte, soojusmasina kasutegur, soojusmasinad looduses ja tehnikas. Termodünaamika II printsiip. Pööratavad ja pöördumatud protsessid looduses. Entroopia. Elu Maal energia ja entroopia aspektist lähtuvalt. Termodünaamika printsiipide teadvustamise ja arvestamise vajalikkus. Energiaülekanne looduses ja tehnikas. Soojus-, valgus-, elektri-, mehaaniline ja tuumaenergia. Energeetika alused ning tööstuslikud energiaallikad. Energeetilised globaalprobleemid</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) seletab soojusenergia muutumist mehaanilise töö või soojusülekanne vahendusel ning toob selle kohta näiteid loodusest, eristades soojusülekanne liike;</p> <p>2) sõnastab termodünaamika I printsiibi ja seostab seda valemiga;</p> <p>3) sõnastab termodünaamika II printsiibi ja seletab kvalitatiivselt entroopia mõistet;</p> <p>4) seostab termodünaamika printsiipe soojusmasinatega;</p> <p>5) võrdleb ideaalse ja reaalse soojusmasina kasutegureid;</p> <p>6) teab, et energeetika ülesanne on muundada üks energialiik teiseks;</p> <p>7) teab, et termodünaamika printsiipide põhjal kaasneb energiakasutusega vältimatult saastumine;</p> <p>8) kirjeldab olulisemaid taastumatuid ja taastuvaid energiaallikaid, tuues esile nende osatähtsuse Eestis ja maailmas;</p> <p>9) kirjeldab Eesti ja ülemaailmse energeetika tähtsamaid</p>

	<p>ja nende lahendamise võimalused. Eesti energiavajadus, energeetikaprobleemid ja nende lahendamise võimalused.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Erinevate ainete soojusjuhtivuse uurimine. 2. Tutvumine termodünaamika printsiipidega arvutimudeli abil. 3. Tutvumine energeetika alustega interaktiivse õppevideo abil. 	<p>arengusuundi.</p>
<p>V KURSUS „Mikro- ja megamaailma füüsika“</p>		
<p>Aine ehituse alused</p>	<p>Aine olekud, nende sarnasused ja erinevused. Aine olekud mikrotasemel. Veeaur õhus. Õhuniiskus. Küllastunud ja küllastumata aur. Absoluutne ja suhteline niiskus, kastepunkt. Ilmastikunähtused. Molekulaarjõud. Vedelike omadused: voolavus ja pindpinevus. Märgamine, kapillaarsus ja nende ilmumine looduses. Faasisiirded ja siirdesoojused.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Õhuniiskuse mõõtmine. 2. Tutvumine aine faaside ja faasisiiretega 	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab mõisteid gaas, vedelik, kondensaine ja tahkis; 2) nimetab reaalgasi omaduste erinevusi ideaalgasi mudelist; 3) kasutab õigesti mõisteid küllastunud aur, absoluutne niiskus, suhteline niiskus, kastepunkt; 4) seletab nähtusi märgamine ja kapillaarsus ning oskab tuua näiteid loodusest ja tehnikast; 5) kirjeldab aine olekut, kasutades õigesti mõisteid faas ja faasisiire; 6) seletab faaside muutusi erinevatel rõhkudel ja temperatuuridel; 7) kasutab hügromeetrit.

	arvutimudeli abil.	
Mikromaailma füüsika	<p>Osakeste leiulained. Kvantmehaanika.</p> <p>Elektronide difraktsioon. Määramatusseos.</p> <p>Nüüdisaegne aatomimudel. Aatomi kvantarvud.</p> <p>Aatomituuma ehitus. Massidefekt. Seoseenergia.</p> <p>Eriseoseenergia. Tuumareaktsioonid.</p> <p>Tuumaenergeetika ja tuumarelv. Radioaktiivsus.</p> <p>Poolestusaeg. Radioaktiivne dateerimine.</p> <p>Ioniseerivad kiirgused ja nende toimed.</p> <p>Kiirguskaitse.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine</p> <p>1. Tutvumine aatomimudelite ja kvantmehaanika alustega arvutisimulatsioonide abil.</p> <p>2. Tutvumine radioaktiivsuse, ioniseerivate kiirguste ja kiirguskaitse temaatikaga arvutisimulatsioonide abil.</p> <p>3. Tutvumine tuumatehnoloogiate, tuumarelva toime ja tuumaohutusega õppevideo vahendusel.</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) nimetab välis- ja sisefotoefekti olulisi tunnuseid ja kirjeldab seda;</p> <p>2) nimetab kvantmehaanika erinevusi klassikalisest mehaanikast, seletab dualismiprintsiibi abil osakeste leiulaineid;</p> <p>3) tunneb mõistet seisulaine;</p> <p>4) kirjeldab elektronide difraktsiooni;</p> <p>5) nimetab selliste füüsikaliste suuruste paare, mille vahel valitseb määramatusseos;</p> <p>6) kirjeldab nüüdisaegset aatomimudelit nelja kvantarvu abil;</p> <p>7) seletab eriseoseenergia mõistet ja eriseoseenergia sõltuvust massiarvust;</p> <p>8) kirjeldab tähtsamaid tuumareaktsioone, rõhutades massiarvu ja laenguarvu jäävuse seaduste kehtivust tuumareaktsioonides;</p> <p>9) kasutab õigesti mõisteid radioaktiivsus ja poolestusaeg;</p> <p>10) kasutab radioaktiivse lagunemise seadust, et seletada radioaktiivse dateerimise meetodi olemust, toob näiteid selle meetodi rakendamise kohta;</p> <p>11) seletab tuumareaktorite üldist tööpõhimõtet ning tuumaenergeetika eeliseid, aga ka tuumatehnoloogiaga seonduvaid ohte;</p>

		12) nimetab ioniseeriva kiirguse liike ja allikaid, kirjeldab ioniseeriva kiirguse erinevat mõju elusorganismidele ja võimalusi kiirgusohu vähendamiseks.
Megamaailma füüsika	<p>Vaatlusastronoomia. Vaatlusvahendid ja nende areng. Tähtkujud. Taevakaardid.</p> <p>Astraalmütoloogia ja füüsika. Maa ja Kuu perioodiline liikumine aja arvestuse alusena. Kalender. Kuu faasid. Varjutused.</p> <p>Päikesesüsteemi koostis, ehitus ja tekkimise hüpoteesid. Päike ja teised tähed. Tähtede evolutsioon. Galaktikad. Meie kodugalaktika – Linnutee. Universumi struktuur. Suur Pauk.</p> <p>Universumi evolutsioon. Eesti astronoomide panus astrofüüsikasse ja kosmoloogiasse.</p> <p>Praktilised tööd ja IKT rakendamine</p> <p>Tutvumine Päikesesüsteemi ja universumi ehitusega arvutisimulatsioonide vahendusel.</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) nimetab astronoomia vaatlusvahendeid; 2) seletab taevakaardi füüsikalise tõlgenduse aluseid ja füüsikalisi hinnanguid peamistele astraalmütoloogilistele kujutelmadele; 3) kirjeldab mõõtmete ja liikumisviisi aspektis Päikesesüsteemi põhilisi koostisosi; 4) seletab kvalitatiivselt süsteemiga Päike-Maa-Kuu seotud nähtusi; 5) kirjeldab Päikese ja teiste tähtede keemilist koostist ja ehitust, nimetab kiiratava energia allika; 6) kirjeldab kvalitatiivselt Päikesesüsteemi tekkimist, tähtede evolutsiooni, Linnutee koostist ja ehitust ning universumi tekkimist Suure Paugu teooria põhjal.

FILOSOOFIA AINEKAVA GÜMNAASIUMIS

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Filosoofia on kahe kursusega aine gümnaasiumis. Esimene filosoofia kursus juhatab sisse filosoofilisse mõtlemisse, asetades rõhu filosoofilise mõtlemise tehnikate harjutamisele arutluses. Teine filosoofia kursus süvendab esimeses kursuses omandatud põhioskusi, pöörates tähelepanu teadmiskiiside, väärtuste ning ühiskonna ja keskkonna filosoofilisele käsitlemisele. Esimese kursuse läbimine on teisel kursusel osalemise eeldus, sest eeldatakse filosoofilise mõtlemise põhioskuste valdamist.

Õppeaine on moodustatud kolmest peamisest käsitlusala, mis moodustavad filosoofiaõppes ligikaudu võrdsed osad.

1) filosoofia ainevaldkond,

2) filosoofiline mõtlemine

3) arutlusteemad filosoofilistest küsimustest.

Filosoofia ainevaldkonna raames käsitletakse filosoofia mõisteid, valdkondi, harusid, ajalugu ja rolli teaduste seas. Filosoofilise mõtlemise tehnikaid harjutatakse nende korrektse rakendamise kaudu suulises ja kirjalikus vormis. Arutlusteemad on filosoofilised küsimused teadmiskiiside, väärtuste ning ühiskonna ja keskkonna kohta.

Õppeaine aluseks on filosoofia akadeemilise uurimisvaldkonna tulemused, mida esitatakse lihtsustatud ja didaktiliselt otstarbekohasel kujul.

Filosoofia õppeainega lõimitakse nii õppesisu kui ka õppetegevusi õppekava eri ainetest.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES

Väärtuspädevus – õppeaine kujundab õpilastes järgmisi väärtusi ja hoiakuid: sotsiaalne õigus ja kõikide inimeste võrdne kohtlemine, inimõiguste austamine, tauniv suhtumine eelarvamustesse, ning orienteeritus elukestvale õppele.

Sotsiaalne pädevus – erinevate koostööle suunatud meetodite (paaris- või rühmatöö, uurimisprojektid) kasutamine kujundavad koostöö oskust.

Enesemääratlemise pädevus – õppijast kujuneb inimene, kes tunneb oma identiteeti ja kes oskab mõtestada ja seletada elus langetatavaid otsuseid

Ettevõtlikkuspädevust – õpitakse valima sobivaid ja loovaid meetodeid, et teostada ideid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ning ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.

Õpipädevus – uurimuslike õpivõtete kasutamine, teabeallikate leidmine, analüüsimine ja kriitiline hindamine, loovate lahenduste otsimine, IKT vahendite kasutamine info otsimiseks ja töötlemiseks. Ainealase sõnavara omandamine.

Suhtluspädevust aitab kujundada oma arvamuse avaldamine klassis ja oma seisukohtade põhjendamine, suuliste ettekannete esitamine.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Gümnaasiumi filosoofia kursustega taotletakse, et õpilane

- 1) tunneb ära filosoofilisi küsimusi, teab nende eri lahendusi ja mõistab filosoofia ainevaldkonna loomust;
- 2) koostab korrektseid arutluskäike, mõtestab lahti teiste omi ning rakendab seejuures filosoofilise mõtlemise tehnikaid;
- 3) mõtestab oma kogemusest lähtuvalt teaduse ja teadmisviiside ning isiklike ja ühiskondlike väärtustega seotud filosoofilisi küsimusi;
- 4) iseloomustab filosoofia ajaloo perioode mõningate olulisemate käsitluste, mõistete ja autorite kaudu;
- 5) mõtestab oma teadvat, tunnetavat ja väärtustavat külge õppeaines omandatu valguses.

GÜMNAASIUMI ÕPITULEMUSED

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) kirjeldab filosoofia ainevaldkonna ülesehitust ja olulisemaid mõisteid ning arutleb filosoofia rolli üle tänapäeva maailmas;
- 2) iseloomustab mõningaid olulisemaid käsitlusi, mõisteid ja autoreid filosoofia ajaloost ning seostab neid filosoofia ajaloo perioodidega;
- 3) rakendab mõningaid tähtsamaid kriitilise mõtlemise ja filosoofilise tõlgendamise tehnikaid filosoofilises arutluses;
- 4) rakendab peamisi filosoofilise arutluse häid tavasid seminaris osaledes, jõukohast allikteksti mõtestades ning esseed koostades;
- 5) arutleb teadmisviiside ja teaduslikkuse filosoofiliste küsimuste üle, lähtudes omandatud teadmistest ja omaenda kogemusest;
- 6) arutleb väärtuste ja nende toimimise filosoofiliste küsimuste üle, lähtudes omandatud teadmistest ja omaenda kogemusest;
- 7) arutleb ühiskonna ja keskkonna filosoofiliste küsimuste üle, lähtudes omandatud teadmistest ja omaenda kogemusest;
- 8) teadvustab oma iseseisva mõtlemise ja otsustamise võimet ning rakendab seda filosoofilisi küsimusi arutades.

LÕIMING

Filosoofia aine lõimitakse teiste ainevaldkondadega nii tavapärasel tunnitöös kui ka aineüleste projektides.

Suhtluspädevus – õppija omandab suutlikkuse väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, loeb ja mõistab erinevaid tekste; kasutab ja laiendab ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt, järgib õigekeelsusnõudeid. Lisaks tähtsustuvad teksti kriitilise analüüsi oskus, meediakirjaoskus, info hankimine ja selle kriitiline hindamine, tööde vormistamine ning autoriõiguse kaitse.

Matemaatikapädevus – oskus loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning väärtustada matemaatilist käsitlust kui analüüsimeetodit.

Loodusteaduslik pädevus – inimese areng.

Kunstipädevus – kultuuri eri aspektide rõhutamine.

Ajaloopädevus – ajaloo sündmuste areng ja mõjud inimeste mõtelaadile, mõtelaadide mõjutus ajaloo kulgu.

Filosoofiat õpitakse gümnaasiumis 2 kohustuslikku kursust.

HINDAMINE

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest ja kooli hindamisjuhendist.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Hindamine toimub kursuse lõpus. Kursuse hinded kujunevad kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

I kursus, maht 35 tundi

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Filosoofia	<p>Filosoofia valdkonnad</p> <ul style="list-style-type: none"> • Filosoofilised küsimused ja nende eripära. • Filosoofia ajaloo periodiseering. • Perioodide iseloomulikud filosoofilised küsimused ning neid küsimusi püstitavad ja valdkondi käsitlevad filosoofid <p>Filosoofilise mõtlemise algus</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõtlemise ja filosoofia roll inimelus, kultuuris ning ajaloos <p>Käsitletavad mõtteliinid:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) antiikfilosoofia ja filosoofilise mõtlemise kujunemine; 2) keskaja filosoofia ja mõtlemise rakendamine usu teenistusse; 3) uusaja filosoofia ja eksperimentaalse loodusteaduse süünd; 4) uusaja filosoofia ja indiviidi/subjekti esilekerkimine; 5) uusaja filosoofia ja valgustusmõtlemine 	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab filosoofia ainevaldkonda ja filosoofilist käsitlusviisi, eristades seda teaduste jt eluvaldkondade omast; • eristab filosoofia valdkondi ja arutleb neile omaste küsimusepüstituste eripärade üle; • iseloomustab filosoofia ajaloo perioode mõningate neile omaste käsitluste, mõistete ja autorite kaudu.
Filosoofiline mõtlemine	<p>Filosoofia keel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lause, otsustus, väide ja argument; mõiste 	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb mõningaid olulisemaid arutlus- ja

	ja definitsioon; eeldused ja varjatud eeldused; <ul style="list-style-type: none"> • järeldamine, korrektsus ja tõesus; argumendi kehtivus; tõlgendus ja kontekst; põhjendus ja seletus; tähendus ja tõde • filosoofiline küsimus ning küsimuste korrektsus; argumentatsioon ja retoorika; 	tõlgendustehnilisi termineid ning märkab nende rakendamise kohti filosoofilises arutluses; <ul style="list-style-type: none"> • koostab iseseisvalt lihtsamaid väiteid, definitsioone ja argumente ning mõtestab neid kriitilise mõtlemise vahenditega; • tunneb filosoofilise arutluse häid tavasid ning märkab nende rakendamise kohti lugemiselkõnelemisel, väitluses ja kirjutamisel; • sõnastab korrektseid filosoofilisi küsimusi ning arutleb vastuste üle, jäädes filosoofilisele arutlustasandile ja järgides argumentatsioonireegleid.
--	--	---

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Arutlusteemad filosoofilistest küsimustest	Teadmisviisid <ul style="list-style-type: none"> • Teadmiseolemasolu, tunnetusteooria. • Teadmise ja tunnetusviiside ning võimete eristus. • Teadmise seos uskumuse ja õigustusega. Väärtused ja normatiivsed süsteemid <ul style="list-style-type: none"> • Väärtuse ja fakti erinevus • Väärtuste olemus • Väärtused ja tegutsemine Ühiskond ja keskkond <ul style="list-style-type: none"> • Õigluse olemus • Ühiskonnafilosoofia, poliitikafilosoofia • Ühiskonna ja elukeskkonna korraldamine 	Õpilane <ul style="list-style-type: none"> • arutleb teadmisviiside, väärtuste ning ühiskonna ja keskkonna lihtsamate filosoofiliste küsimuste üle, eristades filosoofilist arutelu tavaarutelust; • väärtustab filosoofilist arutlust ja selle tulemusi, kuid annab endale aru tulemuste suhtelisusest, st nende seotusest eri käsitlusviiside ning aluseeldustega.

II kursuse, maht 35 tundi

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Filosoofia ainevaldkond	<p>Filosoofia harud</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analüütiline ja kontinentaalne filosoofia. • Filosoofia rakendused teaduses ja muudes eluvaldkondades. • Filosoofia tänapäeval. <p>Mõisteajalugu Käsitletavat mõtteliinid: 1) tänapäevase teadmise ja teaduse mõistmise ajaloolised juured; 2) tänapäeval olulisi teadusekäsitlusi; 3) tänapäeval olulisi eetikateooriaid; 4) tänapäeval olulisi inimesefilosoofia voole; 5) tänapäeval olulisi ühiskonnafilosoofia ja keskkonnafilosoofia alus seisukohti.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõtestab filosoofia erinevaid rolle tänapäeva maailmas, lähtudes omandatud teadmistest filosoofia harudest, koolkondadest ja neile vastavatest rakendusalaadest; • iseloomustab filosoofia ajaloo klassikasse kuuluvaid olulisemaid käsitlusi ning mõiste- ja ideedeajaloolisi pöördepunkte; • iseloomustab filosoofia ajaloo perioode mõningate neile omaste käsitluste, mõistete ja autorite kaudu.
Filosoofiline mõtlemine	<p>Formaliseerimine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Näide formaliseeritud keelest ja selle kasutamisest. • Tõlgendamine hermeneutiline ring. • Allikatekstide lugemine. • Seminari pidamine. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rakendab mõningaid kriitilise mõtlemise ja filosoofilise tõlgendamise tehnikaid filosoofilises arutluses; • rakendab peamisi filosoofilise arutluse häid tavasid seminaris osalemisel, jõukohase allikateksti mõtestamisel ning essee koostamisel.
Arutlusteemad filosoofia küsimustest	<p>Teadmisviisid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tõeteooriad (vastavus- ja kooskõlateooria, pragmatistlik teooria, tõeminimalism ehk liiasusteooria). Teaduslik meetod. Teadusliku teadmise areng (hüpotees, eksperiment, teooria). • Teadus ja tehnoloogia, inseneriteadused. 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • arutleb teadmisviiside ja teaduslikkuse filosoofiliste küsimuste üle, lähtudes elementaarsest tunnetus- ja teadusteooria oskussõnavarast ning omaenda kogemusest; • arutleb väärtuste ja nende toimimise filosoofiliste küsimuste üle, lähtudes

	<p>Induktsioon ja deduktsioon.</p> <p>Väärtused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eetikateooriad (kohusest, tagajärjest ja vooresest lähtuv). Normatiivsus ja deskriptiivsus (metaetika, normatiivne eetika). Kasu ja kohustus. • Pluralism ja sallivus. • Väärtusotsustuste loomus ja inimesekäsitus. • Hüve ja nauding. • Holism ja individualism 	<p>elementaarsest väärtusõpetuse oskussõnavarast ja omaenda kogemusest;</p> <ul style="list-style-type: none"> • teadvustab enda aktiivselt mõtlevat rolli elu- ja teadusvaldkondade, <p>väärtusküsimuste ning ühiskonna ja keskkonna küsimuste mõtestamisel ning arutleb selle mõtestamise filosoofilise iseloomu üle.</p>
--	--	--

EESTI KEELE AINEKAVA PÕHIKOOLIS

Õppeaine kirjeldus

Keel kui kultuuri kandja ja mõtlemise põhivahend on oluline inimese tunnetuslikus arengus ning tema maailmapildi kujunemises. Keel kui ühiskonna toimimise põhivahendeid on tähtis inimese sotsialiseerumisel, tema kujunemisel ühiskonna tegusaks liikmeks. Sotsiaalne kirjaoskus tähendab kriitilist ja teadlikku toimimist keele toel nii isiklikus ja avalikus sfääris kui ka õppimises ja töös.

Keel toimib tekstide kujul igas valdkonnas ning selle olukorratüüpides erinevalt; igapäevaste neist on omased kindlat liiki tekstid oma eri- ja üldsõnavara ning kirjakeele või argigrammatikaga. Seepärast on inimesele ühtviisi vajalikud teadmised ja oskused, mis hõlmavad keelt, selle variante ja tekste ning lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ning loomisega. Eesti keelel kui emakeelel ja hariduskeelel on õppekavas eriline koht: eesti keele oskus on nii õppekava omandamise alus kui ka eesmärk.

II ja III kooliastmes on neli õppevaldkonda: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloomine ning õigekeelsus ja keelehoole.

Suulise ja kirjaliku suhtluse õpetusega kujundatakse oskust silmast silma, telefoni, kirja ja meili teel ning interneti keskkonnas kahe- või mitmepoolselt toimida, tekste kokku võtta ja vahendada ning saavutada häid tulemusi rühma- ja paaristöös.

Teksti vastuvõtu õpetuse kaudu kujuneb teadlik suhe pikemate suuliste ja kirjalike tekstidega: kujundatakse oskust tekste valida ning leida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, teadvustades kuulamise ja lugemise strateegiaid, võimet teksti järjest sügavamini mõista ning tekstile reageerida.

Tekstiloomine õpetusega kujundatakse mitmekülgset ja eesmärgistatud eneseväljenduse oskust, mille puhul inimene tajub olukorda ja adressaati ning suudab oma mõtteid vajaliku täpsusega ja tekstiliigile omases vormis väljendada ning edastada.

Õigekeelsuse ja keelehoolduse õpetusega kujundatakse keeleteadlikkust ning teadmisi keelest; eesti nüüdiskirjakeele teadlikku kasutamist, aga ka arusaamist keele arengust ja muutumisest. Valdkond annab aluse edenemisele teistes, eespool nimetatud õppevaldkondades, annab teadmisi eesti kirjakeele ja murrete stiilirikkusest ning kirjavara mitmekülgsest.

Õppevaldkondade lõimimise tulemusel areneb eakohaselt õpilase mõtlemisvõime, suhtlusoskus, enesetunnetus ja identiteet. Ta on võimeline eetilisel, olusid ja partnerit arvestades suhtlema; kuulamis- ja lugemismaterjali oma eesmärkidel kriitikameelega valida ning analüüsima; tekstide toel teadlikumalt õppima ja tegutsema.

Eesti keel kui õppeaine annab õpilasele võimaluse pidevalt ja mitmekülgset suhelda, lugeda ja kirjutada, arendada oma loomevõimet ning tekitab huvi nüansirikka ja tõhusa suhtluse, mitut liiki ja laadi tekstide ning keele vastu.

Üldpädevuste kujundamine õppeaines

Õpilaste väärtuspädevuse kujundamisel on ainevaldkonnal väga oluline koht, keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi, keelt kui rahvuskultuuri kandjat, keeleoskust kui inimese identiteedi tähtsat osa. Keeleõpetus väärtustab funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse.

Keeleõpetus arendab olulisi õpipädevusi: kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, eri allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning sõnastamist.

Eesti keele õppimine toetab sotsiaalse pädevuse kujunemist, kujundades suhtluspädevust: suulise ja kirjaliku suhtluse oskusi, suhtluspartneri arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamist ja põhjendamist.

Enesemääratluspädevuse ja ettevõtlikkuspädevuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka õpilaste igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, seisukohavõtu ja lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka loovtöodes. Enesekohase ja ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit, suhtub lugupidamisega teiste rahvaste keeltesse ja kultuuridesse;
- 2) tajub keeleoskust õpioskuste alusena ja oma identiteedi olulise osana, kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;
- 3) omandab põhiteadmised keelest ja õigekirjaoskuse, tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasiõppimisel;
- 4) arendab keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
- 5) õpib asjakohaselt kasutama eri suhtluskanaleid; arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- 6) õpib tundma eri tekstiliike, nende seoseid ja kasutamisevõimalusi, arendab oma tekstitööoskusi nii tekstide vastuvõtja kui ka loojana;
- 7) arendab kriitilist mõtlemist ning analüüsi-, järeldus- ja põhjendusoskust;
- 8) harjub oma kirjakeeleoskuse täiendamiseks kasutama sõna- ja käsiraamatuid ning veebiallikaid;
- 9) suhtub tolerantselt eesti keele kui võõrkeele kasutamisse ja toetab muu emakeelega.

Õpitulemused

3. klassi lõpetaja

- 1) kuulab mõtestatult eakohast teksti; töötab tekstiga õpetaja juhiste alusel;
- 2) mõistab suulisi ja kirjalikke küsimusi ning vastab nendele; kasutab kõnes ja kirjas sobivalt lühivastuseid ning terviklauseid;
- 3) kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit ja olukorda; jutustab endast ning oma lähiümbruses toimunust;
- 4) loeb õpitud teksti selgelt, ladusalt, õigesti ning mõistmisega; mõistab muu hulgas lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti;
- 5) loeb eakohast ilu- ja aimekirjandust;
- 6) jutustab ja kirjutab küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnade või kava toel;
- 7) kirjutab õpitud keelendite piires õigesti; kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;
- 8) hangib otstarbekohast teavet eri allikatest; kasutab eakohaseid sõnaraamatuid.

6. klassi lõpetaja:

- 1) suhtleb eesmärgipäraselt ning valib kontekstile vastava suhtluskanali;
- 2) oskab teha kuuldust ja loetust kokkuvõtet ning anda hinnangut nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 3) tunneb põhilisi tekstiliike ning oskab õpi- ja elutarbelisi tekste eesmärgipäraselt kasutada;
- 4) oskab luua õppetöök ja eluks vajalikke tekste ning neid korrektselt vormistada;
- 5) tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise põhietappe ning oskab neid rakendada;
- 6) tunneb eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;
- 7) oskab kasutada ÕSi ja teisi õigekeelsusallikaid.

Suuline ja kirjalik suhtlus

6. klassi lõpetaja:

- 1) valib juhendamise toel suhtluskanali; peab sobivalt telefonivestlusi ning kirja- ja meilivahetust;
- 2) leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi;
- 3) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid;
- 4) võtab loetut ja kuuldut lühidalt kokku nii suulises kui ka kirjalikus vormis.

Teksti vastuvõtt

6. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb õpitud tekstiliike (tarbe-, teabe- ja meediatekste) ning nende kasutamise võimalusi;
- 2) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste;
- 3) võrdleb tekste omavahel, esitab küsimusi ja arvamusi ning teeb lühikokkuvõtteid;
- 4) kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid.

Tekstiloome

6. klassi lõpetaja:

- 1) leiab juhendamise toel tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatukogust ning internetist;
- 2) tunneb esinemise ettevalmistuse põhietappe;
- 3) tunneb kirjutamise põhietappe;
- 4) jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt;
- 5) esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne);
- 6) kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju ja sõnumeid), oskab leida ning täita lihtsamaid planke ja vorme;
- 7) avaldab viisakalt ning olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis;
- 8) kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekste luues ning seostades.

Õigekeelsus ja keelehoole

6. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust ning järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;
- 2) moodustab ning kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid;
- 3) kontrollib õigekeelsussõnaraamatust sõna tähendust ja õigekirja;
- 4) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsid ja hinnates.

Põhikooli lõpetaja:

- 1) mõistab eesti keele tähtsust rahvuskultuuris ning hea keeleoskuse vajalikkust;
- 2) tuleb toime eesti kirjakeelega isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides; järgib kirjutades eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;
- 3) suhtleb eesmärgipäraselt, valib konteksti sobiva suhtluskanali; väljendub kõnes ja kirjas asjakohaselt ja selgelt;
- 4) osaleb diskussioonides ja rühmatöös, avaldab oma arvamust põhjendatult ja keeleliselt korrektselt;
- 5) kuulab ja loeb arusaamisega eri liiki tekste, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; vahendab loetut ja kuuldut suuliselt ning kirjalikult;
- 6) leiab asjakohast teavet meediast ja internetist, hindab seda kriitiliselt ning kasutab sihipäraselt;
- 7) tunneb tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi ning oskab eesmärgipäraselt valmistuda eri liiki tekstide koostamiseks ja esitamiseks;
- 8) kirjutab eri liiki tekste ja vormistab need korrektselt;
- 9) kasutab sõna- ja käsiraamatuid ning leiab õigekeelsusabi veebiallikatest.

Suuline ja kirjalik suhtlus

Põhikooli lõpetaja:

- 1) oskab valida suhtluskanalit; peab sobivalt telefonivestlusi ning asjalikku kirja- ja meilivahetust;
- 2) käsitleb koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid ning lahendab probleemülesandeid, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi;
- 3) oskab algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada nii suhtlust kui ka teemasid; väljendab oma seisukohti ning sõnastab vajaduse korral oma eriarvamuse;
- 4) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid;
- 5) võtab loetut ja kuuldut eesmärgipäraselt kokku ning vahendab nii suulises kui ka kirjalikus vormis.

Teksti vastuvõtt

Põhikooli lõpetaja:

- 1) orienteerub tekstimaailmas: tunneb peamisi tekstiliike (tarbe-, teabe- ja meediažanre), nende põhijooni ning kasutamise võimalusi;
- 2) loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;
- 3) teab, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist;
- 4) suudab teha järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust;

- 5) teab peamisi mõjutusvahendeid;
- 6) seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli;
- 7) reageerib tekstidele sihipäraselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis: võrdleb tekste omavahel, osutab, mis tekstis on jäänud arusaamatuks, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega;
- 8) kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendades, tekste seostades ning tekstile reageerides.

Tekstiloomed

Põhikooli lõpetaja:

- 1) leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt oma teabeallikaid ning osutab nendele sobivas vormis;
- 2) tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise protsesse ning kohandab neid oma eesmärkidele;
- 3) oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikest ettekannet ja kõnet);
- 4) oskab eesmärgipäraselt kirjutada ning suuliselt esitada eri liiki tekste: referaati, kirjandit; kommentaare ja arvamused; elulugu, avaldusi, seletuskirju ja taotlusi; vormistab tekstid korrektselt;
- 5) seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga ning teiste tekstidega; vahendab kuuldud ja loetud tekste sobiva pikkuse ning täpsusega, allikale viidates;
- 6) põhjendab ning avaldab viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ning seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikus vormis;
- 7) kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades.

Õigekeelsus ja keelehoole

Põhikooli lõpetaja:

- 1) väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest; suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi; edastab võõrkeeles kuuldud ja loetud infot korrektses eesti keeles, arvestades eesti keele kasutuse väljakujunenud tavasid;
- 2) tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides;
- 3) järgib eesti õigekirja aluseid ja põhieegleid; oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest; kasutab arvuti õigekirjakorrektoori;
- 4) teab eesti keele hääliküsteemi, sõnaliike ja -vorme ning lauseehituse peajooni; tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ning kasutada;
- 5) teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; kasutab tekste koostades tavakohast ülesehitust ning vormistust;
- 6) leiab oma sõnavara rikastamiseks keeleallikatest sõnade kontekstitähendusi, kasutusviise ja mõistesuhteid;
- 7) teab suulise ja kirjaliku keelevormi erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest;
- 8) teab eesti keele põlvnemist ja murdeid ning kirjakeele arengu põhietappe;

9) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsid ja hinnates.

EESTI KEELE AINEKAVA 1. KLASS

Õppeaine tundide maht viiel perioodil 7 tundi nädalas, kokku 245 tundi õppeaastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamise vormina on kasutusel kujundav hindamine.

- Õppetunni või muu õppetegevuse ajal antakse õpilasele tagasisidet aine ja ainevaldkonna teadmistest ja oskustest ning õpilase hoiakutest ja väärtustest.
- Koostöös kaaslaste ja õpetajaga saab õpilane seatud eesmärkide ja õpitulemuste põhjal täiendavat, julgustavat ning konstruktiivset tagasisidet oma tugevuste ja nõrkuste kohta.
- Praktiliste tööde ja ülesannete puhul antakse tagasisidet töö protsessi ja tulemuse kohta.
- Olulisel kohal on õpilase enesehinnang tehtud tööle.

Lõiming

Ainevaldkonna õppeainete lõimimise põhialus on avar käsitus tekstidest, hõlmates nii suulisi kui ka kirjalikke, tarbe- ja ilukirjandustekste, samuti pildilise, graafilise ning teiste tekstiliikide kombinatsioone. Ainevaldkonna õppeainete koostoimes omandatakse teiste õppeainete õppimiseks vajalikke kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisstrateegiaid, kujuneb soov ning oskus oma mõtteid väljendada.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine)	<u>Kuulamine</u> Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel. Õpetaja ja kaaslaste kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslaste ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine. <u>Kõnelemine</u>	<ul style="list-style-type: none">• eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas), täishääliku pikkusi;• toimib õpetaja ja kaaslaste suulise juhendi järgi;• kuulab õpetaja ja kaaslaste esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuuldu lause, jutu sisu;• teab, et sõnadel on lähedase või vastandtäendusena sõna ja nimetab neist mõningaid;• väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt:

	<p>Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Häälduse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale. Töö lähedase tähendusega sõnaga, sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine.</p> <p>Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel. Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas. Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine. Esemete, nähtuste, tegelaste jms võrdlemine, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitamine. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus. Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine.</p>	<p>palub, küsib, tänab, vabandab;</p> <ul style="list-style-type: none"> • jutustab suunavate küsimuste toel kuuldust, nähtust, loetust; • koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu, • esitab luuletust peast;
<p>Lugemine</p>	<p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine. Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine.</p> <p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo, oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.</p> <p>Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb häälik-tähelist vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt; • mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu; • vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud; • mõtleb jutule alguse või lõpu; • on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav ...);

	<p>Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine.</p> <p>Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Loole lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas.</p> <p>Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid), skeemide, kaartide lugemine õppekirjanduses, nende tähenduse tabamine.</p> <p>Luuletuste ilmekas (mõtestatud) lugemine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.</p> <p>Tekstiliikide eritamine: jutt, muinasjutt, luuletus, mõistus.</p> <p>Kirjandustekstid: liisusalm, muinasjutt, mõistus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend.</p> <p>Loetud raamatu autori, kunstniku (illustraatori), tegelaste nimetamine, loetust jutustamine. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine (lõbus, tõsine, igav jne).</p> <p>Huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust täiskasvanu abiga.</p>	
Kirjutamine	<p><u>Kirjatehnika</u></p> <p>Kirja eelharjutused. Kirjutamine pliiatsi ja kriidiga, joonistähete kirjutamine. Õige pliiatsihoid ja kirjutamisasend istudes ja seistes (tahvli juures). Väikeste kirjatähete õppimine. Suurte kirjatähete õppimine (vajadusel 2.klassis). Tähtede seostamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab õigeid kirjutamisvõtteid, teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutatakse ning sõnas õigesti seostatakse; • kirjutab tahvlilt ära; • täidab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd

Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine näidise järgi, töö puhtus, käekirja loetavus. Teksti ärakiri tahvliilt, õpikust.

Kirjalik tekstiloome

Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitus (kujundamine näidise järgi).

Jutu kirjutamine pilditaiendusena (pildi allkiri, kahekõne jms). Jutule lõpu kirjutamine. Loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria, küsimuste järgi). Lünkumberjutustuse kirjutamine.

Õigekeelsus

Häälik, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik, võõrtähtede vaatlus. Häälikute märkimine kirjas. Sõna ja lause ladumine ja kirjutamine.

Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi vaatlus.

Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine. Sulghäälik (k, p, t) omasõnade alguses. *i* ja *j* ning *h* sõna alguses seoses tähtede õppimisega.

Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimeses.

Liitsõna vaatlus (moodustamine).

Sõnade lõpu õigekiri – *d* ja *-vad* (mitmus) ning *-b* (tegasõna 3. pööre) õigekirjaga tutvumine.

Tutvumine jutustava (väit-), küsi- ja hüüdlausega. Lause lõpumärgid: punkt, (küsi- ja hüüumärgi vaatlemine). Koma lauses (teksti vaatlus).

Oma kirjutusvea parandamine õpetaja abiga.

Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine (15–20 sõna lihtlausetena).

vihikulehele, varustab töö kuupäevaga;

- koostab näidise järgi kutse;
 - eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset;
 - kirjutab omasõnade algusesse *k*, *p*, *t*;
 - kirjutab õigesti lühemaid (kuni 2-silbilisi) sõnu ja lauseid;
 - teab, et lause lõpeb punktiga;
 - teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte;
- kirjutab õigesti oma nime.

EESTI KEELE AINEKAVA 2. KLASS

Õppeaine tundide maht 6 tundi nädalas, kokku 210 tundi õppeaastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast. Hindamise vormina on kasutusel kujundav hindamine.

- Õppetunni või muu õppetegevuse ajal antakse õpilasele tagasisidet aine ja ainevaldkonna teadmistest ja oskustest ning õpilase hoiakutest ja väärtustest.
- Koostöös kaaslaste ja õpetajaga saab õpilane seatud eesmärkide ja õpitulemuste põhjal täiendavat, julgustavat ning konstruktiivset tagasisidet oma tugevuste ja nõrkuste kohta.
- Praktiliste tööde ja ülesannete puhul antakse tagasisidet töö protsessi ja tulemuse kohta.
- Olulisel kohal on õpilase enesehinnang tehtud tööle.

Lõiming

Ainevaldkonna õppeainete lõimimise põhialus on avar käsitus tekstidest, hõlmates nii suulisi kui ka kirjalikke, tarbe- ja ilukirjandustekste, samuti pildilise, graafilise ning teiste tekstiliikide kombinatsioone. Ainevaldkonna õppeainete koostoimes omandatakse teiste õppeainete õppimiseks vajalikke kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisstrateegiaid, kujuneb soov ning oskus oma mõtteid väljendada.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine)	<u>Kuulamine</u> Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk suluta kaashäälikul. Õpetaja ja kaaslaste suulise mitmeastmelise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine. Õpetaja ettelõetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel. Kaaslaste ettelugemise kuulamine ja hinnangu andmine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana).	<ul style="list-style-type: none">• eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi;• kuulab õpetaja ja kaaslaste eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil;• koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil;• kasutab kõnes terviklauseid;• teab ja leiab vastandtähtsusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu;• väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi

	<p><u>Kõnelemine</u> Sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks. Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule.</p> <p>Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses. Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud.</p> <p>Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine.</p> <p>Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine.</p> <p>Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil. Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.</p> <p>Eri meeleoluga luuletuste (aastaajad, laste elu) mõtestatud peast esitamine.</p>	<p>väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust;</p> <ul style="list-style-type: none"> • annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu; • koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu; • vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel; • esitab luuletust peast;
<p>Lugemine</p>	<p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse, sobiva intonatsiooni kasutamine. Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu;

Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades.

Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.

Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes.

Teksti sisu aimamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel.

Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine.

Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine.

Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu). Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine.

Luuletuste ilmikas (mõtestatud) esitamine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.

Tekstiliiikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistus, vanasõna.

Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend.

Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine. Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja

- mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu;
 - vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele;
 - leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel;
 - tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna;
 - kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi;
- on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi;

	teema järgi täiskasvanu abiga.	
Kirjutamine	<p><u>Kirjatehnika</u> Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine. Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel. Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine.</p> <p><u>Kirjalik tekstiloom</u> Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga. Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel. <i>Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu. Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine.</i></p> <p><u>Õigekeelsus</u> Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri; <i>k, p, t s-i ja h kõrval; i ja j silbi alguses, h sõna alguses.</i> Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.</p> <p>Lauseliik ja lõpumärk (jutustav e väit- ja küsilause). Koma kasutamine liitlause kirjutamisel <i>et, sest, aga, kuid</i> puhul. Suur algustäht oma kooli ja tuttavates kohanimedes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid; • kirjutab tahvlilt või õpikust ära; • täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, kirja joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga; • koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate; • kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil; • eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit; • kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse; • märgib kirjas õigesti täishäälikuid; • teab peast võõrtähtedega tähestikku; • alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga; • kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimedes; • kirjutab õigesti sõnade lõppu -d (mida teed?), -te (mida teete?), -sse (kellesse? millesse?), -ga (kellega? millega?), -ta (kelleta? milleta?); • kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatud näidise järgi (20–25 sõna lihtlausestena).

	<p>Sõnade lõpu õigekiri –<i>d</i> (mida teed?), –<i>te</i> (mida teete?), –<i>sse</i> (kellesse? millesse?), –<i>ga</i> (kellega? millega?), –<i>ta</i> (kelleta? milleta?). <i>ma, sa, ta, me, te, nad</i> õigekiri.</p> <p>Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (20–25 sõna lihtlausetena). Kirjavea parandamine, kui veale tähelepanu juhitakse; kirjavea vältimine, kui veaohlikule kohale tähelepanu juhitakse.</p>	
--	---	--

EESTI KEELE AINEKAVA 3. KLASS

Õppeaine tundide maht 6 tundi nädalas, kokku 210 tundi õppeaastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamise vormina on kasutusel kujundav hindamine.

- Õppetunni või muu õppetegevuse ajal antakse õpilasele tagasisidet aine ja ainevaldkonna teadmistest ja oskustest ning õpilase hoiakutest ja väärtustest.
- Koostöös kaaslaste ja õpetajaga saab õpilane seatud eesmärkide ja õpitulemuste põhjal täiendavat, julgustavat ning konstruktiivset tagasisidet oma tugevuste ja nõrkuste kohta.
- Praktiliste tööde ja ülesannete puhul antakse tagasisidet töö protsessi ja tulemuse kohta.
- Olulisel kohal on õpilase enesehinnang tehtud tööle.

Lõiming

Ainevaldkonna õppeainete lõimimise põhialus on avar käsitus tekstidest, hõlmates nii suulisi kui ka kirjalikke, tarbe- ja ilukirjandustekste, samuti pildilise, graafilise ning teiste tekstiliikide kombinatsioone. Ainevaldkonna õppeainete koostoimes omandatakse teiste õppeainete õppimiseks vajalikke kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisstrateegiaid, kujuneb soov ning oskus oma mõtteid väljendada.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
<p>Suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine)</p>	<p><u>Kuulamine</u> Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk sulghääliku pikkusel. Pikema suulise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine. Kaaslase ja õpetaja juhtnööride kuulamine, nende järgi toimimine. Ettelugemise kuulamine. Kaaslase ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). Kuuldu ning nähtu kommenteerimine. Fakti ja fantaasia eristamine. Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsa skeemi koostamine.</p> <p>Kuuldu (muinasjutt, lühijutt lapse elust, proosa-, luule ja ainetekst), nähtu (lavastus, film) sisu ümberjutustamine. Dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja nende ütlustele.</p> <p><u>Kõnelemine</u> Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Selge häälduse jälgimine teksti esitades. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumise, tänamise) valik suhtlemisel. Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine. Kõnelemine eri olukordades: vestlus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi; • väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid; • vaatleb sihipäraselt, kirjeldab eesmärgipäraselt nähtut, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi ja sarnasusi; • avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta; • annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi; • jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; mõtleb jutule alguse ja lõpu; • leiab väljendamiseks lähedase ja vastandtähendusega sõnu; <p>esitab luuletust peast;</p>

	<p>tundmatuga, sh telefonitsi, klassi/kooli esindamine, võistkonda kutsumine, koostegevusest loobumine jms.</p> <p>Sõnavara arendamine: sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtäheendusega sõna leidmine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.</p> <p>Oma arvamuse avaldamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslane arvamuse küsimine.</p> <p>Mõtete väljendamine terviklausetena ja sobiva sõnastusega (sõnavalik, mõtte lõpuleviimine). Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine.</p> <p>Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine.</p> <p>Sündmuste, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks.</p> <p>Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmekas (mõtestatud) esitamine.</p> <p>Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.</p>	
<p>Lugemine</p>	<p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus).</p> <p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse).</p> <p>Ladus ja automatiseerunud lugemine. Oma ja kaaslane lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemise klassitahvlilt ja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • loeb nii häälega ja kui endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti; • loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga; • töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel; • vastab suuliste ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta; • eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet,

	<p>vihikust.</p> <p>Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine.</p> <p>Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses.</p> <p>Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi.</p> <p>Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine.</p> <p>Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine. Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine.</p> <p>Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades.</p> <p>Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine. Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt.</p>	<p>käsku, keeldu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kirja; • on lugenud läbi vähemalt neli eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust; <p>teab nimetada mõnd lastekirjanikku.</p>
--	---	--

	<p>Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri</p> <p>Kirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna.</p>	
<p>Kirjutamine</p>	<p><u>Kirjatehnika</u> Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine. Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus, töö vormistamine). Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine. Etteütlemise järgi kirjutamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik.</p> <p><u>Õigekiri</u> Tähestiku järjekord. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri. <i>k, p, t s-i</i> ja <i>h</i> kõrval. <i>i</i> ja <i>j</i> õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes). <i>h</i> sõna alguses. Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses.</p> <p>Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes. Poolitamise harjutamine. Liitsõna.</p> <p>Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning <i>sse</i>-lõpulise sisseütleva, kaasütleva ja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga; • kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt; • valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu; • märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade alguse; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöördõnade õpitud lõppe ja tunnuseid; • teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestik- järjestuses; • kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed; • piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi; • kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna); koostab kutse, õnnitluse, teate, e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel.

	<p>ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus. Olevik ja minevik. Pöördelõppude õigekirjutus. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus).</p> <p>Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma kasutamine loetelus; <i>et, sest, vaid, kuid, aga, siis, kui</i> puhul; sidesõnad, mis koma ei nõua.</p> <p>Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (30–40 sõna). Oma kirjavea iseseisev leidmine.</p> <p>Sõnavara: lähedase ja vastandtähdendusega sõna. Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine.</p> <p><u>Tekstiloome</u> Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks. Tarbeteksti (ajaleheartikli, teate, nimekirja jne) kirjapanek. Ümberjutustuse kirjutamine tugisõnade, skeemi, kaardi või kava toel. Loovtöö kirjutamine (vabajutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu). Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus. Sündmusest ja loomast kirjutamine. Jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Kirja kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.</p>	
--	---	--

EESTI KEELE AINEKAVA 4. KLASS

Õppeaine tundide maht viiel perioodil 5 tundi nädalas, kokku 175 tundi õppeaastas

Ainevaldkonna õppeained toetavad teiste valdkonnapädevuste saavutamist, sest keele- ja kirjandustundides arendavad õpilased oma suulist ja kirjalikku väljendusoskust ning suhtlusoskust, õpivad lugema ja mõistma eri liiki tekste, sh teabe- ja tarbetekste, arendavad kirjandustekste lugedes oma sõnavara ning avardavad maailmapilti; õpivad kirjutama eri tüüpi tekste (sh arvamust, referaati, juhendit), kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; õpivad koostama ning vormistama uurimistöid, kasutama allikaid ja viitama neile; harjuvad kasutama eri liiki sõnaraamatuid ning käsiraamatuid.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamise vormina on kasutusel kujundav hindamine.

- Õppetunni või muu õppetegevuse ajal antakse õpilasele tagasisidet aine ja ainevaldkonna teadmistest ja oskustest ning õpilase hoiakutest ja väärtustest.
- Koostöös kaaslase ja õpetajaga saab õpilane seatud eesmärkide ja õpitulemuste põhjal täiendavat, julgustavat ning konstruktiivset tagasisidet oma tugevuste ja nõrkuste kohta.
- Praktiliste tööde ja ülesannete puhul antakse tagasisidet töö protsessi ja tulemuse kohta.
- Olulisel kohal on õpilase enesehinnang tehtud tööle.

Lõiming

Ainevaldkonna õppeainete lõimimise põhialus on avar käsitus tekstidest, hõlmates nii suulisi kui ka kirjalikke, tarbe- ja ilukirjandustekste, samuti pildilise, graafilise ning teiste tekstiliikide kombinatsioone. Ainevaldkonna õppeainete koostoimes omandatakse teiste õppeainete õppimiseks vajalikke kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisstrateegiaid, kujuneb soov ning oskus oma mõtteid väljendada.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Suuline ja kirjalik suhtlus	Hääliku pikkuste eristamine. Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine. Õpetaja ettelugemise järel (ainealane tekst, lõikhaaval) oluliste mõistete ja seoste leidmine. Kuuldud tekstist lühikokkuvõtte sõnastamine. Kuuldud teabe rühmitamine skeemi, märksõnade jm alusel. Tekstide kriitiline kuulamine (fakti ja fantaasia eristamine jms). Lavastuse, kuuldud proosa-, luule- ja ainetekstide	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi; • annab lühidalt edasi kuuldu sisu; • väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes; • esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi; • väljendab oma arvamust, annab infot edasi selgelt ja ühemõtteliselt;

	<p>sisu ümberjutustamine. Visuaalsed ja tekstilised infoallikad, nende usaldusväärsus. Fakt ja arvamus.</p> <p>Sõnavara avardamine ja täpsustamine, töö sõnastikega. Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis. Vestlus etteantud teema piires. Küsimustele vastamine, esitus, tutvustus. Erinevate käitumisviiside ja koostöövormide võrdlemine. Oma arvamuse avaldamine, seisukoha põhjendamine, kaaslaste arvamuse küsimine. Lisateabe otsimine.</p> <p>Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine ning mõtete sobiv sõnastamine (sõnavalik, parasitkeelendite vältimine, mõtte lõpuleviimine). Dialogi ja dramatiseeringu koostamine ja esitamine. Pantomiim. Rollimäng. Erinevate strateegiate kasutamine kõneülesannetes (nt võrdlemine, kirjeldamine). Eritüübiliste küsimuste moodustamine (nt intervjuu tegemiseks).</p> <p>Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi; • kasutab sõnastikke ja teatmeteoseid; • esitab peast luuletuse või rolliteksti;
Teksti vastuvõtt	<p>Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine; lugemist hõlbustavad võtted. Oma lugemise jälgimine ning lugemisoscuse hindamine.</p> <p>Tööjuhendi lugemine. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud</p>	<ul style="list-style-type: none"> • loeb eakohast teksti ladusalt ja mõtestatult; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti; • otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse; • vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab teksti kohta küsimusi;

lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart jm). Tekstide võrdlemine etteantud ülesande piires.

Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Kujundlik keelekasutus (piltlik väljend). Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksiksõnade jm alusel. Enne lugemist olemasolevate teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine, oma küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada).

Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht, aeg ja tegelased. Sündmuste järjekord. Arutlemine tekstis käsitletud teema üle. Tegelaste käitumise motiivide analüüs. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Küsimustele vastamine tekstinäidetega või oma sõnadega. Töö tekstiga: tundmatute sõnade tähenduse selgitamine, märkmete tegemine loetu põhjal, märksõnaskaemi, küsimuste koostamine. Loetava kohta kava, skeemi/kaardi koostamine. Rollimäng. Dramatiseering.

Luuletuse sisu eripära määramine (loodus, nali jne); riimide leidmine ja loomine, riimuvate sõnade toel värsside loomine. Luuletuse ja proosateksti mõtestatud esitamine (meeleolu, laad).

Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine.

Huvipakkuva raamatu leidmine, iseseisev lugemine, vajaliku info leidmine. Loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Loetud raamatust jutustamine,

- leiab teksti peamõtte;
- kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise kohta ja tegelasi;
- leiab tekstist vajalikku infot;
- tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kõnekäänu, kirja;
- on läbi lugenud vähemalt neli eakohast väärtkirjandusteost (raamatut);
- tutvustab loetud kirjandusteose sisu ja tegelasi ning kõneleb loetust;

	<p>loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine.</p> <p>Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt, ka kataloogi või e-otsingut kasutades.</p> <p>Tekstiliikide eristamine: jutustus, muinasjutt, luuletus, näidend, vanasõna, kõnekäänd, kiri</p> <p>Ilukirjandus: kunstmuinasjutt, tõsielujutt eakaaslastest, ilu- ja aimekirjandus loomadest, seiklusjutt, näidend, rahvaluule, värsslugu, vanasõnad ning kõnekäänud.</p>	
<p>Tekstiloomed</p>	<p>Ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, loov, valikuline kavapunktide järgi, märksõnade ja küsimuste toel. Aheljutustamine. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega.</p> <p>Loetu ja kuuldu põhjal jutustamine, kirjeldamine. Esemel, olendi, inimese kirjeldamine. Iseloomulike tunnuste esitamine.</p> <p>Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt.</p> <p>Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele, mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid.</p> <p>Jutustus pildi või pildiseeria põhjal, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu, kirjeldus, seletus, veenmiskiri, tarbetekstid (juhend, nimekiri, retsept, e-kiri, teade), ajakirjandustekstid (uudis, intervjuu, pildi allkiri, kuulutus, reklaam, arvamislugu).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • jutustab ja kirjutab loetust ning läbielatud sündmusest; • jutustab tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult kavapunktide järgi, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; • kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit, inimest; • kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile; • kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel; • teeb oma tekstiga tööd;

	<p>Protsesskirjutamine: kirjutamiseks valmistumine (märksõnad, idee- või mõtteskeem, tsentriline kaart, sündmuste kaart, muusika, pilt, rollimäng jne), teksti eri versioonide kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine.</p>	
<p>Õigekeelsus ja keelehoole</p>	<p><u>Üldteemad</u> Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled.</p> <p><u>Häälikuõpetus ja õigekiri</u> Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Võõrtähed ja -häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend.</p> <p>Kaashäälikuühendi õigekiri. <i>g, b, d</i> s-i kõrval (nt <i>jalgsi, kärbsed</i>). <i>h</i> õigekiri. <i>i</i> ja <i>j</i> õigekiri (tegijanimi). Tutvumine <i>gi-</i> ja <i>ki-</i>liite õigekirjaga. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).</p> <p>Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri.</p> <p>Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri.</p> <p>Nimi ja nimetus. Isiku- ja kohanimed, ametinimetused ja üldnimetused.</p> <p>Eakohase teksti eksimatu ärakiri tahvlilt. Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (40–60 sõna, 20 ortogrammi). Oma kirjavea iseseisev leidmine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • märgib kirjas õigesti lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja kaashäälikuid; • märgib sõnades õigesti kaashäälikuühendit; • kirjutab sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; • pöörab tegusõnu olevikus; • moodustab ainsust ja mitmust, olevikku ja minevikku; • poolitab sõnu (õpitud reeglite piires); • kasutab õpitud keelendeid nii kõnes kui kirjas vastavalt suhtlemise eesmärgile, funktsioonile ja suhtluspartnerile, jälgib oma tekstis õpitud ortograafiareegleid; • kirjutab suure algustähega isiku ja kohanimed ja väike algustähega õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetused; • tunneb ära liitsõna; • leiab vead enda ja kaaslaste kirjutistes õpitud keelendite piires; parandab leitud vead sõnaraamatu, käsiraamatu, kaaslase ja/või õpetaja abiga. <p>kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti (40–60 sõna, 20 ortogrammi).</p>

	<p><u>Sõnavaraõpetus</u> Sünonüümid. Antonüümid. Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhisõna, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused.</p> <p><u>Vormiõpetus</u> Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. Nimisõna. Omadussõna. Asesõna. Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine.</p> <p><u>Lauseõpetus</u> Lause. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine. Otsekõne ja saatelause.</p>	
--	---	--

EESTI KEELE AINEKAVA 5. KLASS

Õppeaine tundide maht 3 tundi nädalas, kokku 105 tundi õppeaastas

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest, kooli hindamisjuhendist ja õppetooli hindamisjuhendi lisast.

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Hindamise vormina on kasutusel kujundav hindamine.

- Õppetunni või muu õppetegevuse ajal antakse õpilasele tagasisidet aine ja ainevaldkonna teadmistest ja oskustest ning õpilase hoiakutest ja väärtustest.
- Koostöös kaaslaste ja õpetajaga saab õpilane seatud eesmärkide ja õpitulemuste põhjal täiendavat, julgustavat ning konstruktiivset tagasisidet oma tugevuste ja nõrkuste kohta.

- Praktiliste tööde ja ülesannete puhul antakse tagasisidet töö protsessi ja tulemuse kohta.
- Olulisel kohal on õpilase enesehinnang tehtud tööle.

Lõiming

Ainevaldkonna õppeainete lõimimise põhialus on avar käsitus tekstidest, hõlmates nii suulisi kui ka kirjalikke, tarbe- ja ilukirjandustekste, samuti pildilise, graafilise ning teiste tekstiliikide kombinatsioone. Ainevaldkonna õppeainete koostoimes omandatakse teiste õppeainete õppimiseks vajalikke kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisstrateegiaid, kujuneb soov ning oskus oma mõtteid väljendada.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Suuline ja kirjalik suhtlus	<p>Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis.</p> <p>Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine.</p> <p>Suuline arvamusavaldus etteantud teema piires, vastulausele reageerimine, seisukohast loobumine. Väite põhjendamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valib juhendamise toel suhtluskanali; • leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi; • esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid;
Teksti vastuvõtt	<p>Eesmärgistatud lugemine, lugemist hõlbustavad võtted. Tööjuhendi lugemine. Kava, mõttekaart, joonis jm visualiseerivad vahendid.</p> <p>Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart).</p> <p>Kokkuvõtte konkreetsest materjalist (õppetekst, arutus). Kuuldu konspekterimine.</p> <p>Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine.</p> <p>Visuaalselt esitatud info (foto, joonis, graafik) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • loeb ja kuulab isiklikust huvist ning õppimise eesmärkidel nii huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutaravelisi tekste; • rakendab tuttavat liiki teksti lugemisel ja kuulamisel eri viise ja võimalusi; • valib juhendamise toel oma lugemisvara;

<p>Tekstiloomed</p>	<p>Ümberjutustamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, valikuline.</p> <p>Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt. Lühiettekande esitamine.</p> <p>Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi, inimese kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine.</p> <p>Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumustest jutustamine ning kirjutamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.</p> <p>Arutlemine. Probleemide nägemine vaadeldavas nähtuses. Põhjuse ja tagajärje eristamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • jutustab, kirjeldab, arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt; • esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne);
<p>Õigekeelsus ja keelehoole</p>	<p><u>Üldteemad</u> Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled. Sugulaskeeled ja sugulasrahvad.</p> <p><u>Häälikuõpetus ja õigekiri</u> Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).</p> <p><u>Sõnavaraõpetus</u> Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb eesti keele häälikusüsteemi, • järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; • moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes.

	<p>Sõnavara avardamine ja täpsustamine. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist).</p> <p><u>Vormiõpetus</u> Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad ja muutumatud sõnad. Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis. Käändsõna. Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käänamine. Käänded, nende küsimused ja tähendus. Õige käände valik sõltuvalt lause kontekstist. Ainsus ja mitmus.</p> <p><u>Lauseõpetus</u> Lause. Alus ja öeldis. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlause. Koondlause kasutamine tekstis. Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine.</p> <p><u>Muud õigekirja teemad</u> Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja kohanimed.</p>	
--	---	--

KIRJANDUSE AINEKAVA 5. KLASS

Õppeaine tundide maht 2 tundi nädalas, kokku 70 tundi õppeaastas

Ainevaldkonna õppeainete lõimimise põhialus on avar käsitlus tekstidest, hõlmates nii suulisi kui ka kirjalikke, tarbe- ja ilukirjandustekste, samuti pildilise, graafilise ning teiste tekstiliikide kombinatsioone. Ainevaldkonna õppeainete koostoimes omandatakse teiste õppeainete õppimiseks vajalikke kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisstrateegiaid, kujuneb soov ning oskus oma mõtteid väljendada.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused ja õppetegevus
Lugemine	<p>Lugemise eesmärgistamine. Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine.</p> <p>Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine.</p> <p>Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemirõõm. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele.</p> <p>Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • On läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut); • loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti lususalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; • tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi, kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja –kogemustest;
Jutustamine	<p>Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi. Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Aheljutustamine. Iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist jutustamine.</p> <p>Jutustamine piltteksti (foto, koomiks) põhjal.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • jutustab tekstilähedaselt kavapunktide järgi või märksõnade toel; • jutustab mõttelt sidusa ja tervikliku ülesehitusega loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale; • jutustab piltteksti põhjal ja selgitab selle sisu;

	Fantaasialoo jutustamine.	
Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine	<p><u>Teose mõistmist toetavad tegevused</u></p> <p>Küsimuste koostamine: fakti- ja fantaasiaküsimused.</p> <p>Küsimustele vastamine tekstinäitega või oma sõnadega.</p> <p>Teksti kavastamine: kavapunktid väidete ja märksõnadena.</p> <p>Lõikude kesksete mõtete otsimine. Teksti teema sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitatud teema üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Illustratiivsete näidete (nt iseloomulike detailide) otsimine tekstist. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal.</p> <p>Oma mõtete, tundmuste, lugemismuljete sõnastamine.</p> <p>Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.</p>	<p><u>Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • koostab teksti kohta eriliigilisi küsimusi; • vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega; • koostab teksti kohta sisukava, kasutades väiteid või märksõnu; • leiab lõigu kesksed mõtted; • järjestab teksti põhjal sündmused, määrab nende toimumise aja ja koha; • kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende omavahelisi suhteid, hindab nende käitumist, võrdleb iseennast mõne tegelasega; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; • otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse;

	<p><u>Teose/loo kui terviku mõistmine</u></p> <p>Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Sündmuste järjekord.</p> <p>Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine. Teose sündmustiku ja tegelaste suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise, tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine, käitumise põhjendamine. Tegelasrühmad. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendamisteed.</p> <p>Loomamuinasjutu tüüptegelased.</p>	
<p><i>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</i></p>	<p>Epiteedi ja võrdluse äratundmine ja kasutamine. Valmi mõistukõnest arusaamine. Koomilise leidmine tekstist.</p> <p>Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine. Algriimi leidmine rahvalauludest. Algriimi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, võrdlusi ja algriimi; • mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele ja kogemustele tuginedes;

	kasutamine oma tekstis. Luuleteksti tõlgendamine.	
<i>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</i>	Rahvalaulu olemus. Loomamuinasjutu sisutunnused (lugu, tegelased, hea võitlus kurjaga jne). Tekke- ja seletusmuistendi tunnused. Seiklusjutu tunnused. Teose teema. Probleemi olemus. Pea- ja kõrvaltegelane. Tegelastevahelise konflikti olemus. Luuletuse vorm: salm. Valmi tunnused. Koomiline ja mittekoormiline.	<ul style="list-style-type: none"> • seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muistendi ja muinasjutu olemust;
Esitamine	Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?) Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid. Luuleteksti esitamine peast. Rollimäng, rolliteksti esitamine.	<ul style="list-style-type: none"> • esitab peast luuletuse või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust;
Omalooming	Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Esemel, olendi, inimese, tegevuskoha, looduse, tunnete kirjeldamine. Jutustamine. Jutustuse ülesehitus.	<ul style="list-style-type: none"> • kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldava ja jutustava teksti.

	<p>Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.</p> <p>Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid, nt loomamuinasjutu, seiklus- või fantaasiajutu, tekke- või seletusmuistendi, loomtegelase, või kirjandusliku tegelase kirjelduse, ette antud riimide põhjal või iseseisvalt luuletuse, sündmustiku või tegelasega seotud kuulutuse, loole uue või jätkuva lõpu, kirja mõnele teose tegelasele või tegelasrühmale, algustähekordustega naljaloo, luuletuse põhjal samasisulise jutu või muud sellist.</p>	
--	---	--

EESTI KEELE AINEKAVA 6. KLASS

Õppeaine tundide maht 2 tundi nädalas viie perioodi jooksul

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

6.klassis toimub hindamine 5 korda õppeaastas iga perioodi lõpus. Perioodihinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
1.Suuline ja kirjalik suhtlus	<p>Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslaste ja täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ning kirjalikus tekstis. Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine. Suuline arvamusavaldus ja vestlus etteantud teema piires, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine. Küsimustele vastamine, esitlus ja tutvustus. Väite põhjendamine. Arvamuse avaldamine, põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal ning kõnejärg. Kaaslase täiendamine ja parandamine. Kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine. Klassivestlus, diskussioon. Telefonivestlus: alustamine, lõpetamine. Suhtlemine virtuaalkeskkonnas: eesmärgid, võimalused, ohud (privaatse ja avaliku ala eristamine). E-kiri.</p>	<p>6. klassi lõpetaja:</p> <ol style="list-style-type: none">1) valib juhendamise toel suhtluskanali; peab sobivalt telefonivestlusi ning kirja- ja meilivahetust;2) leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi;3) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid;4) võtab loetut ja kuuldut lühidalt kokku nii suulises kui ka kirjalikus vormis.
2.Teksti vastuvõtt	<p>Eesmärgistatud lugemine, lugemist hõlbustavad võtted. Tööjuhendi lugemine. Kava, mõttekaart, joonis jm visualiseerivad vahendid. Kokkuvõtte konkreetsest materjalist (õppetekst, arutlus). Kuuldu konspekterimine. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart). Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ning</p>	<p>6. klassi lõpetaja:</p> <ol style="list-style-type: none">1) tunneb õpitud tekstiliike (tarbe-, teabe- ja meediatekste) ning nende kasutamise võimalusi;2) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste;3) võrdleb tekste omavahel, esitab küsimusi ja arvamusi ning teeb lühikokkuvõtteid;4) kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid.

	<p>vajaliku teabe leidmine. Visuaalselt esitatud info (foto, joonise, graafiku) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine.</p> <p>Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid, eesmärgistatud kuulamine/vaatamine. Oma sõnadega kokkuvõtte tegemine. Saatekava.</p> <p>Trükiajakirjandus: pressifoto, karikatuur, pildiallkiri.</p> <p>Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam.</p> <p>Tarbetekstide keel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid. Skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist ja hinnakirjast andmete kirjapanek ning seoste esiletoomine.</p>	
3.Tekstiloome	<p>Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt. Lühiettekande esitamine.</p> <p>Protsesskirjutamine: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine. Kirjandi ülesehitus. Sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus. Mustand. Oma vigade leidmine ja parandamine.</p> <p>Lisateabe otsimine. Alustekst, selle edasiarenduse lihtsamad võtted. Eri allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest ning selle väljakirjutamine. Uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega, selle rakendamine konkreetsest tööülesandest lähtuvalt. Visuaalsed ja tekstilised infoallikad ning nende usaldusväärsus.</p> <p>Teksti loomine pildi- ja näitmaterjali põhjal. Fakt ja arvamus.</p>	<p>6. klassi lõpetaja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) leiab juhendamise toel tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatukogust ning internetist; 2) tunneb esinemise ettevalmistuse põhietappe; 3) tunneb kirjutamise põhietappe; 4) jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektset; 5) esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne); 6) kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju ja sõnumeid), oskab leida ning täita lihtsamaid planke ja vorme; 7) avaldab viisakalt ning olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikus vormis; 8) kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekste luues ning seostades.

	<p>Kiri, ümbriku vormistamine. Lühiettekanne, esitlus internetist või teatmeteostest leitud info põhjal. Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika. Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi ja inimese kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ning selle väljendamine. Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumustest jutustamine ning kirjutamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine. Arutlemine. Probleemide nägemine vaadeldavas nähtuses. Põhjuse ja tagajärje eristamine.</p>	
<p>4. Õigekeelsus ja keelehoole</p>	<p>Üldteemad Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled. Sugulaskeeled ja sugulasrahvad. Kirjakeel, argikeel ja murdekeel. Häälikuõpetus ja õigekiri Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Võõrtähed ja -häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri. <i>g, b, d</i> <i>s</i>-i kõrval. <i>h</i> õigekiri. <i>i</i> ja <i>j</i>-i õigekiri (tegijanimed ja liitsõnad). <i>gi</i>- ja <i>ki</i>-liite õigekiri. Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades). Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulghäälik sõna keskel. <i>f</i>-i ja <i>š</i> õigekiri. Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatust kui ka veebivariandist).</p>	<p>6. klassi lõpetaja: 1) tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust ning järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; 2) moodustab ning kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid; 3) kontrollib õigekeelsussõnaraamatust sõna tähendust ja õigekirja; 4) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsid ja hinnates.</p>

Sõnavaraõpetus

Kirjakeelne ja argikeelne sõnavara, uudissõnad, murdesõnad, släng. Sünonüümid. Antonüümid.

Mitmetähenduslike, lähedase ja vastandliku tähendusega sõnade kasutamine. Sõnavaliku täpsus erinevates tekstides. Sagedamini esinevate võõrsõnade tähendus. Igapäevaste võõrsõnade asendamine omasõnadega ja vastupidi.

Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused.

Sõnavara avardamine ja täpsustamine. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist).

Vormiõpetus ja õigekiri

Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad ja muutumatud sõnad.

Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ning mitmuses. Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis.

Käändsõna. Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käänamine. Käänded, nende küsimused ning tähendus. Õige käände valik sõltuvalt lause kontekstist.

Ainsus ja mitmus.

Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõna käänamine koos nimisõnaga. *lik-* ja *neliiteliste* omadussõnade käänamine ning õigekiri.

Omadussõnade võrdlusastmed. Võrdlusastmete kasutamine. Omadussõnade tuletusliited.

Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (*ne-* ja

lineliitelised
omadussõnad).

Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine.
Põhi- ning järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine.
Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade
käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade
kirjutamine sõnade ning numbritega, nende lugemine.
Arvsõnade kasutamine tekstis. Asesõnade
käänamine ja kasutamine.
Sõnaraamatute kasutamine käändsõna põhivormide
kontrollimiseks.

Lauseõpetus ja õigekiri

Lause. Alus ja öeldis. Lause laiendamise lihtsamaid
võimalusi. Korduvate lauseliikmete
kirjavahemärgistamine koondlauses. Koondlause
kasutamine tekstis.

Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja
hüüdlause lõpumärgid ning kasutamine.

Liitlause. Liitlausete sidumine liitlauseks. Sidesõnaga
ja sidesõnata liitlause. Kahe järjestikuse
osalausega liitlause kirjavahemärgistamine.

Otsekõne ja saatelause. Saatelause otsekõne ees,
keskel ning järel. Otsekõne kirjavahemärgid.
Otsekõne kasutamise võimalusi. Üte ja selle
kirjavahemärgid.

Muud õigekirjateemad

Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja
kohanimed; ajaloosündmused;
ametinimetused ja üldnimetused;
perioodikaväljaanded; teoste pealkirjad.
Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri.
Lühendite lugemine.

--	--	--

7. klass eesti keele AINEKAVA

Õppeaine maht: 2 tundi nädalas 5 perioodi jooksul

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

7.klassis toimub hindamine 5 korda õppeaastas iga perioodi lõpus. Perioodihinne kujuneb arvestuslikult hinnatavate tööde ja protsessihinnete põhjal.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Teksti vastuvõtt	<ul style="list-style-type: none"> • Meedia olemus ja eesmärgid tänapäeval. • Meediatekstide tunnused. • Põhilised meediakanalid. • Fakti ja arvamuse eristamine. • Meediatekstide põhiliigid: uudislugu, arvamislugu, intervjuu. • Uudise ülesehitus ja pealkiri. • Arvamusloo ülesehitus ja pealkiri. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) teab, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist; 2) suudab teha järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust; 3) teab peamisi mõjutusvahendeid; 4) seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli; 5) reageerib tekstidele sihipäraselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis; 6) kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendades, tekste seostades ning tekstile reageerides.

Tekstiloomed	<ul style="list-style-type: none"> • Uudise kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad, vastutus avaldatu eest. Uudise pealkirjastamine. • Intervjuu tegemine: valmistumine, küsitlemine, kirjutamine, toimetamine ja vormistamine. • Arvamuse kirjutamine: isikliku seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, selle põhjendamine. • Kirjandi kirjutamise eeltöö: mõtete kogumine, kava koostamine, mustandi kirjutamine. • Kirjandi teema ja peamõtte ning kirjandi ülesehitus. Teksti liigendamine. • Jutustava, kirjeldava ja arutleva kirjandi kirjutamine. Arutlusteema leidmine ning sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal. • Arutluse põhiskeem: väide, põhjendus, järeldus. Teksti pealkirjastamine. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt oma teabeallikaid ning osutab nendele sobivas vormis; 2) oskab eesmärgipäraselt kirjutada ning suuliselt esitada eri liiki tekste; vormistab tekstid korrektselt; 3) põhjendab ning avaldab viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ning seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis; 4) kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades.
Häälikuõpetus ja õigekiri	<ul style="list-style-type: none"> • Omasõnad ja võõrsõnad. • Veaohlike võõrsõnade õigekiri. • ÕSist (nii veebi- kui ka raamatuvariandist) õigekirja ning õigehäälduse kontrollimine. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest; kasutab arvuti õigekirjakorrektorit; 2) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsid ja hinnates.
Suuline ja kirjalik suhtlus	<ul style="list-style-type: none"> • Suhtlusolukord, selle komponendid, suhtluspartnerid. • Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmatöö ajal arvamuse avaldamine ja põhjendamine. • Loetu kirjalik ja suuline vahendamine. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) käsitleb koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid ning lahendab probleemülesandeid, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi; 2) väljendab oma seisukohti ning sõnastab vajaduse korral oma eriarvamuse;

		3) võtab loetut ja kuuldut eesmärgipäraselt kokku ning vahendab nii suulises kui ka kirjaliku vormis.
Sõnavaraõpetus	<ul style="list-style-type: none"> • Sõna ja tähendus. Sõnastuse rikastamine, sünonüümide tähendusvarjundid. • Homonüümid ning veaohlikud paronüümid. • Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid. • Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine ja liitmine ning tehissõnad. Sagedamini esinevad tuletusliited ja nende tähendus. • Eesti keele olulisemad sõna- ja käsiraamatud, keelealased veebiallikad. • Sõnaraamatute kasutamisesõnade tähenduse ning stiilivärvingu leidmiseks. 	<p>1) järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest; kasutab arvuti õigekirjakorrektorit;</p> <p>3) tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ning kasutada;</p> <p>4) leiab oma sõnavara rikastamiseks keeleallikatest sõnade kontekstitähendusi, kasutusviise ja mõistesuhteid;</p> <p>5) teab suulise ja kirjaliku keelevormi erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest;</p> <p>6) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsid ja hinnates.</p>
Vormiõpetus ja õigekiri	<ul style="list-style-type: none"> • Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ning muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad). Sõnaliikide funktsioon lauses. • Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv, aeg, kõneviis, tegumood. • Tegusõna vormide kasutamine lauses. • Tegusõna käändelised vormid. • Tegusõna astmevaheldus: veaohlikud tegusõnad ja sõnavormid. • Õige pöördvormi leidmine ÕSist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. • Liit-, ühend ja väljendteigusõna. Tegusõnade kokku- ja lahkukirjutamine. • Muutumatud sõnad. Määr- ja kaassõnade eristamine. Muutumatute sõnade kokku- ja 	<p>1) järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest; kasutab arvuti õigekirjakorrektorit;</p> <p>3) oskab keelendeid tekstis mõista ning kasutada;</p> <p>4) leiab oma sõnavara rikastamiseks keeleallikatest sõnade kontekstitähendusi, kasutusviise ja mõistesuhteid;</p> <p>5) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsid ja hinnates.</p>

	lahkukirjutamise põhireeglid.	
--	-------------------------------	--

Eesti keel AINEKAVA 8. klassis
2 tundi nädalas 5 perioodi jooksul

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

8.klassis toimub hindamine 5 korda õppeaastas iga perioodi lõpus. Perioodihinne kujuneb arvestuslikult hinnatavate tööde ja protsessihinnete põhjal.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Suuline ja kirjalik suhtlus	<ul style="list-style-type: none"> • Suhtlusolukord, selle komponendid, suhtluspartnerid. • Erinevates suhtlusolukordades osalemine. Suhtlusolukorra ja -partneri arvestamine. • Rühmas suhtlemine, diskussioon, arvamuse avaldamine, väitlus. 	<ul style="list-style-type: none"> • käsitleb koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid ning lahendab probleemülesandeid, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi; • oskab algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada nii suhtlust kui ka teemasid; väljendab oma seisukohti ning sõnastab vajaduse korral oma eriarvamuse; • esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid.
Teksti vastuvõtt	<ul style="list-style-type: none"> • Kõne kuulamine ning märkmete tegemine. Konspekterimine. Kõne põhjal küsimuste esitamine. Kõnest olulisema teabe ja probleemide leidmine ning kokkuvõtte tegemine. 	<ul style="list-style-type: none"> • orienteerub tekstimaailmas: tunneb peamisi tekstiliike (tarbe-, teabe- ja meediažanre), nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; • loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja

	<ul style="list-style-type: none"> • Meedia olemus ja eesmärgid tänapäeval. Meediatekstide tunnused. Põhilised meediakanalid. • Kvaliteetajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Fakti ja arvamuse eristamine. Reportaaž. • Veebilehed: eesmärgid ja ülesehitus. Veebist teabe otsimine ning teabeallikate ja info kriitiline hindamine. Teabe talletamine ning süstematiseerimine. • Teabetekstide (õpiku, populaartheadusliku teksti) eesmärk, teabeteksti tunnused ja ülesehitus. • Uurimuse eesmärk ning ülesehitus. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine. 	<p>elutarbelisi tekste;</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist; • reageerib tekstidele sihipäraselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis: võrdleb tekste omavahel, osutab, mis tekstis on jäänud arusaamatuks, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning • seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega; • kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendades, tekste seostades ning tekstile reageerides.
Sõnavaraõpetus	<ul style="list-style-type: none"> • Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine ja liitmine. • Sagedamini esinevad tuletusliited ja nende tähendus. • Eesti keele olulisemad sõna- ja käsiraamatud, keelealased veebiallikad. • Sõnaraamatute kasutamine sõnade tähenduse ning stiilivärvingu leidmiseks. 	<ul style="list-style-type: none"> • järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest; kasutab arvuti õigekirjakorrektorit; • leiab oma sõnavara rikastamiseks keeleallikatest sõnade kontekstitähendusi, kasutusviise ja mõistesuhteid
Vormiõpetus ja õigekiri	<ul style="list-style-type: none"> • Sõnaliigid: käändsõnad: nimi-, omadus, arv- ja asesõnad. • Käänetevahelised seosed. • Veaohtlikud käänevormid. 	<ul style="list-style-type: none"> • tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides; • teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme ning lauseehituse peajooni; tunneb keelendite

	<ul style="list-style-type: none"> • Käändsõna astmevaheldus: veaohlikud käändsõnad ja sõnavormid. • Õige käänevormi leidmine ÕSist, vormimoodustus • tüüpsõna eeskujul. • Omadussõna võrdlusastmed: veaohlikud sõnad. Käändsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. 	<p>stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ning kasutada;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsid ja hinnates.
Lauseõpetus ja õigekiri	<ul style="list-style-type: none"> • Lause. Lause suhtluseesmärgid. • Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus ja öeldistäide. Täiend. • Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ning täiendite kirjavahemärgistamine, koondlause. • Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ning kasutamine lauses. • Liht- ja liitlause. Lihtlause õigekiri. • Rindlause. Rindlause osalausete ühendamise võimalused, rindlause kirjavahemärgistamine. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause õigekiri. • Segaliitlause. • Lauselühend. Lauselühendi õigekiri. Lauselühendi asendamine kõrvallausega. • Liht- ja • liitlause sõnajärg. 	<ul style="list-style-type: none"> • järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; • tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsid ja hinnates.
Muud õigekirjateemad	<ul style="list-style-type: none"> • Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isikud ja olendid; kohad ja ehitised; asutused, • ettevõtted ja organisatsioonid; riigid ja osariigid; perioodikaväljaanded; teosed, 	<ul style="list-style-type: none"> • järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; • tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides; • oskab keelendeid tekstis mõista ning kasutada;

	dokumendid ja <ul style="list-style-type: none"> • sarjad; ajaloosündmused; üritused; kaubad. • Tsitaatsõnade märkimine kirjas. 	<ul style="list-style-type: none"> • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsid ja hinnates.
--	---	--

EESTI KEELE AINEKAVA 9. KLASS

Õppeaine tundide maht 2 tundi nädala viie perioodi jooksul

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

9. klassis toimub hindamine 5 korda õppeaastas iga perioodi lõpus. Perioodihinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
1.Suuline ja kirjalik suhtlus	<ul style="list-style-type: none"> • Meilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik. Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. • Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid. Veebis kommenteerimine. • Keeleviisakus ja -väarikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele. • Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusingis. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • oskab valida suhtluskanalit; peab sobivalt asjalikku kirja- ja meilivahetust; • oskab alata, arendada, tõrjuda ja katkestada nii suhtlust kui ka teemasid; • väljendab oma seisukohti ning sõnastab vajaduse korral oma eriarvamuse; • võtab loetut ja kuuldut eesmärgipäraselt kokku ning vahendab nii suulises kui ka kirjalikus vormis.

<p>2. Teksti vastuvõtt</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediažanrid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine. • Televisioon ning raadio: avalik-õiguslikud kanalid ja erakanalid, tele- ja raadioprogrammide koostamise põhimõtted. • Veebilehed: eesmärgid ja ülesehitus. Veebist teabe otsimine ning teabeallikate ja info kriitiline hindamine. Teabe talletamine ning süstematiseerimine. • Tarbetekstide (juhendi, elulookirjelduse, avalduse, seletuskirja, taotluse) eesmärk, tarbetekstide tunnused ja ülesehitus. Tarbe- ja teabetekstidest olulise info leidmine, süstematiseerimine ning selle põhjal järelduste tegemine. 	<ul style="list-style-type: none"> • orienteerub tekstimaailmas: tunneb peamisi tekstiliike (tarbe-, teabe- ja meediažanre), nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; • loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; • teab, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist; • reageerib tekstidele sihipäraselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis: võrdleb tekste omavahel, osutab, mis tekstis on jäänud arusaamatuks, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega; • kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendades, tekste seostades ning tekstile reageerides.
<p>3. Tekstiloome</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teabe edastamine, reprodutseerimine ning seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires. Alustekstide (meedia- ja teabetekstide) põhjal kirjutamine: refereerimine, arutlemine. • Kirjandi kirjutamise eeltöö: mõtete kogumine, kava koostamine, mustandi kirjutamine. Kirjandi teema ja peamõtte ning kirjandi ülesehitus. • Teksti liigendamise. • Jutustava, kirjeldava ja arutleva kirjandi kirjutamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt oma teabeallikaid ning osutab nendele sobivas vormis; • oskab eesmärgipäraselt kirjutada ning suuliselt esitada eri liiki tekste: referaati, kirjandit; kommentaare ja arvamusalaldusi; elulugu, avaldusi, seletuskirju ja taotlusi; vormistab tekstid korrektselt; • seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga eesmärgiga ning teiste tekstidega; • põhjendab ning avaldab viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ning seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis;

	<ul style="list-style-type: none"> • Arutlusteema leidmine ning sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal. • Arutluse põhiskeem: väide, põhjendus, järeldus. • Teksti pealkirjastamine. • Tekstilõik ning selle ülesehitus. Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused. Teksti sidusus. Jutustava, kirjeldava ja arutleva tekstiosa sidumine tervikuks. • Tarbetekstide koostamine ja vormistamine: elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus. • Sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel suhtluseesmärkide järgi. Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära. • Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine. Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. Keelekujundite kasutamine tekstiloomel: konteksti sobivad ja sobimatud kujundid. • Kirjalike tööde vormistamise põhimõtted. Teksti arvutitöötlus. 	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades.
4.Õigekeelsus ja keelehoole	<p>Üldteemad Eesti keele murded. Eesti kirjakeele kujunemine 19. sajandil. Keeleuuendus. Kirjakeele areng tänapäeval: võimalused ja ohud. Keelesugulus, soome-ugri ja indoeuroopa keeled. Eesti keele eripära ning võrdlus teiste keeltega.</p> <p>Häälikuõpetus ja õigekiri Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid. Veaohtliku</p>	<p>väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest; suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi; tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides; järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest; kasutab arvuti õigekirjakorrektorit; teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; kasutab tekste koostades tavakohast ülesehitust ning vormistust; teab suulise ja kirjaliku keelevormi erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest;</p>

	<p>häälikuõigekirjaga sõnad. Silbitamine, pikk ja lühike silp. Poolitamine, sh võõrsõnade ja nimede poolitamine.</p> <p>Sõnavaraõpetus Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid. Fraseologismid, nende stiilivärving. Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine ja liitmine ning tehissõnad. Sagedamini esinevad tuletusliited ja nende tähendus.</p> <p>Vormiõpetus ja õigekiri Liit-, ühendja väljendtegeusõna. Tegusõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Käändsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Muutumata sõnade kokku- ja lahkukirjutamise põhireeglid.</p> <p>Lauseõpetus ja õigekiri Lause. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ning täiendite kirjavahemärgistamine, koondlause. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ning kasutamine lauses. Liht- ja liitlause. Lihtlause õigekiri. Rindlause kirjavahemärgistamine. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause õigekiri. Segaliitlause. Lauselühend. Lauselühendi õigekiri. Otsekõne, kaudkõne ning tsitaat.</p> <p>Muud õigekirjateemad Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isikud ja olendid; kohad ja ehitised; asutused,</p>	<p>teab eesti keele põlvnemist ja murdeid ning kirjakeele arengu põhietappe; rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsis ja hinnates.</p>
--	--	---

	<p>ettevõtted ja organisatsioonid; riigid ja osariigid; perioodikaväljaanded; teosed, dokumendid ja sarjad; ajaloosündmused; üritused; kaubad. Tsitaatsõnade märkimine kirjas. Võõrnimede õigekiri ja vormimoodustus. Lühendamise põhimõtted ja õigekiri, lühendite käänamine. Arvuti keelekorrektori kasutamine.</p>	
--	---	--

EESTI KEELE AINEKAVA GÜMNAASIUMIS

Õppeaine kirjeldus

Eesti keele ainekavas on kolm keeleteadmiste kursust ja kolm praktilist kursust. Lisaks on võimalik õppida üht valikkursust. Eesti keele valdamine loob pädevuse suuliselt ja kirjalikult suhelda.

Eesti keel on ühtaegu õppekeel ja keskne õppeaine. Eesti keele valdamine loob eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks, samaaegu arendavad kõik õppeained keelekasutuse põhipädevusi: sõnavara ja teksti mõistmist, tekstiloomet ning pädevust suuliselt ja kirjalikult suhelda. Seega kujuneb õpilaste funktsionaalne ja kriitiline kirjaoskus välja eesti keele ja teiste õppeainete õppetegevuse tulemusel.

Eesti keele kui õppeaine sisu jaguneb kaheks seotud, kuid tunnetuslikult erinevaks valdkonnaks: keeleanalüüsiks teadmisteks ning praktiliseks keeleoskuseks. Keeleanalüüsi teadmistega luuakse teoreetiline ja metakognitiivne alus praktilise keeleoskuse arendamisele, ühtlasi avarduvad teadmised keelest, selle kasutamisest elu eri valdkonnas, sealjuures ka õppimises eneses. Avardub õpilase maailmapilt, andes ülevaate tekstide osast inimese ja ühiskonna toimingutes. Eesti keele kursusega püütakse tekitada õpilases huvi keeleteaduse ja filoloogia vastu laiemalt ning anda neile baasteadmistega võrdses mahus praktilisi oskusi. Keeleteadlikkuse ning praktilise keeleoskuse arendamine valmistab õpilast ette toimima nüüdisaegse infoühiskonna tegusa liikmena, ajama enda, lähedaste ja huvirühma asju; haridusele vastavat tööd otsima ja sellega keeleliselt toime tulema ning elukestvalt õppima.

Õppeaines käsitletakse põhjalikult keele ülesandeid ühiskonnas: kuidas keel toimib märgisüsteemina, milline on eesti keel võrrelduna teiste keeltega oma ülesehituselt, milline on keele ajalooline kujunemine, kuidas on eesti keele murded ja kirjakeel normilistes suhetes. Tähtsal kohal on keele variatiivsuse käsitlemine – eristatakse kirjakeelt ja kõnekeelt. Vaadeldakse allkeeli ja slängi ning nende kasutusvaldkondi. Käsitletakse eesti keele arendamise küsimusi ning Eesti keelepoliitikat.

Süsteemaatiline ülevaade antakse ka meediast ja mõjutamisest. Tänapäeva ühiskond on infoühiskond, milles meedial on keskne roll. Käsitletakse reaalsuse konstrueerimist meedia vahendusel ning kuidas ja milliste vahenditega luuakse samast nähtusest erinevaid käsitlusi. Sellega seoses

selgitatakse ajakirjanduseetika olemust. Käsitletakse reklaami ja selle mõjutamisvõtteid, elektroonilist meediat ja selles tekkinud uusi suhtlemisvõimalusi.

Süvendatult vaadeldakse teksti keele ja stiili küsimusi. Käsitletakse eri tekstiliikide keelelisi ja süntaktilisi erinevusi, sõnavara stiililist kihistumist ning kirjutamise komponente, antakse ülevaade stiilivigadest.

Praktilise eesti keele oskus tähendab kirjakeele valdamist teksti vastuvõtu ja loomise oskuste – lugemise, kirjutamise, kõnelemise ja kuulamise ning neid siduvate vahendusoskuse koostoimes. Lugemisoskuse arendamise laiem eesmärk on kujundada kriitilist teabekasutajat. Kirjutamisoskust arendatakse teistest tekstidest saadud info mõistmise, viitamise, tsiteerimise ja refereerimise kaudu, s.o kirjutada tekste alustekstide põhjal. Kirjutamispädevuse vältimatu eeldus ja komponent on hea ja toimiv õigekirjaoskus. Kõnelemisoskus tähendab nii oskust esineda kui ka võimet valida suhtlusolukorrast ning vestluspartnerist lähtuvalt sobiv toon ja stiil, samuti võimet suhtlust alustama ja läbi viima. Kuulamisoskuse eesmärk on mõista vestluspartnerit, tunda ära meediakanaleis esinevaid faktivigu, osata infot vastu võtta ja tõlgendada, kujundada välja oma arvamus, olema valmis küsimuste formuleerimiseks kui ka neile vastamiseks.

Õppeaine on üles ehitatud nii, et kursusi planeeritakse igale aastale üks - „Keel ja ühiskond“ on 10. kl, „Meedia ja mõjutamine“ eksperimenteerivalt kas 11. või 12. klassis ning „Teksti keel ja stiil“ samamoodi, arvestades lisaks ainekesksele seotusele ka koolisisest (valik)ainete integratsiooni meedia ja mõjutamise temaatikaga, üldjuhul aga lähtuvalt ainekavas soovitud järgi. Praktilise keele kursusi õpitakse igas klassis.

ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMINE ÕPPEAINES EESTI KEEL JA KIRJANDUS

Peamised ainevaldkonnas taotletavad üldpädevused on keelepädevus ja kunstiline pädevus. Viimane hõlmab kirjandus-, teatri- ja filmialast pädevust. Kirjanduspädevust kujundatakse kohustuslike ja valikkursuste, teatri- ja filmialast pädevust valikkursuste kaudu. Olenevalt keele- ja kirjandusõpetuse eripärast toetatakse ka teiste üldpädevuste kujunemist.

Väärtuspädevuse kujunemisel on oluline koht nii keele kui ka kirjanduse ainekavas. Keeleõpetus väärtustab funktsionaalset kirjaoskust, õigekeelsust ja sobivate keelevahendite valikut suulises ja kirjalikus suhtluses teiste inimestega, suhtlusoskust, samuti teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse. Keeleõpetus rõhutab ka vaimseid väärtusi: emakeele eripära ja ajaloo tundmist, murdekeeli kui keele rikkust, keele eri kasutusvaldkondade tundmist.

Nii keele- kui kirjandusõpetus väärtustab ja suunab õpilast märkama keelekasutuse esteetilist külge, keeleõpetus erinevate stiilide eritlemisel, kirjandusõpetus kirjandusteose kujundliku keele analüüsimisel. Kirjanduse kujutusobjektiks on inimene tema suhetes teiste inimestega ning toimetulek ühiskonnas. Kirjandusteose lugemisel ja analüüsimisel puutub õpilane kokku nii üldinimlike kõlbeliste väärtuste, teoses kajastatud ajajärgu sotsiaalsete väärtuste kui ka kultuuriväärtustega. See protsess kujundab õpilasel kõlbelisi väärtusi, sotsiaalseid hoiakuid, tõekspidamisi, aga ka suhtumist kirjandusse kui kunstiloomingusse, kirjanikku kui loojasse, samuti kultuuriidentiteeti ja lugupidavat suhtumist oma ning teiste rahvaste kirjandusse ja kultuuri laiemalt. Keele- ja kirjandusõpetus arendavad ka olulisi õpioskusi: eri liiki tekstide analüüsi ja mõtestamist, faktide ja arvamuse eristamist, teabe hankimise oskust, eri liiki tekstide koostamist, oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Gümnaasiumi eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) valdab eesti kirjakeelt ning kasutab seda korrektselt nii kõnes kui kirjas;
- 2) on keeleteadlik, tajub oma keelt oma identiteedi osana, analüüsib ning hindab kriitiliselt keele muutumise tendentse ja nüüdisolukorda;
- 3) tunneb tüüpilisi suhtlusolukordi, oskab valida suhtluskanalit ning suhtleb eesmärgipäraselt, kasutades konteksti sobivat suulist ja kirjalikku keelt,
- 4) tunneb tekstiliikide erinevusi, oskab eri liike teksti lugeda, analüüsida ja koostada;
- 5) rakendab oma suhtlus- ja tekstitööoskusi nii tekstide vastuvõtja kui loojana;
- 6) arendab loovat ja kriitilist mõtlemist;

7) valib, hindab kriitiliselt ja kasutab sihipäraselt teabeallikaid.

GÜMNAASIUMI ÕPITULEMUSED

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) väljendab ennast nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses selgelt, eesmärgipäraselt ja sobivalt ning üldkirjakeele normide järgi;
- 2) valib suhtluskanaleid ning väljendusvahendeid sobivalt, lähtudes funktsionaalsetest, eetilistest ja esteetilisest kaalutlustest;
- 3) oskab oma tekstide loomiseks leida, kriitiliselt hinnata ja kasutada eri laadi teabe allikaid;
- 4) teab tekstide ülesehituse põhimõtteid, iseärasusi, oskab luua ning analüüsida eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
- 5) kõneleb ja kirjutab asjakohastele tekstidele reageerides ning nende toetudes;
- 6) analüüsib ja hindab kriitiliselt meedia- ja avalikke tekste ning tunneb tekstide mõjutusvahendeid;
- 7) oskab oma keelekasutuse parandamiseks kasutada keeleinfo allikaid.

I KURSUS Keel ja ühiskond

Gümnaasiumi ainekursus 35 tundi ühe perioodi ulatuses

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist ja loodusteaduste õppetooli hindamisjuhendi lisast;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

Gümnaasiumis toimub hindamine 5 korda õppeaastas iga perioodi lõpus. Perioodihinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming

Eesti keel on keskne õppeaine kõigi teiste ainete omandamisel koolis. Tähtsal kohal on selles sõnavaraõpe. Kuidas teksti mõista ja luua. Siin on oluline koht emakeele ja võõrkeele seoste tajumisel, sõnavara ja grammatika roll uue keele omandamisel.

Eesti ja maailmakirjanduse omandamine, vahel paralleelselt ka välisautoriautori emakeeles, rikastab õpilase maailmapilti, aitab tal mõista ajastut ning tollaseid tavasid. Samuti on emakeelel ja kirjandusel tähtis osa ajaloo ja filosoofia teemade integreeritaks käsitlemiseks.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Keel ja ühiskond	<p>Eesti kirjakeele kujunemise ajaloolised aspektid, Eesti murded ja keelenorm, Kõnekeele ja kirjakeele erinevused. Eesti keelemehi. Keele ülesanded: infovahetus, suhteloom, identiteedi väljendamine, maailmapildi kujundamine, keel kui märgisüsteem. Teised märgisüsteemid. Graafilised üldistused (joonised, tabelid, skeemid). Pildikeel. Märgisüsteemide ühendamine tekstides. Kunst ja keel.</p> <p>Eesti keel ja teised keeled. Eri tüüpi keeled. Eesti keele eripära teiste keeltega võrreldes.</p> <p>Häälikusüsteem. Astmevaheldus. Muutevormistik, lausetüübid ja sõnajärg, totaalsus ja partsiaalsus lauseehituses. Täis- ja osaalus, täis- ja osasihitis, täis- ja osaöeldistäide.</p> <p>Eesti sõnamoodustuse erijooni.</p> <p>Eesti keel võrreldes soome keelega, teiste soome-ugri keeltega. Valikuliselt Euroopa ja maailma</p>	<p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mõistab keele rolli, funktsioone ja tähendust ühiskonnas, 2) tunneb eesti keele erijooni teiste keeltega võrreldes, 3) mõistab allkeele ja keele varieerumise olemust, 4) tunneb suulise ja kirjaliku keele norme, 5) oskab eakohasel tasemel analüüsida ajastuomaseid keelenähtusi.

	keeled. Keelekontaktid saksa, vene, rootsi ja läti keeltega. Soome keele mõju eesti keelele. Keele varieerumine ja muutumine.	

II KURSUS Teksti keel ja stiil

Gümnaasiumikursus 35 tundi ühe perioodi ulatuses

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest.

Lõiming

Eesti keel on keskne õppeaine kõigi teiste ainete omandamisel koolis. Tähtsal kohal on selles sõnavaraõpe. Kuidas teksti mõista ja luua. Siin on oluline koht emakeele ja võõrkeele seoste tajumisel, sõnavara ja grammatika roll uue keele omandamisel. Kursus on tihedalt seotud kunsti ja kunstiajaloo, muusika ja muusikaajaloo kursustega. Erinevaid stiile, ajastu maitseid ja stiilitunnetust on kõige parem omandada kunsti, muusika ja kirjanduse võrdlemisel ja paralleelsel käsitlemisel.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Suuline ja kirjalik tekst	<ul style="list-style-type: none"> • Keel kui suhtlusvahend • Suulise ja kirjaliku teksti eripära. 	<ul style="list-style-type: none"> • valib sobiva suhtluskanali ning väljendub korrekselt nii suulises kui ka kirjalikus vormis; • valib väljendusvahendeid suhtlusolukorra ja kõneaine põhjal; • analüüsib tekstide sisu, eesmärke, kasutuskonteksti,

		ülesehitust, sõnavara ning stiili.
Sõnastus ja stiil	<ul style="list-style-type: none"> Eri tekstiliikide keel ja stiil: ilukirjandustekst, ametlik tekst, meediatekst, teadustekst. Stiilivärving, stiiliviga; keele kasutusvaldkondade tüüpilised stiilivead. 	<ul style="list-style-type: none"> analüüsib tekstide sisu, eesmäärke, kasutuskonteksti, ülesehitust, sõnavara ning stiili.
Ametlik tekst ja selle eripära.	<ul style="list-style-type: none"> Ametliku teksti eripära. Ametikirjade koostamine: motivatsioonikiri, CV, avaldus. 	<ul style="list-style-type: none"> valib väljendusvahendeid suhtlusolukorra ja kõneaine põhjal; analüüsib tekstide sisu, eesmäärke, kasutuskonteksti, ülesehitust, sõnavara ning stiili; koostab eri liiki ametlikke tekste ja tarbekirju.
Arutleva teksti eripära	<ul style="list-style-type: none"> Arutleva teksti eripära, arutlev kirjutamine. Kirjutamise eesmärk, adressaat, pealkiri, probleem, põhiidee. Teksti ainestik, materjali kogumine ja süstematiseerimine. Teksti ülesehitus ja sidusus. Lõigu ülesanne (allteema, väide, selgitus, tõestus, järeldus, üldistus). Väite esitus ja argumenteerimine. Media mõjutamisvõtteid, demagoogia ja argumendi võrdlev käsitlus. Oma teksti toimetamine. 	<ul style="list-style-type: none"> valib väljendusvahendeid suhtlusolukorra ja kõneaine põhjal; analüüsib tekstide sisu, eesmäärke, kasutuskonteksti, ülesehitust, sõnavara ning stiili; koostab eri liiki tekste (arutlus, arvustus ja muud probleemkirjutised).
Teadusteksti eripära	<ul style="list-style-type: none"> Teadusteksti uurimiseesmärgi ja hüpoteesi sõnastamine. Materjali kirjeldamine ja usaldusväärsus. Uurimuse struktuur. Allikate refereerimise ja tsiteerimise eesmärgid. Viitamine ja parafraseerimine. Lause- ja lõiguviited; 	<ul style="list-style-type: none"> valib väljendusvahendeid suhtlusolukorra ja kõneaine põhjal; analüüsib tekstide sisu, eesmäärke, kasutuskonteksti, ülesehitust, sõnavara ning stiili; koostab eri liiki tekste (uurimistöö vm teadustekstid). Analüüsib kriitiliselt reklaami ning arutleb reklaami ning mainekujundamise teemadel.

	<ul style="list-style-type: none"> • viitekirje. • Võrdlemine, analüüsimine, üldistamine, järeldamine. Väide ja näide argumenteerimisel. • . Vormistamine. • Arvustamine. • Loomevargus ehk plagiaat. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab väljendada oma seisukohti loetu ja kuuldu kohta.
--	--	--

III KURSUS Praktiline eesti keel I

Gümnaasiumi kursus 35 tundi ühe perioodi ulatuses

Lõiming

Eesti keel on keskne õppeaine kõigi teiste ainete omandamisel koolis. Tähtsal kohal on selles sõnavaraõpe. Kuidas teksti mõista ja luua. Siin on oluline koht emakeele ja võõrkeele seoste tajumisel, sõnavara ja grammatika roll uue keele omandamisel.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Praktiline eesti keel (Grammatika kursus koos tekstiloomega) Kõnelemine Kirjutamine Lugemine Kuulamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kursusega „Keel ja ühiskond“ seostuvad teemad. 2. Kirjanduskursusega haakuvad teemad. 3. Õppekava läbivad teemad. <p>Kirjutamine Tarbetekstid: elulugu, avaldus, seletuskiri, taotlus, kaebus, kiri ja e-kiri, plangid ja vormid. Arvamustekstid. Arvamustekstide ülesehituse põhimõtted, arvamustekstide koostamine ühiskonna</p>	Kursuse lõpetades õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) argumenteerib veenvalt ja selgelt ning kaitseb oma seisukohti suuliselt ja kirjaliku arutleva teksti vormis; 2) koostab levinuimaid tarbetekste 3) oskab ühe alusteksti põhjal koostada referaati ja kokkuvõtet, vältides plagiaati; 4) tunneb põhilisi elektroonilise infootsingu võimalusi ning kasutab neis leiduvat infot oma tekstides; 5) oskab kasutada elektroonilisi ja paberil

	<p>ja õpilaselu teemadel. Referaadi ja kokkuvõtte tegemine. Õigekirja Ja grammatikaküsimuste kordamine.</p> <p>Kõnelemine Suuline esinemine ja suhtlus eri tüüpi olukordades. Argumenteerimine, veenmine. Osalemine kõnevõistlusel Demosthenese Pürg. Näitemängu kirjutamine, esitus.</p> <p>Lugemine Seotud ja sidumata tekstide (nimestike, graafikute, tabelite jm) mõistmine. Tekstide otsimine veebist ja raamatukogust, info otsing elektrooniliselt ja paberil tekstist.</p> <p>Süsteemaatiline sõnavaraarendus (nt harvem sõnavara, mõistesuhted, sõnamoodustus, käsiteldavate teemade sõnavara, erisõnavara, sõnavara omandamine, kinnistamine ja praktiline kasutamine.</p> <p>Kuulamine Erinevate keelevariantide sotsiaalse tähenduse mõistmine, teksti suhtlustähenduse ja eesmärgi mõistmine eri toimingutes, suhtluspartneri mõistmine dialoogis.</p>	<p>sõnaraamatuid; 6) on kinnistanud ja parandanud oma õigekirja.</p>
--	---	--

IV KURSUS Praktiline eesti keel II

Gümnaasiumikursus 35 tundi ühe perioodi ulatuses

Lõiming

Eesti keel on keskne õppeaine kõigi teiste ainete omandamisel koolis. Tähtsal kohal on selles sõnavaraõpe. Kuidas teksti mõista ja luua. Siin on oluline koht emakeele ja võõrkeele seoste tajumisel, sõnavara ja grammatika roll uue keele omandamisel.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Praktiline eesti keel Kirjutamine Kuulamine Lugemine Kõnelemine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kursusega „Meedia ja mõjutamine“ seostuvad teemad. 2. Kirjanduskursustega haakuvad teemad. 3. Õppekava läbivad teemad. <p>Kõnelemine Suuline suhtlus olukorrast ja vestluspartnerist lähtuvalt. Sama sõnumi edastamine erinevate keelevahenditega, keelelise väljenduse paindlikkus, otsesem ja kaudsem väljendus. Ratsionaalsete, emotsionaalsete, eetiliste argumentide kasutamine ning veenmine ja mõjutamine.</p> <p>Kirjutamine Tarbekirjade koostamine: juhend, koosoleku memo, tegevuskava. Mitme allika põhjal kokkuvõtte ja referaadi kirjutamine. Viitamine ja töö struktuurne ülesehitus Meedia mõjutusvahendeid. Alltekst ja paraboolsus. Tsiteerimine ja parafraaseerimine. Ajakirjanduslike tekstide koostamine, blogi, taskuhäälina. Vajadusel ortograafia kordamine.</p> <p>Lugemine</p>	Kursuse lõpetamisel õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) Annab paindlikult ja olukorra järgi edasi oma tundeid, mõtteid, hinnanguid niihästi isiklikus, avalikus kui ka ametlikus suhtluses, nii suuliselt kui ka kirjalikult, samuti elektrooniliselt; 2) Argumenteerib selgelt ja veenvalt ning suudab kaitsta oma seisukohti eakohastes aruteludes koolis; 3) Suudab kaasa mõelda avalikule esinemisele ning esitada ettekandjale küsimusi; 4) Suudab eri liiki meediatekste kriitiliselt hinnata ning eri allikatest pärineva info ja arutluskäikude põhjal tasakaalustatud kokkuvõtet teha; 5) Suudab kirjutada arvamuskäiku, retsensiooni ja pressiteadet ning koostada koosoleku memo ja tegevuskava; 6) Suudab mitme aineallika põhjal kirjutada referatiivset teksti, vältides plagiaati; 7) On arendanud oma elektroonilise infootsingu oskust ning suudab kasutada paindlikke Infootsingu strateegiat; 8) On kinnistanud ja parandanud oma õigekirja- ja kirjakeeleoskust.

	<p>Eri moodusega tekstide (kirjaliku, audiovisuaalse, hüpertekstilise) tähenduse mõistmine. Teksti eesmärgi ja vaatenurga mõistmine, meediatekstide kriitiline analüüsimine, pressiteade. Teksti otsingustrateegiate kasutamine. Süsteemiline sõnavaraarendus</p> <p>Kuulamine Ratsionaalsete, eetiliste ja emotsionaalsete argumentide eristamine suulisel tekstis, kallutatuse ja manipuleerimise äratundmine.</p>	
--	---	--

V KURSUS Praktiline eesti keel III

Gümnaasiumikursus 35 tundi ühe perioodi ulatuses

Lõiming

Eesti keel on keskne õppeaine kõigi teiste ainete omandamisel koolis. Tähtsal kohal on selles sõnavaraõpe. Kuidas teksti mõista ja luua. Siin on oluline koht emakeele ja võõrkeele seoste tajumisel, sõnavara ja grammatika roll uue keele omandamisel.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Praktiline eesti keel Kuulamine Kirjutamine Lugemine Kõnelemine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kursusega „Teksti keel ja stiil“ seostuvad teemad. 2. Kirjanduskursusega haakuvad teemad. 3. Õppekava läbivad teemad. <p>Kõnelemine Keeleline väljendusrikkus mõtete, tunnete ja hinnangute väljendamisel;</p>	Kursuse lõpetamisel õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) Suudab edasi anda tähendusvarjundeid, tajub keelendite konnotatiivseid tähendusi ning mõistab vihjelist keelekasutust; 2) Oskab veenvalt ja selgelt argumenteerida ning kaitsta oma seisukohti keerukaid küsimusi käsitlevas ametlikus arutelus; 3) Suudab konspekteerida näitvahenditega toestamata

	<p>Stiilivahendite kasutamine erineva mõju saavutamiseks suulises esinemises ja väitluses.</p> <p>Kirjutamine Arutleva artikli kirjutamine eri tüüpi (tekstiliste ,pildiliste, audiovisuaalsete; lineaarsete, mittelineaarsete ja hüpertekstiliste) alustekstide põhjal. Tarbetekstide koostamine. Teadustekstide koostamine ja vormistamine. Õigekirja kordamine.</p> <p>Lugemine Keeruka struktuuriga ja eri modaalsusega tekstide mõistmine. Keeruka kujundliku väljenduse mõistmine. Süsteemaatiline sõnavaraarendus. Teabeotsingu oskuste tõhustamine.</p> <p>Kuulamine Keeruka struktuuriga suulise teksti konspekteerimine. Väitluse juhtimine ning seal esile tõusnud argumentidest kokkuvõtte tegemine.</p>	<p>suulist esitust;</p> <ol style="list-style-type: none"> 4) Suudab edastada eri modaalsuse ja struktuuriga ning eri allikatest saadud infot ja arutluskäike sidusas tekstis ning lõimida sellesse oma hinnanguid ja seisukohti; 5) Oskab koostada keerulisi tarbetekste; 6) Tunneb teaduslikku stiili, selle põhitunnuseid ning suudab koostada eakohast teaduslikku teksti, vältides plagiaati; 7) Kasutab keerukaid elektroonilise teabeotsingu strateegiaid ning suudab hinnata teabe usaldusväärsust; 8) Valdab eesti kirjakeelt.
--	--	--

VI KURSUS Meedia ja mõjutamine

Gümnaasiumi ainekursus 35 tundi ühe perioodi ulatuses

Hindamine

Hindamisel lähtutakse riikliku õppekava põhimõtetest;

Hindamisel lähtutakse kooli hindamisjuhendist ja loodusteaduste õppetooli hindamisjuhendi lisast;

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest;

Gümnaasiumis. toimub hindamine 5 korda õppeaastas iga perioodi lõpus. Perioodihinne kujuneb kirjalike tööde ja protsessihinnete põhjal.

Lõiming

Eesti keel on keskne õppeaine kõigi teiste ainete omandamisel koolis. Tähtsal kohal on selles sõnavaraõpe. Kuidas teksti mõista ja luua. Siin on oluline koht emakeele ja võõrkeele seoste tajumisel, sõnavara ja grammatika roll uue keele omandamisel. Kursus „Meedia ja mõjutamine“ on tihedalt seotud ajaloo ja ühiskonnaõpetusega: retoorika ajalugu, antiikajastu kõnekunst, oraatorid, demagoogia kasutamine poliitikas. Kursus on lõimitud ka inglise keele õppega, kasutades vastavaid tekstinäiteid ingliskeelsest kirjandusest ja meediast.

Teema	Õpisisu	Taotletavad õpitulemused
Teksti üldtunnused	Teksti sobivus suhtlusolukorda, üldine sidusus ja sisuosade seostamine; keeleline loovus ja õigekeelsus.	Kursuse lõpetamisel õpilane:
Tekstide tõlgendamine	Retseptioon. Retseptiooni mõiste. Ootushorizont ja ootushorisoni elemendid. Retseptiooni erinevuse põhjused: teadmised, isiklik kogemus, kultuuritaust. Teksti adressaat ja vastuvõetavus. Tekstide liigitamine ja analüüs.	1) tunneb meediakanaleid, trükimeedia, raadio, televisiooni ja elektroonilise meedia erijooni ning olulisi tekstiliike;
Meediažanrid	Praktiline töö: meediatekstide kirjutamine erinevates meediažanrites: uudis, reportaaž, intervjuu, arvamus.	2) teab teksti üldtunnuseid ning eri tekstide vastuvõtu iseärasusi;
		3) on teadlik meediateksti vastuvõtu eripärast ja selle põhjustest;
		4) on omandanud tekstianalüüsi põhivõtted; analüüsib verbaalset teksti visuaalses ja audiovisuaalses kontekstis;
		5) tajub teksti autori eesmärke ning motiive; leiab viiteid ja vihjeid teistele tekstidele, tõlgendab teksti seostuvate

Meediakanalid	<p>Tähtsamad meediakanalid eriala- ja huviajakirjad, raadio- ja telekanalid, internet, paber- ja <i>online</i>-väljaanded, kvaliteetajakirjanduse ja meelelahutusajakirjanduse erinevused.</p> <p>Verbaalne ja visuaalne mõjutamine. Manipuleerimine, meediaetika ja meediakriitika. Oma seisukoha eetiline ja asjakohane sõnastamine. Autoripositsioon, info allikad ja nende usaldusväärsus. Kriitiline ja teadlik lugemine. Fakti ja arvamuse eristamine.</p>	<p>tekstide kontekstis;</p> <p>6) eristab fakti arvamusest ning usaldusväärset infot küsitavast;</p> <p>7) tunneb meediatekstis ära argumendid ja põhilised mõjutamisvõtted;</p> <p>8) analüüsib kriitiliselt reklaami ning arutleb reklaami ja mainekujunduse teemadel;</p> <p>9) oskab väljendada oma seisukohta loetu ja kuuldu kohta ning valida selleks sobivaid keelevahendeid.</p>
Meedia ja mõjutamine	<p>Kommertsreklaam, poliitiline reklaam, sotsiaalreklaam. Reklaami sihtrühmad ja kanalid. Reklaam mainekujundusvahendina. Erandlik keelekasutus ja tähelepanu äratamise võtted. Reklaami mõjus. Kriitilise reklaamitarbija kujundamine.</p>	
Reklaam		